

નગીનભાઈ મંદુભાઈ જૈન સાહિત્યોદ્ધાર ફંડ અથાક-૧૨

શ્રી

ન ગૂર્જર સાહિત્ય રત્નો

અને

મની કાવ્ય પ્રસાદી

ભાગ પ્રથમ

પ્રકાશક

નગીનભાઈ મંદુભાઈ જૈન સાહિત્યોદ્ધાર ફંડ માટે  
ભાઈચંદ નગીનભાઈ ઝવેરી  
સુરત.

૧૯૬૦

વીર સંવત ૨૪૮૬

વિક્રમ સ ૨૦૧૬

પ્રથમ આવૃત્તિ પ્રત ૧૦૦૦

મૂલ્ય રૂ=૨૫

# નમુકારો

[ નમસ્કાર-મન્ત્ર ]

નમો અરિહંતાણં ।

નમો સિદ્ધાણં ।

નમો આયરિયાણં ।

નમો હવજ્ઞાયાણં ।

નમો લોએ સવ્વ-સાહૂણં ॥

(સિલોગો)

એસો પંચ-નમુક્કારો, સવ્વ-પાવ-પ્પણાસણો ।

મગલાણં ચ સવ્વેસિં, પઢમં હવદ્દ મંગલં ॥ ૧ ॥

—અરિહંત લગવન્તોને નમસ્કાર હો.

સિદ્ધ લગવન્તોને નમસ્કાર હો.

આચાર્ય મહારાજોને નમસ્કાર હો.

ઉપાધ્યાય મહારાજોને નમસ્કાર હો.

લોકમાં રહેલા સર્વસાધુઓને નમસ્કાર હો.

આ પંચ-નમસ્કાર સર્વ અશુભ કર્મોના વિનાશ કરનાર

બધા મંગલોમા ઉત્કૃષ્ટ મંગલ છે.

# ચઉવીસત્થય-સુતં

[ 'લોગસ્સ' -સૂત્ર ]

[ સિલોગ ]

લોગસ્સ ડજ્જો અગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણે ।  
અરિહંતે કિત્તિહસં, ચડવીસંપિ કેવલી ॥ ૧ ॥

[ ગાઠા ]

હસમમજિયં ચ વંદે, સંભવમભિણંદણં ચ સુમહંજ ।  
પરમપ્પહં સુપાસં, જિણં ચ ચંહણ્ણહ વદે ॥ ૨ ॥  
સુવિહિં ચ પુપ્ફદંતં, સીઅહ-સિજ્જંસ-વાસુપૂજ્જં ચ ।  
વિમલમણંત ચ જિણં, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ ॥ ૩ ॥  
ફુંથું અર ચ મલ્લિં, વદે મુણિસુઢ્ઢવયં નમિજિણં ચ ।  
વદામિ રિઢ્ઢનેમિ, પાસં તહ વઢ્ઢમાણં ચ ॥ ૪ ॥  
એવ મણ અમિથુઆ, વિહુય-રય-મલા પહીણ-જર-મરણા ।  
ચડવીસંપિ જિણવરા, તિત્થયરા મે પસીયતુ ॥ ૫ ॥  
કિત્તિય-વદિય-મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા ।  
આરુગ-બોહિ લાભં, સમાહિવર મુત્તમં દિતુ ॥ ૬ ॥  
ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આહચ્ચેતુ અહિયં પયાસયરા ।  
સાગર વર ગંભોરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ ॥ ૭ ॥

અર્થ—ચૌદ રાજલોકમાં રહેલી સર્વ વસ્તુઓનું સ્વરૂપ  
અર્થ રીતે પ્રકાશનારા, ધર્મરૂપી તીર્થને પ્રવર્તાવ-

નારા, રાગદ્વેષના વિજેતા અને કેવલ દ્વારા પૂર્ણતાને  
પ્રાપ્ત કરનારા ચોવીનનુ તથા અન્ય તીર્થ કરોનું  
પણ હું કીર્તન કરીશ ૧

શ્રી કપલદેવ, શ્રી અગ્નિતનાથ, શ્રી સલવનાથ,  
શ્રી અભિનન્દસ્વામી, શ્રી મુનતિનાથ, શ્રી પદ્મપ્રભ, શ્રી સુપા-  
ર્શનાથ અને શ્રી ચન્દ્રપ્રભજિનને હું વંદન કરુ છુ ૨

શ્રી સુવિધિનાથ યા પુષ્પદન્ત, શીતલનાથ, શ્રેયાસનાથ,  
વાસુપૂજ્ય, વિમલનાથ, અનન્તનાથ, ધર્મનાથ તથા શાન્તિ-  
નાથને હું વંદન કરુ છુ ૩

શ્રી કુન્ડુનાથ, અન્નાથ મન્ડિલનાથ, મુનિમુવ્રતસ્વામી,  
નમિનાથ અગ્નિનેમિ પાર્શ્વનાથ તથા વર્દમાન એટલે  
શ્રી મહાવીરસ્વામીને હું વંદન કરુ છુ ૪

એવી રીતે મારા વડે સ્તવાગેલા, કર્મરૂપી કચરાથી  
મુક્ત અને ફરી અવતાર નહિ લેનારા ચોવીન તથા અન્ય  
જિનયજ્ઞ તીર્થ કરે મારા પર પ્રનમન વાચો ૫

જેઓ કોંગોસન છે, જિંદ છે અને મન-વચન-કાયાથી  
સ્તવાગેલા છે, તેઓ મારા કનનો હશે કેના, મને જિનધ-  
ર્મની પાપિ કનવો તથા ઉત્તમ બાળ નનારિ આપો ૬

ચન્દ્રો નન વધે નિર્મલ, જ્યોતે કનવા વધે પ્રગટ  
જ્ઞાના, સ્વયં-મૂલક નનુ, કનવા વધે પાની એવ  
રિંદ બનસને, મને નિર્દિ આપો.



श्री षष्ठ्यांति स्तोत्र श्लोक

श्रीश्रमणसंघस्य शान्तिर्भवतु ।

श्रीजनपदानां शान्तिर्भवतु ।

श्रीराजाधिपानां शान्तिर्भवतु ।

श्रीराजसन्निवेशानां शान्तिर्भवतु ।

आगोष्ठिकानां शान्तिर्भवतु ।

श्रीपौरमुख्याणां शान्तिर्भवतु ।

श्रीपौरजनस्य शान्तिर्भवतु ।

श्रीब्रह्मलोकस्य शान्तिर्भवतु ।

अर्थ—श्रीश्रमण अधने शान्ति थाओ.

श्री जनपदो (देशो)मां शान्ति थाओ.

श्री राजाओना रवाभीओ (मन्त्राठो)ने शान्ति थाओ.

श्री राजाओना निवास स्थानाने शान्ति थाओ.

श्री सभ्य पुरुषाने शान्ति थाओ.

श्री अग्रगण्य नागरिकाने शान्ति थाओ.

श्री नगर निवासीओने शान्ति थाओ.

श्री ब्रह्मलोक (मृत्युलोक)ने शान्ति थाओ.

१ २ ३ ४ ५ ६

ॐ श्रुत-अजित-सम्भव-अमिनन्दन-सुमति-पद्मप्रभ-

७ ८ ९ १० ११ १२ १३

सुतार्थ-चन्द्रप्रभ-सुविधि-शैतल-श्रेयास-वामुपूज्य-विमल-

१४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२

अनन्त-वर्म-शान्ति-कुन्धु-अर-मन्त्रि-मुनिमुग्र-नमि-नेमि-

२३ २४

पात्रे-वर्द्धमानान्ता जिना' शान्ता. शान्तिकरा भवन्तु स्वाहा ॥२॥

—बृहन्नान्ति स्तोत्र

## પ્રકાશકર્તું નિવેદન

સવત ૨૦૧૩મા શ્રી સલવનાથ સ્તવનાવલી અને શ્રી સંલવનાથ ચરિત્ર અમાગ ૬૩ તરફથી અથાક ૧૧ તરીકે પ્રસિદ્ધ કર્યા પછી અથાક ૧૨ તરીકે આ પુસ્તક પ્રકાશન કરતા અત્યંત આનંદ થાય છે.

શ્રી પાંચ મગલીક તીર્થ કરો શ્રી રૂપભદ્રેવ, શ્રી શાંતિનાથ, શ્રી નેમનાથ, શ્રી પાર્શ્વનાથ તથા શ્રી મહાવીરસ્વામી એમ પાંચ તીર્થ-કર્મના બુદ્ધા બુદ્ધા અદ્વાયન જૈન કવિરત્નોના રચેલા સ્તવનોનો સંગ્રહ તથા તે તે મુનિવરોનો સંક્ષિપ્ત જીવન પરિચય પણ આપવામાં આવ્યો છે.

સાથે સાથે આ સ્તવનોની સમજૂતી કરાવી તે પણ પ્રકાશિત કરવામાં આવી છે.

આ કંડોનો મુખ્ય ઉપદેશ જૈન સાહિત્ય છપાવી પ્રસિદ્ધ કરવાનો છે અને સાહિત્ય પ્રચાર માટે સસ્તી કીમતે વેચવાનો છે શરૂઆતમાં શ્રી અભયકુમાર ચરિત્રના ત્રણ ભાગ તથા શ્રી કુમારપાળ ચરિત્રના બે ભાગ તથા શ્રી વૈરાગ્ય રસ મંજરી શ્રી આનંદ સુધાસિંધુ બે ભાગ, વિગેરે પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ કરી સમાજ સન્મુખ રજુ કર્યા છે.

આ પુસ્તકમાં પ્રાચીન મુનિવરો રચિત કાવ્ય પ્રાસાદિ સમજૂતી સહ આપવામાં આવી છે એવો જ સંગ્રહ આવતી સાલ પ્રગટ કરવાની લાવના છે જે આ કાવ્ય પ્રાસાદિના ખીજા ભાગ તરીકે પ્રસિદ્ધ થશે.

આશા છે કે જૈન સમાજ અમારા આ પ્રયાસને સહકાર આપશે.

પરમ પૂજ્ય આગમોદ્ધારક સાદાર શિરોમણી આચાર્ય શ્રી ૧૦૦૮ શ્રીમદ્ સાગરાણુદ સુરિશ્વરજીનો આભાર માનતા અમેને અત્યંત આનંદ થાય છે તેઓશ્રીના ઉપદેશથી જ આ ૬૩ સ્થાપવામાં આવ્યું છે.

લી

ભાઈચંદ નગીનભાઈ જવેરી  
અને ખીજાઓ

ગોપીપુરા, મુરત  
સવત ૨૦૧૬

# આ પુસ્તક તૈયાર કરવામાં જે જે પુસ્તકોનો આધાર લીધો છે તે પુસ્તકોની યાદી

- ૧ શ્રી ભક્તામર પાદ પૂર્તિ કાવ્ય સંગ્રહ પ્રથમ વિભાગ—  
આગમોદય સમિતિ સુરત
- ૨       "       "       દ્વિતીય વિભાગ—       "
- ૩ જન સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ—શ્રી જૈન શ્વેતામ્બક કોન્કર-સ,  
મુબઈ.
- ૪ જૈન ગૂર્જર કવિઓ પ્રથમ ભાગ—       "
- ૫       "       બીજો ભાગ—       "
- ૬       "       ત્રીજો ભાગ, ખડ-૧—       "
- ૭       "       ત્રીજો ભાગ, ખડ-૨—       "
- ૮ શ્રી આનન્દ કાવ્ય મહોદધિ મૌજિત ૬૬—દેવચંદ લાલભાઈ  
પુ. ૬૬, સુરત
- ૯       "       મૌજિત ૭ મુ—       "
- ૧૦ આનન્દધન પદ રત્નાવલી પ્રથમ વિભાગ—જૈન ધર્મ પ્રસારક  
સભા, લાવનગર
- ૧૧ શ્રી દેવચન્દ્રજી જીવન ચરિત્ર—અધ્યાત્મ જ્ઞાન પ્રસારક મંડળ, મુબઈ
- ૧૨ ચૈત્યવદન ચોવીસી વીસી—કૃષ્ણજી જોધાજી તથા નાનાભાઈ  
ભાઈચંદ લાડગાવાળા સુરત.
- ૧૩ ચોવીસી વીસી સંગ્રહ—પ્રેમચંદ કેવલદાસ અમદાવાદ
- ૧૪ સ્તવનાદિ સંગ્રહ સાર્થ—પોપટલાલ સાકરચંદ લાવનગર
- ૧૫ પ્રાચીન સ્તવનાદિ સંગ્રહ ભાગ ૨—જમનાભાઈ ભગુભાઈ અમદાવાદ.
- ૧૬ શ્રી સૂર્યપુર રાસમાલા—મોતીચંદ મગનભાઈ ચોકસી સુરત
- ૧૭ શ્રી સૂર્યપુરનો સુવર્ણયુગ—       "       "

## પુરોવચન

શાસ્ત્રાભ્યાસો જિનપદનતિ સગતિઃ સર્વદાયૈ ।

સદ્વૃત્તાના ગુણગણકથા દોષવાદે ચ મૌન ॥

સર્વસ્યાપિ પ્રિયહિતવચો ભાવના ચાત્મતત્ત્વે ।

સ પદ્યન્તા મમ ભવભવે ચાવદાપ્તોઽપવર્ગઃ ॥

શાસ્ત્રોનુ અધ્યયન, જિનેશ્વર ભગવાનના ચરણ કમલને નમસ્કાર, હમેશા આર્ય-પૂત્ર પુરોહીતી મોખન, સદાચારી મનુષ્યોના ગુણસમુદાયનુ કીર્તન, (ખીનના) દોષો કહેવામાં મૌનત્વ, દરેકને પ્રિય અને હિતકારી વચન, અને આત્મતત્ત્વને વિશે લાવના, આટલી વસ્તુઓ બધા સુધી મોક્ષ ન મળે ત્યાં સુધી દરેક લવના મને પ્રાપ્ત થાઓ.

મંત્રીશ્વર શ્રી વસ્તુપાળની અંતિમ લાવના.

આ અનાદિ સસાગ્રમા મુખ્યતાએ પ્રાણનો ક્રમિક વિકાસ થયેલો હોય છે સદમ નિગોદવી માડીને બાહર નિગોદ-પૃથ્વી-અપ્-તેજઃ-વાયુ અને વનસ્પતિઝાયાદિ અનેક પર્ણિચિતિઓમાંથી (Shages) પસાર થઈને રિડેલિય અને તિર્યચ પચેદ્રિયાદિ અવસ્થાઓ ઉદ્ભવ્યા પછી માનવજીવન પર્યંત આપણે આવ્યા છીએ આ માનવ જીવનમાં આર્યક્ષેત્ર, પચેદ્રિય સંપૂર્ણતા સદ્ગુણ્યોગ અને વસ્તુ ધર્મની ઓળખાણ વિગેરે પ્રાપ્ત થયું અત્યંત દુર્લભ છે આવો માનવજન્મ પ્રાપ્ત થયા પછી સ્વગોચર પ્રભ (Inlubim) થાય છે કે મારું કર્તવ્ય શું છે? શાસ્ત્રો તેને ઉત્તર આપે છે કે બહિર્ગતભાવ (Physical Expression) તથા અંતરાત્મભાવમાં સ્થિર થઈ દુન્યવી સર્વ સંયોગોનો તટસ્થ દૃષ્ટા બની જા! અને દર્શન જ્ઞાન અને ચારિત્રના રાજમાર્ગમાં દિવસનું દિવસ પ્રગતિ કર! એ પ્રગતિ એમ માનવજીવ-જીવનની સફલતા છે તત્ત્વાર્થચારિત્રમાં કહે છે કે કર્મ વહેશામાંવો

યથા મન્વલ્લેષ પરમાર્થઃ અર્થાત્ કલેશોવડે સકળાગ્રેહ આ માનવઃ  
જન્મમા તેવો પ્રશસ્ત પ્રયત્ન કરવો કે જેથી કર્મક્રમ કલેશનો સંતર  
અભાવ થાય—આ માનવ જન્મનું સ્વરૂપ છે’

તત્પ્રાર્થશ્રુતમા કહેલા સમ્યગ્ દર્શનજ્ઞાન ચારિત્રાણિ મોક્ષમાર્ગઃ  
એ સૂત્રાનુસાર વ્યવહાર અને નિશ્ચય દૃષ્ટિબિંદુથી સમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિ  
થવા પછીનું જ્ઞાન મુક્તિ પ્રાપ્તિ માટેની ગાળત્રી વાળું જાને છે, અને  
તે જ્ઞાન વિરતિ—ગુણ ઉત્પન્ન કરાવી મુક્તિના મીઠા માર્ગ ઉપર  
પ્રમાણ મુકે છે માનવજન્મ પુરુષાર્થ પ્રધાન છે, પરંતુ આંતરજગતમાં  
જિતેશ્વરની ભક્તિમા તદ્રૂપ સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત કરી પછી અધ્યાત્મ-  
દૃષ્ટિથી પુરુષાર્થની પ્રધાનતા અનેક ગાળી વધી જાય છે તે માટે તત્ત્વ  
સ્વરૂપ જાણવાની આવશ્યકતા જાણી વાય છે આત્મા અને તેનો  
વિરોધી કર્મસ્વભાવ આ જન્મેનું સ્વરૂપ તેમજ કર્મ એવના, કર્મકૃદ  
એવના અને જ્ઞાન એવનાનું ત્ર્યંકરણ (Analysing) જાણવા પછી,  
સ્વભાવ તરફ પુરુષાર્થ કરવો સુગમ પડે છે અને તે પછી ક્રિયામા  
સુકાય છે, અનાદિકાળથી આ આત્મા પરવશનું રંગનું કરવો આજ્ઞો  
છે, પોતાનું શ્રેય શુ છે? પોતાનો આત્મવિકાસ કરવો યુક્ત છે કે  
નહિ? અને હોય તો કેવી રીતે વાય?—એ સંબંધી જ્ઞાન વિચારો  
આવ્યા નથી, પરંતુ પૂર્વ પુણ્યયોગે માનવજન્મ, આર્થક્રમ, પંચેન્દ્રિય  
સંપૂર્ણતા, જૈનધર્મનો સુયોગ, શુદ્ધ દેવ ગુરુ, ધર્મની પ્રાપ્તિ, સારજ  
શ્રવણ અને તેમા સચિ પ્રાપ્ત થવા પછી પુરુષાર્થ ન કરે તો અમૂલ્ય  
માનવ જન્મ નિરર્થક જાને તેમા આશ્ચર્ય નથી. પાંચ તારણો મળવાપરે  
કાર્ય થાય એ સૃષ્ટિનો નિયમ છે પરંતુ તે કારણોનાં મૂલ્ય પુરુષાર્થ  
છે, પુરુષાર્થ કરે તોજ શીઘ્ર મુક્તિ પ્રાપ્ત વાય. આત્માની નિર્લિંગતાનો  
એક સરખો વિકાસ સાધ્ય વગર ટોઈ વળું મંદર કળા પ્રાપ્ત કરી  
સંકાય નહિ

આ રીતે મનુષ્યનું સાચું જીવન આધ્યાત્મિક જીવન છે; જેના

દર્શનની પરિભાષા અનુસાર ‘ભાવમરણ’ દરેક લગ્ન પ્રત્યેક મનુષ્યનું થઈ રહેલું છે, મતલબ કે જેમ જેમ સમય વીનતો જાય છે તેમ તેમ પૂર્વબદ્ધ આયુષ્યની ક્ષણો ઓછી થતી જાય છે આવી પરિસ્થિતિમાં જે કે ભારતવર્ષના સર્વદર્શનોમાં સાહિત્યનું ઉચ્ચ સ્થાન છે. સાહિત્ય મનુષ્યને માનવતા શીખવે છે એટલું જ નહિ પણ નીતિ અને ધર્મને અનુસરતું સાહિત્ય ખરાબર અધ્યયન કરવામાં આવે, તેમાં આવેલી માનસિક અને આધ્યાત્મિક સપત્તિઓ મનુષ્ય પોતાના જીવનમાં સમન્વિત કરે, તો મનુષ્ય સસ્કારી બને છે, સસ્કાર જીવનનું ધડનર કરે છે, પ્રગતિના માર્ગે લઈ જઈ આત્માને જગત કરે છે અને ગુણોનો વિદ્યામ કરી આદર્શ મનુષ્ય બનાવે છે, સાહિત્યમાં પણ કાવ્ય સાહિત્યનો જીવન સાથે અનંતર સબધ છે કાવ્યસાહિત્ય લાગણીને સ્પર્શ કરનાર હોઈ જીવનને એકદમ રસમય બનાવે છે પરંતુ તે સિનેમાના ગાયનો કે ભોગવિલાસ વધારનાર સાહિત્ય નહિ જે કાવ્ય સાહિત્ય આત્માને મન વચન કાયાની એકતા કરાવી કલ્યાણપ્રિય પ્રવૃત્તિ તરફ દોરી જાય, સમ્યક્ દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્ર-વૈરાગ્યના ગુણોનો વિદ્યાસ કરે તેજ સાચું સાહિત્ય છે, આવું સાહિત્ય જીવન જીવતા શીખવે છે, શુભ આચાર, શુભ વિચાર અને વિવેક દષ્ટિને વધારે છે, ધર્મ બુદ્ધિને જગત કરે છે, પાપો તરફ તિરસ્કાર બતાવે છે, ભોગવિલાસને ભુલાવે છે, વૈરાગ્ય પ્રકટાવે છે, ચારિત્રને ધરે છે પૂર્વકૃત પાપોનો પશ્ચાત્તાપ કરાવે છે, પ્રભુ ભક્તિનું માહાત્મ્ય સમજાવે છે અને તેમાં તરબોળ કરાવે છે, મૈત્રી વિગેરે ભાવનાઓ વહેવરાવે છે અને જેવો આત્માનો ઉત્કર્ષ સાધી પરમાત્મપદ પ્રકટાવે છે

આધ્યાત્મિક કાવ્ય સાહિત્ય અતમુખવૃત્તિ ઉત્પન્ન કરે છે. રાગદ્વેષના પરિણામની મદતા અને આત્મામાં પ્રભુભક્તિ દ્વારા મનની સ્થિરતા વડે જે જે અગે સદ્બોધ અને આત્મરમણતા થાય અને શ્રીમદ્ ઉ ચરોવિજયજીના શબ્દોમાં ‘ભક્તિ તે કામણ તંત’ બને તેને અતમુખવૃત્તિ કહેવાય છે, પૂર્વ પુરુષોની કાવ્ય સૃષ્ટિ અનેક

વિષયોથી ભરપૂર અને અનુભવથી પરિભૂત હોય છે. નય, નિક્ષેપ, પ્રભુને ઉપાસખો, યોગ, પ્રભુના ગુણોનું રમરણ પોતાની અને પ્રભુની આત્મ-જ્ઞાનિગ્ધ બેઠવાન. દાસોડ્દહમાંથી સોડ્દહ કેમ જલ્દી થઈ તેની તમન્ના, શ્રોમદ્ દેવચદ્રજીના વચનાનુસાર ' જિનવરપૂજા તે નિજ પૂજના રે ' કથાગે-દેવી રીતે અનુભવાય તેના પારસ્પરિક સંબંધનું જિન-વિગેરે અનેક બાબતો આત્મગુણને વિકસાવવામાં સહાય કરે છે અને આત્મા મન વચન કાયાની એકાગ્રતાપૂર્વક તન્મયતા પ્રાપ્ત કરાવી માનવજન્મને સફળ બનાવે છે.

પ્રભુનું કાવ્ય ગ્રંથમાં પ્રાચીન દવિરત્ન મુનિજનોની કાવ્ય પ્રસાદીનો પ્રતિભામય સમય સુરણી વાજો સગ્રહ છે તે સાથે સપાદક શ્રીએ દનિદાસ દર્શિ પણ રજુ કરી છે. ગુર્જરભાષામાં જૈન મુનિરત્નોનાં પ્રતિભાસાગી સર્જનાત્મક કાવ્યો નગસિદ્ધ યુગથી ઘણા પ્રાચીન છે એ દર્શાવતો આગે સાક્ષરારી સાથે સપાદકશ્રીએ સિદ્ધ કર્યું છે. પ્રભુનું પુનઃ જૈન સાહિત્યજ્ઞોની કાવ્યપ્રમાણના સપાદક શ્રી ભાઈચંદભાઈ નગીન-દામ ઝવેરી કે જેઓ શ્રીગોડીજીના મંદિરના અનેક ચર્ચો વધા દૂરથી છે, સામાજિક આનંદોમાં અનેક પ્રસંગે આગળ પડતો ભાગ લે છે એમના પિતાશ્રી પણ દૂરથી દત્તા એમના ધાર્મિક સરગંગે તેમનામાં વાગસામાં ઉતર્યો છે એમને પ્રાચીન આનંદો ઉપર મૌલિક પ્રવચન પ્રેમ છે એમના પૂજ્ય પિતાશ્રીના અરણ્યાર્થે 'જૈન સાહિત્યોદ્ધારક' રૂપે સ્થાપ્યું છે તેનાથી ધાર્મિક પુનઃકા અને કાવ્યગ્રંથોનું પ્રસારન કરતા રહ્યા છે એમને આ ગ્રંથના ન્તર્ગતના નિર્માતા કવિજનોની ગ્રંથરચનાનો તારીખસાર દનિદાસ કવિશ્રીઓનાં પરિચય સંગ્રહના આગે રજુ કર્યો છે, જે એમની સપાદક તરીકેની તોડના વાગસાથી માનુસ પડે.

આપ્તાત્મિક કાવ્યો આ પ્રતિભાવ જ્ઞાતામાં કમળીય અને કવિતાના આગ-પ્રેરક છે. પ્રભુજનોના કાવ્યો જે સવળી જ્ઞોની હૃદય ગુદાનમાં આત્મા અને પરમાત્માને અનુભવે અને અનુભવપૂર્વક પ્રવરે.

હોય છે, તે ઝવનમા આવિ, જારિએને ઉપાનિય સતપાના આત્માની  
 શાંતિ પ્રદાવે છે, આત્મગુણો વિદાસ કરાવે છે, અને પદનામાના  
 અર્થો ન્યપનુ તાન ન્યપો નાનન ન્યન કરાવે છે, પ્રાચીન કાવ્ય  
 ક્ષામય મુનિગતોનુ ભરિયાના રંગ અમાજ ઉપનુ અનુચ ઉપકાર-  
 કરાવે છે તેઓ પાતાના આત્માનુ આવી ગયા છે અને અન્ય આત્માઓ  
 માટે ઉન્નાતિના વિદાસને નાટે તૈયારી આપતા ગયા છે, ઉપસદારમા  
 અનેક કાવ્યમય બિન્ન બિન્ન ગા નાનિ ના સર્જક એ મુનિગતોને  
 ભાવાન્તરપૂર્વક વચ્ચે કરી નાન આ નાના ગુણિદાસ માટે પ્રત્યુત  
 પુરોચન તખરા પ્રેમી કરના કરી ભાવ્યદભાવનો આભાર  
 માનવા માયે કરિલ ના ઉત્પત્તિએ શાંતિનાથજીના નાનને  
 અતે કરી માગનીના વાગીનય કાવ્યના માન પચોતેમા વર્ગ અપમર  
 પુરાની પ્રત્યુત કાવ્ય સાદર કરી રિનુ છે

ભવોક્ષય તુમ ચગદ્ગી મેરા

દુ તો નાગુ ડ દેરાધિદેરા

સામુ ભુઓને મેરા જાની

એરી ઉદયરતનની વાણી.

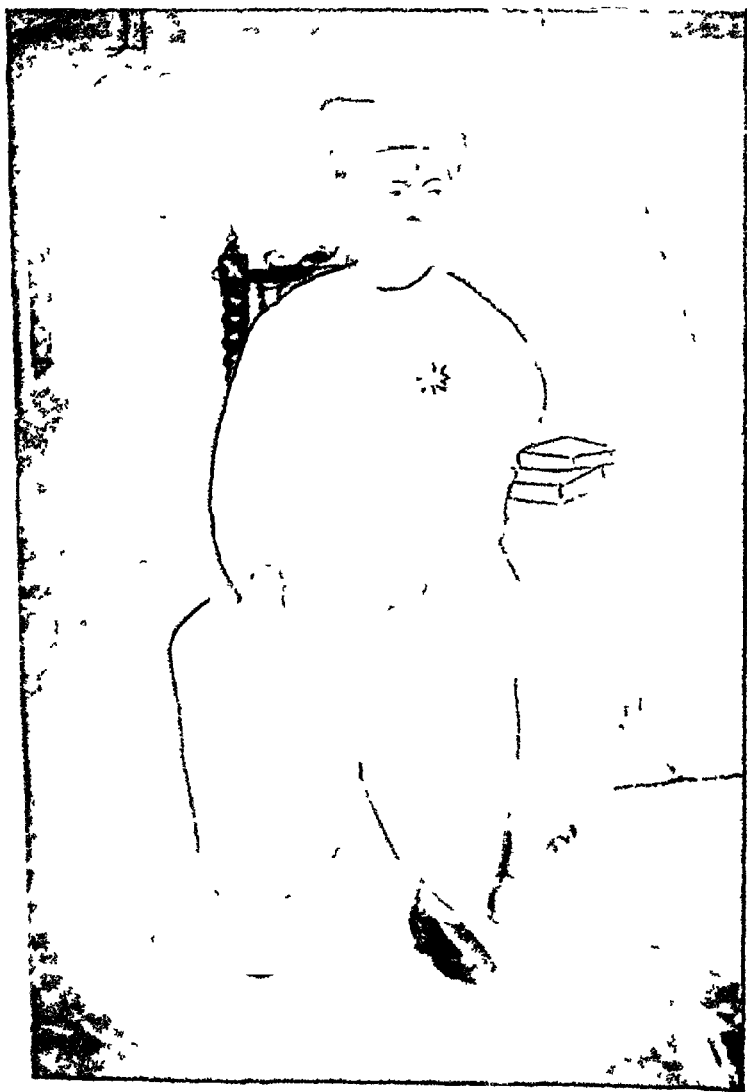
મુખર્ષ

સં ૨૦૧૬ કાવ્યુન શુકલ ત્રયોદશી  
 શ્રી મિદ્ધગિરિ-ભાડવાતીર્થ  
 મગલમય-મુક્તિદિન

} ફતેહુદ અવેરભાઈ



श्री मागगनन्दगुरुपदेशाद् यौ जैन साहित्य विकासनाय ।  
तदीयकोशेऽर्पितवान् वनस्य, सोऽय सुधी श्रेष्ठि नगीनचन्द्र ॥१॥



દેવનો નિમિત્ત ડાગણ એ છે તેઓનું અનુમાન, ભક્તિ દિ ૥ અનન્ય  
એ આપનો આપણ મૂળ અપનો આ ૥ તાર કરાના સાધન એ  
છે નિમ્ન વચનો એ સાત ॥ આત્મા પુરુષ —

અનુકૂળન દેવગી સદૃશ નિષ્ક મિત્ર નિદાણ

શ્રીમદ્ દેવચંદ્રચ

હલિકા ધ્રમરી ધ્યાનન, ધ્રમરીચમન્નુતે

ઉપાધ્યાય શ્રી યશો વિજયચ મહારાજ

આ જન માહિત્ય-રત્નો અર્થાત્ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય  
રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રમાદી નામના પુસ્તકમા ઉપના જે  
તીર્થંકરની વાત કહેવામા આ ॥ ૧ અને જેમના પવિત્ર નામોથી  
લોગ્ગરમ અને અહુત શાન્તિ જેમ મૂલો અજ્ઞાત જે એમાના  
પાય સખધે જૂદા જૂદા મુનિ પુગવોના હાથે પોત પોતાના જ્ઞાન  
કાળમા, એ પરમાત્માની મર્તિના દર્શને જે દાર્દ્રિક ઉત્થામની ઉર્મિઓ  
પ્રગટી તે અવન રંગે લાભે છે અને એનો અગ્રી સગ્રહ કરામા  
આવેલ છે એ સાધુ મહાત્માઓએ આ જનની સ્તરનાનો ચોરીને  
નિતેશ્વરો યાને તીર્થંકરની કી છે અને ચોરીથી નામથી એ મરાહર  
પણ છે છતાં અથ વિસ્તાર ન વધે તેમ કંડકાણુ કંદ જેની મુતિમા  
જે પાયને મૂખ્ય પગે સ્તવ્યા છે એ વાતને ધ્યાનમા રાખીને, એ  
પાયને લગતા સ્તવનો આ પુસ્તકમા દાખલ કર્યા છે

આ ઉપગત એમા જે વિગેળતા છે તે એ છે કે સ્તવન રચનાર  
મુનિરાત્રે વિગે જૂદા જૂદા વ્યક્તિ પ્રાપ્ત થયેલ માહિતી તેમજ તેઓ  
શ્રીની અન્ય કૃતિઓ અને સાથે સાથે એ મહાત્માઓ જે સમયે થયા  
તેની સાલવારી આપેલ છે આજના યુગમા આ પ્રકારની નોંધ ખાસ  
મહત્ત્વ ધરાવે છે એ સામગ્રી જે જે પુસ્તકોમાથી મેળવવાનો પ્રયાસ  
સેવ્યો છે એ દરેકની એના કર્તાના નામો સહિત ઉલ્લેખ કરીને જેમ  
પ્રસિદ્ધ કર્તા એ પોતાની નિખાલસતા પુરવાર કરી છે તેમ એ દ્વારા  
ઈતિહાસ રસિકોને અને પુરાતત્ત્વ ગવેષકોને પોતાના સંશોધનોમા ખાસ  
કામ લાગે તેવો મશાલો પુરો પાડ્યો છે

પ્રદાશક શ્રીયુત્ લાઠિચિદ નગીનલાઠિ ઝવેરી, જાતે વેપારી હોવા છતાં, સારિત્યના વિષયમાં જે રસજના દાખવે છે અને અનુભવના સ્પર્શ કરાવે છે એ જેમ જૈન ધર્મ અને એ અંગેના સાહિત્ય પ્રત્યેની અભિરુચી પુરવાર કરે છે તેમ ખીજાઓ માટે પદાર્થ પાઠ પણ પુરો પાડે છે.

જૈન અમાજમા અને ખાસ કરી મુંમર્થ રાજ્યમા જેમ રાજ નગર ધર્મ કરગીની નજરે જૈન પુરી તરિકે ઓળખાય છે, તેમ લાવ નગર જ્ઞાનની દ્રષ્ટિએ જૈન નગરનુ મહત્વ ધરાવે છે, કેમકે ત્યાં એને જ્ઞાની મર્યાઓ મોજુદ છે આમ છતાં મુરતની વાત વિવક્ષણ અને અદિનિય છે સામાન્ય માનના એવી છે કે મુરતના જૈનો મોટા ભાગે ઝંઘનનો ધંધો કરતા હોવાથી કીમતી પચંગેના પરીક્ષકો ગણાય. તાવિદ અભ્યાસ કરવાનો અવકાશ એમને ઓછો પણ સંભવે આમ છતાં આજા ઝવેરીઓ યાને પરીક્ષકો તરિકે તેઓએ જૈન સાહિત્યના પ્રદાશન અર્થે જે મોટી રકમો જાદી કરાડી એને દૂષ્ટ કડમા રોકિલી છે અને પ્રશસ્તીય છે એમા શેક દેવચદ્લાસ લાઠિ જૈન પુસ્તકોદારક કડ તેમજ આ પુસ્તકના પ્રદાશકના પિતાશ્રીની સ્મૃતિમા જેના સર્જન યોગે છે એ શેકશ્રી નગીનલાઠ મંજુલાઠ સાહિત્યોદ્ધારક કડ ખાસ અગ્રવાન ધરાવે છે આ સર્યાઓ મારકન સારી સંખ્યામા પુસ્તકો પ્રગટ થયા છે વર્તમાનકાળે ભવ્ય આત્માઓને આ સસાર સાગર તરવામા મગવડ એવા બે સાધનો જ્ઞાની ભગવતોએ કહ્યું છે એ જિન પ્રતિમા અને જિનાગમ તે ઉભયપોતાને આગળે સારી સંખ્યામા અને સુંદર પ્રકારે ધરાવવાનું સૌભાગ્ય આજના મુરત શહેરને યાને ઈનિદાસ પ્રસિદ્ધ સૂર્યપુરને પ્રાપ્ત યોગ છે પ્રદાશકની ભાવના પ્રમાણે આ ત્રય દજંગેની હૃદય ગુદામા પ્રદાશ પાવરનારો અને ભાવિ જ્ઞાન ઉત્તરનાગે બનો એજ અભ્યર્ચના

આશ્વિન મુદ ૧, અમરનિવાસ,

મોહનલાલ દીપચંદ ચૌકસી

૨૦૧૫ મુબાર્ક

# સંપાદકીય

## શ્રી ગાડીપાર્શ્વનાથાય નમઃ

વિ. સ. ૨૦૧૩મા શ્રી સભવનાથ ભગવાનના ૯૬ જન્મોત્તવ-  
નોમા સગ્રહરૂપે 'શ્રી સભવનાથ જિન સ્તવનાવલિ' શ્રી નગીનભાઈ  
મહુભાઈ જૈન સાહિત્યોદ્ધાર ૬૩ મુરત તરફથી પુસ્તકરૂપે પ્રકટ કરવામા  
આવી છે તે સગ્રહ કરતા એવો જ એક સગ્રહ પ્રયત્ન તથા અતિમ  
તીર્થંકર ભગવાન શ્રી ઋષભદેવ તથા ભગવાન શ્રી મહાવીર  
સ્વામીના સ્તવનોનો કરવાની ભાવના યદ્ય એમા વળી કુટલાક  
એહીઓએ શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનના સ્તવનો પણ સાથે સાથે  
લેવાની સૂચના કરી આગળ વધતા અખડ બ્રહ્મચારી શ્રી નેમિનાથ  
ભગવાનના સ્તવનો પણ લેવામા આવે તો વધુ સારું એવી ઝુરણ  
યદ્ય એમા વળી એક પ્રસંગે કાશીવાળા પરમ પૂજ્ય આચાર્ય શ્રી  
વિજયધર્મસુરિજીના વયોવૃદ્ધ શિષ્ય ઇતિહાસ તત્ત્વ મહોદ્ધિ આચાર્યશ્રી  
વિજયેન્દ્રસુરિજી—જેઓશ્રી ભાષખલા-મુખધર્મિ ચાતુર્માસ રહ્યા હતા,  
તેઓશ્રીએ કહ્યું કે—ભાઈ, પાંચ માગલિક પરમાત્માઓમા ભગવાન  
શ્રી સાન્તિનાથજી રહી જાય છે માટે પાંચે પરમાત્માઓના સ્તવનોનો  
સગ્રહ તૈયાર કરી પ્રકટ કરાવવો, અને એ માટે 'શ્રી કલ્યાણુદ'ની  
પ્રથમ સ્તુતિની યાદ આપી અને આમ દરેક ચોવીસી કર્તાઓના  
ઉપર્યુક્ત પાંચે ભગવાનોના સ્તવનો એકત્ર કરી જાપાવવાનો નિર્ણય થયો.

સાથે સાથે દરેક ચોવીસીઓના કર્તાઓનો સક્ષિપ્ત જીવન  
અને તેઓની સાહિત્ય કૃતિઓનો પણ ઉલ્લેખ કરવો, જેથી

છદો જેવા કે દ્વંદ્વ, ધ્રુપદ, એકતાલી, ચોપઈ, સરસ્વતી ધઉત્ર, છંપ્ય, ગૂજરી વગેરે છે આ પરથી ત્રો મણિલાલ નભુભાઈ દિવેદીને જણાય કે ‘ગૂજરાતી ભાષાને પ્રથમ ગૂજરાતીનું રૂપ આપનાર જૈનો જ હોય એમ માનવાને બહુ કારણો છે’ તેમ સ્પષ્ટ સમજાય તેવું છે

સવત ૧૪૮૯ માં શ્રી જયસાગર ઉપાધ્યાયે ‘વયરસ્વામિ ગુરુ રાસ’ તથા બીજી ઘણી સાહિત્ય રચના કરી છે જેની વિગતવાર યાદિ બીજે આપવામાં આવી છે તેઓશ્રીએ ચોવીસ તીર્થ-કરતા સ્તનનોની (ચોવીસી) બનાવી છે ગૂજરાતી ભાષામાં તેમની ચોવીસી પ્રથમ છે તે પછી સોલમી સદીમાં જે જે મુનિવરોએ બહોળા પ્રમાણમાં રાસો વગેરે રચ્યા છે તેમાંથી થોડા નામો અત્રે નોંધીએ છીએ

પ્રખ્યાત કવિ લાવણ્ય સમય જેમણે સ ૧૫૬૮ માં ‘વિમલ પ્રબન્ધ રાસ’ રચ્યો તથા ઘણા રાસો, છદો, સવાદો ચોપાઈ, સ્તવનો રચ્યા છે—તેમનું ચતુર્થિશતિ જિન સ્તવન માલિની છદમાં ૨૭ કડીનું બનાવેલું છે.

સવત ૧૫૬૦ માં શ્રીસિંહકુશલે ‘નદ બત્રીશી ચોપાઈ રચી

સવત ૧૫૬૫ માં શ્રીઉદયભાનુએ ‘વિક્રમસેન ચોપાઈ’ રચી

સુધી ચાલી આવે છે જુની લૂજરાતીનું સાહિત્ય જૈનેતરો કરતા જૈનોનું વિશેષ છે પ્રધાન સૂર ધર્મલક્ષી છે પણ સાસાંગિકતાને તેમાંથી સર્વથા દેશવટો મળ્યો નથી અને પ્રત્યેકના અગ્રિમ કવિઓ તરીકે જૈનેતરોમાં જેમ નરસિંહ તથા મીરાના, ભાલણ, પદ્મનાભ ને નાકરના કૃતિમિત નામો છે, તેમ જૈનોમાં શાલિભદ્ર, સોમસુંદર અને જયશેખર તથા લાવણ્યસમણ્ય જેવા સ્મરણીય નામો પણ છે એ હકીકત લક્ષમાં રહે એ જરૂરનું છે.

સવત ૧૫૬૧ માં શ્રીધર્મદેવે ‘અન્નપુત્ર રાસ’ રચ્યો

સવત ૧૫૬૩ માં “ ‘વચસ્વામી રાસ’ ”

સવત ૧૫૭૨ માં શ્રીસહજમુન્દરે ‘ગુપ્તરાતના કર્ણ’ રચ્યો

આમા જુદા જુદા છંદા શ્રી સ્થૂલભદ્ર ચરિત્રનું વર્ણન છે.

સંવત ૧૫૮૭ માં શ્રીપાર્શ્વચંદ્રસૂરિએ ‘શ્રી વસ્તુપાલ તેજપાલ રાસ’ રચ્યો

સવત ૧૫૯૯ માં શ્રી વિનયસમુદ્ર અબ્બડ ચઉપદ્ય રચી

### સત્તરમી સદી—

સવત ૧૬૧૫ થી ૧૬૩૩ સુધી કવિશ્રી સોમવિમલસૂરિએ સાહિત્ય રચના કરી

સવત ૧૬૧૦ થી ૧૬૨૪ સુધી શ્રી કુશલલાલે સાહિત્ય રચના કરી

સંવત ૧૬૩૨ થી ૧૬૬૯ સુધી શ્રી નયસુંદરગણિએ સાહિત્ય રચના કરી

સવત ૧૬૫૮ થી ૧૭૦૦ શ્રીસમયમુંદરગણિએ સાહિત્ય રચના કરી

સવત ૧૬૬૨ થી ૧૭૦૦ શ્રીઋષભદાસકવિએ સાહિત્ય રચના કરી

સવત ૧૬૧૬ માં કવિશ્રીકુશલલાલે ‘માધવ કામ કુડલા રાસ’ રચ્યો.

સવત ૧૬૧૯ માં કવિશ્રી દેવશીલે ‘વેતાલ પચવીસી’ રચી

સવત ૧૬૩૮ માં કવિશ્રી રતનમુંદર ઉપાધ્યો ‘શુક બહોતેરી ( રાસ મંજરી ) રચી

વિક્રમની સત્તરમી સદીમાં ઘણા વિપુલ પ્રમાણમાં સાહિત્ય-રચના થઈ છે, જે કે તે સમય સંક્રાન્તિ દાખવે છે. હતા ધર્મ પરાયણ ત્યાગીઓએ જ્ઞાનની ઉપાસના સુદર કરી છે તે માટે “જૈન ધર્મ પ્રકાશ” જ્યુબીલી અકાદમી સાક્ષર શ્રી રણજીતરામ વાવાલાદાદા મહેતાએ જણાવ્યું છે કે—

“અક્ષા ઉદ્દીન ખીલજના સંદાનએ ગુજરાતના હિંદુ રાજ્યને પાયમાલ કીધું ત્યારપછી અધાધૂધીમાં નાસભાગ કરતા બ્રાહ્મણોએ

સં. ૧૭૧૫ થી ૧૭૩૧(૧૬)	„	શ્રી માનવિજયજી ઉપાં ૦	એ	„
સ ૧૭૨૦ આગયામ		શ્રી આનંદવનજી	એ	„
સ ૧૭૧૧ થી ૧૭૬૨(૫૧)	„	શ્રી જિતહર્ષસૂરિ	એ	„
સં ૧૭૧૬ થી ૧૭૭૧(૫૨)	„	શ્રી ધર્મવર્દને (ધર્મસિંહ)		„
સ. ૧૭૫૪ થી ૧૭૮૩(૨૯)	„	શ્રી મોહનજિજયજી	એ	„
સ ૧૭૩૮ થી ૧૭૭૮(૪૧)	„	શ્રી જ્ઞાનવિમલસૂરિ	એ	„
સ. ૧૭૪૬ થી ૧૭૯૬(૫૦)	„	શ્રી હિરયરત્ને		„

તેઓએ ગૂઢરાત્રી ભાષામાં જે મુદ્ર સાહિત્ય રચના કરી છે તે માટે ભાઈ વિનયગામ કવ્યાણુગાય વૈદ્ય ગૂઢરાત્રી સાહિત્ય રૂપરેખા પાં ૧૨ માં લખે છે કે—

“આર્થ સન્દ્ભૂતિની જૈન શાખાએ ગૂઢરાત્રી ભાષાને ડેવા અર્ધગાથી એ ભાષાના સાહિત્યનો ખગે કિમ્બદાન્ત છે તેના વિદ્યાનુરંજ સાધુઓ આપના એકો પહેલા સાહિત્યકામે છે વિપાશ્રયના એકાન્તના ધર્મદર્શિ પામના અને પ્રભાસના જ્ઞા. શાસિભદ્રથી સમયમુદર સુધીના એ પ્રભાસન મુનિઓએ પોતે પોતાના સમયના સત્તાજનો, તેના ઉત્તરનો, તેની ભાષાનો સર્વદેયયાયોગ્ય અમડ ને ઉત્તર રાખ્યે ।

તેમણે ‘વર્નનો’ એ પાંચ ગણીને પણ સસાર ચિત્રો દોરવામાં નાનમ નાની નદી અને સન્દ્ભૂતનું પ્રેમગાથાન કર્યું તે ગૂઢરાત્રીને એને । પોતે આ નવાન ડેવા અમૃતને પોતાને એ પ્રેમગા પહેલા એ- ગીર્ણાવિદ્યાના ગૂઢરાત્રી કવિઓને હાથે અપ-નિર્માન સર્જન કાવતી, કેવલ ત્વર એનો પોતેનકાર ગાન્યાત્રય સર્જન નુતન હતો”

આગ નીચમી સદીના કવિઓના મુખ્ય નામોને સાહિત્ય રચનાકાલ	
સ ૧૭૬૬ થી ૧૮૧૩ નાં (૧) ની ઉત્તરવિજયજી ગણિમે	૧૮૧૧
„ ૧૮૧૪ થી ૧૮૫૭ „ (૨) ની પદ્મવિજયજી ગણિમે	૪૩ વર્ષ
„ ૧૮૧૭ થી ૧૮૪૩ „ (૩) ની વિજયવિજયજી ગણિમે	૨૬ „
„ ૧૮૧૦ થી ૧૮૨૧ „ (૪) ની વિજયવિજયજી ગણિમે	૧૫ „

“ અખૂટ પુસ્તક જૈન બધુઓની જાગૃતિ-જૈન બધુઓ પણ જાગૃત થયા છે, અને પોતાના લગ્નગીની કીમત સમજતા થયા છે જૈન કામના નેતાઓને બેઘરી મુશ્કેલી વચ્ચે કામ લેવું પડે છે એક તો એ કામના મોટા ભાગે કેળવણીના દ્વંદ્વ ચાખ્યા નથી, એટલે તેને સાહિત્યનો રસ લાગ્યો નથી ખીજુ એ કે એ કામનો સાક્ષરતા પામેલો વર્ગ સાધુ, ધર્મી, મુનિશ્રવણેના, તે પણ અમુક અપવાદો સિવાય લગ્નગામી ભરાર્થ રહેલી સામગ્રીને બદલ લાવવાની વિરુદ્ધ છે આવી મુશ્કેલીઓ છતાં ધન્ય છે તેઓશ્રીને જેઓએ પ્રાચીન લગ્નગામી અધિકાર સેવના લાખે અન્ધમાથી થોડા પણ પ્રસિદ્ધિમા આપી આપણા જુના સાહિત્યજગત, આપણી જૂની લાખા રચના પર, આપણા જૂના કાવ્યોની વસ્તુ પર પ્રકાશ નાખ્યો છે સ્વર્ગસ્થ ભાર્થ ચીમનલાલ દલાલ કે એવાજગ દર્શમા વૃમ્મી રહેલા ભાર્થ મોહનલાલ દલીચંદ દેસાઈ કે જૈન ગુર્જર સાહિત્યોદ્ધારવાળી સર્યા તરકથી આનંદ કાવ્ય મહોન્ધિની મોહિત માળ પંચેવનાર ઝવેરીઓનો જેટલો આભાર માનીએ તેટલો થોડા એવા એવા સાહિત્ય વિલામીઓના પ્રયાસથી આપણે તેઈ શર્યા છીએ કે ગુ નરસિંહ મહેતાના સમયમા કે ગુ તેની પૂર્વે પણ જૈન તથા જૈનેતર લેખકો અને કવિઓની લાખામા કે દૃતમા માત્ર સામ્પ્રદાયિક ભેદ બાદ કરતા ખીલુ કાંઈ રીતે લિન્નતા નેવામા આવતી નથી ”

આ ભાગ સરોધન માટે સદ્ગત સાહયર્થ શ્રી મોહનલાલ દલીચંદ દેસાઈનો જેટલો હાપકાગ માનુ એટલો ઓછો છે તેઓશ્રીના શ્રી જૈન ગુર્જર કવિઓ ભાગ ૧-૨-૩ ખડ ૨, તથા જૈન સાહિત્યનો સર્વોત્તમ ઇતિહાસ એ પુસ્તકોના આધારે મુખ્યત્વે આ સામગ્રી ભેગી કરી રાકાઈ છે જુદા જુદા કવિયોગની સાલવાર યાદિ તથા પ્રકાશનોની નોંધ તથા સામાન્ય હવન પરિચય તથા કવિમા પાનુ તેમના પુસ્તકો બહુ ઉપયોગી તીવડ્યા છે આવીજ જુદા જુદા



શાંતમૂર્તિ ૧૦૦૮ શ્રી વિજ્યવિજ્ઞાનસૂરિજીના પ્રશિષ્ય સમર્થ વક્તા-  
પં. શ્રી ચંદ્રોદયવિજયજીએ શ્રી ગૌતમ સ્વામિનો રાસ તથા ખીજા  
સ્તવનોની સમજૂતિ તથા અધરા શબ્દોના અર્થો સુધારી આપવા માટે  
પોતાનો અમૂલ્ય સમય આપી જે કૃપા કરી છે તેનો અતકરણ પૂર્વક  
આભાર માનુ છું

શ્રી જૈન ધાર્મિક શિક્ષણ સંઘના સેક્રેટરી મારા જીના સ્નેહી  
ભાઈ શ્રી પ્રાણજીવનદાસ-ગાંધીએ આ પુસ્તકના સ્તવનોનો સામાન્ય  
અર્થ જરૂર દરાવવો જોઈએ એવી સૂચના કરી કે જેથી ખાસ કરી  
અભ્યાસી તથા વિદ્યાર્થી ભાઈઓ માટે સરલતા થાય. એ સૂચના  
મુજબ સમજૂતિ લખાવી પુસ્તકની પાછળ મૂકવામા આવી છે જે  
સમજૂતિ સંપૂર્ણ રીતે મૂલ્યવાન ગૂજરાતીના પ્રોફેસર ભાઈ શ્રી રમ-  
ણલાલ સી નાહેડી આપી છે

આ પુસ્તકનું પુરો વચન લખી આપવા માટે જાણીતા જૈન  
સાક્ષર વંચાવૃદ્ધ ભાવનગર નિવાસી શ્રીયુત કલેષ્યદ ઝવેરભાઈનો આભાર  
માનુ છું

તથા જૈન રામાજીના જાણીતા સેવક વિદ્વાન લેખક અને વક્તા-  
ભાઈ શ્રી મોહનલાલ દોષયદ એડગીનો આપુતક માટે જે બોલ લખી  
આપવા બદલ તેમનો પગ આભાર માનુ છું

આ પુસ્તકમા પદ્મગી મનીના જી શ્રી જયભાગર નિપાધ્યાય  
જેમનો મોડીઆ પ્રવચન લખવામા આવી છે ત્યાંથી રાડ કરી શ્રી અમૃત  
વિજયજી મુડી પદ અદાસ મારિય રત્નોની કાવ્ય પ્રમાણના ઉદ્ધર  
સ્તવનાંતિનો સંગ્રહ જાપાસના આગ્યો જે આગળીમ્મના મની તથા  
વોસનો મનીના ખીજા વચનન એટલાજ રિત્નોની પ્રાચીનો સંગ્રહ  
તેવાગ છે જે આ પુસ્તકના ખીજા ભાગ તરીકે આપને વચ્ચે છપાવી  
પ્રસિદ્ધ કરાના આગે

આ મોડીનીની પ્રેમો મુખાર્ધ શ્રી મોડીજી જૈન જાન બગર શ્રી

જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય રત્નોના સ્તવનોની સંખ્યા તથા

સંવત વાર અનુક્રમણિકા

કર્તાનામ ચોવીશીરચના રચનાસ્થલ કાવ્યસંખ્યા પૃ.

સંવત

શ્રી ઉદયરત્ન ઉપાધ્યા		૧	૨-૩
„ વિનયપ્રભઉપાધ્યા	૧૪૧૨ ખલાત	૧	૪-૧૧
„ જ્યસાગરઉપાધ્યા	૧૫૦૦આસપાસ	૫	૧૮
„ લાવણ્યસમયગણિ	૧૫૮૭	૬	૧૯-૩૫
„ નન્ન સૂરિ	૧૫૫૦-આસપાસ	૬	૫૨-૫૫
„ સમયમુદ્ધર ગણિ	૧૬૫૮	૧૧	૩૦-૧
„ જિનરાજસૂરિ	૧૬૯૪	૬	૫૬-૬૨
„ લાવણિન્યઉપાધ્યા	૧૭૦૯	૫	૬૩-૬૮
„ આનંદવર્ધન	૧૭૧૨	૫	૬૯-૭૩
„ જિનકર્મ સૂરિ	૧૭૧૫	૬	૭૬-૬૯
„ જિનગત્તસૂરિ	૧૭૧૬	૫	૮૦-૮૨
„ વિનયવિન્યજીઉપાધ્યા	૧૭૨૦આસપાસ	૯	૮૩-૯૫
„ અનંદ ધનંત	૧૭૨૬ „	૧૨	૯૬-૧૧૨
„ માનવિજયજીઉપાધ્યા	૧૭૨૫ „	૫	૧૧૩-૧૧૮
„ યશોવિજયજીઉપાધ્યા	૧૭૨૫ „	૧૭	૧૧૯-૧૩૯
„ મેઘવિજયજી „	૧૭૩૦ „	૫	૧૪૦-૧૪૬
„ ગરિવિજયજી	૧૭૩૦ ઓર ગાઆદ	૫	૧૪૭-૧૫૨
„ આગ્નિદુર્ગજી	૧૭૩૧	૫	૧૫૩-૧૫૮
„ તટાવિજયજી	૧૭૩૫	૨	૧૫૯-૧૬૦
„ હાણવિજયજી	૧૭૩૮ રાણપુર	૫	૧૬૧-૧૬૫
„ મેઘવિજયજી (ગગરિ વિજય)	૧૭૩૯ વજરપુર	૧	૧૬૬

# વિષયાનુક્રમ

કલ્યાણકુંડ—

પ્રથમપદ

પૃષ્ઠ

પચપન્નેનાગ	ઉદયવાચક	૨-૩
શ્રી ગૌતમ-સાનિગમ	ઉ૦ વિનયા પ્રમ ૧૪૧૨-૪૫૧૧	
વીરજિતગેમર ચગ્ગદમન કમનાડર વાંગા	" "	
શ્રી જયમાગર ઉપાખ્યાય પરિચય		૧૨-૧૩
જિનકુળન મૂનિ ચતુર્થરી ગાથાઓ		૧૪-૧૫
મુવિદ્યાનુક્રિ જર્ઠ	શ્રીઋષભજિનસ્તવન	૧૬
સનિ નિગેમર	શ્રી શાતિનાથમ	" "
નમકે નેમિજિણુર	શ્રી નેમનાથ સ્ત૦	" ૧૭
આમા તડાર	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્ત૦	" "
સગલ જન્મ-ક્રિય	શ્રી વીરજિનસ્ત૦	" ૧૮
લાવણ્ય સમય-પરિચય-મેડર નેડી રે વિનચુ નેનાથ મનન ૧૬૫૧૨૧		૨૨-૨૩
આગરે આગરે	શ્રી નેમિનાથ સ્ત૦-લાવણ્ય	૨૪ ૨૭
નાગ નિચિત વસર્ઠ-	પચેદિય-ગીત	" ૨૮
ધર્મ મમ મુનીન્દ્રી-	લોભ વિષે	" ૨૯
ઢાઢો ઢાળે આપિકા સુશડી	પદ	" ૩૦
પ્રાણી બહેરીને પાંધર્યા	કાકસાની લાસ	૩૧
પાય પ્રણમીઅ સરસની.	દહ પ્રદારી સગાય	" ૩૧
શ્રી સમય સુદર ગણી પરિચય		૩૬-૪૨
ઋષભદેવહો મોરા હો	શ્રી ઋષભદે સ્તવન સમય સુદર	૪૨
શાતિનાથ તુ સુણહુ સાહિબ	શ્રી શાતિનાથ	" " ૪૨
યાદવરાય જીવો કોડ વરિસ	શ્રી નેમનાથ	" " ૪૩
મર્ઠ આજ હમારે આણુદા	શ્રી પાર્શ્વનાથ	" " ૪૩
એ મહાવીર કષ્ટુ દો મોહેદાન	શ્રી વીરજિન	" " ૪૪

વીગ મોરા ગજ થકી ઉતરો	સગાય ,, ૪૪
સોઈ સોઈ સારી ટેન ગુમાઈ	નિદ્રાઉપર ૪૫
શત્રુજે ત્રણ સમોસર્પો	તીર્થમાલા સ્તવન ,, ૪૬
ધોળીયા તુ ધોળે મનુ ધોતીયુરે	સગાય ,, ૪૭
પ્રીતલડી ન કીજે રે નારી	સ્વલક્ષ્મી સગાય ,, ૪૮
એ કર જોડી વિનવુજી	આલોચના સ્તવન ,, ૪૮
કલશ	શ્રી શત્રુજ્ય મહન આદિનાથ સ્તવન ૫૧
શ્રી નન્ન સૂરિ પરિચય	૫૨
શ્રી શત્રુજ રવીઆમણુ	શત્રુજ્ય સ્તવન
હરીકિંકાપુરિ દીપઈ	શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન ૫૩
ઉજ્જિગિરિ અખડે	શ્રી ગીરના સ્તવન ૫૪
સદ્ગ મુનિ	શ્રી સ્વલક્ષ્મીપાર્શ્વનાથ સ્તવન ,, ૫૫
સાચોર પુરંદર જગદ	શ્રી વીરજિત સ્તવન ૫૫
શ્રી જિનરાજ સૂરિ પરિચય	કલશ ૫૬
મનમંદુર મોડી	શ્રી ત્રલજિત સ્તવન ૫૭
ત્રણ અનના અનત	શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન ,, ૫૮
સામત્રે નામળોયા	શ્રી નેમનાથ સ્તવન ,, ૫૮
મનમળના મારિય મિથો	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન ,, ૫૯
ભવિઃ કમય પડિ બો હતો	શ્રી મહાવીર જિનસ્તવન ,, ૬૦
ઈગિપરિ ભાવની નતિ મન આપી	કલશ ૬૦
પોને જઈ પ્રતિ જુઠો	જાલુ જયો સગાય ,, ૬૧-૬૨
શ્રી ભારગિન્ય ઉગાય પરિચય	૬૩
મહન મળાદિ પુગન મુગતરો	ત્રણભજિત મન ભાવિ ઉપાધ્ય ૬૪
સાતિ પ્રભ મોરે પગ દયાવ ની શાંતિનાથ મન ઉં ભાવવિઃ ૬૫	
નેમિસા નિભ આગિજોજી	શ્રી નેમનાથ મન ,, ૬૬
પાલ નિભ નેસ જલ આપારે	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન ,, ૬૭

શત્રુગ્ન ગિરિ સંદેર	શ્રી ઋષભજિન સ્તવન ૮૭
વિમલગિરિ વિમલના સમરીએ	" "
શાંતિજિતેન્દ્ર આલમો	શ્રી શાંતિનાથ સ્તવ ૮૭
સામલીયા નેમન	શ્રી નેમનાથ સ્તવ ૮૮
રોડો રે રોડો ગ્ય કેરવો	" ૮૯
૭૪ પામ જિતેન્દ્ર પૂજો એહનીરે	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવ ૯૦
આસ પૂરે સના પાસ પરમેસર	" ૯૧
સિદ્ધારથનારે નદન વિનયુ	શ્રી મહાવીર સ્તવ ૯૧
સાઈ મયૂતા કેમે પાઉરી	મનની અગ્નિરતા ઉપર ૫૬ ૯૨
પૂજો પૂજો પ્રથમ તીર્થકરે	સૂર્યપુર ઐત્ય પરિપાટી ૯૨
મન વચન કાયા કરી	ધર્મનાથ આત્મજ્ઞાન પ્રથમ સ્તવન ૯૩
ધન ધન ને દિન મહારો	પુણ્ય સ્તવન છઠી દાં ૯૬
શ્રી આનંદનંદ પરિચય	કળશ ૯૨/૧૦૨
ધ્યે તમન તાનન મુગતિ કારણ	
દશમ જિતેન્દ્ર પ્રોતમ	શ્રી ઋષભદેવ સ્તવ ૧૦૩
શાંતિજિત એહ મુજ વિનવી	શ્રી શાંતિનાથ સ્તવ ૧૦૪
આટ ભવેન્દ્ર વાલકીરે	શ્રી નેમનાથ સ્તવ ૧૦૫
ધ્રુવ પદ મની હો આગી માણસ	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવ ૧૦૬
વીરજિતેન્દ્ર અગ્રે વાગુ	શ્રી મહાવીર જિન સ્તવ ૧૦૯
ગમ રંગ એનાન કોટો કોઉ	૫૬ "
અગ દન અનર ભયે નમરો	" ૧૧૦
યા પદન રા ન્યા વિમલાના	" "
ન્યા નોયે હો નગ આકરે	" ૧૧૧
અસુ ન્યા નોયે તન મહો	" ૧૧૨
જિનાઈ નેક તપરી રાણી	" ૧૧૨
આના આગળી ન્યા કોરે	" "

સગ્ગની શાત મહારસ સાગર	શ્રીશાતિનાથ સ્ત૦ ૧૪૩
રાજી કરીએ આજ કે યાજ્ય રાજી ન હોયા	શ્રીનેમિનાથ સ્ત૦ ૧૪૫
જિનવર પાસ પસાહિને	શ્રીપાર્શ્વજિન સ્ત૦ ૧૪૫
કાડી ગમે ગુન્હા કર્યાજી	શ્રીમહાવીર જિત સ્ત૦ ૧૪૫
ઈમિ થુણ્યા જિનવર સરસ રાગે	કલગ ૧૪૬
શ્રીવૃદ્ધિવિજયજી પરિચય	૧૪૭
નાભિનરેશર નદન આરા	શ્રીનકલજિન સ્ત૦ ૧૪૭
શાતિ જિજ્ઞેસર સાહિબોરે	શ્રીશાતિનાથ સ્ત૦ ૧૪૮
નેમિ નગીના નાલલા	શ્રીનેમનાથ જિન સ્ત૦ ૧૪૯
પ્રભુ પાસ જિજ્ઞેસર સાભયો	શ્રીપાર્શ્વનાથ સ્ત૦ ૧૫૦
વીર જિજ્ઞેસર વીનતિ સાભયો	શ્રીચિન્નજિન સ્ત૦ ૧૫૦
ઘણિપરિ જિજ્ઞે અહિવીસર્ઈ થુણિઆ	કલગ ૧૫૧
શ્રી આરિત્ર દુશ્વજી પરિચય	૧૫૩
મોહિ રલા મન મોજ શુ	શ્રીનકલજિન સ્ત૦ ૧૫૩
ચિત્તુ વેધ્યુ રે શાનિજીણુંદ શુ	શ્રીશાતિજિન સ્ત૦ ૧૫૪
દાજી રથ ફેરી આલ્યા યાજ્ય રાય	શ્રીનેમનાથ જિન સ્ત૦ ૧૫૫
દ્રુપુગી સમ સોહની વાણારસી હો	શ્રીપાર્શ્વનાથ સ્ત૦ ૧૫૬
મુચાનુ 'રૂપા રનાગટ રૂય રચિસુ સાર	શ્રીમહાવીર જિન સ્ત૦ ૧૫૭
શ્રીવત્સવિજયજી પરિચય	૧૫૮
મહાભજિતુદ મયા કરી રે	શ્રીનકલજિન સ્ત૦ ૧૫૯
શ્રીનકલજિન કવિગજ પિત્ર ગઈ	શ્રીચિન્નજિન સ્ત૦ ૧૬૦
શ્રીજીવનવિજયજી પરિચય	૧૬૧
મોહાગન મંદર ગાનુ ફેન	શ્રી આગ્નિનાથ સ્ત૦ ૧૬૧
ગળા ગળનાપદ જિનચંદા	શ્રી શાતિનાથ જિન સ્ત૦ ૧૬૨
નુમદન જાણિયા સામના	શ્રી નેમિનાથ સ્ત૦ ૧૬૨
મનોદન મેર પ્રા પ્રારના	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્ત૦ ૧૬૩

વધની વેળી મહાવીરથી	શ્રી મહાવીર જિનમ્તસ	૧૬૪
ગાયાગાયા રે મે તો જિનગુણુરગે	કલશ	૧૬૪
રેવ વિજયજી	કલશ	૧૬૫
ગગ (વિજય શિષ્ય) પરિચય ને	કળશ	૧૬૬
ચક્રિવોસર્ધ જીણવગતણા લાલા	કલશ	૧૬૬
શ્રી નયવિજયજી પરિચય		૧૬૭
પ્રણમુ આદિજિણુદ જગજીવનજિનમ્તદ	શ્રી ઋષભજિન સ્તં	૧૬૭
સખી મેત્રો શતિજીણુદને	શ્રી શાતિનાથ સ્તં	૧૬૮
ભવિચ્છવ દો લાવથુ	શ્રી નેમનાથ „	૧૬૯
પ્રખલ પ્રભાવે પગડોરે	શ્રી પાર્શ્વનાથ „	૧૭૦
સુગુણ સમનેહાવીરજી વિનતીરે	શ્રી મહાવીરજિન સ્તં	૧૭૧
ધણ પગિજિનવરના ગુણુગાતા	કલશ	૧૭૨
શ્રી જ્ઞાનવિજયજી પરિચય		૧૭૩
મગલવેલી વધારવારે લાલ	શ્રી આદિનાથ સ્તં	૧૭૩
શાતિજિતેશ્વર મુખકર	શ્રી શાતિનાથ સ્તં	૧૭૪
એહ અધિગ સસાર	શ્રી નેમિનાથ સ્તં	૧૭૫
સકલ દુશલ તર પોષવારે	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં	૧૭૬
શાસન નાયક સુફરે	શ્રી મહાવીરજિન સ્તં	૧૭૭
શ્રી જ્ઞાનવિમલ સૂરિ પરિચય		૧૭૮
આદિરણુ અરિહતજી	શ્રી આદિજિન સ્તં	૧૮૧
પ્રથમ જિનેસર વદિએ	„	૧૮૨
સુણો શાતિ જિનેસર સાહિબા	શ્રી શાતિનાથ સ્તં	૧૮૩
જીજુદોષે ભગતમા હો લાલ	„	૧૮૪
ધણ ભરતે અચલા પુરિ	શ્રી નેમનાથ સ્તં	૧૮૫
નેમિ નિરજન નાથ હમારો	„	૧૮૬
જીજુદોષે પોતનપુરમા	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં	૧૮૭

પુરિઆનાગી પાસુદે આસુ સ્વચ્છદે ૬	૧૮૭
વધનાન નિનગરને ખ્યાને	શ્રી મહાવીર સ્તં ૧૮૮
જાલુદીપે અપરિદે	” ૧૮૯
વાસ નિયાગે વિદ્યા જનમ ગનાથો	૧૯૧
શ્રી દેશ વિનસજી પરિચય	૧૯૪
અરિયા ઋષભ નિરુદ્ધુ મન લાગ્યું.	શ્રી ઋષભજિન સ્તં ૧૯૫
સાબળ દેા પ્રભુ સાબલ શાનિજિયુ ૬	શ્રી શાતિનાથ સ્તં ૧૯૬
સાબલ દયામી ચિત્ર સુખનાગી	શ્રી તેમનાથ સ્તં ૧૯૭
મુણુ આદેમ પ્રભુ પાસુ નિજોસર	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૧૯૮
વીર નિતેસર મુગમુજ દયામી	શ્રી મહાવીરજિન સ્તં ૧૯૯
સેવોને કે ભવિમેવોને	કલશ ૨૦૦
શ્રીભાગિશ્ય વિનયજી પરિચય	૨૦૧
પ્રથમ નિજોસર પ્રાહુણા	શ્રી ઋષભદેવ સ્તં ૨૦૨
શાનિ નિજોસર સેવતારે રાજિ	શ્રી શાતિનાથ સ્તં ૨૦૩
સોગિપુર નગર મોદમણો જો	શ્રી તેમનાથ સ્તં ૨૦૪
પુરીમા દાણીપાસજી	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૨૦૪
પ્રભુ માદરા પર્મદૃપાલ	શ્રી વીરજિન સ્તં ૨૦૫
શ્રી ઔભામ્યવિનયજી પરિચય	૨૦૬
ઋષભજિન ગજપુર પધાર્યા	શ્રી ઋષભજિન સ્તં ૨૦૬
વિશ્વમેન નૃપ અચિરા રાણી	શ્રી શાતિનાથ સ્તં ૨૦૭
તમ્હ રહો રહો પિયુડા મળઓ નાસી	શ્રી તેમનાથ સ્તં ૨૦૮
પાસચિનાણિ ચરણ નમે	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૨૦૯
આથો કુમર લાડને એઉ	શ્રી મહાવીરજિન સ્તં ૨૧૦
શ્રી સુખસાગરજી પરિચય	૨૧૧
પ્રથમ નિજોસર પ્રણમીઈ,	શ્રી ઋષભજિન સ્તં ૨૧૧
પ્રણમુ શાતિજિયુદને	શ્રી શાતિનાથ સ્તં ૨૧૨



આજ બનન સું દિયા રથ ઉરે	શ્રી સ્થલ જિન સ્તં ૨૩૮
હોવાલ શાનિ જિનેસર	શ્રી શાનિનાથ સ્તં ૨૩૯
થાડી તો મૂરતિ જિનવર રાજેઠઈ	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૨૪૦
જિનવર ગજવર ઉલ્લસો.	શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તં ૨૪૧
મન મોહન મહાવીર કે	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૨૪૨
ઠંધુ પરિ મર્ચિયાસી ટાલો—	શ્રી કલશ ૨૪૩ ૪૪
શ્રી વિનીન વિજયજી પરિચય	” ૨૪૫
સુર મૂરતિ સાદિય સેવીએ	શ્રી સ્થલજિન સ્તં ૨૪૫
સકલ મનોરથ મુરતિલિ કે	શ્રી શાનિનાથ સ્તં ૨૪૬
મન મોહનીયા પિંડે મુશુ કે ..	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૨૪૭
નિરમલ નીરે અંજ પખાસી	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૨૪૮
આજ મારકે મુરતઃ ક્ષીઓ માર	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૨૪૯
શ્રી ન્યાય સાગરજી પરિચય	” ૨૫૦
બળ ઉપગારી કે સાદિય મોહરી કે	શ્રી આદિ જિન સ્તં ૨૫૧
મજલ લલન જિન વનિતાવાસી	” ૨૫૧
સાદિય કળ મિલે સમનેડી	શ્રી શાનિ જિન સ્તં ૨૫૨
શાનિ જિનેસર દેવ ત્યાલ શિરોમણિ કે	” ૨૫૨
૨૨૪ આદ લવના તુને પ્રીતજ પાસીજી	શ્રી નેમિનાથ સ્તં ૨૫૩
નેમ નિગળન સાદિયાવે	” ૨૫૪
ચિતામણિ પાસજી ગમે કે	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૨૫૫
મનનો માર્તીતો મિત્રો બે મિત્રે	” ૨૫૫
વદુ વીર જિનેસર ગયા	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૨૫૬
નિરખી નિરખી સાદિયજી મુરતી	” ૨૫૭
ચોવીસ જિનવર લલિત સિતર	મહન કલસ ૨૫૭
મુરતિ મહન મૂરતિ પ્યારી	સૂર્ય પાર્શ્વનાથ સ્તં ૨૫૮
ધરધર મગલ માલ આજ મારે મહાવીર રાગ માળા પ્રશસ્તિ	૨૫૮ ૨૫૯

ચાલ ચાલ રે કુવર ચાલ તાહરી .	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૨૭૪
આવ આવરે માહરા મનડા માહે	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૨૭૪
અથ રચનામુચિ	” ૨૭૫
તે દિન ક્યારે આવશે	શ્રી સિદ્ધગિરિ સ્તં ૨૭૭
કડવા ફૂલ છે કોધના જ્ઞાનિ એમ બોલે	કોધની સગાય ૨૭૮
રે જીવ માન ન કીજીએ	માનની ” ૨૭૯
સમક્રિતનુ મૂલ જાણીએજી	માયાની ” ૨૭૯
તુમે લક્ષણુ જો જો લોભના રે	લોભની ” ૨૮૦
માત પૃથ્વી સુત પ્રાત ઉઠી નમે	શ્રી ગૌતમ સ્વામી છંદ ૨૮૧-૨૮૨
આદિનાય આદે જિનવર વદી	સોલ સતીનો છંદ ૨૮૩-૨૮૪
પાસ શખેશ્વરા સાર કર સેવકા	શ્રી શખેશ્વર પાર્શ્વનાથ છંદ ૨૮૫
ઉચા મદિર માલીયા	વૈરાગ્યની સગાય ૨૮૫-૨૮૬
શ્રી પ્રેમ વિનયજી પરિચય	” ૨૮૭
શ્રી સન્સની ગુણમતી વિનવુ	શ્રી આદિજિન સ્તં ૨૮૭
શ્રી શાનિ જિનેશ્વર સોલમારે	શ્રી શાનિ જિન સ્તં ૨૮૮
શ્રી શ્રી નેમીશ્વર હો સાહિબ	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૨૮૯
શ્રી વામાનદ મન વર્યો	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૨૯૦
૨૬૬ શ્રી વીર જિજ્ઞેસર વદીઈ	શ્રી વીર જિન સ્તં ૨૯૧
સવત મત્તર બામડા વગસઈ	કળાગ ૨૯૨
શ્રી જિન મુખ્ય મુરિ પગિચય	” ૨૯૩
આદિગુણ આદે નમુ આદીસગ અરિહત શ્રી અપલ જિનસ્તં ૨૯૩	
શાનિગુણ સાગી શાનિ સર	શ્રી શાનિનાથ સ્તં ૨૯૬
હોજી નિનિયે નિનિ શ્રી નેમિ પ્રેમધરી	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૨૯૫
નયરી તારામોય નિરાગ અગ્નેન સુત	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૨૯૫
આગ ઈ જિનમય પચન આગે	શ્રી વાગ્દેવ સ્તં ૨૯૬

ગાવૌ ગાવૌરી ચોવૌસે જિણાવર ગાવૌ કલશ	૨૯૭
શ્રી લક્ષ્મિવલ્લભ ગણિ પરિચય	૨૯૮
આજ સકલ મગલ મિલે	શ્રી ઋષભજિન સ્તં ૨૯૮
કિતે દિને પ્રભુ સમરન બિનુ એ	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૨૯૯
હુ તૌ તો પરિ વારિ હો સામલિયા નેમિ-સાથી નેમનાથ સ્તં	૨૯૯
હુ તો રજ્યો રજ્યો હો	શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તં ૩૦૦
ભવિન્ન નયન ચક્રાર ડુ	શ્રી મહાવીર જિનસ્તં ,, ૩૦૦
નિત નિન પ્રભુમી ચોવીશ જિનવર	કલશ ૩૦૧
શ્રી મોહનવિજયજી પરિચય	૩૦૨
ખાલપણે આપણુ સસનેહી રમતા	શ્રી ઋષભજિન સ્તં ૩૦૩
સોલમા શ્રી જિનરાજ એલગ સુણો	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૩૦૪
રાણુલ હલે રથ વાલો હો નણુદિરાવીરા	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૩૦૫
વામાનદન હો પ્રાણુ થકી છો પ્યારા શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં	૩૦૬-૩૦૭
દુર્લભ ભવ લહી દોહલો રે	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૩૦૮-૩૦૯
શ્રી રામવિજયજી પરિચય (ગિમલ વિજયશિષ્ય)	૩૧૦
હારે આજ મલિયો મુજને તીનં	શ્રી ઋષભજિન સ્તં ૩૧૦
મારો મુજરો લ્યોને રાજ સાહિબ	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૩૧૧
સહિયા મોરી સાહિબો નેમ મનાવો ને	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૩૧૨
પ્રભુજી પાસ જિણુદ તહારી રે	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૩૧૩
આજ સકલ દિન માહરો એ	શ્રી મહાવીર સ્તં ૩૧૪
શ્રી ગોડી પારસનાથ સ્તવન પ્રશસ્તિ	૩૧૫
શ્રી કીર્તિ વિમલજી પરિચય	૩૧૬
મન મોહન તુ સાહિબો	શ્રી ઋષભદેવ સ્તં ૩૧૭
જીરે મારે શાંતિ જિનેસર દેવ	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૩૧૮
નેમિ જિનેસર વાલ્હો રે	શ્રી નેમિનાથ સ્તં ૩૧૯
વામાવદન પાસ જિણુદ	શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તં ૩૨૦
ગાયો ગાયો રે મે ત્રિશલાનદન ગાયો	શ્રી મહાવીર સ્તં ૩૨૧

શ્રી ધર્મવર્ધનજી પરિચય	૩૨૨
આજ સુદિન મેરી આશ ફરીરી	શ્રી નરપલજિન સ્તં ૩૨૩
શી શાંતિ નિનેશ્વર સોલમોજી	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૩૨૩
કરણી નેમિકી કાહુ ઓરન કીની જય	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૩૨૪
મેરે મન માની સાદિખ લેવા	શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તં ૩૨૪
પ્રભુ તેરે વચણ સુખિયારે	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૩૨૫
ચિત્તવર શી જિનવર ચોવીશી	કલશ ૩૨૬
શ્રી રાજસુદરજી પરિચય	૩૨૬
સરસ વચન છો સરસ્વતી	શ્રી આદિજિન સ્તં ૩૨૬
કરજોડી પિતતી ૩૩	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૩૨૭
શામજવરણ સુદામણોરે	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૩૨૭
પરતિખ વચ્ચા પુષ્પછંજી પુરુષાદેય પ્રધાન	શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તં ૩૨૮
શ્રીસિદ્ધારથ કુલતિસૌ ત્રિશલાદેવી માત	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૩૨૮
ભાર ભગતિ ઈસીપરિ ગુણ ગાયા	કલશ ૩૩૦
વાચક્રો દેવચક્રજી પરિચય	૩૩૧-૩૩૩
નરપલજિનજી હ્યુ પ્રોતડી કીમ કીજે હો	શ્રી નરપલજિન સ્તં ૨૩૪
જગત ત્રિપાર જગત કૃપાનિધિ	શ્રી શાંતિનાથ સ્તં ૩૩૪-૨૫
નેમિ જિનેસગ નિજ કારજ કર્યો	શ્રી નેમનાથ સ્તં ૩૩૬
સડન ગુણ આગરો, રાગી ગુણ સાગરો	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તં ૩૩૭
તાર હો નાર પ્રભુ મુજ સેવક લણી	શ્રી મહાવીર જિન સ્તં ૩૩૮-૩૬
ચોવીસ જિન ગુણ ગાદ્યો	કલસ ૩૪૦
સખત અદાર ચિડોતેર વરસે	સિદ્ધગિરિ સ્તં ૩૪૦
ઈમ પગ બુદ્ધને કરે	સ્નાનપૂજા-કલશ ૩૪૧
સમજિત નરિ લગ્ય રે	સંજાય ૩૪૧
તે નિગ્યાઈ ગાઈ તે તરિયા	૫૬ ૨૪૨-૪૩
શ્રીજિતારિજી પરિચય	૩૪૪

સકલ મુખકર સપત્તિકરણ	સદેવ ત સાવલિંગા	૩૬૯
શ્રી ભાવપ્રભસરિ પરિચય	પ્રશત	૩૭૨
ઉડી સવેરે સામાયિક લીધું	અધ્યાત્મ સ્તુતિ	„
સદસ્રકૂટ સિદ્ધાયક ઉપરે	સહસ્રકૂટ મદિર પાટણ	૩૭૩
શ્રી જસવિજયજી પરિચય		૩૭૪
મુખો શાંતિજિજ્ઞાસુદારે, તુમ દીડે આણુદારે	શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન	„
સૌરિપુર સોહામણુરે લાલ	શ્રી નેમનાથ સ્તવન	૩૭૫-૭૬
પાસ જિનેસર પુન્યે મલીયા	શ્રી પાર્શ્વનાથ	૩૭૭
વીર વડધીર મહાવીર મોટો પ્રભુ	શ્રી વીરજિન	૩૭૭-૭૮
જિન ભગતિ જાણી ગુણખાણી	કલશ	૩૭૯
શ્રી લક્ષ્મીવિમલજી પરિચય		૩૮૦
તારક ત્રણમ જિનેસર તુ મિલ્યો	શ્રી ત્રણભજિન સ્તવન	„
શાંતિનાથ મોહામજોરે	શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન	૩૮૧
શ્રી નેમિ તમને શુ કડીયે	શ્રી નેમનાથ સ્તવન	૩૮૨
વાનારાણી જમ્પારે	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન	૩૮૩
ગીતાગાનન ચન્ન સીતલ	શ્રી મહાવીર સ્તવન	૩૮૪
શ્રી જયસોબાજી પરિચય		૩૮૫
મમજ્ય આદિજ મેરીઈ ર ..	શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન	„
વિરજીની રાત્રુચગાની જોવા	શ્રી નેમિનાથ	૩૮૬
પાર્શ્વનાથ ત્રેસના મેમો ભગતિ જાણિ	શ્રી પાર્શ્વનાથ	૩૮૭
મગિ ભગિ મોરીરા તીથ ઝગ્ગી—	કલશ	૩૮૮
નજ નન આન્ય જિનજી નુમસુ	શ્રી મહાવીરજિન	૩૮૯
તે નજ વિજયજી પરિચય		૩૯૦
જન નાની નામે જિનજાન	શ્રી ત્રણભદેવ સ્તવન	૩૯૦
જિનજાન મેમો જાણિ જિનજાન	શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન	૩૯૦

નેમિ મોહ આરત તેરી હા	શ્રી નેમિજિન સ્તવન ૩૬૧
પ્રભુ મેરે હર ઐની બડસીસ	શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન ,,
મનમે નિરમલ લાવ ગદી	શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન ૩૬૨
સવત સતર સતાણુવે વગમે	હલસા ,,
શ્રી પ્રમોદમાગરન પગિચય	૩૬૩
પ્રથમ જિનેશ્વર પૂજ્યમે હો	શ્રી ઋષભજિન સ્તવન ,,
શાંતિ જિનાધિપ મોલમોરે .	શ્રી શાંતિનાથ ,, ૩૬૪
નેમિ જિન સાભસો વિનનિ મુગનાથી	શ્રી નેમિનાથ ,, ૪૬૫
પુરિસાનાણી પાસ જિનેશ્વર	શ્રી પાર્શ્વનાથ ,, ૩૬૬
વદો લવિડા વીર જિતોમગ	શ્રી મહાવીરજિન ,, ૩૬૭
શ્રી અમૃતવિજયન પગિચય	૩૬૮
તેરે દરસ લલે પાયો	શ્રી ઋષભજિન સ્તવન ,,
મિલવો મનમતિર મેરા	શ્રી શાંતિનાથ ,, ૩૬૯
કોન મનાવોરે કડા નેમ સો	શ્રી નેમનાથ ,, ,,
વારિ જહિરે ચિતામન પાસડા	શ્રી પાર્શ્વનાથ ,, ૪૦૦
સાસન નાયડસો અખ મેરી	શ્રી મહાવીર જિન ,, ૪૦૧
શ્રી ક્ષેમવિજયન પગિચય	૪૦૨
નાની છે નાથ સદેગો મુણીજે લુગનાધણી	શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન ,,
શાંતિ જિણેસર મુઠને તુમે મલ્યા	શ્રી શાંતિનાથ ,, ૪૦૩
કડના પુત્રકોનુ મુચીપત	૪૦૪
મમજુતી	૪૦૫ થી ૫૫૬

# શ્રી પંચ

૧૩

પ્રથમ પ્રવેશિકા પ્રથમ

વિશ્વ શુદ્ધિ

મહા-મહા પ્રભુ મહા-મહા

મુક્તિ-દેવ જે દેવ

મુક્તિ-દેવ પ્રભુ મહા-મહા

મહા-મહા મહા-મહા

મહા-મહા પ્રાણીના મહા મહા-મહા

મોહ-મહા મહા-મહા મુક્તિ-દેવ

શાન્તિ-મહા મહા-મહા શાન્તિ-મહા મહા-મહા

મહા-મહા-મહા પ્રભુ શાન્તિ-મહા

મહા-મહા મહા-મહા મહા-મહા

મહા-મહા જે મહા મહા-મહા ૩ ૫૬

મેમ મહા-મહા મહા-મહા મહા-મહા

મહા-મહા-મહા મહા-મહા

મહા-મહા મહા-મહા મહા-મહા

મહા-મહા મહા-મહા મહા-મહા ૪ ૫૭

પ્રાણ-મહા-મહા મહા-મહા મહા-મહા

મહા-મહા મહા-મહા મહા-મહા

મહા-મહા મહા-મહા મહા-મહા

મહા-મહા પ્રભુ મહા-મહા ૫ ૫૮

વીર મહાવીર પ્રભુ સર્વ વીર શિરોમણિ,  
 રણવટ મોહભટ માન મોડી,  
 સુકિતગઢ વાસીયો જગત ઉપાસીયો,  
 નાથ નિત્ય વંદીયે હાથ જોડી....૬ પંચ.  
 માત ને તાત અવદાત જિનદેવના,  
 ગામને ગોત્ર પ્રભુ નામ શુણ્ણતાં;  
 ઉદયવાચક પ્રભુ ઉદયપદ પામીએ,  
 ભાવે ભગવંતના સ્તવન ભણ્ણતાં....૭ પંચ.





## શ્રી ગૌતમસ્વામિનો રામ.

(કાંડ - ૧૦. - ૨૫. - ૭૬.)

જા. - ઉપાધ્યાય શ્રી વિનયપ્રભાચાર્ય મહારાજ ગ્ના સં. ૧૪૧૨૪

વીર ગિરોત્તર ચરણ કમલ કમલકર વસ્ત્રો, પદમવિ  
પદમવિષ્ણુ, શાંતિ સાદ ગાયત્રી સુરગતો. મહાભુ વચ્ચેકંઠ  
કરવી નિસુણો દો ભવિષ્ય, ગિર નિવસે તુમ્હ દેહ મેહ,  
સુભગલ મહામહીયા ૧ મહાવીર સિરેનરકુનિત ખોલીનક  
મહા મગવદેશ મેણિય નરેસ મિત્તેદ બદખરણ. વલુવર  
સુભગમાન નામ ગિહા મહા સુભગલ નન્ન, વિષય  
વન્ન વસ્તુકર વન્ન, વસ્તુ પુહવી જન્ન ૨ તાણ પુત્ર સિરિ  
વેદકર જુવદન પશ્ચિદા. અઉદકુનિત્ત વિવિહ રૂપ નારીરત્ત  
વિહો. વિનય વિવેક વિચાર નાર સુભગલક મનેહર, માત  
હય સુગમલ દેહ રૂપ હિ રજાવર ૩ નચલ વચલ દરચ  
મલ ગિરુત્રિ પદમ જલ પાદિક, તેજે વાગ અદ સુર આકાશ  
જન્મદિય. રૂપે મવણ અનગ કરનો મેલ્લો નિરવાલીય,

\* ઉપાધ્યાય શ્રી ગૌતમસ્વામિ ગ્ના જા. ૧૪૧૨૪ શ્રી વિનયપ્રભાચાર્ય (ઉદ્ધવના)  
કે નામ પ્રચલિત છે, પરંતુ વાસ્તવિક રીતે તે સુપ્રચલિત ગ્ના જા. ૧૪૧૨૪  
નામ વિનયપ્રભાચાર્ય છે એ વાત ઉદ્ધવ ગ્ના સુસ્પષ્ટ થઈ છે.  
પ્રચલિત મુદ્રિત પુસ્તકોના 'જૈનકુ' અગિયાર નામિયે, વિનયપ્રભાચાર્ય ઉવચ્ચ  
કુનિત્તે' લખેલ પદના 'વિનયપ્રભા' લખ્યું છે એ સુદ્ધના પ્રમાણથી વા તો  
જે હસ્તાક્ષરિત એ અનુક્રમ સુભગલક મનેહર કે તેના લેખકના બ્રમ્મથી  
'વિનયપ્રભા' ને નહત 'વિનયપ્રભા' થઈ ગયેલ છે.  
કાણે કે આ ગ્ના જા. ૧૪૧૨૪ના શ્રી ગિરોત્તરસુરિના  
ગ્રંથ 'વિનયપ્રભા' હતા એ વાસ્તવિક મુદ્રિતનાદના શ્રી સંકલનાથના

ધીરમે' મેરૂ ગલીરમિન્ધુ ચ ગિમ ચચચાડિય ૪. પેખખવિ  
નિરૂવમરુવ નસ જણુ જ'પે કિંચિય, એકાકી કલિલીત ઇત્ય  
ગુણુ મહેલ્યા સંચિય । અહુવા નિશ્ચય પુવ્વજન્મ જિણુવર  
ઇણે અચિય, રંભાપઉમા ગૌરીગંગરતિ હા વિધિ વંચિય  
૫. નહિ બુધ નહિ ગુરૂ કવિ ન કોઇ જમુ આગલ રહિઓ,  
પંચસયા ગુણુપાત્ર છાત્ર હિંડે પરવરિઓ । કરે નિરંતર યજ્ઞ  
કર્મ મિશ્યામતિ મોહિય, ઇણુ છલ હોશે ચરણુ નાણુ દંસ-  
ણુક વિસોહિય ૬.

(વસ્તુ છંદ.)

જંખૂટીવડ ભરડવામંમિ, જોણિતલમ ડણુ મગધદેસ સેણિય  
નરેમ । વરગુખ્ખરગામ તિહા, વિખ્યવસે વસુભૂઈ મુંદર,  
તમુ જનન પુકવી સયલગુણુગણુરૂવનિહાણુ । તાણુ પુત્ર  
વિજન નીલો, ગોયમ અતિહિ સુન્નણુ ॥૭॥

( હાલ ૩૭-ભાષા. )

તવ ચઢિઓ ઘણુમાનગજે. ઇંદભૂં ભૂદેવતો ।  
 હું કારો કરિ સંચરિઓ, કવણુસુ જિણુવર દેવતો ॥ ૧૭ ॥  
 જોગનભૂમિ સમવસરણુ, પેષે પ્રથમારંભતો । દહદિસિ  
 દેષે વિણુધ વધૂ, આવંતી સુરરંભ તો ॥ ૧૮ ॥  
 મણિમય તોરણુ દહ ધજ, કોમ્પીસે નવઘાટ તો । વૈર  
 વિવર્જિત જ તુગણુ, પ્રાતિહારજ આઠ તો ॥ ૧૯ ॥ સુરનરકિન્નર  
 અસુરવગ, ઇંદ્ર-ઇંદ્રાણી રાય તો । ચિત્તે અમદ્વિચિતવે એ,  
 એવ તા પ્રભુપાય તો ॥ ૨૦ ॥ સહસકિરણુ સમ વીરજિણુ,  
 પેખવિ રૂપવિશાલ તો । એહ અસલવ સભવે એ, સાચો  
 એ ઇંદ્રજલ તો ॥ ૨૧ ॥ તો ખોલાવે ત્રિજગશુર, ઇંદભૂં  
 નામેણુ તો । શ્રીમુખે સશય સામિ સવે, ફેડે વેદપત્રેણુ  
 તો ॥ ૨૨ ॥ માન મેહી મદ ઠેવી કરી, ભગતે નામે  
 ખીન તો । પંચમયાસુ ત્રત લીયો એ, ગોયમ પહિલો  
 ખીન તો ॥ ૨૩ ॥ બંધવમજમ સુણવિ કરી, અગનિભુઇ  
 આવેઈ તો । નામ લઈ આજામ કરે, તે પણ પ્રતિજોધેઈ  
 તો ॥ ૨૪ ॥ ઇણુ અનુકમે ગણુદુર રયણુ, યાખ્યા વીર  
 અચ્ચાર તો । તવ ઉપદેશે ભુવનશુર, મજમશુ' ત્રત ખાર  
 તો ॥ ૨૫ ॥ જિહ્વ' ઉપતારે પાસનુ એ, આપણપે વિહરતતો ।  
 ગોયમ મજમ જગમયલ, જયજયકાર કત તો ॥ ૨૬ ॥

( વસ્તુ છંદ )

ઈ.મૂંદ મ ઇંદ્રભૂં અચે ય બદમાન હુ કારો કરી  
 રૂપતો નમવનરન પરાતો નુનંત । ઇંદ્ર મંત્રા સામિ મવે,  
 નન્મનાદ ફેડે ફરંત જોધિ બીજ મન્તય મને, ગોયમ  
 ખાલ વિન્ન । દિગ્ધા લેઈ નિદ્ધા સદ્વિય ગણુદુરપય  
 મપરા ॥ ૨૭ ॥

( ઢાલ ઝથી-ભાષા )

આજ હુઓ સુવિહાણુ, આજ પચેલિમા પુણ  
 દીઠા ગોયમસામિ, જે નિયનયણે અભિય  
 ॥ ૨૮ ॥ સિરિ ગોયમગણહાર, પચસયા મુનિ  
 સૂમિયકરે વિહાર, ભવિયા જણ પડીબોહ કરે  
 સમવસરણ મોઝાર, જે જે સંસા ઉપજે  
 તે તે પરઉપગાર કારણ પૂછે મુનિપવરે  
 જિહા જિહા દીજે દિક્ષ, તિહા તિહા  
 ઉપજે એ । આપ કહે અણહુત, ગોયમ દીજે  
 ॥ ૩૧ ॥ ગુરુ ઉપરે ગુરુભત્તિ, સામી ગોયમ ઉપન  
 છલ કેવલનાણુ, રાગજ રાખે રગ ભરે ॥ ૩૨ ॥ જે  
 શૈલ, વદે ચઢી ચઉવીશ જિણ । આતમ લા  
 ચરમસરીરી સોય મુનિ ॥ ૩૩ ॥ ઈચ્છ દેસણ  
 ગોયમગણહર સચલિઓ । તાપસ પનરસએણુ,  
 દીઠો આવતો એ ॥ ૩૪ ॥ તવ સોસિય નિયચ  
 શક્તિ નવિ ઉપજ એ । કિમ ચઢશે દઢકાય, ઃ  
 દિસે ગાજતો એ ॥ ૩૫ ॥ ગુરુઓ એણે અભિમ  
 એ મન ચિંતવે એ । તો મુનિ ચઢીયો વેગ,  
 દિનકરકિરણ ॥ ૩૬ ॥ કચણ મણિનિધ્ન, દડક  
 સહિયા । પેખવિ પરમાણુદ, જિણહર ભર  
 ॥ ૩૭ ॥ નિયનિય કાયપ્રમાણુ, ચઉદિસિ સ ઈચ્છ જિ  
 પણુમવિ મનઉલ્લાસ, ગોયમગણહર તિહા વસિ  
 વચર સ્વામીનો જીવ, તિયણુ જૂલક દેવ તિહા ।  
 પુંડરીક કડરીક અધ્યયન લણી ॥ ૩૮ ॥ વલતા ગો  
 સવિ તાપસ પ્રતિબોધ કરે । લઈ આપણુ સાથ, ઃ

જૂથાધિપતિ ॥ ૪૦ ॥ ખીર ખાંડ ઘૃત આણુ, અમિત્ર વૃઠ  
અંગુઠું ઠવિ । ગોયમ એકણુ પાત્ર, કરાવઈ પારણું સવે  
॥ ૪૧ ॥ પંચસયા શુભભાવ, ઉજ્જવલ ભરિયો ખીરમીસે ।  
સાચા ગુરૂ સજ્જેગ, કવલ તે કેવલ રૂપ હુઓ ॥ ૪૨ ॥  
પંચસયા જિણુનાહ, સમવસરણુ પ્રાકારત્રય । પેખવિ  
દેવલનાણુ, ઉપ્પન્નું ઉજ્જ્વલેયકરે ॥ ૪૩ ॥ જાણે જિણુવિ  
પિયૂષ, ગાજંતી ઘણુમેઘ જિમ । જિણુવાણી નિસુણેઈ,  
નાણી હુઆ પંચસયા ॥ ૪૪ ॥

( વસ્તુ છંદ )

ઇણે અનુક્રમે ઈણે અનુક્રમે નાણુમંપન્ન, પન્નરહ સય  
પરિવરિય હુરિય હુરિય જિણુનાહ વંદઈ, જાણુવિ જગગુરૂવયણુ  
તિણુડ નાણુ અપ્પાણુ નિદઈ ચરમજિણેસર ઇમ લણુઈ, ગોયમ  
મ ડરિમ પેજી । છેડે જઈ આપણુ મહી, હોસુ તુડલા બેડે ॥ ૪૫ ॥

( દાસ પમી-ભાષા )

સામિઓ એ વીરજિણુદ પુનિમચંદ જિમ ઉડલમિત્ર,  
નિદરિઓ એ ભરદવાસમિમ વરિસ ગહોતેર સવનિત્ર ।  
કવંતો એ કાણુયપહિમેસુ પાયકમલ સઘહિ મહિત્ર,  
આવિઓ એ નયાપુદ નયરે પાવાપુરી સુરમહિય  
॥ ૪૬ ॥ પેખિઓ એ ગોયમગામી દેવચર્મા પ્રતિબોધ  
કરે, આપો! એ ત્રિમહાદેવીનદન પહોતો પરમપચે ।  
વડતા એ દેવ આકાચ પેખવિ જાણિય જિણુસમે  
એ, નો મુનિ મન વિખવાદ નાદ લેત જિમ ઉપનો એ  
॥ ૪૭ ॥ કાણુનનો એ નાનિય દેખિ આપ કન્હે હું ટાલિઓ  
એ, જાણુનો એ તિહુજાણુનાદ યોગવિવહાર ન પાલિઓ  
એ । અનિત્રું એ કીધડું આનિ જણુપુ કેવલ માનશે એ.

જિમ મયગલ ગાળે, તિમ જિનશાસન મુનિપવરો ॥૫૪॥  
 જિમ સુરતરૂવર સોહે શાખા, જિમ ઉત્તમ મુખ મધુરી ભાષા,  
 જિમ વનકેતકી મહુમહે એ । જિમ ભૂમિપતિ ભુયબલ ચમકે,  
 જિમ જિનમંદિર ઘંટા રણકે, તિમ ગોયમ લખ્યે ગહુગહેએ  
 ॥૫૫॥ ચિંતામણિ કર ચઢિઓ આજ, સુરતરૂ સારે  
 વંછિતકાજ, કામકુંભ સવિ વશ હુઓ એ । કામગવી પૂરે  
 મનકામિય, અષ્ટ મહાસિદ્ધિ આવે ધામિય, સામિય ગોયમ  
 અણુસરો એ ॥૫૬॥ પણુવકૂખર પહેલો પલણીને,  
 માયાખીજ શ્રવણ નિસુણીને, શ્રીમતિ શોભા સંભવે એ ।  
 દેવહુ ધુરિ અરિહંત નમીને, વિનય-પહુત ઉવઝાય થુણીને,  
 ઇણુ મંત્રે ગોયમ નમોએ ॥૫૭॥ પુરપુર વસતા કાઈ  
 કરીને, દેશ દેશાતર કાઈ ભમીને, કવણુ કાજ આયાસ કરો ।  
 પ્રહુ ઉઠી ગોયમ સમરીને, કાજ સમગ્ગહુ તતખણુ  
 મીઝે, નવનિધિ વિલસે તાસ ઘરે ॥૫૮॥ ચઉદહસય  
 બારોત્તર વરસે, ગોયમગણુહુર કેવલ દિવસે, કિઓ  
 કિવત ઉપગાર પરો । આદેહિ મગલ એહુ ભણીને,  
 પરવમહોચવ પહિલો કીને, ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણુ કરો  
 ॥૫૯॥ ધન માતા જિણે ઉદરેધરિયા ધન પિતા જિણે  
 કુલ અવતરિયા, ધન સદ્ગુરૂ જિણે દિક્ષિખીયા એ ।  
 વિનયવંત વિદ્યાભંડાર, જસગુણુ કોઈ ન લખ્લે પાર  
 વિદ્યાવત ગુરૂ વીનવે એ ॥૬૦॥ ગૌતમ સ્વામિતણુ એ  
 રાસ, ભાગુતા મુણુતા લીલવિલામ, સાસય મુખ નિવિ  
 સંપન્ને એ । ગૌતમસ્વામિનો રાસ ભણીને, ચઉવિહસ ધ  
 રણિયાયત કીને, ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણુ કરો ॥૬૧॥ ઇતિ ॥

## શ્રી જયસાગર ઉપાધ્યાય.

(સ ૧૪૬૦ થી ૧૫૦૫ હગહગ)

પદ્મ સદીને અંતે,

જૂની ગૂજરાતી ભાષામાં સૌથી પ્રથમ 'ચોવીચી'ના ક્તો આ વિદ્વાન મુનિવરને ખરતગચ્છમાં શ્રી જિનરાજસૂરિએ દીક્ષા આપી હતી અને અભ્યાસ શ્રી જિનવર્ધનસૂરિ પાસે કર્યો હતો તેઓ-શ્રીને ઉપાધ્યાય પદવી શ્રી જિનભદ્રસૂરિએ સં ૧૪૭૫ માં આપી હતી.

તેઓશ્રીએ સં ૧૪૭૩માં શ્રી નેસલમેળના પાર્શ્વજિનાલયને હાજરી પ્રશસ્તિ ગોધી હતી અને શાંતિજિનાલયની પ્રશસ્તિ રચી હતી સં ૧૪૮૮ માં સિંધુ દેશના મલિક પાહલુપુત્રી-અણુદિલ્લખતનમાં રહેતા મચ્છનાથ, શ્રી જિનભદ્રસૂરિ ઉપર નિરૂપિત ત્રિવેણી પત્ર લખ્યો છે જેમાં પોતાના તીર્થ પ્રવાસાદિનો અહેવાલ સુંદર ગદ્યોમાં રજૂ કર્યો છે.

તેઓશ્રીએ પાટણમાં જાનકોશ-અડાગ કરવા માટે આવકોને પ્રતિભોધ આપી, હનરા પુસ્તકોનું પુનર્લેખન સં ૧૪૯૫-૯૭માં કરાવ્યું હતું સં ૧૪૯૫ માં યોલકા પાસે ઉદરેપુર ગામમાં બવહારચૂર્ણ બનાવી છે.

પાટણ શહેરમાં ૧૪૯૭માં એક પ્રતિ તેમણે લખાવેલી, તે પાટણના ભડાગમાં આજે પણ વિદ્યમાન છે. તેઓશ્રીની ચોવીચી પ્રત્નીન ગૂજરાતીમાં સૌથી જૂની છે અને સુંદર છદોમાં બનાવી છે જૂની ગૂજરાતી ભાષાના અભ્યાસીઓને તેથી તે સમયની ભાષાનો જરૂર ખ્યાલ આવશે.

તેમનો જન્મ તથા નિર્વાણ સમય જાણવામાં આવ્યો નથી.

શ્રી જયસાગર ઉપાધ્યાયજીની કૃતિઓ.

ગૂઝરાતી

સંસ્કૃત

- |                                     |                            |
|-------------------------------------|----------------------------|
| ૧ જિન કુશલસૂરિ ચતુષ્પદિ સ ૧૪૮૧      | ૧ શ્રી પર્વ સંસ્કૃત રતના-  |
| ૨ વિનુભિતિવિવેણી ગાથા ૭૦ સં. ૧૪૮૪   | ૫ લિ કથા, ગાથા ૬૨૧         |
| ૩ એત્ય પરિપાટી, ગાથા ૨૧ સં. ૧૪૮૭.   | ૬ સ ૧૪૭૮ (પાટણ)            |
| ૪ નગરકોટ મહાતીર્થ એત્ય પરિપાટી,     | ૨ અવદાર ચૂર્ણ ૧૪૯૭         |
| સં ૧૪૮૯ જુનાગઢ                      | ૩ શ્રી પૃથ્વીચંદ્ર રાજપિં- |
| ૫ વજ્રસ્વામી ગુરુ રાસ.              | ચરિત્ર, પાલણપુર ૧૫૦૩       |
| ૬ ગૌનમ રાસ ગાથા ૧૨                  | ૪ હિપસર્ગ દર રતોત્રવૃત્તિ. |
| ૭ અષ્ટાપદ તીર્થ ખાવની ગાથા ૫૯       | ૫ જિનન્દતસૂરિ ગુરુ પાર-    |
| ૮ જિનસ્ત્રોત્ર ગાથા ૧૪              | તત્ર્યાદિસ્તવનો પરવૃત્તિ   |
| ૯ અજિતસ્ત્રોત્ર ગાથા ૧૭             | ૬ ભાવા નિચારણ વૃત્તિ.      |
| ૧૦ શ્રી રત્ન જન પાર્શ્વસ્તવન ગાથા ૭ | ૭ જીનન્દતસૂરિ કૃત સદેહ     |
| ૧૧ શ્રી નેમિનાથ વિવાહનો ગા. ૨૬      | દોલાવલી પર લઘુવૃત્તિ       |
| ૧૨ શ્રી આદિનાથ સ્તવન, ગાથા ૧૩       |                            |
| ૧૩ શ્રી શાંતિસ્તવન, ગાથા ૧૦.        |                            |





રચનાની થોડીક વાનગીઓ

(૧)

શ્રી જિનકુશલસૂરિ ચતુષ્પદિ.

(રચના સમય સં ૧૪૮૧)

આદિ-

ૐ શ્રીમજ્જિનકુશલસૂરિ સદ્ગુરુલ્કયે નમ

રિસહ-જીણેસર સો જયજી મગલ કેલિ-નિવાસ,  
વાસવ-વદિય-પયકમલ, જગ હેતુ પૂરથ આસ ૧  
આસણિ તપી જપિ જોગિ દહુ, ને સમરથ સિરિ સતિ.  
તમ્હુ ઘરિ સરવરિ હસ જીમ. નવ નિધિ તુ વિસસતિ ૨  
સતિકરણુ જવ જય હરણુ, હરિ વસહ સિણુગાર,  
વજહિ સામલ મનિ વિમલ. નમહસુ નેમિકુમાર. ૩

અ તે-કાઈ કરહુ પૃથિવિ પતિ સેવા કાઈ મનાવજી કેવિકેવા,

ચિંતાઆણુઈ કાઈ મનિ

વારવાર હુઈ કવિતુ જણુનઈ. પી જીનકુશલસમરિનઈ,

સરઈ કાજ આયાસ વિણુ

સવત ચડેદ ઇગાસિય વરસિહિ. મોક્ષકહણુપુર  
વરિમનહરિસિરિ

અજીય જીણેસ પસાયવસે.

કિયજી કેવિત હુઈ મગલકારણુ, વિધન હરઈ પરપાપ નિવારણુ,

કાઈ મ સસજી કરહ મતિ (૧૬)

અમ અન સેવઈ મુરનરરાયા, શ્રી અનકુશલ મુનિ સર પાયા,  
જયભાગર ઊવઝાચ તિમ,

ઈમ જો મુહ ગુરુ ગુણ અભિનદઈ, રિદ્ધિ સમૃદ્ધિઈં આ ચિર  
નદઈ, મનવંછિત રૂપ તરતુ હવઈએ. (૭૦)

મં ૧૪૮૭-ચૈત્યપરિપાટી જેની ૨૧ ગાયા છે તે અનિલભીઃ  
અનન છે, તેની પ્રથમ ગાયા તથા ૨૦ ની તે ૨૧ મો ગાયા  
નીચે મુજબ છે

(૨)

મનોરજિ, મઈ-આપાનુ ઈ જુદિ પામી,  
જ જાણુકિ ફિરી વંદિયઈ ભુવણુસામી  
ન આણુદિ જે વદિયા ભાવનારં,  
વત્રી તે અતે વદિમો વાન્વારં ૧  
જંમઈ અગ્રિદ સત્યાસિય વન્સિદિં,  
અપુવર વદિય ગરૂયઈ હરનિરિ,  
નિનુ નિનુ તે મન ભાવિદિ વંદજી,  
મુખ સમાધિદિં તા ચિત નદજી ૨૦  
( કસરાના ગંગમાં )

(૫)

### શ્રી નેમિનાથ સ્તવન.

નમઉ નોમ જિણુવર, રયણ મયણ વિડંબણ વીર;  
ધીર મગ્રણિ ગિરનાર, સિરિ જિણિ પામિઉ ભવતીર ૧  
તીરથમાહિ વિસેષિયઈ, ગુણિ ગસયઉ ગિરનાર;  
જસુ સિરિ ચરગય મણિ, સરિસ સોહઈ નેમિકુમાર. ૨  
નેમિ જિણેસર દંસણિહિં, સુકૃત ભરિઉ ભ ડાર;  
ઉર ડારિઉ દાલિદ સિઉ, વરિડ ચિત્ત વિકાર. ૩  
ઇઅ કવિત સુ છંદિહિ મન અણુ દિહિ જય સાગર ઉવજાઈ કિય  
ને પઢઈ સુઠાણિહિ મધુરય વાણિહિ સા નર પામઈ સુકખસય ૪

(૬)

### શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન.

આસા તરુવર ઈક્કતઉ આસ પૂરિ પહુપાસ તુહ,  
પય મતિહિં ભવિયણુહ ત્રુટઈ ભવ દુહ પાસ. ૧  
છરાઉલિ થભણ પુરિહિ જયવંતઉ ભગવંત,  
મઈ ભટેઉ સોપાસ જિણુ આણિઉ ભવભય અ ત ૨  
આઠ કમ્મ જિણિ નિજજણિય લાધઉ સિદ્ધિ વિલાસ,  
પાસ નાહુ સો જગિ જયઉ પૂરઉ મનનીય આસ ૩  
ઇઅ કવિત સુ છંદિહિ મન અણુ દિહિ જય સાગર ઉવજાઈ કિય,  
ને પઢઈ સુઠાણિહિ મધુરય વાણિહિ સો નર પામઈ સુકખ સય. ૪

(૭)

## શ્રી વીરજિન સ્તવન

સરલ જન્મ છવિય સહલ સરલ મણોરહ અચ્ચ,  
 પય પણા મિ વિરહ તણુએ કિવન સદંધ કંજ ૧  
 રાગ દોસ વસિ જો કિયઉ મણુવયકાય પમાય,  
 તં મિચ્છા દુક્કહ અઉ સરણુ વીર જિણુ પાય ૨  
 કરિ પસાઉ મુઝ તિમ કિમઈ મહાવીર જિણુરાય,  
 ઈણુ ભવિ અહવા અન્નભવિ જિમ સેવઉ તું પાય ૩  
 ઇઅ કવિત્ત મુછ દિહિ મન અણુ દિહિ જયસાગર ઉવજાઈ કિય,  
 જો પઢઈ સુઠાણિહિ મધુરય વાણિહિ સો નર પામઈ સુકખ સય ૪



(૨)

## શ્રી લાવણ્યસમય.

માતા- ઝમકડ

પિતા- શ્રીધર

નામ- લઘુરાજ

ચતુર્વિંશતિ જિન સ્તવન,

માલીની જદમા કડી ૨૭

છેલ્લી કડી ૨૮ હરિગીતમા

પ્રાચીન ગુજરાતી ભાષામા.

તપાગચ્છમા શ્રી સમયરત્ન મુનિના શિષ્ય શ્રી લાવણ્યસમય  
કવિ થઈ ગયા છે તેઓશ્રીને જન્મ અમદાવાદમા સવત ૧૫૨૧મા થયો  
હતો સમયરત્ન મુનિએ તેને માટે તેમના પિતા સમજા ભવિષ્ય ભાષ્યુ  
હતુ કે તમારો પુત્ર લઘુરાજ તપનો સ્વામિ યશે, અથવા કેાઈ તીર્થ  
ડરશે, જા તો મોટો થતિ થરો, અને મહાવિદ્વાન થશે તેઓશ્રીને દીલા  
પાટણમા, પાટણપુરી ઉપાદ્રયમા મહોત્સવ-પૂર્વક તેમના દાદા ગુરુ  
લક્ષ્મીસાગરસૂરિએ ૧૫૩૦ જ્યેષ્ઠ ૧૦ને દિવસે આપી હતી  
તેઓશ્રીએ રચેલા શ્રી વિમલ પ્રખંધ રાસ (સ ૧૫૬૮)મા તેમનુ જીવન-  
ચરિત દ્રઢ આપ્યુ છે તેમા તેઓશ્રી લખે છે કે શ્રી સરસ્વતી માતાની  
કૃપાથી મને મોક્ષમા વર્ષમા વાણી ઉદ્ભવી (કવિત્વ ગકિત) જેનાથી  
પોતે જદ, કવિત ચોપાઈ અને ગદ્યપદ્યવાલા સરમ રાસ રચ્યા, વસી  
અનેક પ્રકારના ગીત રાગગાણી અને સવાદ રચ્યા છે પકિત પ-  
સ ૧૫૫૫મ મળ્યુ હતુ સ્વર્ગવાસ સ ૧૫૮૯ પછી ચોક્કસ  
મવત મનતો નથી અહીં તેમની ચતુર્વિંશતિ જિન સ્તવનની આદિ  
અતની કીઓ, વિમલ પ્રખંધ રાસની આદિ અતની ગાથાઓ,  
શ્રી સંસ્કૃતપાદ્યનાથ સ્તવનની છેલ્લી કડી અને તેમના જે સ્તવનો  
નયા પાગ કાગ્યો આપીએ છીએ

(ચતુર્વિંશતિ જિન સ્તવનની આદિ અને અતની ગાથાઓ)

આદિ—

કાલગિ ૧૬ અને દાન લીધ નિહાને, રત્નપથ પખાલે પાપના પડ ટાલે,  
જાગરિન રમણે પ્રદેશે દુન માંસે, નન્નવ અગ્રુઆલે, ગગ નિહ ગેમ ટાલે.

અંતે- તપગચ્છ દિવાયર લચ્છિસાયર સોમદેવસૂરીસરો,  
 શ્રી સોમવિજય ગણધારગિર્યા સમયરત્ન મુનિસંગે,  
 માલિની ઇન્દ્ર ઇય પદ્મધિર્ઘ, તવિયા જિત હોયટ ધણુઈ,  
 મઠ લલિઉ લાલ અનંત, લાવણ્યસમય સદા ભણુઈ.

શ્રી વિમલપ્રભધ ગસમા ઈવિની લાવામા, વસ્તુ

આદિ- આદિ જિતવગ આદિ જિતવર પ્રથમ પ્રણમ્યોમ્  
 અથાઈ ધુરી અશુન્દા સન્નદેવિ શ્રીમાન ધ્યાઉ.  
 પુમાવય ચક્રેસરિ વાગ્યાણિ ગુણુગે ગાઈ-  
 સહિ ગુરૂ આયસ સગિ ધરી આલસ અલગ ઈગેશિ,  
 ઈહિ ઈવિઅણુ હ વિમલમતિ વિમલપ્રભધ ગ્યેશિ ૬

ચુપૈ.

સગ્સતિ રસનિવાણિસાગ, ઈહિ ઈવિયણુ મુઠ તસ આધાર,  
 અગ્સતિ વિણુ યે બોલાબોલ, તે પ્રમાણિ નવિ ચડઈ નિહોલ (૨)

x x x

ગસ રચિઉ ગસ ગચિઉ નવલનવખડિ,  
 તસ ઉપ્પગિ ઈન્દ્ર્યુસિન્ન ધ્યાનિ પાસગળવિઉ ધ્યાયુ,  
 વિમલશ્રી વર્ણુન ઈરિઉ, સગ્સ ગસ પદ્મધ ગાયુ,  
 સવત પદ્મ અડસઠ (૧૫૬૮) વડુગસ વિસ્તાગ,  
 તે પ્રમાણિ પુર ચડિઉ માળ સમુદ મુઝાગિ

૫૦

x x x

સેરીસા પાર્શ્વનાથની છેલ્લી ડી.

પાસ ઈચ્છાણુઃ દસમ દીહાડ્યે, મહિયલ મહિમા પાસ દેખાડ્યે  
 દેખાડ્યે પ્રભુ પામ મહિમા, સવ આવે ઉમટ્યો  
 ધાનપૂજ મગળ આગ્તી તેણે પાપ પૂરવના થટ્યા,  
 સંવત પગ્નર ધ્યાસઠિ પ્રસાદ સેરિસા તણો  
 લાવણ્યસમે ઈમ આદિ બોલે, નમો નમો ત્રિમુવન ધણી

## શ્રી નેમનાથ સ્તવન

(૧)

બે કરબોડી રે વીનવુ, પ્રિય તુઝ લાગુ' રે પાય,  
 નારી નવલવ કેરડી, કા મુઝ મેલ્હી રે જાય,  
 તથ મન મોહ્યું રે નેમજી, બોલે રાબુલ નારી,  
 કંતા કા રથ વાલી રે, આયજી તોરણુ બારિ. તથં ૧  
 ગજ રથ ઘોડા રે છે ઘણા, પાયક સ ખ્ય ન પાર,  
 જોતા જાન તુહુમારી હિઅડિ હરખ અપાર તથં ૨  
 કુડલ સોવત કેરડા, હિઅડે નવસર હાર,  
 ચડીઉ ગયવર ગાજતથ, સોહિ સવિ સિણુગાર તથં ૩  
 મડપ મોટા રે માડીઆ, માચિં નવલ હો પાત્ર,  
 થાનકિ થાનકિ થાકલ, જોવા સિરિખીહે યાત્ર તથં ૪  
 માનિ બલભદ્ર કાન્હજી, માનેઈ મોટા હો ભૂપ,  
 સેવઈ સૂરનર સામટા, તાઈર અકલ સરૂપ. તથં ૫  
 સહજ સુરગૂ રે સાસર, પીકર પન્હુતઉ રે માઈ,  
 કરમ ન પ્રોતઈ રે કિમ કર, જઉ પ્રિઉ ચોવનિ જાઈ તથં ૬  
 સામી પૂછિ રે સારથી, બે સિઉ ભરીઉ રે વાડ,  
 પ્રહિ તુલ હો સિઈ રે પરગણુ, પ્રીછયુ પસુઅ તા પાડ તથં ૭  
 હરણી બોલિ રે હરિણુદવ, તથ કા કર્યઉ રે પોકાર,  
 રહિ રહિ છાની રે છટચુ, આબ્યા નેમિકુમાર તથં ૮  
 સાબર બોલિ રે સોબરી, સુદરિ સાલલિ વાત,  
 જાયા જોસ્યા રે આપણા, આબ્યઉ ત્રિભુવન તાત, તથં ૯

રોઝ ભણિ રે રોઝડી, ઘડી ઇ ઘડુ થલ થાઈ;  
 આવ્યાં દેવ દયાલુઓ, હરખઉ હિઅડલા માહિ. તઈં ૧૦  
 સારથિ પૂછિઉ રે સામતિ, પસુઆં ત્રીછયુ રે વાડ;  
 સાવિજ મેહુયાંરે મોકલાં, વેગિ ઢલાવિઉ રે વાડ. તઈં ૧૧  
 વરસીદાનિઈ રે વરસીઉ, અવનિ ઉરણ કીધ,  
 ચડિઉ ગિરિ ગિરિનારિજઈ, ચોખું ચારિત્ર લીધ. તઈં ૧૨  
 કહુ કિમ કીજઈ રે સ્વજની, કહુ કુણ દીજઈ હો દોસ,  
 કારણ વિણ કહુ ક તણ, એ સિઉ એવડઉ રોસ. તઈં ૧૩  
 ગાજિઉ વીજિઉ ગડગડીઉ, વૂઠઉ ગિરનારિ,  
 સરવર સહસારેવનિ ભર્યા, તરસી તોરી રે નારિ. તઈં ૧૪  
 હયવર હીસઈ રે હાસલા, ગયવર બાઝિરે બારિ,  
 ભોગ ભલીપરિ ભોગવઉ, રૂઆડિ ર જુલ નારિ. તઈં ૧૫  
 આપી (કીધ ઉરે) આરડીઉ, લોખ્યા અચલ આઘાટ,  
 પરભવિ પાતક મઈ કર્યાં, ધરમ ન વાહી રે વાટ તઈં ૧૬  
 અંબર ગાજિઈ રે ગડગડિ, જલધર ધાર ન પાર,  
 નાહણ આણું રે નેહલઉ, વેદન વિરહ અપાર. તઈં ૧૭  
 રાખ-ઈ માત નઈ માઉલા, રાખીઈ રાહીનઉ નાથ,  
 રાખઈ રાયજિ કેવડા, વાહઈ બલભદ્ર બાથ તઈં ૧૮  
 સહિસાવનિં પ્રભૂ સાચરિઉ, ધરિઉ ધવલું હો ધ્યાન,  
 તતખિણ ત્રિભૂવનરાજઈ, પામિઉ પંચમ જ્ઞાન તઈં ૧૯  
 રૂપ કણય મણિ કેરડું, ત્રિગદું ત્રિભુવનિ સાર,  
 અમર, અમુર નર ઉલગિ, હુંદુભિ જયજયકાર તઈં ૨૦  
 પૂઠિં પહુતી રે પદમીની, નયણે નિરખી હો નારિ,  
 મુનિ લાવણ્યસમય ભણિ, મલિયા મુગતિ મઝારિ. તઈં ૨૧



રચના સવત ૧૫૮૭

શ્રી નેમિનાથ રતવન.

(૨)

આજરે આજરે સાર્થ મિઉ કરે,  
 ખલિઉ ખલિઉ વાલ'લ ઈમ રે,  
 પ્રીતિ રે ન પાલી પ્રીઅડા પાછિલી,  
 કહિ કતા કીજસિ કીમ રે. ૧

લિધા રે અખોલા નેમિ જનમના,  
 ખોલે ખોલે રે રાજલિ નારિ રે,  
 રાખતડા રાજન રથ વાલીઉ,  
 આવ્યો આવ્યો તોરણા ખાર રે, લીધાં આયળી

અગર, અદન કેરો ઓરડો,  
 ફૂલડે વિછાહી છ ખાટ રે,  
 વીજલી અખૂકે વાહલા એકલી,  
 જોઉ જોઉ વાલિલ વાટ રે લીધાં ૨

આવીઉ માસ, અસાઢનો,  
 આવિઓ ગડગડી મેહુ રે;  
 આવ્યા આવ્યા પથી પરદેસીઆ,  
 નાવ્યો નાવ્યો નેમિ સનેહુ રે લીધાં ૩

હસલા વિહૂણી વાહલા હસલી,  
 જલ વિણુ કમલિણી છોડ રે,  
 અદલા વિહૂણી કિસી ચાદ્રિણી,  
 પ્રિય વિણુ કામિની કોડ રે. લીધાં ૪

મોરડા ડીંગાઈ મદિરે મોરડે,  
 મોરડે દો નયણલા લાલ રે,  
 બાપીડો પાપીડો પાસે સર કરે,  
 નાહુલીઓ સાચું સાલ રે લીધાં ૫

ઝરમર ઝરમર ઝડી કરે,  
 પૃથ્વી પાલવી મેહુ રે,  
 પાવસિ દાદુરા ડર ડરે,  
 નાહુલીઓ ન લીજે હો, નેહુ રે, લીધાં ૬

શ્રાવણ વરસે વાહલા સરવડે,  
 સરવડાં લહિરડે બાર્ધ;  
 ભરિએરે ભાદ્રવડે પ્રિયડે પરિહરિ,  
 વિરહ વિગોએ મુઝમાઈ એ. લીધાં ૭

આસો રે આવતો આણુડા,  
 વહૂઆ બહૂઆ મિરિ સિણુગાર રે,  
 પરવ દિવાળી દિન દીપતો,  
 ઘરિ ઘરિ મગલા ચાર રે. લીધાં ૮

સમરે ન દીઠો મારો સરગટો,  
 સામુએ ન દીઠો મોરી માટ રે,  
 દેહરીએ ન દીઠી સારી મુખડી,  
 નાહુલીએ ન દીઠી મોરી ઘાટ રે, લીધાં ૯

ચદલીઆ ચાલે ચાલે ચમકતો,  
 નાહુલીઆને કહિજે સદેસ રે,

દુગરિ દોહિલુ દેવ ડા ગ્હીઓ,  
નારિ ધરિ યોવના વેસ રે

આકરે ધતુરા શિવ સિરિ ચરે,  
કંઠ નરે ને વિપજાલ રે,  
ઉત્તમ ન મેહંદ આલે આદર્શીઆ,  
ઓર વરિ વિપધર માલ રે લં

ઓગણિ ખીનેરી વાહલા ફલેભરી,  
લીને લીને લલણા લાહ રે,  
આવ્યા આવ્યા ફલ કિમ મેહંદીએ,  
સુણુ સુણુ યાજ્ઞવા નાહ રે લીધા

રાતા, રાતા, ડેસૂ કેરા ફૂલડાં,  
રાતા રાતા દારિમ ફૂલરે,  
રાતી રાતી રાબુલ ઇમ વીનવે,  
રાતા રાતા ફૂઈ અમૂલ રે લીવા૦

આવે આવે અરથ નેઓ હટીઓ,  
ભિગે ભિગે આથમિયા સૂર રે,  
ગયો ગયો પ્રિય કિમ પામીએ,  
છવી છવી યોવના પૂર રે લીવા૦ ૧૮

પ્રિય વિણુ સુતુ પીહર સાસરે,  
માતે માને નહીઅ મુહસાલ રે,  
કત વિણુ કંઠિ કલક ચરે,  
રાજન રૂડા રહે રથ વાલ રે લીધા૦ ૧૫

સસરે તે દીઠો માહરો સરંગટો,  
 સાસુડીએ માટ સુતે તરે,  
 દેઠરીએ તે દીઠી સારી સૂખડી,  
 નાહુલીએ ન દીઠો મારે દેહ રે લીધાં ૧૬

ઉચ્ચસેન કેરી હુ તો બેટડી,  
 સમુદ્રવિજય તોરો તાત રે;

તોરી તોરી શિવા દેવિ માડલી,  
 મારી મારી ધારણી માત રે લીધાં ૧૭

કત રે ન કીજે વાહલા રસણુ,  
 પૂરો પૂરો કામિની કોડ રે,

અંખુલા રે જમલિ નારિગડી,  
 સરણ સરણ સરખી બે જોડ રે. લીધાં ૧૮

રાબુલિ બિજલિ ગિરિ જઈ મિલિ,  
 ચાલી, ચાલી પ્રીયડા સાથિ રે,

લાવણ્યસમય મુનિવર ભણે,  
 નારી નારી ત્રિભુવના નાથિ રે.

ભાગા રે, અખોલા નેમિ જનમના

(૩)

## પંચ-ઈન્દ્રિય-ગીત

( રાગ-કેદાર ગોડી )

નાગ નિચિંત વસઈ પાયાલિ, મહુચરિના સર માટિ રે,  
તુ કઠ કર ડીમાહિ બ ધાણો, વહિતો દીઠો વાટિં રે ૧  
તેહ ગિર્યા લાઈ તેહ ગિર્યા, જે વિષય ન સેવઈ વિર્યા રે  
દીપક દેખી પંતગીહ, લોચન લોભઈ નડીયો રે,  
સોવ કારણિ, તે તો ફેકટ ફાદિ પડિયો રે  
તેહ૦ ૨

ભમર ભમતા પણી વેલડીઈ, વિણ સ તોષિ વિગૂતો રે,  
નાસિકા ઈન્દ્રીઈ રોલવ્યો, તેહનિં કેતકી ટો ખુતો રે  
તેહ૦ ૩

પાણીમાહિ પલેવણુ, માછલડી જલિ દીકુ રે,  
ગલી જ તા એણી જલડીઈ, જે જગિ લાગુ મીકુ રે  
તેહ૦ ૪

વાસી વીંઝાયલ તણો, તેહનુ મયગલ મોટુ નામ રે,  
પચમી ઈન્દ્રીઈ પરિભવ્યો, તેહનિં વેગિં છ ડાવ્યો ઠામ રે  
તેહ૦ ૫

ઈન્દ્રી એકેકી કારણિ, નરગ તણા દુખ જોએ રે,  
જેહનિ પાચે મોકલા, તેહની કવણુ ગતિ હોઈ રે,  
તેહ૦ ૬

વિષય સુખ લાઈ વિષ સમાણા, હિયડા ભીંતર જાણી રે,  
સુનિ લાવનસમઈ ભણઈ, વિષય મ રાચીસ પ્રાણી રે  
તેહ૦ ૭

(૪)

## લોભ વિષે

( રાગ-દેશાખ )

ધર્મ મમ મૂકીસિ વિનય મમ ચૂકીસિ, લોભ મ આણીસ લાઈ;  
કુડાં કુર્મ મમ બાધિસિ, મમ મ બોલિસિ રીસમ આણીસ લાઈ,  
જીવડા દુલ્લહ માનવ લવ લાઘો, કાઈ આપ સવારથ સાધો ૧

ધન કારણિ ધસમસતો હિંડઈ, જાણુ જોયણુ સો જાઈ,  
ધર પાસિ પોસાલિં જતા, ખરી વિમાસણુ થાઈ રે.

જીવડાં ૨

ભૂખ્યો તરસ્યો રાઉલિ રાખ્યો, ઉપરિ સહેતો માર,  
ખિહુ ઘડી પચ્યખાણુ ન થાઈ, એકિ એકણુ વાર રે.

જીવડાં ૩

લેખઈ ખેઠઉ લોભે પેઠો, ચ્યાર પહોર નિશ જાગઈ,  
ખિહુ ઘડી પડિશ્કમણા વેલા, ચોખો ચિત્ત ન રાખિઈ રે.

જીવડાં ૪

કીર્તિકારણુ પગરણુ માંડયુ, લાખ લોક ધન લૂંટઈ,  
પુણ્યકારણિ પાય કોરે પન્હોતા, હાથિ થકી નવિ છૂટિઈ રે

જીવડાં ૫

પુણ્યકારણિ પોસલિઈ રે જતાં, સુણતો સહિ ગુરવાણી,  
એક વાત કરે એક ઉઠી જાઈ, નયણે નિદ્રા ભરાઈ રે

જીવડાં ૬

વાકો અક્ષર મસ્તકિ મીડું, નલવટિ આઘો ચંદો;  
મુનિ લાવનસમે ધમ બોલઈ, તે ચિરકાલ નંદો રે.

જીવડાં ૭

(૫)

ગગ-ધન્યાશ્રી

કાઢો કાઢો શ્રાવિકા સુખડી, ચેલા ભૂખ્યા ભૂર રે,  
 સઘ મહ્યો છે સામટો, વેલા થાઈ અસૂર રે કાઢો ૧  
 કરડ ભર્યા છે કોથલા, મોટા મોઢક માટ રે,  
 દાલિ વાટિ દી કોલીયા, અનઈ દેવ દોહેલી વાટ રે કાઢો ૨  
 ખાતા મીઠી ખડ હુતી, ભલો ભેલ ખનૂર રે,  
 વર વર સોલા વાટલા, ખાન્ત લાડુ કપૂર રે કાઢો ૩  
 ખારિક ખરમા દેમાઉરી, મીલા માકર વાણી રે,  
 સેવ સુહાલી સાકલી, આપો મૂગતા જાણી રે કાઢો ૪  
 સાતુ કરડે ભિતર્યા, ખ્યાસે ખઈલ ભાર રે,  
 દેતા ધનિ ખૂટે નહી, ભરો પુન્ય ભડાર રે કાઢો ૫  
 લાવનિસમે ઈમ ભણે, મહ્યો સઘનો સાથ રે,  
 દક્ષિણિ કરિ જે દેઈમઈ, મુગતિ રમણિનો સાથ રે કાઢો ૬

(૬)

ગ્યના સ વત ૧૫૮૫

( ગગ-૨ લેહરો )

કાંડસાની ભાસ

પ્રાણી બેહેરીને પાધર્યા, જાતચ્યા પોઆલે રે,  
 કુઅરી માથે કાકસો, બેઠીચી પરસાલઈ રે. ૧  
 બાઈરે કુઅરિ કાકસો, એતો અમહે લેચ્યુ રે,  
 નહીતર અમહે અનપાણી, પરિત્યાગ કરચ્યુ રે બાઈરે ૨

અમુને આવતા દેખીનઈ, તેણુ સોડિમાંહિ સાંત્યો રે,  
 લેહિ કઈચુ લાખીણી વહુઈ, સાસુ માહમો નાખ્યો રે બાઈરે ૦ ૩  
 સાસુ બોલે માહતમા, એવડો ર્યો હઠ લીધો રે,  
 આજે નેઈ ઘણુ લેલો, મિં કાંકર્યો તે કીધો રે બાઈરે ૦ ૪  
 કુડા ઉતર માહીયા, વાતલડી તુઝ મોટી રે,  
 ડોમી બાઈ આપો કાકસો, થાઉં છું અમહે ખોટી રે. બાઈરે ૦ ૫  
 વાઝ ધાઝ માણકા, એ માહતમાને કોઈ વારો રે,  
 કિમ આપુ એ કાંકસો, એ તો છે પીયારો રે. બાઈરે ૦ ૬  
 ઉત્તમ નાતઈ અવતરી, કાકસો કિમ લીજે રે,  
 ગોલી ગોરસ ઉલટે તો, કાજુ કેથી પીજે રે. બાઈરે ૦ ૭  
 જુ મરિ જે પાપણી, ફેડ ફેકટ લીખો રે,  
 છોડ તોહિ નવ આવતે, તેહનો એહજ સીખો રે બાઈરે ૦ ૮  
 બાઈરે કુઅરિ કન્હે થકી, કાકસો તે લીધો રે,  
 આણેરે જમવારે વડી, લેવા નિયમ લીધો રે બાઈરે ૦ ૯  
 બાઈરે કુઅરી સમજતા, સમજ્યો બાલહવાડો રે,  
 કાંકમાની આખડી, લેવરાવ્યો તે પાડો રે બાઈરે ૦ ૧૦  
 લાવણ્યસમે ઈમિ લણે, પનરસઈ પંચાસે રે,  
 ઉગાણી (ઉગાણી) નગરી કેડે, પોઆલહ પાસઈ રે બાઈરે ૦ ૧૧

(૭)

શ્રી દદમહાર મહાસુનિ સજ્જાયા.

પાય પ્રણમીઅ સરસતી, વરસતી વચન વિલાસ,  
 સુનિવર કેવલધર ગાયત્ર્યું મહિમ નિવાસ.  
 ગાયત્ર્યું કેવલધર તે સુનિવર, દદમહાર ઋષિરાજ,  
 સીંહતણી પરિં સંજમ પાલી, જેણુ સાચોં સિવ-કાજ,



કવણુદ્રીપ પુર માત પિતા કુણુ, કિમ પ્રગટયું એ નામ,  
કરતા કવિઅણુ સુણુજ્યો ભવિઅણુ, ભાવ ધરી અભિરામ. ૧

માક દી પુરવર જ બૂદ્રીપ મઝારિ,  
વિપ્રવસઈ સમુદ્ર તસુ નામઈ સમુદ્રા નારિ

નારી સમુદ્રા નિરમલ સીઅલિં, અવર સતી સિણુગાર,  
વિનય-વિવેક-વિચાર-વિચક્ષણુ, લક્ષણુ અગ ઉદાર,  
કુલવતી કુલ-મડણુ સુણીઈ, પ્રીઉર્યુ પ્રેમ વિસાલ,  
નવયૌવન ભરિ રગિ રમતા, જ્યો સુત સુકુમાલ. ૨

જિમ જિમ સુત વાધઈ તિમ તિમ કરેઈ અન્યાય,  
ઉવેખઈ માતનઈ લેખઈ ગણુઈ ન તાય

માત તાત ઉવેખી કુઅર, કરઈ કઠિણુ અન્યાય,  
વિપ્રભણી કેઈ પ્રાણુ ન મડઈ, તિમ તે છડઈ પાય,  
નગરમાહિં અસમજસ દેખી, રાઉ રીસાણો ગાઢો,  
નગર-તલાર પતિ ઈમ જ પઈ, કર ધરી બ ભાણુ કાઢો. ૩

જવ કાઢ્યો વિપ્ર તલારઈ સાહી હાથઈ,  
મૂક્યો તવ મઝીઉ જઈ પદલીપતિ સાથઈ

મલિઉ તવ પદલીપતિ, સ પત્તિ તુઝ ભલાવી,  
સવિ પાયક સવિ પુત્ર તણિ પરઈ, રહ્યો અમ મદિર આવી,  
રહિ કુઅર પણિ પ્રાણી ઘાતઈ, પ્રાણીનઈ દઢ ઘાય,  
લોકે નામ ઠવ્યુ તવ તેહનું, 'દઢપ્રહાર' દઢ કાય ૪

એકવાર કેાસિસ્થળ નગર લૂસેવા છોક,  
તે કુમાર સહિત સવે આહ્યા ચોર અનેક

ચાદ્યા ચોર ચપલ તે ચોપટ, ચિહ્નું દિસિ ચોવટિ ધાય,  
દેવ શર્મ દારિદ્ર આદ્યાણુ, તેહ તણુઈ ધરિ જાય,  
ઘણુઈ મનોરથિ ખીર રધાવી, પુરતો કરવા સ્નાન,  
એક હાલી હાંડલિ ઉપાડી, લેઈ ગયુ પરમાન. ૫

હુહો.

ખાપડલાં ખાલુચડાં દેખિ કરી એ વાત,  
વલવલતાં જઈ વીનવીઉં વેગઈ તાત.

વાત તાત સુણીનઈ કોખ્યો, તતખિણિ મંદિર આયો,  
તે ધુમડ ધસમસતો ભારે, ભોગલ લેઈ નઈ ધાયો,  
ખભણુ ચોર ખથોખથિ જાણી, દઢ પ્રહાર દઢ મારઈ,  
દોહિલુ દેખી નિજ સ્વામીનઈ, વચિ પછડી ગાઈ નિવારઈ. ૬

હુહો.

તેહ રોસઈ ભરીઉં ગો હણિ, હત્યા ફલ લીધ,  
વલી ધરનો સ્વામી ખંભણુ પૂરો કીધ.

ધરનો સ્વામી હણિઉં જાણી, રોતી રડતિ નારિ,  
ગર્ભવતી ઘણી ગાલ દેયતિ, આવી મદિર - ખાર,  
ખડગ ધરિ કરિ ઉદર વિદાયુ", ગર્ભ પડ્યો ફડફડતો,  
નિરહયનઈ મનિ દયા ઉપની, શેસ થયો હવઈ પડતો. ૭

હુહો.

હૈ હૈ ! ધિગ ! ધિગ ! મઈ કીધો કિસ્યો સ તાપ ?  
વિષુ કારણિ લાગા પરલખિ પોઠા પાપ.

પરતખિ પોઠા પાપ ઘણાં મુઝ, લાગા તે સ્યું કહીઈ ?  
ધક્કેકા પાતિકથી નિશ્ચયઈ, નરગ તણા ફલ લહીઈ,

૩૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

માયતાય વિણિતમ ધરિ બીજા, બાલિક હવર્ધ કિમ કરસ્યર્ધ,  
એ હત્યા મુઝનર્ધ સસિ હોસ્યર્ધ, જો અણુપુટર્ધ મરસ્યર્ધ. ૮

હોહો!

એહ હત્યા ચ્યારર્ધ કરિ મન ચિંતર્ધ સોર્ધ,  
મુઝ મદ્ગતિ જાતા નહિ સખાર્ધ દોર્ધ  
નહિ સખાર્ધ મદ્ગતિ જાતા, ઈમ ચીનવતાં એક,  
નગર થિકો બાહિરિ મુનિ મલિહ, વધો ધરી વિવેક,  
ધર્મ્મ સુણી પાતિક આલોયા, આઠરીહ જિન ધર્મ્મર્ધ,  
અજ્ઞપાન મર્ધ ત્યા પરિકરવુ, જ્યા સંજરર્ધ કુકર્મર્ધ. ૯

હોહો!

ઈમ કરીય પ્રતિજ્ઞા કાઉસગ્ગ રહ્યો ઋષિરાય,  
તે નગરતણિ પણિ પોલર્ધ પરઠી પાય  
પરઠી પાય રહ્યો ઋષિ પોલર્ધ, લોક લક્ષ ઘર્ધ ગાલ,  
હત્યાના પાતિક મલારી, કે મારર્ધ ઇંટાલ,  
યતી મતી મનિ રીસ ન આણુર્ધ, ખિમા ખડગ કર ધરર્ધ,  
પથંત્રી બીજી ત્રીજી ચોથી, પોલર્ધ કાઉસગ્ગ કરર્ધ. ૧૦

હોહો!

ઈમ કાઉસગ્ગ રહતા રિષિનર્ધ, હૂઆ છ મામ,  
તિમ અન્ન ઉઠક વિણ, કીધા સવિ ઉપવાસ  
છ મામ ઉપવાસ ડ્યો પણિ, નીમ ન પડિહ ચૂક,  
તપ-તેજર્ધ કાયા પરજલી, પાતિક કીધાં ભૂક,  
છર્ધક પણિ કરમર્ધ ઠેમરીહ, છેર્ધ હુ ઉ મુજાણુ,  
દઢપહાર શુભ ધ્યાનર્ધ લીણો, પામ્યો કેવલનાણુ. ૧૧

(૬)

મહોપાધ્યાય શ્રી સમયમુંદરગણિ

ચોવીસી રચના સવત ૧૬૫૮ વિજયા દશમી.

ખગતગચ્છમા શ્રી સકલચન્દ્રજી ગણિના શિષ્ય શ્રી સમયમુંદર ગણિ થયા છે તેઓના પિતાનું નામ રૂપશી તે માતાનું નામ લીલાદે પોરવાડ વશમા ગામ સાચોગના ગ્રહેવાસી હતા તેમની દીક્ષા શ્રી જિનચન્દ્રસૂરિને હસ્તે થઈ હતી ગણિપદ પ્રાપ્તે સં ૧૬૪૦ માં મલ્યુ હતું

જૈન ગુજરાતી સાહિત્યમાં લકિત ગમના પદો, સજ્જાયો, સ્તવનો, અને ગસો, તથા ગીતો અખડપણે સાદ વરસ સુધી તેમણે લખ્યાં છે સંસ્કૃત ભાષામાં પણ તેઓએ ગ્રન્થગચ્છના કરી કે લાહોરમાં અખડલક્ષ્મી ગ્રન્થ (એક વાક્યના, આઠ લાખ અર્થ ૧) બનાવી અકબર ખાદગાહને ગ્રંથત કર્તા હતા અને ત્યાંથી શ્રી જિનચન્દ્રસૂરિએ તેમને વાચક પદવી સં ૧૬૪૬ માં લાહોરમાં કાગળ મુદ્ર ૨ ને દિવસે આપી હતી

વાચક પદ ગુણ વિનયનર્થ, સમયમુંદર નર્થ નીધંત્રી રે  
યુગપ્રધાન જીનર્થ કર્થ, જાણિ રસાયણ સીધંત્રી રે.

આ વાચક પદના ઉત્સવની ખુશાલીમાં ખાદગાહ અકબરે ખલાતના બદલે ઉપર એક વર્ષ સુધી કોઈ મગર કે માછલીઓ ન મારે એવો દુઃખ કર્યો હતો

ગૂજરાતથી લાહોર શ્રીજીનચન્દ્રસૂરિ સાથે ૮૪ શિષ્યો ગયા, તેવખને શ્રી સમયમુંદરજી પિદ્ધાર્માં સાથે હતા ત્યાર ખાદ તેઓનો વિદાર માગવાડ-મેવાડમાં ગયો સં ૧૬૫૮ અમરવાદ, સં ૧૬૫૯ ખલાત, સવત ૧૬૬૨ સાંગાનેર, સવત ૧૬૬૫ આગ્રા, સં ૧૬૬૭

મરોટ, સં ૧૬૬૮ મુક્તતાન, સં ૧૬૭૨/૭૩ મેડતા, સં ૧૬૭૪/૭૫ આજીનાજી વિચરી ૧૬૭૬ માં ગણકપુર આવ્યા સં ૧૬૮૧ મં જેસલમેર, તથા ૧૬૮૨ લોદ્રનપુરથી શ્રી યતુંજયના શેઠ વેરઠલુશાધીના સંવત્સા ગયા હતા, ત્યાંથી નાગોર આવ્યા, જ્યાં શ્રી યતુંજય-રાસ રચ્યો ૧૬૮૩ માં મેડતામાં, સં ૧૬૮૫ હુલુક-લુસર સં ૧૬૮૭ પાટણ આ વર્ષમાં ભારે દુકાળ પડ્યો સં ૧૬૮૯ અમદાવાદ, સં ૧૬૯૧ ખંભાત, સં ૧૬૯૪/૯૫ લનોર, સં ૧૬૯૬ થી ૧૭૦૩ અમદાવાદ, તેઓશ્રીએ દરેક તીર્થોની જાત્રા કરી હતી. તે જેસલમેરમાં ધણો વખત રહ્યા હતા. તેઓશ્રીએ મખનુમ મહમદશીખને ઉપદેશ આપી પંજાબ પ્રદેશમાં જવડખા પગારી હતી અને ગાયની મહત્તા ખાસ સમજાવી હતી, મેડતા તથા મહેવરના રાજાએ તેમને સારું માન આપતા હતા. જેસલમેરના રાણીજીભીમ પાસે સાંઠ મારવાનું બધ કરાવ્યું હતું. મરોટ નગરમાં શ્રી જિનદત્તસૂરિ તથા જિનકુશલસૂરિનું સ્મરણ કરવાથી મેઘવૃષ્ટિ થવાનું પોતે શ્રી મૃગાવતી રાસમાં જણાવે છે. તેઓશ્રી જુદી જુદી દેશી, રાગો, તથા ઢાનોના સ રા ગણકાર હતા, કે જે રાગો દેશીએ તું પાછળના કવિઓએ અતુકરણ કર્યું છે મૃગાવતી રાસમાં પોતે જણાવે છે:—

સધી પૂરવ મરૂંધર, ગુજરાતી ઢાલ નવનવ ભાતી;

ચતુર વિચક્ષુ તુમે હોઈ ઢાલ મ ભાંગવો ઢાઈ

તેઓશ્રીએ આવી રીતે જોનેટર ત્રિ પ્રેમાનંદ પહેલા પ્રખ્યાત આખ્યાનકાર તરીકે જાણી જોઈ સહિત્યમાં જાહેર કર્યો આપ્યો છે.

તેમના મોટે, પ્રચિત અન્નિય યો નીચે મુજબ છે

તેમના સિંધ હર્ષનંદન મધ્યાનહ પદ્ધતિ પ્રથમી પ્રથસ્તિનાં નીચે મુજબ કહે છે,

## ૩૮ જૈન ગૂજર્ સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાં

“વચનકલા કવિકલા-નિષ્ણાત, તર્ક વાચકૃતિ, સા  
સમયતત્ત્વવિદ્” આ નિશેષણો આપ્યા છે

કવિ રૂપભદ્રાસ, શ્રી કુમારપાલ રાસમા કહે છે કે,

(૧૬૬૨ થી ૧૬૮૭)

“સુસાધુ હંસ સમયો સુરચદ્, રીતલ, વચન જીય  
એ કવિ મોરો બુદ્ધિ વિશાલ, તે આગલ હું મુર

અર્વાચીન જૈનેતર કવિશ્રી નાનાલાલ દલપતરા  
નીચે મુજબ કહે છે

“શ્રી સમયસુદરે પુષ્કલ કૃતિઓ તાની-મોટી રચ  
ગીતો તો અસખ્ય બનાવ્યા છે, તેમના સંબંધમાં એવી કે  
“સમયસુદરનાં ગીતડાં ભીંતના ચીતડા કે કુબારાણાન  
એમણે ગૂજરાતી, સીંધી, મારવાડી, મેવાડી, હુદારી, દિલ્હ  
અનેક રચણાનાં ગીતો તથા દેશીઓ લખ તેની લખમા  
હાળો બનાવી કુશળતાથી રસને ખીલવી કાવ્ય ચાતુરી બનાવ  
તે લોકપ્રિય થઇ છે, એટલું જ નહીં પરંતુ કવિપ્રિય પણ થઇ

તેઓશ્રી રચિત શ્રી સ તોષ છત્રીસીની પ્રશરિત નીચે મુજબ

જિમ નાગોર ક્ષમાછત્રીસી, કમ' છત્રીસી મુલતાણીની,  
પુણ્ય છત્રીસી સિદ્ધપુર કીધી, શ્રાવક નર્મ હીત જાણીજી

તિમ સ તોષ છત્રીસી કીધી, લુણુ કરણ સર, માંહીજી,  
મેલ થયઉ માહોમાહી, આણુ દ અધિક જિમ્છાહીજી.

પાપ ગયુ પાપા વરસાતું, પ્રગટયો પુણ્ય પડુરજી,  
પ્રીતિ સ તોષ વધ્યઉ માહોમાહી, વાગા મંગલતુરજી. ૩

સંવત્ સોલસઉરાસી વરસે, સરમાંહિ રહી ચઉમાસિજી;  
જસ સઉભાગ થયઉ જગમાંહિ, સહુ દીધિ સાબાસીજી ૩૫  
યુગ પ્રધાન જીનચંદ્રસૂરસર સકલચંદ તસ શિસજી;  
સમયસુંદર સંતોષછત્રીસી કીધી જગીસજી. ૩૬

આ ઉપરથી જાણી શકાશે કે તેઓએ ગૂજરાતી ભાષામાં  
સેકડો ગીતો રચ્યા છે, કેટલાય વિદ્વાનોના અભિપ્રાય પ્રમાણે એક હજાર  
ઉપર ગીતો રચ્યા હશે ગીતોમાં પણ ભાસ, શતવન, સોહર્ણ, ચંદ્રાનલા,  
હિંડોલના, પર્વગીત, મહિમા ગીત, વધાઈ વગેરે ઘણા પ્રકારો પાડ્યા છે.

તેઓશ્રી સંસ્કૃત, પ્રાકૃત, અને અપભ્રંશ ઉપરાંત ગૂજરાતી,  
મારવાડી, હિંદી, પંજાબી, સિંધી, વગેરે ભાષાઓના સારા જાણુકાર  
હતા ગૂજરાતી અને મારવાડી ભાષામાં તેઓએ વિશેષ કૃતિઓ  
રચી છે “સીનારામ ચોપાઈ,” દ્રોપદી ચોપાઈ, નળદમયતી રાસ,  
જેવા મહાકાવ્યો પણ રચ્યા છે શ્રી નલદમયતી રાસ પ્રસ્તાવના  
અને દીપણુ સાથે સને ૧૯૫૭માં પ્રો રમણુલાલ ચી. શાહે (ગૂજરાતી  
અધ્યાપક સેન્ટ્રલ ઝેવીયર્સ કોલેજ) પ્રગટ કર્યું છે જે અભ્યાસીઓ  
માટે ઉપયોગી પ્રકાશન છે

આવી રીતે એક જ વાક્ય “રાજાનો દ્વંદ્વે સૌખ્યમ્” આઠ  
શબ્દોના વાક્યના આઠ લાખ અર્થ કરી બતાવ્યા તેમના પ્રિદાગુરુ  
શ્રી જિનસિંહસૂરિ અને સમયરાજ ઉપાધ્યાય હતા તેઓનો શિષ્ય  
પરિવાર લગભગ ૪૨ સંખ્યાનો હતો, કવિશ્રી દેવીદાસ, કવિશ્રી  
રાજસોમ તથા શ્રી હર્ષનંદન કવિએ શ્રી સમયસુંદરજી માટે પ્રશસ્તિ  
કાવ્યો રચ્યા છે તેઓશ્રીએ સંસ્કૃતમાં ૨૪ ગ્રંથરચના તથા  
ગૂજરાતીમાં ૩૭ મોટી કૃતિઓ રચી છે તેઓશ્રીનું અડધી હિંદી  
તથા અડધી સંસ્કૃત કાવ્યનો નમુનો રજુ કરીએ છીએ. શ્રી ચાર  
પ્રત્યેક શુદ્ધનો રાસ જેમાં પદમાવતી જીવ રાશિ ક્ષમાપના છે, તે  
આત્રામાં સ. ૧૬૬૫માં રચ્યો, ખાસ વાચવા જેવો છે.

૨૪ મ્યુલિભદ્ર રામ	૧૬૯૧	૨૫ સુલ્લઝ કુમાર રાસ	૧૬૯૪
૨૬ ચપડ શ્રી યોપાધ	જ્યોત		૧૬૯૫
૨૭ શ્રી ગૌતમ પૃથ્વા યોપાધ			૧૬૯૫
૨૮ ધનદત્ત યોપાધ	અમદાવાદ		૧૬૯૬
૨૯ શ્રી ચોવીશી	૧૬૯૬	૩૦ બીજી ચોવીશી	૧૬૯૭
૩૧ વિહરમાન ચોવીશી	૧૬૯૭	૩૨ સાંત્રુ વન્ના	૧૬૯૭
૩૩ પૂજા રૂપીનો રાસ	૧૬૯૮	૩૪ પાપ છત્રીસી અમદાવાદ	૧૬૯૮
૩૫ આનોયણા છત્રીસી મેડતા	૧૬૯૮	૩૬ કેશી પ્રદેશી પ્રમથ	૧૬૯૮
૩૭ શ્રી શત્રુજયમડન આદિનાથ સ્તવન			૧૬૯૯
દસ્ત લિખિત પ્રત છપાઈ છે આનંદ કાવ્ય મહોદધિ			
જા ૭, પ્રકાશક-દેવચંદ લાલભાઈ મુરત.			
૩૮ દુપદી સતી યોપાધ			૧૭૦૦

### શ્રી ઋષભદેવ જિન સ્તવન.

(રાગ-માર)

ઋષભદેવહો મોરા હો,

પુન્ય ન યોગી પામીયો સ્વામી દરસણુ તોરા હો. ॥૧॥

ચોરાસી લખ હૂ ભમ્યો, સ્વામી ભવના ફેરા હો,

દુખ અનતા મે સહ્યા, તિહા બહુતેરા હો ॥૨॥

ચરન ન છોડુ તાહરા સ્વામી, અબકી ખેરા હો,

સમયસુ દર કહે સ્વામી, તુમથી કેન ભલેરા હો ॥૩॥

### શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન.

(રાગ-માઝણી)

શાંતિનાથ તુ સુણહુ સાહિબ, સરણાગત પ્રતિ પાલોજ,

તિણહુ તોરે સરણે આયો, સ્વામી નયને નિહાલોજ.

શાંતિ ૧.



દયાલ તારોજી, મુઝ આવાગમન નિવારોજી,  
હું સેવક શાંતિ તુમારોજી, તુ સાહિબ શાંતિ હમારોજી.  
શાંતિ૦ ૨.

પૂરવ ભવ પારેવો રાખો, તિમ મુઝ ચરણે રાખોજી,  
દીન દયાળ કૃપા ફરી સ્વામી, મુઝને દરસણુ દાખોજી.  
શાંતિ૦ ૩.

શાંતિનાથ સોલમા તીર્થંકર, સેવે સુરનર કોડીજી;  
પાયકમલ પ્રભુના નિત પ્રણમત, સમયસુંદર કરજોડીજી.  
શાંતિ૦ ૪.

શ્રી નેમિનાથનું સ્તવન.

યાદવરાય જીવો કોડ વરીસ, ગગનમંડલ પ્રમુદિત,  
ઉડિન દે પંખી આશીશ. યાદવ૦ ॥૧॥

હમ ઉપરિ કંઠણા તે કીની,  
જગજીવન જગદીશ. યાદવ૦ ॥૨॥

તોરણથી રથ ફેર સિધારે;  
જોય રહ્યો સુજગીસ. યાદવ૦ ॥૩॥

સમુદ્રમિજયરાજાકે, અંગજ,  
સુરનર નામે શીશ. યાદવ૦ ॥૪॥

સમયસુંદર કહે નેમિ જાણુ દકું;  
તેરો નામ જપૂં નિશદીન. યાદવ૦ ॥૫॥

શ્રી પાર્શ્વનાથજી સ્તવન.

(રાગ-દેવગ ધ ૨)

માઈઆજ હમારે આણુંદા, પાર્શ્વકુમાર જિણુંદકે આગે,  
ભકિત કરે ધરણિંદા. હમારે૦ ॥૧॥

### તીર્થમાલા સ્તવન.

રાત્રુંજે ઋષભ સ્ત્રીમયી લલા ગુણુ લયો રે,  
સિદ્ધા માધુ અનંત, તીર્થ તે નમું રે. ૧  
તીનકલ્યાક તિહાં થયાં મુગતે ગયા રે, નેમીધર ગિરનાર,  
અષ્ટાપદ ચોક દેહરો, ગિરિસેહરોરે, ભરતે ભરાવ્યાં ખિંખ,  
આપુ ચૌમુખ અતિ લલો,

ત્રિભુવન તિલોરે વિમલવમઘ વસ્તુપાલ. તી૦ ૨  
સમેતશીખર સોહામણો, રલિયામણોરે, સિદ્ધા તીર્થંકર વીથ;  
નયરીચંપા નિરખીએ, હૈંચે હરખીએ, સિદ્ધા શ્રી વામુપૂજ્ય.  
તી૦ ૩

પૂર્વ દિશે પાવાપુરી ઋદ્ધિ ભરીરે, મુકિત ગયા મહાવીર;  
જેસલમેર જુહારીએ, દુખ વારીયેરે, અરિહંત ખિંખ અનેક.  
તી૦ ૪

ખિકાનેર જ વદિએ, ચિર નંદીયેરે, અરિહંત દેહરાં આઠ;  
સેરિસરો, સંખેધરો, પંચાસરોરે ફલોધ્રી, થંભાણુપાસ.  
તી૦ ૫

આંતરિક, અ જાવરો, અમિઝરોરે, જીરાવલો, જગનાથ;  
“ત્રેલોક્યત્રીપક” દેહરા, જાત્રા કરો રે, રાણપુરે રિમહેથ.  
તી૦ ૬

શ્રી નાહુલાઈ જાલો, ગોડીસ્તવોરે, શ્રી વરકાણો પામ,  
નદીધરનાં દેહરા બાવન લલા રે, રૂચક કુંડલે ચાર ચાર  
તી૦ ૭

શાસ્ત્રની અશાસ્ત્રની, પ્રતિમા છતી રે, સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ,  
તીર્થયાત્રા ફલ તિહા, હોજો મુઝ મહાજે, સમયમુ દરકહે એમ.  
તી૦ ૮

## સંજ્ઞા

(મન બિપર)

(ઘોખીડા તું ઘોળે મનનું ઘોતીયું રે)

- ઘોખીડા તું ઘોળે મનનું ઘોતીયું રે,  
રખે રાખતો મેલ લગાર રે,  
એણે રે મેલેં જગ મેલો કર્યો રે,  
વિણ ધોયું ન રાખે લગાર રે. ઘોા ૧
- જિનશાસન સરોવર સોહામણું રે, સમકિત તણી રૂડી પાલી રે;  
દાનાદિક ચાર ખારણું રે, માંહી નવ તત્ત્વ કમલ વિશાળ રે.  
ઘોા ૨
- તિહાં ઝીલે મુનિવર હંસલા રે, પીચે છે તપ જપ નીર રે;  
શમ દમ આદે જે શીખ રે, તિહાં પખાલે આતમ ચીર રે.  
ઘોા ૩
- તપવળે તપ તડકે કરી રે, જાળવળે નવ બ્રહ્મ વાડ રે;  
છાંટા ઉડાડે પાપ અઢારના રે; એમ ઉજળું હોશે તતકાલ રે.  
ઘોા ૪
- આલોચણ સાખુડો સૂધો કરે રે, રખે આવે માયા શેવાળ રે,  
નિશ્ચે પવિત્રપણું રાખજે રે, પૂછે આપણું નિયમ સલાળ રે.  
ઘોા ૫
- રખે મૂકતો મન મોકળું રે, પડ મેલીને સકેલ રે;  
સમયસુંદરની શીખડી રે, સુખડી અમૃતવેલ રે.  
ઘોા ૬

સ્થૂલભદ્ર-સજ્જાયા.

પ્રીતલડી ન કીજે રે નારી પરદેશીયાં રે, ખિણુ ખિણુ દાઝે દેહ,  
વિછડીયાં વાલેસર મલવો દોહિલો રે, સાલે સાલે અધિક સ્નેહ  
.. પ્રીત૦ ૧

આજ ન આવ્યા કાલે મ ભાલસો રે, ભમર ભમતો જોઈ;  
સાજનીયા વોલાવીને વલતા આવતાં રે, ધરતી ભારી થાય  
પ્રીત૦ ૨

મનના મનોરથ મનમાહિ રહ્યા રે, કહાઈ કેરી સાથિ,  
કાગલીઓ ને લિખતા લીનો આસૂએ રે, કે ચઢીઓ વચરીડા હાથિ.  
. પ્રીત૦ ૩

ધણિપરિ થૂલભદ્ર કોસ્યા ખુઝવી રે, સીયલ રચણુ સિણુગાર,  
સીયલ સુરગી પહિરી ચુનડી રે, સમયસુંદર સુખકાર.  
પ્રીત૦ ૪

આલોચના સ્તવન

શ્રી શત્રુજય મહન આદિનાથ સ્તવન.

( સવત ૧૬૯૯ ભાદરવા સુદ ૧૩ )

જે કરજોડી વિનવુજી, સુણિ સ્વામી સુવિદિત,  
ફૂડ કપટ મૂઝી કરીજી, વાત કહું આપવીત,  
કૃપાનાથ મુઝ વિનતિ અવધાર,  
તુ સમરથ ત્રિભુવન ધણીજી, મુજને દુસ્તર તાર - કૃપા૦ ૧  
ભવસાયર ભમતા થકાજી, દીઠા દુખ અનત,  
ભાગ્ય સયોગે ભેટિયોજી, ભય ભજણુ ભગવત - કૃપા૦ ૨  
જે દુખ ભાજે આપણાજી, તેહને કહિયે દુખ,  
પરદુખભજન તૂ સુણ્યોજી, સેવકને ઘો સુખ - કૃપા૦ ૩

આલોચણ લીધા પખીલ, જીવ રૂલઈ સંસારિ,  
 રૂપી લખણા મા સતીલ, એહ સુણ્યઉ અધિકાર -કૃપા૦ ૪  
 દ્વપમ કાલે દોહિલોલ, શુદ્ધ શુરુ સ યોગ,  
 પરમારથ પ્રીછે નહીલ, ગરુર પ્રવાહી લોક -કૃપા૦ ૫  
 તિણ તુંજ આગલ આપણાલ, પાપ આલોઈ આજ,  
 માય બાપ આગલ બોલતાંલ, બાલક કહી લાજ -કૃપા૦ ૬  
 જિનધર્મ જિનધર્મ મહુ ઝહેલ, થાપે આપણીજ વાત;  
 સામાચારી જુઈ જુઈ લ, સ શય પડયાં મિથ્યાત -કૃપા૦ ૭  
 બાણ અબાણપણે કરીલ, બોલ્યા ઉત્સૂત્ર બોલ,  
 રતને કાગ ઉડાવતાલ, હાથે જનમ નિટોલ-કૃપા૦ ૮  
 ભગવત ભાખ્યો તે કહાંલ કિહાં મુઝ કરણી એહ,  
 ગજ પાખર ખર કિમ સહેલ, સબલ વિમાસણ તેહ -કૃપા૦ ૯  
 આપ પ્રરૂપ્યુ આકરૂ લ, બાણે લોક મહત,  
 પિણ ન કરૂ પરમાદિયોલ, માસાતુસ દૃષ્ટાત.-કૃપા૦ ૧૦  
 કાલ અનતે મેં લઘ્યાલ, તીન રતન શ્રીકાર,  
 પિણ પરમાદે પાડિયાલ, કિહા જઈ કરૂ પુકાર -કૃપા૦ ૧૧  
 બાણુ ઉત્કૃષ્ટી કરૂ લ, ઉદ્યત કરૂ અ વિહાર,  
 ધીરજ જીવ ધરે નહીલ, પોતે બહુ સ સાર -કૃપા૦ ૧૨  
 સહજ પડયઉ મુઝ આપણીલ, નગમઇ ભુ ડી વાત;  
 પરનિદા કરતા થકાલ, બાયઈ દિન નઈ ગતિ -કૃપા૦ ૧૩  
 ઝિરિયા કરતા દોહિલીલ, આલસ આણઈ જીવ,  
 ધરમપખી ધ ધઈ પડયઉલ, નરગઈ કરિસ્યઈ રીવ -કૃપા૦ ૧૪  
 અણુદુતા ગુણુ દો કહઈલ, તઉ હરખુ નિસદીસ,  
 દો હિતગ્રીખ ભલી કહઈલ, તઉ મનિ આણુ રીસ -કૃપા૦ ૧૫  
 વાદ ભણી વિદ્યા ભણીલ, પરરંજણુ ઉપદેમ,

મન સ વેગ ધરયઉ નહીંજી, કિમ સંસાર તરેસિ -કૃપા૦ ૧૬  
 સૂત્ર સિદ્ધાત વખાણુતાજી, સુણુતાં કરમ વિવાગ,  
 ખિણુ ઇક મનમાહિ ઉપજઈજી, મુઝ મરકટ વઘરાગ -કૃપા૦ ૧૭  
 ત્રિવિધ ર કરી ઉચરૂ જી, ભગવ ત તુમ્હ હજુરિ,  
 વાર વાર ભાણુ વલીજી, છૂટક બારઉ દુરિ.-કૃપા૦ ૧૮  
 આપ કાજિ સુખ રાયતઈજી, કીધી આરંભ કોડિ,  
 જયણા ન કરી જીવનીજી દેવદયા પર છોડિ-કૃપા૦ ૧૯  
 વાયનદોષ વ્યાપક કહ્યાજી, દાખ્યા અનરથ દડ,  
 કુડ કહ્યઉ બહુ કેલવીજી, ત્રત કીધઉ સતખડ -કૃપા૦ ૨૦  
 અણુ દીધુ લીજઈ ત્રિણુ જી, તઉહિ અદત્તાદાન,  
 તે દુષણ લાગા ઘણાજી, ગિણુતા નાવઈ ગાન.-કૃપા૦ ૨૧  
 ચંચલ જીવ રહઈ નહીંજી, રાયઈ રમણી રૂપ,  
 કામ ત્રિટ બણુ સી કહુ જી, તું જાણુઈ તે સરૂપ -કૃપા૦ ૨૨  
 માયા મમતામઈ પડયઉજી, કીધઉ અધિકઉ લોભ,  
 ચરિગહુ મેલ્યઉ કારિમઉજી, ન ચડી સયમ સોભ -કૃપા૦ ૨૩  
 લાગા મુઝનઈ લાલચઈજી, રાત્રીભોજન દોષ,  
 મઈમન મૂકયઉ મોકલઉજી, ન ધરયો ધરમ સ તોષ.-કૃપા૦ ૨૪  
 ઈણુ ભવિ પરભવિ દુહવ્યાજી, જીવ ચઉરાસી લાખ,  
 તે મુઝ મિચ્છામિ દુષ્કડઉજી, ભગવંત તોરી સાખિ.-કૃપા૦ ૨૫  
 કરમાદાન પનર કહ્યાજી, પ્રગટ અઠારહ પાપ,  
 જે મઈ સેવ્યા તે હવઈજી, બગસી ર માયખાપ -કૃપા૦ ૨૬  
 મુઝ આધાર છઈ એતલઉજી, સરદહણા છઈ સૂધ,  
 જિનધર્મ મીટઉ મનિગમઈજી, જિમ સાકરસુ દ્વધ -કૃપા૦ ૨૭  
 રિપલદેવ તુ ગણયઉજી, ગ્રેત્રુ જે ગિરિ સિણુગાર,  
 પાપ આલોઆ આપણાજી, કરિ પ્રભુ ! મોરી સાર -કૃપા૦ ૨૮

મમ્ એહ જિનધર્મનઉછ, પાપ આલોયાં બધ;  
મનસું મિચ્છામિ દુક્કડઉંછ, દેતાં દૂરિ પુલાઈ.-કૃપા૦ ૨૬  
તું ગતિ તું મતિ તું ધણીછ, તું સાહિબ તું દેવ!  
આણુ ધરૂ સિરિ તાહરીછ, ભવિ (૨) તોરી સેવ.-કૃપા૦ ૩૦

### કલશ

ઇમ ચડિય શેત્રુંજ ચરણ લેટયા નાલિનંદન જિનતણા,  
કર જોડિ આદિ જિણુંદ આગઈ પાપ આલોયાં આપણાં,  
જિણુચંદસૂર સૂરીશ સદ્ગુરુ પ્રથમ શિષ્ય સુજસ ઘણઉ,  
ગણિ સકલચ દ સુસીસ વાચક સમયસુંદર ગુણુ બણઈ. ૩૧

ઈતિ શ્રી શેત્રુંજય મંડણુ શ્રી આદિનાથ સ્તવનં સમાપ્તં.  
સંવત સોલ સો ૬૬ વર્ષે ભાદ્રવા સુદિ ૧૩ દિને લિખિતં સ્વયમેવ.



જિમ મન વંછિત પૂરવે રાયણુ રૂખ પેખીય આ દિલ  
 પગલડાં દૂરિ ગયાં મવિદુખ ॥૨॥ આદિલ છવનો છવન  
 નેતુ' નયણુડે નિરખુ' તા લહું આણુંદ અતિઘણો । હર્ષ-  
 ડલાસિતર હરખુ' ચિહુંગતિ માંહિ ભમી કરી મુઝમન ગાઢો  
 અલીણો નિરૂપમ તાહરી મૂરતિ પેખીય નિશ્ચલ લીણો ॥૩॥  
 પુંડરીક ગુણવંતો ગુણે ગિરૂઓ જગિ ગણધાર પંચકોડિ  
 મુનિ પરવર્યા, જસ પૂછિ પરિવાર ચૈત્રીય પુનિમ દિહાડલે  
 મુગતિ ગયા ઇણિ ઠામ તુ એ તીરથ શિરલહો પુંડરગિરિ  
 ને એ નામ ॥૪॥ નાહિરાયાં કુલ અતિ ભલુ ધન જનની  
 મરૂદેવા કોડ ગમે સેવા કરે જેહના પુત્રની દેવા । ભણે  
 નન્નસૂરિ બાલક જિમ આપણા તાતને પાસે સાસય  
 સુખની સુખડી માણું મનને ઉલ્લાસે ॥૫॥

શ્રી શાંતિનાથનું સ્તવન. (દહીઝિદ્રાપુર શાંતિનાથ)

દહીઝિદ્રાપુરિ દીપઈ, નેતા નયણુ ન છીપઈ ।  
 શાંતિ જિણેસર સ્વામી વિનવુ તુમ શિરનામી ॥૧॥  
 ઇણિ જગી અતિ ઘણો આજે, મહિમા તાહરો ગાળે ।  
 અલીય વિઘન મવિ ભાળે, તિહું અણુજય ઢક્ષા વાળે ॥૨॥  
 ચક્ષા હિવતણી પદવી, ભોગ અનોપમ ભોગવી ।  
 તૃણ જિમ તે સહું છંડી, મોહ તણું બલ ખંડી ॥૩॥  
 તીર્થ'કર પદ પામી, અવસરિ શિવપુર ગામી ।  
 શાંતિ જિણેસર સોલભો, ભાવિ ભવિયણુ સોઈ નમો ॥૪॥  
 જિણવરને પાયે લાણુ, અવર ન કાર્ઠય ન માણું ।  
 ભણે નન્નસૂરિ તુમ્હ સેવા, સમરય તુહિજ દેવા ॥૫॥



શ્રી નેમનાથ સ્તવન. (શ્રી ગીરનાર સ્તવન)

ઉજ્જલિગિરિ અમ્હે જાયસ્યું એ,

એણે તીરથિ નિમ્મલિ થાયસ્યું એ ॥

નેમિ જિણુદ બાવીસમે એ,

મુઝ હઇડલાલિતર વીસમે એ ॥૧॥

નેહલીયે મનનો આમલો એ, પૂજી જે નેમિજી સામલો એ ।

કરમ તણા મલ જિમદલે એ,

એણિ મુગતિ રમણી સિરસામલે એ ॥૨॥

રાયમઈ રાયમઈ રામઈ એ, પ્રભુ છાડીય મનમથને દમઈ એ ।

ઉજ્જિઉજ્જિ ગિરિ જઈએ, ત્રત લીધુ એકમના થઈએ ॥૩॥

પશુઅ જીવ ઉગારીઆ એ,

તે' લવિયણ અતિઘણું તારીઆએ ।

તુ હિજ પીડિયા પીહરૂ એ, તુ સરણાગત વજ પજરૂ એ ॥૪॥

નેમિ જિણેઅર સે ધણીએ, નવિ મેહલુ સેવા તુમ તણી એ ।

કરૂણા સાયર હિત ધરૂ એ,

લણે નમસૂરિ સેવક ઉધરૂ એ ॥૫॥

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન-(શ્રી સ્થ લવન પાર્શ્વનાથ સ્તવન.)

સકલ મૂરતિ ત્રેવીસમે સ્વામી. ખ લાયત પુરમ ડણો એ ।

નવનિધિ પામીયે જેહને નામે, પામ જિણેઅર થ લણો એ ॥૧॥

જામુ પસાઉલે કરે સાનિધિ, ધરણે દ્રને પદમાવતી એ ।

લોગ મ યોગની અવિહડ ઋદ્ધિ પામી જે મન લાવતી એ ॥૨॥

દીસે થોડલા કલિમ આર. મહિમા અવર દેવતા તણો એ ।

ધણિ જગિમાને વરણ અઢાર, દેવ દેહરાસર થ લણો એ ॥૩॥  
 ન્યાન પખે કિંમ જાણીએ આજ થ લણ પાસતું મારડી એ ।  
 જિન ગુણ ગાઇ નવલે નાઠિ, મનને રંગે ગોરડી એ ॥૪॥  
 જયવંત થંલણ પાસ જિણ દ સેવક વછિત સુરતર એ ।  
 નયણ સોહાવે પુનિમચ દ, લણે નન્નસૂરિ સેવક ઉદ્ધર એ ॥૫॥

### શ્રી વીરજિન સ્તવન—(સાચોર મહાવીર સ્તવન)

સાચોર પુરવર જગહ વિખ્યાત જાગતા અતિ ઘણુ જસ અવદાત  
 જેણે છતુ ખાવન વારહમીર.

સોઇ નમુ ચઢવીસમા શ્રીમહાવીર ॥૧॥

તું અદ ડ જિનવર ગુણહ ભંડાર, મૂરખ કિમ હું પામુઅપાર ।  
 વીનપું લોહુડો હુ જિમ ખાલ, તાત તુમહારી કરી સંભાલ ॥૨॥

હવડાએ તાહર શાસન દીપે જેહ તણેવસિ ભવતૃપા છીપે ।  
 જેનર પીધુ ન કરણ કચોલે માણસ ભવ ગયો આલેલોલે ॥૩॥

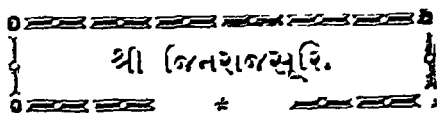
હિનદષ્ટિ મૂઝી અમી અમ છ ટ, તુંમસીએ એકાજ નિઘ ટ ।  
 વલી વલી માણુ એ હુ તુમ પાસે,

સેવા એ તાહરી મનને ઉદલાસે ॥૪॥

કેદરશ

પચઈ નિરથ પચ જિનેસર, પચમી ગતિ પુહતા મુદર  
 નન્નસૂરિ ઈમ છ દે નવ નવે, વીનવ્યા મુખદાયક તેસવે. પ

(૫)



[ચોવીમી-ગચના સવત ૧૬૯૪]

શ્રી જિનરાજસૂરિના પિતાનું નામ ધર્મસીંહુ તે માતાનું નામ ધારણદેવી હતું તેઓશ્રીનો જન્મ સં ૧૬૪૭ વૈશાખ સુદ ૭ થયો હતો સં ૧૬૫૦ મા મિત્રાતેગમા માગશર સુદ ૩ તે દિવસે શ્રી જિનસિદ્ધસૂરિ પાન નીલા શ્રી રી વાયઃપદ સં ૧૬૫૮ મા મહ્યુ, તે આચાર્ય પદથી સં ૧૬૭૧, રાગાનુ નુદ ૭ ના મેહતામા (કેલોધી પામે) થઈ હતી

શ્રી ખનગગગમા શ્રી જિનસિદ્ધસૂરિના શિષ્ય આ પ્રખ્યાત આચાર્યશ્રી થતા કે તેઓશ્રીની ચેવિની પ્રાચીન છે, તે ભાષા પણ જૂની ગુજરાતી છે તેઓના શિષ્ય, શ્રી જિનરાજસૂરિએ પણ ચોવીમી ગચી છે એવું કહેવાય ન, કે તેમને અમિત્રાતેવીએ વચ્ચન આપ્યું હતું તેઓશ્રીએ તેસલ્લ-મેગમા, ભણુરાણી ચે-ચાહે છગીકાગ -કેશા શ્રી ચિત્રમણી પાર્શ્વનાથની ચપ્પના પ્રતિષ્ઠા કરી છે સં ૧૬૭૫મા શ્રી શુભજગતીય કૃપર અમરવચ્ચના સવર્ચન મોચ્છના પુત્ર રૂપરૂએ મનાવેલા ચતુર્મુખ દેગમ મા શ્રી રૂપભાગિચામુખરૂ તથા ખીન પંચ મિતેની પ્રતિષ્ઠા કરી તેઓશ્રી મંથવાણી નગરમાં થઈને વમન યયા જનીતમા ગ્રહેવી ખતિનાતે પ્રચરિતના અક્ષરો તેજ પ્રગટ કરી હતી જ નવરૂમ તથા મેહતામા ૧૬૭૭ મા પ્રતિષ્ઠા કરી હતી તેમણે તદ્વચ્ચ ચરકાનું ૭૮, અલકાન, કાચ, કાચ દિતો સામે અગમ ક્યાં દતે ચેનાજાની શ્રી જ્ઞાનમંત્ર તેઓ માટે કહેતા હતા કે,

તેઓશ્રી મં ૧૬૬૬ માં અપાડ સુદ ૬ ને દિવસે પાટણમાં  
સ્વર્ગવાસ પામ્યા હતા તેમની કૃતિઓમાં

- ૧ નૈપથ કાવ્ય ઉપર સસ્કૃત ટીકા
- ૨ ગજસુકુમાલ રાસ જે તેમના શિષ્ય જિનરત્નસૂરિએ પૂરો  
ક્યો છે
૩. શ્રી ગોડીપાર્શ્વનાથ લઘુસ્તવન ૭ કડીનું

### શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

(ઢાળ)

મન મધુકર મોહી રહ્યો ઋષભચરણ અરવિદ્ધ રે,  
ઉગયો ઉડે નહીં, લીણો ગુણ મકરદ રે મનં ૧  
રુપે રુડે ફૂલડે, અલવિન ઉડી જાય રે,  
તીખાહી કે તક તણા, કટક આવેદાય રે મનં ૨  
જેહનો રગ ન પાલટે, તેહસ્થ મિલીએ ધાય રે,  
સગ ન કીજે તેહનો, જે કામ પડયા કુમલાયરે. મનં ૩  
જે પરવશ બધન પડયા, લોકા હાથી બિકાયે રે,  
જે ઘરઘરના પ્રાહુણા, તિણસ્યુ મિલે બલાયે રે મનં ૪  
ચઉવિહ સુરકર મધુકર સદા, અણહુર્તે એક કોડિ રે,  
ચરણકમલ જિનરાજના, સેવે બે કર જોડી રે મનં ૫

## શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

( સં ૧૬૯૪ )

કાલ અનંતા અન ત, ભવમાહી ભમતા હો જે વેદન સહી,  
શું કહીયે લેઈ નામ, બ્રાહ્મણ પણ હો ગત તિથિ વાચે નહી ૧  
પારેવાશુ પ્રીત, તેં જિમ કીધી હો તિમ તુ હીજ કરે,  
સાભલી એ અવદાત, સહુકો સેવક હો મન આશા ધરે. ૨  
હુ આવ્યો તુમ તીર, મહિર કરી મુજ પર હો સોમ નજર દરો,  
ન લહે અતર પીડ, અતરજામી હો તુ કિમ માહરો. ૩  
શાનો દીન દયાલ, દુઃખીયા દેખી હો જે નાવે દયા,  
કુણ કરશે તુજ સેવ, વહેતે વારે હો જે ન કરે મયા. ૪  
લાધો ત્રિભુવન રાજ, જે સાચી હો તુજ સેવા સધે,  
હુવે સમોવડ, જિનરાજ રૂપ પ્રમાણે હો જિમ વેલો વધે ૫

## શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૩)

( રાગ-રામગિરી )

સાભલરે શામલીયા સ્વામી, સાચ કહુ શિરનામી રે,  
વાત ન પૂછે તુ અવસર પામો, તો શાનો અતરજામીરે  
સાં ૧

આગલ ઉભા સેવા કીજે, પણ તુ કિમહી ન રીઝે રે,  
નિશ દિન તુજ ગાયો ગાઇજે, પિણુ તિલમાત્ર ન ભીજે રે.  
સાં ૨

બે મુજને ભવ સાયર તારો, તો શું જાયે તુમ્હારો રે;  
બે પોતાનો બિરૂદ સભાલો, તો કાંઈ ન વિચારો રે.  
સાં ૩

હું શું તારૂં હું તારક શો, ઇમ છૂટી પડીય ન શકશો રે;  
બે મુજને સેવક ત્રેવડ શો, તો વાતડીયા માહે પડશો રે.  
સાં ૪

ઝોછી અદિકી વાત બનાઈ, કહતાં ખોડ ન કાઈ રે;  
ભગતવત્સલ જિનરાજ સદાઈ, કિમ વિરચે વરદાઈ રે  
સાં ૫

## શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન

(૪)

( ૬૭-૬૮ સ્તોત્રીની )

મનગમતો સાહિબ મિલ્યો, પુરિસાદાણી પાસન રે,  
પરતક્ષ પરતા પૂરવે, સક્લ કરે અરદાસન રે ૧

ભવિષ્ય ભાવે ભેટીયે, લે સાથિ પરિવારન રે,  
આજ વિષમ પંચમ આરે, સુરતરૂને અવતારન રે. ભવિં ૨

બે મુજ સરિખા માનવી, આણે મન સદેહન રે.  
તેહને સેવક મૂકીને, સમજાવે સસનેહન રે ભવિં ૩

બે સમરણ સાચે મને, કરશે વરી વિચારન રે,  
તેહને પ્રભુ પુઠી રખો, યાશે સાનિધકારન રે. ભવિં ૪  
કીજે ચોલ તણી પરે, પરમેશ્વર શું પ્રીતન રે,

ભગતવતસલ જિનરાજ મદાઈ,

કિમ વિરચે વરદાઈ રે. ભવિં ૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૫)

( મુણ સુણ રાલકા—એ દેશી )

ભવિક કમલ પડિખોહતો, સાધુતણે પરિવાર,  
ગામ નગર પુર વિહરતો, મિલિ ન સકયો તિણુવાર રે,  
ચરમ જિણેસર લીનો સિવપુર વાસો રે ૧  
ચરમ જિણેસર વીણો, સિવપુર વાસો રે,  
સખલ વિમાસણ, કેમ કરૂ અરદાસો રે ચરમં ૨  
હવે અળગો જાઈ રહ્યો, તિહા કિણ કિમ અવરાય,  
ચલતો માથ ન કો મિલે, કિમ કાગળ દિવરાયો રે ચરમં ૩  
વાત કહું તે સભજે, ફર થકો પણ વીર;  
પણ પાછો ન ઉત્તર લિખે, તિણુ મો મન દિલગીર રે ચરમં ૪  
ઈમ જિનરાજ વિચારતા, આંચે ભાવ પ્રધાન,  
તિણુ તુ પરતક્ષ મેલગ્યો, હવે કર આપસ માનો રે ચરમં ૫

ચોતીસી કળશ.

ધણિ પરિભાવની ગતિ મન આણી, સુધ સમક્ષિ સહી નાણીલ,  
વર્તમાન ચગિવીઝી જાણી, શ્રી જિનરાજ વખાણીલ ૧  
જે મૂરતિ નયણે નિગખીરે, જે હાથઈ પૂજી જઈલ,  
જે રમતા ઈ ગુણ ગાઈ જઈ, નરભવ લાહો લીજઈલ. ૨

યુગવર જિનસિંહસૂરિ સવાઇ, ખરતર ગુરુ ખરદાઇજી,  
પામઈ જિનવરના ગુણગાઇ, અવિચલ રાજ સદાયજી. ૩  
પહુલી પરત લિંખાઇ સાચી વારૂ ગુરૂ મુખ વાચીજી,  
સમજી અરથ વિશેષઈ રાચી, ઢાલ કહેજયો જાચીજી. ૪  
કેઈ ગુરૂ મુખ ઢાલ કહાવણી, કેઈ ભાવના ભાવણીજી;  
કે જિનરાજ તાણા ગુણ ગાઓ, ચઢતી દહિલતિ પાવણીજી ૫

## ખાહુખલી સજઝાય

(૬)

પોતે જઈ પ્રતિખૂઝવો, ખંધવ અમલી માંણુ રે,  
વનમેં આવે બે ખડિનડી, કહી પ્રભુવચન પ્રમાણુ રે;  
વીરા તુમ્હે ગજ થકી ઊતરો,

ગજ ચઢયા કેવલ ન હોઈ રે. ૧ વીરાં

મુંઠ ભરત મારણુ ભણી, ઊગામી ધરિ રીસ રે,  
આવ્યો ઉપસમ રસ તિસે, સહિ સર્થએ મુઝસીસ રે. ૨ વીરાં

મદ મચ્છર માયા તણુ, પચ મુઠી કરી લોચ રે,  
ધીર વીર કાઉસગ રહ્યો, ઈમ મનસું આલોચ રે ૩ વીરાં

આ ગતિ લધુ ખંધવ અછે, કિમ વંદિમુ તજિ માણુ રે,  
ઊપાડિસ પગ ઊપનો, ઇહાંથી કેવલજ્ઞાન રે ૪ વીરાં

વેલડીએ તનુ વીટીયો, ડાભ અણી પગ પીડ રે,  
મુનિવરને કાને ખિહુ, ચિડીએ ઘાલ્યા નીડ રે ૫ વીરાં

સહતાં એક વરસ થયો, ત્રિસ તાવડસી ભૂખ રે,  
મોઢો સો કાને પડયો, ખડિની વચન પીચુપ રે ૬ વીરાં



રાજરમણી ઋદ્ધિ મેં તણ, હય-ગય અનેક અનીક રે,  
 આક્ષી મુંદરી સાંવી, ન કરે વચન અલીક રે. ૭ વીરાં  
 પ્રતિબ્રૂયો આલોચના, અવર ન એવડો મૂઢ રે,  
 હુ દ્રવ્ય તે ગજ પગિહરી, ભાવત ગજ આરૂઢ રે ૮ વીરાં  
 લથ્થુ બંધવ પિણુ કેવલી, વ દિસું તણ અભિમાન રે,  
 પામ્યો પગ ઉપાડના, અનુપમ કેવલજ્ઞાન રે ૯ વીરાં  
 કેવલ ન્યાય ન ડિપનો, ઝહિલા દિનની વેઠ રે,  
 આપીયો ડિમ ડિઝમિ મકે, બાહુબલિ પગ હેઠ રે. ૧૦ વીરાં  
 ઝુઝયો બૂઝયો ઊવસ્યો, આજ જાગે મોભાગ રે,  
 માધુતણા ગુણ ગાવના, રાજ તણો વડો ભાગ રે. ૧૧ વીરાં

(૬)

શ્રી ભાવવિજયજી ઊવઝાય.

(જેખનગલ, ૧૬૭૯ થી ૧૭૩૫ પ્રાયે) ચોવીસી રચના-સ ૧૬૦૯.

શ્રી તપજન્મમા શ્રી વિજયઆણ્ડસૂરિની પાટે મુનિ  
રિમળના ચિપ્પ આ મુનિની થઈ ગયા છે, તેઓશ્રીએ ચોવીસી શ્રી  
ખંભાત ખદરમા ગ્ચી છે દરેક રતવનો મુન્ન ગગગણીમા  
ગ્ચાયા છે તેમની ચોવીસીના રતવનોમા રેક તીર્થ દરોની નાચે  
પ્રમાણે હકીકત આવે છે

૧. માતા, ૨. પિતા, ૩. લગ્ન, ૪ વર્ણ, ૫ તનુમાન,  
૬ આયુ ૭ વક્ષ, ૮ ચક્ષિણ, ૯. વશ, ૧૦ નગરી, ૧૧ આયુષ્ય  
અને ૧૨ નામ

તેઓશ્રીએ ખંભાતમાં, સવત ૧૭૧૬-૧૭૧૭ શ્રી ચિંતામણી-  
પાર્શ્વનાથ તથા શ્રી નર્મિંગપુર પાસની પ્રતિષ્ઠા કરાવી છે તેઓ  
વિદ્વાન સંશોધક હતા તેઓ સમર્થ વિદ્વાન હોવાથી ખીજા વિદ્વાન  
પોતાની કૃતિનુ સંશોધન તેમની પાસે કરાવતા શ્રી જયવિજયજીની  
કલ્પદીપિકાનુ સંશોધન તેઓએ કર્યું છે તેમજ જી. શ્રી વિનય-  
વિજયજીની કલ્પમુખોદિકા પણ તેઓએ શોધી હતી તે કલ્પસૂત્રની  
રીત શ્રી વિનયવિજયજીએ સં ૧૬૯૬ મા રચી હતી તેમજ શ્રી  
વિનયવિજયજીનો ૧૭૦૮ મા જુનાગઢમાં પૂર્ણ કરેલો મહાગ્રન્થ  
લોકપ્રકાશ પણ તેઓએ શોધી આપ્યો હતો આ સાથે તેઓના  
પાંચ રતવનો આપ્યા છે

પૂરવ લાખ ચંદ્રરામી જિવિત, નયરી વિનીતા રાયા.

ત્રિભુ ૦ ૩

વંશ ઇન્દ્રિયાગ ગોત્ર કાશ્યપનો, આદિ હેતુ વિખ્યાનો;  
નારી મુનંદા મંગલા વડલભ, ભરતાદિક સુત તાતો.

ત્રિભુ ૦ ૪

ગોમુખ યક્ષ ચક્રેશ્વરી દેવી, જસ શાસન સુર સોહે રે;  
ભાવ કહે તે પ્રભુને સેવે, કામધેનુ સો દોહ.

ત્રિભુ ૦ ૫

શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન.

(૨)

(રાગ-સામેરી-તેરી ગતિ મુનઈ એ દેશી.)

શાંતિ પ્રભુ સોહે પરમ દયાલા, સોલસમો જિન પંચમ ચક્રી,  
શુણુ ગાવે સુરખાલા. શાંતિ. ૧

વંશ ઇન્દ્રિયાગ સદન વરદીપક, તેજ તપે અસરાલા;  
દેહ તણે વાને કરી છપે, જાચી ચ પકમાલા. શાંતિ. ૨

વિશ્વસેન નરવર કુલમહન, ખડે મોહ જંગલા;  
અચિરાનો ન દન ચિર પ્રતપો, સચરાચર પ્રતિપાલા. શાંતિ. ૩

ચ્યાત્રીશ ધનુષ માન તનુરાગે, હથિથણા ઉર ભૂપાલા;  
છવિત લાખ વરસ જસ સુંદર, મૃગ લ છન સુદુમાલા. શાંતિ. ૪

ગરુડ યક્ષ નિરવાણી દેવી, સેવિત ચરણ મયાલા;  
ભાવસુનિ જિનને સેવ તો, પામે લખિધ વિશાલા. શાંતિ. ૫

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૩)

(રાગ-ગોડી- નેમીસર દિનતી માનીયેય-એ દેશી)

નેમિસર જિન બાવીસમોજી, વીસમો સુજ મન માહિ,

વાલ્હો જીવનમાહિ. નેમિં

શ્રી હરિવશ મેરગિરિ મહન, ન દનવન યદુવશ,

તિહા જે જિનવર મુરતર ઉદ્યો, મુરનર રચિત પ્રથંસ.

નેમિં ॥૧॥

મમુદવિજય નૃપ શિવાદેવી સુત, સોરીપુર અવતાર,

અંગ તુગ દશ ધનુષ મનોહર, અજન વરણ ઉદાર

નેમિં ॥૨॥

એક મહમ ન વત્સર જીવિત, લછન શખ સુહાય,

મુર ગોમેધ અંખિડા દેવી, સેવતી જસ નિત પાય

નેમિં ॥૩॥

દેશવનો બલ મદ જેણે ગાલ્યો, જિમ હિમ ગ લે ભાણ,

જેણે પ્રનિમોધી ભવિઅણુ ડોડિ, મોડી મનમથ બાણ.

નેમિં ॥૪॥

સજિમતિ મન કમલ દિવાડગ, કરુણાગ્ન ભડાર,

તે જિનજી મન ગળિત દેને, ભાવ કહે અણુગાર

નેમિં ॥૫॥

શ્રી પાર્થનાથ સ્તવન.

(૪)

(રાગ-ધન્યાત્રી-દ્વીર ગુરુ તુમતો યા ભક્ષિત્રીનીએ દેશી )

પામ્મ જિન સેવક જન આધારે,  
ત્રેવીશમે પ્રભુ પુરુષાદ્ધાની, ભવમાયર ઉતારે. પાસં ॥૧॥  
અન્ધમેન નૃપ વામા દેવી, કુંવર કુલ સિનગારે,  
વથ ઈશ્વરાગ ઉદયગિરિ દિનકર, અવગુન તિમિર નિકારે.

પાસં ॥૨॥

નીલ ખરન નવકર ઉન્નત તનુ, ફનિધર લછન ધારે,  
એકમે વરસ સુલુવિત પાલી, મુગતિ નયરી પાઉં ધારે

પાસં ॥૩॥

ખાનારસી નયરીએ જન્મ્યો, જનમ મરન ભય વારે,  
પામ્મ યક્ષ પદ્માવતી દેવી, જોડની સેવા સારે પાસં ॥૪॥  
કમલ દર્પ દાવાનલ જલધર, મગલ વેલિ વધારે,  
સેવક જાવ મયૂર બની પ્રભુ, નેક નજર અખ ધારે. પામં ॥૫॥

શ્રી મહાત્રીર જિન સ્તવન.

(૫)

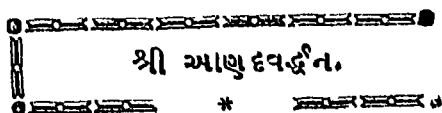
વંશ ઈક્ષ્વાગ સરોવરે, જે પ્રભુ હ સ સમાન ભ૦,  
કનક કમળને છપતો, જેહ તણો તનુવાન ભ૦ વર્ધ૦ ૨  
મુતમિદ્ધારથ રાયનો, ત્રિસલા માત પ્રધાન ભ૦,  
વરસ બહોતેર આઉખુ, સાત હાથ તનુ માન ભ૦ વર્ધ૦ ૩  
વર્તમાન શાસન તણો, નાયક અકલ અખીહુ ભ૦,  
લંછનભિમિ સેવે સદા, જસ સત્તવે છત્યો સીંહ ભ૦ વર્ધ૦ ૪  
માત ગ ચક્ષુ મિદ્ધાયિકા, નિતુ સેવે જસ પાય ભ૦,  
મહાવીર જિનગયના, ભાવવિજય ગુણુ ગાય ભ૦ વર્ધ૦ ૫

ચોવીસી કેળશ.

ઈમિ શુદ્ધયા ૧ જીનવર નામ, ૨ લંછન, ૩ વણુ, ૪  
શામ્ભનમુર, ૫ મુરિ, ૬ તનુમાન, ૭ માતા, ૮ પિતા,  
૯ જીવિત, ૧૦ વર, ૧૧ નયરીહિચ્ચરિ તપગચ્છ,  
પ્રભુશ્રી વિજયાણુ દસૂરિ શ્રી વિમળ હર્ષ વાચક વર,  
ભિવજાય શ્રી મુનિ વિમલ સેવક, ભાવ મુખ સંતતિ કરે-



(૭)



ચોવીસી રચના સં ૧૭૧૨

શ્રી ખરતરગચ્છમાં આ મુનિ શ્રી મહિમાસાગરના શિષ્ય થયા છે તેઓની ચોવીસી સુન્દર રાગ-રાગણીવાળી છે

તેઓએ બનાવેલું શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ સ્તવનમાં તેઓએ જે હૃદયસ્પર્શી પિતૃતી કરી છે તે ભણતી વાચતા આત્મા શાંત રસમાં તરખોળ થઇ જાય છે. અવશ્ય મોઢે કરવા જેવું છે.

આ સિવાય તેમની ખીજ સાહિત્ય રચના જાણવામાં નથી. આ સાથે તેઓના પાંચ સ્તવનો તથા શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથનો છંદ આપ્યો છે.

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

(શ્રી જિનવાણી મયા કરો-એ દેશી)

આદિ જિણુ દ મયા કરુ, લાગો તુમ્હસ્યું નેહા રે,  
દિનરયણી દિલમેં વસે, જ્યું ચાતુક ચિત્ત મેહા રે.

બલિ બહ વાત સુણો મેરી ૧

મરુદેવી કે લાલના, મૂરતિ નવલ સુહાની રે,  
અંખીયા તપતિ ખૂઝાવહી, જ્યું પ્યાસેકુ પાની રે બલિ ૨  
તુમ્હ સાહિબ હમ દાસ હૈ, સખ કછુ કર હો દિલાસા રે,  
આનંદવરદેન કે પ્રભુ, હમ હે તુમ્હારી આસા રે. બલિ ૩

## શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

(રાગ-વિહાગડો-નાચે ધ્રુવ આણુદ સુ એ દેશી)

ભગતવત્સલ પ્રભુ સાંભલો, ઓલંલો અરદાસ રે,  
છોડંતા કિમ છુટયો, કરસો ખરી દિલાસ રે  
ભગત૦ ૧

તુમ્હ સરીખા સાહિબ તણી, ભે સેવા નિષ્કલ થાય રે,  
લાજ કહો પ્રભુ કેહને, સેવકત્વં શુ જાય રે. ભગત૦ ૨  
ગુણ દેખાડીને હેલવ્યા, તે કિમ કેહો છાડે રે,  
જિહાં જલધર તિહા બપૈયો, પીઉ પીઉ કરી મુખ માડે રે.  
ભગત૦ ૩

ભે પોતાનો લેખવો, તો લેખો ન વિચારો રે,  
સો વાતે એક વાતડી, ભવ ભવ પીડ નિવારો રે. ભગત૦ ૪  
તુમ્હ સરીખો કેઉ દાખવો, કીજે તેહની સેવ રે;  
આણુ દવરધન પ્રભુ શાંતિજી, અચિરાન દન દેવ રે, ભ૦ ૫

## શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

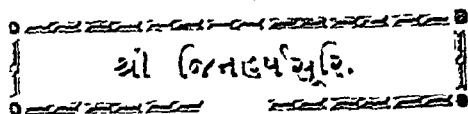
(૩)

(રાગ ધન્યામી-ડોલીમ ગુઝરી એ-દેશી)

યોવન પાહુના જાત ન લાગત વાર, યો૦  
ચ ચલ યોવન થિર નહી રે, જ્યાન્યો નેમિ જિના યો૦ ॥૧॥  
નિંદ ન કીજે જાગીયે રે, અત સહી મરના, યો૦  
ખાલ સ ગાતી આપણા, દેખો કિહા ગયો ખાલપના યો૦ ॥૨॥



(૮)



### શ્રીશ્રી રચના સવન-૧૭૧૫

ખગ્નગ્નકના આ નિદાન કવિએ સવન, ૧૭૧૧ થી ૧૭૬૨  
મુઢી સગમન પચામ આ મુઢી સગમન મધ ગમે ગયા છે તેમની  
શ્રીશ્રી ટુટી અને ભાગ્યદી છે તેઓએ ગસાઓ, ચોપાઇઓ,  
છંદોની તથા સગડાઓ, મળી કુલ ૩૬ છંદોના, અશ્રીની રચના  
મુદ્રાની ભાષામાં કરી છે આ માથે તેઓના માન રત્નો કીધા છે

### (ગુરુશ્રી અન્થ-રચના)

૧ ત્રિવિધાસ ચોપાઇ ૧૭૧૧	૨ મળળ સ્તુતિ ગસ ૧૭૧૪
૩ તત્ત્વકુતરી ગસ ૧૭૧૮	૪ કુમ્ભ શ્રી ગસ ૧૭૧૫
૫ મુન પુત્ર ચોપાઇ ૧૭૧૫	૬ તત્ત્વોદ્ધ ચોપાઇ ૧૭૧૮
૭ કુલ કવિ ચોપાઇ ૧૭૨૩	૮ વેગડ છંદોની ૧૭૨૭
૯ ગીત ગસ ૧૭૨૬	૧૦ ગાતા મુન ચોપાઇ ૧૭૩૨
૧૧ ગુરુગી ગસ ૧૭૨૭	૧૨ શ્રીપાળ ગસ ૧૭૩૭
૧૩ અરતીકુમાર સગડા ૧૭૪૧	૧૪ કુમારપાળ ગસ ૧૭૪૨
૧૫ અમરદન મિત્રાન ગસ ૧૭૪૪	૧૬ અન મલ્લગીરી ગસ ૧૭૪૮
૧૭ દશસ્કન્ધ ગાથા ૧૭૫૬	
૧૮ ગેનમકુલ ગનિત (પાટ્ટ)	૧૭૪૫
૧૯ કુલિન જી અરચ ગસ (પાટ્ટ)	૧૭૪૫
૨૦ દર્શન મહિત ગસ ૧૭૪૮	૨૧ લીસચાન ગસ ૧૭૪૮
૨૨ મુન ગસ ૧૭૪૮	૨૩ નરસિંહ ગસ ૧૭૪૮
૨૪ નરસિંહ ગસ ૧૭૪૦	
૨૫ નરસિંહ ગસ ૧૭૪૧	

૨૬ મહાખળ મહાવાસુન્દરી રાસ	૧૭૫૧
૨૭ મનુજય માહાત્મ્ય રાસ	૧૭૫૫
૨૮ શ્રી સત્યવિજય નિર્વાણ રાસ	૧૭૫૬
૨૯ રત્નચુડ મુનિ રાસ ૧૭૫૭	૩૦ શીલ્પાંતી રાસ ૧૭૫૮
૩૧ અક્ષયકુમાર રાસ. ૧૭૫૮	૩૨ અમરસેન જયસેન રાસ ૧૭૫૮
૩૩ રત્નસાગર નૃપ રાસ. ૧૭૫૯	૩૪ જયભુરનાભિ રાસ ૧૭૬૦
૩૫ આગમ ઝોલા રાસ ૧૭૬૧	૩૬ વસુદેવ રાસ ૧૭૬૨

### શ્રી રૂપભદ્રેવ જિન સ્તવન.

(૧)

(રાગ-વૈલાસિક)

રે છવ મોહ મિથ્યાતમેં, કચું સુઝો અજ્ઞાની;  
 પ્રથમછણુંદ ભગે ન કચું, શિવસુખ દો દાની. (૧)  
 રે છવ મોહ મિથ્યાતમેં.  
 ઓર દેવ મેવે કહા, વિપરી કે માની;  
 તરી ન શકે તારે કહા, દુરગતિ નિશાની (૨)  
 રે છવ મોહ મિથ્યાતમેં.  
 તારણતરણ જહાજ હે, પ્રભુ મેરો જાની,  
 કહે જિનહર્ષ સુતારિયે, ભવસિંધુ સુજાની. (૩)  
 રે છવ મોહ મિથ્યાતમેં.

### શ્રી નકપભદ્રેવ જિન સ્તવન.

(૨)

(ગગ-ધક્ષિત.)

દેખ્યો રે નકપભ જિણુંદ તબ તેરે પાતિક દ્વરિ ગયો,

## શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૬)

( ગગ-જ્યશ્રી )

સાહિબ મોગ હો અબ તો મહિર કરો આરતી મેરી દૂરી કરો સાં ૧  
ખાના બદ ગુલામ બાણિ કે મુઝ ઉપરિ હિત પ્રીતિ ધરો સાં ૧  
તુમ લોભી હુઈ બેઠે સાહિબ હુ તો અતિ લાલચી ખરો, સાં  
તુમ લાગે હુ તો લાબૂ નહી લાવરૂ મુઝ સુ આરૂ અરો સાં ૨  
સાહિબ ગરીબ નિવાજ કરાવે હુ ગુનહી ભોરો ડાવરો, સાં  
વીર જિણુ દ સહાર્થ જાડે જહૈ જિન હરખ મૌ કાહૈ કરો સાં ૩

## શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૭)

( ગગ-કેસરો-ખિલાગડો )

મે જાણ્યુ નહિ, લાવહુ ખ એસો હોઈ,  
મોહ મગ્ન માયા મે ખુનો, નિજ લવહારે કોઈ (૧)

મે જાણ્યુ નહી લવ હુ ખ એસો હોઈ,  
જન્મ મરણ ગર્ભવાસ અશુચિમે, મહેવો મહેવો સોઈ,  
મૂખ તૂરા પગ્વચ ખ વન હાર શકે ન કોઈ મે જાણ્યુ ૦ (૨)

છેદન નેદન કુખી પાચન, ખર વૈતરણી તોઈ,  
કોઈ યુગર્થ શક્યો નહિ વે હુ ખ મે મરમરિઓ રોઈ.

મે જાણ્યુ ૦ (૩)

સખડી સગાઈ જગત ડગાઈ, સ્વારથ કે સખ લોઈ,  
એક જિનહર્ષ ચરમ છનવરકો, શરણ હિયામેં ઢાઈ.

મે ભણ્યુંં (૪)

કલશ

( રાગ-ધનાશ્રી )

જિનવર ચઢવીસે સુખદાઈ,

ભાવભગતિ થરી નિજ મન સ્થિર કરી

કીરતિ મન શુદ્ધ ગાઈ જિન૦ ૧

બકે નામ કલ્પવૃક્ષ સમવરિ, પ્રાગમતિ નવ નિધિ પાઈ,

ચૌવીસે પદ ચતુરાઈ ગાવૌ, રાગ બંધ ચતુરાઈ જિન૦ ૨

શ્રી સોમગણિ સુપસાઉ પાઈકે, નિર્મલ મતિ ઉર આઈ,

શતિવર્ષ જિનહર્ષ નામ તૈ, હોવત પ્રભુ વરદાઈ. જિન૦ ૩



શ્રી નેમિનાથ ગીત

(૩)

( રાગ-મેલાદિક )

નેમિજિણુ વંદિજઈ યદુરાય,  
 મનમોહન સુખચોહણુ સોહણુ, શામલ વરણી કાય. ૧  
 આપણુ પછં નિરમંથન હૂંચઉ, પશુ ખધન છોડાય,  
 વરસ્રીદાન આપિ જલ લિયઉ, પરિયણુ કુ સમજાય. ૨  
 તજિ રાહુમતી લજિ તાણુ, મતિ કેવલ લખમી પાય;  
 શ્રી જિનરતન લહઈ અવિચલ પદ, સોહમકુ સુખદાય. ૩

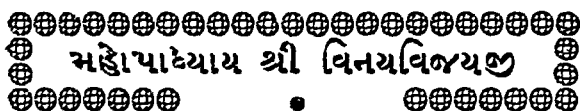
શ્રી પાર્થનાથ ગીત

(૪)

( રાગ-જયંતસિરી )

સાહિબ મોરા હો હૂં તુઝ આણુ ધરં, મનવંછિત સુખ લીલ વરં;  
 ત્રિભુવન પતિ જિણુવર ત્રેવીસમ લજિ, લજિ સુકૃત લંડાર ભરં. ૧  
 અમરણુ સરણુ મધ કીનઉ તિલ, ભરિ પાપ થકી ન ડરં;  
 દૂરમ નિજરિ કરઉ મુઝ ઉપરિ, નરક નિગોદઈ જયૂ ન ડરં. ૨  
 પ્રવહણુ સમ શ્રીપાસ જિણુસર અદરિ, કરિ લવજલધિ તરં;  
 શ્રી જિનરતનસૂરિ ઇમ જપઈ, અવર ન માયઈ નાથ કરં. ૩

(૧૦)



મહોપાધ્યાય શ્રી વિનયવિજયજી

ચોવીસી રચના-૧૭૨૦ આસપાસ

લેખનકાલ-૧૬૮૯ થી ૧૭૩૮

શ્રી તપગચ્છમા શ્રી હીરવિજયસૂરિની પરંપરામા ઉં શ્રી  
કીર્તિવિજયજીના શિષ્ય આ મહોપાધ્યાયનો જન્મ સ ૧૬૬૦/૬૫  
આસપાસ થયેલો હોય એમ લાગે છે ચોક્કસ સવત મલ્યો નથી.  
તેઓશ્રીના પિતાનું નામ તેજપાલ તથા માતાનું નામ રાજશ્રી હતું  
તેઓની દીક્ષા સં ૧૬૮૦ આસપાસ થઈ છે ઉં શ્રી યશોવિજયજી  
તથા શ્રી આનંદચંદ્રજીના સમકાલીન સહિત્યપ્રેમી આગમ અભ્યાસી  
સમર્થ વિદ્વાન તથા પ્રસિદ્ધ શ્રી કલ્પસૂત્ર સુબોધિકાના કર્તા તરીકે ઉં  
શ્રી વિનયવિજયજીએ સંસ્કૃત તથા ગૂજરાતીમાં ઘણું સાહિત્ય રચ્યું છે.  
તેમનો અદ્વિતિય ગ્રંથ લોહપ્રકાશ સ ૧૭૦૮માં ગુનાગઢમાં રચાયો.  
જેમાં જૈન દૃષ્ટિએ આખા વિશ્વલોકનું વર્ણન વીસ હજાર  
શ્લોક પ્રમાણુ આ ગ્રંથ છે તેઓશ્રીએ સુરતમાં બિરાજમાન શ્રી  
વિજયપ્રભસૂરિ પર લખેલ વિરક્તિપત્ર નામે ઇદ્દૂત ખાસ વાંચવા  
જોવા છે ગૂજરાતી ભાષામાં અતિ પ્રસિદ્ધ શ્રીપાલ રાસ  
ચંદ્ર ને આસોની આયબીલની અદાષ્ટના દિવસોમાં ઘેર ઘેર  
પંચાય છે આ તેઓની હેલ્લી કૃતિ છે જે રાસ અંધુરે રહ્યો તે  
શ્રી યશોવિજયજી ઉપાધ્યાયે પૂર્ણ કર્યો તેઓશ્રીની ચોવીસીના  
સ્તવનો સુદર ગહીર અર્થવાળા તથા ત્રણ ચાર ગાથાવાલા  
નાના છે શ્રી મદાવીરશ્વામીનું સ્તવન બહુ પ્રચલીત છે

તેઓશ્રી માટે તાર્કિક શિરોમણી પ્રખર વિદ્વાન ઉપાધ્યાય શ્રી

સુરતમાં ચાતુર્માસ કરતા, તેમને વિરૂપિણે લખ્યો છે—અંદરે દૂત તરીકે મોકલે છે જેમાં આખા ગ્રંથના વર્ણન જણાવતા—કંચનગિરિ, ઝાલોર, શિંગોદી, આશુ, અયલગઢ, સિદ્ધપુર, અમદાવાદ, વડોદરા, લશ્ચ અને છેવટે સુરત ગોપીપુરાના ઉપાશ્રયનું સુંદર વર્ણન કર્યું છે જેના એક શ્લોકનો નમુનો નીચે મુજબ છે. આ કાવ્યની કુલ શ્લોક સંખ્યા ૧૩૨ છે

મધ્યે ગોપીપુરમિદ મહાન્ શ્રાવકોપાશ્રયોઽસ્તિ,  
કૈલાસાદ્રિ પ્રતિમટ્ત ઇવ પ્રૌઢલક્ષ્મીનિધાનમ્ ।  
અન્તર્વત્યાહિતમતગુરુ પ્રૌઢતેજોમિચ્છ,  
જ્ઞ્યોતિર્મધ્યસ્થિત મવવતા તાવિષેણોપમેયઃ ॥૧૦૧॥

ભાવાર્થ:—આ સૂર્યપુર નગરમાં ગોપીપુરાના મધ્ય ભાગમાં દિમાલય પર્વતના પ્રતિસ્પર્ધી સૈનિક જેવો, મનોહર લક્ષ્મીના નિવાસ-સ્થાન સ્વરૂપ, વિશાળ શ્રાવકોનો ઉપાશ્રય છે અંદર ખીરાજમાન જૈનશાસનના આચાર્યના પ્રખર તેજના સમૂદયી જેની ઝાંતિ બહાર ફેલાઈ રહી છે એવો આ ઉપાશ્રય જેના મધ્યભાગમાં ઇન્દ્ર ખીરાજ-માન છે એવા સ્વર્ગની સાથે ઉપમા પામી ગયો છે

જેવી રીતે સ્વર્ગમાં ઇન્દ્ર અને દેવો હોય છે તેવી રીતે આ ઉપાશ્રયમાં આચાર્ય અને શ્રાવકો રહેલા છે

શ્રી પુણ્યપ્રકાશ સ્તવન:—ગુજગતી ભાષામાં આલોચનાનું અતિ સુંદર આદ્ય ઠાળ માદા માણસને સંભળાવતા જે ગાનાર ભાવપૂર્વક રાગથી ગાય અને ઓતા દિલથી સાંભળે તો આત્મા ચાંતરસમાં તરખોળ થઈ જાય એવી સુંદર કાવ્ય ચમત્કૃતિ છે સાંભળના અને સંભળાવના જેવું સ્તવન છે વણી વખતે માદાને રાગ શુદ્ધાવી દે અને પરલન સાધી લે એવી રચના છે, તેમાં ચોર્વાંસી લાખ ગ્રંથોનીને શુદ્ધ હૃદયથી ખમતખામણા કરવાની ભાવના પેદા કરે છે ને સાંભળતાં સાંભળના અત સમયે ભાવપૂર્વક પચ્ચક્ષણ કરતાં

## શ્રી ઋષભદેવતુ સ્તવન

(૧)

( ૭ખીંત્ર લાક્ષન-એ દેશી )

શેત્રુળ સિર સેહુર, દુ ખહુર આદિજિણુંદ સોભાગી સુંદર;  
મરુદેવીનો નંદન, સુખસુરતરુનો કદ, રમો મનમંદિર. સોં ૧  
સકળ કળા જિણે શીખવી, વર્તાવ્યે વિવહાર. સોં  
યુગલાધર્મ નિવારીઓ, દેખાડ્યો આચાર સોં ૨  
નમિ-વિનમિ નિવાણ્યા, કીધા વિદ્યાવત સોં,  
બાહુબલી પ્રતિષ્ઠાવ્યો, તું મોટો લગવંત. સોં ૩  
સેવા કરતા સ્વામીની, લહીએ સુગતિનિવાસ. સોં,  
કીર્તિવિજય ઉવળાયાનો, વિનય કરે અરદાસ. સોં ૪

## શ્રી ઋષભદેવ જિન સ્તવન.

(૨)

( સાધાપુર-એ દેશી )

વિમલગિરિ વિમલતા સનરીએ, કમલદલ નયન જગદીસ રે;  
ત્રિભુવન દીપક દીપતો, જિહાં થયો શ્રી યુગાદીસ રે.

વિમલ ૧

પાપના તાપ સવિ ઉપથમે, પ્રહ સમે સમરતા નામ રે;  
પૂજતા પાપ શ્રી ઋષભના, સપજે વહિવટામ રે.

વિમલ ૨

રિદ્ધિ રાણિમ ઘણી ઘર મિલે, પયતલે કનકની કોડિ \*



નામિતરનાથ સુત ૦ નંબરે ૭૦ નંબરે વિનય કુન્નેલી ૩  
તેમજ ૩

શ્રી ગાનિનાથ સ્તવન

(૩)

શાંત જિનેસર માંડમે, પાયમે ગ, ર નિ જાણે ૩  
ચોમ ૦ મકુમ વડુ વણી, પ્રણમે ૧૨૧૬ મણે ૩ શાં ૧  
ધોર વિનય નત મકુદે જિન પગલ મમીર ૩  
હુ ખ દાવાનલ ઓહવે, જિન નવ ૦ હવ ની ૩ શાં ૨  
કીર્તિવિજય ઉવકાયમે, વિનય વડે ૦૨ વણી ૩  
શાંતિ જિનેસર મેવતા અવિહુ પુણ ની ખ પી ૩ શાં ૩

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૪)

મામલીયા નેમજી પાનલીયા નેમજી  
મોભાગી નેમજી, ગગીહ નેમજી (અ.કણી)  
નેમ હિયેરે વિમામો, ઝાઇ પડે ૩ વગમ  
જખકે સ્યુ નામો, મુજ પડે ૩ તરામો મામ ૧  
નેમ હુ તોરી દાસી, જુઓ વાત વિમામી,  
ઇમ જતા હો નાસી, જગે થાશે હો હામી મામ ૨  
એક વાર પધારો, વિનતિ અવધારો  
મુજ મામ વધારો, પછે વહેલા સિધાવો મામ ૩  
શિવનારી ધૂતારી, સાધારણ નારી  
મુજ કીધી શુ વારી, નેમિ કીધો ઉદારી મામ ૪

કહતી ઈમ વાણી, રાજીલ ઉજાણી;  
 ભેટયો નેમ નાણી, પહોતા નિરવાણી. સામં ૫  
 કીર્તિવિજય ઉવજાયા, લહી તાસ પસાયા,  
 નેમજી ગુણ ગાયા, વિનયે સુખ પાયા સામં ૬

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૫)

(રાગ-રામગિરિ )

( છાનો રે છપીને ક તા કિહા રહ્યો રે-દેશી )

રહો રે રહો રથ ફેરવો 'રે, આવો આવો આણે આવાસ રે,  
 ભે રે હતું ઈમ જાયવું રે, કાઈ તો કરાવી એવડી આસ રે.

રહોં ૧

પીરસીને ભોજનથાળ ન તાણીએ રે, સીંચીને ન ખાણીએ મૂળ રે,  
 ખંધે ચઢાવી ભૂમિ ન નાખીએ રે, ઘોઘને ન ભરીએ ધૂળ રે

રહોં ૧

ચિગટ વિણ તળવુ કિસ્થુ રે, આદિ વિના કિસો છિહ રે,  
 પરણ્યા વિણ વૈધવ કિસ્થુ રે, રોસ કિસ્થો વિણ નેહ રે.

રહોં ૩

પાણી વિણ પરવાલડી રે, કહો કેણી પરે વિંધાય રે,  
 ભીના વિણ કહો લુગડાં રે, તાપે કિમ દેવાય રે રહોં ૪  
 આછિ વિના લાછા નહી રે, જીઓની વિચારી આપ રે,  
 ગ્રેમ-સુધા વિણ આખવે રે, સ્યો કરો એવડો સંતાપ રે.

રહોં ૫

શ્રી પાર્થજિન સ્તવન.

( ૭ )

( પૂજુ રે પૂજુ પાસ ચિંતામણી-એ દેશી )

આસ પૂરે સદા પાસ પરમેસરૂ, હાસ પરિ જાસ સુર સેવ સારે,  
ભીમ ભવસાગરુ ઘોર ભય આગરૂ, વાહણુ પરે લોકના થોક તારે  
આસ૦ ૧

માત વામા સતી પુત હુલરાવતી, નવનવાં હાલરેં ગીત ગાવે;  
રૂપ અદ્ભુત નિજ પુતનુ' દેખતાં, આન દ ઉલટ અ ગ આવે.  
આસ૦ ૨

પાસ સુરદેવી પદમાવતી શુણ્વતી, લગતજન વ છિત સર્વ આપે,  
કીર્તિવિજય ઉવજાચનો સેવક, વિનય નિજ ચિત્ત પ્રભુ પાસ  
થાપે. આસ૦ ૩

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

( ૮ )

( ભોલિડા દ સા રે વિષય ન રાચીઈ-એ દેશી )

સિદ્ધારથના રે ન દન વિનવું, વીનતડી અવધારી,  
ભવમંડપમા રે નાટક નાચીઓ, હવિં મુજ દાન દેવારિ સિ૦ ૧  
ત્રિણિ રતન પ્રભુ આપો બાપજી, જિમ નાવઈ મ તાપ,  
દાન દેઅ તા વલિ કોસિર કિસી, આપો પદવી રે આપ. જિ  
ચરણુ અ ગુઠે મેરૂ કંપાવીઓ, સુરનો મોડયો રે માનઃ  
કર્મ તણા તે રે ઝગડા છૂતીઆ, દીધુ વરસી રે ।

તીરથ તીરથ સુરતિજ દરદ્ર એ,

જુહારિયાં જુહારિયા એહ ઇચ્છાર કે,  
દુરગતિના દુષ્ટ વારિઆએ, ઊપનો ઊપનો અતિ આણુ દ કે,  
સુરતિ તીરથ જુહારિયાએ

અંતે—

તપગચ્છ હીર સમાન ગણધર વિજયસિંહસૂરિએ,  
તસગચ્છ ભૂપણ તિલક વાચક, કીર્તિવિજય સુખકંદએ,  
તસ ચરણ સેવક વિનય ભગતઈ, શુણ્યા શ્રી જિનરાજએ,  
શરીરલા સંવત વર્ષ વસુ નિધિ, કલ્યાં વચિત કાજએ.

શ્રી ધર્મનાથ આત્મજ્ઞાન પ્રકાશ સ્તવન

અથવા ઊપમિતિ ભવપ્રપચ સ્તવન

અંતે—

મન વચ કાયા ચિર કરી, પરમ શુકલ ધરી ધ્યાન,  
ચારઈ કરમ દહી લહઈ, પરમ નિદ નિધાન ૧૩૧  
સિદ્ધિ સદા મુખ અનુભવઈ, અનુપમ કાલ અનત;  
અજર, અમર, અવિચલ રહઈ, પ્રણમુ તે ભગવત. ૧૩૨  
ધર્મનાથ આરાધતા, એ અવિ સિર્ઝઈ કાજ,  
અંતરંગ રિપુ જીતીઈ, લહીઈ અવિચલ રાજ ૧૩૩  
ધરમનાથ આરાધીઈ, સેવકની અરદાસ,  
દયા કરીને દીજીઈ, મુગતિ મહોદય વાસ. ૧૩૪  
વાસ ન દિયો મુગતિનો, તો દ્યો સહજ જિદાસ,  
તેહ લહિ અમ્હ સાધરણુ, સહજઈ શિવ અધ્યાસ. ૧૩૫  
સત્સરસઈ ૧૭, સોલોતરઈ ૧૮, સૂરતિ રહી ચળિમાસ,

તવન રચ્યુ મહં અર્યમતિ, આત્મજ્ઞાન પ્રકાશ. ૧૩૬  
શ્રી વિજયદેવસૂરિદ પગિ, શ્રી વિજયપ્રભસૂરિ,  
શ્રી કીર્તિવિજયવાચક તર્ણ, વિનયવિજય રત્ન પગિ ૧૩૭

### શ્રી પુણ્યપ્રકાશ કવચનની ઢાલ છકડા

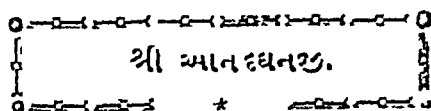
ધન વન તે ત્રીન માહરો, છુદા ગીયો વર્મ  
દાન, શીયલ, તપ, આદરી, રાજ્યા દુઃખ વન ૧  
ગેતુ જાતિ તીર્થની, જે કીધી જલ, જુગતે જનવર પુણ્યા, વળી ગોખ્યા પાત્ર વન ૨  
પુસ્તક જ્ઞાન કાખાવીઆ, જિતવર જિત કૈલ્ય, મથ ગતુર્વિધ માચબ્યા, એ માતે ગેત્ર ધન ૩  
પરિક્ષમણા મુપરે ક્યાં, અનુકાપા દાન, સાધુ મુગિ કિચ્છાચને, ત્રીજા અનુમાન વન ૪  
ધર્મકાજ અનુમેદીએ, એમ વારોવાર, શિવ ગતિ આરાધન તાણે, એ માતમે અધિકાર વન ૫  
ભાવ ભલો મન આણીએ, ચિત્ત આણી કામ, મમતા ભાવે ભાવીએ, એ આતમગમ ધન ૬  
મુખ-દુઃખ કારણ જીવને, કોઈ અવર ન હોય; કર્મ આપ જે આચર્યા, ભોગવીએ તે મોય વન ૭  
મમતા, વિણ જે અનુમરે, પ્રાણી પુણ્યના કામ, છાર ઉપર તે લીપાણુ, જાખર ચિત્તામ ધન ૮  
ભાવ ભલો પદે ભાવીએ, એ ધર્મનો સાર; શિવગતિ આરાધન તણે, એ આક્રમે અધિકાર વન ૯

કલશ

ધ્ય તરણુતારણુ સુગતિ કારણુ, દુઃખ નિવારણુ જગજ્યો;  
 શ્રી વીરજિનવર ચરણુ થુણુતા, અધિક મન ઉલ્લટ થયો. ૧  
 શ્રી વિજયદેવસૂરિ દ પટધર, તીરથ જ ગમ ધણુ જગે,  
 તપગચ્છપતિ શ્રી વિજયપ્રભસૂરિ, સૂરિ તેજે ઝગમગે. ૨  
 શ્રી હીરવિજયસૂરિ શિષ્ય વાચક, કીર્તિ વિજય સુરગુરુ સમો;  
 તસ શિષ્ય વાચક વિનયવિજયે, થુણુયો જિન ચોવીસમો. ૩  
 સય સત્તર સંવત ઓગણુત્રીશે, રહી રાંદેર ચોમાસ એ;  
 વિજય દસમી વિજય કારણુ, કીયો ગુણુ અભ્યાસ એ. ૪  
 નરભવ આરાધન સિદ્ધ સાધન, સુકૃત લીલ વિલાસ એ,  
 નિર્જરા હેતે સ્તવન રચીયું, નામે પુણ્ય-પ્રકાશ એ. ૫



(૧૧)



ચોવીસી રચના ૧૭૧૫ આસપાસ

સમય ૧૬૬૫ થી ૧૭૩૫ આસપાસ

સતગ્રંથી સદીના સમર્થયોગી મહાન અધ્યાત્મગાની, આગમના અભ્યાસી અને મહાવિદ્વાન શ્રી આનંદધનજી અપર નામ લાલા-નંદજી ॥ જનન સખધી, નિર્ગિત સજ્જાર જન્મ, દીક્ષા ને માર્ગપાસ સખધી કાષ્ઠ હરીજન મળતી નથી, મન અનુમાનથી તેઓશ્રીનો જન્મ, લગલગ ૧૬૬૫ આસપાસ હોવો જોઈએ અને નિર્ગુણ સમય ૧૭૩૫ આસપાસ હોય એમ લગલગ મનાય છે તેઓશ્રીનું સાધુ-અવસ્થામાં નામ શ્રી લાલાનંદજી હતું તેઓનો જન્મ ભુવેશ્વર હરદામા થયો હતો તેઓનો વિદાર મોટેભાગે માન્વાડ અને પાણલપુર આબુનાબુ હતો તેઓશ્રીએ ધણી ચોમાસા મેડતામા (જેઘપુર હરદો) ગયા હતા એમ ઐતિહાસિક રીતે સાબીત થાય છે તેઓશ્રીનો પંચાસ શ્રી સત્યવિજયજી સાથે વણો સારો પરિચય હતો એમ જણાય છે અને દીક્ષા શ્રી તપગચ્છમાં લીધી હોય એમ જણાય છે

તેઓશ્રીનો દેહોત્સર્ગ મેડતામા થયો છે શ્રી સત્યવિજયજી પંચાસ ક્રિયોદ્ધાર કરી શ્રી આનંદધનજી સાથે પનવાસમાં રહ્યા હતા, એમ શ્રી આત્મારામજી મહારાજ શ્રી જૈનતત્ત્વવાદર્શિ ગ્રંથમાં કહે છે.

હવે તેઓશ્રીની ચોવીસી સખધી થોડું વિવેચન કરીએ. તેઓશ્રીની ચોવીસીમા, બાવીસ સ્તવનો તેઓશ્રીએ બનાવ્યા છે. બાકીના એ સ્તવનો બીજાની કૃતિ છે તેઓશ્રીની આ શ્લોક કાવ્યોમાં,

તેઓશ્રીનું અગાધજ્ઞાન તથા અપૂર્વ શૈલી જણાઇ આવે છે કેટલાક સ્તવનોમા એવા ટકશાળી કાવ્યો રચાયા છે, કે જે ખરેખર મોઢે કરી રાખ્યા જેવાં છે દૂર્ગા કાવ્યોમા શાસ્ત્રનો સાર મૂકવો એ તેમની કૃતિઓની ચમત્કૃતિ છે અને સ્તવનોમા વૈરાગ્ય, તત્ત્વજ્ઞાન, યોગ તથા અધ્યાત્મજ્ઞાન દરેક વિષયો ઝળકી ઉઠે છે

તેઓના સ્તવનો વાંચતા આત્મા શાંતરસમા મગ્ન થઇ જાય છે અને વૈરાગ્યવાસિત બને છે જુદા જુદા રાગોમા તેઓશ્રીએ સ્તવનો તથા પદો ગાયા છે— જેવા કે, વેલાવલ, ટોડી, સારંગ, ગોડી, કેદારો, આશાવરી, વસંત, સોરઠ, માલસિરિ, દીપક, માલકેશ વગેરે

(૧)

હમા સુવિધિનાથ સ્તવનમા પ્રભુપૂજા ત્રિષે લખે છે:—

સુવિધિ જિજ્ઞેસર પાચ નમીને, શુભ કરણી એમ કીજે રે,  
અતિ ઘણો ઉલટ અંગ ધરિને, પ્રહુ ભીડી પૂજી જે રે. ૧  
દ્રવ્ય ભાવ શુચિ ભાવ ધરિને, હરખે દહેરે જઈએ રે,  
દહુ તિંગ પણ અહિગમ સાચવતા, એક-મના ધુરિ થઈએ રે. ૨  
સુવિધિ જિજ્ઞેસર પાચ નમીને.

x

x

ઈમ પૂજા બહુ ભેદ સુણીને, સુખદાયક શુભ કરણી રે;  
ભવિક જીવ કરશે તે લહેશે, આનંદધન પદ ધરણી રે. ૮  
સુવિધિ જિજ્ઞેસર પાચ નમીને.

\*

\*



૯૮ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

૧૧મા શ્રી શ્રેયાંમનાથ સ્તવનમા અધ્યાત્મજ્ઞાન વિષે કહે છે.—  
નિજ સ્વરૂપ જે કિરિયા સાધે, તેહ અધ્યાત્મ લહીએરે,  
જે કીરીયા કરી ચલગતિ સાધે, તે ન અધ્યાત્મ કહીએ રે ૩  
શ્રી શ્રેયાંસજિન અ તર જામી

x

x

અધ્યાત્મ જે વસ્તુ વિચારી, બીજા જાણે લખાસી રે,  
વસ્તુ ગતે જે વસ્તુ પ્રકાશે, આનંદધન મત વાસી રે ૬  
શ્રી શ્રેયાસ જિન અ તર જામી આત્મ રામી નામી રે

x

x

૧૩મા શ્રી વિમલનાથ સ્તવનમા પ્રભુદર્શનથી આત્માને, યતો  
આનંદ પ્રગટ કરી પ્રભુપન્ની માગણી કરે છે.

હુ ખ દોહગ દૂરે ટળ્યા રે, સુખ સંપદ શું ભેટ,  
ધીંગ ધણી માથે કીયા રે, કુણુ ગંજે નર ખેટ,  
વિમલ જિન દીઠા લોચણુ આજ  
મહારાં સિધ્યા વછીત કાજ, વિમલ જિન દીઠાં લોચણુ આજ. ૧

x

x

અમિય ભરી મૂરતી રચી રે, ઊપમા ન ઘટે કાચ,  
શ્વાત સુધારસ ઝીલતી રે, નિરખતા તૃપ્તિ ન હોય ૬  
વિમલ જિન દીઠાં લોચણુ આજ.  
એક અરજ સેવક તણી રે, અવધારો જિન દેવ,  
કૃપા કરી મુજ દીજીએ રે, આનંદધન પદ સેવ ૭  
વિમલ જિન દીઠાં લોચણુ આજ.

૧૪મા શ્રી અનંતનાથજીના સ્તવનમાં શ્રી જિતેશ્વરની આજ્ઞા પાળવી  
કેટલી દોહલી છે તેનું વર્ણન કવિશ્રી કરે છે

ધાર તરવારની સોહેલી, દોહેલી, ચઊદ્ધમા જિનતણી ચરણ સેવા;  
ધાર પર નાચતાં દેખ બાજીગરા, સેવના ધાર પર રહે ન દેવા.

ધાર૦ ૧

+

+

૧૫મા સ્તવનમાં શ્રી ધર્મનાથજી સ્તવનમાં ધર્મી આત્માનું લક્ષણ  
કવિશ્રી બતાવે છે

ધર્મ જિનેસર ગાઊં રંગશું, ભંગ મ પડશે હો પ્રીત-જિ૦  
બીજો મનમંદિર આણું નહી, એ અમ કુલવટી રીત-જિ૦ ૧  
ધર્મ જિનેસર ગાઉ રંગશું.

ધરમ ધરમ કરતો જગ સહુ ફીરે, ધરમ ન જાણે હો મર્મ-જિ૦  
ધરમ જિનેસર ચરણ ગ્રહ્યા પછી, કોઈ ન ખાધે હો કર્મ-જિ૦ ૨

+

+

મન મધુકર વર કરજોડી કરે, પદકજ નિકટ નિવાસ-જિ૦  
ચનનામી આનંદધન સાંભળો, એ સેવક અરદાસ-જિ૦ ૩  
ધર્મ જિનેસર ગાઊં રંગશું

+

+

સોલમા શ્રી શાંતિનાથજીના સ્તવનમાં આત્મશાંતિ અને સમભાવનું  
કવિશ્રી નિરૂપણ કરે છે

શાંતિજિન એક મુજ વિનંતિ, મુણે ત્રિભુવન રાય રે,  
શાંત સરૂપ કિમ જાણીએ, કહો મન પરખાય રે. શાંતિ૦ ૧

+

+

માન-અપમાન ચિત્ત મમગણે, મમગણે કનકે પાપાણુ રે;  
 વદકે નિ દકે મમગણે, ઈથો હાવે તું જાણુ રે શાતિ ૯  
 સર્વજગ જ તુને મમગણે, મમગણે તૃણ મણિ ભાવ રે;  
 મુક્તિ સ સાર એક મમગણે, મુણે લવજલનિવિ નાવ રે.  
 શાતિ જિન ૦ ૧૦

-

+

શાતિ સરૂપ એમ ભાવશે, ધરી શુદ્ધ પ્રલિધાન રે,  
 આન દધન પદ પામશે, તે હહેશે બહુ માન રે. શાતિ ૦ ૧૫

×

×

સત્તરમા શ્રી કુંથુનાથજીના સ્તવનમા મનને વદ કરવાની મુશ્કેલી વિષે  
 વિશ્રી મનની મિથિતિનુ આખેકુમ વર્ણન કરે છે  
 કુંથુજિન મનડું કિમહિ ન બાઝે, હો કુંથુજિન  
 હમ હમ જતન કરીને રાખુ, તિમ તિમ અલગુ ભાજે હો.  
 કુંથુજિન ૦ ૧

રજની વાસર વસતી ઊજડ, ગયણુ પાયાલે જાય,  
 સાપ ખાયને મુખડુ થોથુ, એહ ઊખાણો ન્યાય હો કુંથુ ૦ ૨  
 મુગતિ તણા અલિલાપી તપીઆ, જાનને ધ્યાન અભ્યાસે;  
 વધરીડુ કાઈ એહવુ ચિંતે, નાખે અવલે પાસે હો કુંથુ ૦ ૩  
 આગમ આગમ ધરને હાથે, નાવે કિણુ વિધ આંકુ,  
 કિહા કણે જો હક કરી અટકુ તો, વ્યાલ તણી પરે વાકુ હો કુંથુ ૦ ૪  
 જો ડંગ કહુ તો ડંગતો ન દેખું, શાહુકાર પણુ નાહિ,  
 સર્વ માહેને સહુથી અળગું, એ અચરિજમનમાહિ હો કુંથુ ૦ ૫

જે જે કહું તે કાન ન ધારે, આપ મને રહે કાલો;  
સુર નર પંડિત જન સમજાવે, સમજે ન મહારો સાલોહો.

કુંથુ ૬

મેં જાણ્યું એ લિંગ નપુંસક, સકલ મરદને ઠેલે,  
બીજી વાતે સમર્થ જે નર, એહને કોઈ ન જેલે હો. કુંથુ ૭  
મન સાધ્યું તેને સઘળું સાધ્યું, એહ વાત નહીં જોટી;  
એમ કહે સાધ્યું તે નવિ માનું, એક હી વાત છે મોહોટી હો.

કુંથુ ૮

મનકું દુરારાધ્ય તેં વશ આણ્યું, તે આગમથી મતિ આણું,  
આનંદધન પ્રભુ માહરૂં આણો, તો સાચું કરી જાણું હો  
કુંથુ ૯

દવે તેઓશ્રીના પદો માટે શું લખવાનું હોય ? તેઓએ ૧૦૮ ઉપરાત પદો રચ્યા છે અને તેનું વિવેચન શ્રી મોતીચંદ ગીર-ધરસાલ કાપડોયાએ સવિસ્તર કર્યું છે તે તેમાથી ૫૦ પદોનું વિવેચન છપવ્ય છે બાકીના ૫૮ પદોનું વિવેચનવળુ સાહિત્ય શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય પાસે છે તેઓ વહેલી તકે પ્રગટ કરશે એવી આશા છે મુઠ વાંચકોને તે વાચવા લલામણુ છે. અને તો તેઓના પદોમાથી થોડા પદો રજુ કરી સતોપ માનીએ છીએ પદોમા વૈરાગ્યરસ, શાંતરસ, અધ્યાત્મગ્જાન, ભારોભાર ભરેલા છે તેઓશ્રીના ૧૦૮ પદોનું વિવેચન શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરસૂરિજીએ કર્યું છે શ્રી આનંદધન પદ ભાવાર્થ સંગ્રહ, પ્રકાશક શ્રી અધ્યાત્મ ગ્જાન પ્રસારક મંડળ ત્રીજી આવૃત્તિ જે વાંચવાથી આનંદ ઉત્પન્ન થાય અને વૈરાગ્ય પેદા થાય અને નિશ્ચય અને વ્યવહાર દષ્ટિથી જે વિસ્તારથી વિવેચન કર્યું છે તે અવશ્ય વાચવા જેવું છે. શ્રી આનંદધનજીના સ્તવનો ઉપર પ્રખર વિદ્વાનો પૂર્વાચાર્યો શ્રી

શ્રી ઋષભદેવ સ્વામીનું સ્તવન.

(૧)

( રાગ-મારુ )

( કરમપરીક્ષાકરણ ક્રમર ચલ્યો રે—એ દેશી )

ઋષભ જિનેશ્વર પ્રીતમ માહરો રે, ઔર ન ચાહું રે કંત;  
રીઝ્યો સાહેબ સંગ ન પરિહરે રે, ભાંગે સાદિ-અનંત.  
ઋષભ૦ ૧

પ્રીત સગાઈ રે જગમાં સહુ કરે રે, પ્રીત સગાઈ ન કોય;  
પ્રીત સગાઈ રે નિરુપાધિક કહી રે, સોપાધિક ધન જોય  
ઋષભ૦ ૨

કોઈ કંતકારણ કાઠલક્ષણ કરે રે, મિલથુ કંતને ધાય,  
એ મેળો નવિ કહીએ સ ભવે રે, મેળો ઠામ ન ઠાય. ઋષભ૦ ૩

કોઈ પતિરંજન અતિ ઘણુ તપ કરે રે, પતિરંજન તન તાપ,  
એ પતિરંજન મેં નવિ ચિત્ત ધયું રે, રંજન ધાતુમિલાપ.  
ઋષભ૦ ૪

કોઈ કહે લીલા રે અલખ અલખતણી રે, લખ પૂરે મન-આશ;  
દોષરહિતને લીલા નવિ ઘટે રે, લીલા દોષવિલાસ ઋષભ૦ ૫

ચિત્ત પ્રસન્ને રે પૂજન ફળ કહ્યુ રે, પૂજા અખંડિત એહ,  
કપટ રહિત થઈ આતમ-અરપણા રે, આનંદધન પદ રેહ  
ઋષભ૦ ૬

## શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

(રાગ મલ્હાર-ચતુર ચોમાસો પડકમી એ દેશી )

શાંતિજિન એક મુજ વિનતી, મુણે ત્રિભુવનરાય રે,  
શાંતિ સરૂપ કિમ જાણીયે, કહો મન કિમ પરખાય રે.

શાંતિ૦ ૧

ધન્ય તું આતમ જેહને, એહવો પ્રશ્ન અવકાશ રે,  
ધીરજ મન ધરી સાલજો, કહુ શાંતિ પ્રતિલાસ રે શાંતિ૦ ૨

ભાવ અવિ શુદ્ધ સર્વ શુદ્ધ જે, કહ્યા જિનવર દેવ રે,  
તે તિમ અવિતથ સદ્દે, પ્રથમ એ શાંતિ પદ સેવ રે

શાંતિ૦ ૩

આગમધર ગુરૂ સમકિતી, ક્રિયા સવર સાર રે,  
સ પ્રદાર્ઠ અવચક સદા, સુચિ અનુભવ ધાર રે શાંતિ૦ ૪  
શુદ્ધ અવલબન આદરે, તણ અવર જ જાલ રે,  
તામસી વૃત્તિ સર્વિ પરિહરી, ભજે સાત્ત્વિકી સાલ રે.

શાંતિ૦ ૫

ફલ વિમવાદ જેહમા નહીં, શબ્દ તે અર્થ સંબધી રે,  
સકલ નયવાદ વ્યાપી રહ્યો, તે શિવ સાધન સધિ રે

શાંતિ૦ ૬

વિધિ પ્રતિષેધ કરી આતમા, પદારથ અવિરોધ રે,  
અહણુવિધિ મહાજને પરિગ્રહ્યો, ઇચ્છે આગમે બોધ રે

શાંતિ૦ ૭

દેતાં દાન સંવત્સરી રે વાલા, સહુ લહે વંછિત પોષ મં;  
સેવક વંછિત નવિ લહે રે વાલા, તે સેવકનો દોષ. મં  
ધરિં ૮

સખી કહે એ સાંભળો રે વાલા, હું કહું લક્ષણ સ્વેત મં;  
ઈષ્ટ લક્ષણ સાચી સખી રે વાલા, આપ વિચારે હેત. મં  
ધરિં ૯

રાગીસુ રાગી સહુ રે વાલા, વૈરાગી સ્યો રાગ મં;  
રાગ વિના કિમ દાખવો રે વાલા, મુગતિ સુદરી ભાગ મં  
ધરિં ૧૦

એક શુદ્ધ ઘટતું નાહ રે વાલા, સઘળો ઈ જાણે લોગ મં,  
અનેકાંનિક લોગવો રે વાલા, બ્રહ્મચારી ગતસોગ. મં  
ધરિં ૧૧

જિણ જોગે તુઝને જોઈ રે વાલા, તિણ જોગે જોવો રાજ મં;  
એક વાર મુઝને જુવો રે વાલા, તો સીઝે મુઝ કાજ. મં  
ધરિં ૧૨

મોહદશા ધરી લાવતાં રે વાલા, ચિત્ત લહે તત્ત્વ વિચાર મં;  
વીતરાગતા આદરી રે વાલા, પ્રાણનાથ નિરધાર મં ધરિં ૧૩  
સેવક પિણુ તે આદરે રે વાલા, તો રહે સેવક મામ મં,  
આશ્રય સાથે ચાલીએ રે વાલા, એહિજ રહું કામ મં  
ધરિં ૧૪

ત્રિવિધયોગ ધરી આદર્યો રે વાલા, નેમનાથ ભરતાર મં,  
ધારણ પોષણ તારણ રે વાલા, નવરસ મુગતાહાર મં  
ધરિં ૧૫

કારણરૂપી પ્રભુ ભજ્યો રે વાલા, ગણ્યો ન કાજઅકાજ મં;  
કૃપા કરી પ્રભુ દીછએ રે વાલા, આનંદધન પદરાજ. મં  
ધરિં ૧૬

ધરિ આવો હો વાલિમ ધરિ આવો,

મારી આશાના વિસરામ મનરાવાલા,

રથફેરો હો સાજન રથ ફેરો,

સાજન માહરા મનોરથ સાથ મનરાવાલા ૧

નારી પખો સ્યો નેહલો રે વાલા, સાચ કહે જગનાથ મં;

ઇશ્વર અરધ ગે ધરી રે વાલા, તું મુઝ ઝાલે ન હાથ મં

ધરિં ૨

પશુજનને કરુણા કરી રે વાલા, આણી હૃદય વિચાર. મં,

માણસની કરુણા નહી રે વાલા, એ કુણુ ધર આચાર મં

ધરિં ૩

પ્રેમ કલ્પતરુ છેદીયો રે વાલા, ધરિયો યોગ ધત્તર મં,

ચતુરાઈ રો કુણુ કહો રે વાલા, શુરુ મિલિઓ જગસૂર મં

ધરિં ૪

માહરુ તો એમા કયુ નહી રે વાલા, આપ વિચારે રાજ. મં,

રાજસભામા ખેસતા રે વાલા, કી સડીખધ સી લાજ મં

ધરિં ૫

પ્રેમ કરે જગ જન સહુ રે વાલા, નિરવાહે તે ચોર. મં,

પ્રીત કરીને છાડી દે રે વાલા, તેહસું ચાલે ન જોર મં

ધરિં ૬

જો મનમા એહણુ હતુ રે વાલા, નિસ પતિ કરત ન જાણુ મં,

નિસ પતિ કરીને છાડતા રે વાલા, માણસ હુયે તુકસાણુ મં

ધરિં ૭



## શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૫)

(રાગ-ધન્યાસી)

વીર જિનેશ્વર ચરણે લાગું, વીરપણું તે માગું રે;  
મિથ્યા મોહ તિમિર ભય લાગું, છત નગારું વાગું રે. વીર૦ ૧  
છઉમથ વીરય લેશ્યા સંગે, અભિસધિ જ મતિ અગે રે;  
સૂક્ષ્મ શૂલ ક્રિયાને રંગે, યોગી થયો ઉમગે રે. વીર૦ ૨  
અસખ્ય પ્રદેશ વીર્ય અસંગે, યોગ અસખિત કંગે રે;  
પુદ્ગલગણ તિણે લ્યેયુ વિશેષે, યથાસકતિ મતિ લેખે રે.

વીર૦ ૩

ઉતકૃષ્ટે વીરયને વેસે, યોગ ક્રિયા નવિ પેસે રે;  
યોગતણી ધ્રુવતાને લેશે, આતમસકતિ ન ખેસે રે. વીર૦ ૪  
કામ વીર્ય વશિ જિમ ભોગી, તિમ આતમ થયો ભોગી રે;  
સૂરપણે આતમ ઉપયોગી, થાયે તેહને અયોગી રે. વીર૦ ૫  
વીરપણું તે આતમઠાણે, જાગ્યું તુમચી વાણે રે,  
ધ્યાન વિનાણે સકતિ પ્રમાણે, નિજ ધ્રુવપદ પહિચાણે રે.

વીર૦ ૬

આલબન સાધન જે ત્યાગે, પર પરિણતિને ભાગે રે;  
અક્ષય દર્શન જ્ઞાન વિરાગે, આનંદધન પ્રભુ જાગે રે  
વીર૦ ૭

(૬)

(રાગ-આશાવરી)

રામ કહો રહેમાન કહો કોઈ, કાન કહો મહાદેવ રી;  
પારસનાથ કહો કોઈ બ્રહ્મા, સકલ બ્રહ્મ સ્વયમેવરી રામ૦ ૧

લાજન ભેદ કહાવત નાના, એક મૃત્તિકા રૂપ રી,  
તૈસે ખડકદંપના રોપિત, આપ અખડ સ્વરૂપ રી રામ૦ ૨  
નિજપદ રમે રામ સો કહિયે, રહિમ કરે રહેમાન રી,  
કરશે કર્મ કાન સો કહિયે, મહાદેવ નિર્વાણ રી. રામ૦ ૩  
પરસે રૂપ પારસ સો કહિયે, બ્રહ્મ ચિન્હ સો બ્રહ્મરિ,  
ઈહ વિધ સાધો આપ આન દધન ચેતનમય નિ કર્મરી. રામ૦ ૪

(૭)

(રાગ-સારંગ અથવા આનાવરી)

અખ હમ અમર ભયે ન મરેંગે. અ૦  
યા કારન મિથ્યાત દીયો તજ, કયુ કર દેહુ ધરેંગે અ૦ (૧)  
રાગ દોસ જગ ખધ કરત હૈ, ઈનકો નાસ કરેંગે,  
મયો અનત કાલ તે પ્રાની, સો હમ કાલ હરેંગે. અ૦ (૨)  
દેહુ વિનાસી હુ અવિનાસી, અપની ગતિ પકરેંગે,  
નાસી જસી હમ ચિર વાસી, ચોખે વૈ નિખરેંગે અ૦ (૩)  
મયો અનન્તવાર વિન સમજ્યો, અખ સુખ-દુખ વિમરેંગે,  
આન દધન નિપટ નિકટ અક્ષર દો, નહી સમરે સો મરેંગે (૪)

(૮)

(રાગ-ઝંપાણ)

યા પુદ્ગલકા કયા વિસવાસા, હે સુપનેકા વાસારે, યા પુદ્ગલકા  
અમતકાર બિજલી દે જૈસા, પાની બીચ પતામા,  
યા દેહીકા ગર્વ ન કરના, જગલ હોય ગાવાસા,  
યા પુદ્ગલકા૦ (૧)  
જૂઠે તન, ધન જૂઠે જોખન, જૂઠે હૈ ધરવાસા,  
આન દધન કહે સખહી જૂઠે, સાચા શિવપૂર વાસા,  
યા પુદ્ગલકા૦ (૨)

(૬)

આયુષ્યની અસ્થિરતા વિષે.

(ગગ-વેલ વધ)

કયા સોવે ઉઠ જાગ બાઉરે,

અંજલિ જલ જયું આયુ ઘટત હું,

દેત પહોરિયાં ધરિય ઘાઉરે. કયાં ૧

ઘંઘ ઘંઘ નાગિંદ મુનિ ચલે, કોણુ રાજા પતિ આર રાઉરે;

ભમત ભમત ભવ જલધિ પાયકેં,

લગવંત લજન વિન ભાઉ ના ઉરે કયાં ૨

કહા વિલંબ કરે અખ બાઉરે, તરી ભવજલનિધિ પાર પાઉરે,

આનંદધન ચેતનમય મૂરતિ,

શુદ્ધ નિરંજન દેવ ધ્યાઉરે કયાં ૩

શરીર અને આત્મા વિષે.

સાખી.

જગ આશા જ છુરકી, ગતિ ઉલટી કુલ મોર,

અક્યો ધાવત જગતમેં રહે જૂઠો ઈક ઠોર.

(ગગ-આશાવરી)

અવધૂ કયા સોવે તન મઠમેં, જાગ વિલોકન ઘટમેં. અવધૂં

તન મઠકી પરતીત ન કીજેં, ઢહિ પર એક પલમેં,

હલચલ મેટિ ખખર લે ઘટકી, ચિહુને રમતાં જલ મેં અવધૂં ૧

મઠમેં પંચ ભૂતકા વાસા, સાસા ધૂત ખવીમા,

છિન છિન તોહી છલનકું ચાહે, અમળે ન ખોરા સીમા

અવધૂં ૨

શિર પર પચ વસે પરમેશ્વર, ઘટમેં મૂઠમ ખારી;

આપ અખ્યાસ લખે કોઈ વીરલા, નિરખે ધૂકી તારી. અવધૂં ૩

આશા ખારી આમન ધરી ઘટમેં, અજપા વાપ જગાવે,

આનંદધન ચેતનમય મૂરતિ, નાથ નિરંજન પાવે. અવધૂં ૪

કોઈ કોઈને કેડે મત પડો, કેડ પડ્યાં આણે લાજ,  
નિરાગી પ્રભુ પણ ખિચીઓ, ભગતે કરી મેં સાત રાજ.

શ્રી શાંતિં ૩

મન માંહિ આણી વાસીઓ, હવે કિમ નિસરવા દેવાય;  
જે લેદ રહિત મુજ શું મિલે, તો પલક માંહિ છૂટાય.

શ્રી શાંતિં ૪

કબજે આવ્યા કિમ છુટશે, દીધા વિષુ કવણુ કૃપાલ,  
તો શ્યું હઠવાદ લેઈ રહ્યા, કહે માન કરો ખુસિયાલ.

શ્રી શાંતિં ૫

શ્રી નેમીનાથ સ્તવન.

(૩)

( અખ પ્રભુ સુ ધતની-કહું એ દેશી )

નેમિ જિણુંદ નિરંજણો, જઈ મોહ થલે જલ કેલ રે,  
મોહનના ઉદભટ ગોપી, એકલમલ્લે નાંખ્યા ઠેલ રે. ॥૧॥

સ્વામી સલ્લણુ સાહિબા, અતુલીબલ તુ વડવીર રે, સાં  
કોઈક તાકી મૂકતી, અતિ તીખાં કટાક્ષનાં બાણુ રે;  
વેધક વચણુ ખંદુક ગોલી, જે લાગે જાયે પ્રાણુ રે. સાં ॥૨॥

અગુલી કટારી ઘોચતી, ઉછાલતી વેણી કૃપાણુ રે,  
સિંથો ભાલા ઉગામતી, સિંગ જલ ભરે કોંક બાણુ રે. સાં ॥૩॥

ફૂલ દડા ગોલી નાખે, જે સત્ત્વ ગઢે કરે ચોટ રે;  
કુચયુગ કરિ કુભસ્થલે, પ્રહરતી હૃદય કપાટ રે સાં ॥૪॥

(૧૩)

જ્યોતિર્વેર મદ્દોપાધ્યાય શ્રી યજ્ઞોપનિષદ.

પ્રગ્નર નેમનિદ, તાદિંદ શિરોમર્ષી, મદ્દર જ્યોતિર્વેર, ન્યાય  
વિદ્વદ્, ન્યાયર ની કાલ્પર પ્રજાપત, મૂર્ત્યંગત મુક્ત્યન્તર શ્રી યજ્ઞો-  
પનિષદ્દને. જન્મર કુલગતર્મા ગટ્થુ પાસે થીરોજથી વણુ માલ્લ  
દેર આલેશા કાલ્પેરુ ગામત્તર થયેર દુતે. તેએ શ્રીતે જન્મર સંવત  
મદ્દતે નથી. તેએ શ્રીતે પિતાદ્દ તમ તારાયણુ અને માતાતુ તામ  
મેરભાગદે દુરં.

સત્ત વર્ષની કુમ્ભરે સાકળવા માગથી ૪૪ ગાથાતુ શ્રી સત્તા-  
મદ્દતેર સંદૃષ્ટ ઈંદ્રિય દુરં દુરં. આ ગત્ત લખી મુનિવર શ્રી  
નયવિગયણુએ જગ્દંતરુમરની માગણી તેમની માતાણ પાસે કરી.  
તેન આગેગતો એકર ડ્યો. કુટુંબમા સાત ઘર વચ્ચે એતો એક  
પુત્ર દેવર છતા માતાણુએ રત્ત આપી અને સં. ૧૬૮૮મા પાટણુત્ત  
આચાર્ય શ્રી વિગયદેવસુરિણે દાયે દીક્ષા આપગર્મા આવી. સાથે  
તેમતે કાલ પદમસિદ્ધે ગણુ દીક્ષા શ્રીથી જેમતુ તામ મુનિશ્રી  
પદ્મવિગયણુ રાખવામા આવ્યુ. રુક પાસે શુભાભ્યાસ ડ્યો.  
અર્ગીનાર વર્ષ બાર સંવત ૧૬૬૬મા અમદાગદમા આઠ અવવાત  
ડ્યો તે સમયે રુક ધનણ મુગ તથા સધતા અન્ય અગ્રણીએએ  
તેમતે વધુ અભ્યાસ કાલ્પર વિનંતી કરી; તે તારી અભ્યાસ કરવા  
એતના મુક શ્રી નયવિગયણુ મદ્દારાજ સાથે ગયા. તે સમયે પ્રતિણુ  
પરીતોતે ખરચ અમદવાતના વતની રાદ ધનણ મુગએ ડ્યો ત્યાં  
વણુ રર્ગે રદી ન્યાય, તર્ગે વજેરે વિપ્રોતો અભ્યાસ ડ્યો તે વિગ-  
યુતો અપુર્ગે પ્રેમ મેળવ્યે, અને ન્યાયશાસ્ત્રતો અભ્યાસ ડ્યો, એટલુજ  
તદિ પછુ અન્ય છએ ર્ગોતોતુ તદ્દ ર્ગવિં અન્યત દુરં

૧૧૮ જૈન ગુર્જર સાહિત્ય-શત્રો અને તેમની કાવ્ય-પ્રમાદી.

---

નિદ્રા દોય મોહ પટગાળી. રગનાદિથી મ પારી  
અતરાય દરનાનુ ને જાનાવગ્નીય લરના મારી મં ૭  
જય જય દુષ્ટો મોહ ૪ મુષ્ટો દુષ્ટો તુ જગનાથ,  
લોકોલોક પ્રકાશ થયો તત, મોહ નાશવે ગાય મં ૮  
છલ્યો નિમ ભગતને ડનાવે, મદાગો મનવે.  
તરાપુતારાપુ મમગ્ધે છે તુ હી, માતાવિજય નિતુ ધ્યાવે મં ૯



(૧૩)

જ્યોતિર્ધર મહોપાધ્યાય શ્રી યશોવિજયજી.

પ્રખર નૈયાયિક, તાકિંડ શિરોમણી, મહાન જ્યોતિર્ધર, ન્યાય વિગ્રહ, ન્યાયાચાર્ય શાસન પ્રભાવક, ગૂર્જરરત્ન મૂળપાદ શ્રી યશો- વિજયજીનો જન્મ ગુજરાતમાં પાટણ પાસે ધીણોજથી ત્રણ માઇલ દૂર આવેલા કન્હેડુ ગામમાં થયો હતો તેઓશ્રીનો જન્મ સંવત મલતો નથી તેઓશ્રીના પિતાનું નામ નારાયણ અને માતાનું નામ સોભાગદે હતું

સાત વર્ષની ઉંમરે સાંભળવા માંડ્યા ૪૪ ગાથાનું શ્રી હજતા- મરસ્તોત્ર સંસ્કૃત કંઠસ્થ કર્યું હતું આ વાત જાણી મુનિવર શ્રી નયવિજયજીએ જયવતકુમારની માગણી તેમની માતાજી પાસે કરી જૈન આગેવાનો એકત્ર કર્યા. કુટુંબમાં સાત ધર વચ્ચે એકનો એક પુત્ર હોવા છતાં માતાજીએ રજા આપી અને સ. ૧૬૮૮માં પાટણમાં આચાર્ય શ્રી વિજયદેવસૂરિજીને દ્વાયે દીક્ષા આપવામાં આવી સાથે તેમના ભાઇ પદમસિંહે પણ દીક્ષા લીધી જેમનું નામ મુનિશ્રી પદમવિજયજી રાખવામાં આવ્યું. ગુરૂ પાસે શાસ્ત્રાભ્યાસ કર્યો. અગીવાર વર્ષ બાદ સવત ૧૬૯૯માં અમદાવાદમાં આઠ અવધાન કર્યા. તે સમયે શેઠ ધનજી સુરા તથા સધના અન્ય અગ્રણીઓએ તેમને વધુ અભ્યાસ કરાવવા વિનંતી કરી, તે કાશી અભ્યાસ કરવા પોતાના ગુરૂ શ્રી નયવિજયજી મદારાજ સાથે ગયા તે સમયે બ્રાહ્મણ પડીતોનો ખરચ અમદાવાદના વતની શાહ ધનજી સુરાએ કર્યો ત્યાં ત્રણ વર્ષ રહી ન્યાય, તર્ક વગેરે ત્રિપયોનો અભ્યાસ કર્યો ને વિદ્યા- ગુરૂનો અપૂર્વ પ્રેમ મેળવ્યો, અને ન્યાયશાસ્ત્રનો અભ્યાસ કર્યો, એટલું જ નહિ પણ અન્ય છ એ દર્શનોનું તથા રૂપિં અધ્યયન કર્યું.

તેઓશ્રીએ શ્રી દ્રવ્યગુણપર્યાય રાસ બનાવી ટોણા મારનારાઓને ચૂપ કર્યા તેના ઉપર પોતે ટીકા રચી છે

ત્યાંથી વિહાર કરી વડોદરે, મીયાગામ થઈ સુરત તથા ગંદેરમાં યોમાસા કર્યા. ત્યાં પં. સત્યવિજયજી તથા શ્રી જ્ઞાનવિમલસૂરિને સમાગમ થયો ને ત્યાં દેવતાનું આરાધન કરી ત્રણે મહાપુરુષોએ ક્રિયોદ્ધાર કરવાનો નિર્ણય કર્યો

શ્રી સુરત ગોપીપુરામાં આવેલા શ્રી સૂર્યમંડન પાર્શ્વનાથના દેરાસરમાં આ નિર્ણય કરી ગચ્છાધિપતી શ્રી વિજયસિંહસૂરિએ મુખ્ય અઢાર શિષ્યોને ક્રિયોદ્ધાર માટે જણાવ્યું અને પ. સત્યવિજયજીએ આ બીડુ ઝડપી લીધું તે કાર્યમાં ઊપા શ્રી યશોવિજયજીનો સંપૂર્ણ સહકાર હતો.

ન્યારખાદ મેડના (જી. જોધપુર)માં શ્રી આનંદધનજીનો મેળાપ થયો અને વિશેષ પરિચય થતા અધ્યાત્મજ્ઞાનથી સ્થિરતા આવી શ્રી આનંદધનજી: ઊપાધ્યાયજી માટે કહેતા કે- 'હું તો સત છું' પણ ઊપા. યશોવિજયજી તો શાસનના રક્ષક, ગીતાર્થ પ્રવર્તક અને આત્માર્થ પુરૂષ છે તેઓશ્રીએ સંસ્કૃત, પ્રાકૃત તથા ગુજરાતી ભાષામાં વિપુલ સાહિત્ય રચના કરી છે ગુજરાતી ભાષામાં લગભગ ૫૩ કૃતિઓની રચના કરી છે ઘણા ખરા ગ્રંથોનું પ્રકાશન થયું છે સ ૧૯૯૨માં ગુજર્ સાહિત્ય સંઘે જે વિભાગમાં પ્રગટ થયા છે તેને સામાન્ય અર્થ સાથે પ્રકાશન કરવાનું આ ફડ તન્દવી નહીં કર્યું છે, ને એક જે વર્ષમાં વિભાગો પાડીને તેનું પ્રકાશન ગુજરાતી વાચકો સમક્ષ રજુ કરવાની ઉમેદ છે તેઓશ્રીની શ્રી જયકુમાર રાસની સદસ્તલિખિત પ્રતિ ઉપરથી તેની ફોટો કોપી નૈયારવાની છે. ને તેનું આધુનિક શૈલીએ વિવેચન ટીપ્પણ તૈયાર કરી, પ્રગટ કરવામાં આવશે. તેઓશ્રીના ગુજરાતી કાવ્યોમાં બકિતરસ વૈરાગ્ય તથા



તાહડે ધ્યાન તે મનકિં ૩૫, તેજ જાનને અગ્નિ તેડ છેડ,  
તેડીર ન્તએ અરક્ષા પાપ ધ્યાનાર મેય નવડપ

તમે પડીશ ૪

દેખીરે અદ્ભુત તાહડે ૩૫, અગ્નિ-અગ્નિ-અગ્નિ પદ વંચ,  
તાહડે મન તુ ન્તોડે તે દેવ, મનગુ બજન તે

વાચક જગ કંચ ૫

શાંતિનાથ જિન સ્તવન.

(૫)

( ગિરુના તથા તી રંગે દીપી )

ગજપુર નયર વિભુપાપુ રૂપા, ટાવના કે કે રૂપાપુ  
વિશ્વમેન તરનાડુનો કુલ અનુસાસનો કે કે કુલ અ  
અચિગન દન વદન કીજે નાડુચુ કે કે કીજે નં  
શાંતિનાથ મુખ પૂનિમ શ્યામિ પદિ ઉદ્ધવચુ કે કે શ્યામિ ૫૦ ૧  
કચન વગી કાયા નાયા પચિડે કે કે માયા  
લાખ વચનુ આડિખુ મૃગ લાછન વચે કે કે મૃગ  
એક મહમચુ તત ગ્રહે પાનિત વત દેહે કે પાતિ  
મમેનશિખર ગુભ ધ્યાનથી ગિવ પદવી લહે કે શિવપ ૨  
ગ્યાલિશ વનુ તનુ રાજે ભય ઘણારે કે ભાજે  
ભામઠ મહુમ મુનિમર વિલમે પ્રભુ તાખારે કે વિલમે  
એકમઠ મહુમ છેસે વડી અવિકી માહુલી રેકે અધિ  
પ્રભુ પચિવારની મ ગ્યા એ માચી ગુણી રેકે એ મા ૩  
ગરુ યક્ષ નિગ્વાણી પ્રભુ સેવા કરે રે કે પ્રભુ  
તે જન બહુ મુખ પાવશે જે પ્રભુ ચિત્ત ધરે કે પ્રભુ

મદ્ભરતા ગજ ગાજે તસ ઘર આંગણે રે કે તસ૦  
તસ જગ હિમકર સમ જશ કવિઆણુ લણે રે કે જશ૦ ૪

દેવ ગુણાકર આકર હું છું તાહરો રે કે હું છું  
નેહ નજર ભરી મુજરો માનો માહરો રે કે મુજ૦  
તિહુઆણુ ભાસન શાસન ચિત કરુણા કરો રે કે ચિત૦  
કવિ જશવિજય પયંપે મુજ ભવ દુ ખ હરો રે કે મુજ૦ ૫

## શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન.

(૬)

(મુણી પશુઆ વાણી રે—એ ઢાલ)

જગ જન મન રંજે રે, મનમથ ખલ ભજે રે, ....૧  
નવિ રાગ ન દ્વેષ તું, અંજો ચિત શ્યું રે.

શિર છત્ર વિરાજે રે, દેવ હુંહુભિ વાજે રે,  
ઠંકુરાર્ધ ધમ છાજે, તોહિં અકિંચનો રે ....૨

ચિરતા ધૃતિ સારીરે, વરી સમતા નારી રે;  
પ્રહારી શિરોમણિ, તો પણુ તુ સુણ્યો રે. ....૩

ન ધરે ભવ રંગો રે, નવિ દોષ આસંગો રે;  
મૃગ લંછન અંગો, તો પણુ તૂ સહી રે ....૪

તુજ ગુણ કુણ આખે રે, જગ કેવલી પાખે રે,  
સેવક જશ ભાખે, અચિરા મૃત જ્યો રે. ....૫

પશુઆ પુકાર સુણી કરી, ઇણિ અવસરે જિનરાય,  
તસ દુઃખ ટાળી વાળી, રથ વ્રત લેવા જાય,  
તખ ખાલા દુઃખ ઝાલા, પરવશિં કરે રે વિલાપ,  
કહિયેં જો હવે હું છંડી, તો દેશે વ્રત આપ. ....૬

સહસ પુરુષસ્યું સંયમ લીએ, શામલતનુ કંતિ,  
જ્ઞાન લહી વ્રત આપેં, રાજમતી શુભ સંતિ,  
વરસ સહસ આઉખું, પાળી ગઢ ગિરનાર,  
પરણ્યા પૂર્વ મહોચ્છવ, લવ છંડી શિવનાર. ....૭

સહસ અઢાર મુનીસર, પ્રભુજીના ગુણુવંત,  
ચાલીસ સહસ સુસાહુણી, પામી લવનો અંત,  
ત્રિભુવન અંખા અંખા-દેવી સુર ગોમેધ,  
પ્રભુ-સેવામાં નિરતા, કરતા પાપ નિષેધ. ....૮

અમલ કમલ દલ લોચન, શોચન રહિત નિરીહ,  
સીહ મદન ગજ લેદવા, એ જિન અકળ અખીહ;  
શૃંગારી ગુણુધારી, બ્રહ્મચારી શિર લીહ,  
કવિ જસવિજય નિયુજી ગુણુ, ગાવે તુઝ નિસ દીહ. ...૯

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન.

(૮)

તોરણથી રથ ફેરી ગયા રે હા, પશુઆ દેઈદોપ મેરે વાલિમા;  
નવ લવ નેહ નિવારીયો રે હાં, શો જોઈ આવ્યા જોય, મં. ૧  
ચંદ્ર કલકી જેહથી રે હા, રામને સિતા વિંચોગ; મં. ૨  
તેહ કુરંગને વયણુડે રે હાં, પતિ આવેં કુખ વાદ્ર. મં. ૨

છોડંગી મેં નહિ તેરો સંગ, ગઈલી ચલુ જિઉં છાયા

અંગ. દિલ૦ ૯

એમ વિલવતી ગઈ ગઈ ગિરનાર, દેખે પ્રીતમ રાણુલ નાર.

દિલ૦ ૧૦

કંતે દીનું કેવલજ્ઞાન, કીધા ખ્યારી આપ સમાન. દિલ૦ ૧૧

સુગતિ મહુલમેં ખેલે દોય, પ્રણમે જસ ઉલસિત હોય. દિલ૦ ૧૨

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૧૦)

(રાગ-મલ્હાર)

વામાનંદન જિનવર, મુનિવરમાં વડો રે કે મુનિ૦  
જિમ સુરમાહિ સોહિ, સુરપતિ પરવડો રે કે સુ૦  
જિમ ગિરિમાંહી સુરાચલ, મૃગમાહિ કેસરી રે કે મૃ૦  
જિમ ચંદન તરૂમાંહે, સુલટમાંહી સુર અરી રે કે સુ૦ ૧

નદીયાંમાંહિ જિમ ગંગ, અનંગ સુરપમાં રે કે અ૦  
કૂલમાંહિ અરવિંદ, ભરતપતિ ભૂપમાં રે કે ભ૦  
ઐરાવણુ ગજમાંહિ, ગરૂડ ખગમા યથા રે કે ગ૦  
તેજવંતમાંહિ ભાણુ, વખાણુમાંહિ જિન કથા રે કે વ૦ ૨

મંત્રમાંહિ નવકાર, રતનમાંહિ સુરમણિ રે કે ર૦  
સાગરમાંહિ સ્વય ભુરમણુ, - શિરોમણિ રે કે ૦  
શુકલધ્યાન જિમ ધ્યાનમાં, અતિ નિરમલપણુ રે કે અ૦  
શ્રી નયવિજય વિષુધ પય, - સેવક ઈમ ભણુ રે કે સે૦ ૩

ફણિલાંછન નવકર તનુ જિનજી, સજળ ઘના ઘન વન્ન,  
સંયમ લીએ શત તીનચ્યુ હો, સવિ કહે જ્યું ધન ધન્ન.

પરમે૦ ૨

વરસ એકશત આઉખું હો, સિદ્ધિ સમેતગિરીસ,  
સોળ સહસ્ર મુનિ પ્રભુ તણા હો, સાહૂણી સહસ્ર અડતીસ.

પરમે૦ ૩

ધરણુરાજ પદ્મમાવતી હો, પ્રભુશાસન રખવાળ,  
રોગસોગ સંકટ ટળેં હો, નામ જપત જપમાળ. પરમે૦ ૪  
પાસ આસપુરણુ અખ મેરી, અરજ એક અવધાર,  
શ્રી નયવિજય વિષ્ણુધ પદ સેવી, જસ કહે ભવજળતાર.

પરમે૦ ૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૧૩)

( ગંગ-ધનાશ્રી )

ગિરિઆરે ગુણુ તમ તણા, શ્રી વર્ધમાન જિન રાયા રે;  
સુણુતાં શ્રવણે અમી ઝરે, મારી નિરમળ થાએ કાયા રે ગિ૦ ૧  
તુમ ગુણુગણુ ગંગાજળે, હુ ઝીલી નિરમળ થાજી રે,  
અવર ન ધ ધો આદરૂં, નિશદિન તારા ગુણુ ગાળિં રે. ગિ૦ ૨  
ઝીલ્યા જે ગંગાજળે, તે છીલ્લર જળ નવી પેસે રે,  
જે માલતી ફૂલે મોહીયા, તે ખાવળ જઈ નવી બેસે રે. ગિ૦ ૩  
ઈમ અમ્હે તુમ ગુણુ ગોઠ્યું, ર ગે રાચ્યાને વળી માચ્યા રે;  
તે કિમ પરસુર આદરે, જે પરનારી વશ રાચ્યા રે. ગિ૦ ૪  
તું ગતિ તું મતિ આશરો, તુ આલંબન મુજ પ્યારો રે;  
વાચકે જસ કહે માહરે, તુ જીવ જીવન આધારો રે ગિ૦ ૫

ફણિલંછન નવકર તનુ જિનજી, સજળ ધના ધન વન્ન;  
સંયમ લીએ શત તીનસ્યુ' હો, સવિ કહે જ્યુ' ધન ધન્ન.

પરમેં ૨

વરસ એકશત આઉખું હો, સિદ્ધિ સમેતગિરીસ,  
સોળ સહસ્ર મુનિ પ્રભુ તણા હો, સાહ્સણી સહસ્ર અડતીસ.

પરમેં ૩

ધરણુરાજ પદ્મભાવતી હો, પ્રભુશાસન રખવાળ,  
રોગસોગ સંકટ ટળે' હો, નામ જપત જપમાળ. પરમેં ૪  
પાસ આસપુરણુ અળ મેરી, અરજ એક અવધાર,  
શ્રી નયવિજય વિષુધ પદ સેવી, જસ કહે લવજળતાર.

પરમેં ૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૧૩)

( ગા-ધનાશ્રી )

ગિરુઆરે ગુણુ તમ તણા, શ્રી વર્ધમાન જિન રાયા રે;  
સુણુતાં શ્રવણે અમી ઝરે, મારી નિરમળ થાએ કાયા રે ગિં ૧  
તુમ ગુણુગણુ ગંગાજળે, હું ઝીલી નિરમળ થાજિં રે,  
અવર ન ધંધો આદર, નિશદ્દિન તારા ગુણુ ગાજિં રે. ગિં ૨  
ઝીલ્યા જે ગગા જળે, તે છીલ્લર જળ નવી પેસે રે,  
જે માલતી ફૂલે મોહીયા, તે બાવળ જઈ નવી બેસે રે ગિં ૩  
ઈમ અમહે તુમ ગુણુ ગોઠશું, રંગે રાચ્યાને વળી માચ્યા રે;  
તે કિમ પરસુર આદરે, જે પરનારી વશ રાચ્યા રે. ગિં ૪  
તું ગતિ તું મતિ આશરો, તુ આલંબન મુજ પ્યારો રે;  
વાચકે જસ કહે માહરે, તુ જીવ જીવન આધારો રે ગિં ૫

ચરણ તુઝ શરણમે' ચરણ ગુણનિધિ ગ્રહ્યા,  
ભવતરણ કરણદમ સરમ દાખો,  
હાથજોડી કહે જસવિજય બુધ ઇસ્યુ',  
દેવ નિજ ભુવનમાં દાસ રાખો.

આજ૦ ૭

શ્રી મહાવીર જિન કતવન.

(૧૫)

હુઃખ ટળિયાં સુખ દીઠે મુજ સુખ ઉપનાં રે,  
લેટયા લેટયા વીરજિણુંદ રે;  
હવે મુજ મન મંદિરમાં પ્રભુ આવી વસો રે,  
પામું પામું પરમાનંદ રે.

હુઃખ૦ ૧

પીઠખંધ ઇહાં કીધો સમકિત વજનો રે,  
કાઢ્યો કાઢ્યો કચરો ને બ્રાંતિ રે;  
ઇહાં અતિ જિંયા સોહે ચારિત્ર ચંદ્રુઆ રે,  
રુડી રુડી સ વર ભીત્તિ રે.

હુ.ખ૦ ૨

કર્મ વિવર ગોળિ ઇહાં મોતી ઝુમણાં રે,  
ઝુલઈ ઝુલઈ ધી ગુણ આઠ રે,  
ખાર ભાવના પચાલી અચરજ કરે રે,  
કોરિ કોરિ કોરણિ કાઠ રે

હુ ખ૦ ૩

ઇહાં આવી સમતા રાણીસ્યું પ્રભુ રમો રે,  
સારી સારી થિરતા સેજ રે,  
કિમ જઇ સકસ્યો એક વાર જો આવસ્યો રે,  
રંજયા રંજયા હિયડાની હેજ રે

હુ.ખ૦ ૪

પરમાત્મા-દર્શન.

(૧૭)

( રાગ-કાશી જંગલો )

ચેતન ! અબ મોઢે દર્શન દીજે. ૨૩૦

તુમ દર્શને શિવમુખ પામી જે, તુમ દર્શને ભવ છીજે.

ચેતન૦ ૧

તુમ કારણ તપ-સંયમ કિરિયા, કહો કહાંલો કીજે;

તુમ દર્શન બિન સખયા જૂઠી, અંતર ચિત્તન ભીંજે. ચેતન૦ ૨

ક્રિયા મુદ્ધમતિ હે જન કોઇ, જ્ઞાન ઓરકું પ્યારો;

મિલિત ભાવ રસ દોઉ નચાળે, તું દોતું સેં ન્યારો ચેતન૦ ૩

સખમેં હે ઓર સખમે નાંહિ, તું નટ રૂપ અડેલો,

આપ સ્વભાવે વિભાવે રમતો, તું શુરૂ અરૂ તું ચેલો. ચેતન૦ ૪

જેગી જંગમ અતિથિ સંન્યાસી, તુજ કારણે બહુ ખોજે;

તું તો સહજ શકિતચ્યુ પ્રગટે, ચિદાનંદકી મોજે. ચેતન૦ ૫

અકલ અલખ પ્રભુ તું બહુરૂપી, તું અપની ગતિ જાને,

અગમ રૂપ આગમ અનુસારે, સેવક મુજસ બખાને. ચેતન૦ ૬





- ૩ શ્રી શાંતિનાથ ચરિત્ર—મહાકવિ હર્ષે બનાવેલું નવધીય મહાકાવ્યના દરેક શ્લોકનું એક એક પાદ લઈ નવા ત્રણ પાદો રચી છ સર્ગમાં બનાવ્યું છે.
- ૪ શ્રી સપ્તસંધાન મહાકાવ્ય—સં. ૧૭૬૦માં નવસર્ગમાં રચ્યું. તેમાં શ્રી પાત્ર તીર્થ કરો શ્રી રૂષભદેવ, શ્રી શાંતિનાથ, શ્રી નેમનાથ, શ્રી પાર્શ્વનાથ, શ્રી મહાવીરસ્વામીના જીવન-ચરિત્રો તથા શ્રી રામચંદ્ર તથા શ્રી કૃષ્ણવાસુદેવ એમ સાત મહાપુરુષોના જીવન-ચરિત્રો લખ્યાં આ કાવ્ય પર પોતે ટીકા પણ રચી છે.
- ૫ શ્રી અર્હટ્ ગીતા—જેમાં છત્રીસ અધ્યાયો છે. શ્રી ભગવદ્ગીતામાં જેમ શ્રી ભગવાન ઊવાચ અને શ્રી અર્જુન ઊવાચ એ વાક્યો છે, તેમ આ અર્હટ્ ગીતામાં શ્રી ભગવાન ઊવાચ અને શ્રી ગૌતમ ઊવાચ એમ દરેક અધ્યાયના પ્રારંભમાં છે. આ ગ્રંથમાં જ્ઞાન-સાધના, ક્રિયા-સાધના તથા આધ્યાત્મિક વિષયોની ચર્ચા છે. ૨૭મા અધ્યાયના ૧૫ શ્લોકમાં ઉપાધ્યાયજીએ જિન તથા શિવના સમાન અર્થોની વ્યાખ્યા કરી છે, જે શ્લોક નીચે મુજબ છે.

एवं जिनः शिवो नान्यो नाम्नि तुल्येऽत्र मात्रया ।

स्थानादि योगाज्जरायो नैवयोश्चैक्यमजायत ॥૧૬॥

ભાવાર્થ—જિનનો “જ” અને “ઈ” તથા શિવનો “શ” અને “ઈ” બંનેનું તાલુ સ્થાન છે તથા જિનનો “ન” અને શિવનો “વ” બંનેનું દંતસ્થાન સરખું છે;

- શત્રુજય ગિરિ છત્ર, નાલિ નરેસર પુત્ર,  
આજ હો છપે રે, જગદીશ્વર તેજે ભાણુનેજી. ૨
- આયો હું પ્રભુ પાત્ર, સેવક શો શાખાશ;  
આજ હો આશા રે, સાહિબ વિણ કેહની દાસનેજી. ૩
- મન માને અરદાસ, માને મોટિમ જસ,  
આજે હો તોડે રે, મન મોહે નયન પસાઉલેજી. ૪
- નામ ધરી જે નાથ, લે સહુનાં દિલ હાથ;  
આજ હો નેહી રે, સ્થિતિ એહી મોટા મેઘનીજી ૫

## શ્રી શાંતિનાથ 'સ્તવન.

(૨)

( સાહિબ બાહુ જિનેસર વિનવુ—એ દેશી )

- સજની શાંત મહારસ સાગર, સેવો શાંતિજિણુંદ હો;  
સં આશ પૂરે સવિદાસની, વિચરે કાંઈ વિદેશ હો. સં શાં ૧
- સં સમતા શું મમતા ધરી, સંધરી રાખી શાંતિ હો,  
સં એ પ્રભુસેવાથી સહી, ભાવઠ ભાંજે બ્રાંતિ હો. સં શાં ૨
- સં ઇચ્છુ ધરવાસે ભોગવી, પટખંડ ઋદ્ધિ નાથ હો,  
સં તીર્થંકર પદ સંપદા, ભોગવી શિવપુર સાથ હો. સં શાં ૩
- સં દેવ અવર જે આદરે, જે છંડી જિનરાય હો,  
સં તે સુરતરૂ છાયા તણ, બાઉલીયા દિશિધાય હો. સં શાં ૪
- સં પરિજન અરિજન બેઉ સમાં, સમવલી રકને રાય હો;  
સં પ્રભુ સમતારસ પૂરીયો, મેઘ સમો કહેવાય હો. સં શાં ૫

## શ્રી નેમિનાથ સ્તવન.

( ૩ )

( દીઠો સુવિધ જિજ્ઞાસુ સમાધિ રસે ભયો હો લાલ સં—એ દેશી )  
 રાજી કરીયે આજ કે, યાદવ રાજીયા હો લાલ કે યાદવ રાજીયા;  
 નાથ નિવાજ અવાજના, વાજ વાજીયા હો લાલ કે—વાં  
 જલપરે જગ સુધ્યાન કે, રાજે રાજીયા હો લાલ કે—રાં  
 દીજે મુજ શિર હાથ કે, છત્ર જપુ છાજીયા હો લાલ કે—છં ૧  
 તુમ સોભાગી સ્વામી, રાગી જન ઘણા હો લાલ કે—રાં  
 વલી સેવાનો જોગ ન, પામે તુમ તણા હો લાલ કે—પં  
 અવધારો અરદાસ સદા કુણુ કેહની હો લાલ કે—સં  
 ભાવ તિસિ દીયો સિદ્ધિ કે, નિશ્ચય નેહની હો લાલ કે—નિં ૨  
 સ્વારથીયાની વાત, નકો મન સદહે હો લાલ કે—નં  
 પરમારથીયા લોક, તુમે સહુકો કહે હો લાલ કે—તું  
 શિવ સારથીયા જીવ, જગત્રય ધારીયે હો લાલ કે—જં  
 સહુ સાથે તિમ નાથ, નેહી પણુ તારીયે હો લાલ કે—નેં  
 તુમ પ્રસાદ જસવાદ, સવાદ સવે મલે હો લાલ કે—સં  
 ન હુએ કોઈ અપવાદ, નિવાજ સરસ ભલે હો લાલ કે—નિ  
 તુઠંચો જાણી જિજ્ઞાસુ કે, પૂઠો પડિવજ્યો હો લાલ કે—પં  
 અષ્ટ સિધ્ધિ લઈ હાથ કે, મહિમા વજવજ્યો હો લાલ કે—મં  
 જુગતે આઠે જામ કે, નામ ન વિસરૂ હો લાલ કે—નાં  
 ગુણે તુમહિ જાણી મન, મોટીમ હુ ધરૂ હો લાલ કે—મો  
 મયા કરો મહારાજ, નિવાજે ધણિપરે હો લાલ કે—નિં  
 પિયુ પિયુ સાદે મેઘ મહી તલસર ભરે હો લાલ કે—મં

શ્રી પાર્થનાથ સ્તવન.

(૪)

( તે મુનિવર જગ વદીયે—એ દેશી )

જિનવર માસ પસાઉલે, ઘર છાજે હો વર મંગલ કેલિ કે;  
પ્રભુ બગસીસ કરે સહી, સહુ કાજે હો રાજે રંગરેલિ કે. ૧  
સોભાગી એ જિન સેવિયે, સેવાનો હો સાહિબ છે જાણ કે;  
મંત્ર તંત્રાદિજપ્યા વિના, સેવકને હો કરે જગ સુલતાન કે. સો. ૨  
પુરીસાદાણી પાસજી, મહી મહિમા હો જાગે જયવંતકે;  
ધરણેંદ્ર ને પદમાવતી, કરે સાનિધ હો ભગતા ભગવ ત કે. સો. ૩  
દાસ કહે કરજોડીને, તેં કીધા હો જગ મહા ઉપગાર કે;  
નારાયણ નર રાણ્યો, તે તુજને હો છાજ્યો છત્રધાર કે. સો. ૪  
કમલ રમલ કરે ધણી, ધણીઆણી હો આણી અતિરૂપ કે;  
ભોગ ભલી પરે ભોગવે, તુજ પ્યાને હો માને થયા ભૂપ કે. સો. ૫  
સાહી બાહ તે જોહની, પાતસાહી, હો આવી તસ હાથ કે;  
સોવન રૂપા મેઘ જથું સહી વરસે હો નમતાં તુમ નાથ કે. સો. ૬

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૫)

( સુણુ જિનવર શેત્રુ જા ધણીજી—એ દેશી )

કોડી ગમે ગુન્હા કર્યાજી, વિષયે થયો લયલીન,  
તે બગસીસ હવે કરોજી, અરિહત વીર અમીન.

જિનેસર શાસનનો શણુગાર ૧  
ઓળગીયા ઓળભડેજી, મત આણુ મન રીસ,

જે પૂઠે સરજ્યા સદાજી, જ પે ઈમ જગદીશ ર જીનેસર  
લળી લળી લટકે પાયે પડુજી, વળી વળી વિનવુ એહ,  
સમકિતચિત્તતુમશુ મિલ્યોજી, મત મુકાવો નેહ. ૩ જિનેસર  
કહો કેણી પરે કીજીયેજી, બહાલો તુ વીતરાગ,  
જાગતે કાઈ ન રજીએજી, લાલચનો શો લાગ ૪ જિનેસર  
ધ્યાતા દાતા ધન તણોજી, ત્રાતા તુ જિનરાય,  
કેવલ લક્ષ્મી વર કરોજી, મેઘવિજય ઉવજાયા ૫ જિનેસર

ચોવીસી કળશ.

(૬)

ઈમ થુણ્યા જીનવર સરસ રાગે, ચોવીસે જગના ધણી,  
થિર રાજ આપે, જાસ જાપે, આપ આવે સુરમણિ,  
સવિ સિદ્ધિ સાધો જિન આરાધો, રતવન માળા ગળે ધરી,  
બહુ પુન્ય જોગે સુખ સજોગે, પરમ પદવી આદરી (૧)  
તપગચ્છ રાજે તેજ કાજે, શ્રી વિજયપ્રભ ગણધર,  
તસ પદ્ધારી વિજયકારી, વિજયરત્ન ધુરધર,  
કવિરાજ રાજે ગુણ ગાજે, કૃપાવિજય જયકર,  
તસ શિષ્ય ગાવે ભગતિભાવે, મેઘવાચક જિનવર (૨)

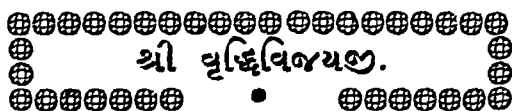
દિવસે દિવસે લલ્લ દેશ સુવન્નસ્ત જ્વલિય યગો ।

યગો પુણ સામાયક કરેઈ પહુળ્પહ તસ્ત ॥

અર્થ-એક માણસ રોજ સુવર્ણની એક લાખ ખાડી (૫૬ મણ) શુભ ક્ષેત્રમાં દાન કરે છે અને એક માણસ રોજ સામાયિક કરે છે, તો તે દાન આપનાર સામાયિકના ફળને પહોંચતો નથી ૧

સામાયિકમાં સાવધના પરિહાર વડે જે જીવોના પ્રાણોને અભય મળે છે, તે પ્રાણોનું મૂલ્ય સમસ્ત પૃથ્વીના મૂલ્ય કરતાં પણ અધિક છે, તેથી સર્વ દાનોમાં અભયદાન મુખ્ય છે

(૧૫)



( ચોવીસી રચના, સંવત ૧૭૩૦ ઔર ગાખાદ )

શ્રી તપગચ્છમાં શ્રી વિજયપ્રભસૂરિના સમયમાં શ્રી લાલવિજયજીના શિષ્ય શ્રી વૃદ્ધિવિજયજી થયા છે. તેઓશ્રીનો જન્મ સંવત ૬ સ્વર્ગવાસ સંવત વગેરે હકીકત બાણુવામાં નથી. તેઓશ્રીની સાહિત્ય-રચના નીચે મુજબ.

- (૧) શ્રી જીવવિચાર સ્તવન સ ૧૭૧૨ ગણદેવી
- (૨) શ્રી નવતત્ત્વવિચાર સ્તવન સ ૧૭૧૩ ધોધાખદર.
- (૩) શ્રી ચોવીસી સં ૧૭૩૦-ઔરગાખાદ
- (૪) શ્રી ઉપદેશમાત્રા પ્રકરણ ખાલાવબોધ
- (૫) શ્રી દશવૈકાલિકની સજ્ઞાય

શ્રી ઋષભજીન સ્તવન.

(૧)

( મહારી સહીરે સમાણી—એ દેશી )

નાભિ નરેસર નંદન ખ્યારા, જીવન જગદાધારારે,  
 મહારાં અંતરજામી;  
 તુહિજ માહરો આતમરામ, હું બલિહારી તુમ નામ રે,  
 મહારા અંતરજામી, તું સુંદર સિવગઢ ગામી રે.  
 મહારા અંતરજામી. ૧ (આંકણી)  
 મુઝ મનમોહ્યું તુજ મુખ મટકઈ, લાગી લાલ વિલોચન લટકાઈ રે.  
 મહાં

૧૮૮ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

તુઝ મિલવા નઈ મુજ મન તરમઈ, વડી હેજ ઇંદિયડલુ હરમાઈરે.

મ્હા૦ ૨

આજ મનોરથ સવિ મુઝ ફલીઓ, જે તુ માહિબ મિલિઓરે,

મ્હા૦

જબ થઈ તુઝ રચુ મુઝ લય લાગી, સબ ભાવ દિત બ ધઈ ભાગીરે

મ્હા૦ ૩

પ્રીતિની રીતિ પ્રભુ જે પાલો, તો નેહુ નિજર નિહાલોરે. મ્હા૦  
જે મુઝ વઝિત કાજ સુધારો, તો એ વીનતિ અવધારોરે.

મ્હા૦ ૮

જે નિજ સેવક પ્રભુ બાણી જઈ, તમ વીનતિ દિલ આણી જઈરે

મ્હા૦

મહેર કરી મુજરો તમ દીજઈ, વૃદ્ધિવિજય મુખ કીજઈરે

મ્હા૦ ૫

શ્રી શાંતિનાથ રતવન.

(૨)

( ઈંદર આમા આલસિ રે—એ દેશી )

શાંતિ જિણેસર સાહિબોરે, વસિયો મનમા આઈ,  
વીસાયો નવિ વીસરઈ રે, જે વરિસા સો આઈ જિણેસર૦ ૧  
( આચકી )

રાત દિવમ સૂતા બગતા રે, દિલથી દર ન હોય,  
અંતરબતી આપણો રે, તિલક સમે તિહુ લોય

જિણે૦ ૨

નયણુ ઉરે નિહાલતાં રે, સાહેબનો દીદાર;  
હેજઁ ડિયડું ઉલ્લસઁરે, કીજઁ તસ બલિદાર. જિણેં ૩  
થુણી દૂરિ રહ્યાં થકાં રે, દરિસણની હુઈ ચાહ;  
પણિ તો પૂગઈ મન રૂલી, ને જાલઈ પ્રભુ ખાંહ. જિણેં ૪  
દીજે દેવ દયા કરી રે, દરસણ આપો આપ;  
અહ્નિસિ કે અલવેશ દૂરે, વૃદ્ધિવિજયે તુઝ જાપ. જિણેં ૫

શ્રી નેમિનાથ સ્તવનં.

(૩)

( બન્યો હે કુયરો સહેરો—એ દેશી )

નેમિનગીના નાહલા, સામલીયા સસનેહ હો;  
સયણુ સાંભલો મુજ મન વાતડી, કહઈ રાબુલ ગુણુ ગેહહો  
સયણુ ૧  
વારી હો તુઝ પરિ સાહિબા, ચૂક પડઈ જન મુગધનઈ;  
પણિ ચતુર તે ચૂકઈ કેમહો, સં, જે સુણિ પિસુણા વાતડી,  
પરિહરો ઈમ પ્રભુ નેમ હો સયણુ વારી હો તુઝં રે  
પિસુણુ તે પરધર ભાંજવા, અછતી દાખઈ ખોડિ હો સયણુ,  
વિરલા હોઈ પરકનૂ, પણિ પરધર ભાંજણુ કોડિહો સયણુ  
વારી ૩  
આપ વિયોગી જે હુઈ, તે ન સહઈ પરસંયોગ હો, સયણુ  
એ કલિકાલમાં અતિથણાં, એહવા અદેખા લોગહો સયણુ  
વારી ૪  
ને ને સ્યો ચતુરાઈ ઈ ગુણુ અવગુણુ સુ વિચારી હો સયણુ,  
તો તુમ્હે વૃદ્ધિવિજય પ્રભુ, માનસ્યો વીનતિ સાર હો સયણુ  
વારી હો ૫



૧૫૨ જૈન ચૂર્ણર સાહિત્ય-રત્નો અન્ને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

ચતુર હુઈ તે સમઝી કહ્યો, ભાવભેદ ભલી ભાતિ છ,  
 દાલ કહેજ્યો રૂડઈ રગઈ, આલાપી મન પાંતિછ ૨  
 રહી અવરંગા વાદિ ચુમાસઈ, અવત સત્તર ત્રીસછ,  
 ભાદ્રવ મામિ બહુ ઉદલાસિ, વદિ પચમી મુળગીમછ ૩  
 યુગ પ્રવાન વરતપગન્થનાયક, શ્રી વિજયપ્રભરાજિછ;  
 બુધ શ્રી ધીરવિજય પદમેવક, શ્રી લાભવિજય શુરુગાજિછ. ૪  
 તસ પદ પકજ મધુકર વિનવઈ, વૃદ્ધિવિજય કરજોડિછ;  
 એ અઉવીઝી ભાવઈ ભણતા, પામજ્યો વચિત કોડિછ. ૫

॥ इति चतुर्विंशति जिनगीतानि संपूर्णानि ॥

આસ્તામચિન્ત્યમહિમા જિન ! સંસ્તવસ્તે,  
 નામાપિ પાતિ ભવતો ભવતો જગન્તિ ।  
 તીવ્રાતપો પદ્મપાન્થજનાન્નિદાયે,  
 પ્રીણાતિ પદ્મસરમ-સરસોડનિલોડપિ ॥

—કલ્યાણમન્દિર સ્તોત્ર શ્લોક-૭

અર્થ-હે જિનેશ્વર ! અચિન્ત્યમહિમાવાળુ આપનું સ્તવન તો  
 દૂર રહે, તમારું નામ પણ ત્રણે જગતના જીવોને સસાગથી તારે  
 છે ત્રીપ્ત ઋતુમા તીવ્ર તાપથી પીડાયેલા પથિકોને ઝમણયુક્ત  
 સંગેવરનો જળિયોવાળો પવન પણ પ્રસન્નતા ઉપજાવે છે



(૧૬)

શ્રી ચારિત્રકુશલ

(૧૭૩૧ ચોનીમી-રચના)

શ્રી કરણકુશળજીના શિષ્ય શ્રી ચારિત્રકુશળજીએ  
ચોવીસી સંવત ૧૭૩૧ માં રચી છે બીજી ગ્રંથ-રચના  
જાણવામાં નથી. ચોવીસીને અંતે નીચે મુજબ છે

સંવત ૧૭૩૧ વર્ષે ચતુર્વિંશતિ જીનાના સ્તવનાંનિ  
કૃતાંનિ શ્રાવિકા લાડકુમર પઠનાય લેખકપાઠકયો પ્રત્યહં  
સુખં મૃયાત્ । શ્રીરસ્તુ, કલ્યાણમસ્તુ, શ્રીમદ્ગિનિશાતિ-  
પ્રદાહ્નં પ્રસન્નૈઃ

ચોવીસીની શુદ્ધ પ્રતિ (શ્રી ગોડીજી જ્ઞાન ભંડાર  
આ. ૩૪. પત્ર ૬) છે. આ સાથે તેમનાં પાંચ સ્તવનો  
લીધા છે.

શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન.

(૧)

(સીમધર કરન્ને એ રેશી)

મોહિ રહ્યા મન મોજસું, સુંદર ભિચર્ધ ગેહનરે,  
જો છાં પ્રભુ તુમ વેગલાં, પાલજો નેહુ અછેહનરે

મનડુ હમાડં મોહીયું ૦ ૧

મનડુ હમારૂ મોહીયુ, શ્રી શ્રી રિષભ જીજ્ઞાસુનરે,  
 લપટાણો દિલ તોહશું, જીમ જાણો અહિયંદનરે મનડુ ૦ ૨  
 શકર ગગાની પરથ, પંકજ ભમર કહેવાયનરે,  
 મારી આયર ચદ્રમા, મોતી સીપ મુહાયનરે મનડુ ૦ ૩  
 જલદ અનંત મોર મનં. તરૂ પખીનંત કહીનૈરે,  
 જિમ વિરહણિ વલ્લભ મનૈ, હસ્તિ રેવા લહી જઈરે મનડુ ૦ ૪  
 ઈમ તુમમું દિલ માહરૂ, લાગો પ્રભુ નિરધારનરે,  
 સમરથ સાહિબ તુ સહી, મકલ જ તુ જગિતારનરે મનડુ ૦ ૫  
 સફલ થઈ મુજ જીલલડી, અમૃતમય જલધારનરે,  
 ગુણ ગાતાં જીનજી તણાં, ટલીઆ પાપ અપારનરે,  
 મનડુ ૦ ૬

અંગ આલસ મવિ પરિહરી, થુણીઆ શ્રી જિનરાજનરે,  
 કરણકુશલ ગુરુશીમને મદલ દેહ્યા ગુલ કાજનરે મનડુ ૦ ૭

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

( દેશી-ગસીયાની )

ચિત્તડુ વેંચુ રે શાંતિજીજી દશુ, પલટયો નવિ પલટાય, દયાકર,  
 અગ મહોભલ નિરૂપમ નિરખતા, લોચન હરખિત થાય.

દયાકર ચિત્તડુ ૦ ૧

મનહર મૂર્તિ મનમાહિ વસી, અવગન નાવ ફરે દાય દયાકર,  
 આખ અજબદલ મૂઢી વેગલા, આઢોડા કુણુ ખાય. દયાકર

ચિત્તડુ ૦ ૨

જે જેહસું દિલ લાશું ..વ ટલ, કહીએ કેાડી ઉપાય, દયાકર;  
મજાઠ તણાં રંગનો પટ ઘોઈએ, તેાહી રંગ ન જાય, દયાકર.

ચિત્તકું ૦ ૩

આસ કરી નઈ રે જગચક આવીયાં, તસ કીમ કીજે નિરાશ દયાકર;  
શુભ તિમ નેહિ દિલાસો દેઈને, સફલ કરેા મુજ આસ.

દયાકર. ચિત્તકું ૦ ૪

વિશ્વસેન કુલે દિનમણિ સારિખો, અચિરા માત મુજાણુ દયાકર,  
કેરણુકુશલ ગુરુ સેવકને હોય, ભવિ ભવિ જિનવર પ્રાણુ.

દયાકર. ચિત્તકું ૦ ૫

## શ્રી નેમનાથ સ્તવન

(૩)

( મોટા મોટા માદવ વચ કાઈ લખવે સાહિબ શામલા હો લાલ )

હાંજી રથદેરી ચાલ્યા ચાલવરાય, રાજુલ સહીયાંમુખી  
સાભલી હો લાલ,

હાંજી મુરછાગતિ થઈ તામ, ચેત રહિત ધરણી ઢલી હો લાલ. ૧

હાંજી નયણે આંમુ ધાર, જાણે પાવસ ઊલટયો હો લાલ,

હાંજી કરતી વિરહ વિલાપ, પ્રીતમ કાઈ મુજથી કીટયા  
હો લાલ ૨

હાંજી કોઈક અવગુણુ દાખિ, વાલહા વિરચિજે પછે હો લાલ;

હાંજી અખલા તજી નિરદોષ, ફિર ચાલ્યા શોભા નછે  
હો લાલ. ૩

હાંજી હું જાનતી મનમાહિ, માહરી સમવડી કુણુ કરઈ હો લાલ;

હાંછ (મસુદ વિજય) ગયનઢ, ત્રિભુવનપતિ સુજને વરે.

હો લાલ ૪

હાંછ ઈંદ્રી મનમાં અશ, હુ ડરતી નેમ તાહરી હો લાલ,

હાંછ કીચી નિપટ નિરાશ, આશ મ્હી મન માહરી. હો લાલ. ૫

હાંછ સુમરંઈ ન કીકી માહરી ચાલ, માસુનઈ પાયે ના પધી હો લાલ;

હાંછ નેમછ ન કીકો માહરો રૂપ, દેવરીઓ ન ચાખી

માહરી સુખડી. હો લાલ. ૬

હાંછ ર સુલ ધરી વડરાગ, ખીડ પહિલ શિવ સ ચરી હો લાલ,

હાંછ ચારિત્રકુશલ કહે ધન્ય, ત્રિહુ જગમાં શોલાવરી.

હો લાલ. ૭

શ્રી પાર્થનાથ સ્તવન.

(૪)

(લાલ-નીચકીછ )

ઈંદ્રપુરી સમ હોહરી = પારતી હો નયરી ત્રિભુગાર કિ;

અન્વજેન ભૂપતિ કહો વામ ધરિહો ધરણી સુનિચાર કિં ૧

ત્રિણ જગનાથક જનનીયા, મહોદય હો દાયક મહારાજ કિ;

આગિ હરખ અમે ઉષમે તુમ સુરતિ હો કીક છનરાજ કિ.

ત્રિભુ જગાં ૨

ધન દિન છનવર આગનો, મૈ દિહો હો ઢરસણ સુખદાર કિ;

અનંત સુણે કરિ રાજતો, પ્રભુ ગુણનો હો નાવૈ પાર લગાર કિ.

ત્રિભુ જગાં ૩

અહનિશિ સુના જગતોં, તોરા ગુણ ગાણું દિલમાંહિ કિ;

અંવર કિસું માણ નહિ, આપો આપો નિજ પદવી ઉછાહિ કિ.

ત્રિભુ જગાં ૪

ત્રેવીસમા જિન આગલે, કરજોડી હો કરીએ અરદાસ કિ, ૪  
કરણુ કૃશ્ણ શુર શિસને, સ ભારી હો દીજઈ સુખવાસ કિ.  
ત્રિણ જગનાયક૦ ૫

## શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૫)

(રાગ-ધન્યાશ્રી-મેટયારે ગિરિરાજ-દેશી)

મુવણું રૂપા રતના, ગઢ રચે રૂચિસું સાર,  
તિહાં બઈત્રી દે દેશના પ્રતિબોધે રે, પ્રભુ પરબદા બારા કે. ૧  
સમરયાં રે જિનરાજ, મુજ ભાવથી રે સઘણી ગઈ ભાજ,  
સીધા રે મુજ મનના કાજ, સમરયા રે જિનરાજ ૨  
વાણી તે જ્યોજન ગામિણિ, નમી સમાણી જાણી,  
કુમુદ વૃષ્ટિ કરે દેવતા, અંગે અધિકારે શુભ ઉલ્લટ આણિકે.  
સમ૦ ૩

વાર્જિત્ર વાળે સામટા, મુર હુંદુભિ ઝણકાર,  
સોલ સજી દેવાગના, જિન આગલિરે કરે નાટક સાર કે  
સમ૦ ૪

આજ ઘડી મુજ રંગરત્ની, મુર વૃક્ષ ચઢીએ હાથ;  
કામ કુજ વર પામીયો, હુઓ હુઓ રે હુ સહીરે સનાથ કે.  
સમ૦ ૫

ચઝિવીસમા જિન વિનંતી, ચિત્ત આણીએ મહારાજ,  
હુવિત પુર દૂરે ટલ્યો, અળ હુઈ રે મુજસુ દિન અવાજ કિ.  
સમ૦ ૬

૧૫૮ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

ધન્ય ધન્ય ત્રિશલા માડલી, જગી જનમીયા જ્યકાર,  
નામ જપતાં તાહરો, સુખ શિવ ના રે જીન લહીએ ઉદાર કિ  
સમ૦ ૭

ભાવ ધરિ જે ગાવસૈ, લહસ્યૈ તે સુખ કરાર;  
મજ્જન ભોજન સાસતા, વલી સ પદ રે સાચી નિરધાર કિ.  
સમ૦ ૮

સાચ મતે સમરણ કરે, હું તાહરું જીનરાય;  
કરણ કુશલ ગુરે શીષ નઇ, પ્રભુ દીજૈ રે તુમ સુલ સુપસાય કિ.  
સમ૦ ૯

ધ્યાનાઙ્ગિજનેશ ! ભવતો ભવિન ક્ષણેન,  
દેહં વિહાય પરમાત્મદશાં વ્રજન્તિ ।  
તીવ્રાનલાદુપલભાવમપાસ્ય લોકે,  
ચામીકરત્વમચિરાદિવ ધાતુ મેદા. ॥

—કલ્યાણમન્દિર સ્તોત્ર શ્લોક-૧૫

અર્થ—હું જિનેશ્વર ! આપના ધ્યાનથી ભવ્યપ્રાણિઓ ક્ષણવારમાં  
શરીરનો ત્યાગ કરીને પરમાત્મદશાને પ્રાપ્ત કરે છે જેમ લોકમાં  
ધાતુમેદોમાટી પાપાણુમાં મળેલ ધાતુઓ પ્રમળ અગ્નિ વડે પાપાણુ-  
પણુનો ત્યાગ કરીને તત્કાળ સુવર્ણપણુને પ્રાપ્ત કરે છે.



(૧૭)

શ્રી તત્ત્વવિજયશુ.

(ચોવીસી રચના-૧૭૩૫, વિજયપુર)

પ્રખ્યાત મહોપાધ્યાય શ્રી યશોવિજયશુના શિષ્ય શ્રી તત્ત્વવિજયશુ છે. તેઓત્રીએ વિજયપુરમાં ચોવીસી રચના કરી છે. તેઓત્રીનો જન્મ સંવત-૨૨૫૭ તથા રચનાવાસની હકીકત જાણવામાં નથી આવતી તેઓત્રીની ચોવીસી શિવાય બીજી સાહિત્ય-રચના ૧-શ્રી અમરદત્ત મિત્રાનંદ રાસ સં. ૧૭૨૪ ગ્યાણી શહેરમાં બનાવ્યો. ૨ શ્રી જ્ઞાનવચસી સ્તુતિ

અમરદત્ત મિત્રાનંદ રાસની પ્રશસ્તિ,  
ચોમાસુ' રહી રચાણી સર્ગરથ, શ્રી નયવિજય વિખુધ વરરાજો.  
જશવિજય ભવજાયાય શિરોમણી;  
તમપદ-પદમ મધુકર સરિણો સેવકમા શિરતાજશુ,  
અમરદત્ત મિત્રાનંદરાસ તત્ત્વવિજય કવિરાજશુ,

ચોવીમીની પ્રત ન મળવાથી શ્રી ઋષભદેવ સ્તવનની બે કડી તથા શ્રી મહાવીરસ્વામી સ્તવનની હકીકત કડી લીધી છે. આખી પ્રત મળેથી બીજી આદિતિમાં લખેલું

શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન.

(૧)

(ઈડઃ આમા આખત્રી રે-એ દેગી.)

ઋષભદેવશુંદ મયા કરી રે, દરિસન દાણો દેવ,



૧૬૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

અલજો છઈ મનમાં ઘણો રે, કરવા તાહરી સેવ.

છણેસર તુઠહસુ અધિક સનેહ. ૧

શ્રી વીરજન સ્તવન.

(૨)

શ્રી નયવિજય કવિરાજ વિરાજઈ,

શ્રી જશ વિજયવાચક છાજઈ,

સેવક તત્ત્વવિજય ઈમ જ પઈ, નિત નિત નવલ દિવાજઈ રે.

પ્રભુ વીર છણુ દ મે ગાયો, ૫

ધન્યાસ્ત एव भुवनाधिप ! ये त्रिसन्ध्य-

माराधयन्ति विधिवद्विधुतान्यकृत्या ।

भक्त्योल्लसत्पुलकपद्मलदेहदेशा ,

पादद्वय तव विभो ! भुवि जन्मभाजः ॥

—કલ્યાણમન્દિર સ્તોત્ર, શ્લોક-૩૬

અર્થ—હે ત્રણ ભુવનના ધણી, હે વિભો ! અન્ય કાર્યોને જોણે સર્વથા છોડી દીધા છે અને ભકિતથી ઉદ્દેશાસ પામતા પુશ્કિત થયેલા શરીરના ભાગોવાળા જે પ્રાણીઓ વિધિપૂર્વક ત્રણે કાળ આપના બંને ચરણોને પૂજે છે, તેઓ જ ધન્ય છે



(૧૮)



શ્રી જીવણવિજયજી.

૫



ચેતીની ગ્યના-૧૭૩૮-રાણકપુર.

શ્રી દીગ્વિ-રચમ્પરિજીની પરંપરામા શ્રી જીવણજીના ગિપ્ય શ્રી જીવણવિજયજી થયા તેઓશ્રીની ખીજ કૃતિ શ્રી આલોચના અનુમોદના સજ્જાય છે તે સિવાય ખીજ ગ્રંથ-રચના જાણવામા નથી આચાર્ય શ્રી રામચંદ્રમ્પરિના રાપ્ય શ્રી માનતુ ગવિજયજીના સગ્રહમાથી આ ચેતીની લીધી છે. આ માથે તેમના પાચ રતનો લીધા છે

શ્રી આદિનાથજીન રતવન

(૧)

(દેશી—ગોડીની)

મોહ્યો મન મધુકર ગુણ ફૂલ, સાહેબજી ઉડાયો ઉડે નહિ જી;  
પ્રભુમુરતિ અતિહી અમૂલ, સાં નયણ ઠરે દીઠો સહીજ. ૧  
મલવા મનમે મોરી છે આથ, સાં પણ કર્મ અશુભ દીસે ઘણા જી;  
વિસવાવીસ અછે વિશ્વાસ, સાં તુજથી તાવ જાશે ચેતનતણા જી. ૨  
કોઈ પૂર્વ લવાંતર નેહ, સાં આવી બન્યોરે તુમથી ઘણો જી;  
તિણે દાખો રખે પ્રભુ છેહ, સાં હાજરખંદો હુંજી જિનતણો જી. ૩  
જાણોવણી વેલા જો મુજ, સાં તો દીલ ઘડી કરતા રખે જી;  
વાહડા વાત કહી જે મેં ગુજ, સાં હેત ઘડી હિયડે લખે જી ૪  
તું તો નાનૂક નાભિનો નંદ, સાં આદિકરણ આદીસરજી;  
એ તો મરૂદેવી મૃત મુખકંઠ, સાં જીવણવિજયને જયકર જી. ૫

૧૬૨ જૈન ગૂર્જર માહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

## શ્રી શાંતિજિન સ્તવન.

( ૨ )

( કેવલી અચલ દેવતાણી )

જય જગનાયક જિનચ દા, તુજ દરિસણુ નયના ન દા રી,

સુણો સાહિબ શાંતિ જિણુ દા !

જિન સોલમો પચમ ચક્રી, પય પ્રણમે ચોસઠ ચકરી સું ૧

આપ ઓલગુઆ મન આણો, મલિયો મનમાન્યોએ ટાણોરી સું

અવસર લહી ચતુર ન ચૂકે, નિજ દાસ નિરાશ ન મૂકેરી સું ૨

ટલે તન-મન તાપ તો મેરા, ચાહી ચરણુ ગ્રહું હુ તોરારી, સું

તુજ સ ગમથી સુખ પાચો, જાણે ગ ગાજળમા નહાયોરી. સું ૩

અલગા અરિવ છિત હોશી, સાહિબજે સનસુખ જોશીરી, સું

પ્રભુ મિલવા જે મન કરશે, થઈ એકમનો ધ્યાન ધરશેરી સું ૪

નેક નજરે નાય ? નિહાલી, મુજ ટાલો મોહજ જાલીરી, સું

કહે જીવણુ જિનચિત્તધારી, લજિયે લવિ મુક્તિ તૈયારી સું ૫

## શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન.

(૩)

( પ્રથમ જિનેશ્વર પૂજવા સૈયગ મોરી )

સુખકર સાહિબ શામલો, જિનજી મારો નાહ મુરગો નેમ હો;

કામિત કલ્પતરુ સમો, જિં રાજિમતી કહે એમ હો,

કામણુગાગ કતજી ! મનમોહન ગુણુવતજી ! જિં

એક રસોરથ વાલ હો ૧

ત્રેવડ મુજ તજવા તણી, જિં હુતી જો શિવ હુથ હો;

અખલા બાલ ઉવેખવા, જિં શી કરી એવડી ધૂમ હો કાં ૨

ઉંડા કાં ન આલોચિયા, જિં સગપણ કરતાં સ્વામી હો;  
પાણી પી ઘર પૂછવું, જિં કાંઈ ન આવે તે કામ હો. કાં ૩  
ઓલંભે આવે નહીં, જિં રાગુલ ઘર ભરતાર હો;  
વાલિમ વંદન મન કરી, જિં જઈ ચડી ગઢ ગિરનાર હો. કાં ૪  
શિવપુર ગઈ સંજમધરી, જિં અનુપમ સુખરસ પીધ હો;  
શુવણુ જિન સ્તવના થકી, જિં સમક્ષિત ઉજ્જવલ કીધ હો.

કાં ૫

## શ્રી પાર્થનાથ જિન સ્તવન.

(૪)

(મોહ મહીપતિ મહેશમે' બેઠે.)

મનમોહન મેરે પ્રાણુથી ખ્યારે, પાસજી પરમનિધાન લલના;  
પૂરવ પુણ્યે દરિશન પાચો, આચો અખ જસ વાન,  
ખલિહારી જાઉં જિણુંદની હો. ૧

વામાનંદન પાપનિકંદન, અધ્યસેન કુલચંદ લલના;  
જાકી મૂરતિ સૂરતિ દેખી, મોહ્યા સુરનર વૃદ્ધ. ખલિં ૨  
તીન ભુવનકે આપ હૈ ઠાકુર, ચાકર હૈ સખ લોક, લલના,  
નીલ વરણ તનુ આપ ખિરાજે, છાજે ગતભય શોક ખલિં ૩  
કમઠા-મુરકો મદ પ્રભુ ગાલ્યો, ટાલ્યો કોપ કો કોટ, લલના;  
અતિ અધિકાઈ આપકી દીસે, નિજ કમ્ શિરેદીની મોટ.

ખલિં ૪

ઘનઘાતી પણ દૂર નિવારી, લડી કેવલ થયા સિદ્ધ, લલના;  
શુવણુ કહે જિન પાસ પસાયે, અનુભવ રસ ઘટ પીધ. ખલિં ૫

## શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૫)

(પન્માતમ પૂરણ ક્ષા )

વવતી વેલી મહાવીરથી, મહારે હવે હો થઈ મ ગલ માલને;  
દિન દિન દોલત દીપતી, અલગી ટલી હો બહુ આલ ના નલકે.

વીર જિણુંદ જગવાલ હો. ૧  
તારક ત્રિશલાન દનો, સુગ મલિયો હો મોટે સૌભાગ્યકે;  
કોથી ગમે વિવિ કલવી, તુજ સેવીશ હો લાયક પાય લાગ્યકે

વીરં ૨

તાહરે જે તેહ નાહકે, હોરે કરી હો વર વશિત એહકે;  
દીને દેવ! દયા કરી, તુજ સ પત્તિ હો સુગ વલ્લભ તેહકે.

વીરં ૩

સૂતાં સાહિબ નાંલકે, બેઠા પણ હો દિનમે બહુ વારકે;  
સેવકને ન વિમારકે, વિનતકી હો પ્રભુ એ અવધારકે વીરં ૪  
ત્રિદારથ મુત વિનબ્યો, કર નેહી હો, મદ મચ્છર છોડકે,  
કહે જીવણુ કવિ જીવનો, તુજ ત્રે હો મુખ-સ પત્તિ કોડકે.

વીરં ૫

કલશ.

(૬)

(રાગ-વ્રજાશ્રી-ગાયો ગાયો ૨ )

ગાયા ગાયા રે, મં તો જિનશુભ રંગ ગાયા,  
અવિનાશી પ્રભુ એકાગ કરતાં, આન દ અ ગ ઉમાયા રે. મે ૦ ૧

ધ્યાન ધરીને જિન ચોવીસે, જેહ નરે નિત્ય ધ્યાયા;  
 પરગટ પચમગતિના ઠાકુર, તે થયા તે જ સવાયા રે. મેં ૦ ૨  
 આ ભવ પરભવ વલીય ભવોભવ, અનંત અનંત જિનરાયા;  
 અનંત લીલામેં જે જઈ વસિયા, તે માહરે મન ભાયા રે. મેં ૦ ૩  
 ૭ ૧ ૩ ૮  
 મુનિ શશિ શંકર લોચન, પરવત વર્ષ સોહાયા,  
 ભાદો માસની વદિ આઘા ગુરૂ, પૂર્ણ મંગલ વરતાયારે. મેં ૦ ૪  
 રાણુકપુરમેં રહીય ચોમાસું, જગ જશ પડહુ વળયા;  
 દિન દિન ચડત કલા થઈ જાણો, હૃદયકમલ જિન ધ્યાયારે મેં ૦ ૫  
 ભવ-દુઃખ વારક સકલ ભદ્ધારક, શ્રી હીરવિજય સૂરિરાયા;  
 તસ શિષ્ય શુભવિજય પયસેવક, જયવિજય જસ લાયારે.  
 મેં ૦ ૬

શિષ્ય સુખંકર નિત્યવિજય બુધ, જીવવિજય સુપસાયા,  
 જીવણવિજયે જિન ચોવીસે, ગાતા નવનિધિ પાયારે. મેં ૦,



(૧૯)

શ્રી મેઘવિજયજી. (ગંગવિજય શિષ્ય)

(ચોવીસી રચના-૧૭૩૯-૧૭૪૫૨)

તેમની ચોવીસી પ્રત ન મળવાથી કલશ અત્રે આપનામાં આવ્યો છે મળેથી ખીજી આવૃત્તિમાં લખ્યું.

કલશ.

ચઊવીસઈ જીજીવરતણાં લાલા, સ્તવન કીધાં પ્રત્યે કઈરે;  
જીતી જનમ પાવન થયા લાલા, ગાયતાં જીન સુવિવેકઈ રે.

શાસન૦

પારેખ આસકરણુ જીનરાગી લાલા, વજીરપુર નગરને વાસીરે,  
તસ આગ્રહ ઈ કરી જીન સ્તવ્યા લાલા,

પાતિક ગયા અતિ નાસીરે. શાસન૦

સ વત સતર ઓગણુચાલીસ ઈ લાલા,

વજીરપુર રયા ચઊમાસી રે;

સકલ સંઘ નઈ સુખ કરૂં લાલા, યુષ્ઠિઆ જીન ઉલ્લાસી રે.

શાસન૦

સકલ પડિત શિર સેહરો લાલા, લાલવિજય ગણિગિરૂ આરે,  
તસ સીસ પડિત રાજનો લાલા, ગંગવિજય ગુણુ ભરિયા રે.

શાસન૦

તસ પદ પકજ મધુકર લાલા, મેઘવિજય કહિ કોડી રે;  
એ ચઊવીસ તીર્થ કરા લાલા, ધો સુપ મગલીક કોડી રે.

શાસન૦

દેખી પ્રભુ મુખ નૂર, અદ્ભૂત આણુંદપૂર, આજ હો સ્વામી રે  
 વાધે રે સુખ સાધે લાધે જિમ નિધિ જી. ૧  
 ધન ધન તસ અવતાર, સુકૃત સફળ સ સાર, આજ હો સ્વામી રે  
 જિજ્ઞે રે સુખદાયક નાયક નિરખીઓ જી. ૨  
 સકળ સફળ તસ દીહ, ધન ધન તસ શુભ જીહ, આજ  
 જેજી રે ગુણલીજી સ્વામી સંશુદ્ધિ જી. ૩  
 શિવસંપદ દાતાર, ગુણગણમણિ ભ કાર, આજ હો સ્વામી રે,  
 જાણી રે સુખખાણી પ્રાણી સેવીઓ જી. ૪  
 જ્ઞાનવિજય ગુરુ સીસ, નયવિજય નિશદ્દિશ, આજ  
 ગાવે રે શુભ ભાવે પાવે સ પદાજી. ૫

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

(ઢાલ-દેશી-નિધીયાની)

સખી સેવો શાંતિજીણુંદને, મન આણી અતિ ઉછાહ રે,  
 એ પ્રભુની જે સેવના, તે માનવ ભવનો લાહ રે સખીં ૧  
 સેવા જે એ જિન તણી, તે સાચી સુરતરૂ સેવ રે,  
 એ જગમાંહિ જોવતા, અવર ન એહવો દેવ રે સખીં ૨  
 ભગતિ ભાવ આણી ઘણે, જે સેવે એ નિશદ્દીસ રે,  
 સફલે સકલ મન કામના, તે પામે વીસવાવીસ રે સખીં ૩  
 ખિણુ ઈક સેવા પ્રભુ તણી, તે પૂરે કામિત કામ રે,  
 માતુ ત્રિભુવન સ પદા કરૂ, એ ઉત્તમ ધામ રે સખીં ૪  
 જનમ સફલ જગ તેહનો, જે પામ્યો પ્રભુની સેવ રે,  
 પુણ્ય સફલ તસ પ્રગટીયા, તસ ત્રૂઠા ત્રિભુવન દેવ રે સખીં ૫



શિવ સુખ દાયક સેવના, એ દેવના દેવની જોડ રે,  
પામીને આરાધશે, શિવ સુખ લહશે તેડ રે. સખીં ૬  
ધમ જાણી નિતુ સેવીએ, જિમ પહોંચે વંછિત કોડી રે,  
જ્ઞાનવિજય બુધ રાયનો, ધમ શિષ્ય કહે કર જોડી રે. સખીં ૭

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૩)

(ધન મિદલી મને લાગો-એ દેશી )

ભવિઆણુ વ દો ભાવશુ', સાહિબ નેમિ જિણુ'દ; મોરા લાલ  
ભાવશુ નિત વદતા, લહીયે પરમાણુ દ મોં ભવિં ॥૧॥  
પ્રહારી ચુડામણિ, સાચો એ વડવીર, મોરાં  
મદન મત ગજ કેસરી, મેરૂ મહી ધર ધીર મોં ભવિં ॥૨॥  
રૂપઅનુ તુ જિન તણુ', સોહે સહજ સનૂર, મોરાં  
હરખે નયણે નિરખતાં, પસરે પ્રેમ પડુર. મોં ભવિં ॥૩॥  
ગુણ અન તા પ્રભુ તણા, કહતાં ન આવે પાર, મોરાં  
નિરૂપમ ગુણગણ મણિ તણો, માનુ એ ભ ડાર મોં ભવિં ॥૪॥  
વદન અનોપમ જિન તણુ, એ મુજ નયણ ચકેર; મોરાં  
નિરખી હરખે ચિત્તમા, ઉમગે આન દ જોર મોં ભવિં ॥૫॥  
અતુલિબલ અરિહંતજી, ભવભજન ભગવંત, મોરાં  
કામિત પૂરણ સુરતરૂ, કેવલ કમલા ક ત. મોં ભવિં ॥૬॥  
રાજિમતિ મન વાલ હો, યાવ્વ કુલ શણગાર, મોં  
નયવિજય પ્રભુ વદતા, નિતુ નિતુ જપ જયકાર મોરાં  
ભવિં ॥૭॥

૧૭૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૪)

( આ અનુઆલી રાતડિ રે-એ દેશી )

પ્રબલ પ્રભાવે પરગઢો રે, પુરિસા દાણી પાસ ભવિયણુ વદો.

કામ ગવિ સુરમણિ પરે રે, પૂરે વંછિત આશ વંદો વંદો રે સુખણુ.  
વદો વદો શ્રી જિન પાસ ભવિયણુ વંદો. ॥૧॥

નીલકમલ દલ પરિભલો રે, દીપે તનુ પ્રકાશ, ભવિં  
હરખે નયણે નિરખતા રે, ઉપજે અધિક ઉલ્લાસ ભવિં ॥૨॥

નિરખી નિરખી હરખીયે રે, સાહિત્ય સહજ સનૂર, ભવિં  
તેજ જલામલ ઝલહલે રે, જાણે ઉજ્યો સૂર ભવિં ॥૩॥

રત્ન જડિત વિરાજતાં રે, કુડલ સોહે સનૂર, ભવિં  
માનુ દોયે સેવા કરે રે, શશિ રવિ આવી હજૂર ભવિં ॥૪॥

મણિભવ મુગટ મનોહર રે, સોહે શિર ધર્યો સાર, ભવિં  
માનુ તારા પરવર્યો રે, ચદ્ર એ સેવાગાર ભવિં ॥૫॥

સુદર શિવરમણી વર્યો રે, પરવર્યો જ્ઞાન અનત, ભવિં  
ચિદાનંદ ચિન મૂર્તિ રે, અકલકી અરિહત ભવિં ॥૬॥

કામિત કામિતપૂર તણુ રે, પાપ તિમિર ભર ભાણુ, ભવિં  
નયવિજય પ્રભુ દરિયાણે રે, નિતુ નિતુ કોડી કલ્યાણુ  
ભવિં ॥૭॥

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૫)

(દેશી-૫ થિગાની.)

સુગુણ મસનેહી વીરજી વિનતી રે, અવધારો શ્રી જિનરાય રે;  
દરિદ્રાણ દીઠે પ્રભુજી તુમતણે રે,

અમ્હ મન હરખ ઘણેરો થાય રે. સુગુણ ૧  
નિરમળ તુમ્હ ગુણ ગંગાજળે રે, ઝીલી અહનિશિ મુઝ મન હંસ રે,  
નિરમળ હોયે કલિમલ નાસથી રે,

ખીલે કરમ મરમ ભર અંશ રે સુગુણ ૨  
કેવલ કમલા કંત મનોહરુ રે, ભેટી ભાવે તું ભગવંત રે;  
માતું માનવ ભવ સદ્ગો મહિ રે,

પામ્યું વંછિત સુખ અનંત રે સુગુણ ૩  
દેવ દયાકર ઠાકુરને મિલ્યો રે, તો ફળ્યો સકલ મનોરથ આજ રે;  
સેવક સેવા આણી ચિત્તમાં રે,

પુરો મુઝ મનવંછિત કાજ રે સુગુણ ૪  
પ્રભુજી તુઝ મનમાં સેવા થકી રે, હું વસુ એ તો મોટી વાત રે;  
પણ હું યાચું તુઝ ચિત્તમાં રે,

જિનજી વસને દિનરાત રે સુગુણ ૫  
પ્રભુજી તુઝ ચરણાંબુજ સેવના રે, મદ્ગળી ફળને ભવ ભવ દેવ રે,  
હોયો મુઝ તુઝ શાસનવાસના રે,

વળી તુઝ ચરણ કમળની સેવ રે સુગુણ ૬  
ચરમજિણેચર ભુવન દિણેચરુ રે, પૂર્યો સેવક વંછિત આશ રે;  
જ્ઞાનવિજય બુધ સીમ ઈમ વીનવે રે,

નયવિજય આણી મન ઉલ્લાસ રે. સુગુણ ૭

કલેશ.

(૬)

(ગાઓ ગાઓ ભવિ ચગિવીસે જનરાય )

ઈણિ પરે જનવરના ગુણ ગાતા,

મન વહિત સુખ થાય ગાઓં ૧

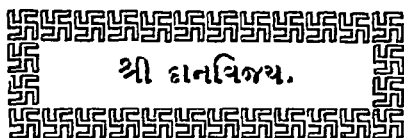
ગુણ અનતા જનવર કેરા, મુજથી કેમ કહાય,  
તોહિ પણ નિજ શક્તિ ભક્તિ, કીધો સ્તુતિ ઉપાય. ગાઓં ૨  
જનવર ગુણ ગાતા અતિ, નિર્મળ વરતે અધ્યવસાય,  
પામે બોધિ બિજ સ્તુતિથી, ઇમ પ્રવચન સુહાય. ગાઓં ૩  
જનવરણન સુવર્ણ એ માળા, કઠ ધરો રે સુહાય,  
નવનિધિ, રિદ્ધિ, સિદ્ધિ, સયવર લક્ષ્મી,

સહેજે વરે જ્યુ આય. ગાઓં ૪

સ પ્રતિ ગોયમ સોરમ મરિખા, શ્રી વિજયપ્રભસૂરિરાય;  
તે ગુરૂ ચરણ કમળ સેવાથી, પામી અધીક પસાય ગાઓં ૫  
સત્તર છે તાળે કારતિક માસે, શુદ્ધિ તેરસ સુખદાય,  
ઊન્નતપુરમાં જન ચોવીશે, ગાયા ધરી ઊછાય ગાઓં ૬  
સકલ પડિત શીર મુકુટ નગીનો, શ્રી જ્ઞાનવિજય બુધરાય,  
તે ગુરૂ પસાયે ચરણ જનના, નયવિજય ગુણ ગાય. ગાઓં ૭



(૨૧)



(૧૭૫૦, આસપાસ )

શ્રી તપગચ્છમા શ્રી વિજયરાજસૂરિ પરપરામા પડિત  
તેજવિજયજીના શિષ્ય શ્રી દાનવિજયજીની ચોવીમી અર્થ ગભીર છે,  
તથા સુંદર લાપામા ગચ્ચાયેલી છે તેઓશ્રીનો જન્મ સવત તથા  
સ્વર્ગવાસ સવત મળતા નથી. તેઓશ્રીની કૃતિ શ્રી લલિતાંગરાસ  
જથૂસરમા સં ૧૭૬૧ માં રચ્યો છે, તેમાં તેમની ગ્રાંથ ચાતુરી  
તથા વર્ણન શક્તિ જણાઈ આવે છે. તેઓશ્રીના પાત્ર સ્તવનો  
અત્રે લેવામા આગ્યા છે

સંસ્કૃત.

૧ લલિતાંગ રાસ ૧૭૬૧ જથૂસર ૩ હ્રસ્વસૂત્ર ટીકા દાનદીપિકા  
૨ દ્વ્યાણુક સ્તવન ૧૭૬૨ સુગત ૪ મૌન એકાદશી દેવવદન

શ્રી આદિનાથ જિન સ્તવન.

(૧)

(એક દિન પુડરીક ગણધર રે લાલ )

મંગલ વેલી વધારવારે લાલ, જે જિનવર જલધાર બલિહારી રે,  
સુજને તે ભાગ્યે મલ્યો રે લાલ, આદીશ્વર આધાર બલિં,  
એ ત્રિભુવન જન તારણો રે લાલ, જગમધવ જિનરાય.  
બલિહારી રે, એં ૧

ભાણુ આજ ભગ્યો ભલે રે લાલ, સદ્ગુણ થયું સુવિહાણુ બં,  
આજ દિવસ વલ્યો આપણો રે લાલ, ભેટયો ત્રિભુવન ભાણુ.  
બલિં, એં ૨

આજ સહી મુજ આગણે રે લાલ, સફળ ફલ્યો સહકાર. ખ૦,  
મુંડ માગ્યા પાસા ઢલ્યા રે લાલ, જગવરત્યો જયકાર

ખ૦, એ૦ ૩

વૂઠો ઘરે વારૂ પરે રે લાલ, મોતિયડાનો મેહ ખલિહારી રે,  
ચિંતામણિ હાથે ચડયું રે લાલ, ગગા આવી ગેહ.

ખ૦, એ૦ ૪

આજ ઉદધિ જિમ ઉલટ્યો રે લાલ, હૈડે હર્ષ પ્રવાહ ખલિ૦,  
દાનવિજય પ્રભુ દેખતા રે લાલ, ફર ગયો દુઃખ દાહ.

ખ૦ એ૦ ૫

## શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન.

(૨)

(વામાનન્ત જિનવર, મુનિમાહે વડો રે કે )

શાંતિજિનેશ્વર મુખકર, મૂરતિ તાહરી રે, કે મૂરતિ તાહરી,  
દીડી મીડી આજ, અમૃત પરે દુ ખહરી રે કે અમૃત પરે  
નીરખી નીરખી સતાપ મિટે, સધલો મને રે કે, મિટે૦  
વરસ તા જલધાર, શમે જિમ દવ વને રે કે શમે૦ ૧  
જિન ગગા પરવાહ, ગિરીન્દથી ઉતરે રે કે, ગિ૦  
તિમ સમતારસ અમૃત, જે મિંહુ દિશિ ઝરે રે કે, જે૦  
જાતિ તણા પણ વૈર, જે દેખી તિમ ટલે રે કે, જે૦  
વાયે દક્ષિણ વાય, ધનાધન જિમ ફલે રે કે ધના૦ ૨  
રાગતણુ પણ ગિહ, ન જેહમા દેખિયે રે કે, ન૦  
દેવતણા તિહા અથ, કહો કિમ લેખિયે રે કે, ક૦

રાગદ્વેષ અભાવ, તિણે બુધ અટકલે રે કે, તિં  
વહ્નિ પળે કહો કેમ, ધુંઆડો નીકલે રે કે. ધું ૦ ૩  
નીરળે સુરનર નારી, ફરી ફરી નેહ શુ રે, ફં  
પણુ તિલભાર વિકાર, ન ઉપજે તેહ શું રે; નં  
એ લોકોત્તર અતિશય, જેહનો સાંભળ્યો રે કે, જેં  
ચિંતવતાં જિન ચિત્ત, મહારસ ઉછાલ્યો રે કે. મં ૪  
સમતામય દલ લેય, માતું સહી એ ઘડી રે કે, માં  
આંખથી મહેલતાં અલગ, મુહાએ ન એક ઘડી રે કે, મું  
અકલકિત પ્રભુ મૂરતિ, ચંદ્રકલા જિસી રે કે, ચં ૦  
દાનવિજય કહે દેખત, મુજ ડીકી હસી રે કે. મું ૫

શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન.

(૩)

(અનંત વીર જ અરિહત સુણો મુજ વિનિતિ )

એહ અથિર સંસાર સ્વરૂપ અછે ઇસ્યો,  
ક્ષણ પલટાયે રગ પતંગ તણો જિસ્યો,  
બાણગરની બાણ જેમ જૂઠી સહી,  
તિમ સસારની માયા એ સાચી નહી. ૧  
ગગને જિમ હરિયાપ પલક એક પેળિયે,  
ખિણ માંહે વિસરાલ થાયે નવિ દેખિયે,  
તિમ એહ યોવન રૂપ સકલ ચંચલ અછે,  
ચટકો છે દિન ચાર વિરગ હુએ પછે. ૨  
જિમ કોઈકે નર રાજ્ય લહે સુપના વિશે,  
હય હાથી મઠ મંદિર દેખી ઉલ્લસે,

જખ જાગે તવ આપ રહે તિમ એકલો,  
 તેહવો ઋદ્ધિનો ગારવ તિલ પણુ નહિ ભલો ૩  
 દેખીતા કિપાક તણા ફલ ફૂટરા,  
 આતા સરસ સવાદ અ તે જીવિત હરાં,  
 તિમ તરૂણી તનુભોગ તુરત સુખ ઉપજે,  
 આખર તાસ વિપાક કટુક રસ નીપજે. ૪  
 એ સસાર શિવાસુત એહવો ઝોલખી,  
 રાજ રમણી ઋદ્ધિ છોડી થયા પોતે રિખી,  
 કર્મ ખપાવી આપ ગયા શિવમ દિરે,  
 દાનવિજય પ્રભુ નામથી ભવસાગર તરે ૫

શ્રી પાર્થનાથ જિન રતવન.

(૪)

(દેશી ગિહ્યગાની)

સકલ કુશલ તરૂ પોપવા રે,  
 હાજી જે જિનવર જલધર કહેવાય સુખકારી,  
 જગ ગુરુ જિનરાજ સુખં, ભવજલધિ જહાજ સુખં  
 દીઠો મે આજ સુખં, ફલિયા સવિ કાજ સુખં  
 મન વહિત સુખ પૂરવારે,

હાજી સુરતરૂ સમ જેહનો મહિમાય. સું ૧  
 સજલ જલદ જિમ સોહતીરે,

હાજી નિરૂપમ નીલવરણ જસ કાય, સુખં  
 શિર પર ઔદાયિની સમીરે,

હાજી ફણિ મણિ કિરણ ઝલકી ઝલકાય. સું ૨



ગરૂડ તણે ગરબરવેરે, હાંજી જિમ પત્તગકુલ પ્રબલ પલાય; સુ  
તિમ પ્રભુ નામ પસાયથીરે,

હાંજી સંકટ વિકટ સકલ મિટ જાય સું ૩  
કમલાકરમાંહી કમલડારે, હાંજી જિમ વિકસે દેખી દિનરાય, સુ  
તિમ મુજ હિયડું હેજ શું રે,

હાંજી હરખી હસે નીરખી પ્રભુ પાય સું ૪  
વામાનંદન વાલહોરે, હાંજી જગદાનંદ જિનવર રાય, સુ  
દાનવિજય મુખિયો સદા રે,

હાંજી પામી પાસ ચરણ સુપસાય સું ૫  
શ્રી મહાવીર જિન રતવન.

(૫)

( જાત્રા નવાણુ કમીયે સલ્લણુ )

શાસનનાયક સુંદરે, વર્ધમાન જિનરાય, સકલ સુખસાયરૂ,  
જસ નામે નિત્ય નવ નવારે, મંદિર મગલ થાય. સકલ ૧

રંગમણઠના સારીખોરે, જેહશું ધર્મસ્નેહ, સકલ ૨  
અહનિથ દિલમાંહી વસેરે, જેમ મોરા મન મેહ. સકલ ૨

રાતી પ્રભુ શુણુ રાગ શું રે, માહરી સાતે ધાત, સકલ ૩  
વિધ વિધ ભા તે વખાણીએ રે, જેહનો જસ અવદાત. સકલ ૩

તે જિનવર ચોવીસમોરે, શુણુગણુ-રથણુનિધાન, સકલ ૪  
મુજ ભવ ભાવઠ ભંજિયરે, ભગત વચ્છલ ભગવાન. સકલ ૪

સાહિબ શુણુ રંગે ઠરી રે, જે રાતા નિશદિશ, સકલ ૫  
તમઘર રંગ વધામાંગું રે, દિન દિન અધિક જગીશ. સકલ ૫

શ્રી તપગચ્છ શિવોમગ્નિ રે, શ્રી ત્રિજગતરાજસૂરીંદ, સકલ ૬  
તાસ શિખે એમ વિનવ્યારે, ચાંવીનમા જિનચંદ્ર. સકલ ૬

વર્તમાન શાસન ધામી ઝા, મુખ-મંપનિ દાવાર; સકલ ૭  
સકલ મનોરથ પૂર્યો રે, દાનવિજય જયકાર. સકલ ૭

(૨૨)

## શ્રી જ્ઞાનવિમલસૂરિ

(ચોવીસી રચના-૧૭૫૦-આસપાસ)

શ્રી વીસા ઓસવાલ વશર્મા પિતા શ્રી વાસવ શ્રેષ્ઠિ તથા માતા કનકાવતીના સુપુત્ર નાથુમલ્લને જન્મ સં ૧૬૯૪ માં લિન્નમાલમાં થયો હતો. પડિત ધીરવિમલ ગણિ પાસે દીક્ષા સં ૧૭૦૨ માં લીધી નામ 'શ્રી નયનવિમલ' રાખ્યું. શાસ્ત્રાભ્યાસ શ્રી અમૃતવિમલ ગણિ કવિગણ તથા શ્રી મેરુવિમલ ગણિ કવિરાજ પાસે કર્યો. વિં સં ૧૭૨૭ ધાણેરાવ ગામમાં પડિત પદ શ્રી વિજયપ્રભસૂરિએ આપ્યું. તેઓના ગુરુ ૧૭૩૯માં કાલધર્મ પામ્યા તે વખતના સર્વ ગીનાર્યોએ એવો વિચાર કર્યો કે હાલમાં સવિદ્યા જ્ઞાન ક્રિયા વૈરાગ્યાદિ ગુણોએ સંપૂર્ણ અને સૂરિપદને યોગ્ય શ્રીમાન્ પં નયનવિમલ ગણિ છે તેથી તેઓએ શ્રી વિજયપ્રભસૂરિ મહારાજને તેમને સૂરિપદ અર્પણ કરવા વિનંતિ કરી તે તેઓશ્રી પાટણથી વિહાર કરી સડેસર (સડેર) ગામમાં પધાર્યા તે સં ૧૭૪૮ માં કાગણ સુદિ પાંચમને ગુરુવારે શ્રી વિજયપ્રભસૂરિની આગ્રાથી શ્રી મહિમાસાગરસૂરિશ્રીએ આચાર્ય પદ શ્રી નયનવિમલગણિને આપ્યું અને શ્રી જ્ઞાનવિમલસૂરિ એવું નામ સ્થાપન કર્યું. શ્રેષ્ઠિવર્ધ નાગજી પારેખે પ્રદાન મહોત્સવ કરી સવળો ખર્ચ કર્યો.

મુખ્ય વિહાર સુરત, ખભાત, રાજનગર, પાટણ, રાધનપુર, સાદડી, ધાણેરાવ, સિરોહી, પાલીતાણા, જુનાગઢ વગેરે સ્થળે કર્યો હતો. શ્રીમાન્ મહોપાધ્યાય શ્રી વિનયવિજયજી, શ્રીમાન્ મહોપાધ્યાય શ્રી યશોવિજયજી, તથા શ્રીમાન્ પં ઋદ્ધિવિમલ ગણિએ પ્રાય.

સાથે વિદ્યાર કરતા હતા. તેઓશ્રીએ ઘણા વખત શ્રી સિદ્ધાચલજીની યાત્રા કરી હતી ૧૭ અંગૂળન શસાકાઓ ડગવી હતી સં ૧૭૮૨માં પગ્યજ્ઞમયને લીધે શ્રી સિદ્ધાચલજી યાત્રાનો અંતરાય થયો તે વખે ખલાતમાં ચોમાસું ગાળા હતા. તે ઘણા સાધુઓને વાયપદ, પદિનપદ આપ્યું હતું.

જિવન્તી છે કે એક મમયે શ્રી સિદ્ધાચલજીમાં શ્રી વિજય-પ્રજ્ઞમુનિ દાજરીમા મુખ્ય દેગસરમા તાત્કાલિક નવા ૪૫ ઠાળ્યો વડે ચૈત્યવન્દન કર્યું. તેઓ માટે અન્ય દર્શનાઓ પણ લખેછે કે—

સંસ્કૃતકવિતાયાં કલિકાલ સર્વજ્ઞવિરુદ્ધ ધારિ-  
શ્રી હેમચન્દ્રસૂરિ., પ્રાકૃતકવિતાયાં તુ શ્રીમત્તપાગચ્છાચાર્ય  
વિમલજાણીય શ્રીમત્ જ્ઞાનવિમલસૂરિ ।

સંસ્કૃત ઠાળ્યો કવિદાસ સર્વજ્ઞ શ્રી હેમચન્દ્રસૂરિના અને પ્રાકૃત ઠાળ્યો તપાચ્છીય શ્રી જ્ઞાનવિમલમુનિના

સંવત ૧૭૭૭માં મુરતવાળા પ્રેમજી પારેએ શ્રી સિદ્ધાચલને સથ તેમના ઉપદેશથી ઠાળ્યો હતો તેમનો જ્ઞાનભંડાર ખલાતમા ખારવાડાના વિમલના ઉપાશ્રયમા છે. તેઓશ્રીએ ૪૪ સજ્ઞાઓની રચના કરી છે શ્રી તીર્થમાલા રતવનમાં મુરતથી નીડળી રાંદેર, ભાદ્ય, દાવી વગેરેનું વર્ણન કરી સિદ્ધપુર, મહેસાણા અને અમદાવાદ થઈ ૭ મહિને સુગત પાછા પધાર્યા હતા. તેનું વર્ણન છે.

ગુજરાતીમાં રતવનો, રતુતિઓ, સજ્ઞાઓ, પદો આદિ વધુ રચ્યા છે તેઓશ્રીએ બે ચોવીસી રચી છે. તેઓશ્રીના પગલાને દેરી શ્રી સુરત સૈવદપરા શ્રી નન્દીશ્વર દીપના દેગમાં છે

૮૧ વર્ષનો ચાલિત પર્વાય પાળી ૮૯ વર્ષનું આયુષ્ય પુરૂં કરી

૭ શ્રી જિનપૂજ વિધિ.	૮૧	૧૭૪૧
૮ શ્રમણસૂત્ર બાલાવબોધ.		૧૭૪૩
૯ બારવન ગ્રહણ રાસ		૧૭૫૦ અમદાવાદ.
૧૦ શ્રી ગોડીપાર્શ્વનાથ સ્તવન	૧૫	૧૭૫૫
૧૧ તીર્થમાલા.		૧૭૫૫
૧૨ દીવાળી કલ્પ બાલાવબોધ	૧૨૦૦	૧૭૬૩
૧૩ વીસ સ્થાનક તપ વિધિ.		૧૭૬૬
૧૪ શ્રી સૂર્યાલ નાટક		૧૭૬૬
૧૫ શ્રી મહાવીર સ્વામી સ્તવન	૧૩	૧૭૬૯
૧૬ આનન્દધન ચોવીસી ટો	૨૩૦૦	૧૭૬૯
૧૭ અધ્યાત્મ કલ્પ બાલાવબોધ	૮૦૦૦	૧૭૭૦
૧૮ શ્રી ચન્દ્રકેવલી રાસ	૭૬૦૦	૧૭૭૦
૧૯ પાક્ષિક સૂત્ર બાલાવબોધ	૫૫૦૦	૧૭૭૩
૨૦ રોહિણી અશોક ચન્દ્ર રાસ		૧૭૭૪ સુરત.
૨૧ ઉપાંચ યશોવિજયજી કૃત સાડી ત્રણસો ગાથા સ્તવન બાલાવબોધ		
૨૨ યોગદષ્ટિની સજ્ઞાય	૨૩ પર્થુપણ પર્વની સજ્ઞાય	
૨૪ શ્રી જ્ઞાનવિલાસ	૨૫ શ્રી સંયમ તરંગ	

ઉપરાંત શ્રી સિદ્ધાચલજીના સખ્યાબોધ સ્તવનો રચ્યા છે

### સ સ્કૃત-વિલાગ.

અન્યનામ.

સ્લોક-સંખ્યા. રચના સં.

૧ શ્રીપાલ ચરિત્ર ગદ્ય	૨૦૦૦	૧૭૪૫
૨ શ્રી પ્રશ્ન બાકરણ સૂત્રવૃત્તિ.	૭૫૦૦	
૩ સ સાર દાવાનલ સૂત્રવૃત્તિ	૧૨૫	
૪ પ્રશ્ન દ્વાત્રિશિકા સ્તોત્ર બાલાવબોધ યુક્ત	૩૦૦	
૫ નરભય દષ્ટાન્તો પનયમાલા	૫૫૭	

## શ્રી આદિજિન રતવન.

(૧)

(ઢાળ-શબ્દનાની)

આદિકરણ અરિહંતજી, ઓલગહી અવધાર લલના,  
પ્રથમ જિનેસર પ્રણમીએ, વછિત કૃણ દાતાર લલના-આદિ ૧  
ઉષગારી અવની તળે, ગુણ અનંત લગવાન લં.  
અવિનાશી અક્ષયકળા, વરતે અતિશય નિધાન લં-આદિ ૨  
ગૃહવાસે પણ જોહને, અમૃતકૃણ આહાર લં,  
તે અમૃતકૃણને લહે, એ યુગનુ નિરધાર લં. આદિ ૩  
વશ ઈક્ષાગ છે જોહનો, ચઢતો રસ સુવિશેષ લં  
જરતાદિક થયા દેવળી, અનુભવ રસ કૃણ દેખ લં આદિ ૪  
નાહિરાયા કુળમ ડણે, મેરુદેવી સર હંસ લં,  
ઋષભદેવ નિતુ વહીએ, જ્ઞાનચિમળ અવતંસ લં આદિ ૫

## શ્રી આદિજિન રતવન.

(૨)

(મહાવિદેહ ક્ષેત્ર સુકામણુ-એ દેશી)

પ્રથમ જિનેસર વદિએ, સારથ પતિ ધન નામ લાલરે,  
પૂર્વ વિદેહે સાધુને, દીધા ધનના દાન લાલરે પ્રથમ ૧  
યુગલ સુધર્મે સુર થયા, મહાબલ ભૂપ વિદેહ લાલરે,  
લલિતાગ સુર ઇશાનમાં, સ્વયં પ્રભાસુ નેહ લાલરે. પ્રથમ ૨  
વજ્ર નંદરાય વિદેહમાં, યુગલિ સોરમિ દેવ લાલરે,  
કેશવ વૈદ્ય વિદેહમાં, ચાર મિત્ર મુનિ સેવ લાલરે પ્રથમ ૩

અચ્યુત અમર વિદેહમા, વજ્ર નાભ ચક્ર ધાર લાલરે;  
 છ જણ સાથિ સંજમિ, બાંધે જિનપદસાર લાલરે પ્રથમ ૦ ૪  
 અવગ્નિમાં ઉપના, તિહાંથી ઋષભ અવતાર લાલરે;  
 ઈન્દ્રિયાગ બ્રહ્મિ મોહામણી, આદિ ધરમ કહિનાર લાલરે. પ્ર ૦ ૫  
 કુલગર નામિ નરિંદનો, મરૂદેવીનો નંદ લાલરે,  
 વૃષભ લાંછન કંચન વને, સેવે સુરનર ઇંદ લાલરે પ્ર ૦ ૬  
 ગૃહવાસે પણ જેહને, કલ્પદ્રુમ ફૂલ ભોગ લાલરે,  
 પાણી ખીર સમુદ્રનુ, પૃથ્વી સુરવર ભોગ લાલરે. પ્ર ૦ ૭  
 યુગલાં ધર્મ નિવારણો, તાન્ણો ભવિજલ રાશિ લાલરે,  
 જ્ઞાન વિમલસુરોદ્ધની પુરો વચિત આશ લાલરે. પ્ર ૦ ૮

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૩)

સુણો શાંતિ જિનેસર સાહિબા, સુખકાર કશ્ણાસિંધુ રે,  
 પ્રભુ તુમ સમ કો દાતા નહિ, નિષ્કારણ ત્રિભુવન બંધુરે. સુણો ૦ ૧  
 જસ નામે અખય મંપદ હોએ, વલી આધિ તણી હોયે શાંતિ રે;  
 હુઃખ દુરિત ઉપદ્રવ સવિ મિટે, લાજે મિથ્યામતિ બ્રાતિરે. સુ ૦ ૨  
 તું રાગ રહિત પણ રીઝવે, સવિ સજ્જન કેરાં ચિત્ત રે;  
 નિરદ્રવ્ય અને પરમેશ્વર, વિણ નૈહ તું જગ મિત્ત રે સુ ૦ ૩  
 તું ચક્રી પણ ભવચક્રનો, સંબધ ન કોઈ ક્રીધ રે,  
 તુ તો ભોગી યોગી દાખિયો, સહજે સમતારસ સિદ્ધ રે સુ ૦ ૪  
 વિણ તેઓ નિત્ય સહાય છે, તુજ લોકોત્તર આચાર રે;  
 કહે જ્ઞાનવિમલ ગુણ તાહરા, લહિયે ગણવે કિમ પાર રે. સુ ૦ ૫

## શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૮)

જ ખુદ્દીપે ભન્તમા હો લાલ, રત્નપુરી અભિરામરે,  
દાનેશ્વરિ વ દો

શ્રી પેણુ રાજા તેહનો હો લાલ, યુદ્ધ કરતા પુત્રને હો લાલ,  
દેખી દુષ્ટ સંસાર રે દાનેશ્વરિ વ દો

વિષકળ સુધીને ગ્રવ્યા હો લાલ ૧  
દેવકુરા યુગલે થયા હો લાલ, સૌધમ્મે મુર થાય રે, દાને  
જ ખુદ્દીપે ભરતમા હો લાલ, વૈતાલ્યે રથનુ પુરે હો લાલ,  
અકી કીર્તિ નૃપ નામ હો, દાને નયોતિમાલા રાણી તણા હો ૨  
અમિત તેજ મુત ને થયા હો લાલ,

મયમ દિન છવીમ હો ૦ દાને  
અ તે અણસણુ આઢરી હો લાલ, પ્રાણુતકલ્પે દેવતા હો લાલ,  
નામે થયા મણિચુલરે દાને ૩  
જ ખુદ્દીપ વિદેહમા હો લાલ, વિન્યા રમણી શુભાપુરી હો લાલ,  
પામ્યા પદ ભલદેવ રે, આયુ ચોરાશી લખ વર્ષનુ હો લાલ દા ૪  
સોલ મહસ નૃપ સાથ શુ હો લાલ,

લીએ સયમ ધરી પ્રેમ રે દાને  
અચ્યુતકલ્પે મુર થયા હો લાલ, તિહાથી જ ખુ વિદેહમા હો લાલ,  
વિન્યા મગલાવતી નામ રે,

રત્ન મગ્યા પુરી ભલી હો લાલ ૫  
ક્ષેમ કર તીર્થ કર હો લાલ, રત્નમાલા તસ નાર રે,  
તમ મુત વજ્રયુદ્ધ થયા હો લાલ, ચકી થઈ નત આઢરે હો લાલ,  
પાદોપગમી હોયરે દાને ૦ ત્રીજે ગ્રેવેકે મુર થયા હો લાલ ૬

તિહાંથી જ'ણુ વિદેહમા હો લાલ, વિજ્યા પુષ્કલાવર્ધનામે રે,  
પુંડરીગિણી નયરી ભલી હો લાલ, ઘનરથ તીર્થ'કર તિહાં હો લાલ,  
પરીક્ષા સુરે કરી રૂપ રે, નિજ તનુ સાટે ઉગારીઓ હો લાલ,  
દાની બિરૂદ તિહાં લહ્યું હો લાલ, આપુ ચોરાશી લખ પૂર્વ રે દાને.

એક લખ પૂર્વ સંયમી હો લાલ દાને. ૭

જિનપદ સાધી રૂપડું હો લાલ, સર્વાથ થયા દેવ રે;  
તિહાંથી ચવી હુતિયણાઉરે હો લાલ,

વિશ્વસેન અચિરા તણો હો લાલ.

નંદન ગુણહુ નિધાન રે, દાને.

શાંતિ થઈ સવી ઇતિ તિહાં હો લાલ ૮

શાંતિનામ તિણે કારણે હો લાલ, મૃગ લંછન મનોહારી રે દા.  
એક ભવે પદવી ખેડુ લહ્યા હો લાલ,

પંચમ ચક્રી સોલમા હો લાલ,

જિનવર જગે જયકાર રે, દાને.

જ્ઞાનવિમલ ગુણથી સદા હો લાલ. ૯

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૫)

(તીર્થ'કરપદ ગાધિયો-એ દેશી)

ઇણુ ભરતે અચલાપુરિ, નૃપ વિક્રમ ધન નામિરે લાલ,  
સંયમ લઈ સુર થયા, સૌધર્મે શુભ કામરે લાલ,

જિનવરને કરી વદના. એ આંકણી ૧

વૈતાલ્યે સૌરીપુરે, ચિત્ર ગતિ વિદ્યાધારિ, મેરે લાલ,

દીક્ષાગ્રહી મહેંદ્રમાં, સુર સુખ પામ્યા સાર મેરે લાલ. જિન. ૨



સિહપુરે અપરાજિતે ભૂપતિ યમલા નામરે લાલ,  
 ઇચ્છારમાં સુરલોકમા, સુરવર થયા ઉદાર મેરે લાલ  
 હૃતિણારિ શ ખ ભૂપતિ, સ યમ જિનપદ બાધિ રે  
 અપરાજિત સુરથી ચવી, સૌરીપુરે નીરાબાધ મેરે લાલ  
 સમુદ્રવિજય શિવાદેવીનો સુત, શ ખ લાંછન જિણુ દ  
 અજન વણુ બાવીસમો, અરિષ્ટનેમી બાવીશ  
 જિનવર જ્ઞાન દિણુ દ મેરે લાલ, જિનવરને કરૂ

શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન.

(૬)

(રાગ-આધા આમ પધારો પૂજ્ય-ગે દેશી )

નેમિ નિરજન નાથ હુમારો, અજનવણુ શરી  
 પણ અજ્ઞાનતિમિરને ટાલે, જીત્યો મન્મથ વ.  
 પ્રણુમો પ્રેમ ધરીને પાય, પામો પરમાનંદ  
 યદુકુલચંદ્ર રાય માતશિવાદે નદા. એ આ  
 રાજિમતીશુ પૂરવલવની, પ્રીત લલી પેરે પાલી  
 પાણિગ્રહણુ સ કેતે આવી, તોરણુથી રથ વાળી પ્રણુ  
 અબલા સાથે નેહ ન જોડ્યો, તે પણ ધન્ય કહાણી,  
 એક રસે બિહુ પ્રીત થઈ તો, કીર્તિ કોડ ગવાણી. પ્રણુમો  
 ચ દન પરિમલ જેમ જેમ ખીરે, ધૃત એકરૂપ નવિ અલ  
 એમ જે પ્રીત નિવાસે અહનિશ, તે ધનગુણુ શુ વિલગા. પ્ર  
 એમ એક ગી જે નર કરશે, તે ભવ સાયર તરશે,  
 જ્ઞાનવિમલ લીલા તે ધરશે, શિવસુ દરી તસ વરશે. પ્રણુમો ૦ પ

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૭)

જંબૂદ્વીપે પોતનપુરમાં, અરવિંદ નામે રાજા રે;  
તામ્ર પુરોહિત વિશ્વભૂત કિજ, મુત મરૂભૂતિ શુભ તાન્દ રે ૧  
પાસ જિનેશ્વર પુરિમાદાણી, એ આંકણી.  
શ્રાવક-ધર્મ આરાધે, અ તે કમઠિ શિલાતલે આપ્યો રે,  
કુંજર હો એ સ્ત્રીતમ્મ વરણા, કરણી મોહિ વ્યાપ્યો રી. પાસ ૨  
અરવિંદ રાજઋષી દેખીને, જાતિસ્મરણ પામ્યો રી,  
કમઠ કુકલ અહિડંચ્યો, સહસ્રારે મુખ કામ્યો રી. પાસ ૩  
મહાવિદેહ વિદ્યુતગતિ નૃપ, તિલકાવતી તસરાણી રે,  
કિરણવેગ મુત સંયમ લઈ, લહે અચ્યુત મુખ બાણી રે. પાસ ૪  
પૂર્વ વિદેહે વિદ્યાધગ્વર, સંયમ મારગ સાધારે;  
કમઠ જીવ સિંહે તે હણીઓ, મધ્ય ઓવેયકે મુખ લાધારે પા ૫  
સુવર્ણ બારુ ચક્રી મુવિદેહે, સંયમ જિનપદ બાધે રે,  
કમઠ જીવ વ્યાધે તે હણીઓ, પ્રાણ તિ મુગ્ધ મમાધિ રે પા ૬  
અન્વસેન નૃપ વામા નંદન, નયરી વણારસી જોડની રે;  
નીલ વરણ અહિલંછન દીપે, આણ વહું હું તેડની રે. પાસ ૭  
પામ જિનેશ્વર તેવીસમો જિન, જ્ઞાનવિમલ શુભ ભરીઓ રે;  
બાહિ અહિને સેવક તારે, અપર પર ભવદરીઓ રે. પાસ ૮

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન.

(૮)

(ગન-પ્રિયુવન તાગલુ નીરવ પાસ ચિતામણી રે કે-એ દેશી )  
પુરિમાદાણી પામ કે આસ સદ્ગુણ કરો કે આસ,  
દાસતણી અરદાસ મદા દિલમેં ધરો રે કે સદાન;

બપઘ્યો જેમ જલધર વિણુ જાયે નહીં રે કે વિણું, ૧  
 તેમ તુમ વિણુ હુ ઓર ન જાયુ એ સહિરે કે જાયું  
 તુમ ઉપર એક તારી કરીને હુ રહ્યો રે કે કરીને,  
 સાહબ તુમ મુજ એક મે અવર ન સ ગ્રહ્યો રે કે અવર,  
 સેવાની પણ ચૂક કદા પડતી નથી રે કે કદા,  
 ઋદ્ધિ અન ત ખજાને ખોટ પણ કેા નથી રે કે ખોટ ૨  
 ભવિતવ્યતા પણ ભવ્ય અછે પ્રભુ માહરી રે કે અછે,  
 તે જાણ્યુ નિરધાર કૃપા લહી તાહરી રે કે કૃપા લહી,  
 ભવસ્થિતિનો પરિપાક વિલખ વિચે કરે રે કે વિલખ,  
 સ ધયણાદિક દોષ તણો અતર ધરે રે કે તણો ૩  
 પણ તે નાવે કામ એ વાત નિવાત છે રે કે વાત,  
 સેવક કેમ હોયે દૂર જે ખાના જાતિ છે રે કે ખાના,  
 ભોલવિયા નવિ જાય કે જે તુમ શિખવ્યા રે કે જે,  
 પહેલા હેજ દેખાડી જેહને હેલવ્યા રે કે જેહને ૪  
 તે અલગા કેમ જાય નજર ધરો નેહની રે કે નજર,  
 વછિત આપી આસ સફળ કરો તેહની રે કે સફળ,  
 જ્ઞાનવિમલ પ્રભુ ચરણસેવા નિતુ દીણ્યે રે કે સેવા,  
 સહજે ઉદય બહુમાન અધિક હવે કીણ્યે રે કે અધિક ૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૯)

( રાગ—આદર જીવ ! ક્ષમા ગુણ આદર—એ દેશી )

વર્દ્ધમાન જિનવરને ધ્યાને, વર્દ્ધમાન સમ થાવે જી,  
 વર્દ્ધમાન વિદ્યા સુપસાયે, વર્દ્ધમાન સુખ પાવે જી. વર્દ્ધમાન ૧

ગું ગતિ મતિ ઇતિ ચિતિ શ્રે પાદુકાં, સ્તુત્ય મુનિ મુનિ મુનિ મુનિ  
 નયવંતુ નગમાં નસ શાસન, કુલુ મુનિ મુનિ મુનિ મુનિ મુનિ મુનિ મુનિ

જે અજ્ઞાની તુમ મત મરિયો, પદ્મનભે દે. જાણે ૨૭  
કહો દેણુ અમૃતને વિષ કહીયો, મંદમરિયો ૨૮  
૩૬૪૫૫૫ ૩

જે તુમ આગમ મરત સુધારક, શીવનાં પાદ પાડ્યાં  
વાન જન્મ સુદૃઢારથ બાણો, સુર નર ના હુડ્યું કાળ મડ્યું.

૩૬૧

आष्टिम तुम पद पंक्ज सेवा, नितु नितु ~~अष्टम~~ ~~अष्टम~~ ७५  
श्री ज्ञानविमलसूरीधर लाभ, प्रभुने 'अष्टम' ~~अष्टम~~ ७५  
७५

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(10)

( હુમચીની દેશી )

જ બૃહ્દાગ્નિ અપરવિ દેહે, આમાવિષ નયરસાર,  
શ્રાવક ધર્મ આરાધિ સોહમે, એકપત્ન્ય સુર સારરે. હમચરી. ૧  
નામ મરીચિ ભરત તણો મુત, મુનિ થઈ થયો ત્રિદંડી,  
લગ્ન યોગશીર્ષ આયુષો, બભ્રોકે સુર માલીરે હમચરી. ૨  
એંશીલાળ પૂરતું છવી, કોશિક દિન મુત થયો દેવી,  
સોવમે સુર પુષ્પન્નિત્ર દિન, બહોતરી પૂર્વલળ છવીરે  
હમચરી. ૩

સોધમે સુર અગ્નિદ્યોત દિજ, ચોસઠ લખ પૂર્વ આય,  
ઘશ્યાને અગ્નિ ભૂત દિજ લિજિ, છપન્નપૂર્વ લખ આય રે.  
હમચડીં ૪

સનત કુમારે ભારહાજ, ચુમાલીઅ લખ પૂર્વ લખ આય,  
માહેન્દ્રે સુર તિહાથી બહુભવ, અ તે ત્રીઢ ડી થાયરે હમં ૫

રાજ ઘડે વિશ્વભૂતિ નૃપતિ થઈ, વર્ષ કોટિનું આય,  
વર્ષ અહમ ચારિત્ર નિયાણુ કરી, મહાશુકે થાયરે. હમં ૬

ત્રિપૃષ્ઠ નામ હરિ પોતન પુરિમા, ચુલશ વર્ષ લાખ આય,  
સાતમી નરકે સીંહચતુ નરકે, ભવભ્રમહિ બહુ થાય. હમં ૭

મહાવિદેહે પ્રીયમિત્ર ચક્રી, ડોટિ વર્ષ તપ કરતો,  
શુકે સુરવર તિહાથી ભરતો, છત્રાપુરી અવતરતો હમં ૮

ચદન નામે લાખ વરસનો, પાલી મયમ ભાર,  
લાખ ઈગ્યાર અસી સહમમા, સહસણા, છ સય પણ્યાલ  
સ સાર રે. હમં ૯

માસખમણથી સ્થાનક સાધે, બાધિ જિનપદ કર્મ,  
પ્રાણિતસુર તિહાથી કુડનપુર, ગભે બહુ સ કમે રે હમં ૧૦

ક્ષત્રિય કુલ પુરિ સિદ્ધારથ, નૃપ ત્રિથલા માય,  
હરિલ છનક ચનવનિકાય, ઈમસગવીસભવ થાય રે હમં ૧૧

વર્ધમાન મહાવીર શ્રમણએ, નામ ત્રિણે સુખદાઈ,  
જ્ઞાનવિમલથી જસ શાસન મહિમા, અવિચલ ઉદય સવાઈરે.  
હમચડીં ૧૨.

(૧૧)

વૈરાગ્ય-૫૬

વાલમીયારે વિરથા જનમ ગમાયા,  
પર સંગત કર દર વિસિ ભટકા, પરસે પ્રેમ લગાયા,  
પરસેં જાયા પરરંગ ભાયા, પરકું લોગ લગાયા૦ ૧  
—વિરથા જનમ ગમાયા.

માટી ખાના માટી પીના માટીમે રમ જાના,  
માટી ચીવર માટી ભૂષણ માટી રગસો ભીના૦ ૨  
—વિરથા જનમ ગમાયા.

પરદેશીસે નાતરા કીના, માયામેં લપટાના;  
નિધિ સયમ જ્ઞાનાનન્દ અનુભવ, શુરુ વિન નહી તરાના રે૦ ૩  
વાલમિયા વિરથા જનમ ગમાયા.

તીર્થયાત્રા સ્તવન પ્રશસ્તિ.

(૧૨)

રચના સં ૧૭૫૫

અનુકમે ધરા લણી ચાલતાં સુણિ સુંદરિ,  
વાંઘા તીર્થ વિવેક સાહેલડી.  
મહિસાણે રાજનગર પ્રમુખે સુણ સુંદરિ,  
શ્રી જિનકેરાં ઠામ સાહેલડી.  
પ્રણમિ પ્રેમઈ પોહતલા સુણ સુંદરિ,  
સુરત ખંદર નામ સાહેલડી૦ ૭૭  
વિધિસ્થું છ'રી પાલતાં સુણ સુંદરિ,  
પદ માસે કરી યાત્ર સાહેલડી.

૧૯૨ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમ

જ્ઞાનવિમલસૂરિ સાથસ્યું સુણુ સુદરિ  
વદી સફલ કરે ગાત્ર

સાત ખેત્રઈ વિત્ત વાવતા સુણુ સુદરિ,  
ઉચિત પ્રમુખ કરે ગા-

શાસન શોભા દાખવી સુણુ સુંદરિ,  
નિજ વચનનુ રાખ્યુ મા-

ઠામિ ઠામિ પૂરી ભાવના સુણુ સુદરિ,  
પૂજા સત્તર

દેવદ્રવ્ય વૃદ્ધિ દાખતા સુણુ સુદરિ,  
સફલ કર્યો અવતાર

સ વત ૧૭-સત્તર પંચાવને પપ સુણુ ર  
સફલ મનોરથ સિ

જ્યેષ્ઠ શુકલ દશમી દિને સુણુ સુદરિ,  
એ તીરથ રચના કીધ ર.

શ્રી અશોક રોહિણી-રાસ.  
(૧૩)

(રચના સં ૧૭૭૪ સુગત )

આદિ—

જન અજન નિર્માળ થકી, વાધે નયણે તે  
નિમ મતિ દીપે દેખી ઇ, સકલ વસ્તુ ગુરુ  
ગુણ મણિ રોહિણ ગોહણા, ચલ ભૂમિકા સમાન  
રોહિણી નામે જે યજ્ઞ, તાસ પ્રખન્ધ કહું અ  
મુણતા શ્રવણે સુખ હોઈ, ભણતા નાવે શોક,  
આપન હિતને કારણે, મદા દાલ બિહુ લોક ૭  
ધર્મ ધર્મ ભાખે માદુ, પણ પરમાર્થ ધર્મ,  
આત્મભાવિ આવરણ કરે, દર કર્મ સવિ કર્મ ૮

અન્તે—

હવે શ્રી આનંદવિમલસૂરિ તણા,  
 વડસીસ જેરે ધરમસિંહુ આણુગાર રે  
 વયરાગી ગીતારથ ગુરુ ગુણ રાગીઆરે, સ વેગી સિણુગાર રે ૬  
 —ધન ધન સુવિહિત તપગચ્છ સાધુ પરંપરા રે,  
 તસ સીસ ગણિ જયવિમલ નામે લલારે,  
 કીર્તિવિમલ કવિ શિસરે.

શ્રીનયવિમલ કવિ તેહના સીસ સોભાગીઆરે,  
 શ્રીધીર વિમલ વિશેષ રે. ૭  
 ધન ધન.....

સીસ તેહનો નયવિમલ નામે કવિરે, વિનયી વહે ગુરુ આણુરે.  
 ભપ સંપદથી તેણે આચારી જ પદ લીધુ રે,  
 લહી શ્રી વિજય પ્રભસૂરિ આણુ રે. ૮  
 ધન ધન.....

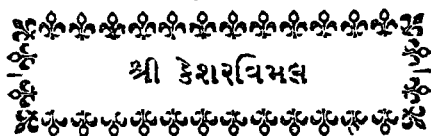
નામ લહ્યુ તેણે જ્ઞાનવિમલસૂરિ ઇચ્છુ રે,  
 તેણે એ રચિયો રાસ રે,  
 દાલ બધ એ ભવિ જણુને લણુવા લણી રે,  
 જેહથી હોઈ બુદ્ધિ પ્રકાશ રે (૯) ધન ધન...

૪ ૭ ૭ ૧  
 સ વત યુગ-મુનિ-મુનિ-વિધુ વર્ષ નામથી રે,  
 સૂરતિ બ દર પાસ રે,  
 સૈયદપુગમા તિલકને સરિખુ રે, તિહા રહી ચોમાસ રે ૧૦  
 ધન ધન .....

વિમલ શાન્તિ જિન ચરણુ સેવા સુપસાયથી રે,  
 મ પૂરણુ એ કીધરે,  
 માગસર મુદિ જ્ઞાન પથમી દીન ઓહામણુ રે, મનહ  
 મનોરથ સિદ્ધરે. ૧૧ ધન ધન.. .....



(૨૩)



(ચોવીસી રચના-સ ૧૭૫૦-માગરોળ )

શ્રી તપગચ્છમા શ્રી શાતિવિમળના શિષ્ય આ મુનિ થઇ ગયા છે તેમની ચોવીસી લાવવાહી ને સુખ છે તેઓશ્રીની બીજી ત્રય-રચનામા એ ગુજરાતી કૃતિઓ જણાય છે તેમા સૂક્તિમાલાના પદો મોઢે કરના લાયક છે આ સાથે તેમના પાંચ સ્તવનો તથા સૂક્તિમાલાના એ સ્તોત્રો આપવામા આવ્યા છે

૧ ચોવીસી સવત ૧૭૫૦ ૨ સૂક્તિમાલા સવત ૧૭૫૪  
૩ વકચૂલરાસ ,, ૧૭૫૬

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન

(૧)

(લાડીલો લાખેણી લાડી વખાણો આયો-એ દેશી )

સહીયા ઋષભજીણુંદશુ મન લાગ્યુ ,

ચોલ તણી પૂરે રંગ લાગે હે.

મોઝં મન રાતું એ પ્રભુ રાગે, જેહવુ હીર કીરમજી રાગે હે,  
રાત દિવસ જે પ્રભુ મુખ આગે, મીન જ્યુ રમે નીર અથાગે હે

૧ સહીયા૦

મોહ મેરા ચદ ચકેરા, જીમ કોયલ વલી સહકારા હે,  
તિમ પ્રગટે બહુનેહા મેરા, એહ મૂરતિ શું અધિ કેરાહે

૨ સહીયા૦

શોભા દેખી પ્રભુ મુખ કેરી, આખલડી ઉલ્લસે અધિ કેરી હે;  
જાણું જે કીજે સેવા ભલેરી, ટાળે દૂર ભવની ફેરી હે.

૩ સહીયાં

મોહનમૂરતિ મોહનગારી, એ સમ નહી જગ ઉપગારી હે;  
એ હીજ સાચી કામણુગારી, જિણે વશ કરી મુગતિ ઠગારી હે.

૪ સહીયાં

છમ છમ દેખુ મન નિહારી, તિમ મુજ મન લાગે ખ્યારી હે;  
એક મૂરતિ દેખો મનોહારી, દરીસણની જાણી ખલિહારી હે.

૫ સહીયાં

નાલિ નરેન્દ્ર કુલ અવતારી, મરૂદેવી માતા જેણે તારી હે;  
સુનંદા સુમંગલા વરી જેણે મારી, યુગલા ધર્મ નિવારી હે.

૬ સહીયાં

રાજ્યની રીતિ જેણે વિસ્તારી, નિરમલ વર કેવલ ધારી હે;  
શેત્રુંજીગિરિવર પ્રભુ પાઉ ધારી, મહિમા અનંત વધારી હે.

૭ સહીયાં

રૂપલ છનેસર મૂરતિ સારી, શેત્રુંજી ગિરિવર શોભાકારી હે;  
કેસરવિમલ કહે જે નર-નારી, પ્રણમે તે જગ જયકારી હે.

૮ સહીયાં

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

(દીકી હો પ્રભુ દીકી જગ ગુરુ તુજ-એ દેશી.)

સાંભલ હો પ્રભુ સાંભલ શાંતિ જિણુ દ,  
વિનતિ હો પ્રભુ વિનતિ મહારા મનતાણીય,

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન.

(૩)

(વર્ધમાન જિનવર વરદાત્રી-એ દેશી)

આંભલ સ્વામી ચિત્ત મુખકારી, નરભવ કેરી હું તુજ નારી;  
પ્રીતિ વિચારી કાં પ્રભુ મોરી, કયું રથ ફેરી જાઓ છારી. ૧  
તોરણ આવી શું મન જાણી, પરિહરી માહરી પ્રીતિ પુરાણી;  
કિમ વન સાથે વ્રત ત્રીયે આયે, વિણ અપરાયે શ્યે પ્રતિબંધે ૨  
પ્રીતિ કરી જે કિમ તોરી જે, જેણે જસ લીજે તે પ્રભુ કીજે;  
જાણ મુજાણજ તે જાણીજે, વાત જે કીજે તે નિવહીજે. ૩  
ઉત્તમ હી જે આઢરી છંદે, મેરૂ મહીધર તો કિમ મંડે;  
જે તુમ મરીખા સયણજ ચૂકે, તો કિમ જલધર ધારા મૂકે ૪  
નિગુણા બૂલે તે તો લ્યાગે, ગુણ વિણ નિવહી પ્રીતિ ન જાયે;  
પણ મુગુણા જે બૂલી જાયે, તો જગમા કુણને કહેવાયે ૫  
એક પખી પણ પ્રીતિ નિવાહે, ધનધન તે અવતાર આરાહે;  
ઇંમ કહી નેમશું મલી એકતારે, રાણુલ નારી જઈ ગિરનારેરે. ૬  
પૂરણ મનમા ભાવ ધરેઈ, અંધમી હોઈ શિવમુખ લેઈ;  
નેમશું મલીયા રંગે રલીયાં, કેસર જંપે વંછિત ફલીયાં. ૭

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૪)

(નમો રે નમો શ્રી ગેતુજ ગિગિવઃ—એ દેશી)

સુણ સાહેબ પ્રભુ પાસ જિનેસર, નેહ નજરથી નિહાલ રે;  
તુજ સાનિધ્યથી હેલાં લહીયે, દિનદિન મંગલ માલ રે સુણ ૦ ૧

કારણ મહીયલે શિવસુખ કેરો, એક તુ હીજ જિનરાજ રે,  
 જ્યું વ્યવહાર સદા જગજનનો, વરતાવણુ દિનરાજ રે સુણુ ૨  
 મોહ વશે તુમ છ ડી જે જન, અવર સુદેવકરી જાણે રે,  
 સજલ સરોવર છ ડી તે મન, મૃગજલશું સુખ માણે રે સુણુ ૩  
 દર્શન લેદે તુ બહુ રૂપી, પરમારથ એક રૂપ રે,  
 સ્ફટિક મણિ જસુ વરણુ ઉપાધે, આભાસે બહુ રૂપ રે સુણુ ૪  
 ભવ દુખ ભજન તુ જગરજન, તુ હી નિરજનદેવ રે,  
 કહે કેસર પ્રભુ પાસ જિનેસર, દીજે તુમ પદ સેવ રે સુણુ ૫

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

( સાલળજે મુનિ સજમ રાગે, ઉપશમત્રેણ ચડીયા રે—એ દેશી )

વીર જીનેસર સુણુમુજ સ્વામી, વિનવીથે શિરનામી રે;  
 તુ પ્રભુ પૂરણુ મનહિત કામી, તુ મુજ અતરજામી રે.

વીરજીનેસર સુણુ મુજ સ્વામી ૦ ૧

એક જ તુ શિર સાહિબ કીજે, તુમ સમ કોણુ કહીજે રે,  
 ભગતિ કરતા જો તુ રીઝે, તો મનવાહિત સીઝે રે.

વીર જીનેસર ૦ ૨

તુજ હિતથી સુખસ પદ આવે, દાલિદ્ર દૂર અમાવે રે,  
 જગખ ધવ જીન તુ હી કહાવે, સુરનર તુજગુણુ ગાવે રે

વીર જીનેસર ૦ ૩

તુ પ્રભુ પ્રીતિ ન હેત જણાવે, પણ સેવક સુખ પાવે રે,  
 ગિર્યા સેવા ફલ નવિ જાવે, સેવી જે ઇણુભાવે રે.

વીર જીનેસર ૦ ૪

ત્રિશલા ન દન વીર જીનેસર, વિનતડી અવધારીરે;  
કેસર જ પે દરિસણુ દીજે, દુરગતિ દૂર નિવારી રે.  
વીર જીનેસર ગુણુ મુજ સ્વામીં પ

કલશ

(૫)

(આજ મ દરે આગણે કાંઈ, જાણુ સૂરતર કલીઓ રી—એ રેશી )

(રાગ-ધનાશ્રી)

સેવોને રે ભવિ સેવોને, ચોવીસે જીનરાયા જે,  
ભવ ભયવારક શિવમુખ દાયક, ત્રિભુવન માંહિ મુહાયા જે.

સેવોને રે ભવિ સેવોનેં ૧

પૂરવ પુણ્ય લહી અવતરીયા, ચૌદ સુપન કહી જાયા જે,  
ચોસઠ ઈંદ્ર મિલી ખહુ ભગતે, મેરૂ શિખર નવરાયા જે.

સેવોને રેં ૨

અનુક્રમે પૂરવ પુણ્ય વશે કરી, રાજલીલા વરનારી જે,  
લોગ લોગવી વરદાને વરસી ત્રત લીલા અવધારી જે.

સેવોને રેં ૩

તપ કરી ધન ધાતિ મલ ટાળી, ઉજ્જવલ કેવલ પાયા જે,  
સમ વસરણે જેઠા પ્રભુ શોભે, ચોવીસે જીનરાયા જે.

સેવોને રેં ૪

ચોત્રીશ અતિશય જે પ્રભુ રાજે, પાત્રીસ વચન વિરાજે જે,  
મધુર ધ્વનિ પ્રભુ દેશના ગાજે, પ્રભુતા અધિકી છાજે જે.

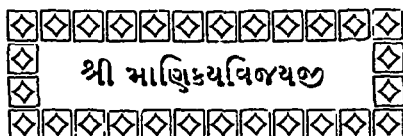
સેવોને રેં ૫

ત્રિભુવન ઉપકારી, કેવલજ્ઞાન ધારી,  
ભવિજન નિત સેવે, દેવ તે ભક્તિ ભાવે,  
ઈકુલ જીન ભજતાં, સર્વ સંપત્તિ આવે

(૩૭) ભવ વિષય તણાં જે, ચંચલા સૌખ્ય જાણી,  
પ્રિયતમ પ્રિય યોગા, ભંજુરા ચિત્ત આણી,  
કરમ દલ ખપેઈ, કેવલજ્ઞાન લેઈ,  
ધન ધન નર તેઈ, મોક્ષ સાથે જ કોઈ



(૨૪)



ચોવીસી-૧૭૫૦-આસપાસ.

વાચક શ્રી શાતિવિજયજી શિષ્ય શ્રી ખિમાવિજયજીના શિષ્ય શ્રી  
માણિક્યવિજયજી થયા તેમનો જન્મ સમય ગરે મલતો નથી  
તેઓશ્રીની એ કૃતિઓ જાણવામા આવી છે આ સાથે તેમનાં  
પાંચ ગ્રંથનો સુદર રાગોમા રચાયેલા આખ્યા છે  
૧ શ્રી નેમરાઘ્ન આરમાસા. સ ૧૭૪૨ વૈશાખ સુદ ૩ રવિવાર  
૨ પર્યુષણપર્વ વ્યાખ્યાનની સજ્ઞાય ૩ ચોવીસી

શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન.

( ૧ )

( માનતિ કાગલ મોકલે એ—દેશી )

પ્રથમ જિજ્ઞેસુ પ્રાહુણા, જગ વાલહા વારૂ,  
આવો અમહિઅ ગેહરે, જ૦,  
લકતિ કરે લટ્ટી લાતર્યુ' જગ૦

સાહેબજી સસનેહ રે જગવાલહા વારૂ.  
મોહિ રહ્યો મનડો દેખવા હો રાજિ (આકણી) ॥ ૧ ॥  
આખજીઆ અલજો ઘણો જ૦, દેખણુ તુમ દીદાર રે જ૦,  
ઘડીય ઘડી નિતસાલરો જ૦, સાસમા સો વાર જ૦ મો૦ ॥ ૨ ॥  
મૂરત મોહન વેલડી, જ૦, સોહિ અધિક સનૂર રે જ૦,

ભવિજન વંછિત પૂરવા જા, કલ્પતરુ અકુર રે જાં મોં ॥ ૩ ॥  
 ટેક ધરી એક તારમુ જાં, કરતા તુમચું પ્રીત રે જાં,  
 નિરમલ હોવે આતમા જાં, લહિઈમુ યશ મુરી તરે જાં મોં ॥ ૪ ॥  
 પરમ પુરુષ પરમેશ્વર જાં, જગ બધું જગનાથ રે જાં,  
 કહે માણિક્ય કરનેડીને જાં, જયજય જિનવર સાથ રે જાં  
 મોં ॥ ૫ ॥

## શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

( નામલી મેહલો ને કાન શુ રે—એ દેશી )

શાંતિ જિણેચર સેવતા રે રાજિ, ઘરમાં હુઈ શુભ શાંતિ,  
 ભાતભ આરાધતા રે, અશિવ તણી ઉપશાંતિકે.

સહિજ સલૂણા સાત શુરે રાજિં ૧ (આંકણી)

ગજ પુર નયર નરેસરે, અચિર માત મલારકે;  
 વિશ્વસેન નૃપ કુલ તિલોરે, વિસ્વર મા ભરતાર કે સહિં ૨  
 નયણ કમલ દલ સારિખા રે, કેશર વરણી કાયકે,  
 મુખ મટકે મન મોહિઉરે, સુરત અજબ સોહાયકે સહિં ૩  
 મસ્તક મુગટ સોહામણો રે, કાને કુંડલ સારકે,  
 કર કટલી રતને જડી રે, ગલે મુગતાફલ હાર કે સહિં ૪  
 જિનવર ચક્રી સપદારે, ભોગવિને ભગવત કે,  
 મુગતિ મોહલ પધારીયા રે, માણિક્યમુનિ પ્રણમ ત કે સહિં ૫



## શ્રી નેમિનાથ સ્તવન.

(૩)

(ખાદિયાની બેટી કાગલ મોકલિ જો—એ દેશી )

સોરિયુર નગર સોહામણો જો, તિહા સમુદ્રવિજય નૃપ  
શિવા દેવિ રાણી તેહને જો, રૂડી રલ તણિં આણુ  
નેમ નગીનો મુઝ નિવાલ હો જો (આ  
તાસ કુખે કમલા હસલો જો, અવતિરિઆ નેમિકુ  
બ્રહ્મચારિ સિર સેહરો જો, તસવ તમા સિરદાર જો  
કેલ કરતા કૃષ્ણગોપીકા જો, કબુલાવ્યો પ્રભુ ઘર ભા  
ઉચ્ચસેન રાય બેટડિ જો, કીયો તેહસ્યુ લગન વિચાર જો  
જાન લઈ સખલઈ સાજસ્યુ જો, પ્રભુ આવ્યો તોરણ  
પશુઅ પોકાર મુણી ચાલિયા જો, લીધો સ જમ ભાર જો  
રાજુલ રાણી પૂઠે સ ચરી જો, જઈ પોહતિ ગઢ ગિગ્ગ  
મુગતિ મહોલમા મોકલ્યાજો, પ્રભુ માણિક મોહનગારજો

## શ્રી પાશ્વિનાથ સ્તવન.

(૪)

(મુહતો તે મુખા સદ્ધિરનો રે—એ દેશી )

પુરીસા દાણી પાસજી, પ્રભુ પાયનમુ નિત મેવો રે,  
પરતખખ પરતા પુરવે, સુરનાયક સારે સેવરે પુરીસા દા  
પુરવ પુન્ય પસાઉલે, તુમ દુરલભ દરિસણ દીકું રે,  
હિયડા કુપલ ઉલસ્યા, મુઝ લોચન અમીય પદકું રે. પુરી

રોગ સોગ ચિંતા સહુ, દુઃખ દાલિદ્ર મંકટ નીકું રે,  
 ઇત ઊપદ્રવ આપદા, ગયું અશુભ કરમ અતિ ધીકું રે પુ૦ ૩  
 અમૃતપાન થતી લલુ, પ્રભુ દરીમણ લાગે મીકું રે,  
 પુણ્ય દયા પ્રગટી હવે. કયું પાતિક ચૂરી પીકું રે. પુ૦ ૪  
 વચિત કમલા મઠ વરી, એ તો પામી મગલ માલ રે,  
 સંખેસર પ્રભુ ભેટતાં, મણિ માણિક રંગ રસાલો રે પુ૦ ૫

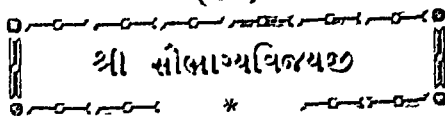
શ્રી વીર જિન સ્તવન.

(૫)

( ગોરી માહરી પાણીડા જાઓ પાલીખેતગણો ઉતયા—એ દેશી )

પ્રભુ માહરા પર્મકૃપાલ, મહિર કરી મુઝરો લીઓ,  
 સમરથ દિન દયાલ, અરજ મુણી દરિસણુ દિઓ. ૧  
 રાય સિદ્ધારથ નંદ, મુખ દેખી આણુદાઈ,  
 ચરણ કમલ મુખ કદ, પેખી પાપ નિંકદઈ ૨  
 દેશરિ લછન જામ, કેસર વરણા વિરાજ તો,  
 મંગલ લછિ નિવાસ, એવક નિરે નિવાજ તો ૩  
 ત્રિશલામુત વડવીર, ધીર ગુણે મુરગિરિ જિસ્થો,  
 જલનિધિજિમ ગંભિર, મુનિજનનિ મનમે વસ્થો ૪  
 અંપ્રતિ શામન ઈગ, ચરમ જિનેસર વાઘિં,  
 શ્રી ખીમાવિજય પુધગિસ, કહે માણિકુક ચિત ન દિઈ. ૫

(૨૫)



(ગ્રામીની રચના-૧૭૫૦ આસપાસ.)

શ્રી સોભાગ્યવિજયશ્ચની મુદ્રપર પરા જાણવામાં નથી તેઓશ્રી  
ખીજી સાહિત્ય-ગ્થના પણ જાણાતી નથી તેઓશ્રીની ગ્રામી  
ગ્થના સારી છે આ સાથે તેમનાં પાંચ રત્નો લીધાં છે.—

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

ઋષભજિન ગજપુર પધાર્યા, સુર કર્મ મહોચ્છવ સાર રે  
દેવદુદુહિ નાદ વાજઈ, હોઈ જય જયકાર રે ઋષભ  
લોઈ સજમ પુલવી વિચરઈ, ગામ નગર પુર ઠામરે,  
કેઈ હય-ગય-ગ્યાણુ સુખાસાણુ, આપઈ કન્યા અભિરામરે  
૧ ઋષભ

કતક રચણુ ભરી ચાલ દિઈ, નહીં તેહનુ કામ રે;  
બાહુબલ પુત્ર સોમયથા સુત, શ્રેયાગરાય તસ નામ રે  
૨ ઋષભ

જાતિ-સ્મરણુ દાન જાળ, પધારવઈ જિન નિજ ધામ રે  
સેલડી રસ મુધ વિહરાવઈ, પારણુ પ્રથમ દુર્ઘ આમિ રે  
૩ ઋષભ

સાઢી બાર કોટિ રચાણુ વુઠી, પચ દિવ્ય દુદુહિ નાદ રે  
અહો દાન જ મહોદાન જ, સુર કહઈ સર લઈ સાદ રે  
૪ ઋષભ

જિનરાય સમ નહી પાત્ર જ, શ્રેયાંસ પ્રથમ હાતાર રે,  
સૌભાગ્યવિજય પ્રભુ વધિત દાઈ, તારિઈં પ્રભુ તારિ રે  
૫ ઋપભ૦

## શ્રી શાંતિજિન સ્તવન.

(૨)

(ધ્યાતે રી સાંધકો દરિસણુ ધ્યારો, અજ્ઞ અનોપમ સુદર સૂતિ મૂરતિ  
મનકુ મોહધરી સાંધકો આંકણી )

વિશ્વસેન નૃપ અચિરા રાણી, દ્રુષ્ટિ જળ અવતરિઓ,  
મારિ મરગી રોગસોગ નાહો, શાંતિ જેમ ત્રિભુવન વરીઓ રી.  
૧ સાંધકો૦

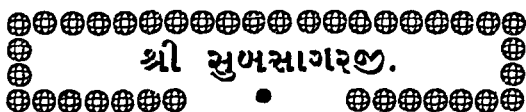
તિણુથી શાન્તિકુમાર નામ ઠવીઓ,  
યશ કીરતિ મહિમા વિસ્તરીઓ,  
ષટ્જ ઠ પ્રભુતાનો પ્રભુત્યાગી, સુર-અસુરતુ વીનવીઓ રી.  
૨ સાંધકો૦

કેસર-અદન ભરી કઠોરી, પૂજત ભવિજન લોગા,  
રયણુ જડિત આંજિ અનોપમ, કરઈ ગર લોગી રી.  
૩ સાંધકો૦

તુજ પદ કમલ સુજ મન મધુકર, રમલિ કરઈ નિસદ્દીસ;  
ગરિખ નિવાજ દોલતિ દિઓ,  
અપણિ કામિત પૂરણુ તુ જગદીસો રી.  
૪ સાંધકો૦

જગદાણુંદણુ તુ પરમેસર અચિન્ત્ય ચિન્તામણિ મિલીઓ,  
સૌભાગ્યવિજયપ્રભુ શાંતિજિન સેવા સકલ મનોરથ ફલીઓ રી.  
૫ સાંધકો૦

(૨૬)



શ્રી સુખસાગરજી સ. ૧૭૫૦ ની આસપાસ.

શ્રી જ્ઞાનવિમલસૂરિના સમયે શ્રી દીપસાગર કરિના શિષ્ય શ્રી સુખસાગરજી તપગચ્છમા થયા છે તેઓશ્રીની એક જ કૃતિ જાણવામા છે. તેઓશ્રીએ શ્રી જ્ઞાનવિમલસૂરિની ધણી પ્રતો લખી જણાવ છે. તેઓશ્રીની ચોવીસી-સાદી અને સરળ છે તથા સ્તવનો સુદર રાગોર્મા ખનાવ્યા છે આ સાથે તેમનાં પાંચ સ્તવનો લીધા છે

૧ શ્રી જિનમુદર રચિત ૧૪૮૩ શ્રી ઋષ્યસૂત્ર પર બોલાવબોધ  
સ ૧૭૬૩

શ્રી ઋષ્યસૂત્રેવ સ્તવન.

(૧)

( રાગ-સામેરા મુનિશ્યુ મનમાન્યો—એ દેશી )

પ્રથમ જિજ્ઞેસુર પ્રણુમીધ, મરૂદેવીનો ન દરે, જિનશ્યુ' મનમાન્યો,  
નાલિ નૃપતિ કુલમ ડણો, વપલ લ છન જિનચ દરે. જિં ॥૧॥  
લક્ષણુ લક્ષિત વરતનુ, પંચસયા ધનુ માનરે જિં,  
લાખ ચઉરાસી પૂર્વનુ', જીવિત જસ પરિમાણુ રે. જિં ॥૨॥  
નયરી વિનીતાનો ધણી, કચન વાનિ ઉદાર રે જિં,  
ગો સુખ જક્ષ ચક્રેસરી, શાસન સાનિધિકાર રે. જિં ॥૩॥  
ચત સાખાચે વિસ્તર્યો, જેહનો વંશ ધંખાગરે જિં,  
ઋષ્યસૂત્રેવ યુગ આદિનો, કારક જેહ મહાલાગરે. જિં ॥૪॥

૨૧૨ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

ચૌરાસી ગણી ગુણ નિલા, સહસ ચૌરાસી સાધરે, જિં,  
ત્રીન લાખ જસ સાધવી, સુખ સયમ નિરાખાધરે. જિં ॥૫॥  
સુરતરૂથી અધિકી ગણું, તુઝ સેવા જગદાસરે, જિં;  
દીપસાગર કવિ રાયનો, સુખસાગર કહે સીસરે. જિં ॥૬॥

શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન.

(૨)

ગગ—કાશી

પ્રણમુ શાંતિજિણુંદને મનમોહના લાલ,  
પયમો ચક્રી એહ હો જગ સોહના લાલ,  
કચન વનિ જિન સોલમો મનં  
ચાલીસ ધનુ તનુ દેહ હો જગં ૧

ગજપુર નયરનો રાણ્યો, મનં વિશ્વસેન નૃપ તાયહો જગં  
અચિરાન દન ગુણ નિલો મનં એક લખ વરિસનુ આયહો.

જગં ૨

ગુરૂડ જખ્ખ સેવા કરિ મનં નિર્વાણી સુખદાયહો જગં,  
મૃગ લ છન મનોહર ગુણી મનં નામે નવનિધિ થાય હો

જગં ૩

છત્રીસ ગણધર ગુણ ભર્યા મનં યાસઠિ સહસ મુણીંદ હો જં  
એક સઠિ મહસ પટુ આગલી મનં સાધવી સવિગુણવદ મં  
દાની શિર ચૂડામણિ મનં ઉપગારી અરિહ ત હો જગિં  
ધતિ ઉપદ્રવ સવિ સમે મનં ભય ભ જન ભગવ ત હો.

જગિં ૪

સુખસાગર નિતુઉલ્લસ્યો મં જનમ સમે જગમાહિ જં  
 શાંતિનાથથી ઉપજે મનં આનંદ અધિક અઘાહ હો.  
 જગિં ૫

## શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૩)

દેશી—રસીયાની

નેમિજિણુંદને નમીઈ નેહસ્યું જનમ થકી પ્રહચારી  
 વયરાગિ સમુદ્રવિજય યાદવ કુલ દિનમણી  
 માત શિવાદે મહાર વેરાગી નેં ૧

નયર સોરીપુર જેહનું જાણીઈ, એકસહસ વરિસનું આય સોલાગી  
 શંખ લ છન અંજન વનિ દસધનુ, તોરણથી ફિરી જાય વૈરાગી;  
 નેમિં ૨

સાર ઇચ્છાર અઈ જસ ગણુધરૂ સહસ અઠાર અણુગાર સોલાગી,  
 આલીસ સહસ કહિજસ સાધવી, પામ્યા લવતણા પાર સોલા.  
 નેમિં ૩

ગોમેધસુર અ બા શાસન સુરી, રાજમતી ભરતાર સોં  
 આઠ લવાતર કેરો નેહલો રાખ્યો, ખેહુ નિરધાર વયરાગી. નેં  
 જીવદયા મનમાહિ ચિંતવી, દાખી પશુ તણા હંખ સોલાં  
 પરસુખ દીધાથી જો ઓ પામીયા, આપઈ અવિચલ સુખસો. નેં  
 લોગકર મનો ઉદયન જાણીયો, અણુપરણે ત્રત લીધ વયં  
 અહનિસ અનુભવ રસ સુખસાગરે, મગન થઈથયા સિદ્ધ સોલા.  
 નેમિં ૫

# ૨૧૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી. શ્રી પાર્થનાથ સ્તવન.

(૪)

(કલ્પ વર્ધિપાસ સદા સુખનાર્થ—એ દેશી)

પામ્પનિનેસર પુરિસાદાણી તેવીસમો જિનરાયો રે,  
અન્વસેન નૃપ વશ વિભૂષણ વામા માતા બયો રે પાં ૧  
વાણુરસી નયરી નો રાજા, નવકર તનુ નીલવરણે રે,  
અહિ લછ જિન પાસ નામે ચરણે રે પાં ૨  
દશ ગણધર ગિર્યા છે જેહને, સોલસહસ મુનિરાયા રે,  
માદૂણી અઠતીસ સહસ કહીજે, હસ્ત દિખિત સમુદાયારે પાં ૩  
એક સત વસ્સ તણુ જસ હવિત, વ છિત આસાપુરે રે,  
ધરણુરાય પદમાવતીદેવી, સ કટ સઘળા ચુરે રે પાં ૪  
કમઠ થકી અહી જલણિ જલ તો, ઉગારી કર્યો ધંદો રે,  
તિમ મુઝને ભવદવથી રાખો, જિમ હોધ પરમાન દો રે પાં ૫  
તેહને સમકિતનુ ફલ લીધ, જે તુમ્હને આરાધે રે,  
જાન ગુણે મુખસાગર વાઘે, સહજે શિવ મુખ સાધેરે. પાં ૬

## શ્રી વીરજિન સ્તવન.

(૫)

(આજી હનખિમા ગુણ આગિ—એ દેશી)

શ્રી મહાવીર મનોહર મૂરતિ નયણે દીઠી જિહારેણ  
કાલ અનાદિ ભવભવિ સંન્યા નાઠા દુરિ તિહારેણ શ્રીં ૧  
શ્રી સિદ્ધારથ નૃપ તિમલાન દન, કંચન કોમલ કાયાણ,  
સાનહાથ તનુ કેસરિ લ છન, ખહોતરિ વરમનુ આયણ શ્રીં ૨



ગોતમ પ્રમુખ ઇચ્છારે ગણધર, ગ્રહિતસહસ્ર મુનિવર સોહિજી,  
સાહુણી છત્રીસ સહસ્ર કહી જઈ, ભવિજન નઈ પડિ ષોહઈજી.  
શ્રી૦ ૩

શ્રી માતાંગ સુરસિદ્ધાઈ દેવી, સેવે જેહના પાયજી,  
ક્ષત્રીયકુલ નયર છે જેહનુ, વર્દ્ધમાન જિનરાયજી. શ્રી૦ ૪  
ચૌવીસમો જિન ચૌગતિ કેરા, હુ ખ દોહગ સવિ ટાલેજી,  
હુ ખમા જલધિ પ્રવહણુ સરિખુ, જસ શાસન સુવિસાલજી.  
શ્રી૦ ૫

સમતા સુખસાગરની લીલા, જિણિ પરિ પ્રભુ તુમ્હે તરીયાજી;  
તિણિ પરિ સેવકને હવે તારો, જે તુમ્હ છે શુણતા દરિયાજી.  
શ્રી૦ ૬

### કલશ.

શ્રી સુખસાગર કૃત.

( માર્ઘ ધન સુપનતું ધનશ્રવી-એ દેશી )

ચૌવીસ જિણેસર કેસર ચર ચિતકાય  
જેહના પદ સેવે ચૌવિધ દેવ નિકાય

અકલંક અમોહી અતિશયના ભહાર

જસ ખાઈકે ભાવે શુણુ અનતુ અપાર ૧

ભવિભવિ હુ એહની આણુ વહુ' નિસદ્દીસ,

એ માહરો સાહિખ સેવુ વિસવા વીસ,

લલિ લલિ પાયલાશુ માશુ એહની સેવ,

સમકિત શુણુ જેહથી વાઘઈ છઈ નિતમેવ. ૨

૩૧૬ જૈન મૂર્તિર આલિપ્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રમાદી.

તેર બોલે સ્તર્વયા ભાવ ભગતિ મનિ આણી,  
મનિ મારૂ ગુથી એ મે પ્રાટ્ટિ વાણી,  
જે બાલિક બોલે કાલી ગેરિકી વાણી,  
માથ તથ તમે મનિ લાગિ અમી મમાણી. ૩

એ જિનવર કેવ ગુણ અભિવાને ધ્યાવે,  
તે જનિ પ્રાણીના ભવ ભવના ભય જાવે,  
સુખ ત્રાપન મથળી સરુજ સભાવે આવે,  
શુદ્ધ સામકિત કેવો લાભ અનુલ તમ થાવે ૪

સાવેળી ગછપતિ જ્ઞાન વિમલસુરિયાયા,  
જાનાન્તિ ગુણનો પામી તામ પમાય.  
તપગ-છ ગ્રાભાકર દીપસાગર કવિરાય,  
તેરુનો લઘુ બાલક સુખસાગર ગુણ ગાય ૫



(૨૭)

શ્રી રૂપભસાગરજી.

ચોવીઝી રચના ૧૭૫૦ આસપાસ.

તપગચ્છમા પડિત શ્રી ઋદ્ધિસાગરના શિષ્ય શ્રી રૂપભસાગરજી સંબંધી જન્મ દીક્ષા તથા સ્વર્ગવાસ વગેરેની હકીકત મળતી નથી

તેઓશ્રીએ ગુજરાતી પદ્યમા શ્રી વિદ્યાવિલાસરાસની રચના કરી છે તથા સવત ૧૭૪૮ મા આગ્રામા શ્રી ગુણુમંજરી વરદત્ત ચોપાઈ બનાવી છે તેઓશ્રીની ચોવીસી રચના સરળ ભાષામા છે. આ સાથે તેઓશ્રીના પાંચ સ્તવનો લીધા છે.

શ્રી ઋષભ જિન સ્તવન.

(૧)

કાંઈ રિસહેસર મઈ પાચો, હો રાજિ જિનનાયકજી,  
કાંઈ ઈંદ્ર ચંદ્ર નાગિ દ ભલાથે, પાયા હો ગુણુલાયકજી. ॥૧॥  
કાંઈ પરસન દરસન તુમચે, ત્રિભુવન ખ્યાસી હો રાજિ સુખદાયકજી,  
હું નામ જપું નિસદીસ ઈસી તુમ, આસી હો આજિજિ  
મનભાયકજી ॥૨॥

કાંઈ બિરૂદ ગરીબ નવાજ ભલાથે, પાયા હો રાજિ જગનાયકજી,  
કાંઈ દેવ વન સેવું ન દુલ્લે, કરી ઇશુ કાયા હો બોલ લાયકજી ॥૩॥  
કાંઈ કંઈ કરતુ વયકુઠ તુઠો, હો રાજિ સખલાયકજી,  
કાંઈ ઇશુ વિધિ તુહી અચિંતિત, અવરાં તુઠો હો આજિ  
મનભાયકજી. ॥૪॥

૨૧૬    જૈન ગૂર્જર આશ્લિષ્ય-અન્ના અન્ને તેમની ડાબ્ય-પ્રમાદી,  
 કાલં દીનાનાથ તુ બાથાં દે થણી. હો ગણિ દુષ્પ્રથાયકણ,  
 ગર્ અણમાણા અણવેચર અવિહુત, મોં ભણી હો ગણિ  
 જનહાયકણ    ॥૫॥

૨૧૭    જગજનાથ જગનાથના અનાથના, હું થયો હો ગણિ  
 ગુણગાયકણ;  
 ૨૧૮    નીચ તુ પ્રિયમેલક પગપદ, જગિ જયો હો ગણિ  
 પ્રેમહાયકણ    ॥૬॥

૨૧૯    રાગ અમારમે અમાર માગતો, તુ હી હો ગણિ મનહાયકણ,  
 ગર્ અણવે રૂપલ્લ તુ અગ દૈ હુ, હુકર્મી હો આણિ  
 ગુણગાયકણ    ॥૭॥

શ્રી આંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

ગુણ સંભારૂં પ્રભુજીના કેતા, તિણુ વિધિ હુંતા તેતા હો. સાં  
 દેવં કાયાં એક જ ખ્યારાં પ્રભુજી  
 વિધિકરે આગે કિરિયા સહુ અવતાઈ, ઇણુ વિધિ ઢાલી લાઈ હો.  
 જનનીં નરં સારીં ભારીં પરગટં પ્રભુજી ૩  
 કરો અછો અળ કયું કઠિણાઈ, યા કુણુશી ચતુરાઈ હો સાં કેં  
 કાયાં એક જ ખ્યારાં પ્રભુજી.  
 ભગત અભગત થાંહરે એકણુ ભાવે, યા મનમે અતિ આવે હો.  
 જનં નરં સારીં ભારીં પરગટં પ્રભુજી ૪  
 સેવકની અળ બળરિ મનાવે, દીનાનાથ કહાવે હો,  
 સાહિં દેવં કાયાં એક જ ખ્યારાં પ્રભુજી.  
 પ્રગટ હોતા આગે અણુગુણગાતા રીઝંતા લખવાતા હો  
 જનં નરં સારીં ભારીં પ્રગટં પ્રભુજી. ૫  
 હાથી પ્રભુજીને વાત વણુતાં, અવર વાતાંરી વાતાં હો.  
 સાં દેવં કાયાં એક ખ્યારાં  
 ભગત નવાની કાઈ ભાવરી ભાઈ, કે કલિયુગ વાય લગાઈ હો.  
 જનં નરં સારીં ભારીં ૬  
 પ્રભુ પ્રકાશે ચૂકિજ કાંઈ કહો કયસી આસાતના પાઈ.  
 સાં કેં કાયાં એક ખ્યારાં  
 સોવત ભગત તોરો ખ્યાન જ ધ્યાવું ગાયો તુજ હું ગાવુ હો.  
 જનનીં નરં સારીં ભારીં ૭  
 અબકી વેર પ્રભુ મોજ ન પાઈ, કહો કુણુ જાંચણુ જાવુ હો.  
 સાહિબં દેવં કાયાં  
 કુંડ કપટ ધુતારા તારો, અમને કાય વિસારો હો.  
 જનનીં નરં સારીં ભારીં પરગટં પ્રભુજી ૮

ભગવંત તાહરે બહુ ભંગઈ હો સાવ૦  
 અંગઈ રાગ ઉમ ગૈ હો રાજી, કથન નમાનૈ મૂલથી હો સાવ૦  
 આપ મતિ એક રંગી હો રાજી. યા૦ નેમ૦ પ્ર૦ મ૦ ૫  
 તું દાતાર શિરોમણિ હો સાવ૦  
 નવિ દીધી ભય કોડી હો રાજી;  
 પાસૌ પિણુ રાખૈ નહી હો સાવ૦  
 ગતિ મતિ તાહરી ઉડી હો રાજી. યા૦ નેમ૦ પ્ર૦ ઈ૦ ૬  
 તોને કોધ નહી સુપનંતરૈ હો સાવ૦  
 તો ક્યું કરિ અરિ દલ દલિ દલિયા હો રાજી,  
 અભિમાની સિર સેહરો હો સાવ૦  
 તું તારૈ ભવોદધિ કલિયા હો રાજી. યા૦ ને૦ પ્ર૦ ઈ૦ ૭  
 સાહું દેખું હો રાજી તાહરે પરિ છાનૈ તો નૈ હો સાવ૦  
 ન લહૈ અવર છ માસૌ હો રાજી,  
 ઋષભ મનોરથ પૂરવો હો સાવ૦  
 મોહ્યો તાહર તમાસૌ હો રાજી યા૦ નેમ૦ પ્રભુ૦ ઈ૦ ૮

શ્રી પાર્થનાથ સ્તવન.

(૪)

તારક જિન તેવીસમા, પ્રભુ મારા તો સુ' અન ત સુખ પાઉંજી,  
 અવલ ખ્યો મન આપશું, પ્રભુ મારા કહિ કહિ કાર્ધ બતલાવુ જી.  
 તારણ તરણ, દુખ દલિદ હરણ અસપાસજી, પ્રભુ મારા  
 આતમના આધારજી ॥૧॥  
 એક દેવ તુ માહરે, પ્રભુ મારા, ચિત્તમે અવર ન ચાહુંજી,

સમકિત તેલ દુલેલ સરસ અતિ, લાવ શુભાખ અબીર,  
વયરાગ રૂપે વિસતર્યો હો, ઉપસમ ઉપસમ રસ તે નીર ॥૨॥

મન પિચકારી ક્રિયા કુમકુમા, ચુરતિ અખ ડિત ધાગ,  
ગ્યાન પોટલી ગાયને હો, કીજે કીજે અશુભ કરમ વેમાર. ॥૩॥

અપ્ટ પ્રકારી પૂજા રચાવો, આણી આણુ દપૂર;  
અંસાર તણા અંતાપ મિટાવો, દેખિકે પ્રભુ મૂખ નૂર વ૦ ॥૪॥

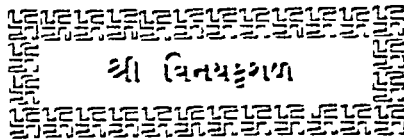
ડબ ઝાઝ પખાવજ આવજ, વાવજ તાલ કમાલ,  
નૃત્ય કરી જો નવ નવા હો, તત્તયૈ તત્તથૈ તાન રસાલ. વ૦ ॥૫॥

ત્રિગલાનંદન ત્રિહુ જગવદન, આનંદકારી ઐન,  
માત્રો ત્રિધારથ સેવન્યો હો, નિરખિત નિર્મલ નૈન વ૦ ॥૬॥

સકલ મામત્રી લઈ ઇશુ પરિ, મિલન્યો સાચે લાવ,  
ઋદ્ધિસાગર શીઘ્ર ઋપલ કહે, જો હુવે અવિચલ  
પદનો ચાવ વ૦ ॥૭॥



(૨૮)



કેવીમી રંગના-૧૭૫૦ આશ્રમ

શ્રી નમઃસ્તુતિ ય હૃદયીઆગચ્છુગિતા પ્રિય શ્રી વિનયકૃપાસ-  
ના શ્રી ય શ્રી વિનયકૃપાગુણી કેવીમી આશ્રમી પ્રેમ મધી તથા  
તેમનું એક જ અવતર શ્રી પદ્મનાભનું મધ્ય તે આશ્રુ છે

શ્રી પાંચનાથ જિન સ્તવન

(૧)

(થે તે પ્રિયક દેવે જનનગ, થે તે પ્રિયક દેવે રમ્યાની કાવ્યો હો,  
માહુગ મુદ્દીઃ મુમાની દોષા—એ દેશી )

કાશી દેશ મહા મુવિદ્યેમ, તિહા વિચરે જિન જગદીશ હો  
માહુગ પરમ મનેહી જિનહ.  
વાણુરમી નગર નિવાસ, જિહા પાપ નિહે પચ્ચેમ હો  
માહુગ પચ્ચ મનેહી જિનહ ૧

જગ ત્રિભોવન દીપકવશ, તુઝ મુરવર કરે પરમ સહો માહુરાં,  
નૃપ અશ્વસેન કુલે અવતમ, વામાગણી કુખે હુસ હો માં ર  
નાગક ઇન જિન જયકાગિ, નીલવચ્છે તતુ મનેહાગિ હો માં,  
મુર દિન મણીસમ અધિકારી, તુઝ મુગિ ચિત્ત હિત કારિ હો

માહુરાં ૩

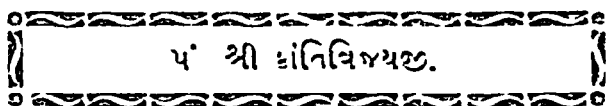


શુભ મુહુરતિ, મોહનગારિ, વટવૃક્ષેં કાઉત્સર્ગ ધારિ હો માં;  
તિહાં કમઠા લવલયવારિ, મુર તાર્યો પ્રભુ બલિહારી હો માં ૪  
જિન કેવલ વર્ચું સુખક દ, તિહાં આનિધ કરેં ધરણુંદા હો માં  
જિન મુખ દિઠે પુણમચંદા, લવી અનુલવ પ્રગટઈ દિણુંદા હો  
માહરાં ૫

શુર પ્રભુમીત લવિજનવૃ દા, શ્રી લક્ષ્મીઆગર સૂરિંદા હો માં,  
સુવિહિત કેસલ મુનિદાહો, વિનય સું પ્રેમ આણુ દા હો માં ૬



( ૨૬ )



ચોવીમી રચના-સ ૧૭૫૫

શ્રી તપગચ્છમા શ્રી કીર્તિવિજયશ્ચ ઉપધ્યાયના શિષ્ય પ્રખ્યાત સુજસવેલીલાસના કર્તા મી ક્રાંતિવિજયશ્ચ ગણીએ ચોવીમી સવત ૧૭૧૫ માં બનાવી છે તેઓશ્રીની બીજી રચના શ્રી સવેગ રસાયન બાવની છે એ સિનાય બીજી સજ્જયો પણ રચી છે

આ કવિ શ્રી ક્રાંતિવિજયશ્ચ મારે મી વિનયવિજયશ્ચ ઉપધ્યાયે, (ગુરુઆઇ) હૈમલધુપ્રક્રિયાવ્યાકરણ બનાવ્યું છે એની પ્રશસ્તિમા સ ૧૭૧૨ની લખેલી પ્રત જે પાટણના ભડગમા છે, તેમા આ દ્રષ્ટીકત છે

તેઓની સુજસવેલીલામ ચાર ઢલમા છે તે ઉપરથી શ્રી ઉ.યશોવિજયશ્ચના જીવનની ઉપરેખા મલી રહે છે તેઓની આખી પ્રત મલી નથી, તૂટક રત્નનો છે તે આપ્યા છે

સાહિત્ય-રચના.

- (૧) સુજસવેલીલાસ ૧૭૪૫ આરુપાસ, પાટણમા (૨) ચોવીમી  
(૩) પય મદ્રાપ્રત સજ્જાય દાગ ૪ (૪) રાત્રિભોજન ત્યાગ સજ્જય ૫.  
(૫) સંવેગ રસાયન બાવની (૬) શીલ પયવીમી.

સુજસેવલીની ૪ થી ઢાલ.

(૧)

(આજ અમારે અગણીએ-એ દેશી)

શ્રી યશોવિજયવાચક તણા, હું તો ન લહું ગુણ વિસ્તારો રે;  
ગગાજલ કણિકા થકી, એહુના અધિક અછે ઉપગારો રે.

૧ શ્રી યશો

વચન-રચન-સ્યાદ્વાદનાં, નય-નિગમ-અગમ ગંભીરો રે,  
ભિપનિષદાન્નિમ વેદની, જસ કઠિન લહેં કોઇ ધીરો રે.

૨ શ્રી યશો॥

શીતલ પરમાનંદિની, શુચિ વિમલ-સ્વરૂપા સાચી રે;  
જેહુની રચના અંદ્રિકા, રસિયા જન સેવેં રાચી રે.

૩ શ્રી યશો॥

લઘુ બાંધવ હૃદિભદ્રનો, કલિયુગમાં એ થયો બીજો રે;  
છતાં યથારથ ગુણ સુણી, કવિયણુ બુધ કો મત બીજો રે.

૪ શ્રી યશો॥

સતરત્રયાલિ ચોમાસું રહ્યા, પાઠક નગર હલોઇ રે;  
તિહાં સુરપદવી અણુસરી, અણુસણુ કરિ પાતક ધોઇ રે.

૫ શ્રી યશો॥

સીત તલાઈ પાખની, તિહાં થુભ અછૈ સસનૂરા રે;  
તેમાહિથી ધ્વનિ ન્યાયની, પ્રગટ નિજ દિવસિં પડુરો રે.

૬ શ્રી યશો॥

સંવેગી શિર-શહેરો, ગુરૂ ગ્યાન-રચણુનો દરિયો રે;  
પરમત તિમિર ભિદિવા, એ તો બાલ રૂણ દિનકરિયો રે.

૭ શ્રી યશો॥

શ્રી પટણુના સંઘનો લહી, અતિ આગ્રહ સુવિશેષિ રે;  
સોભાવિ ગુણ કૂવડિં, ઇંમ સુજસન્નેત્રી મહે લંબિ રે.

૮ શ્રી યશો॥

ઉત્તમ ગુણ ઉભાવતાં, મહેં પાવન ક્રીધી જીહા રે;  
ક્રાંતિ કહે જસવેલડી, સુશૃતાં હુઈ ધન ધન દીહા રે.

૯ શ્રી યશો॥

## શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૨)

(રાગ-દાદી)

(અલી અલી કડે કબ્બ આવેગો-એ દેશી)

આજ અધિક લાવે કરી મેં તો, લેટયા ઋષભ જિણુંદ હો;  
શેત્રાંજ ગઢ કેરો રાણ્યો, માત મરૂદેવીનો નંદ હો.

૧ આજ

કીર્તિવિજય ભિવજાયાનો ધંમ, કાંતિવિજય ગુણુ ગાય હો.

૫ આજ

## શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૩)

(વટપત્ર તણો શિણુગાર-એ દેશી)

સોલ સજી સિણુગાર, સુદર નારિ સવિમિલી જિરેજી;  
ગાયસ્યું મધુરે સાદિ, વીર જીણુસર લળી લળી. ૧.

કાંતિવિજય કહે દેવ, દરિસણુ દેજયો દેજયો વળી વળી. ૫.

સવેગ રસાયણ બાવનીની પ્રશસ્તિ.

(૮)

શ્રી શુર હીરસૂરિંદના, શ્રી કીર્તિવિજય ઊવજાયા;  
તેહ તણા મુપસાયથી, મેં કીધી એહ સઝાય.

રંગીલે આત્મા ૦ ૫૧

શુર પ્રાના શુર સરિખા, શ્રી વિનયવિજય ઊવજાયા;  
અંથ લાખ બે, જેહણે કર્યાં, વાઢી મદ લજણુકાર.

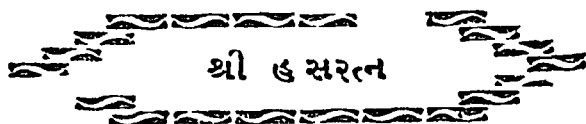
રંગીલે આત્મા ૦ ૫૨

સવેગ રસાયન બાવની, જે મુણે નરને નાર;  
કાંતિવિજય કહે તસ ઘરે, નિત નિત મંગલમાલ.

રંગીલે આત્મા ૦ ૫૩



(૩૦)



ચોવીસી રચના સં. ૧૭૫૫

શ્રી તપગચ્છર્મા શ્રી વિજયરાજસૂરિની પરપરાગા તેઓ થયા તેઓશ્રીના પિતાનું નામ વર્ધ્ધમાન ને માતાનું નામ માનખાઈ હતું. તેઓશ્રીનું નામ હેમરાજ તેમણે ચોવીસી રચના સવત ૧૭૫૫માં કરી છે ખીજી ગ્રંથ-રચના શિક્ષાશાસ્ત્ર દોષકા છે. આમા સો ઉપર ફુલાઓ છે ૧૭૮૬માં બનાવ્યા છે બાના બંદરે તેઓશ્રીને સર્ગવાસ મીઆગામમાં સ ૧૭૯૮ ચૈત્ર સુદ ૧૦ ને દિવસે થયો છે

શ્રી ઉદયરતનવાચકે તેઓશ્રી ઉપર બનાવેલી સજ્જાય.

(પુન. કીહા મરચર કીહા મેનાડ, પાંચવડુ કીહા, પોરવાડ હો-દેશી)

**અવસર જોર લલ્લયો સંયમ લોલી**

એ તો પ્રગયન માતાનો મોલી હો અવં ૧  
વરધાસુત માનખાઈ જાયા, હેમરાજ કહી હુલરાયા હો;  
કીહા રાજવિજયસૂરિગચ્છ, હ સરતન થયાજ હંસવચ્છ હો.

અવં ૨

કીહાં ગૂર્જર કીહા કાંનમ ધરતી, ચોફેર ફરસી જેણું ફરતી હો,  
સઘળા મેહલી સહવાસ, મીયાંમાં પુયો જેણે વાસ હો.

અવં ૩

કાનનમેં ગીતારથ કીધો, મીયા માહે માહાજસ લીધો હો,  
વાચ્યુ જીહાં ભગવતીસૂત્ર, સઘલે શતકે સસૂત્ર હો. અવં ૪

સતરમે અઠાણુઆ વરસે, ચઘતર સુદ શુકર હરખે' હો;  
 નવમીએ થયુ નિવારણુ, દસમીએ જાણ્યું કલ્યાણુ હો. અવં ૫  
 નવકાર ઓલી તપ આદિ, આખ્યાં બહુ વાદોવાદ હો;  
 વંનદ્ધર માનપરને પે'ખું, લખું ન આલખું હો. અવં ૬  
 સોના રૂપાના કૂલે, વધાવે બહુ અમૂલ હો,  
 પધસાનો ન લહું પાર. જાણે વુઠો જલધાર હો અવં ૭  
 માંડવીઈ મનડું મોહું, સઘળા કરજે ઘણું સોહા હો;  
 થુલની રચના થીર થાપી, શુકને' જણુ સુલ આપી હો. અવં ૮  
 સ્નાત્ર વાધે રંગરોલ, વાંગા જીહાં જાગી ઢોલ હો;  
 ઊદયરતન વાગ્યક ઇમિ ખોલે,

ના આવે કોઈ હંસને તોલે હોં ૯

આ સાથે તેમના પાંચ સ્તવનો તથા કળશ આખ્યા છે જે  
 સુદર રાગોમા ગાઇ શકાય એવા છે

## શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

(અજબ રંગાવો સાહેબા ચૂનડી-એ દેશી)

સકલ વંછિત સુખ આપવા, જંગમ સુરતરુ જેહ છિદિવારુ;  
 નાભિ નરિંદકુલ કેસરી, ત્રિવિધે સેવો તેહ છિદિં

જે મરુદેવીનો જાત છિદિં જે ભરતપ્રાહ્લીનો તાત છિદિં

જે વિશ્વમાહે વિખ્યાત છિદિં

પુરવ પુણ્યે મે લહ્યો ભાંગી ભગની બ્રાત છિદિં

પુરવ પુણ્યે મેં લહ્યો ૧

જુગલાધર્મ જેણે ઉદ્ધર્યો, પ્રથમ જેહ રાજાન છિદિં;  
 વિશ્વરચના સઘળી દાખીને, ટાળ્યું જિણે અજ્ઞાન છિદિં ૨  
 પ્રગટ કરીને સહુને શીખવ્યા, સકલ મમાર સૂત્ર છિદિં,  
 ભરત પ્રમુખ યામ્યા રાજવી, સો દેશે સો પુત્ર. છિદિં ૩  
 દાન દેઈને દીક્ષા આદરી, ત્રિભુવન જન હિત કાજ છિદિં,  
 ધર્મતીર્થ ચક્રી એહવુ, મિરદ ધર્મ મહારાજ છિદિં ૪  
 ઈન્દ્ર ચોસઠ ઉભો ઉલગે, જુગતે જોડી પાણુ છિદિં,  
 સમવસરણે મહુ માલજે, દેવના મધુરી વાણુ છિદિં ૫  
 લાખ ચોરાશી પુરવ અનુક્રમે, પાળીને પરમાય છિદિં,  
 જન્મ-મરણ બધન તોડીને, પામ્યા પચમ કાય છિદિં ૬  
 હંસ-રત્ન કર જોડી કહે સાહિબ ઋષભ જિણુ દ છિદિ,  
 ચરણ યુગલ મેવા ભવો ભવે, આપો અધિક આણુ દ છિદિ ૭

શ્રી શાંતિનાથ કવચન.

(૨)

(ગેકુમાની-દેશી)

શ્રી શાંતિ જિણેસર સોલમોરે,

હોણ સાહેબ શરણાગત આધાર તે રૂડો;  
 શુણનો આવાસ, તે રૂડો ઉપગારી ખાસ તે રૂડો આગણી.  
 ભવ ભવ તાપ નિવારવા રે, હાણ જગમાં જંગમ જે જલધાર  
 તે રૂડો શુણનો ૧  
 મેઘ રથ રાજાને ભવે રે, હાણ દહ સમક્ષિત દેખી સુરરાજ તે રૂડો,  
 કરે પ્રશસા જેહની રે, હાણ સુર સાખી પ્રણમી શુભ સાજ  
 તે રૂડો ૨



ધંત્ર વચન અણુ માનતો રે, હાંજી એક અમર આઠ્યો તેણે ઠામ;  
સૈન્ય પારાપતિને છુલે રે, હાંજી પારખવા નૃપનો પરિણામ.  
તે રૂડો ૦ ૩

મનકૂડો નરપતિનો પાસ, મનકૂડો અમરખ આવાસ મનકૂડો,  
આંકણી.

પોસામાં પારેવડો રે, હાંજી તન ગાઠે રાગે તે તામ; તે રૂડો.  
તીર્થ'કર ગ્રહી તણી રે, હાંજી પદવી દોય બાધી અભિરામ.  
તે રૂડો ૦ ૪

પ્રગટ થઈ તે દેવતા રે, હાંજી પાપ પ્રણુમી પહોનો નિજઠામ;  
નિહાંથી પ્રણુ ત્રીજે ભવે રે,

હાંજી અગિરા ઉરે લીધો અવતાર. ૫  
પાલીને ગ્રહીપણું રે, હાંજી પટખંડ પૃથ્વી રાજ્ય પહુર; તે ૦  
દાન દેઈ દીક્ષા ગ્રહી રે, હાંજી પામ્યા કેવલ નાણુ મનૂર.  
તે રૂડો ૦ ૬

કીધી સંઘની થાપના રે, હાંજી ગ્રાંતિસર સાહેબ સુખદાય; તે ૦  
પંચમગતિ પામ્યા પ્રણુ રે,

હાંજી હંસરતન હરખી ગુણુ ગાય. ૭  
શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૩)

(થે કાનિ નાવો મદાગમે દલમા હો રાજિ થે કાને નાવો મદારી  
મેરેરે દુ વાગિ ર ગ દોલણા-એ દેશી )

તોરણથી રથ ફેરીને હો રાજ, છટકી ઈમ કિમ દેવે છહ રે;  
હું વારી માહારા મોહના.

આઠ ભવાંતર પ્રીતડી હો રાજ, તેહનો ન આઠ્યો તુમ નેહ રે.  
હું વારી ૦ ૧

૨૩૪ જૈન ગૂજાર માહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

તેહને તે કિમ તગછાડીએ હો રાજ, પહેલે પાલવ વલગા જે હરે,  
માહિ અદ્યાની લાજ છે હો રાજ, વાહલા શે ન વિમાસો તેહ રે.

હું વારીં ૨  
પ્રીત ભલી પંખેરૂઆ હો રાજ, જાઉં હું બલિકારી તાસ રે; હું  
રાત-દિવસ રહે એકઠા હો રાજ, એક પલક ન છોડે પાસ રે.

હું વારીં ૩  
વિસાચોં તે ન વીસરે હો રાજ, સહિજે એક ઘડીનો સ ગરે, હું  
તો કિમ ટાલ્યો નવિ ટલે હો રાજ, જેહશુ સજડ જડ્યો મનર ગરે;

હું વારીં ૪  
જન્માત્તર વિહડે નહિ હો રાજ જે કીધી સુગુણ સાથે પ્રીતરે, હું  
ટેક અહી તે તિરવહે હો રાજ, જગમા એજ ઉત્તમ રીત રે.

હું વારીં ૫  
શિવા દેવી સુત નેમને હો રાજ, કહે રાજિમતી કર જોડી રે; હું  
વાહલા વેગે રથ વાલીને હો રાજ, આવી પૂરો મુજ મન કોડ રે.

હું વારીં ૬  
નેમરાજુલ મુગતે મલ્યા હો રાજ, પ્રભુએ પાલ્યો પૂરવ પ્રેમ રે,  
ચરણ ચરણ દીજે સાહિબ હો રાજ, હેજે હંસરત્ન કહે ઇમ રે.

હું વારીં ૭

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૪)

(દામી દોદાસીગમ તુમારી-એ દેશી)

સુણો પાસ જિણેસર સ્વામી, અલવેસર અ તરબમી,  
હું તો અરજ કર શિરનામી, પ્રભુ સાથે અવસર પામી.

સ્વામી તારો તારો પ્રભુજી. ૧

મુજને બવસાગર તારો, ચિહ્નું ગતિના દેરા વારો;  
કરણ કરી પાર ઉતારો, એ વીનતી મનમાં ધારો હો. સ્વામીં ૨  
સંસારે સાર ન કાઢ, સાચો એક તુંહિ સખાઈ;  
તે માટે કરી ચિરતાઈ, મેં તુજ ચરણે લય લાઈ હો. સ્વામીં ૩  
તારક તું જગત પ્રસિદ્ધો, પહેલે પણ તેં જસ લીધો,  
સેવકને શિવમુખ દીધો, એક મુજ શું અંતર કીધો હો.

સ્વામીં ૪

ઈમ અંતર તે ન કરેવો, સેવકને શિવ મુખ દેવો;  
અવગુણ પણ ગુણ કરી લેવો, હેત આણી બાંહે ગ્રહેવો.

સ્વામીં ૫

સેવક ચૂકે કોઈ ટાણે, પણ સાહિબ મનમાં ન આણે;  
નિજ અંગીકૃત પરમાણે, પોતાનો કરીને જાણે હો. સ્વામીં ૬  
તું ત્રિભુવન નાથ કહેવાયે, ઈમ જાણીને જિનરાય;  
યો ચરણ સેવા સુખપ્રાપ્ત, જિમ હંસરતન સુખ થાય હો.

સ્વામીં ૭

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૫)

(આજ અસાદો દિવસોય—ગે ૬૧ી.)

સફળ ફળ્યા સહી માહરાણ, મનના મનોરથ આજ;  
વીર જિનેશ્વર તું મળ્યોજી, તેને નિર્વાણ પા  
હવે નિર્વાણ વાંચના પાજ  
પ્રભુજી અરજ સુણીજે, માંહડી અજાજ નાળીજ  
માંહડો મુજના (૫) માંહડો ૬૧

દિન એતા ભૂલો ભમ્યો છ, તુઝ દરિસણુ વિણુ દેવ;  
હવે મનમ ડટિકેસ્યું છ, તુમ સેવા હો તુમ સેવા કરૂં નિતમેવ  
પ્રભુ૦ ૨

તુઝ દીઠે આવે નહી છ, દેવ અવર કોઈ દાય,  
સુરતરૂથાખા છાડીનેછ, કુણુ બેસે હો કુણુ બેસે બાહિલ છાંહ.  
પ્રભુ૦ ૩

ગુણુ અવગુણુ જાણ્યા, પછે છ, મન ન રહે એકતાર;  
પ્રગટ પટ તર દેખીને છ, કુણુ સેવે હો કુણુ સેવે વસ્તુ અસાર.  
પ્રભુ૦ ૪

તુંગતિ મતિ તું સાહિબો છ, તું મુઝ જીવન પ્રાણુ,  
નિરવહીએ શિર ઉપરે છ, ભવોભવ હો ભવોભવ તુમચી આણુ  
પ્રભુ૦ ૫

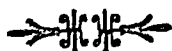
જીતું તુમ સેવાબળે છ, કુમતિ કદાચહ ફોજ,  
નિત નિત નવત્રી તાહરી છ, મનઘચ્છિત હો મનઘચ્છિત પામું  
મોજ. પ્રભુ૦ ૬

નાથ વસો મુજ ચિત્તમા છ, આજ અધિક સુખપુર,  
હંસરતન કહે માહરો છ, હવે પ્રગટયો હો હવે પ્રગટયો  
પુણ્ય પહુર. પ્રભુ૦ ૭

## ઐવીસી કથા.

(દીકી દીકો ૩ વામાકા નન્ન દીકો—એ દેશી.)

મેં ગાયા રે ઈમ જીન ઐવીસે ગાયા.  
 સંવત સત્તર પ વ્યાવન વરસે, અવિક બિમ ગ બઢાયા,  
 માધ અસ્તિત તૃત્તિયા, કુંજવાગરે, બિદમ સિદ્ધ ચઢાયારે. ૫  
 તપ ગણગગન વિભાન દિનકર, શ્રી રાજયવિજયસૂરિરાયા,  
 શિષ્ય તેસ તમુ અન્યય ગણિવર, ગ્યાનરત્ન મન ભાયારે. ૬  
 તસ્ય અનુચર સુનિહંસ કહે ઈમ, આજ અધિક સુખ પાયા;  
 જીન ગુણ જાને બોધે ગાયે, લાભ અનંત ઉપાયારે ૭



હારે લાલ નિજ ફલ તરૂવર નવિ ભરખર્ધ,  
સરવર ન પિયઠ જલ જેમ રે લાલ  
પર ઉપગાર ઇ થાય તે તુ બિન જિનજી હુઈ તેમ રે લાલ ॥૬॥  
ધણુ ધણુ કહિયે કિસુ, કરિ જે મુઝ આપ સમાન રે લાલ  
રચણુ દિવસ તાહરઉ ઘરઈ, કવિ વિનયચ દ મન ધ્યાન રે ॥૭॥

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન.

( ૩ )

( ઢાલ-અણી રાજુલ દેઃણી અગજ કરે છે એ હજી )

થાહરી તો મૂરતિ જિનવર રાજે છઈ નીકી શિવ સુદરી સિર ટીકીઈ  
રાણી શિવાદેવી જીરા જાયા, નેમજી અરજ સુણી જો  
અરજ સુણી જો કાઈ કરૂણા કીજો, મહાનઈ મુજરો દીજો હો ૧  
તે દિન વાહહા મુજને કઈય ઇ આસ્યે, તુમથી મૈલો થાસ્યઈ હો  
અંતર તુમહારાઉ માહરઉ ફરઈ, મજસ્યઈ અંગઈ સુખ  
ઉપજસ્યઈ હો. ૧

હિવણાતઉ તુમનઈ હિયડામાહે ધારૂ, ઇણુભાતઈ દિલ ઠારૂ હો;  
આખર થે પિણુ સમઝણુ દારસને, હા નવિ દાખવિસ્યો છેહા હો ૩  
જે તુમ સેતી પ્રેમ પ્રયાસઈ જી, વિલગા તે કિમ રહસ્યે અલગા;  
પ્રીતિ લગાસઈ ત તઉ જિમ રગ, અકીકી પડ નહીં જો ફીકી હો. ૪  
પ્રાણપિયારા સાહિબ થે છઠજી મહારે, મુઝનઈ છઈ તુમહુ સારે હો;  
ઇમ જાણીનઈ પ્રત્યુપકાર કરંતા, રાખો છો સી ચિન્તા હો. ૫  
સ્થુ કહુ કીરતિ રાજ તુમહારી, તુમે છઉ ખાલ બ્રહ્મચારી હો,  
રાજુલ નારી તે વિરહાગર ક્યારી, પોતાની કારિતારી હો. ૬  
કહિયઉ જી મહારો અલવેસર અનધારઉ, હું જૂ દાસ તુમહારો હો,  
(વિનયચન્દ્ર પ્રભુ તુમે વરદાઈ, મઉજ સવાઈ ધઉકાઈ હો. ૭

શ્રી પાર્થજિન સ્તવન.

(૪)

(તાળ-૪થુ રીતિ મોહ નહી વસ સમિજી)

જિનવર જલધર હલટચો સખિ નયણે નરસે મેહ,  
જેહનઇ આગમનઇ કરી મખિ બિપજ્યો પ્રેમ અછેહ રે;  
નરનારી વાંદ્યહનેહરે ઠાઠી થઇ મહુની દેહ રે,  
પસર્યો ચિત્ત ભુઈ મધત્રેહરે ઉપસ્યહ બલક દલ ખેહ રે,  
એહવા મહારે પાસજી મનવસઇ—એ આકણી. ૧

વાણી તેહિજ જિણુ સજી સખિ ગુહિર ઘટા ઘનઘોર,  
જ્યે.તિ ઝખૂંદે બીજલી સખિ, એ આડંબર કોઈ એ ર રે;  
પ્રમુદિત ભવિજન મન ચોર રે પિણુ નહી કિહા કુમતિ ચોર રે,  
કદર્પતાણો નહીં જોર રે અંધકાર ન કિણ હી દો રે. એહવા ૦ ૨

મહિર કરઇ સહુ ઉપરઇ સખિ લહિર પવનની તેહ,  
સુર અસુરાદિક આવતાં મખિ, પીલી થઇ દિશિ જેહ રે;  
જાણે કુટંગ કુસુમ રજરેહ રે, જિહાં ધર્મધ્વજા ગુણગેહ રે,  
તે તહિ ઈન્દ્રધનુષ વણેહ રે, અભિનવ કોઈ પાનસ એહ રે,  
ઇમ નિરખો મહુ નયણેહ રે. એહવા ૦ ૩

અતુર પુરૂષ આતક તણી સખિ, મિટ ગઈ નિરસતુરંત,  
હરિહર રૂપ નક્ષત્ર નહિ સખિ, નાઠહ તેજ નિત ન રે,  
થયહ દુરિત જ નાસક અ તરે, મુનિવર મંદુક દરખ ત રે,  
જિહા વિજય માન ભગવંત રે વિક્રમિત ત્રય ભુવન વન ત.

એહવા ૦ ૪

## ૨૪૨ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમનું

મુર મધુકર આલગિયા મળિ, પદિક દિગ  
વિરહી જેહ કુદર્યાનાં મળિ, પાવઠ હુળનદ  
ગુદથી વિરમ્યા રાગિન્દ રે, હુરિયા થયા મુગુન  
વિસનિ મનિ મનિ અમદ રે, પદ્મવિત વેલિ ર  
ફેડયા અગલાઈ કદ રે

જિર મિર જિર મિર અટ કચ, મળિ નાવઠ કિર  
પ્રતિજોવિત જહુ જેડુવા મળિ, લ્યઠ વગિ તિણ  
હસ સર માલગિયાહ રે, તેજન ધરે મુગતિની  
તિહા દીનઈ રનન ઘણહુ રે, જાણે નવલ મમોલ

છવદયા તિહા જાણિયઠ મળિ, નીલી દરી ભર  
નીજતણઈ રૂપઠ ભલો મળિ, પ્રગટતકે પ્રણયઅકુ  
હુ ખદે હગ ગયા સદુ ક્રર રે, ઇમ વર્ષા ભવાઈ ભૂરિ  
પ્રભુના ગુણ પ્રગલ પદુર રે, કહે વિનયચન્દ્ર મહુહિ રે  
અહવાદ

શ્રી મહાવીર જન રતન.

(૫)

(દસ-દાસની)

મનમોહન મહાવીર રે ત્રિસલા રા જાયા,  
તાહગ ગુણ ગાયા મનહા મે પ્યાયા;  
તોહી રે તાહરા ખાતર મે નહીં રે ઇવડીસી,  
તકસીર રે ત્રિ આજ્ઞાકારી રે હુ સેવક સદી રે ૧



સુખમું પૂરવઈ લેહુ રે ત્રિં રંગલાયો ચોલ મલુઠં લ્યું રે;  
 દિન દિન બાધઉ તેહુરે ત્રિં ભલારે વ્યવહારી કેરી પીઠં લ્યું રે ૨  
 નિશિ દિન મંઈ કહુ જોર રે ત્રિં ચોલગ કીધી સ્વામી તાહુરી રે;  
 ભવમંકટથી છોરિ રે ત્રિં કહોરે નિરાસી કિમ જાઈયઈ રે. ૩  
 શ્રીગુહ હવઈ ઘરમાંહિ રે ત્રિં લૂખો રે તો સ્યા માટે બાઈયા રે ૪  
 તાયો તે સુરનર કોડિ રે ત્રિં પોતે તરી રે શિવ સુખ અનુભવેઈ રે;  
 મુઝમાં ડહી ખોર રે ત્રિં તારે નહીં સ્યો મુઝ નઈ હિવઈ રે. ૫  
 ચોછા તણુડિ સનેદી રે ત્રિં જાણું રે પર્વતકેરા વાહલા રે;  
 ભટના બહુ એક રેહુ રે ત્રિં પછઈ બિછડઈ લ્યું તરડાહલા રે. ૬  
 નિષ્કપરિ નેહુની રીતિ રે ત્રિં નહીં છે રે ચરમ જિનેસર આપણીરે;  
 વિનયચંદ્ર પ્રભુની નીતિ રે ત્રિં રાખઉ સ્વામીનઈ સેવકતણીરે. ૭

## કેસરી

(૧)

(શાંતિગિન ભામણુષ આઠ એકની)

ઇન્દુ પતિ મઈ ચાવીસી કીધી, સદ્ભાવે કરિ સીધીછ,  
 કુમતિ નિકેતન આગલ દીધી, સુમનિસુચા બહુ પીધીછ. ઈછું ૧  
 ઈછું મે જો તણી છઈ દહના, શુભ ઈક ઈકથી ચઢના છ;  
 સ્વચ્છન પ રિત યાચ્યઈ પઢના, દુર્ગન રહસ્યઈ કુઢનાછ ઈછું ૨  
 પૂજા જાન ત્યા મન આણી, વેધક વાણી વખાણી છ,  
 વિષુધ બણી અગ્રોધ મમાણી, મૂરખ મતિ મુઝાણી છ. ઈછું ૩  
 બોધબીજ નિર્મલ મુઝ હુઓ, દિયો દુરતિ નહ કહીછ,

૨૪૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

સ્તવના નો મારગ છઈ જાઅઉ, જાણૈ તે કોઈ ગિરૂઓ જી. ઇલુ ૪  
સ વત સત્તર પ ચાવન વરસઈ, વિજયદમ્ભી દિન હરખઈજી;  
રાજનગરમા નિજઉતસરખઈ, એ રચી લક્ષ્મિ અમરખઈજી.

ઇલુ ૫

શ્રી ખરતર ગુણ સુગુણ વિરાજઈ, અ ખર ઉપમા છાજઈજી,  
તિહા જિનચ દ્ર સૂરીશ્વર ગાજઈ, ગચ્છપતિ ચન્દ્ર દિવાજઈજી.

ઇલુ ૬

પાઠક હર્ષ નિધાન સત્રાઈ, જ્ઞાન તિલક સુખદાઈજી,  
વિનયચન્દ્ર તસુ પ્રતિમા પાઈ, એ ચૌવીસી ગાઈ જી. ઇલુ ૭

સામાયિક ચ મોક્ષાગ, પરસર્વજ્ઞમાણિતમ્ ।  
વાસી ચન્દન કલ્પાના મુક્તમેતન્ મહાત્મનામ્ ॥

અર્થ.—સામાયિક એ મોક્ષનું સર્વજ્ઞ લાપિત  
પરમ સાધન છે વાસલાનું છેદન અને ચ દનનું  
પ્રલેપન એ બન્ને પ્રત્યે સમાન વૃત્તિવાળા મહા-  
પુરુષોને તે હોય છે



(૩૨)

પદિન મેરુવિનયશુતા શિવ શ્રી વિનીતવિનયશુ.

ચેવીએ ગ્યના-૧૭૫૫ આશ્વાસ

પદિન મેરુવિનયશુતા શિવ શ્રી વિનીતવિનયશુની  
ચેવીએની ભાષા-ગ્યના હુગંદમ અને દાહિન્યમય છે અને મુંદર  
ગદ-ગદર્ણમાં બનાવી છે તેમની બીજી સાદિ-૫-ગ્યના ગદ્યવાર્તા  
નથી. આ સાથે તેમના પાંચ રનવન આપ્યા છે

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

મુંદર મૂરતિ સાદિખ સેવીએ, ઋષભ જિજ્ઞેસર રંગ મુગુણનર;  
પરનશ પરનાયુરે સુજ પ્રહુ, દીઠે ઉદ્ધટ અંગ વાલેસર.

મુંદર મૂરતિ સાદિખ સેવીએ. ૧

અંતરભી આદિ જિજ્ઞેસર, અવધારો અરદાસ મું;  
મેડુ નજર કરી નીરખો સેવક, પૂરો મનતણી આસ વાં મું ૦ ૨  
ત્રિભુવન તારણ શિવમુખ કારણ, હુ ખડુર દીનદયાળ મું;  
મટેર કરી નિજ સેવક મન રખો, ડોકિલ જેમ રસાળ વાં મું ૦ ૩  
આજ મને મનવ છિન મુજ દેખ્યાં, નાઠા ભવદુઃખ દર મું;  
આજ અમી મેડુ વૃંથો આગણે, પ્રગટથો પુણ્ય અંદુર વાં  
મુંદર ૦ ૪

આજ થકી દિન વકીઓ માહરો, ફક્તીઓ ઘર મહકાર મું;

ભાવઠલંબણુ ભેટયો જગધણી, મરુદેવી માત મહાર  
સુદરં

ખણુ ક્ષણદાયક હોવે દિનદિને, તુઝ સેવા સુરવેલ સું;  
સીંચી જે પ્રભુ જો નિજ સેવકે, ભગતિ અમીરસ રેલ  
સુદરં

સોળ કળા સ પૂર્ણ ચંદ્રમા, સુદર તુઝ મુખ જોય સું.  
અ ગે આણુદ જીવજો માહરે, ઠરીઆ લોચન દોય વાં  
ઇક્ષાગવશે વિમલ વિભૂષણુ, વિમલાચલ તુઝ વાસ સું,  
શિવસુંદરી સ્યુ પ્રભુ મુજ આપજો, અવિહત મુખ વિલાસ. વાં  
સુદરં

સકલ પંડિત સુંદર સિર સેહરો, લાવણ્યવિજય ગુરુરાય સું  
પંડિત મેરુવિજય ગુરુ સેવક, વિનીતવિજય ગુણુ ગાય. વાં  
સુદરં

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

સકલ મનોરથ સુરમણિ રે, સોલસમો જિન લાણુ રે મનવસીઓ  
વિશ્વસેન નરરાયનો રે, વશ વિભૂષણુ જાણુ રે. શિવરસીઓ. ૧  
અચિરા રાણી જનમિઓરે, ચઉદ સુપન સુવિચાર, મન  
છપ્પન દિગકુમરી મિલીરે, ગાયો ગુણુ નિધિ સારરે. શિવં ૨  
ચઉવિધ દેવ નિકાયના રે, નાયક ચોસઠ ઇદ રે, મન  
જનમ મહોત્સવ ખહુ પરે રે, કીધો મેરૂ ગિરીંદ રે. શિવં ૩  
ષટ્પાંડ પૃથવી વશ કરી રે, વચરી તણા મદ મોડિ રે મન  
ખત્રીશ સહસ્ર નરેશ્વર રે, સેવકરે કર જોડી રે. શિવં ૪  
ઈમ રાજ સિરી વર લોગવીરે, થયો કેવલ કમલા કંતરે, મન  
મેરુવિજય શિષ્ય ઈમ લણુરે, સેવો એ અરિહંતરે. શિવં ૫

શ્રી નેમનાથ સ્તવન

(૩)

( આપે સડાની-દેશી )

મન મોહનીયા પિઉ સૃણુ રે શામલીયા નાહક,  
હું સસનેહી રે;

મન મોહનીયા પિઉ અષ્ટલયાંતર પ્રીતિ કે,  
નવમે ભવ ક્રિમ પરહરી રે. મન૦ ૧

પિઉ તું છે અતુર મુજાણુ કે, હું ગોરી ગુણુ આગલી રે, મન૦

પિઉ બોલે રાબુલ નાર કે, વાલિમ વિરહે આકલી રે. મ૦ ૨

પિઉ જોળનના દિન જાય કે, અવસર લાહો લીછયે રે, મ૦

પિઉ અવસર ઉચિત અજાણુ કે, પશુ ઉપમ તમ દીછયે રે.

મન૦ ૩

પિઉ કુલમાલા સુકુમાલ કે, કુમલાયે તુજ કામિની રે; મ૦

પિઉ દિન જાયે જન વાત કે, પણુ નવિ જાયે યામિની રે.

મન૦ ૪

પિઉ શિવાદેવી માત મહહાર કે, માર કરો અળલા તણી રે; મ૦

પિઉ યદુપતિ નેમિકુમાર કે, આવો મંદિર અમ ભણી રે.

મન૦ ૫

પિઉ જોડ્યા શ્રી જગદીશ કે, વીથ વિસવા તુમે ભાવજો રે, મ૦

પિયા જો મ સાર અસાર કે, મુગતિ મંદિરમાં આવજો રે.

મન૦ ૬

પિયા રાબુલ નેમિજિણુંદ કે, અવિહુડ શિવ મુખ દીહડા રે;

મન૦

પિઉ મેરુવિજય ગુરુ શિષ્ય કે, વિનીતવિજય મન મીહડા રે.

મન૦ ૭

## શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૪)

( માહની સહીરે સમાણી-એ રંગી )

નિરમલ નીરે અંગ પખાલી, પહેરો ખીરોદક સાડી રે.

માહરી સહીરે સમાણી.

ગાવતા ચદન ભરીય કચોલી, પાસ પૂલે લલર લોલી રે.

મા૦ ૧

અંપક કેતકી માલતી મોગર, માહિ બોલસિરી સુખકારી રે, મા૦

લાખીણા ટોડર કરી જિનવર, કઠે ઠવો જયકારી રે મા૦ ૨

કર ગ્રહી વીણા વેણુ મૃદ ગા, હાથે દીચો એક તાલી રે, મા૦

નવ નવ રાગ મિલાવત ગાવત, જિનગુણ રંગ રસાલી રે.

મા૦ ૩

મન વાંછિત સુખ સુરતર કહો, વામા નદન વદો રે, મા૦

નિરખત નેહ અમીરસ વરધત, જસ સુખ પુનમચ્છો રે

મા૦ ૪

પ્રાણુ પિયારે મોહનગારે, માહર મનડુ મોહીને લીધું રે, મા૦

દેખતહી નયણે નેહ લાગો, જાણુ કામણડું કાઠ કીધું રે.

મા૦ ૫

અંતરજામી સાહિબ સેતી, જાણુ ખિણુ એક દૂર ન થાઉ રે, મા૦

અહનિશિ ચરણ કમલ આરાધુ, ખલિ જાઉ તો સુખ પાઉં રે.

મા૦ ૬

શ્રી લાવણ્યવિજય ગુરરાયા, પાસ પગમેસર ધ્યાયા રે, મા૦

પડિત મેરુવિજય ગુર શિષ્યે, ચિનીતવિજય ગુણ ગાયા રે.

મા૦ ૭

શ્રી મહાવીરજિન સ્તવન.

(૫)

આજ મારુદે મુરતરુ ફળીઓ આર,

થર આંગણિ શોભાકરુ છરેછરુ:

આજ મેં વિરાજાનંદન દેવ, હીડો દેવ કથાકરુ છરેછરુ. ૧

જિનશ્વ તાડુરા ગુણ અવકાત, ગંગવરંગ પદે નિરમલા છરેછરુ;

જિનશ્વ મ્હંભારું દિનરાત, મૂઢી મનના આંખલા છરેછરુ. ૨

જિનશ્વ ઉત્તમ જનશ્ચું રંગ, ચોક્ક મશ્વક તણી પદે છરેછરુ,

તુમશ્ચું અવિરુદ્ધ નેરુ. નિગ્ધરુ ભે રવી પદે છરેછરુ. ૩

જિનશ્વ તાડુરી ગુણમણિમાળ, કંઠે જે ભવિ ધારણે છરેછરુ;

જિનશ્વ ધનધન તમ્ર અવનાર, જે તાડુનં નામ મ્હંભારણે

છરેછરુ. ૪

જિનશ્વ મેરુવિજય શુભ શ્રીમ,

વિનીતવિજયના વચણાં છરેછરુ:

જિનશ્વ જે ઝિન ધરણે નિત, તમ્ર થર રંગ વધામણા

છરેછરુ. ૫

નિગ્ધવચિત્તં દેવ, પદ્માન્તેનંત્ર નરવત ।

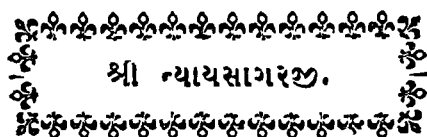
કુશલકાશ્યપરચાન, મર્ચયોગ વિશુદ્ધિન ॥

અર્થ:—નરવચી! આ આનાચિત્ત એકાન્તપણે

નિગ્ધ છે કારણ કે તે કુશલકાશ્યપર છે, એટલું જ

નહિ પણ મર્ચયોગની વિશુદ્ધિરૂપ છે.

( ૩૩ )



ચોવીસી-૧૭૬૦ આસપાસ

શ્રી તપગચ્છમા સાગર શખામા તેઓશ્રી થયા છે મારવાડમા સિત્તિમાળ ગામમા ઓસવાળ જ્ઞાતિમા શ હ મોટાને ત્યા લાચીપ ને ત્યા સ વત ૧૭૨૮ મા જન્મ થયા નામ નેમિદાસ શ્રી ઉત્તમસાગર પાસે દીક્ષા લીધી શ્રી કેશગીઆજી તીર્થમા નિગળર નરેન્દ્રકીર્તિ સાથે વાદ-વિવાદ કરી જીત મેળવી સ વત ૧૭૬૭મા અમદાવાદમા હુહારની પોળમા સ્વર્ગવાસ પામ્યા તેમનો રતૂપ કદમધુગની વાડીમા કરવામા આવ્યો.

તેઓશ્રીએ જો ચોવીમી યનાવી છે સાદી ને સરળ લાપામા જીન જીના રાગો ને દેશીઓમા સ્તવનો બનાવ્યા છે તેઓશ્રીએ સુરતમા બિરાજમાન શ્રી સૂરજમહાલ પાર્શ્વનાથનું સ્તવન બનાવ્યું છે, જે આ સાથે મુકવામા આવ્યું છે શ્રી સુરત બદર પાસે રાદેર ગામમા શ્રી મહાવીર રાગમાલાની રચના છત્રીસ રાગોમાં કરી છે જેની પ્રશસ્તિ આ સાથે છે તે સિવાય તેમના દસ સ્તવનો આપ્યા છે

### સાહિત્ય-રચના

- ૧ શ્રી સમ્પ્રકૃત વિચાર ગર્ભિત મહાવીર સ્તવન ૧૭૬૬ (સતાવીસ ભવનું )
- ૨ પિંડદોષ વિચાર સજ્ઞાય ૧૭૮૧ લકડય
- ૩ નિગોદ વિચાર ગર્ભિત સ્તવન
- ૪ મહાવીર રાગમાલા ૧૭૮૪-સુરત પાસે રાદેર



## શ્રી આદિજિન સ્તવન

(૧)

(માહરૂ મન મોહ્યુ રે શ્રી રિમગાયજે રે—એ દેશી )

જગદિપકારી રે સાહિબ માહરો રે, અતિશય શુભમણિધામ;  
આદિ જિજ્ઞેસુર અતિ અલવેસરૂ રે, અહનિસિ ધ્યાઈ રે નામ

માહરૂ મન મોહ્યુ રે મરૂદેવી નંદસ્થુ રે૦ ૧

દોય કર જોડી તુમ સેવા કરે રે, સુરનર કિન્નર કોડ;

પ્રાતિકારિજ આઠે અહનિસિ રે, કવણ કરે તુમ્હ કોડ માં ૨

ચારે રૂપે રે ઔવિધ દેશના રે, દેના ભવિજન કાજ,

માનું એ અકિ ગતિના જન તારવા રે, છાજે જથું જલધર ગાજ.

માહરૂં ૩

તે ધન પ્રાણી રે જિજ્ઞે તુમ દેશના રે, સમયે નિરખ્યું નૂર,

કર્ણકચોળે રે વાણીની સુધા રે, પીધી જેણે ભરપૂર. માહરૂં ૪

હુ તો તરસ્થુ રે તુમચા ધ્યાનથી રે, અનોપમ એહ ઉપાય;

ન્યાયસાગર શુભ આગર સાહિબા રે, લળીલળી નમે નિતુ પાય.

માહરૂં ૫

## શ્રી આદિજિન સ્તવન.

(૨)

ઋષભલંછન જિન વનીતાવાસી, પંચશત ધતુ તતુમાનમાં,

પ્રભુ તાહરી સુગતી મે ધરી ધ્યાનમા પ્રભુ ૧

જગ ઉરણ સવિ ક્રીમો તે તો, ધન વરસી વરસીદાનમા,

નાલિરાયા કુલમંડન ગાઉ, મરૂદેવી સુત ગાનમા પ્રભુ ૨

૨૫૨ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

ચરણોત્સવ ઇન્દ્રાદિક સારે, શ્રી જિન યેસે જ્ઞાનમાં;  
ગીત જ્ઞાન પ્રભુ આગે નાચે, સાચે રાચે તાનમાં પ્રભુ ૩  
પંચમહાવ્રત લેવા અવસર, સમજાવે સુર જ્ઞાનમાં;  
ન્યાયસાગર પ્રભુમેવક માચે, વાણી અમૃતપાનમાં. પ્રભુ ૪

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૩)

( આ જિમ કળ મિલે પદ્દેશી માતા હો, આં એ દેશી )

સાહિબ કળ મિલે સસનેહી, ખ્યારા હો, સાહિબ  
કાયા કામિનિ જીઉસેં ન્યારા, ઐસા કરત વિચારા હો. સાં ૧  
સુન સાંઈ જમ આન મિલાવે, નવહમ મોહનગારા હો સાં ૨  
મેં તો તુમારી ખિજમતગારી, જૂઠં નહિજે લારા હો, સાં ૩  
શ્રમન કહે સુન યૈન હમારા, ટારો વિષય વિકારા હો. સાં ૪  
સ યમ પાલો નિજ તન ગાલો, લેઈ અનુભવ લારા હો સાં. ૫  
પિઉ કે સાચે હમ મન સાચે, ઘટમે હોત ઉજારા હો સાં. ૬  
કહિના કીના સ યમ લીના, ન રહ્યા કરન ઉધારા હો. સાં ૭  
વેદ ઉછેદી જાતિ અલેદી, મેલે શાતિ સુધારા હો. સાં ૮  
અચિરાન દન શીતલ ચ દન, ન્યાયસાગર સુખકારા હો.

સાહિબ ૯

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૪)

શાંતિ જિનેસર દેવ દયાલ શિરોમણી રે, કે દયાળ શિરોમણિ;  
સોલમો જિનવર પ યમ ચક્રી જગ ધણી રે. કે ચક્રી ૧

પારેવા શું પ્રીતિ કરી તિણિ પેરે કરે રે, કે તિણિં  
 જનમ જગ લય મળ્યુ સીંચાણાથી ઉદરો રે. કે સીંચાં ૨  
 તિણું કાંઈ કીધું હોયે તે મુજને કહો રે; કે તે મુજં  
 ને શરણ કર્યાની લાજ તો મુજને નિરવહો રે. કે મુજં ૩  
 પાંચે પડે હુણુ કહે તુજ સેવના રે; કે કહેં  
 સિંહિદેય મુત બીતિ નિવારણ કામના રે. કે નિવારણં ૪  
 તિણે કારણ હું સેવક સ્વામી તું માહરોરે; કે સ્વામીં  
 તેહથી હું છું અધિક સેવા પર તાહરો રે. કે સેવાં ૫  
 શાંતિ નામ શુણુ રહયે મુજને તારતાં રે; કે મુજનેં  
 ન્યાયસાગર કહે ઇષ્ટ પ્રભુ દિલ ધારતાં રે. કે દિવં ૬

શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન.

(૫)

(મેલ સદસ ગોપીમા પટગણી કાગળ લખ્યો કેધને રે મીઠા જાઓ છો  
 દીવાસા દેધને રે દેશી)

આઠ લવની તુમે પ્રીત જ પાલીછ, તમને ભવ સાથે લધને રે,  
 ઠા જાઓ છો દિલાસો દેધને રે કાં ૧

અમનં મૂડીને તુમે રૈવત પધારીયાછ, સંયમ મુંદરી લધને રે.  
 કાં ૨

પગ્ગયા વિણુ અમ્હે પ્રીત જ પાલુછ, એ તો વરે છે કેધને રે.  
 કાં ૩

એતો કનિકા નિહ વધૂનીછ, તુમે આદર દો છે બેધને રે.  
 કાં ૪

ગોઠતરીરે મને દીઠી ન મુકાવેછ, તુમે આદર કરશે કેધને રે.  
 કાં ૫

૨૫૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની દાન્ય-પ્રમાદી  
અનુલવ મિત્રે મન મેલ કરાવ્યો છું, અનુલવ ઘરમાં લેધને રૈ.  
કાં૦ ૬

તેમ રાજુલ શિવમદિર પધાર્યાછું,  
ન્યાયસાગર સુખ દેધને રૈ. કાં૦ ૭

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૬)

( વણુનદેલા-એ દેશી )

નેમ નિરજન સાહિબાગે, નિરૂપાધિક ગુણ ખાણિ;  
મનના માન્યા.

જન્મ થકી જેણે તજ્યા રૈ, રાજ રાજિમતી રાણી.

મનના માન્યા. ૧

આવો આવો હો પ્રીતમ વાતા કીજે,

પ્રીતમ લાહો લીજે હો, મન૦

પ્રીતમ રસ પીજે હો પ્રીતમ, આપણ કીજે જનમ પ્રમાણ.

મન૦ ૨

ત્રિણુ પરણ્યો પણ તાહરી રૈ, નારી કહે મહુ લોક, મન૦

આચી હુ છું પતિવ્રતા રૈ, ગાયો થોક થોક. મન૦ ૩

સમુદ્રવિજય શિવાદેવીનો રૈ, નદન ચદુકુલચદ, મન૦

શ્રી લલન અજન વને રૈ, બાવીસમો જિનચદ મન૦ ૪

સબધને સકેતવા રૈ, આવી તોરણ બાર, મન૦

દિર પાછા વ્રત મહિઉ રૈ, ચઢીયા ગઢ મિરનાર મન૦ ૫

રાજુલ પણ અનુલહે રૈ, સયમ કેવલ સાગ, મન૦

દંપતિ દોઉ એકણિ તિલિ રૈ, અખય પણે એક તાર. મન૦ ૬

અષ્ટ ભવાંતર પ્રીતકી રે, પાલી પૂરણ પ્રેમ; મનં  
ન્યાયસાગર સુખ સંપદા રે, પ્રગટે સકલ સુખ જેમ. મનં ૭

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન.

(૭)

( કાનુડા માર કાં કરડી મીઠડા પુટરચે ગાગરડી એ-દેશી )

ચિંતામણિ પાસજી ગમે રે, પાસજી ગમે રે;  
પ્રહુ ઉઠી પ્રભુ સુખડુ દીઠે, હુંખડું થમે રે. ચિંં ૧  
ચિંતામણિ પરે કામિત પૂરે, હુંખ ઝમે રે, ચિંં ૨  
ત્રિભુવન નાયક સુરપતિ પાયક, કામ દમે રે. ચિંં ૩  
પામી અમૃત લોજન કુકસ, કૌણ જમે રે, ચિંં ૪  
સાહિબ સમરથ સમકિત પામી, કૌણ વમે રે. ચિંં ૫  
મિથ્યા મૂકી મુજ મન રાચે, શુદ્ધ ધરમે રે, ચિંં ૬  
અધિકું ઓછું સેવક ભાળે, સ્વામી ખમે રે, ચિંં ૭  
ન્યાયસાગર પ્રભુ અહુનિશી ચરણે, શીશ નમે રે. ચિંં ૮

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

(૮)

( દેશી-માધવીયાની )

મનનો માનીતો મિત્રો ને મિલે, હારે સાહિબ ને મિલે,  
તો કહું મનની વાત ને;  
હુ ખ ભ જન જિન આગલેજી, સુખીણી સાતે ધાન ને મં ૧  
મનમોહન મુજ વાલ હોજી, સ્વામી શ્રી પાસ જિણુ દ ને,

૨૫૬ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

હોણ હો જમ સાનિધેણ, તુરત થયો ધરણેન્દ્ર જો. મં ૨  
મન મિલીયા શુ વાતડીણ, તે અમૃતથી પણ મીઠ જો;  
નેહથી તન મન બાધીઉંણ, તસ દગ્ધિન સહુથી ઉચ્છિં જો મં ૩  
લછન મિસી રૂરે વીનતીણ, ફણધરી રહીઓ નાગ જો;  
વિધધર પણ ફરે કરોણ માહર પ્રભુ વડભાગ જો મં ૪  
શ્રી અન્વમેન સુત સુદરણ, વામા માત મહાર જો,  
નીલવગ્ણ ગગ્ણે રહુ છ, એવકે કરીશ સભાલ જો મં ૫  
ભવિમનવંછિત પૂરવાણ, કલિ કલ્પક્રુમ સમાન જો,  
ન્યાયસાગર કહે માહરેણ, પ્રભુ ધ્યાને વધતો વાન જો મં ૬

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૯)

વહું વીરજિનેસર રાયા, વર્ધમાન સુખદાયા છ,  
શાસન નાયક જેહ કહાયા, જગ જસ વાદ સવાયા છ વં ૧  
હરિલછન કચનવન કાયા, સિદ્ધારથ નૃપ તાયા છ;  
સિદ્ધારથ થયા કર્મ ખપાયા, ત્રિસલા રાણી માયા છ વં ૨  
લધુવચથી જેણે મેરુ ગલાયા, વીરવેતાલ હગયા છ;  
ફર્દાર મોહ જેહ છતીને, જ્યોતિમેં જ્યોતિ મિલાયા છ. વં ૩  
જસ શાસનથી ખટ દ્રવ્ય પાયા, સ્યાદ્રવાદ સમજાયા છ;  
અક્ષિનવન દન વનની છાયા, દર્શન જ્ઞાન ઉપાયા છ વં ૪  
જાત્ર વણ છે ગૌતમ ગયા, લખિંધનિધાન મન ભાયા છ;  
ન્યાયસાગર પ્રભુના શુભ ગાયા, સુજન સુખોદસવાયા છ.  
વંદું ૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(૧૦)

(જગી જગી જગત્તે નીટી દેગિ દજ ટીકાલકા હો રાજ પ્યારે લાગો-એ દેશી)

નિરખી નિરખી સાહિબકી સુરતી, લોચનકે રે લટકે;  
હો રાજ પ્યારા લાગો.

માને બાવાજી રી આણુ પ્યારા લાગો,

માને દાદાજી રી આણુ પ્યારા લાગો. ૧

તુમ વાણી મોયે અમીય સમાની, મન મોહુ મુખ મટકે;  
મુઝ મન લમરિ પરિમલ અમરી, ચરણ કમળ જઇ અટકે;  
હો રાજ ૦ ૨

સુરતી દીઠી મુઝ મન મીઠી, પર સુર કિમ નવિ ખટકે;  
બેન ઉવેળી ગુણીના દેખી, ત્યાથી મુઝ મન છટુકે.  
હો રાજ ૦ ૩

ત્રિશક્તાન દન તુમ પયવંદન, શીતલતા હુઈ ઘટકે;  
ઉત્તમ સીસે ન્યાય જગીસે, ગુણ ગાયા રંગ રહુ કે.  
હો રાજ ૦ ૪

(૧૧)

કલશ.

ચોવીસ જિનવર લવિક હિતકર, સકલ મગલ સુરતર,  
વિવિધ દેશી બધિ ગાયા, લક્ષ્મિ વશથી મુદર:  
તપગજી શોભાકરણ કવિવર, ઉત્તમસાગર પદ કળે:  
રસિક મધુકર ન્યાયસાગર, શિષ્ય છન ગુણને લજે.

(૧૨)

શ્રી સૂર્યમંડન પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

સુરનિ મહત પૂરતિચરી, મો મનિ અતિ હિં મુહ્ય

નચના કશન કિમ્બુદે નિલવેકું ગાહે કાય. (૧)

મનેહી સાહિબ મેરા યે. અરે હા હાં નહીને બંદા તેગ યે.

અરે હા હા મે છે ર ન કેરા યે.

અરે હાં હો હાગે ભવ દેરા યે. આંકણી

તુહી સાગત ગત મનરંગત. મોં મતકુલન લાગ.

તુમ્હે પુણ પરિમલ નહમહે પુન ગ્લિષ્ટ ભમર પર લાગ.

(૨) મનેહીં

મો મન રિતન તુહિ બિરજે. ચોર ત આવે દાય.

તુઝ સુખ પડગ મોહિયો. મન ભમર રહિયો દોલાય.

(૩) મનેહીં

તું નીરાગી હુ તુમ્હે પુણરાગી ઈમ કિમ વાયે હેત;

પ્રીત દુરહાં ન હૂરેં, હમ્હે નચત અચત કહુ દેત (૪) મનેહીં

તુહિગ લચ્છી તુહિગ સાહિબ, સૂરતિમંડન પામ;

ન્યાયભાગર પ્રહુ આગરિં, એ સેવકની સરદાસ (૫) મનેહીં

શ્રી મહાવીર રાગમાલા પ્રસન્નિ.

(૧૩)

(ગયન-૨ = ૧૭૮૪-ગદિ-સૂત )

અને—ઘર ઘર મંગલ માલ આગ મારે ઘર ઘર મંગલ માલ.

વીર નિર્ગુણે દેવલ ઉચ્ચ દંડે કરે તલકલ ૧

આગ મારે ઘર ઘર મંગલ માલ



ધરિ ધરિ રંગ વધાર્થ મંડન, શોભા ઝાકે ઝમાલ;  
રહી રાંદેર નયર ચોમાસુ, જિહો જિનભુવન વિશાલ. ૨  
આજ મારે૦

વેદ વસુ સુનિ વધુ મિત, હુપે એ રંગ માલ;  
૪ ૮ ૭ ૧  
ધનતેરસ દિનિ પૂરણ કીધી, છત્રોસ રાગરસાલ. ૩  
આજ મારે૦

સોમચંદ શાહ જયચંદ હોત ઇ, એ ઊત્તમ ગુણ ભાલ;  
પંડિત ઊત્તમસાગર સેવક, ન્યાયસાગર સુરસાલ. ૪  
આજ મારે૦

મહાવીર સ્તવ્યા મેં પુણ શુધ, ગુણ મણિ ભરિયાલ;  
ચર ઘર મંગલ માલ આજ, મારે ઘર ઘર મગલ પાલ ૫

કલશ.

જય જગત લોચન તમ વિરોચન, મહાવીર છનેસરો,  
મેં શુદ્ધો આગઈ ભક્તિ રાગઈ, જગતઈ જગ અઘહરો,  
તપગચ મંડન દુરિત ખંડન, ઊત્તમસાગર બુધ વરો.  
તસ સીસ ભાસઈ પુણ્ય આશય, ન્યાયસાગર જય કરો.



(૩૪)

મહોપાધ્યાય શ્રી લાવણ્યવિજયજી ગણિ.

ચોવીસી-રચના સવત ૧૭૬૧ ખલાત

પડિત ભાનુવિજયજીના શિષ્ય શ્રી મહોપાધ્યાય શ્રી લાવણ્યવિજયજીએ ખલાતમાં આ ચોવીસી રચના કરી છે તેની પ્રત સુરત શ્રી દેવચંદ લાલભાઈ ભટ્ટારમાંથી મળી પણ અધુરી છે તેમની બીજી સાહિત્ય રચના-જાણુવામાં આવી નથી

શ્રી મહાપ્રભાજિન સ્તવન.

(૧)

( મહાવિદેહ ક્ષેત્ર સોહામણુ -એ દેશી )

આદિ જિનેસર સાહિબા, જન મન પૂરે આશ લાલ રે;  
કરીય કૃપા કરુણા કરો, મન મંદિર કરો વાસ લાલ રે આં ૧  
મહિમાવત મહત છે, જાણી કીધો નેહ લાલ રે,  
આવિહુડ તે નિત પાલીધ, ચાતક જિમ મનિ મેહ લાલ રે.

આદિં ૨

નિસનેહીસ્યુ નેહલો, હૃદય દહે ભાતિ લાલ રે,  
ઉઘ વેચી ઉજાગરો, લીધો તેણિ બહુ ખતિ લાલ રે આં ૩  
તુજસ્યુ મુજ મન જે મિલ્યુ, તે જાણે તુ દેવ લાલ રે;  
તુજ ચિત્તમે કિમ જાણીધ, વિનતિ કરૂ નિત મેવ લાલ રે

આદિં ૪

(૩૫)

શ્રી રામવિજયજી શ્રી મુખતિવિજયજીના શિષ્ય.

ચોવીસી ગચના ૧૭૬૦ આસપાસ મહેસાણા.

લેખન કાળ ૧૭૬૦ થી ૧૭૬૦

શ્રી તપગચ્છમાં શ્રી હિરવિજયસૂરિની પર પગમાં શ્રી મુખ  
તિવિજયજીના શિષ્ય શ્રી રામવિજયજી ઉપાધ્યાય શ્રી યજ્ઞેવિજયજીના  
સમકાલીન હતા તેઓશ્રીની ચોવીસી સુદ અને ભક્તિગત તથા  
યોગના વિષયોથી ભરપૂર છે તેમજ તેઓએ શ્રી શાંતિજન ગણ  
બહુજ સુદર બનાવ્યો છે તેઓશ્રીએ માત્ર નજીક પર મોટી સંજ્ઞાઓ  
લખી છે એમ કહેવાય છે કે તેઓશ્રીની વ્યાખ્યાન શૈલી એટલી બધી  
લોકપ્રીય હતી કે એક વખતે સમગ્ર વિદ્વાન ઉપાધ્યાય શ્રી યજ્ઞે-  
વિજયજીને તે સાલગયાની ધૃષ્ટિ થતા, તેઓશ્રી ત્યાં ગયા, અને  
તેમની લોકપ્રિય ભાષા તથા દૃષ્ટાંતોથી સમન્વયવાની શૈલી જોતાં  
શ્રી યજ્ઞેવિજયજી ૧૭૬ થઈ ગયા તેમના વ્યાખ્યાનમાં લોકોની મોટી  
સખ્યા હાજર રહેતી આવા સમર્થ વ્યાખ્યાનના ચોવીસીના  
સ્તવનો અવશ્ય મોઢે કરવા જોવા છે

સાહિત્ય-રચના.

ગુજરાતી

- ૧ શ્રી તેજપલ ગણ સં ૧૭૬૦ ૨. શ્રી ચોવીસી મહેસાણા  
સં ૧૭૬૦ આસપાસ ૩ ધર્મસ્ત ઋષિ ગણ સં ૧૭૬૬.
- ૪ શ્રી શાંતિજન ગણ સં ૧૭૮૫ ખડ ૬, ગાથા ૬૬૫૧ અમદાવાદ
- ૫ શ્રી લક્ષ્મીમાગઝમી નિર્વાણ ગણ ૧૭૮૮ ૬ ૨૦ વિદ્યમાનસ્તવનો.

સ સંકૃત

૧. ઉપદેશ માળા ટીકા

## શ્રી ઋષ્યભ જિન સ્તવન.

(૧)

( યોગમયા ગરબે રમે રે ને-એ દેશી )

ઓળગડી આદિનાથની ને, કાઈ કીલ્લએ મનને કોડ ને,  
હોડ કરે કુણ નાથની ને, જોડના પાય નમે સુર કોડ ને.

ઓળ૦ ૧

વાહતો મરુદેવીનો લાડલો ને, રાણી મુનંદા હાઈડાનો હાર ને;  
ત્રણ ભુવનનો નાહલો ને, માહરા પ્રાણુતણા આધાર ને.

ઓળ૦ ૨

વાહલે વીસ પુરવ લખ ભોગવ્યું ને, રહુ કુમરપણું ર ગરોળ ને;  
મનહું મોહ્યું રે જિનરૂપસું ને, બાણે જગમાં મોહનવેલ ને.

ઓળ૦ ૩

પાંચસે ધતુપની દેહડી ને, લાખ પુરવ ત્રેસઠ રાજ ને;  
લાખ પુરવ સમતા વર્ધા ને, થયા શિવ સુદરી ચરરાજ ને.

ઓળ૦ ૪

એહના નામથી નવનિધ સ પજે ને,

વળી અલિયવિઘન સવિ જાય ને,

શ્રી મુમતિવિજય કવિરાયનો ને, ઈમ રામવિજય ગુણુ ગાય ને.

ઓળ૦ ૫

## શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

અખા વિગાને છે-એ દેશી

સુદર શાંતિજિણુંદની. છળી ગાને છે,

પ્રભુ અગાજલ ગંભીર, કીરતિ ગાને છે

ગજપુર નગર સોહામણુ, ઘણુ દીપે છે,	
વિશ્વસેન નગિદનો નદ, કદપ છપે છે	૨
અગિરા માતાયે ઉર ધર્યો, મન રજે છે,	
મૃગ લછન કચનવાન, ભાવઠે ભજે છે	૩
પ્રભુ લાખ વરમ અભિભાગે, વ્રત લીધુ છે,	
પ્રભુ પામ્યા દેવલજાન, કારજ મિથુ છે	૪
ધનુષ આત્મીશની દેહદી, તનુ સોહે છે,	
પ્રભુ દેશના ધ્વનિ વરમત, ભવિ પરિખોહે છે	૫
ભગત વછલ પ્રભુતા ભણી, જન તારે છે,	
ખૂડતાં ભવજલ માહિ, પાર ઉતારે છે	૬
શ્રી સુમતિવિજે ગુરનામથી, દુખ નામે છે,	
કહે રામવિજે જિનધ્યાન નવનિધિ પાસે છે	૭

### શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૩)

॥ દેશી-તુમે તમાગ છુગના ગુણુ માનો કે ના ॥

રાબુલ કહે પિઉ નેમજી, ગુણુ માનો છો કે ના,  
ડિમ છોડી આલ્યા નિરધાડે, હે ગુણુ બાણો છો કે ના  
પુરુષ અનતે ભોગવી ગું પિઉ ગુ મોહ્યા તિણુ નાર.

હે ગુણુ ॥૧॥

કોડી ગમે જેહને આહે ગું શો તે નારીથી સગ, હેં  
પણુ જગ ઉખાણો ડહો ગું હોવે અરીસા સરસો રગ

હે ગુણુ ॥૨॥

હું ગુણુવતી ગોગડી ગું તે નિગુણુ નહેજી નાર, હેં  
હું સેવક છું રાવલી ગું તે માસુ ન બુવે લગાર હે ગુણુ ॥૩॥

જગમા તે ગુણ આગલા ગું જેણે વશ કીધો ભરતાર; હેં  
મન વૈરાગે વાલીયો ગું લીએ રાબુલ સ યમ ભાર હે ગુણું ॥૪॥  
બહેનીને મલવા લણી (મું) ગું ખિઉ પહેલી તે જાય, હેં  
મથ લહી તે નારીનો ગું રહી અનુભવ ગું લય લાય.  
હે ગુણું ॥૫॥

સમુદ્ર વિજે કુલચંદ્રો ગું શિવાદેવી માત મહાર; હેં  
વરસ સહસ્ર એક આઉખું ગું ચોરીપુર શિલુગાર. હે ગુણું ॥૬॥  
દેહ ધનુષ દય દીપતી ગું પ્રભુ બ્રહ્મચારી ભગવંત, હેં  
રાબુલ વર મને વાલહો ગું રામવિજય જયવંત. હે ગુણું ॥૭॥  
શ્રી પાર્શ્વનાથ નરવન.

(૮)

॥ પાટણના ગીતની દેશી-કે. ॥

સેવો ભવિજન જિન ત્રેવીશ્રમો, લંછન નાગ વિખ્યાત,  
જલધર મુંદર પ્રભુજીની દેહડી, વામા રાણીનો જાત સેવોં ૧  
ચઉદિશે ઘોર ઘટા ઘન ગું મર્યો, કમઠે રચ્યો જલધાર;  
મૂમલ ધારે જલ વરસે ઘણું, જલ થલનો ન લહું પાર. સેવોં ૨  
વડ હેઠલ બહાલો કાઉચગ રહ્યો, મેડૂ તણી પરે ધીર,  
ધ્યાન તણી ધારા વધે તિહા, ચડીયા ઊ ચાણ નીર. સેવોં ૩  
અચલ ન ચલીયો પ્રભુજી માહરો, પામ્યો કેવલ નાણુ,  
સમોવગરજ મુર કોડ મિલ્યા તિહાં, વાજ્યા જિત નિશાન.  
સેવોં ૪

નવકર ઉચ પણે પ્રભુ શોભતા, અન્વસેન રાયના નંદ,  
પ્રગટ પર્યા પૂરણ પાસણ, દીઠે હોવે પરમાણુદ સેવોં ૫  
એક શત વગ્ગનુ આઉખુ ભોગવી, પામ્યા અવિચલ રિદ્ધ,  
ગુપ્ત શ્રી મુમતિવિજે ગુડ નામથી, રામ લહે વર સિદ્ધ. સેવોં ૬

(૩૬)

શ્રી રંગવિજય શિષ્ય શ્રી અમૃતવિજયશુ.

શ્રી વિજયપ્રભસૂરિની પદ્મગાથા શ્રી રંગવિજયશુના  
શિષ્ય શ્રી અમૃતવિજયશુ થવા છે, તેઓશ્રીની બીજી રૂનિઓ  
બાબતમાં નથી

ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

(એ છ ટી કિદા રાખી એ કુમતી ઠાં પ્રતિમા રે ઉવાપી. એ-દેશી.)

જગજીવન જગજન ઉપગારી, શ્રી ઋષભ જિનેશ્વર દેવા;  
સચલ મંતાય દલેંચ સૂધ્યાને માતાશ્રી મરૂદેવા રે,

જિનજી મુખકર સાહિબ મોરા ૧

હું ભવભવ એવક તોરો રે, જિં ૦ આં

એક સહસ્ર અધિક અરલક્ષણ.

લક્ષણ કંચન વરણે સમચોર સસ્થાની,

સાહિબ ધારી લજન ચરણે જિં ૦ ૨

ઇંદ અદગ્ધિ સાગર મહીધગ્ ગુણ લઈ તુલ તનું કીધ,

પ્રભુતા ઔમ્ય પ્રતાપી ગંભીરતા ધીગ્યતા મુપ્રમિધ રે જિં ૦ ૩

બગિજન બોધક આશ્રવરોધક, શૌચ સદા જસનામ,

મકલ મુરગુરુ સેવિત પદકગ્, નિત નિત કરૂ પ્રણામ રે. જિં ૦ ૪

કેવલજ્ઞાન ને કેવલ દગ્ધન ચગ્ધ વિરય અનંત,

ચાર અનંતા જેહને છાજે પ્રણમું તે ભગવત રે જિં ૦ ૫

નિવડ બંધ કરમના તોડી, મોડી મોહની બલ,

ઝિઝિ વરી ગુણ આણી અનંતી, પરમાનંદી દયાલ રે જિં ૦ ૬

પુન્યે જિનવર માર જગતમા, સેવા લહિઈ તુજ,  
રંગવિજય બુધ અમૃત જ પે ચરણે રાખો મુજ રે જિં ૭  
છનછ મુખકર આહિય મોગ.

શ્રી શાંતિનાથજી સ્તવન.

(૨)

(શીલ મુ-ગી મયામુ કેદા સતી એ-દેશી)

શાંતિ જિણેચ્છ માહિય માહુરા, શાંતિ તણો દાતારજી,  
જગ દિતકારી જગ શુર જગધણી, ભવિજનનો આધારજી. ૧  
ભાવે વહુ રે સોલસો જિન વર, દાયક પરમાણુદજી;  
અગિગન દન નિત કરૂ વદના, પૂજિત ઇદ નરિંદજી ભાવે ૨  
વિશ્વસેન ભૂપતિ મુત મુખકર, મગલ છન ધરે પાયજી,  
મકલ અવાય તે દર નિવારના, ભવિજનના જિનરાયજી ભાં ૩  
વક્રી વક્રી લક્રી લક્રી પ્રભુજી વિનવુ', ટાલો મિથ્યાતનો પામજી,  
શાંતિ મુધારસે મુજ મન થાપિઈ, કાપીઈ ભવની ગમજી. ભાં ૪  
તારો મંત્રક જાણી આપણો, વારો મોહાદિક વેરી રે,  
પુન્ય પ્રમાકર રે ગે દીજીઈ, અમૃત પદની એવ રે. ભાં ૫

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

(૩)

(છેલ-ની દેશી)

છરે મહારે જ બૃહન્નમ-ઝાર, નયરી સોરીપૂર સોહિઈ છરેજી,  
છરે ૦ અમુદવિજય નિહાગય, ગણી શિવા મન મોહિઈ.  
છરે ૧



જીંઠી ચૌદમુપનસ્યુ દેવ, ઉચરે, આવી અવતર્યા જીં,   
 જીં જનમ થકી જિનરાય, ત્રિણુ જ્ઞાનસ્યું પરિવર્યા જીં ૨   
 જીં જનમ મહોચ્છવસાર, મુરગિરિઈ સુરવરકરે જીં,   
 જીં કરી જનમ અભિપેક, નિજ આતમ નિરમલકરે જીં ૩   
 જીં અતિ અદ્ભુત તત્ત્વ રૂપ મનમથ ભાવને જે ભજે જીં,   
 જીં એહવું ચોવન પામિ કંઠર્પ ન (દ્વરે) ભજે. જીં ૪   
 જીં ગુખીયા ક્રીધા લોક, દાન સંવંછરી દેઈને જીં,   
 જીં લિઈ દીક્ષા જિનરાજ સહસ્ર પુરૂષ સાથે લેઈને જીં ૫   
 જીં ચોપન દિન છદમસ્થ-પાણું પાલી કેવલ લહું જીં,   
 જીં કરિ ભવિક ઉપગાર, દેવતાચલ શિવ પદ લહું. જીં ૬   
 જીં પામી પૂરવ પુન્ય, પ્રભુ આણા આરાધીઈ જીં,   
 જીં રંગવિજય કવિ શીસ, અમૃત કહે શિવ સાધીઈ જીં ૭

## શ્રી પાર્શ્વનાથજી સ્તવન

(૪)

(તેા મનવાણા સાહેબા-એ ટેમી )

શ્રી પાસ જિનેસર જય કરૂં, પ્રભુમો ભવિજન ધરિ નેહરૂં,   
 ચિત્તનિરમલ કરી ગુભ વાવસુ, એ તો અનંતાનો ગેહોરે શ્રીં ૧   
 એ તાગ્વા ભવજલ નિધિ થકી, પ્રભુ કારક મંજલ માલરે,   
 તુ તો વાગ્દ મોહમિથ્યાતનો, દુષ્ટ ટાલક દેવ દયાલરે શ્રીં ૨   
 ગગાન્ધિ અગ્નિ છતીને, લીધુ સ્વાતમ કેરૂં રાત્ય રે,   
 નિત્ય ચિદાનંદ મયી તુમે, પ્રભુ સારો એવક કાજ રે શ્રીં ૩

પુરોચિતમ પ્રભુ શ્રી પ.મ.જી. ટાલો મુજ લવનો પાસ રેઃ  
 દલી દલી મુખ ચરણે નહુ વલી વલી કરે અરદાસ રે. શ્રી૦ ૪  
 મુખ અશ્વમેત કુદ દિન પ્રણિતે. માતા વાયા કેરો નંદરે,  
 રાણી પ્રજાની વાલણે. મુખ મોઢે નારદ ચંદરે. શ્રી૦ ૫  
 મુખે હયા નિધિ મહારાજ હો હયા ટરી નિનરાજ રેઃ  
 શ્રી રંગવિજય વિગદનો. અમૃત નેંધો શિવરાજ રે. શ્રી૦ ૬

### શ્રી વીરનિન સ્તવન.

(૫)

(ઈશ અથા અઢી રે-એ દેશી.)

પરમ યોગિનય હયાઈયે રે. વિશ્વ પ્રકાશક ઈશ્વરઃ  
 સ્વાતન્ત્રી સંપદવરીરે. દેવદા ટમદા શ્રીકૃ  
 ભવિષ્ઠ ગત પ્રભુનો નિનરાય. ૧  
 મહદ ગુણુલ્લભ માહેએ રે. પ્રભુમન નાગર કોડિ,  
 નાગર પદે ગાલીરના રે. જ્યે રે નારે જગજમ જોરિ. ભવિં ૨  
 અદ્યન નિરંજન નાટલુ રે કરણા રમ્ભ લંડારુ  
 સ્વમરથે જગજન નરવારે, ગિરગાની નિરદાર ભવિં ૩  
 શાશ્વ-નિનશિવ સુમતિ રે. ગ્રામકે ષમ્ભ પવિત્ર;  
 મહદ મહારથ પૂરણો રે. ચૂરણો કુખ વિચિત્ર. ભવિં ૪  
 મુકુટ હયા વન સિચના, પમયો ઘન અસુગાત,  
 અનિગતમનનર વિચાર્યો રે કિનકારી નિનવાણી. ભવિં ૫  
 સુરનર કિનક રાનિયો રે વિશ્વધર તર જોડુ,  
 કૃતિન રથ અરવિંકર્યુ રે જગદાનકના નેડુ. ભવિં ૬  
 પુન્યે નિનવર વંચનો રે. શન્કન દહિ સુનકરુ;  
 મંજુધરી આરાધનાં રે. રુવે અમૃત પદ નાર. ભવિં ૭

કલશ.

(૬)

( દાઠો દીઠો રે વામાઠો નન્ન દીઠો, ઝે-દેશી )

વઢો વઢો રે ભવિ ચોવીસે જિન વઢો,  
ચક્રપલ અજિત સંભવ સુખદાયક, અભિનંદ આણુ દોરે.

ભવિ ચોં ૧

શ્રી સુમતિ સુમતિ સુખદાયક પદ્મ પ્રભ ધર વંદો;  
શ્રી સુપાસ ચદ્રપ્રભ સુવિધિ શીતલ સમરસકંદોરે.

ભવિ ચોં ૨

શ્રી શ્રેયાંસ વંદો વાસુપૂજ્ય, વિમલ વિમલ ગુણુયદો;  
અનંત ધર્મ જિનેસર શાંતિ કુંથુ અરદિણુદોરે

ભવિ ચોં ૩

મલિલ સુનિસુન્નત સુન્નત, સુખદાયક નભિજિણુદો;  
નેમિ પાસ વીરજિન પ્રણુમી ભવભવ દુઃખનિકદોરે.

ભવિ ચોં ૪

તપગણ પાટ પરંપર ઉદયો, શ્રી વિજયદેવસૂરીંદો,  
તાસ પાટ પૂર્વાચલ દિનકર, વિજયપ્રભ સુનીંદોરે.

ભાવિ ચોં ૫

તાસ સીસ વર પ્રવર પ્રતાપી શીતલ પુનિમ ચદો,  
ઉપગારી આગ્રારી ગીતારથ, શ્રી પુણ્યવિજય ગું

( પાઠત્રુટે છ. )

કડાકા સાથે જિનમંદિરના દ્વાર ખુલ્યા અને શ્રી સવને શ્રી શંખે-  
શ્વર પાર્શ્વનાથજીના દર્શન થયા તેથી કવીશ્વરની શ્રદ્ધા અને પ્રભુના  
પ્રભાવની પ્રશંસા થવા લાગી આ સાથે તેમના પાંચ સ્તવનો તથા  
બીજા દસ મંત્રી કુલ પંદર કાવ્યો લીધા છે

## શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

( વાર વાર રે વીરલ વશ મુને તો ન ગમે રે-એ દેશી )

મરુ દેવીનો નંદ માહરો સ્વામી સાચો રે;  
શિવવધૂની ચાહુ ધરો તો, એહને ચાચો રે. મરુ ૧  
કેવલ કાચના કુંપા જેહવો, પિંડ કાચો રે,  
સત્ય સરૂપી સાહિબો એહને, રંગે રાચો રે. મરુ ૨  
યમરાજના મુખડા ઉપર, દેઈ તમાચો રે,  
અમર થઈ ઉદયરત્ન પ્રભુચું, મિલી માચો રે. મરુ ૩

## શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન.

(૨)

પોસહમા પારેવડો રાખ્યો, શરણે લેઈ રે,  
તન સારે જીવાડ્યો અલય-દાન દેઈ રે પોસહ ૧  
અનાથ જીવનો નાથ કહાવે, ગુણનો ગેહી રે,  
તો મુજને પ્રભુ તારતા કહો, એ વાત કેહી રે પોસહ ૨  
ગરીબ નિવાજ તું ગિરજો સાહિબ, શાંતિ સનેહી રે,  
ઉદયરત્ન પ્રભુ તુજ શુ બાધી, પ્રીત અંછેહી રે પોસહ ૩

અહો મહાવીર ગંભીર તું તો, નાથ માહરો રે;  
હું નમું તુહને ગમે મુહને, સાથ તાહરો રે. આવ૦ ૨  
સાહી સાહી રે મીઠડા હાથ માહરા, વૈરી વારો રે;  
ઘેઘે રે દર્શન દેવ મુને, ઘેને લારો રે. આવ૦ ૩  
તુ વિના ત્રિલોક મેં કેહનો, નથી આરો રે;  
સસાર પારાવારનો સ્વામી, આપને આરો રે. આવ૦ ૪  
હિંચરત્ન પ્રભુ જગમેં જોતા, તું છે તારો રે;  
તાર તાર રે મુને તાર, તું સસારો રે. આવ૦ ૫

અન્ય-રચના.

- ૧ શ્રી જયજ્ઞામિનાસ ઢલ ૬૬ ૧૭૪૯ સ્થળ-ખેડા હનિયાલા.
- ૨ શ્રી અષ્ટ પ્રકાશી પૂજા ૧૭૫૫ અણ્ણીલપુર પાટણ. પોસ મુદ્ર ૧૦
- ૩ શ્રી ગ્રંથસિદ્ધિ ગસ ૧૭૫૯ કિના જાંઘ માગસર મુદ્ર ૧૧
- ૪ શ્રી ગાયત્રી પાર્શ્વનાથનો મલોકો ૧૭૫૯ વૈનાથ વદ ૬
- ૫ ગાંગસિદ્ધ ગસ-નવદાર ગસ ૧૭૬૨ અમદાવાદ માગસર મુદ્ર ૭
- ૬ પ્રત્યક્ષની નવ વડ મન્દ ૫ ઢલ ૧૦, ૧૭૬૩ ખભાત ત્ર વણુ વદ ૧૦
- ૭ ગાંગ વન ગસ ૧૭૬૫
- ૮ શ્રી મહાપદ્મ સ્ત્રીગસ અવરા વિનોદ વિશ્વામનામદા ૧૩૩ ૧૭૬૬ ખેડા
- ૯ શ્રી યજ્ઞેશ્વર ગસ ઢલ ૮૧, ૧૭૬૭ પાટણ પોસ મુદ્ર ૫
- ૧૦ શ્રી લીલાવતી મુમતિ-વિશ્વામનામદા ૨૧, ૧૭૬૭ પાટણ કિનાકિ આમો વદ ૬
- ૧૧ ધર્મજ્યોતિષપદ્મસિદ્ધિનો ગસ ગા ૩૬૬, ૧૭૬૮ પાટણ માગસર વદ ૧૦
- ૧૨ શ્રી મુગ્ધાનંદ સ્ત્રીનો ગમદા ૬૭, ૧૭૬૯ પાટણ કિનાકિ પોસ વદ ૧૩
- ૧૩ શ્રી નેમનાથ સ્ત્રીનો ૧૮ શ્રી ગાંધીબદ્ધ સક્તિ ૧૭૭૦ આદજ
- ૧૫ શ્રી જગત્ત્વ ગુણસ સક્તિ ૧૬ શ્રી વિમલ મહેતાનો ૧૭૮૯
- ૧૭ શ્રી ગુરૂગણાનો ગસ ૧૮ શ્રી જામા પદ્મનાથ સ્ત્રીનો ૧૭૭૯

૨૭૬ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

૧૯ મહિપતિગણ અને મનિસાગર પ્રધાનગણ

૨૦ શ્રી દ્વરિયગગમ-સંગતનાદર ગમ-૧૭૬૫ ખેડા-દ્વિયાશ્વા

૧૬ મુદ્ર ૮

પાંચેય પ્રેમભૂતા સંવમા ગયા ત્યાં ૧૭૭૦ માં શ્રી સિક્કા-  
ચક્ર મહાન કવચન

## લાલ ગોથી.

(૧)

માહુરા રે લાઈ મુડલા! ગુણમાનું લાલ.  
મને આપજો યાહુરી પાખ, યારો ગુણ માનું લાખ;  
હું બોલવું બિનર, ગુણ માનું લાલ  
માને શત્રુને દેખાડ, યારો ગુણ માનું લાખ,  
આદિસરને લેટું બિડીને ગુણ, લાલુ માહુરા મનની બ્રાત-  
યારો ગુણ (૧)

દેશાખ જેની વાદળી! ગુણ માનું લાખ,  
માહુરા મધ દિપક કં છાડિ, યારો ગુણ માનું લાખ,  
પવન લાગુ પાઉલે, ગુણ માનું લાખ,  
તુ તો મધ દિપક કર, યારો ગુણ માનું લાખ (૨)  
જલધરને જાડા લામણે ગુણ માનું લાખ,  
તુ તો છણી છણી વિરચ્યે ખુદ, યારો ગુણ માનું લાખ,  
માડીડા લાવ્યે ફૂલડા ગુણ માનું લાખ,  
માડિ માલનીને મુચુકદ, યારો ગુણ માનું લાખ (૩)  
પારેખ પ્રેમભૂ મધવી, ગુણ માનું લાખ,  
બણુશાહી કેપૂર, યારો ગુણ માનું લાખ,  
મજલુ જે નાની દરો, ગુણ માનું લાખ,

તો સતાપે નહી સૂર, થારો ગુણ માતું લાખ (૪)  
 શ્રી આદિસર સહિખા, ગુણ ચિત્તમાં ધરજ્યો,  
 ઉદયરત્ન ઇમ ઉચ્ચરે ગુણ, માને દરસણ દેજે રોજ.  
 થારો (૫)

નવમી ઢાલ.

(૭)

સૂરતિ બિંદર સહિરનો વાસી, પારેખ પ્રેમજી પોતે;  
 સંઘ લઈ શત્રુને આયો, જય પાયો ગિર જોતે રે.  
 ભણુશાલી કપુરે લલી પરે, સંઘની સાનિધ ડીધી,  
 કાઠી લોકને લાગો કરડો, સખર શાખ્યાસી લીધી રે.  
 સંવત સત્તર સીતેરા વર્ષે, વદિ સાતમ ગુરવારે,  
 ઉદય વદે આદિપતિ ભેટયો, સંઘ ચતુર્વિધ સાથે રે

કલશ

શ્રી હીરરત્નસૂરિશ વંશે, જ્ઞાન રત્ન ગુણિ ગુણનીલો,  
 તિણ સાત ઠાણે સંઘ સાથે, ભેટીઓ ત્રિભુવન તિલો,  
 જે જિન આરાધે મન સાધે, સાધે તે સુખ સપદા,  
 ઉદયરત્ન ભાણે અનેક ભવની, તેહુ ટાલે આપદા.

શ્રી સિદ્ધાચલ-સ્તવન.

(૮)

ચના સ ૦ ૧૭૮૯

તે દિન ક્યારે આવશે, શ્રી સિદ્ધાચલ જાશું,  
 અપભ જિણુંદને પૂજવા, સૂરજકુડમાં નહાશું.

—તે દિન ક્યારે આવશે૦ ૧

સમવસરણુમા બેસીને, જિનવરની વાણી;  
માલળશુ આગે મને, પરમારથ બાણી

—તે દિન ક્યારે આવશે૦ ૨

મમક્ષિત ત્રત સુધા કરી, મદ્દશુરને વઢી,  
પાય સરવ આલોઈને, નિજ આતમનિંદી —તે૦ ૩

પડિછમણા દોય ટકના, કરશું મન કોડે,  
વિષય કપાય વિસારીને, તપ કરશુ હોડે —તે૦ ૪

બહાલાને વૈરી વચ્ચે, નવિ કરવો વહેરો,  
પરના અવગુણ દેખીને, નવિ કરશુ ચહેરો —તે૦ ૫

ધર્મસ્થાનકે ધન વાવરી, છજ્જાયને હોતે,  
પંચ મહાત્રત લઈને, પાળશું મન પ્રીતે. —તે૦ ૬

કાયાની માયા મેલીને, પરિસહને સહેશુ,  
સુખ-દુખ મધળા વિચારીને, સમલાગે રહેશુ —તે૦ ૭

અરિહત દેવને ઓળખી, ગુણ તેહના ગાશુ,  
ઉદયરત્ન એમ ઉચ્ચરે, ત્યારે નિર્મળ થાશુ —તે૦ ૮

### કોથની સજ્જાયા

(૯)

કરવા ક્ષણ છે કોથના, જાની એમ જાણે,  
રીમતણો રમ બાણીએ, હલાહલ તોલે કરવા૦ ૧  
જોયે કોર પૂરવ તણુ, અજમક્ષણ લાય,  
દાધ મહિત તપ જે કરે, તો તો લેએ ન થાય ૨  
માથુ ઘણો તપીઓ હતો, ધરતો મન વૈરાગ્ય,



શિષ્યના ક્રોધ થકી થયો, ચંડકાસિયો નાગ. ૩  
આગ ઉઠે જે ઘર થકી, તે પહેલુ ઘર બાળે;  
જળનેા જોગ જો નવિ મળે, તો પાસેનુ પરજાળે. ૪  
ક્રોધ તણી ગતિ એહવી, કહે કેવલ-નાણી,  
હાણુ કરે જે હેનની, જાળવજો એમ જાણી. ૫  
ઉદયરત્ન કહે ક્રોધને, કાઢજો ગળે સાહી,  
કાયા કરજો નિર્મળી, ઉપશમ રસે નાહી. ૬

### માનની સજ્જાયા.

(૧૦)

રે છવ! માન ન કીજીએ, માને વિનય ન આવે રે,  
વિનય વિના વિદ્યા નહિ, તો કિમ સમકિત પાવે રે? ૧  
સમકિત વિષુ ચારિત્ર નહિ, ચારિત્ર વિષુ નહિ મુક્તિ રે,  
મુક્તિના સુખ છે શાશ્વતાં, તે કિમ લહીએ જુક્તિ રે. ૨  
વિનય વડો સ સારમાં, ગુણમા અધિકારી રે,  
માને ગુણ જાયે ગળી, પ્રાણી જો જો વિચારી રે. ૩  
માન કર્યું જો રાવણે, તો તે રામે માર્યો રે;  
દુર્યોધન ગર્વે કરી, અન્તે સવિ હાર્યો રે. ૪  
સૂકા લાકડા સારીજો, દુ ખદાયી એ જોટો રે,  
ઉદયરત્ન કહે માનને, દેજો દેશવટો રે ૫

### માયાની સજ્જાયા.

(૧૧)

સમકિતનું મૂળ જાણીએજી, સત્ય વચન સાક્ષાત્,  
સાચામા સમકિત વસેજી, માયામા મિથ્યાત્વ રે,

પ્રાણી ! મ કરીશ માયા લગાર ૧  
મુખ મીઠો જૂઠો મને હુ રે । દૂડ-કપટનો રે । ડોટ,  
હાલે તો હુ હુ કરે હુ રે । ચિત્તમાં તાકે ચોટ રે,

પ્રાણી ! મ કરીશ માયા લગાર ૨  
આપ ગરબે આઘો પડે હુ રે । પણ ન ધરે રે । વિશ્વાસ,  
મનશુ રાખે આતંગે હુ રે । એ માયાનો પાસ રે,

પ્રાણી ! મ કરીશ માયા લગાર ૩  
જેહશું બાધે પ્રીતકીહુ રે । તેહશુ રહે પ્રતિકૂળ,  
મેલ ન છડે મન તણો હુ રે । એ માયાનુ મૂળ રે,

પ્રાણી ! મ કરીશ માયા લગાર ૪  
તપ કીધો માયા કરીહુ રે । મિત્ર શુ રાખ્યો લેહ,  
મલિ જિનેશ્વર બાણુએ હુ રે । તો પામ્યા સ્ત્રીવેહ રે,

પ્રાણી ! મ કરીશ માયા લગાર ૫  
હિદયરત્ન કહે સાલળોહુ રે । મેલો માયાની ખુદ્ધ,  
મુક્તિપુરી બાવા તણો હુ રે ! એ મારગ છે શુદ્ધ રે,

પ્રાણી ! મ કરીશ માયા લગાર ૬

લોભની મજાયા.

(૧૦)

તુમે લક્ષણુ જે જે લોભના રે । લોભે મુનિજન પામે જ્ઞોલનારે ।  
લોભે રાઘા-મન ડાલ્યા કરે રે ! લોભે દુધટ પથે મ ગરે રે ।

તુમે લક્ષણુ ૧

તજે લોભ તેના લઉ ભામણા રે । વળી પાય નમી કરુ બામણા રે,  
લોભે મર્યાદા ન રહે કેહની રે । તુમે સંગત મેલો તેહની રે ।

તુમે લક્ષણુ ૨

લોભે ઘર મેલી રણુમા મરે રે । લોભ ઉચ્ચ તે નીચુ આદરે રે ।  
લોભે પાપ લણી પગલા ભરે રે । લોભ અકારજ કરતા ન  
ઓસરે રે । તુમે લક્ષણુ ૩

લોભે મનહું ન રહે નિર્મળું રે । લોભે સગપણુ નાસે વેગળું રે ।  
લોભે ન રહે પ્રીતિ ને પાવહું રે । લોભે ધન મેલે બહુ એકહું રે ।  
તુમે લક્ષણુ ૪

લોભે પુત્ર પોતે પિતા હણે રે । લોભે હત્યા-પાતક નવિ ગણે રે ।  
તે તો દામતણુ લોભે કરી રે । ઉપર મણિધર થાએ મરી રે ।  
તુમે લક્ષણુ ૫

જોતા લોભનો થોભ દિસે નહિ રે । એવુ સૂત્ર-મિદ્ધાતે કહ્યું સહી રે ।  
લોભ ચક્રી મુબૂમ નામે બુઝો રે । તે તો સમુદ્રમા ડૂબી મૂઝો રે ।  
તુમે લક્ષણુ ૬

એમ જાણીને લોભને છ'ડજો રે । એક ધર્મ શુ મમતા મ'ડજો રે ।  
કવિ ઉદયરત્ન ભાષે મુદા રે । વહુ લોભ તજો તેહને સદા રે ।  
તુમે લક્ષણુ ૭

શ્રી ગોતમસ્વામિનો છંદ.

( ૧૩ )

માતૃપૃથ્વી ગુન પ્રાત ઉઠી નમો, ગાનુધર ગોતમ નામ ગેલે ;  
પ્રાતઃમે પ્રેમશુ' જેલુ ધ્યાતા અદા, અઢની કળા હોય વશ વેલે.

માતૃપૃથ્વી ગુન-૧

વચુભૂતિ નદન વિદ્યજન વદન, દુઃખિ નિકલન નામ જેલનુ ;  
અભેદ ગુપ્તે કરી ભવિજન જે ભજે, પર્ણ પાંચાચ માટી ભાગ્ય  
તેલનુ. માતૃપૃથ્વી ગુન-૨

૨૮૨ જૈન ગૂજ્જર માહિત્ય-૨૨નો અને તેમની દાખ્ય-પ્રસાદી

સુરમણિ જેહ ચિન્તામણિ સુરતરૂ, કામિત પૂરણ કામધેનુ,  
એહજ ગૌતમતાણુ' ધ્યાન હૃદય ધરો, જેહ થકી અધિક નહી  
માહાત્મ્ય કેહનું' માતપૃથ્વી સુત-૩

જ્ઞાન-બલ તેજને સકલ સુખ સ પદા, ગૌતમ નામથી સિદ્ધિ પામે,  
અખ ડ-પ્રચંડ પ્રતાપ હોય અવનિમા, સુર-નર જેહને શીશ નામે  
માતપૃથ્વી સુત-૪

પ્રણવ આદે ધરી માયા ખીજે કરી, સ્વમુખે ગૌતમનામ ધ્યાયે,  
કોડિ-મન-કામના સકલ વેગે ફલે, વિઘ્ન-વૈરી સવે ફર જાયે.  
માતપૃથ્વી સુત-૫

હુટ ફરે ટલે સ્વજન મેલો મળે, આધિ ઉપાધિને વ્યાધિ નાસે,  
ભૂતના પ્રેતના જોર ભાજે વળી, ગૌતમ નામ જપતા ઉદલાસે  
માતપૃથ્વી સુત-૬

તીર્થ અઘટાપદે આપ લખ્યે જઈ, પદ્મરસે ત્રણને દિકળ દીધી,  
અકૃમને પારણે તાપસ કારણે, ક્ષીર લખ્યે કરી અખૂટ કીધી  
માતપૃથ્વી સુત-૭

વરસ પરચાસ લગે ગૃહવાસે વસ્યા,  
વરસ વલી ત્રીશ કરી વીર સેવા,  
બાર વરસા લગે કેવલ ભોગવ્યુ, ભકિત જેહની કરે નિત્ય દેવા.  
માતપૃથ્વી સુત-૮

મહિયલ ગૌતમ ગોત્ર મહિમાનિધિ, ઋદ્ધિ ને સિદ્ધિ દાઈ;  
ઉદય જસ નામથી અધિક લીલા લહે, સુજસ સૌભાગ્ય  
દોલત સવાઈ માતપૃથ્વી સુત-૯

## સોળ સતીનાં છંદ.

(૧૮)

આદિનાથ આદે જિનવર વદી, સદ્ગુણ મનોરથ કીર્તિએછું;  
પ્રભાત લીડી મંગલિક કામે, સોળે સતીનાં નામ લીજિએ એ  
આદિ૦ ૧

બાળ કુમારી જગહિતકારી, બ્રાહ્મી ભરતની બહેનરી એ,  
ઘટ ઘટ વ્યાપક અક્ષર રૂપે, સોળે સતીમા જે વડી એ આ૦ ૨  
બાહુબળ-ભગિની સતીય શિરોમણિ, મુંદરી નામે ઋષભ મુતાએ.  
અંકસ્વરૂપી ત્રિભુવન માહે, જેહ અનુપમ ગુણ જુતાએ આ૦ ૩  
અંદનબાળા બાળપણાથી, શિયળરતી શુદ્ધ શ્રાવિકાએ;  
અરુહના બાકુળે વીર પ્રતિલાભ્યા, કેવળ-લહીમત-ભાવિકાએ  
આદિ૦ ૪

ઉચ્ચમેન-ધુઆ-ધારિણી-ન દિની, ગર્જિમતી નેમ વલ્લભાએ;  
જેમન-વેશે કામને છુત્યો, અંધમ લઈ દેવ દુલ્લભા એ આ૦ ૫  
પદ્મ-ભરનારી પારવ-નારી, દ્રુપદ-તનયા વખાણીએ,  
એકસો આઠે ચીર પુરાણા, શિયળ-મહિમા તમ જાણીએ એ.  
આદિ૦ ૬

દશરથ નૃપની નારી નિરુપમ, કોશલ્યા કુલ ચન્દ્રિકા એ,  
શિયળ-રુદ્રાણી રામ જનતા, પુણ્ય તણી પરનાલિકા એ આ૦ ૭  
કૌશાભિક કામે શતાનિક નામે, રાજ્ય કરે ગંગ ગણઓ એ,  
તમ ઘર ધરણી મૃગાવતી સતી, મુગ ભુવને જમ ગાણઓ એ  
આદિ૦ ૮

સુલસા સાચી શિયળે ન કાચી, રાચી નહિ વિષયા રસે એ,  
મુખડુ જોતા પાપ પલાયે, નામ લેતા મન ઉદ્વેગે એ. આં ૯  
રામ રઘુવ શી તેહની કામિની, જનક-સુતા સ્ત્રીતા સતી એ,  
જગ સહુ જાણે ધીજ કરતા, અનલ શીતલ થયે શિયળથી એ.  
આદિ ૧૦

કાચે તાતણે ચાલણી ખાધી, ફ્રવા થકી જળ કાઢિયું એ;  
કલક ઊતારવા સતી સુલદ્રાએ, ચપા-ખાર ઉઘાડિયું એ.  
આદિ ૧૧

સુર-નર-વંદિત શિયલ અળ રિત, શિવા શિવપદ-ગામિની એ,  
જેહને નામે નિર્મળ થઈએ, બલિહારી તસ નામની એ આં ૧૨  
હસ્તિનાગપુરે પાડુરાયની, કુતા નામની કામિની એ,  
પાડવ માતા દશે દશાહની, ખહેન પતિવ્રતા પદ્મિની એ આં ૧૩  
શીલવતી નામે શીલવ્રત ધરિણી, ત્રિવિધે તેહને વદીએ એ,  
નામ જપતા પાતક જાએ, દરિસણ દુરિત નિકદીએ એ.  
આદિ ૧૪

નિષધા નગરી નલહુ નરિંદની, દમયતી તસ ગેહની એ,  
અકટ પડતા શિયળ જ રાખ્યું, ત્રિભુવન કીર્તિ જેહની એ.  
આદિ ૧૫

અનગ-અજિતા જગ-જન-પૂજિતા, પુષ્પચૂલાને પ્રભાવતી એ,  
વિશ્વ-વિખ્યાતા કામિન-દાતા, સોળમી સતી પદ્માવતી એ  
આદિ ૧૬

વીરે ભાખી શાસ્ત્રે સાખી, ઊદયરત્ન ભાખે મુદ્દાએ,  
વહાણુ વાતા જે નગ ભણુશે, તે લહેશે સુખ-સ પદાએ આં ૧૭

શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ જિન છંદ.

(૧૫)

પામ શંખેશ્વર સાર કર સેવકા, દેવકાં એવડી વાર લાગે!  
કેડી કરનેડી કરનાર આગે ખડા, ઠાકુરા ચાકુરા માન માગે. ૧  
પ્રગટ'થા પાસણ મેલી પડદો પશે, મોર અસુરાણુને આપ છોડો;  
મુજ મહિરાણુ મંજૂપમાં પેસીને, ખલકના નાથણ ખંધ ખોલો. ૨  
જગતમાં દેવ જગદીશ તું જગતો,

એમ શું આજ જિનરાજ ઉધે,  
મોટા દાનેશ્વરી તેહને દાખીએ, દાન દેજેહ જગકાળ મોઘે. ૩  
લીડ પડી જાદવા જેર લાગી જરા,

તિણુ સમે ત્રિકમે તુજ સંભાર્યો;  
પ્રગટ પાતાળથી પલકમા તે પ્રભુ,

લકતજન તેહનો લય નિવાર્યો પાં ૪  
આદિ અનાદિ અગિહંત તું એક છે, દીન દયાળ છે કોણુ દુને;  
હિદયરત્ન કહે પ્રગટ પ્રભુ પાસણ,

પામી લયલજનો એહ પૂજો પાં ૫

વેરાગ્યની સજાયા.

(૬૬)

( મન ભમગની-દેશી )

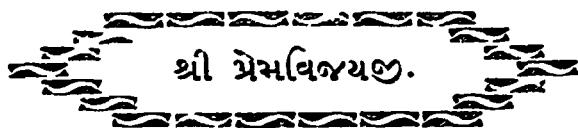
હિચા મદિર માલીયા, સોર વાલીને મુતો,  
કાઢો કાઢો એને મરુ કહે, જાણે જન્મ્યો જ નો'તો ૧  
એક રે દિવસ એંવા આવશે, મને સખલોણ સાલે,

‘મંત્રી મલ્યાં સર્વે કારમા, તેનું કાંઈ ન ચાલે. એકં ૨  
 સાવ સોનાના રે સાકલા, પહેરણુ નવનવ વાધા,  
 ધોલુરે વસ્ત્ર એના કર્મનું, તે તો શોધવા લાગ્યા એકં ૩  
 ચર કઢાઈયા આત ઘણા, ખીજનું નહિ લેખું,  
 ખોખરી હાડી એના કર્મની, તે તો આગલ દેખું. એકં ૪  
 કેના છોરૂ ને કેના વાછરૂ, કેના માયને બાપ,  
 અ ત કાલે જનુ જીવને એકલુ, સાથે પુણ્યને પાપ એકં ૫  
 સગી રે નારી એની કામિની, ઊભી ટગમગ જોવે,  
 તેનું પણ કાંઈ ચાલે નહિ, બેઠી ધૂસકે રૂવે એકં ૬  
 વહાલા તે વહાલા શુ કરે, વહાલા વોલાવી વલશે,  
 વહાલા તે વનના લાકડા, તે તો સાથેજી બલશે એકં ૭  
 નહિ તાપી નહિ તુબડી, નથી તરવાનો આરો,  
 ઊદયરત્ન પ્રભુ ઇમ લણે, મને પાર ઉતારો એક રે ૮





(૩૮)



શ્રી પ્રેમવિજયજી.

શ્રી ધર્મવિજયજીના શિષ્ય શ્રી શાંતિવિજયજીના શિષ્ય શ્રી પ્રેમવિજયજીએ સં ૧૭૬૨મા મેસાણામા ચોવીમી બનાવી છે. આ માથે નેમના પાંચ સ્તવનો તથા કલશ લીધો છે.

શ્રી આદિ જિન સ્તવન.

(૧)

(મદાવિદેહ ક્ષેત્ર મોદામણે એ-દેશી )

શ્રી સરસતી શુભમતી વિનવુ, શ્રી ગુરુ પ્રણમી પાય લાલ રે,  
મરુદેવીન દન ગાયતા, મહારું તનમન નિર્મલ થાય લાલ રે ૧  
શ્રી નાભિન દન જિન વદીર્ઘ, પ્રય ઉગમત ઇ મૃરિ લાલ રે,  
ભયલાવિઠ ફરઈ ગઈ, લક્ષ્મી આવી ભરપૂર લાલ રે આચલીં ૨  
આખરી ઇ જગ મોહિયુ, વયણે તે મોહ્યા ઇંદ્ર લાલ રે;  
મોલ કલાઈ શોભતો, મુખ છત્યો પુનર્ધમ ચદ લાલ રે.

શ્રી નાભિં ૩

તુજ ધ્યાનઈથી મુખ સંપન્નઈ, રસ રાજઈ હોઈ હેમ લાલ રે,  
ભમરી હુઈઈલકા, અ તો પ્રાણી પામે તેમ લાલ રે શ્રી નાભિં ૪  
રૂપ અનોપમ જોવતાં, ગાતા શુણ હજાર લાલ રે,  
હરખઈ સહેજ માટેજે, આખ્યા મુખ ભરપૂર લાલ રે. શ્રીં ૫  
આજ મદ્દલ દિન માહરો, મઈભક્તે ભેટયા ભગવત લાલ રે;

શ્રી શેતુજા કેરો રાગિયો, શ્રી આદીશ્વર અરિહત લાલરે  
શ્રી નાભિ ૬

શ્રી વર્મવિજય કવિરાજનો, શ્રી શાંતિવિજય મુકવીશ લાલરે,  
તસ બાલક ભાવે લણે, પ્રેમર્થ પામી મુજગીશ લાલરે શ્રી ૭  
શ્રી નાભિન દન ગિત વદિય, મુખ મ પત્તિરો દાતાગ લાલરે,  
આગ અપૂરવ અમ ઘરે, સુરતરે ફલીઓ સાર લાલરે ૮

### શ્રી શાંતિગિત સ્તવન.

(૨)

શ્રી શાંતિગિનેશ્વર સોલમારે, તે તો સોહે સોવન વાનરે-  
વાલ્હેમર ગિનછ,

પય પ્રભુમી નર્મદુ પ્રાગ્થુરે, તુજ વિણ કોણ ધર્મ કાનરે. ૧

વાલ્હેસર ગિનછ, તારો તુમ્હે ત્રિભુવન ધણીરે. ૨ક.

તુ છે માહરો માહિઓરે, તેણી કરે તુજ અઘડાસરે-વાલ્હે

પ્રેમ ધરી નર્મદુ પ્રાગ્થુરે દીછર્મ અવિચલ વાસરે ૨

વાલ્હે તારો

દ્વય દમર માહર્મ તુ વચ્ચેરે, દિન રચણી વરે ધ્યાનરે-વા

મુનગરો માહમુ મુઓરે, જેણે વાધી મુજ વાનરે વા ૩

વિનનિ તે વાલ્હે માલગીરે દીધુ તે અમરિત દાનરે-વાલ્હે

રૂપ તે પ્રભુગીઅ.મલોરે, ઇન્દ્ર ઇન્દ્રાણી કરે ગાનરે

વાલ્હે તારો ૪

શ્રીય ધર્મ વિજય કવિરાજનોરે, શિષ્ય શાંતિવિ મુકવીશરે-વા

નમ મેવર ભાવિ ભણેરે પ્રેમર્થ પામી મુજગીશરે

વાલ્હેમર ગિનછ તારો તુમ્હે ત્રિભુવન ધણીરે. ૫

શ્રી નેમિજિન સ્તવન.

(૩)

( સરિજ સલુગો હો આનુનો દીસઈ પાસણ—એ દેશ )

શ્રી શ્રી નેમીશ્વર હો, સાહિબ તુમ્હનઈ વંદીઈ,  
 હીયડે આણી બહુ ભાવ;  
 સિવાદેવી કેરો હોય, નદન મુજનઈ વાલહો,  
 ભવોદધિ તારણ નાવ ૧  
 શ્રી શ્રી નેમીશ્વર

તોરણથી આવીહો પ્રભુછથે પાછા વહ્યા,  
 પશુઆનઈ દેઈ દોપ,  
 નવભવનો નેહુ હો. પ્રભુછથે નવી રાખિયો,  
 એહવો મોત્તેઈ જોશ ૨  
 શ્રી શ્રી નેમિશ્વર હો

પ્રીત પનોના હો પૂરવડીને પાલીઈ રાખીજઈ ઘણુ હિત,  
 \*કિનારી તુ ચિતથી હો મુણુ સાહિબાણ,  
 તુમ્હે મુગતિ ધૃતારીમું પ્રીત ૩  
 શ્રી શ્રી નેમિશ્વર હો

મિદ્ધ અનંતાહો તેહનારી મુ મહ્યા,  
 તેદશું શું મલો સ્વામિ,

\* મુણુ સાહિબાણ હો કિનારી તુ ચિતથી કિયુ જોશ-અળ-વેશ  
 (મોહ જોશ)

૨૬૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

તહારી હું નારી હો સુણો પ્રભુજી સામલા,  
હું બલિહારી તુજ નામી. ૪  
શ્રી શ્રી નેમીશ્વર હો

વિવાહને ઉચ્છવે હો હાથોહાથ મલ્યો નહી,  
તુજરૂપે મોહી હું આજ,  
ગિરનારધ જઈને હો પ્રભુ પામી આરિત્ર લીઉં,  
શરિયા રાજુલ તણા કાજ પ  
શ્રી શ્રી નેમીશ્વર હો

ધર્મ વિજય હો પંડિત કવિરાજનોરે,  
શાતિવિજય વદિત સુપાય,  
તસ બાલક હો હે જેસું લણુઈ,  
પ્રેમવિજય ગુણુગાય. ૬  
શ્રી શ્રી નેમીશ્વર હો

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન

( ૮ )

( ગિરુઆગે ગુણુ તુમનણા-એ દેશી )

શ્રીય વામાનદન મન વસ્યો, શ્રી પાર્શ્વજિણેસર રાયરે,  
જિનવાણી શ્રવણે સુણી, મુજ નિર્મલહુઈ કાયરે. શ્રીય. ૧  
નતીય માહઈ ગંગાવડી, ફૂલમાહી અરવિંદરે,  
ભૂપમાંહિ ભરતેસર, દેવમાંહિ મુ ધદરે શ્રીય. ૨  
જ્ઞાન માહઈ દેવલ વડુ, ધ્યાન માહઈ શુકલ વખાણુઉરે,  
રતનમાંહિ જયુ સૂરમણિ, મત્રમાંહઈ નવકાર જાણુરે શ્રીય ૩

તિમ નીલવરણ સ્વામી સોલતા, નવ હાથતે કાયતું માનરે;  
રૂપ અનોપમ નિરખતાં, સેવકતું વાધે વાનરે. શ્રીયં ૪  
શ્રી શંખેશ્વર પાસજી, મુઝ વિનતડી અવધારેરે;  
હુશ્મન દૂરઈ કીજીઈ, લવિયજી નઈ પાર ઉતારેરે. શ્રીયં ૫  
ધરણેન્દ્ર પદ્માવતી, ધરઈ પ્રભુજીતું ધ્યાનરે;  
ભણે ગુણે જે શાંભલઈ, તસ ધરઈનવઈનિધાનરે. શ્રીયં ૬  
પંડિત શ્રી ધર્મ વિજયતણો, શિષ્ય શાંતિ વિજય સુકવીશરે,  
તસપદ પંકજ પ્રણમતાં, પ્રેમ પામઈ સુજગીશરે. શ્રીયં ૭

### શ્રી વીરજિન સ્તવન.

( ૫ )

( તુમ મનિ માન્યોરે વીરજી. એ દેશી. )

શ્રી વીર જિણેસર વંદીઈ, પ્રહ ઉગમતે રે સૂર;  
પૂજઈ પ્રણમઈરે ભાવસુ, નવનિધ હુઈ ભરપૂર. શ્રી વીરં ૧  
જિનવાણી ચોજનગામિની, ઝીલી નિર્મલ થાઉંરે;  
મિથ્યા મતનઈરે દૂરી કરી, જિનજીના ગુણ ગાઉં. શ્રી વીરં ૨  
ગગા જલમા જે ઝીલિયા, તે છીલર પીસઈરે કેમ;  
કાચ કથીર તે પરિહરી, રતને રાચેરે તેમ શ્રી વીરં ૩  
માલતી કૂલે જે મોહિયો, ખાઉં નાવીરે ગિત. (ગોત્ત)  
તુમ્હ વચન તણી ગુણ ગોઠડી, અવરસુ નકરૂરે પીતા.

શ્રી વીરં ૪

જિનજીનઈ રૂપઈ સદુ મોહિયા, વચન સુધારના ગાર.  
ચોવીશઈ જિન વિનગ્યા, સેવકજન જયકાર. શ્રી વીરં ૫

રહર જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

ત્રિશલાનંદન વીરજી, વંદુ જો કર જોડી,  
તુજ વચણ હીયડધ ધરધ, તો હોધ સંપત્તિ કોડી.

શ્રી વીર૦ ૬

ગચ્છ ચોરાસીમાં દીપતી, લોઢી પોસાલ જાણી,  
શ્રી શાંતિવિજય કવિરાજનો, પ્રેમવિજય એહ વાંણી.

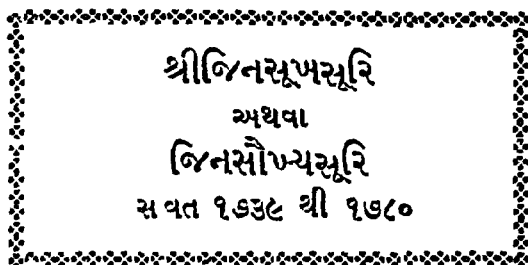
શ્રી વીર૦ ૭

( ૬ )

સવત સત્તરખાસઠા વરસધ, માઘસુદિ બીજ દિન સારી  
મહિઆણે ચોમસ રહીને, જિન સ્તવના વિસ્તારીરે લવિયા ૬  
પડિત શ્રી ધર્મવિજય વિષ્ણુધવર સેવક, શાંતિવિજય  
શુભ સીસ,

તસ ચરણ કમલ પાય પ્રણમતા, પ્રેમ પામી સુજગીસરે.  
લવિયા ૭.

( ૩૯ )



શ્રીખરતરગચ્છમા શ્રી જીનચંદ્રની પાટે ૬૬ મા શ્રી જીનસૂખસૂરિ  
નેા જન્મ સંવત ૧૭૩૯માં માગસર સુદ ૧૫ મે વાસ ફેાગપત્તનમાં  
થયો તેઓશ્રીના પિતાનુ નામ શાહરૂપસી તથા માતા સુરૂપા તેઓની  
દિક્ષા પુણ્ય પાલસર ગામમા સ ૧૭૫૧મા માહ સુદ ૫ ને દિને  
યર્ષ દિક્ષા નામગુપ્તપ્રીતિ સૂરિપદ સવત ૧૭૬૩ ના અષાઢ સુદ ૧૧  
સ્વર્ગવાસ રિણીમા સ ૧૭૮૦ના જ્યેષ્ઠ વદ ૧૦ થયો આ સાથે  
તેમના પાત્ર ત્તવનો તથા કલશ લીધા છે

શ્રી ત્રકપલજિન સ્તવન.

(૧)

( મુઝ હિયડે એહની દેશી )

આદિકરણ આદે નમુ આદીસર અહિંત	
દુખવારણ વારણ હરિ જગગરૂઓ જયવન્ત	૧
રિપલ અમ્હારી વિનતિ રાખે જ્યો સુભરૂંસ	
એવઠેને સભારી ને હિવ પૂરો મનહૂંસ	૨
ભમિયો હુ ભવસાયરે કેઈ કોડા કોડિ	
પ્રભુહ હિવ મેં પામીયો ઠરૂં અરજ કર જોડિ	૩

## ૨૯૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

દુસમ સેમે દુખમૈ સહાયકહાર કે તાકંત  
 સરણો હિવ સાહિય તણો પામ્યો મૈં પુણ્યવંત ૪  
 નંદન નાલિનરિદનો મરૂદેવી ધન માય  
 પ્રગટ થઈ વિનીતા પુરી વૃષલછણ વરદાય ૫  
 આપદહિવ અલગી ગઈ લાધી કેડિ કલ્યાણ  
 કરમ અસુલ અલગા કિયા ભેટયા જિમ જમ જગલાણ ૬  
 ઉદય થયો પરકાસ એ પામ્યા જ્ઞાનનોપૂર  
 તુમ્હા ચા ગુણ ગયા તેરે કહે શ્રી જિનમુખસૂરી ૭

### શ્રી શાંતિનાથ રતવન

(૨)

(ઢાલ-આદર છત્તની)

શાંતિ કરણ સામી શાંતિ સર, સોલમ જિન સંસારજી;  
 કાઉન રવડે જેહની કેઈ રિજે જગ આધારજી, શાંતિ ૧  
 વિશ્વસેન મુત વિશ્વ વહિતો, છતો જિણુ કામ જગજી,  
 સેવો આનદ સુ સયણા, રાગધરી મનરંગજી શાંતિ ૨  
 હરખ કરણ હથિનાઉર પુરનો, અગિરા ઉદર ઉપન્નજી;  
 નિસિ દિન તુઝ ચરણે જગ નાયક, મોહિ રહ્યો મુઝમત્રજી  
 શાંતિ ૩

દુર્જન દુઃખસુ મૃગલો કરતો, તે મેવે તુમ્હ પાયજી,  
 શ્રી જિનમુખ સદા સુખ પામે; સાહિયને મુપસાવજી ૪



શ્રી. નેમિનાથ સ્તવન

(૩)

(ઢાળ મુઅરની)

હો છ નમિયે નિતિ શ્રી નેમિ પ્રેમ ધરી પ્રહસેમે સદા હો લાલ; હોછ જગયામી જ જેમ સંસારે સિવમુખ સંપદા હો લાલ ૧  
હોછ સમુદ્રવિન્યનૌ સુત સહુને નામ સુહામણો હો લાલ; હોછ પ્રભુ શિવાદેવી પુત્ર સામી સૌરીપુર તણો હો લાલ ૨  
હોછ પંચમ સલદો પરિસિદ્ધ લ છણુ લખિયે લોકમે' હો લાલ; હોછ મહુ મુખપૂરણસિદ્ધ વાજો સહુને મન ગમે' હો લાલ ૩  
હોછ દો નહીં ઈણુકલિકાલ નેતાં એ નેગીસરૂ હો લાલ; હોછ ત્રિકરણ નમ ત્રિકાલ શ્રી જિનમુખસૂરિસરૂ હો લાલ ૪

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન

(૪)

(મહ્યાગ સમવસરણુ ખેડા ભગવત)

નયરી વણારમીય નિવાસ અમુસેન સુત સાંભલિ અરદાસ; બિજ મનિ મુજ કાંઈ આપો ખાસ પરતા પૂરણુ તું પ્રભુ પાસ ૧  
પરગટ દેવલજ્ઞાન પ્રકાસ તમઅજ્ઞાન ગયો સહુ નાસ; કીધા ભવિજન કમલ વિકાસ પરતા ૨  
આદિખ તું મુજ હુ છું તુજદામ એ અવિહર રાખો ઇક ભાસ; વલિ કેડાં દેડા ઠરિસ્યું વેપાસ પરતા ૩

૨૯૬ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

વામા ઉદરૈં હંસ વિલાસ અહિ લાંછણ પગનમય ઉલ્લાસ  
વધતી આપૈ લીલવિલાસ પરતા૦ ૪

અવર દેવની નકરૂં આસ વીસ વિસ્વાતા હેરો વૈસાસ;  
જિનસુખસૂરિ કે હે જસુસાસ પરતા૦ ૫

## શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૫)

આજ ઈણુ સમય પચમ અરૈણુ સાસન તાહરો સામ,  
વીરજિન તુમ્હ તણી વિનતિણ, અધિક ઉધાર હુવે આમ  
આજ૦ ૧

સગવંત વચન તૈ લાખિયાણુ ગણધરૈ તેં રચ્યાં ગ્રંથ;  
તિણથકી સબ્ય પામૈ તિકેણુ પચમી ગતિતણૌ પંથ  
આજ૦ ૨

ક્ષત્તિય ક્ષત્તિય કુંડનીણુ ન્યાય સિદ્ધારથ નામ,  
પુત્ર તું તેહનો પરગડાણુ સકલ અકલાંકિત સામ  
આજ૦ ૪

ઉચર ત્રિસલાતણૌ અવતર્યાઈણુ ત્રિભુવન થયો ઉદ્યોત;  
સુરનરા રાય રીઝયા સહુણુ ખિજિયા કુમતિ ખદ્યોત  
આજ૦ ૩

સિંહનૈ લાંછણુ મિસ સહીણુ સિંહ કરૈ તુઝ સેવ;  
આસન તુમ્હ જિનસુખ લણીણુ મુઝ હૂજ્યો એ નિતમેવ  
આજ૦ ૫

કેલસ

(૬)

( લલ આયો આયો રી સમરતા દાદા )

ગાવૌ ગાવૌરી ચૌવીસે જિણુવર ગાવૌ,  
આરત રૌદ્ર ધ્યાન કરી અલગા ધર્મ ધ્યાન નિત ધ્યાવૌરી  
ચૌવીસે જિણુવર ગાવૌ ૧

સાખીરે વર્તમાન ચૌવીસી પ્રભુમતા સુખ પાવૌ;  
કલિ મૈ ભવજલ તારણ કારણ ભાવન મન સુધ ભાવૌ રી. ૨

સતરૈસે ચૌસઠે સ વત વાદિ અષાઠ વદીજૈ,  
અમકિતળીજતીજ તિથિ વાયૌ તિમ જિણુ રાજત વીજૈરી. ૩

શ્રી જિનરતન ચિંતામણિ સારિખૌ દિનદિન સખસુખદાઈ;  
શ્રી જિનચંદ ચંદ જ્યું વાયૌ પ્રસિદ્ધ અધિક પ્રભુતાઈ રી. ૪

મલય સુજલ ખરતર લટારક ખંભાઈત સુભ ખેતૈ,  
ગુણ જિનસુખસૂરિઈમ ગાયા હરખ ધરી ખહુ હેતૈ રી. ૫

(૪૦)

## શ્રી લક્ષ્મિવલ્લભગણિ (રાજકવિ)

ચોવીસી રચના ૧૭૬૫ આસપાસ

ખરતરગચ્છમા શ્રી સોમહર્ષગણિના શિષ્ય શ્રી લક્ષ્મિવલ્લભનો જન્મ સમય તથા દિક્ષાકાળ તથા સ્વર્ગવાસ વિગેરેની સાલવાર હકીકત મલતી નથી તેઓશ્રીની ચોવીસી ૧૭૬૫ પહેલા રચી હોય તેમ લાગે છે, તેઓ રાજકવિનું બિરુદ ધરાવતા હતા આ સાથે તેમનાં પાંચ સ્તવનો તથા કળશ લેવામા આવ્યા છે

૧ રતનહાસચોપાઈ ૧૭૨૫                      ૨ અમરકુમાર ચરિત્ર ૧૭૨૫  
૩ વિક્રમાદિત્ય પચ્છડરાસ ૧૭૨૭              ૪ રાત્રિભોજન ચોપાઈ ૧૭૩૮

## શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

(રાગ વેલાહલ)

અજ સકલ મ ગલ મિલે આજ પરમાનંદા;  
પરમ પુનિત જનમ ભયો, પેષે પ્રથમ જિનદા                      ૧  
ફટે પટલ અજ્ઞાનકે જાગી જ્યોત ઉદારા,  
અ તરજામી મઈ લખ્યો આતમ અવિકાર                      આજં ૨  
તુ કરતા સુખ સગ કો વહિત ફલદાતા,  
ઔર ઠૌર રાચે ન તે, જ્યે તુહ રગ રાતા                      આજં ૩  
અકલ આદિ અનંત તૂ, ભવભય તઈ ન્યારા;  
મૂરખભાવ ન જાનહી, સજ્જન સો ખ્યારા                      આજં ૪  
પરમાતમ પ્રતિ બિંબ સીં, જિન સૂરતી જાણે,  
તે પૂજત જિનરાજકુ અનુભવ રસ માનઈ                      આજં ૫

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

(રાગ અઝાણુ)

કિતે દિને પ્રભુ સમરન ખિનુ એ,  
પરનિંદા મેં પરી રસના વિષયા રસ મન મો એ. ॥૧॥

મચ્છર માયા પંકમે અપને, દુરલભજ્ઞાન સુ ગોએ;  
કાલ અનાદિ અસંખ્ય નિરંતર મોહ નીંદમૈં સોએ, ॥૨॥

અવ ઈમ શાંતિ ભજને ગંગાજળ અંતર આતમ ધોએ;  
શ્રી જિનરાજ દ્વય મંદિરમાં જ્ઞાન દીપ સુ જોએ. ॥૩॥

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન

(૨)

(ગગ કાલંગો કાલહરી)

હું તો તો પરિ વારિ હો આમલિયા નેમિસામિ,  
તોરા ચરણ નમુ ત્રિગિનામીરે હું  
મોદણ મોહમદન બહનો બલ બલવંત પ્રભુ હું નામી રે ૧.

દાયા દાયા જિમ નિજ માયાનો પરિહારી રે;  
સમુદ્રવિજય ત્રિવાદેવી નંદનબાલ થકી પ્રહારી રે ૨.

જગતગુરુ બાવીમમા ત્રિગુણ નંદ નય વિવહારી રે  
એકરૂપ આદુ નિશ્ચયરૂપ દરિ રાજ નમો સુવિચારી રે ૩.

## શ્રીપાર્શ્વજિન સ્તવન

(૪)

(ગગ માગ)

હુ તો રંભ્યો ગંભ્યો રંભ્યો હો સામલિયા તેરો  
રૂપ દેખી રંભ્યો

અતિ નિરમલ પૂજ્ય અટવકિન વદન મરદ અસિ ગંભ્યો  
ગંભ્યો ૧

સામલવદન અલૂં મૂનિ, માન મનકો રંભ્યો  
જલન રૂપ અનુપમ નિગંધ્યો એરે નયન અમિરમ  
પંભ્યો ૨

ધ્યાનુ ભ્યાનુ ઉદય ઉર અનં મિથ્યા નિમિર મુંવંભ્યો વંભ્યો  
તેર્વાનમા જિનગજ રાજ પ્રભુ બેટટભવિ હુ ખ ભંભ્યો ૩

## શ્રી મહાવીરજિન સ્તવન

(૫)

(ગગ જ્યનસિરી)

ભવિજન નયન ચક્રોર હું અતિ આજુદ પ્રેમકારી  
માનુ ભુ જુનુ યયા ગ્રન્દી ગ્રન્દર ન (યાધ) ઉધારી  
ભગતિ જિનેશકી નુમ્દ કંદુ ભાવિક તણ જાન્તિ  
માનત દે પ્રતિ સતવાની વાંકી ૧

ગાવ દુભવ જલધી કે, અતિ ઉત્તમ મુદ્ધિક તરી  
સુખ મુરનરકી મજરી સમકિત નૃપકી નગરી ૨

હરિત દવાનલ સમનકું મન મેઘ ઘટા ઉલહરી  
કુમતિકમલિની દહેનકુ હિમવૃષ્ટિ અનિષ્ટ સરી ૩

સુકૃત મહાસુખ સિંધુકી પ્રકટી ઉપટી લહરી  
હિત સુખમોક્ષ કી હેતુ હે, જિનરાજ સુમુખી ઉચરી ૪

( ૬ )

કલશ

( ગગ-ધન્યાશ્રી )

નિત નિત પ્રાગુન્ની ગૌવીસે જિનવર,  
સેવકે જનમન વહિત પૂરણ સપ્રતિ પરતી સુરિતર નિત ૧

ઋષભ અજિત સલવ અભિનંદન, સુમતિનાથ પદ્મપ્રભુ  
સુપાસ અન્દ્રપ્રભુ સુવિધિ મીતલજિન,  
શ્રેયાંસ કુનિ વાસુપૃથ્વિ વિભુ. ૨

વિમલ અનંત ધર્મ શાંતિ કુશુજિન, અદિલમુનિમુવત દેવા,  
નમિ નેમિ પામ મહાવીરસામી ત્રિભુવન કન્ત મુક્તિવા ૩

દરસણ જ્ઞાન ચરણ ગુણકરિ અમરો ગૌવીસ તીર્થ કર,  
રાજ્ય શ્રી લક્ષ્મીવલ્લભ પ્રભુ નામ જપત ભવ ભયહર. ૪

દ્વિતી શ્રી ચૌરિય તીર્થકર રાગરમ ગીત ગમાળ મગમ્ ।

મગત ૧૭૬૫ સર્વે મિતિ માહ શુદિ અષ્ટમ્યા તિથૌ ગનિયારૈ  
પટ્ટા મધ્યે તિગ્ગોર્યમુનિના લેગિ । શુભમસ્તુ ॥

(૪૧)

પં. શ્રી મોહનવિજયજી

ચોવીસી રચના

સંવત ૧૭૬૫ આસપાસ

શ્રી તપગચ્છમા શ્રી વિજયસેનસૂરિની પરંપરામા પડિત રૂપાં  
જયજીના શિષ્ય આ મુનિશ્રી થઈ ગયા તેઓની ચોવીસીની દેશીઓ  
ધણી રસીક અને સ્તવનો ભાવવાહી છે તેઓશ્રીએ ગુજરાતીમા ધણા  
રાસો રચ્યા છે રચનાકાળ ૧૭૫૪ થી ૧૭૮૩ સુધીનો જણાય છે  
તેઓના જીવન વિષે વિશેષ માહિતી મલી નથી તેઓશ્રીના હાથે  
લખેલી પ્રત શ્રી પ્રશ્નોત્તર સમુચ્ચય ( હીરપ્રશ્ન )ની ૧૭૮૨ વૈ સુ ૧૫  
ની શ્રી અનંતનાથજીના લગ્નરમા છે શ્રી જ્ઞાનસારજી જેઓએ આનંદ  
ધનજી ચોવીસી પર બાળાવબોધ રચ્યો છે તેઓશ્રીએ “શ્રી મોહનવિજ  
યજી પંચાસ તે લટકાલા ” તરીકે ઓળખાણ આપી છે તેમની  
વ્યાખ્યાન રૈલી તેમજ કાવ્ય ચાતુરીની કુશળતા પરથી તે લટકાળા  
ગણાયા હોય એમ લાગે છે, આ સાથે તેમના પાંચ સ્તવનો લીધા છે

### અથરચના

- ૧ નર્મદા સુદરીનો ગસ ૧૭૫૪ સમીગામ દાળ ૬૩
- ૨ હરિવાહન ગજનો રાસ ૧૭૫૫ મેસાણા
- ૩ ગ્લપાલ ગજનો રાસ ૧૭૬૦ પાટણ દાલ ૬૬
- ૪ માનતુગ માનવતી ગસ ૧૭૬૮ પાટણ દાલ ૪૭
- ૫ પુણ્યપાલ ગુણમુદરી ગસ ૧૭૬૩ ગુડપતન
- ૬ ચંદરાખનો ગસ ૧૭૮૩ ગજનગર
- ૭ શીલનગણી રાસ ૮ પ્રશ્નોત્તર સમુચ્ચય ૧૭૮૨



## શ્રી ઋષભદેવનું સ્તવન

(૧)

આજપણે આપણ સસનેહી, રમતા નવનવ વેસે;

આજ તમે પામ્યા પ્રભુતાર્થ, અમે તો સંસાર નિવેસે

હો પ્રભુજી ! ઓલંલડે મત ખીજો. ૧

જો તુમ ધ્યાતાં શિવસુખ લહીએ, તો તુમને કેઇ ધ્યાયે;

પણ ભવસ્થિતિ પરિપાક થયા વિણ, કેઇ ન મુગતિ જાયે.

હો પ્રભુજી ૦ ૨

ત્રિદ્વનિવાસ લહે ભવિ સિદ્ધિ, તેહમાં શો પાડ તુમ્હારો,

તો ઉપગાર તુમારો વહીએ, અસંખ્યસિદ્ધને તારો.

હો પ્રભુજી ૦ ૩

નાણરચણ પામી એ કંતે, થઇ ભેઠા મેવાસિ;

તે માંહેલો એક અંશ જો આપો, તે વાતે શાખાશી

હો પ્રભુજી ૦ ૪

અક્ષયપદ દેતાં ભવિજનને, સ કીર્ણતા નવિ થાય;

શિવપદ દેવા જો સમરથ હો, તો જસ લેતા શું જાય

હો પ્રભુજી ૦ ૫

મેવાણુજી રજયો ભવિજનને, જો તુમે કરો વડલાગી,

તો તુમે સ્વામી કેમ કહાવો, નિરમમ ને નિરાગી

હો પ્રભુજી ૦ ૬

નાભિનદન જનવદન પ્યારો, જગણુજી જગજયકારી;

રૂપવિશુદ્ધનો મોહન પભણે, ઋષભલલ્લન ભલિદારી.

હો પ્રભુજી ૦ ૭

## શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

(ઈશ્વર સરવરીયાની પાઠ એ દેશી)

સોલમા શ્રી જિનરાજ ઓલગ સુણો અમ તણી લલના,  
લગતથી એવડી કેમકરો છો ભોલામણી લલના,  
ચરણે વલગ્યો જેહ આવીને થઈ ખરો લલના,  
નિપટ જ તેહથી કોણ રાખે રસ આતરો લલના. ૧

મે તુજ કારણ સ્વામી ઉવેખ્યા સુરઘણા લલના,  
મહારી દિશાથી મે તો ન રાખી કાંઈ મણા લલના,  
તો તુમે મુજથી કેમ અપુઠા થઈ રહો લલના,  
ચૂક હો જો કોય મુખે મુખતી કહો લલના. ૨

તુજથી અવર ન કોય અધિક જગતી તલે લલના,  
જેહાથી ચિત્તની વૃત્તિ એકાગી જઈ મલે લલના,  
દીજે દરશણ વાર ઘણી ન લગાવીએ લલના,  
વાતલડી અતિ મીઠી તે કિમ નિરમાવીએ લલના. ૩

તુ જો જલ તો હું કમલ કમલ તો હું વાસના લલના  
વાસના તો હું ભમર ન ચૂકું આસના લલના,  
તુ છોડે પણ હું કેમ છોડું તુજ ભણી લલના,  
લોકોત્તર કોઈ પ્રીત આવી તુજથી ખની લલના  
ધુરથી શ્યાને સમકિત દઈને ભોલવ્યો લલના,  
ખોટું હવે કિમ જાઉં દિલાસે ઓલવ્યો લલના, ૪

બાણી આમે દાસ વિદ્યામે છે કિશું લલના,  
 અમે પણ ખિન્નમન માંડિ ખોટા કિમ થાયશ્યુ લલના, ૫  
 બીજી ખોટી વાત અમે રાત્રું નહિ લલના,  
 મે તુજ આગળ માહરા મનવાલી કરી લલના;  
 પૂરણ રાખો પ્રેમ વિદ્યામે શું તમે લલના,  
 અવસર લઈ એકાત વિનવીએ છીએ અમે લલના. ૬  
 અનરનરી સ્વામી અગિરાનંદના લલના,  
 શાન્તિકરણ શ્રી શાંતિજી માનસ્યો વંદન લલના;  
 તુજ સ્તવનાથી તન મન આણુદ ઉપસ્યો લલના,  
 કહે મોહન મન રગ પંડિત કવિ રૂપનો લલના. ૭

શ્રી નેમનાથ સ્તવન

(૩)

(અળીએને નાને દો અગિયાગિયગ્યુએએ દેખી)

ગણુલ કહે રથ વાળો દો નવુદીરા વીરા

હક તને કાઈ પાળો પૂરવ પ્રીત,

મુઠો વિષુ શુનહે દો નવુદીરા વીરા

વિવપના કાઈ એ રી ગીચ્યા રીત.

રાણુલ કહે રથ વાળો દો. ૧

દું તો તુમ અરણારી દો નવુદીરા વીરા

મોજરી કાઈ સાંબળો આનમગમ,

તો મુજને ઉવેળો દો નવુદીરા વીરા

સ્વાવતી નરી એ યુગળોગ કામ રાણુલ ૨

પશુઆને કરી દરગા દો નવુદીરા વીરા

મુઠીયા તો મે શ્રી ચોરી દીધ,

૩૦૬ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

પશુઆંથી સ્યું હિણી હો નણ્દીરા વીરા

ત્રેવડી જે મુજને વિછો હો દીધ. રાણુલ૦ ૩

એહવુ જે મન ખોટું હો નણ્દીરા વીરા

જો હતું તો પાડી કા નેહ ને કદ,

ઉલ્લુખું તે નવી સુલજે હો નણ્દીરા વીરા

મનહું કાંઈ કોડિ મિલે જો ધદ્ર રાણુલ૦ ૪

મે તો કહો કિણ વાતે હો નણ્દીરા વીરા

ન દુહવ્યા શ્યાને રાખો છો રોષ,

માહરે તો તુમ સાથે હો નણ્દીરા વીરા

અલેહણુ તો કેહને દાખુ રે દોષ રાણુલ૦ ૫

તાત ત્રુટ્યાની પરે હો નણ્દીરા વીરા

જોડીયે કતુ આરીના જેમ,

ઠેલીજે નહિ પાખે હો નણ્દીરા વીરા

લગતાં કાંઈ નેહ ન આલે એમ. રાણુલ૦ ૬

ઈમ કહેતી વ્રત લેતી હો નણ્દીરા વીરા

નેમજી કાંઈ શિવ પહિલે કીઓ વાસ,

ધન ધન તે જગમાહે હો નણ્દીરા વીરા

પ્રીતડી કાઈ મોહન કહે સ્થાળાસ રાણુલ૦ ૭

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન

(૪)

(કાનુડો વેણુ વળવે રે કાલી નદીને કાઠે-એ દેશી)

વામા નદન હો પ્રાણુ થકી છો પ્યારા,

નાંદી કીજે હો નગણુ થકી પીણુ ન્યારા એ આંકણી

પુરસાદાણી સામલવરણે, સુધ સમકિતને લાસે,  
શુદ્ધ પુજ કીધેા તેહને, ઉજ્જવલ વરસ પ્રકાસે.  
વામા. ૧

તુમ ચરણે વિષધર પિણુ નિરવિષ, દંસણે થાએ વીડાજ;  
જેતા અમ શુધ સ્વાભાવિકા ન હૂવે, એહ અમે અહ્યા છે જી.  
વામા૦ ૨

કમઠ રાય મદ કીણુ ગણતીમાં, મોહ તણા મદ જોતાં,  
તાહરી શક્તિ અનંતી આગલ કેઈ કેઈ મર ગયા જોતા.  
વામા૦ ૩

તે જિમ તાર્યા તિમ કુણુ તારે, કુણુ તારક કહું એહવો;  
સાયરમાન તે સાયર સરિખો, તિમ તું પિણુ તું જેહવો.  
વામા૦ ૪

કિમપિ ન જોસો કણુ કરતે, પિણુ મુજ પ્રાપ્તિ અનંતી,  
જેમ પડે કણુ કુંજર મુખથી, કીડી બહુ ધનવતી.  
વામા૦ ૫

એક આવે એક મોજાં પાવે, એક કરે એલગડી,  
નિજગુણુ અનુભવ દેવા આગળ, પડખે નહીં તુ જો ઘડી  
વામા૦ ૬

જેહવી તુમથી માહરી માયા, તેહવી તુમ પીણુ ધરજ્યો,  
મોહનવિજય કહે કવિ રૂપનો, પરતક્ષ કણુ કરજ્યો.  
વામા૦ ૭

## શ્રી મહાવીરસ્વામી સ્તવન

( પછેડાની દેશી )

ફર્લલ લવ લહી હોહલો રે, કહો તરીએ કેણ ઉપાય રે.  
પ્રભુજીને વીનવું રે,

સમકિત સાચો સાચવું રે,  
કેમ કરણી કિમ થાય રે. પ્રભુ૦, ૧  
અશુભ મોહ જો ભેટીએ રે.

કાંઈ શુભ પ્રભુને જાય રે. પ્રભુ૦:  
નિરાગે પ્રભુ ધ્યાઈએ રે,  
કાંઈ તો પીણુ રાગ કહા થાય રે. પ્રભુ૦ ૨  
નામ ધ્યાતા જો ધ્યાઈએ રે,

કાંઈ પ્રેમ વિના નવી તાન પ્રભુ૦,  
મોહવિકાર જિહા તિહા રે,  
કાંઈ કિમ તરીએ શુણુધામ રે પ્રભુ૦ ૩  
'મોહબંધન બંધીએ રે,

કાંઈ બંધ જિહા નહી સોય રે પ્રભુ૦,  
કર્મબંધન કીજીએ રે,  
કર્મબંધન ગયે જોય રે પ્રભુ૦ ૪

તેહમા શો પાડ ચઢાવીએ રે,  
કાંઈ તુમે શ્રી મહારાજ રે પ્રભુ૦,  
વીણુ કરણી જો તારશો રે,  
કાંઈ સાચા શ્રી જિનરાજ રે. પ્રભુ૦ ૫  
પ્રેમ મગનની લાવના રે,  
કાંઈ ભાવ તિહા લવ નાશ રે પ્રભુ૦,

ભાવ તિહાં ભગવંત છે રે,  
 કાંઈ ઉદ્દસ્યે આતમ સાર રે. પ્રભુ ૬  
 પૂરણ ઘટાભ્યંતર ભર્યો રે,  
 કાંઈ અનુભવ આહાર રે પ્રભુ  
 આતમધ્યાને ઓળખી રે,  
 કાંઈ તરસ્યુ ભવનો પાર રે. પ્રભુ ૭  
 વર્ધમાન મુજ વિનતી રે,  
 કાંઈ માનજો નિશદ્દિશ રે પ્રભુ,  
 મોહન કહે મનમંદિરે રે,  
 કાંઈ વસીયો તુ વીસવાવીસ રે પ્રભુ ૮

卐

( ૪૨ )

શ્રી રામવિજયજી ( વિમળવિજય શિષ્ય )  
ચોવીસી રચના સં. ૧૭૭૦ આસપાસ

શ્રી તપગચ્છમાં વિમળવિજયજી ઊપાધ્યાયના શિષ્યહતા તેઓની ચોવીસી સુદર રાગ રાગણીમા રચાયેલી છે અવસ્થ મોઢે કરવા જેવી છે તેઓની ખીજી ગ્રંથરચનામા સજાયો—સ્તવનો વીગેરે છે તેઓશ્રીએ સુરતમા સવત ૧૭૭૩મા ચોમાસુ કર્યું હતું ત્યારે વીરજીન પચ કથ્યાણુક તથા ૨૪ જીન આતરાતુ સ્તવન રચ્યા છે આ સાથે તેમના પાચ સ્તવનો તથા ખીજા બે કાવ્ય મલી સાત લીધા છે

૧. બાહુબલ સ્વાધ્યાય સ ૧૭૭૧ ૨ ગોડીપાસ સ્તવન સ ૧૭૭૨  
૩ વીરજીન પચકથ્યાણુક ૧૭૭૩ ૪ વિજયરત્ન સૂરિરાસ ૧૭૭૩

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન

( ૧ )

( હારે મ્હારે ચોવનિયાનો લટકા દહાડા ચારજો—એ દેશી )  
હારે આજ મલિયો મુજને તીન લવનનો નાથ જો,  
ઉદયો સુખસુરતરુ મુજ ઘર આંગણે રે જો,  
હારે આજ અષ્ટ મહાસિદ્ધિ આવી માહરે હાથ જો,  
નાઠા માઠા દાહઠા દરિસણ પ્રતુ તણે રે જો. ૧  
હારે મ્હારે હિયડે ઉલટી ઉલટરસની રાશિ જો,  
નેહ સલુણી નજર નિહાળી તાહરી રે જો,  
હારે હુતો બાણું નિશદિન બેસી રહું તુજ પાસ જો,  
તાહરે નેહ લેદી મીજી માહરી રે જો ૨



- હાંરે મહારી પૂગી પૂરણ રીતે મનની હુંસ ને,  
 દુરજનિયા તે હુઃખલગિઆ વટસ્યે પડયા રે ને,  
 હાંરે પ્રભુ તું તો મુરતરુ ખીજા જાણયા તુસ ને,  
 તુજ ગુણ હીરો મુજ હિયડા ઘાટે જડયો રે ને ૩
- હાંરે પ્રભુ તુજસ્યું મહારે ચોલમછઠો રંગ ને,  
 લાગ્યો એહવો તે છે કુણ ટાળી શકે રે ને;  
 હાંરે પ્રભુ પલટે તે તો કાચો રગ પતગ ને,  
 લાગ ન લાગે દુરજનનો ડો મુજ થકે રે ને ૪
- હાંરે પ્રભુ તાહરી મુદ્રા સાચી મોહનવેલ ને,  
 મોહ્યા તીન ભુવન જન દાસ થઈ રહ્યા રે ને,  
 હાંરે પ્રભુ જે નવિ રજ્યા મુરતરુને ઠેલી ને,  
 હુઃખવિપવેલી આદર કરવા ઉમઠ્યા રે ને ૫
- હાંરે પ્રભુ તાહરી લક્ષિત 'પીનુ માહરું ચિત્ત ને,  
 તલ જિમ તેલે તેલે જેમ સુવાસના રે ને;  
 હાંરે પ્રભુ તાહરી દીઠી જગમે મોટી રીત ને  
 મુકેળ ફળ્યા અરદાસ વચન મુજ દાસના રે ને ૬
- હાંરે મહારે પ્રથમ પ્રભુજી પૂરણ ગુણનો ઈસ ને,  
 ગાતા ઋપલ જિણેમર હુસે મનતણી રે ને  
 હાંરે મહારે વિમલ વિજય વર વાગકને શુભ સીસ ને,  
 રામે પામી દિન દિન દોલત અતિઘણી રે ને. ૭

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

( ૨ )

( ભગ્યે ભાગ ધણો છેગજ વાતાં કેમ કો છો એ દેશી )  
 મારો મુજરો લ્યોને રાજ સાહિબ શાંતિ સલુણા આંચલી.

અગિરાજિના નદન તોરે દરશણ હેતે આબ્યો,  
 સમઠિત રિંઝે કરોને સ્વામી, ભગતિ ભેટાણુ લાબ્યો મારો ૧  
 હુ ખ ભજન છે બિરુદ તુમારો, અમને આસ તુમારી,  
 તુમે નિરાળી થઈને છુટો, શીગતિ ડોશો અમારી મારો ૨  
 કહસ્યે લોકન તાણી કહેવુ, એવડું સ્વામી આગે,  
 પણ ખાલકજો બોલી નબતજો, તો કિમ વાલકો લાગે. મારો ૩  
 માહરે તો તુ અમરચ સાહિબ તો કિમ ઓછુ માનું,  
 ચિ તામણિ જિજો ગાંઠે બાધ્યુ, તેહને કામ કિસ્યાનું મારો ૪  
 અધ્યાતમ રવિ ઉગ્યો મુઝ ઘટ, મોહ તિમિર હર્યો જૂગતે,  
 વિમલ વિજય વાગકનો એવક રામ કહે શુભ ભગતે મારો ૫

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

( ૩ )

( પરખ્યાથી માદરે પાડાગી મુઝબજને જતાને વલતાં  
 મનડુ મીઝવેનંત એ—દેશી )

સહિયાં મોરી સાહિબો નેમ મનાવો ને,  
 દિલડુ તે દાઝે પિઉ વિભુ દિઠડે ને,  
 દિલ મેલીને દીધો દુશમન દાવો ને,  
 અળલાને બાલી યાદવ મીઠડે ને. ૥૧૥  
 કરતાં શુ તો જાણી પ્રીતિ મોહલી ને,  
 દોહિલી તે નિરવડતાં નીઠી નયણુડે ને,  
 સામલીયો સામલતા સિયડે સાલે ને,  
 હુ ખતે કહેતાં ન આવે વયણુડે ને. ૥૨૥  
 રહેશે દુનિયા માહિ વાત વિદિતી ને,  
 વાલકેશ દીધી છે એહવી રીતડી ને,

શું બાણ્યું વીસરશે કિણ અવતાર લે,  
 તોડી જે યદુનાથે કાચી પ્રીતડી લે. ॥૩૥  
 મન કોઈને છાનો વેરી નેહ લે,  
 લાગીને હુઃખ દેતો કહિયે એકવે લે;  
 નેહ તણાં હુઃખ બાણે તેદજ છાતી લે,  
 જે માહિ વિચરે અવર ન તેદવે લે. ॥૪૥  
 નેમીઅરને ધ્યાને રાજીવ નારી લે,  
 એલાંતે મનગમતો હોડે શિવમંદિરે લે;  
 વિમલવિન્ય ઉવઝાય તણા શુભ શિખ્ય લે,  
 રામવિન્ય સુખસંપત્તિ પામી શુભ પરે લે. ॥૫૥

શ્રી પાર્થનાથ સ્તવન.

( ૪ )

( ગાયોરે સિદ્ધાચર મંજુ વર્ણીતે એ દેવી )

પ્રભુજી પાસ જિજ્ઞાસુ તારીરે તારીરે  
 મૃદા અભિનવ એદિની રે;  
 એકવી દુનિયામાંદિ બીજી રે બીજી રે  
 દીઠી એ નરિ કોઈની રે ॥૧૥  
 કામજીગારી તુજ કોઈ રે, કોઈ રે  
 નીકી પરિ દિગ્દેશ વચ્ચી રે;  
 નેણાં લંપટ મુજ ગાદરે, ગાદ રે  
 નેવા ખિલુ ખિલુ ઉલ્લસી રે ॥૨૥  
 તુજ દીઠે મુખ હોય તે કુલુ રે, કુલુ રે  
 બાણે કહો વિષુ કેવલી રે;

એ હજ મુજ અરદાસ ચરણે રે, ચરણે રે  
 રાખે શુ કહીયે વલી રે ॥૩૥  
 શરણે રાખી નાગ તેને રે તેને રે  
 કીધે નાગ તણે ધણી રે,  
 કમઠ તણે અપરાધ બહુલા રે બહુલા રે  
 તુ રૂઠયો નહિ તે ભણી રે ॥૪૥  
 દઈ વરસીદાન જગના રે જગના રે  
 જન સઘલા સુખીયા કર્યા રે,  
 એહવા બહુ અવદાત તાહરા રે તાહરા રે  
 ત્રિતુવન માહિ વીસ્તર્યો રે. ॥૫૥  
 તો મુજને પરવાહ શાની રે શાની રે  
 જે પોતે બાહિ અદ્યો રે,  
 તુજ ભગતિ લય લિન એહજ રે એ હજ રે  
 શિવ મારગ મે સદ્દયો રે; ॥૬૥  
 ધન ધન વામા માત જેહની રે, જે હની રે  
 કુખે તુ પ્રભો અવતર્યો રે,  
 વિમલવિજય ઉવઝાય, શિષ્યે રે શિષ્યે રે  
 રામે જનમ સદ્દલ કર્યો રે. ॥૭૥

શ્રી મહાવીર સ્તવન

(૫)

(ભરત નૃપ ભાવગ્યુ—એ દેશી)

આજ સદ્ગુણદિન માહરો એ, ભેટયો વીરજિણુદ કે  
 ત્રિભુવનનો ધણી એ

ત્રિમુક્તારાણીનો નંદ કે જગત્રિતામણી એ,  
 હુઃખદોહગ દરે ટળ્યાં એ, પેખી પ્રભુમુખ ચદ કે ત્રિં ૧  
 ત્રિદિવૃદ્ધિ મુખ સપદા એ, ઉદ્દટ અગે ન માય કે,  
 આણી મુઝ ઘર આગણેએ, સૂરગવિહેજ સવાય કે. ત્રિં ૨  
 ત્રિંતામણિ મુઝ કર ચઢ્યું એ, પાયો ત્રિભુવન રાજ કે,  
 મુહુમાગ્યા પાયા ઢળ્યા એ, સિધ્યાં વછિત કાજ કે. ત્રિં ૩  
 ગિતસાહ્યા સાજન મિલ્યા એ, દુરજન ઉડ્યા વાયકે,  
 સોમનજર પ્રભુની લહીએ, જેહવી મુરતરુ છાંય કે. ત્રિં ૪  
 તેજ જલામલ દીપતો એ, ઉગ્યો સમકિત સૂર કે,  
 વિમલવિજય ઉવજાચનો એ, રાસ લહે મુખપૂર કે. ત્રિં ૫

શ્રી વિજયરત્નસૂરિ રાસ

(૬)

આદિ—

મુપસન્ન આલ્હાદકર, સદાન્તસ મુળચદ,  
 વછિત પૂરણ કલ્પતર, સેવક શ્રી જનચંદ.  
 શ્રી વામા રાણી તણો, નદન નિરૂપમ રૂપ,  
 સૂરતિમંડણુપામની, ત્રિભૂવન તણા ભૂપ  
 દોલનિદાઈ તેહના, પ્રણમી પય અરવિદ,  
 ગાચ્યુ ગિરૂઆગજપતિ, શ્રી રત્નવિજયસૂરીદ.

ગોડીપાસ રત્નવન ૧૭૭૨ વિજયાદશમી

(૭)

નયણા પુનિ પુનિ ચદ વરસે વિને દસમી દિને,  
 રચિઓ રંગે છંદ કમલા કીર્તિ સંનિધિ.

૩૧૬ જેન ગર્ભર આદિવ્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

વિમલવિજય ડિવ્યાય, મુલમીએ રામે મુદા

વાયા પરમપ્રયાય, ગાયા ગોદિ પાસ ગુણ

કળશ

વિજય રત્ન સૂરિંદ્રસુંદર ગચ્છગપણ દિવા કરો,

જગચિત્તરંજન કુમતિ ભજન, કુલપયોજ કલાધરો.

સ પતિદાતા સુખ વિદાતા, કુસલવલ્લિ પયો હરો,

તસ ચરાણુ સેવક રામ વિજયે, ગાયો શુરુશુર જયકેરો



(૪૩)

શ્રી કીર્તિવિમલ

ચોવીસી રચના ૧૭૭૦ આસપાસ

તપગચ્છમા શ્રી રૂદ્ધિવિમલજીના શિષ્ય આ મુનિશ્રી થઈ ગયા છે તેઓશ્રીએ ચોવીસી સાદી ભાષામા અને સુદર ગગોમા બનાવી છે બીજી કૃતિઓ શ્રી ભાભા પાર્શ્વનાથ સ્તવન તથા શ્રી કોકા પાર્શ્વનાથ સ્તવનો છે

રૂપસદેવ સ્તવત

( ૧ )

( મહાવિદેહ ક્ષેત્ર મોહામણુ-એ દેશી )

મનમોહન તું સાહિબો, મરૂદેવી માત મલ્લાર લાલ રે ।  
નાભિરાયા કુલ ચ દલો, ભરતાદિક સુત સાર લાલરે ॥

મનમોહનકું ૧

યુગલા ધર્મ નિવારણો, તું મોટો મહારાજ લાલરે ।  
જગત દારિદ્ર ચૂરણો, સારે હવે મુજ કામ લાલરે ॥

મનમોહન. ૨

રૂપલ લંછન સોહામણો, તું જગનો આધાર લાલરે ।  
ભવભયભીના પ્રાણીને, શિવ મુખનો દાતાર લાલરે ॥

મનમોહન ૩

અનંતગુણ મણિઆગરૂ, તું પ્રભુ દીન દયાલ લાલરે ।  
સેવક જનની વીનતિ, જન્મમરણ દુઃખ ટાલ લાલરે ॥

મનમોહન ૪

શ્રી મહાવીર સ્તવન

( ૫ )

( દીઠો દીઠો રે મેં વામાનદન દીઠો—એ દેશી )

ગાયો ગાયો રે મેં ત્રિશલાનંદન ગાયો;

હર્ષ જહુમાન આનદ પામી, એ સમકિતને ઉપાયો રે ॥  
મેં ત્રિશલા. ૧

તુ કૃપાનિધિ તુ સમતાનિધિ, તું મુજ માત ને બ્રાતા ।  
જાતા ત્રાતા શાતા કરતા, મુજ ભવલયનો હરનાર રે ॥  
મેં ત્રિશલા ૦ ૨

શૂલપાણિને સમકિત ત્રીધુ, ચંડકેશિક તાર્યો ।  
સેવક પ્રભુ કાંઈ વિચારો, અખ પ્રભુ મુજને તારો રે ॥  
મેં ત્રિશલા. ૩

તુમ સરિજો શિર સાહિબ પામી, જે કરશે પરમાદો ।  
તે દુખીયા થાશે નહીં સશય, ભવમા પામી વિખવાદો રે ॥  
મેં ત્રિશલા. ૪

મુકી પ્રમાદને પ્રભુ પદ સેવો, એ નરભવનો મેલો ।  
રૂદ્ધિ કીર્તિ દેવે વીર દેવો, અમૃત પદ હરે લેવો રે.  
મેં ત્રિશલા નંદન ગાયો. ૫





(૪૪)

શ્રી ધર્મવર્ધન (ધર્મસિંહ)

ચોવીસી રચના સં. ૧૭૭૧ જેસલમેર

શ્રી ખગતગાજમા શ્રી વિન્ધ્યદર્પ મુની શિષ્ય શ્રી જી ધર્મ-  
વર્ધન થયા તેઓશ્રીના જન્મ સ ૧૭૦૦ મા થયો આ વિદ્વાન મુનિએ  
આગામી સ વર્ષની કિમ્બે ૧૧૦૦ થયે શ્રી શ્રેણીક ચોપાઈ ૧૯૧૯ મા  
ખનાવી શ્રી વીરભક્તામર મગ્ધતમા ગચ્છુ જે ની ભક્તામર મોતીની  
દરેક ગાથામાંથી જેલુ ચણુ લઈ ખનાવ્યુ છે સવત ૧૭૩૬ મા  
ખનાવ્યુ છે શ્રી વચ્ચનનિસંગમા ગચ્છેલ છે તે તેના કિપર સ્વોપન  
મગ્ધન જનિ ગચ્છી છે. આ ખવનશ્રી આગમોદય સમિતિ તરફથી  
૧૯૮૨ મા ગુજરાતી ભાષાના સાથે છપાય છે

અંથ રચના

- |   |                                    |
|---|------------------------------------|
| ૧ શ્રેણીક ચોપાઈ ૧૭૧૯                          | ૧૦ અદ્વૈતીય વિસવિદગ્ધાન            |
| ૨ ધર્મખાવની ૧૭૨૫                              | સ્તવન જેસલમેર ૧૭૨૯                 |
| ૩ અમરમેન વર્ગમેન ચોપાઈ ૧૭૨૪                   | ૧૧ આયોધ્યાગા ખવન ૧૭૫૪ કયોધી        |
| ૪ પ્રાગ્નાવિક કુશીઓ ૧૭૩૮                      | ૧૨ રાનિચર વિક્રમ ચોપાઈ મધનપુર      |
| ૫ મગ્ધુદ્ગી અમર કુમાર ગમ ગચ્છો ૧૭૩૬ ખેનાનટપુર | ૧૩ લખિય ખવન ૧૭૨૨ મુગ-સંગ           |
| ૬ સવામો નીવડી ૧૩૬                             | ૧૪ અમરમગ્ધુ વિચારગર્ભિત ખવન        |
| ૭ પ્રાગ્નાવિક ગ્રાપન ખાવની ૧૭૫૩               | ૧૫ ચોવીસી ૧૭૭૧                     |
| ૮ દ્વાર્ધાન્ધ ચોપાઈ ગાથા ૯૭ ૧૭૫૫              | ૧૬ ગ્રા વાગ ભન્તામર ૧૭૩૬           |
| ૯ ગાગ્ધાન ખવન જેસલમેર ૧૭૫૯                    | ૧૭ શ્રી શ્રેણીક ચરિત્ર ૧૦૦૦ પંક્તિ |

## श्री ऋषभ जिन स्तवन

१

( गगनैश्वर )

आज भु दिन मेरी आश इणी री आज०  
आदिनिष्ठुं द द्विष्टुं द सो देष्टुं द सुष्टुं द इष्टुं द न्युं कभल

कली री आज० १

अगल युगल जिन के जितानली भूरति सोल भुर धेनुं मिली री  
नाबितरिंद दे नदन नमना इरित दशा समहर

कली री आज० २

प्रभु शुन गान पान अमृत डो लगति भु साकर मछि  
मिली री

श्री जिन सेवा माई धर्म लीला ऋषि पार्थ साई रंग  
कली री आज० ३

## श्री शान्तिनाथ स्तवन

२

( गगनैश्वर लीला )

श्री शान्ति निनेश्वर मोलमोछ शानि करलु भुभ दाह,  
नाम प्रसिद्ध नम निर्मलै, पूरे मुनन पाय हो।

श्री शानि० १

आप शरण उगदियोछ, पारेवा धरी प्यार,  
दान दियो निज देहने, धर्म मोटाना उपजाव हो।

श्री शानि० २

उदरे आवी अवतर्याछ, अधिहार करी अद,  
नरदी उपद्रव भेटियो नाथी गदु देश अछेह हो।

श्री शानि० ३

૩૨૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

લવ એકે હિજ ભોગવીજી, દીપત પદવી દોય,  
યાનો ચક્રવર્તી પાંચમો, સોલમ જિનવર સોય હો  
શ્રી શાંતિ ૪  
સમરથ એ લઘો સાહિબોજી, કમલા નહી હિવે કાય,  
સેવ્યા વાછિત હુવે સદા, ઇમ કહું ધર્મશી ઉવઝાય હો.  
શ્રી શાંતિ ૫

શ્રી નેમનાથ જિન સ્તવન

૩

(ગગ-વસન)

કરણી નેમિકી કાદૂ ઔર ન કીની જાય  
કરણી નેમિકી તરુણવય પરણી નહી હો રાજિમતિ  
યદુરાય કરણી ૧

જીવપુકાર મુણી જિણે હો કરણ મન પરિણાય ૬૦  
ગજ રવ તજ કે પ્રતિ ગ્રંથો હો શિલાગ રથ મુખદાય ૬૦ ૨  
મમતા બાદી મૂકી દહો મુમતા લી સમઝાય ૬૦  
મિદ્ધ વધુ વિલંબ સદા હો પુણ મ ધર્મશી પાય ૬૦ ૩  
પાર્શ્વજિન સ્તવન

(૪)

(ગગ-ગનગિરિ)

મેરે મન માની માદિળ લેવા  
મીટી ઔઝ ન દોઈ મિઠાઈ મીઠા ઔઝ ન મેવા મેરે ૧  
આતમગમ દર્લા ન્યો ઉલમે દેખન જિનપતિ દેવા  
લગ દુમાગી યામુ લાગી ગર્ગી ન્યું ગજરેવા ૨  
દગ્ધનકાઝ દુ પલભર દિલને સ્થિર ન્યુ સુદરી થેવા  
શ્રી ધર્મશી પ્રભુ પારસ પરસ લોહ દનક કં લેવા મેરે ૩

# શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૫)

(રાગ-વેલાઉલ)

પ્રભુ તેરે વચણ સુખિયા રે સરસ સુધા હુંતે સારે પ્રભુ  
સમવસરણ મધિ સુણી મધુર ધ્વની બુઝતી પર્ષદા બારે  
મુનત મુનત સખ જન્તુ જન્મ કે વૈર વિરોધ વિસારે પ્રભુ ૧  
અહો પૈતીલ વચન કે અતિશય અચરજ રૂપ અપારે  
પ્રવચન વચન કી રચના પસરત અબહી પંચમ આરે પ્રભુ ૨  
વીર કી વાણી સખહિ સુહાણી આવત બહુ ઉપકારે  
ધન ધન સાચી એહ ધર્મશી સખકે કાજ સુધારે પ્રભુ ૩

કંઠશ

(૬)

ચિતધર શ્રી જિનવર યોવીશી

પ્રભુ શુભ નામમંત્ર પરસાદે કામિત કામ ગવીસી ચિત ૧  
રાગબધ દ્રુપદ રચના પૈ માહૈ ઢાલ મિલી સી  
રોટલી ગહુ કી સખ રાજ માગે સ્વાદ કું મિસી ચિત ૨  
સતર સૈ ઈકદુત્તર ગઢ જેસલ જોરી ચહ સુજગીશ  
શ્રી સંઘાવજય હર્ષ સુખ સાતા શ્રી ધર્મશી જાસ સીસ  
ચિત ૩

ઉચ્ચ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં અને ગૌરવની સાથે-પ્રસાદી

( ૬૫ )

શ્રી ગંગાચંદર ( ભાગચંદ )

કોચીશી રચના ૧૭૭૨

શ્રી ગંગાચંદર શ્રી હનુમાનચંદર શ્રી ગંગાચંદર શ્રી ગંગાચંદર  
શ્રી ગંગાચંદર શ્રી ગંગાચંદર શ્રી ગંગાચંદર શ્રી ગંગાચંદર

શ્રી આદિત્યનંદન

( ૧ )

## શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

(લાલ વીંછીયાની)

કર નેડી વિનતી કરૂં, શાંતિ સુખ કારરે લાલણ,  
શરણે હું આયો સાહિબા, પાલો પ્રભુ પ્રીતિ ઉદારરે લાલ.  
વાલ્હો જિન ચિત્ત મે વસ્યો. ૧

હારે લાલ કંચન વણું સોહામણો,  
છવિ દીપે તેજ દિનંદરે લાલ.  
ધતિ ભીતિ અલગા રહે, ઉત્તમ સેવકરે નર ઇંદરે લાલ. ૨  
હારે લાલ શાંતિ જન્મ જગમે હુધી,

રોગ સોગ ગયા દુઃખ દૂરરે, લાલ;  
ત્રિભુવન માંહે તાહરો જસ વિસતરીયો, ભરપૂર રે લાલ. ૩  
હારે લાલ પ્રીતિ પારેવાની પરે,

પાલો પ્રભુદીન દયાલરે લાલ;  
અમૃત નયન નિહાલતાં, તન મન ઉલ્લસે તત્કાલરે લાલ. ૪  
હારે લાલ શરણ ચરણ છોડું નહીં,

હિવે મયાકરો મહારાજ રે લાલ;  
ભાગ્યદ્ર વિધિ ભેટતા, આરત જાયે સવિ ભાજરે લાલ. ૫

## શ્રી નેમિજિન સ્તવન

(૩)

(ઈડંગ આળા આંખીની લાગ)

ગામલવરણ મુકામળો ા યાદવ કુલ ત્રિભુગાર;  
શ્રદ્ધાચારી ખાવીચમો રે નગીજો નેમિકુમાર.

## હરેક જોન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

હરખ ધરી પૂજો જિનવર પાય, ધિર મનના વાછિત થાય

પાતિક દૂર પલાય હરખ૦ ૧

ગન્ગુલ તણ રૈવત ભજ્યો રે, ભૂજ્યો મદન વિકાર

ગજ્યો મોહ ગરૂતા રે, રજ્યો તુ શિવનાર હરખ૦ ૨

રુનક અગર ઉત્તમ સહી રે, ઇખ ગુણે અધિકાર,

આવા જગ ગ્યારે કહ્યા રે, આવઈ પર ઉપગાર હરખ૦ ૩

ગરૂઆ મહેજે ગુણ કરે રે, સારો રહે સસાર,

ચણુ ન છોડુ તાહરા રે, એક તો મુ ઇકતાર હરખ૦ ૪

દીન દયાળ કૃપા કરો રે, તાર ઉતારો પાર,

ભાગચ દ નઈઅવો ભવેરે, બાધબીજ દાતાર હરખ૦ ૫

### શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન

(૪)

(દાળ-દેશગિયા ગજ સાલુ કાવ જો)

પરતિખ પદ્યા પુખઈછ પુરૂપા દેય પ્રધાનછ

વામાના નદન મહેને મૌજ હૈ જો છ

કર જોડી વિનતિ કરું છ આપૌ વછિત દાન છ વામા૦ ૧

મૂરતિ મનનની મોહનીછ મુંદર અતિ મુખદાયછ

ચરણ કમલ તાહુઈ સ્પાછ

મન ભમર રહે લપટાય છ વામા૦ ૨

દીધ દેવધણું ધણાછ નાવૈ થાહગી જોડ છ

ચૌવિદ મુર ઓલગ કરે છ

હરખે હોડાહોડ છ વામા૦ ૨

વાહ્યા લાગે છે મો ભણી જી હીયડાનાથે હારજી

વિસાર્યા નવિ વિસર્યો જી

થે મુઝ પ્રાણુ આધાર જી વામા ૪

મનરા તનરા દુખહરો જી વિનતિ કરું વારંવાર જી

ભાગચંદ ને દિને દિને જી

મુખસંપત્તિ દાતાર જી વામા ૫

શ્રી મહાવીર જિનસ્તવન

(૫)

(દાળ-આવર્ષ લો-એદેશી)

શ્રી સિદ્ધારથ કુલતિલો ત્રિશલાદેવી માત

ગુણ ગાતાં જિનવરતણા સદ્ગુણ હુવે દિનરાત

મન શુદ્ધ ભાવસું ભેટો શ્રી મહાવીર

મેખ તણી પર ધીર

કંચન વરણ શરીર

મન શુદ્ધ ભાવ સું ભેટો શ્રી મહાવીર એ આંકણી ૧

ચૌસઠ ઇન્દ્ર મિલિ કરી ઉચ્છવ હરખ અપાર

પાંચ કલ્યાણક પરગડા

(નજ નિજ અવસર સાર મન૦ ૨

અનુક્રમે શિવસમંદ કરી સકલ કર્મ કરી અંત

અજર અમર પદવી લહી

ભયસંજન ભગવંત મન૦ ૩

ગુણ અનંત જિનવર તણા કહતા ન આવે પાર

સહસ મુખે સુરપતિ કરે

નવા નવા ભાવ ઉદાર મન૦ ૪



૩૩૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

શાસન નાયક સેવતાં પામીએ વંછિત કોડી

પ્રહસમે ભાગચાંદ સદા

પ્રણમે બે કર જોડી મન ૦ ૫

ચોવીસી કલશ

( ૬ )

( રાગ-સુણિ બેની પિહિડો પરદેશ )

ભાવભગતિ ઇણિપરિ ગુણ ગાયા, મનવંછિત ફલપાયા જી,  
ચોસઠ ઈન્દ્ર પ્રણમે વરરાયા, કચન કોમલ કાયા જી.

ભાવ ભગતિ ૧

નૈન<sup>૨</sup> સાયર<sup>૭</sup> મુનિ<sup>૭</sup> ચન્દ્ર<sup>૧</sup> કહી જે, સુદિ માગસર સલહીજે,  
અજીતનાથ જીન આણુ વરિજે, અરિતિ દુખ દૂર વરિજે.

ભાવ ભગતિ. ૨

શ્રી ખરતર જીનમુખસૂરિદા, પ્રતાપો જીમ રવિચદા,  
વાચક હીર કીર્તિ<sup>૧</sup> ગુણ વૃદ્ધા, રાજહર્ષ સુખકદાજી

ભાવ ભગતિ. ૩

તાસુ શિષ્ય વાચક પદ ધારી, રાજલાભ હિતકારી જી,  
તાસુ ચરણકમલ અનુચારી, રાજસુદર સુવિચારી જી.

ભાવ ભગતિ. ૪

ગુરુ મુખ ઢાળ મુખી જે ભાવે, તે પરમારથ પાવે જી,  
ભણતાં મુણતાં વધતે ભાવે, આરત દુરે જાવે જી.

ભાવ ભવતિ ઇણિપરિ ગુણ ગાયા ૫

(૪૬)

વાચક શ્રી દેવચન્દ્રજી

( ચોવીસી રચના સંવત ૧૭૭૫ આસપાસ )

લેખનકાળ ૧૭૬૬ થી

મદાન અધ્યાત્મ જ્ઞાની યોગી શ્રી જિનપ્રતિમાના અથાગત્રેમી શ્રી દેવચન્દ્રજીનો જન્મ સ ૧૭૪૬ મા ચગ ગામમા થયો હતો તેઓની ચોવીસી તત્ત્વજ્ઞાન અને લક્ષિતરસથી લગ્ન પૂર છે અને ખાસ મનન કરવા યોગ્ય છે તેઓશ્રીને પાટણમા શ્રીજ્ઞાનવિમલમુરિ સાથે મેળાપ થયો હતો અને મુગ્ધિજીને તેમની વિદ્વતાથી ધજોજ આનંદ થયો હતો, અને પાટણમા શાહુની યોળમા ચોમુખવાડી ગામે જિનાલયમા સહ-સ્રકુટ જિનના નામ મુગ્ધિજીને સલગાવે છે અને નગરગેડ તેજસિહ દોરી આશ્ચર્ય-અદિત થાય છે

તેઓશ્રીએ ખેલાડા ગામમા રમ્ય વેણા તટે જુમિગૃહમા સરસ્વ-તીની આગધના કરી નામ્નાખ્યાસ કર્યો પડાયમ્યક સૂત્ર, નેપથાદિ, પચકાવ્ય નાટક, ન્યોતિપ, દોપ, કોમુદી, મદાભાખ્યાદિ વ્યાકરણો, પિગળ, સ્વગેદ્ય, તત્ત્વાર્થસૂત્ર, આવમ્યક બૃદ્ધરત્તિ, સિંગેપાવસ્પક શ્રી દરિભદ્રમુરિ, શ્રીલેમચન્દ્રાચાર્ય અને શ્રીયોગવિજયજીના ગ્રન્થો, ૭ કર્મ-ગ્રંથ, આદિ અનેક શાસ્ત્રોની જૈન-આમ્નાયથી મગન્ધ કર્મ મનિજ્ઞાનને શ્રુતજ્ઞાનમા પગિણુમાવ્યુ સ. ૧૭૬૬ મા મુલતાનમા ધ્યાનદીપિકા લખી. ૧૭૬૭ માં દ્રવ્ય-પ્રકાશ રચ્યો સ ૧૭૭૬ મા મગડમા આગમ-સાંગેદાર ગ્રંથ બતાવ્યો. ત્યાંથી ૧૭૭૭મા પાટણ આવ્યા આ અગસામાં તેઓએ ઈગોદાર કર્યો અને પંડી અપગિમિદ ઉપર બાર મુક્યો સ ૧૭૭૮ મા ખભાતમા ચોમાસુ કર્યું. પછી ચી મનુજ્ય ઉપર જીગોદારનું કામ કરાવ્યું સ. ૧૭૮૧-૮૨-૮૩-૮૪ અમદાવા દમા રજા સ. ૧૭૮૫-૮૬-૮૭ મા પાલીતાણામાં પ્રનિર્ણ કરી

## ૩૩૨ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

રાજનગરમા ચોમાસુ ગયા ત્યા દિલ્હીના શાસનવતી ગુજરાતના નાયબ મુખા તરફે રત્નગિહ ભંડારી સ ૧૭૮૯ થી ૧૭૯૩ સુધી શાસન કરતા હતા તે સમયે ભડારીજી શ્રી દેવચન્દ્રજી પાસે આવતા એક વખત શ્રીમદ્ દેવચન્દ્રજીએ ભડારીજી તથા મહાજનની વિનિયો મૂગીનો ઉપદ્રવ જાનત કર્યો ત્યાથી સ ૧૭૯૫ પાલીતાણામા સ ૧૭૯૬-૯૭ મા નવાનગર (જમનગર) મા ચોમાસુ કર્યું, અને ત્યા જાનસાગ ઉપર જાનમજરી દીઠ ગયી નવાનગરમા ચંત્રોની પૂજા બધ દતી તે કરી ચાલુ કરાવી ત્યાના મકાગને પ્રતિબોધ કરી પાલી તાણા ગયા સ ૧૮૦૨મા રાણાવાવમા રહી ત્યાથી ૧૮૦૩ મા મુગતમા ચોમાસુ કરી ત્યાથી ગેહ શ્રી કચગ કીકાના સઘમા પાલી-તાણા ગયા અને ત્યા શ્રી સિદ્ધાયજીનું સ્તવન બનાવ્યું જે અન્યત્ર આપેલું છે

પાલીતાણાથી પાછા વિદાર કરી સ ૧૮૦૫-૬ મા લોબડી, ધાગધ્રા, ચૂડા વગેરે ગયળે ચાતુર્માસ કરી પ્રતિષ્ઠાઓ કરાવી સ ૧૮૧૦ મા કૃગવાગ મુગતથી ગેહ કચગ કીકાએ તેમના ઉપદેશથી પાલીતાણાનો સઘ કાઢ્યો ને તેઓશ્રી સાથે પધાર્યા શત્રુજય પર્વત ઉપર સાક દજગ સદ્વ્યય કરી જિનોબિજોની પ્રતિષ્ઠા કરી ત્યાથી ૧૮૧૧ મા લોબડી આવી પ્રતિષ્ઠા કરી ત્યાથી સ ૧૮૧૨ મા ગજ નગર આવ્યા અને ત્યાના શ્રી સઘે વાચક પદવી આપી તેજ વર્ષે ૧૧ જાંની ઉમરે ભાદગવા વદિ ૦)) ને દિવસે અગંવાસી થયા

શ્રી તપગચંડના શ્રી ખિમાવિજયજીના શિષ્ય શ્રી જિનવિજયજીએ શ્રી દેવચન્દ્ર પાસે વિગેલાવસ્યક તથા ખીજા મુત્રો અવધાર્યા હતા તેમના વિદાન શિષ્ય શ્રી ઉત્તમવિજયજી એ પાણુ તેમની પાસે અબ્યામ કર્યો હતો આ બધી દકીકત શ્રી ઉત્તમવિજય નિર્વાણ ગસ તથા શ્રી જિનવિજય ગયમા છે

તેઓએ શ્રી સિદ્ધાયજીમા અનેક પ્રતિષ્ઠાઓ કરાવી છે તથા અગત્યવાદમા મદમકાગાની, પાટણમા તમગગેકે સદગકુટની રચના કરાવી તેની પ્રતિષ્ઠા કરાવી નવાનગરમા હુદકાને પ્રતિષ્ઠા પુનઃ બનાવ્યા

તેઓના પદો લકિતરસ તથા વૈરાગ્યરસથી ભરેલા અને ખાસ અભ્યાસ કરવા યોગ્ય છે તેઓની સ્નાત્ર પૂજા પ્રખ્યાત છે તેઓએ પોતાની ચોવીસી ઉપર સ્વોપજ ઢોમો-ખાલાવબોધ રચ્યો છે. તેમના શિષ્ય શ્રી રાયચદ્રજીના કહેવાથી કવિ એ શ્રી દેવવિલાસ રાસ સં ૧૮૨૫મા રચ્યો છે તેમા તેમનું સવિસ્તર જીવન-ચરિત્ર છે શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજીની પ્રેરણાથી શ્રી મણિલાલ મોહનલાલ પાદગકરે લખ્યું છે કે—

“ આ સક્ષિપ્ત જીવન-ચરિત્ર સમાપ્ત કરતા પહેલા ઈચ્છુ કે શ્રીમદ્ દેવચન્દ્રજી મલાગજ જેવા પ્રખર વિદ્વાન, ઉત્કૃષ્ટ કવિગજ, અનન્ય આત્મજાની, દ્રવ્યાનુયોગના મહાન ઉપદેષ્ટા-જાતા, જિનશાસનના પૂર્ણ પ્રેમી, પ્રભુ પ્રતિમાના ગ્સીલા અનેક સાધુ મુનિરાજો અમારા ભાગ્ય-વર્ષની જૈન કામમા પ્રકટો અને જૈન-ધર્મની જ્યોત જળદળતી રહી સમગ્ર વિશ્વમા પ્રસંગે ”

તેમનો સ્વર્ગવાસ સ ૧૮૧૧ ભાદરવા વદ ૦)) ના દિને અમદાવાદમા થયો આ સાથે પાંચ સ્તવનો તથા ખીજ પાંચ મળી કુલ ૧૦ કાવ્યો લીધા છે

તેઓશ્રીની ગ્રન્થ ગ્યના

- |                              |                             |
|------------------------------|-----------------------------|
| ૧ દ્રવ્ય-પ્રકાર ૧૭૦૭ ખીકાનેર | ૯ સ્નાત્ર પચાગિકા ૧૮૦૪      |
| ૨ આગમ-સાર ૧૭૭૬               | પાલીનાણુ                    |
| ૩ નયચક્ર                     | ૧૦ ચોવીમી તથા વીગી          |
| ૪ વિચાર સાર ૧૭૮૨             | ૧૧ સદસકૃટ સ્તવન             |
| ૫ જ્ઞાનમજ્જની ટીકા ૧૭૮૬      | ૧૨ સ્નાત્રપૂજા              |
| ૬ અધ્યાત્મ ગીતા              | ૧૩ વીગ નિર્વાણ સ્તવનની ઢાળો |
| ૭ ખ્યાન દીપીકા ગત્રપદી ૧૭૬૬  | ૧૪ સિદ્ધાચલ સ્તવનો          |
| ૮ વિચાર ગ્લસાર               |                             |

તે ગિનાય પળા સ્તવનો-સન્નગો અને પદો વગેરે ગ્યાં છે.

## શ્રી ઋષભજિન સ્તવન

( ૧ )

ઋષભ જિહ્વદંત્યુ પ્રીતડી કિમ કીજે હો કહો ચતુર વિચાર,  
પ્રભુજી જઈ અળગા વસ્યા તિહા કિણુ નવિ હો કેા વચન ઉચાર

ઋષભ૦ ૧

કાગળ પણ પહુચે નહિ, નવિ પહુચે હો તિહા કેા પરધાન,  
જે પહુચે તે તુમ્હ સમો નવિ ભાષે હાં કેા નો વ્યવધાન

ઋષભ૦ ૨

પ્રીત કરે તે રાગિયા, જિનવરજી હાં તુમ્હે તો વીતરાગ,  
પ્રીતડી જેહ અરાગીથી, ભેળવવી હો લોકોત્તર ભાગ

ઋષભ૦ ૩

પ્રીતિ અનાદિની વિષભરી. તે રીતે હાં કરવા સુજબ ભાવ,  
કરવી નિરવિષ પ્રીતડી, કિણુ ભાતે હો ટહો બને બનાવ

ઋષભ૦ ૪

પ્રીતિ અનતી પરચડી, જેતોડે હો તે ભેડે ગોહ,  
પરમ પુરુષથી નાગતા, એકત્વતા હો દાખી ગુણુગેહ

ઋષભ૦ ૫

પ્રભુજીને અવલંબતા નિજ પ્રભુતા હો પ્રગટે ગુણુગથ,  
દેવચંદ્રની એવના, આપે મુઝ હો અવિચળ મુખવાસ

ઋષભ૦ ૬

## શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

( ૨ )

( માલા કિદા છે ૨—એ દેવી )

જગત દિવાકર જગત કૃપાનિધિ,

વાહકા મારા મમવમરભુમા બેદા,

ચોસુખ ચૌવિહ ધર્મ પ્રકાશે, તે મેં નયલે દીઠારે,  
ભવિક જન હરખોરે, નિરખી શાંતિ જિણુંદ ભવિં  
ઉપસમ રસનો કંદ નરિ, ઈને સરખોરે. ભવિં ૧

પ્રાતિહાર્ય અતિશય શોભા, વાહકાં તેનો કહિય ન બવે,  
ધૂક બાલકથી રવિકર ભરનો, વર્ણન કિણ પદે થાવે રે  
ભવિં ૨

વાળી શુભ પાત્રીશ અનોપમ, વાહકાં અવિસવાદ સરખે;  
ભવદુઃખ વાગળ શિવસુખ કારણ, શુદ્ધ ધર્મ પ્રરખે રે.  
ભવિં ૩

દક્ષિણ પશ્ચિમ ઉત્તર દિગિસુખ, વાંઠવણા જિન ઉપગારી;  
તમુ આલંબન લહિય અનોપમ, તિહા થયા સમકિતધારી.  
ભવિં ૪

ખટનય કાર્ય રૂપે ઠવણા, વાં મગનય કાગલુ ઠાણી;  
નિમિત્ત મમાન થાપણા જિનજી, એ આગમની વાણી.  
ભવિં ૫

માધક તીન નિદ્રેયા સુખ્યે, વાં જે વિણ ભાવ ન લહિયે;  
ઉપગારી દુગભાખ્યે ભાખ્યા, ભાવ વદકનો ગહિયે રે  
ભવિં ૬

ઠવણા મમવચ્ચજી જિન સેતી, વાં જો અમેદના વાધી,  
એ આત્માના સ્વભાવ શુભ, વ્યક્ત થોગ્યના સધી.  
ભવિં ૭

બધું નમુ મે પ્રભુ શુભ ગાયા. વાં મગનાનો મગ લીધો,  
દેવચંદ્ર કદે ગાદગ મનનો, સદસ મનોગ્ધ ગિધ્યો  
ભવિં ૮

## શ્રી નેમનાથ રતવન

(૩)

( પદ્મ પ્રભુ જિન જઈ અલગા રહ્યા—એ દેશી )

નેમિ જિનેસર નિજ કારજ કર્યો, છાંડ્યો સર્વ વિલાવોજ,  
આતમશક્તિ સકલ પ્રગટ કરી, આસ્વાદો નિજ લાવોજ

નેમિં ૧

રાજુલ નારીરે સારી મતિધારી, અવલજ્યા અરિહ તોજ,  
ઉત્તમ સગેરે ઉત્તમતા વધે, સધે આનંદ અનંતોજ.

નેમિં ૨

ધર્મ અધર્મ આકાશ અચેતના, તે વીજતી અગ્રાહ્યોજ;  
પુદ્ગલગ્રહવે રે કર્મ કલકતા, વાધે બાધક બાહ્યોજ.

નેમિં ૩

રાગી સગેરે રાગ દશા વધે, થાયે તિહો સંસારોજ,  
નીગગીથીરે રાગને જોડવો, લહીયે લવનો પારોજ.

નેમિં ૪

અપ્રશસ્તતારે ટાલી પ્રશસ્તતા, કરતા આશ્રવ નાસેજ,  
સવર વાધે રે સાથે નિર્જરા, આતમ ભાવ પ્રકાશેજ

નેમિં ૫

નેમિ પ્રભુ ધ્યાને એકત્વતા, નિજ તત્ત્વે ઈક તાનોજ,  
શુકલ ધ્યાને રે સાધી સુસિદ્ધતા, લહીયે મુક્તિ નિદાનોજ

નેમિં ૬

અગમ અરૂપીરે અલખ અગોચર, પરમાતમ પરમીશોજ,  
દેવચંદ્ર જિનવરની સેવના, કરતા વાધે જગાશોજ.

નેમિં ૭

શ્રી પાર્થનાથ સ્તવન.

(૪)

કમ્બાની દેહી

સદૃશ શુણુ આગરો. સ્વામી સુખ આગરો,  
 જાન વડરાગરો પ્રભુ સુવાથો,  
 કુદતા એકતા તીક્ષ્ણતા ભાવથી,  
 માટે રિપુ નિતી પરદુ વ્રજથો. સુ૦ ૥૧૥  
 વસ્તુ નિજ ભાવ અવભાસ નિઃકલંકતા,  
 પરિણિ વૃત્તિતા કરી અભેદે;  
 ભાવ તાદાન્યતા શક્તિ ઉદ્દામથી,  
 મંતવિ યોગને તું ઉછેદે. સદ૦ ૥૨૥  
 દોષ શુણુ વસ્તુની લાખીય યથાર્થતા,  
 લટી ઉદામીનતા આપ સ્વભાવે,  
 ધ્વંસિ તન્નન્યતા ભાવ કરી પરો.  
 પરમ પ્રભુ તું રમ્યો નિજ ભાવે. સુ૦ ૥૩૥  
 શુભ અશુભ ભાવ અવભાસ તદુકીકર્થ,  
 શુભ અશુભ નિદાં પ્રભુ ન કીધો,  
 શુદ્ધ પરણુમતા વીર્ય કરી કર્મ,  
 પરમ અકીયતા અમૃત પીધો. સુ૦ ૥૪૥  
 શુદ્ધતા પ્રભુ તાપી આત્મ ભાવે રમે,  
 પરમ પરમ નમતા તારુ થાયે;  
 મિથ્ર ભાવે અછે ત્રિશુણુની ભિજતા,  
 ત્રિશુણુ એકન્ય તુજ અરજ અપે. સુ૦ ૥૫૥



ઉપશમ રસ ભરી સર્વજન સકરી,  
 મૂર્તિ જિનરાજની આજ ભેટી,  
 કારણે કાર્ય નિષ્પત્તિ શ્રદ્ધાન છે,  
 તિણે ભવ ભ્રમણની ભીડ મેટી. સં ૥૬૥  
 નયર ખભાયતે પાર્શ્વ પ્રભુ દરશને,  
 વિકસતે હર્ષ ત્રિસાહ વાધ્યો,  
 હેતુ એકત્વતા રમણ પરણામથી,  
 સિદ્ધિ સાધક પણે આજ સાધ્યો. સં ૥૭૥  
 આજ કૃત પુન્ય ધન્ય દીહ માહરો થયો,  
 આજ નરજનમમે' સફલ ભાળ્યો;  
 દેવચંદ્ર સ્વામી ત્રેવીસમે વહીયો,  
 ભક્તિ ભર ચિત્ત તુજ રમાળ્યો. સં ૥૮૥

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૫)

( કડકાની દેશી )

તાર હો તાર પ્રભુ મુજ સેવક ભણી,  
 જગતમે એટલે સુયશ લીજે,  
 દાસ અવશુણુ ભર્યો જાણી પોતા તણે,  
 દયાનિપિ દીનપર દયા કીજે તારં ૧  
 રાગદેવે ભર્યો મોહ વૈરી નડ્યો,  
 લોકની રીતિગે ઘાતું રાતો;  
 દાધવશ ધમ ધમ્યો શુદ્ધ શુણુ નવિ રમ્યો,  
 ભમ્યો ભવમાહિ હુ વિષય માતો તારં ૨

આદર્યો આચરણુ લોક ઉપચારથી,

શાસ્ત્ર અભ્યાસ પણ કાંઈ કીધો;

શુદ્ધ શુદ્ધાન વળી આત્મ અવલંબીનું,

તેહવો કાર્ય તિણે કે ન મિહો તાર૦ ૩

સ્વામી દરિસણુ સમો નિમિત્ત લહી નિર્મળે,

જે ઉપાદાન એ શુચિ ન થાસ્યે;

દોષ કે વસ્તુનો અહવા ઉદ્યમતણો,

સ્વામી સેવા સહી નિકટ લાસ્યે તાર૦ ૪

સ્વામી ગુણુ ઓળખી સ્વામીને જે ભજે,

દરિસણુ શુદ્ધતા તેહ પામે;

જ્ઞાન ચારિત્ર તપ વીર્ય ઉલ્લાસથી,

કર્મ છૂપી વસે મુક્તિ ધામે તાર૦ ૫

જગત વછલ મહાવીર જિનવર સુણી,

ચિત્ત પ્રભુ ચરણુને શરણુ વાસ્યો;

તારણ્યો બાપછ બિરુદ નિજ રાખવા,

દાસની સેવના રજે જોસ્યો તાર૦ ૬

વિનતિ માનજો શક્તિ એ આપજો,

ભાવ સ્યાદના શુદ્ધ ભાસે;

સાધી આધક દગા સિદ્ધતા અનુભવી,

દેવચંદ્ર વિમળ પ્રભુતા પ્રકાશે તાર૦ ૭

ચોવીશી કલમ

(૬)

ચોવીએ જિન ગુણુગાન્યે, ધ્યાન્યે તત્ત્વ સરખોછ,

પરમાનંદ પદ પાઈએ, અદ્ય જ્ઞાન અનપોછ.

- ચવદહસે ખાવન લલા, ગણધર ગુણ લહારોળ,  
સમતામથી સાહુ સાહુણી, સાવય સાવઈ સારોળ. ૨.
- વર્ધ્ધમાન જિનવર તણો, શાસન અતિ સુખકારોળ,  
ચઊવિહ સઘ વિરાજતા, હસમ કાલ આધારોળ, ૩.
- જન સેવનથી જ્ઞાનતા, લહે હિતાહિત બોધોળ,  
અહિત ત્યાગ-હિત અદ્ધરે, સંયમ તપની શોધોળ. ૪.
- અભિનવ કર્મ અગ્રહણતા, જીર્ણ કર્મ અભાવોળ,  
નિઃકર્મીને આખાધતા, અવેદન અનાકુળ ભાવોળ. ૫.
- ભાવરોગના વિગમથી, અચલ અક્ષય નિરાખાધોળ,  
પૂર્ણાનંદ દશા લહી, વિલસે સિદ્ધ સમાધોળ. ૬.
- શ્રીજનચંદ્રની સેવના, પ્રગટે પુણ્ય પ્રધાનોળ,  
સુમતિસાગર અતિ ઉલ્લસે, સાધુ રગ પ્રભુ ધ્યાનોળ. ૭.
- સુવિહિતગચ્છ ખરતરવડ, રાજસાગર ઉવજાયોળ,  
ધર્મ ધર્મ પાઠક તણો, શિષ્ય સુજસ સુખ દાયોળ. ૮.
- દીપચંદ્ર પાઠક તણો, શિષ્ય સ્તવે જનરાજોળ,  
દેવચંદ્ર પદ સેવતા, પૂર્ણાનંદ સમાજોળ. ૯.

શ્રી સિદ્ધાચલજીનું સ્તવન

(૭)

સવત અઢાર ચિહોતેર વરસે, સિત મૃગસિર તેરસિયે,  
શ્રી મુરતથી ભક્તિ હરખથી, સંઘ સહિત ઉલ્લસીએરે ૧  
કચરા ફીકા જિનવર ભક્તિ, રૂપચદ ગુણવતજીએ,  
શ્રીસઘને પ્રભુજી ભેટાવ્યા, જગપતિ પ્રથમ જિજ્ઞાસ્યે ૨  
જ્ઞાનાનન્દિત ત્રિભુવન વન્દિત, પરમેશ્વર ગુણુલીના,  
દેવચંદ્ર પામે અદ્રભુત, પરમ મગળ લય લીના ૩

ધર્મચક્રી વિચરે જિહાં હો રાજ, કનક કમળ ઠવે પાય વારી૦;  
 ભોયણુ સવાસો મંડળે હો રાજ, રોગાદિક નલિ થાય વારી૦; ૩  
 ચરણુ નૃપતિનિ નંદની હો રાજ, કેવળ કમળા નાર વારી૦;  
 વીતરાગતા મહેલમાં હો રાજ, વિલસે જગદાધાર વારી૦ ૪  
 ઇમ ચઉ અતિશય અલંકરો હો રાજ,

સાહિબ જગ સુલતાન વારી૦;

ખિમા વિજય કવિ જિન કહે હો રાજ,

દીજે સમક્ષિત દાન વારી૦ ૫

શ્રી. ઋષભજિન સ્તવન.

(૨)

( દારરો હીરો—એ દેશી )

પ્રથમ જિણેસર પૂજવા સહીયર મહારી

અંગ ઉલટ ધરી આવી હો;

કેસર ચંદન મૃગ મદે સં સુદર આંગી ઘનાવી હો

સહજ સહુણા માહરો, સમસુખ લીનો માહરો

જ્ઞાનમાં ભીનો મહારો સાહિબો

સહીયર મહારી જયો જયો પ્રથમ જિણુંદ હો ૧

ધન્ય મરુદેવી—કુખને સં વારી જાઉં વાર હજાર હો;

સર્ગ શિરોમણિને તણ સં

જિહા પ્રભુ લીએ અવનાર હો સહજ૦ ૨

દાયક નાયક જન્મથી મં લાન્થો સુરતરુવૃદ હો,

યુગલા ધર્મ નિવારણે સં

જે ધયો પ્રથમ નરિંદ હો સહજ૦ ૩

(૪૭)

## શ્રી જિનવિજયજી

ચોવીસી રચના ૧૭૭૫ આસપાસ

શ્રી તપગચ્છમા શ્રી સત્યવિજય પંચાસની પરપરામા શ્રી ક્ષમા-  
વિજયજીના શિષ્ય આ મુનિવર થયા છે અમદાવાદના શ્રીમાળી  
વશમા તેઓનો જન્મ સવત ૧૭૫૨માં પિતા ધર્મદાસને ત્યાં માતા  
લાડકુવરની કુક્ષિએ થયો હતો તેઓના શિષ્ય ઉત્તમવિજયજી તથા  
તેમના શિષ્યો પદ્મવિજયજી તથા રતનવિજયજીએ પણ ચોવીસી  
સ્તવનો રચ્યા છે તથા અનેક સગ્રાએ બનાવી છે.

શ્રીજનવિજયજીએ મે ચોવીસીઓ બનાવી છે સુદર રાગ તથા  
દેશીઓમા છે ને પદન-મનન કરવા યોગ્ય છે તેઓશ્રીનો સ્વર્ગવાસ  
સ ૧૭૬૯મા પાદરામા થયો છે આ સાથે તેમના દસ સ્તવનો  
લીધાં છે

### અંથરચના

૧ કપૂરવિજયગણિતોરાસ ૧૭૭૬ વડનગર, ૨ ક્ષમાવિજયનિર્વા-  
ણુગસ ૧૭૮૧, ૩ ચોવીસી, ૪ વીસી ૧૭૮૯ રાજનગર, ૫ જ્ઞાન-  
પત્રમી સ્તવન ૧૭૯૩ પાટણ, ૬ એકાદશી સ્તવન ૧૭૮૫ રાજનગર,  
૭ મહાવ્રતભાવના સગ્રા ૫

### શ્રી ઋષભજિન સ્તવન.

(૧)

( શ્રી દેશી-વાગિરગ દોલણા )

નાભિનરેસર નંદના હો રાજ અદન શીતળ વાણી  
વારી માહરા સાહિબા;  
દેવદાણુવ વિદ્યાધરા હો રાજ, સેવે જોડી પાણિ વારી૦ ૧  
શુદ્ધાતમ બળયોગરે હો રાજ, મોહમદન કરી ઘાત વારી૦,  
રાજ લીયો તે આપણો હો રાજ, પરમાનંદ વિખ્યાન વારી૦ ૨

તિન્નિ મુદ્રા અવસ્થા તિગ,  
 ભાવ વિસદ પરિણામ રે. શ્રીશાંતિં ૨  
 ભૂમિકા વારત્રય પુંજવી,  
 તિન્નિ અવલંબના તાન રે,  
 દક્ષિણ વામ પશ્ચિમ દિશે,  
 ભેવું નહિ ત્રિવિધ નિધાન રે. શ્રીશાંતિં ૩  
 પાંચ અહિગમ પ્રણિધાન તિમ,  
 અવગ્રહ તિન્નિ દશ દોય રે,  
 વંદના તિગ દશ આશાતના,  
 છંડી નિજ કર્મ મલ ધોય રે. શ્રીશાંતિં ૪  
 તામસિ રાજસી, પરિહરી,  
 સાન્વિકી ભક્તિ સુખ હેતુ રે,  
 શુદ્ધિ સગ ખટ્વગુણે શોભતી,  
 રાપતી સમકિત કેતુ રે શ્રીશાંતિં ૫  
 પીઠીકા ધર્મપ્રાસાદની,  
 પાંચ અડ સત્તઃ એકવીશ રે,  
 એકમે આઠ ઇત્યાદિકા,  
 દશા ભેદ યોગીગ રે શ્રીશાંતિં ૬  
 ભાવશી એવા સાધુને,  
 જ્ઞાન સંભવ અભવ રૂપ રે,  
 અમૃત અનુષ્ઠાનમ્બુ આદરે.  
 હોય જિનપદ ગુપ રે શ્રીશાંતિં ૭

## શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

( ૪ )

તાહરી આંખડીયે ધરધાલ્યુ ગહ જાગિરધારી-એ દેશી  
તું પારંગત તું પરમેસર,

વાલા માલા મારા તું પરમારથ વેદી;  
તું પરમાતમ તુ પુરુષોત્તમ,  
તુ અછેદી અવેદી રે,

મનના મોહનીયા,

તાહરી કીકી કામણુગારી રે જગના સોહનીયા. ૧  
યોગી અયોગી ભોગી અભોગી,

વાલાં તુહીજ કામી અકામી;  
તુહી અનાથ નાથ સહુ જગનો,  
આતમ સ પદ રામી રે. મન૦ ૨  
એક અસખ્ય અનંત અનૂચર,

વાલાં અકલ સકલ અવિનાશી,  
અરસ અવણું અગંધ અકુરસી,  
તુંહિ અપાસિ અનાશી રે. મન૦ ૩  
સુખ પંકજ લમરી પરે અમરી,

વાલાં તુહી સદા બ્રહ્મચારી;  
સમોસરણ લીલા અધિકારી,  
તુહી જ સયમ ધારી રે. મન૦ ૪  
અચિરાનંદન અચરિજ એહી,

વાલાં કહણી માંહિ ન આવે.  
ક્ષમાવિજય જિન વયણ મુધારસ,  
પીવે તેહિ જ / પાવે ર૦ મન. ૫

શ્રી નેમનાથ સ્તવન.

( ૫ )

॥ જો દરિ નદિ મિત્રે ૩ જોરે માગ પાપી પ્રાણુ-એ દેશી ॥

નિરૂપમ નેમજી રે, વાલમ મૂઝી કાં જાવો,

તોરણ આવીને રે, ધર્મ કાર્થ વિગ્ધ જગાવો ॥૧॥

કરુણા પશુ તણી રે, કરતા અખલા ઉવેખો;

દુર્ગન વયણથી રે, એ નહિ આજન લેખો. ॥૨॥

શશિ લાંછન ઢીઓ રે, સીતા રામ વિયોગો,

વિબુધ જને કહ્યો રે, ન્યાયે નામ કુરગો. ॥૩॥

શુનહ ઢો ઢીઓ રે, જો રહતી એકલડી છડી;

ગણિકા સિદ્ધ વધુ રે, તેહયુ પ્રીતડી મરી. ॥૪॥

અહ ભવ નેહલો રે, નવમે છેહ મ દાખો,

દાસી રાઉલી રે, સાહિબ ગોદમા રાખો. ॥૫॥

પુણ્યે પરવટો રે, મુજથી યાચક લોગા,

દાનસવનમે રે, પામ્યા વહિન બોગા. ॥૬॥

વિવાહ અવસરે રે, જિમળો હાથ ન પામી,

દીકા અવસરે રે, દીજે અંતરનની ॥૭॥

માતા શિવા તણો રે, નહન શુભમળી આપી,

સયમ આપીને રે, તારી ગણુલ નારી. ॥૮॥

મુગનિ મહેલે મહ્યાં રે, દપતી અવિચર બાવે,

દામાવિજય તણો રે, એવક જિન શુભ ગાવે ॥૯॥



## શ્રી નેમનાથ સ્તવન

(૬)

॥ અતરથી અમ્હને આજ ગરવે ગીરધારી એ દેશી ॥  
તોરણ આવી કંત, પાછા વલીયારે;

મુજ કુરકે દાહિણુ અગ, તિણે અટ કલીયા રે. ॥૧॥

કુણુ જોશી જોયા જોશ, યુગલ કુંણુ મિલિયારે,

કુણુ અવગુણુ દીઠા આજ, જિણુથી ટલિયારે ॥૨॥

જાઓ જાઓ રે સહિરો દૂર, શાને છેડો રે,

પાતલીઓ શામલ વાન, વાલિમ તેડો રે ॥૩॥

યાદવ કુલ તિલક સમાન એમ નકી જે રે;

એક હાસુ બીજી હાણી, કેમ ખમી જે રે ॥૪॥

ઈહા વાયે ઝાઝ સગીર, વીજલી ઝળકે રે,

ખાપીઓ પીઠ પુકારે, હિયડુ ચમકે રે ॥૫॥

ડરપાવે દાદુર સોર, નદીઓ માતી રે,

ધન ગર્જનવને જોર, ફાટે છાતી રે ॥૬॥

હરિતાશ્રક પહરિયાં ભૂમિ, નવરસ રંગે રે,

ખાવલીયા નવસર હાર, પ્રીતમ સંગે રે ॥૭॥

મે પૂરવ કીધાં પાપ, તાપે નાધી રે,

પડે આમુ ધાર સવિધાળ, વેલડો વાધી રે. ॥૮॥

મુને ચઢાવી ગિશ, પાડી હેઠી રે,

ક્રિમ ચડવાયે મહાગય, વિરદ અગીઠી રે ॥૯॥

મને પરબી પ્રાણા આધાર સંયમ લેજો રે,

તુ પનિ પ્રતા હુ સ્વામી, સાથે વમજો રે. ॥૧૦॥

એમ અદ્વતારી પ્રીત, પીડિત પલ્લવે રે.	
મુજ મનહ મનોરથ નાથ, પૂરણ ફલણે રે.	॥૧૧॥
હિવે ચાર મહાત્મ તાર, ચુદડી તીથી રે;	
રંગીલી ગણુલ નારી, પ્રેમે લીધી રે	॥૧૨॥
મિત્રાદિક ભાવના ચાર, ચોરી બધી રે;	
દહી ધ્યાનાનલ મલગાયા, કર્મ ઉપાધિ રે.	॥૧૩॥
અયો રત્ન ત્રીજી કસાર, એકા ભાવે રે;	
આરોગે વરને નારી, શુદ્ધ સ્વભાવે રે.	॥૧૪॥
તણ અચક્ષના ત્રિક યોગ, દપતિ મિલિયા રે;	
શ્રી શ્રમાવિજય જિન નેમ, અનુભવ કલિયા રે	॥૧૫॥

### પાર્શ્વજિન સ્તવન

(૬)

માદગી સંગીતે મનાગી એ દેગી

ગમા નદન પસ નિહુકા મુજ મન કમલ દિવુદારે;	
અન સુરતરે કદા	॥૧॥
બીમ ભવોદનિ તગ્ગા તરડા,	
નેર કુળો ત્રિજડા રે નરિ ત્રીડા રે	॥૨॥
કેથ ગાન માયા ને લોભા,	
કરીય ન ગયા ત્રીજ ઓભારે હરિ જગ માદિ ગોભા	॥૩॥
નિજ શુભ ભોગી કર્મ વિગેગી,	
સાતમ અનુભવ ગેગીકે નરિ પુરુષલ રેગી	॥૪॥

ઉપર જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તે

મન વચનના  
સિદ્ધ વિલાસને સાધીરે; ટાલી સકલ

યથાખ્યાત  
કેવલ સંપદ પીનોરે, યોગીશ નગીનો

સિદ્ધ વધુ  
પરમેસર ગતલ છનરે, સાહિબ સહુ

પંડિત ગુરુ  
જિન પદપંકજ લીનોરે, છોડી મન

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવ

(૮)

(ધોડીજી આઈ ચારા દેશમા માર્ગ

પરમ પુરુષ પરમાતમા સાહિબજી, પુરૂ  
શિવ સુખરા લમર, થાંસે

અવસર પામી ઓલગું સાં

સકલ કરે અરદાસ

દોય નદન મોહ બૂપરા સાં

તિષ્ઠ કર્યો જગ ધ ધોલ

દેવ કીર રાગ કેશરી સાં

તેહના રાણા સોલ હિ

મિથ્યા મુહતો આગલો સાં

કામ કટક મિરદાર હો, (

ત્રણ રૂપ ધરી તેહ રમે સાં

હાસ્યાદિક પરિવાર હો. શિવં ॥ ૩ ॥

મોહ પહીયરા જોરથી સાં

જગ સઘલો થયો જેર હો, શિવં

હરિહર સુરનર સહુ નમ્યા, સાં

જકઠી કર્મની ઘેર હો, શિવં ॥ ૪ ॥

લવયિતિ યોગતિ ચોકમાં, સાં

લોક કરે પોકાર હો, શિવં

આપ ઉદાસ થઈ રહ્યા સાં

ધમ કીમ રહેશે કાર હો. શિવં ॥ ૫ ॥

ક્ષપક શ્રેણિરી ગજઘટા સાં

હલકારો અરિહંત હો શિવં

નાણુ ખડગ મુજ કર દીયો સાં

ક્ષણુમા કડું અરિહંત હો, શિવં ॥ ૬ ॥

કરૂણા નયણુ કટાક્ષધાં સાં

રિપુદલ હોવે વિસરાલ હો, શિવં

ક્ષમાવિજય જિન સંપદા સાં

પ્રગટે ઝાક ઝમાલ હો. શિવં ॥ ૭ ॥

શ્રી મહાવીરજિન સ્તવન

(૯)

( ઈમ ધન્નો ધણીને પગિયાવે એ દેા )

વીરજિણુંદ જગત ઉપકારી, મિથ્યાધામ નિગદી ઝ,

દેશના અમૃતધારા વરસી,

પરપરિણુતિ મુવિ ગદી ઝ રૂ. ૧

૩૫૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

પચમ આદે જેકનો શાસન. હોય હજારને આર ૭:  
યુગ પ્રધાન સૂરીધર વહેણે:

સુવિહિત મુનિ આધાર ૭ વીર ૦ ૨

ઉત્તમ અચારજ મુનિ અજ્ઞા. માવકપ્રાવિકા મ છ ૭,  
લવણ જલધિમહિ.

મીડો જલ પીવે સીગી મછ ૭ વીર ૦ ૩

દશ અન્હેરે દુષિત ભરતે. બહુમત ભેદ કરાળ ૭:  
જિન-કેવળ-પૂરવધર-વિરહે,

ફલિસમ પચમ કાળ ૭ વીર ૦ ૪

તેકનો ઝહર નિવારણ મણિ સમ, તુન્ક આગમ તુમ જિમ ૭  
નિશિ દીપક પ્રવહણ જિમ દરીએ,

મરમ સુરતર કુંબ ૭ વીર ૦ ૫

જૈનાગમ વકનારે પોતા સ્વાદે શુનિભેષ ૭:  
કલિકાળે પણ પ્રમુ તુન્ક શાસન.

વરતે છે અવિરોધ ૭ વીર ૦ ૬

મ્હારે તો મુપમા થી દુપમા. અવતર પુન્યનિધાન ૭,  
સમાવિજય જૈન વીર આગમ.

પાન્થો નિદિ નિદાન ૭ વીર ૦ ૭

# શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૧૦)

( રાગ—ધન્યાસી તેરીયાની દેસી )

વંદો વીરજિનેશ્વર રાયા, ત્રિસલા દેવી જાયા રે,  
હરિલંછન કંચનવન કાયા, અમરવધુ હુંસરાયા રે વંદો ૦ ૧  
બાળપણે સુરગિરિ ઠાલયા, અહિવેતાલ હરાયા રે,  
ઈન્દ્રકહ્લુ બ્યાકરણુ નીપાયા, પંડિત વિસ્મય પાયા રે વંદો ૦ ૨  
ત્રીસ વરસ ધરવાસ રહાયા, સંચમસ્થુ લય લાયા રે,  
બાર વરસ તપ કર્મ ખપાયા, દેવળનાણુ ઉપાયા રે વંદો ૦ ૩  
આયકરિદ્ધિ અનંતી પાયા, અતિશય અધિક સુહાયા રે  
ચાર રૂપ કરી ધર્મ ખતાયા, ચઉવિહ સુર ગુણુ ગાયા રે વંદો ૦ ૪  
ત્રીન ભુવનમેં આણુ મનાયા, દિશદોય છત્ર ધરાયા રે,  
રૂપ કનકમણિ ગઢ વિરચાયા, નિઝંથ નામ ધરાયા રે વંદો ૦ ૫  
રચણુ સિહાસન બેસન ઠાયા, હુંહુહિનાદ બજાયા રે;  
દાનવ માનવ વાસ વસાયા, ભકિતે શિશ નમાયા રે વંદો ૦ ૬  
પ્રભુ ગુણુગણુ ગગાજળ નાદ્યા, પાવન તેહની કાચારે,  
ચંડિત ક્ષમાવિજય સુખસાયા, સેવક જિન સુખદાયા રે  
વંદો ૦ ૭



( ૪૮ )

શ્રી કાંતિવિજયજી ર જી

( પ્રેમવિપ્રુધ શિષ્ય )

શ્રી વિજયપ્રભસૂરિના શિષ્ય પ્રેમવિજયના શિષ્ય શ્રી કાંતિવિજય-  
જીની ચોવીસી ૧૭૭૮ પહેલા બનાવી છે તેઓની ચોવીસી સિવાય  
બીજી કંઈ રચના નીચે મુજબ છે

૧ એકાદશી સ્તવન ૧૭૬૯ ડભોઈ ૨ મહાબલ મલયાસુદરી  
રાસ ૧૭૭૫ પાટણ ૩ હીરાવેધ બત્રીશી ૪ સૌભાગ્ય પચમી  
મહાત્મ્ય શ્રી નેમિજીન સ્તવન ૧૭૮૯ પાલણપુર ૫ અષ્ટમી સ્તવન.  
૬ શ્રી ગોડીપાર્શ્વનાથ ૭૬ (૫૧ ગાથા) ૩-૧૩ બી ૮ ૨૦૯  
૩ એ સોમુ ન ૧૮૯૧)

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન

( ૧ )

( અરજ અરજ સુણોને રૂઝ રાજ્યા હો જી-એ દેરી )

સુગુણ સુગુણ મોલાગી સાચો સાહિબો હો જી,  
મીઠડો આદિ નિષુદ,  
મોહન મોહન સૂરતી રૂડી દેખતા હો જી,  
વાધે પરમ શુભ્રુદ સુગુણ ૦ ૧  
સુંદર સુદર જિન ચિત્તડે ચડયો હો જી,  
ચોકસ પદ ઠહરાય,  
વેધક વેધક તન મનનો થયો હો જી,  
ઉતાર્યો કિમ જાય સુગુણ ૦ ૨

તુજ ગુણ ગુણ કહીવા મુજ જીભડી હો જી,  
 રાતી રંગે રહંત,  
 અંતર અતરગતની જે વાતડી હો જી,  
 તે મુખે આવી ચડંત. સુગુણ ૩  
 કામણ કામણગારો આરો પ્રાણથી હો જી,  
 લેટણહિ જમ અંગ;  
 અંદન અંદનથી અતિશીયલો હો જી,  
 જગમાં ઉત્તમ સંગ. સુગુણ ૪  
 ત્રિકરણ ત્રિકરણસ્થું તુજથી કર્યો હો જી,  
 નવલો પ્રેમ પ્રકાશ;  
 દીલ ભરી ભરી કાંતિવિજયતણા હો જી,  
 પૂરો પ્રેમ પ્રકાશ. સુગુણ ૫

## શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

મેરા શાંતિ જિણુંદ થાશ્યું રે રંગ છેજી રાજ,  
 પ્રભુ ચરણકમલ સેવામાં રંગ છેજી રાજ;  
 થારિ ખિજમત માંહિ ઉમંગ છેજી રાજ. મેરાં  
 પ્રભુજી વિરાજે સહજ મહેલમેં,  
 કરી દૃઢ જ્ઞાન દુરંગ છે જી રાજ. મેરાં ૧  
 અલેખ અવેદ્યને કીધો પ્રસંગી,  
 તું પ્રભુ અધપિ અનંગ છેજી રાજ. મેરાં  
 ધ્યાન ધારા તુજ જ્યોતિ હીપકની;  
 તિહાં પાતિક પંક્તિ પતંગ છે જી રાજ. મેરાં ૨



## ૩૫૯ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

અમ મન લોભી બ્રંગ સમાનો,

પ્રભુ ગુણ કુલ્યો કુડંગ છે જી રાજ. મેરાં ૦

ભગત વછલ તુ કરણા સિંધુ,

ભક્તિનિ ભક્તિ સુગંધ છે જી રાજ. મેરાં ૦ ૩

જગત જનેતા શરણે રાખો,

જિમ રાખ્યો ચરણે કુરંગ છે જી રાજ મેરાં ૦

ત્રેમ પ્રસન્ન પ્રભુ કાંતિ કહે,

શિશ ધર્યો એ ઉછંગ છે જી રાજ. મેરાં ૦ ૪

શ્રી નેમનાથ જિન સ્તવન

(૩)

॥ સાહીબા રે માહરાનિશ્ચય ધરિ આવે રે-એ દેશી ॥

કાલી ને પીલી વાદલી રાજિંદ, વરસે મેહલા શર લાગ;

રાબુલ લીજે નેહલે રાજિંદ, પિઉ લીજે વેરાગ,

ખાપીડારે મારે પ્રીતમ ચિત્ત ચઢી આવે રે, મોડે શું ધાલી.

ખાપીડારે ૦ ૧

જલધર પીઉને મગમે રાજિંદ, વિજ ઝંકોલા ખાય;

ધણ રત મારે સાહિબો રાજિંદ, મુજને છોડી જાય.

ખાપીડારે ૦ ૨

મોહલ ચૂવે નદીયા વહે, રાજિંદ મોર કરે કકલાટ;

ભર પાઉસમા પદમનિ રાં જોવે જોવે પિઉની વાટ.

ખાપીડારે ૦ ૩

અવગુણ વિણ નાહે કર્યો રાં અળલા માથે દોપ,

તોરણધી પાછા વળ્યા રાં પશુઆ ચઢાવી દોપ.

ખાપીડારે ૦ ૪

મૂલ થકી ને બાણતી રાં પિંડ લૂખો મન માંહિ;  
લાજ તણને રાખતી રાં પ્રીતમનો કર સાહિ.  
બાપીડારે ૦ ૫

નાહ સલ્લણો ભોલબોલો રાં મુગતિ ધૂતારી નાર;  
ફીરી પાછો નેવેં નહિ રાં મૂકી મુજને વીસાર.  
બાપીડારે ૬

રાગુલ રાતી ગ્રેમ શું રાં પહોતી ગઢ ગિરનાર,  
સંયમ લેઈ મુગતે ગઈ રાં કાંતિ નમે વારંવાર.  
બાપીડારે ૭

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન.

( ૪ )

॥ કાંઈ પાત્ર્યો પાત્ર્યો રે શુભાઈ મને  
તુળીનેા રામરસ પાત્ર્યો એ દેશી ॥  
કાંઈ નેન્યો કાંઈ નેન્યો રે સ્વામીડા મુને નેહ ભર નેન્યો  
મુજરો હ્યો કે પાસ નિહાંદા,  
ટાલી ને ભવ દેરો રે. સ્વામીં ॥૧॥  
મોહન મોહ રસે લલચાણો,  
જયું મૃગ રાગ શું વેર્યો રે. સ્વામીં ॥૨॥  
સાચી સેવા રંગી. આયો જયું ગજ નેડા રે, સ્વામીં ॥૩॥  
મેં મન દીધો હાથ નિહારે,  
પે નહિ દિલ પ્રભુ દેરો રે સ્વામીં ॥૪॥  
શુવન સૂરતી દેખી રસીલી,  
મન હરખિત હોય મેરો રે, સ્વાં ॥૫॥

૩૬૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

આઠે કરમકી ગાંઠ છિનકમેં,

ચુપે ચતુર ઉધેરો રે સ્વા૦ ॥૬॥

પ્રેમ વિબુધનો કાંતિ કહે હું,

લવ લવ સેવક તેરો રે. સ્વા૦ ॥૭॥

## શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૫)

( સાધુગાની—એ દેશી )

વીરજી ઉભો મદ મોઢી, બે કર જોડી અરજ કરું રે લો  
મહારા વીર પીઆરા રે લો;

વીરજી રાજેસર રાણા,

આણા તાહરી શિર ધરું રે લો મહારા૦ ૧

વીરજી મીઠલડે વયણે, નયણે ધણુ રાચી રહું રે લો મહારા૦;

વીરજી વાતો મનરુષની,

સુખની તુજ આગે કરું રે લો મહારા૦ ૨

વીરજી પીત્ર પરલોઠે ગયા, તીણુ સોઠે દીહા ગમુરે લો મહારા૦,

ચિંતાતુર નીત મો ચિંતમાં,

જિમ સૂનો ભમુ રે લો મહારા૦ ૩

વીરજી તુજ વિરહે મોટિકા, વળી છેહ દઈ રે લો મહારા૦;

સંજમ ને લેસ્યો દેસ્યો,

ગુણક ખાર તે ઇ રે લો મહારા૦ ૪

વીરજી ભોજન નવિ ભાવે,

થાવે અતિ આ સંગલો રે લો મહારા૦,

નીદરડી ના'વે ધ્યાવે, મન ઉધાધલો રે લો મહારા૦ ૫

વીરજી છાતીમાં ઘાતી કાતી, જેણે સારની રે લો મહારાં,  
પીડા વિણ વાગે લાગે, મોટી મારની રે લો મહારાં ૬

વીરજી વેદન નવિ જાણે,

ટાણે આણે કઠીન હિયો રે લો મહારાં;

આયો કરુણાળા વાલા, મતના મૂકી દિયો રે લો મહારાં ૭

વીરજી વીનવ્યા ઈમ આઈ ભાઈ,

ભાઈ નંદીવર્ધને રે લો મહારાં ૮

વીરજી ચારિત્ર લેસ્યું મેં પામી,

અવસર આપણો રે લો મહારાં;

કેવળ લહી સીધો લીધો શાશ્વત સુખ ઘણો રે લો મહારાં ૯

વીરજી પ્રેમ જે ધ્યાવે ગાવે,

જિન ગુણ આદરી રે લો મહારાં;

કાંતિવિજય જય ખાલા માળાને વરી રે લો મહારાં ૧૦



# શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન [ચંદ્રાઉલા]

(૨)

શાંતિનિષ્ઠુદ્યે સોલમારે, શાંતિકરણ સુખદાય,  
નામ જપતાં જેહતુરે, જળ સુખ બહુ થાય,  
જગમા સુખ બહુ થાય રે સયણો,

સાચા માનજો જિનતણાં વચણો,  
ભુલો મત તુમે માયાને દેખી, પતંગ રંગપરે રીઝો પેખી.  
રીધ્યુ જ ન રે કેહની રે નંદ વિચારી જોય,  
રાવણ સરીખા રાજવી રે, લંકા કે ગયા ખોય,  
લંકાતે ગયા ખોઈ રે દીઠા, સૂન્ય મુકી મત થાઓ ધીઠા.  
વલિ વલિ નહિ પામો તુમેં એહવું,

સુપન તણી પરે છે સહુ તેહવું. હ વાલેસર છરે

શ્રી નેમનાથ ચંદ્રાઉલા

( ૩ )

બદવ કુલમાં ઊપનારે નેમ છણેસર નામ,

તોરણથી પાછા વલ્યા રે.

રાબુલ છોડી તામસગાઈ, ગીરનારે ચાલ્યો નિજ ધાઈ  
તિહાં જઈને પ્રભુસંજમ લીધો, નેમે આપણો કારજ કીધો

હ વાલેસરહ રે ૧

રાહમતિ તિહાંચિંતવેરે, કતે છોડી કેમ ?

પશુચ પુકાર સુણી કરી રે,

દયાવિચારી એમ સંસારે, લેશું સંજમ હું નિરધારે  
વિરહ તણો દુઃખ કેમ ખમાયે

પીઠી દીઠા વીણ સુજ છવ જાઓ. હ વાલેસરહ રે ૨

## શ્રી પાર્શ્વજિન ચંદ્રાઉલ

(૪)

અશ્વસેન સુત જાણીધરે, વામાદેવીનો નદ,  
નયરી વાણારસી ઉપનોરે, પાસકુમાર સુખ કંદ,  
પાસકુમાર સુખ કદરે સેવો, માનવ ભવનો ફલ એ લેવો,  
ધરણી ધર પદમાવતી દેવા, સુરનર સારે પ્રભુની સેવા.  
ૐ વાલેસર ૐ રે. ૧

કીરત તાહરી ચિંહુ દીસેરે, દેશ વિદેસે નામ,  
તું તો ઠાકુર માહરોરે, વંછિત પૂરે કામ,  
વંછિત પૂરે કામયે દીઠો, મુજમનમે તું હિજ ઘણું મીઠો,  
રાત દિવસ હુ તુમ શુભ ગાઉં,  
સમય સમય પ્રભુ હું તુમ ધ્યાઉં ૐ વાલેસર ૐ રે ૨  
શ્રી વીરજિન ચંદ્રાઉલ

(૫)

જિન શાસનનો જે ઘણી રે, ચોવીસમો એ જિણુંદ,  
વર્ધમાન નામે ભલો રે, ટાલે કર્મના ફલ.  
ટાલે કર્મના ફલ સ્વામી તે' તો બહુલી રીધજ પામી;  
ભવ ભવ દેજ્યો તુમ પામે સેવા, કરજોડી માણું છુ દેવા.  
ૐ વાલેસર ૐ રે. ૧

કરજોડી કહવું ખર રે આપણા સ્વામીને તેહ;  
ચાહું છુ તુમચી પ્રભુ રે,  
હુ તો અવિદડનેદ મદાઈ, મે તુઝનીઠે સંપત્તિ પાઈ.  
ચોવીએ જિનવર ભવિ વદો, ચીગ્દાલના તુંમે પાપનીકદો;  
ૐ વાલેસર ૐ રે. ૨

સંવત સત્તર અઠ્યોત્તરે રહી સૂરત ચોમાસ;  
 ચોવીસ જિનવર મે સ્તવ્યા રે, પુગી મુજ મન આસ,  
 પુગી મુજ મન આસરે નેહી કાશુણ વિદિ પાચિમ રવિતે સહિ,  
 શ્રી વિજયરત્નસૂરિ સર રાયા, વાચિક દેવે બહુ સુખ પાયા.  
 જીવાલેસરજી રે. ૩



તેષાં કર્મક્ષયોત્થૈરત્તુમુણગણૈર્નિર્મલાત્મસ્વભાવૈ—,  
 ગાર્ગ્ય ગાયં પુનીમ સ્તવન પરિણતૈરષ્ટવર્ણાસ્પદાનિ ।  
 ધન્યાં મન્યે રસજ્ઞાં જગતિ ભગવત સ્તોત્રવાણીરસજ્ઞા—  
 મજ્ઞાં મન્યે તદન્યાં ચિત્તયજનકથાં કાર્યમૌર્ચ્ય મગ્નામ્ ॥૧॥  
 —શાન્તસુધારસ પ્રમોદભાવના

અર્થાત—કર્મના નાશથી હિતવન્ન થયેલા મહાન્ ગુણોના સમૂહ  
 વડે અને નિર્મલ આત્મ સ્વભાવ વડે સ્તુતિ કરવામા મગ્ન બનેલા  
 વર્ણોના આઠે સ્થાનોને તેઓનું ( તીર્થ કરોનું ) વાગવાર ગાન કરીને  
 અમે પવિત્ર બનાવીએ છીએ પરમાત્માના સ્તોત્રનો વાણીના સ્વાદને  
 બાણનાગે તે જીલને સસારમા હું ધન્ય માનું છું બાકી બ્યર્થ લોક-  
 નિદા અને વાચાળપણના કાર્યમા કૃષ્ણેલી જીલને હું ખરા સ્વાદથી  
 અજાણુ બાણુ છું



( ૫૧ )

## શ્રી નિત્યલાલ ચોવીશી રચના ૧૭૮૧ સુરત

તેઓશ્રીના પિતાનુ નામ કર્મસી હતુ ને માતાનુ નામ કમલાદે  
હતુ શ્રી અંબલગચ્છમા શ્રી સહજસુદર મુનિના શિષ્ય શ્રી નિત્યલાલ  
થયા તેઓની દરેક કૃતિઓમા શ્રી ગોડીપાર્શ્વનાથની સ્તુતિ પ્રાર  
ભમાં કરી છે ને કાવ્યો તથા રાસોમા વર્ણન રેલી સુદર છે તેઓની  
કૃતિમાં સદેવંત સાવલિગા રાસ ૧૭૮૨મા સુરતમા બનાવ્યો છે.  
જેની વાર્તા જૈનેતરોમાં પ્રસિદ્ધ છે તેઓએ સુરતમા ધણા ચાતુર્ભામ  
કર્્યા હોય એમ જણાય છે

અથરચના

(૧) મદાવીગના પચ્ચલ્લાણુકનુ ચોદાળાઉ ૧૭૮૧ સુરત (૨)  
શ્રી ચદનખાલા રાસ ૧૭૮૨ સુરત (૩) શ્રી ચોવીસી ૧૭૮૧ સુરત.  
(૪) સદેવત સાવલિગા રાસ ૧૭૮૨ સુરત (૫) શ્રી વાસુપૂજ્ય  
સ્તવન ૧૭૭૬ કચ્છ અબાગ (૬) શ્રી વિઘાસાગર સુગિરાસ ૧૭૮૮  
અબાગ

શ્રી નકપક્ષ જિન સ્તવન

(૬)

( બલ-પાવનમા જન કુમરગ ગધાને મન ભાવે કે—એ દેશી )  
આદિ જિતેસર વીનતિ અમારી સામલી મોરા સ્વામીરે;  
મરદેવીના નંદન વાહલા અરજ કરે શિર નામીરે.

આદિ ૧



નાલિ રાયા કુલ હંસલોરે, નયરી વિનીતાનો રાજારે;  
વંશ ધ્યાગે સોલતોરે, સેવે સુરપતિ આઝાર.

આદિ૦ ૨

મૂરતિ રૂપ અનોપમ નિરખી, લગતે બાંધ્યો પ્રેમરે,  
આ સાંગા પ્રભુજી સું માંડ્યા, જલધર આતુક જેમરે.

આદિ૦ ૩

પ્રભુજી શ્રી અલગા ન રહીસુ, વછિત માંગી લેસુરે,  
જનમ મરણુ લવ દ્વરે નિવારી, શિવસુખ તાલી દેસુરે;

આદિ૦ ૪

પ્રભુજી વિનાં કુણુ લાડ લડાવે, લવના તાપ સમાવેરે,  
સહેજે સુંદર ગુણુ પ્રભુજીના, નિત્યલાલ પડિત ગાવેરે.

આદિ૦ ૫

### સદેવંત સાવલિંગા

(૨)

સકલ સુખ સંપત્તિકરણુ, ગુણુ નિધિ ગોડિપાસ,  
પદકન્ઠ પણુમું તેહના, પ્રેમ ધરિ સુવિચાર ૧

ત્રિન ભુવન રંગે રમે, સરસતિ સાચું રૂપ,  
ધ્યાન ધરૂ મન તેહતું, આપે વચન અનૂપ. ૨

વલિ પ્રણમું ગુરૂ દેવના, જ્ઞાન તણા દાતાર,  
મુરખથી પંડિત કરે, એ મોટો ઉપકાર. ૩

રસિયા વિણુ શંગાર રસ નવરસ વિના વખાણુ,  
લવણુ વિના જીમ રસવતી, તિમ ગુરૂ વિના પુરૂષ અભણુ. ૪

સાર વમી સસારમા, સિદ્ધિ બુદ્ધિ શુભધામ,  
તે પ્રસાદ મુગુરતણો, ભગતે કરૂં પ્રણામ. ૫

ચાર પદાર્થ ધર્મના, દાન, શેયલ, તપ, ભાવ,  
વીર છુલુદ વખાણીઆ, ભવજલ તારણ નાવ. ૬

એ ચારે સરિખાઅ છે, પણ શિયલ સમ નહિ કોય,  
લોકોત્તર લોકિક સુખ, જસ પરસાદે હોય. ૭

સદેવચની વારતા, સરસ ઘણી શ્રીકાર,  
કવિ ચતુર્થ કલવે, રસના રસ સુવિચાર. ૮

(૩)

અતે—

અંચલગચ પતિ અધિક પ્રતાપી, ત્રિદાસાગરસૂરિ રાયારે,  
જગવલ્લભ ગુરૂ જ્ઞાન સવાયા, હિતવચલ સુખ દાયારે ૧૦.  
આણુ વહિ શિરે નિશ્ચિત તેહનિ, પાટ ભક્તિ વરદાર્ધરે,  
મેરૂ લાલ વાચક પદ ધારી, જગજસ કિરતિ સોહાર્ધરે ૧૧.  
શિષ્ય તેહના મુખકારી, વાચક સહેજ મુદર ગુરૂ રાયારે,  
તામ દૃષ્ટાચી રાસ જો ગાયો,

નિત્યલાલ પરિત સુખ પાવોરે ૧૨.

નગર માટે મુરતિ રંગીલો, ધ્રાવક વખે નગીનારે,  
દેવગુરૂ ગર્ગી દહ ધર્મી, જિનવર ભક્તિએ ભીનારે ૧૩.  
તે સધના આશ્રયી મેં, ગમ રમ્યો ઉલ્લાસેરે.

દેસીની ચતુર્થ આપ્તી, અનુભવને અસારેરે. ૧૪.

સવન સરતમે જ્યાંત્રી છે, મુદર માધવ મામેરે,  
મુર માનગ બુધવર અનોપમ, પ્રગ્ણ થયો મુવિસાવરે. ૧૫.

ચાવીને ટાંચે કરીને, રાસ જો ગસક પ્રમાણેરે,  
તે મુખના નિત્ય હોને મહુને, ધન્યર દેહિ દહ્યાણેરે. ૧૬.

## ચોવીસી કલશ

(૪)

સવત સતર એકયાસીએજી, સૂરતિ રહિયોમાસ,  
ગુણ ગાતાં જિનજિ તણાંજી, પહુતી મનની આશ,  
વિદ્યાસાગર સૂરિ સરજી, અંગલ ગછ સિણગાર,  
વાચક સહજ સુંદર તણોજી, નિત્યલાલ જયજયકાર.

卐

ચિર-સંચિત્ત-પાવ-પણામણીધ,  
લવ-સય-મહસ્સ-મહણીએ ।  
ચઉવીસ-જિણુ-વિણિગય-,  
કહાઈ વોલતું મે દિઆહા ॥

—શ્રી વદિતા સૂત્ર ગાથા ૪૬

અર્થ—લાળા કાળથી સંચિત થયેલા પાપોને નાશ  
કરનારી, લાખો ભવોનો અન્ત કરનારી એવી ચોવીસ  
જિનેશ્વરોનાં મુખમાથી નીકળેલા ધર્મ કથાઓના  
સ્વાધ્યાય કરા મારા દિવસો પમાર થાઓ. ૪૬

( ૫૨ )

શ્રી ભાવપ્રભસૂરિ

ચોવીસી રચના સંવત ૧૭૮૩

( પૌર્ણમિક ) પુત્રભીઆગચ્છમા શ્રી વિદ્યાપ્રભસૂરિની પાટે શ્રી મદિમાપ્રભ સૂરિના શિષ્ય ભાવપ્રભસૂરિ થઈ ગયા પિતાનુ નામ માડણુ અને માતાનુ નામ બાદલા હવુ તેમનો સૂરિપદ મહોત્સવ પાટણુમા શ્રેષ્ઠી જોતમીના પુત્ર તેજસી ગેડે કર્યો હતો ( જેમણે પાટણુમા સદસકુટ મદિ બધાવ્યુ ) તેઓ શ્રી દેવચદ્રજના સમકાલીન હતા. ને તેઓ પાટણુમા ઢદેગ્વાડના અપાસરામા રહેતા જેથી ઢદેગ્વાખ્યા નામ પડ્યુ તેઓએ પાટણુમા સદસકુટ મદિગની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી ( વાચો રતવન શ્રી દેવચદ્રજે બનાવેલુ ) જેની પ્રશસ્તિ આ સાથે આપો છે તેઓની પ્રત ન મલવાથી જે કાવ્યો લીધા છે ગૂજગતી

૧ દરિગ્વલમચ્છી રાસ ૧૭૬૯ ૨ ચોવીસી રૂપપુર ૧૭૮૩  
૩ સમદા સતી ગસ ૧૭૬૭ પાટણ ૪ બુદ્ધિમલ વિમલાસની ગસ પાટણ, ૧૭૬૯ ૫ શ્રી અબડગસ ૧૮૦૦ ૬ શ્રી નવરાડ સન્ન્યાય ૧૮૦૦ ૭ ૧૩ કહીયા સન્ન્યાય ૮ અધ્યાત્મ ગુર્ધ

અસ્મૃત

૧ શ્રી યગોવિજ્ઞાન દ્વન પ્રતિમા નનકપગ્ગચ્છન ત્રીકા ૧૭૬૩  
૨ શ્રી કાતીકમદ્વન જ્યોતિર્વિદ્યાબગ્ગ પર સુખ્યોદ્ધિકા ત્રીકા

શ્રી અધ્યાત્મ સ્તુતિ ( ચુર્ધ )

( ૧ )

જોડી મવેરે આમાયિક લીધુ, પન્ન બારા નવિ તીધુ  
કાળો કુતરો ધગ્મા પેડો, ઘી મધથું તેજી પીધુ,

ઊઠોને વહુઅર આળસ મુકી, એ ઘર આપ સંભાળોજી,  
નિજ પતિને કહો વીરજીને પૂજી,  
સમક્ષિતને અભુઆળોજી ૧

અળે ખિલાડે ઝડપ ઝડપાવી, ઊત્રોડ સર્વે ફેડીજી,  
ચંચળ છૈયાં વાર્યા ન રહે, ત્રાક ભાંગી માળ તોડીજી,  
તે વિના રેંટીયો નવિ ચાલે, મૌન ભલું કેને કહીએજી.  
રૂપભાદિક ચોવીસ તીર્થંકર, જપીએ તો સુખ લહીએજી ૨

ઘર વાશીદું કરોને વહુઅર, રાળો એજી સાળુંજી;  
ચોરડો એક કરે છે હેરું, ચોરડે ઘોને તાળુંજી,  
લખકે પ્રાહુણા ચાર આવ્યા છે, તે ઊભા નવિ રાખોજી,  
શિવપદ સુખ અનતા લહીએ, જો જિનવાણી ચાખોજી ૩  
ઘરનો ખુણો કોણ ખણે છે? વહુ તમે મનમાં લાવોજી,  
પહોળે પલંગે પ્રીતમ પોઢયા, પ્રેમ ધરીને જગાવોજી;  
ભાવપ્રભસૂરિ કહે નહિં એ કથલો, અધ્યાત્મ ઊપયોગીજી,  
સિદ્ધાચિકા દેવી આસિદ્ધ કરેવી,  
સાધે તે શિવપદ ભોગીજી. ૪

( ૨ )

સહસ્રકુટ સિદ્ધાચલ ઊપરેં તિમહિજ ધરણી વિહાર,  
તેથી અદ્ભૂત એ છે સ્થાપના, પાટણ નગર મઝાર. ૬  
તીર્થ સકલ વળી તીર્થંકર સહુ, એણે પૂજાતે પૂજાય.  
એક જીહવી મહિમા એહનો, કિણુભાતે કહેવાય ૧૦  
શ્રીમાળી કુણ દીપક જેતસી, શેઠ સુગુણ ભંડાર,  
તસસુત શેઠ શિરોમણી તેજસી, પાટણ નગરમેં દાતાર ૧૧  
તેણે એ બિંબ ભરાવ્યા ભાવશું, સહસ્ર અધીકચોવીસ,  
કીધી પ્રતિષ્ઠા પુનમગચ્છ ધરૂં, ભાવપ્રભસૂરીસ ૧૨

(૫૩)

## શ્રી જસવિજયણ

ચોવીસી રચના સવત ૧૭૮૪ પાટણ

તપગન્ધમા ૧ સત્યવિજયણ પત્યાસ પંચમમા ૨૧ ખીમાર્ગ  
જયણના રિય થઈ ગયા છે તેઓથીની ચોવીસી સાદી ભાષામા અને  
સદ્દેશીઓમા બનાવેલી છે તેઓની ખીણ કૃતિઓ ખાસ જાણવામા  
આવી નથી આ સાથે તેમના ગાન રતવનો તથા હલ્લ મંત્રી કૃ-  
પાય કાવ્યો સીધા છે

## શ્રી શાંતિનાથ રતવન

(૧)

મુણે શાંતિજિણુદારે, તુમ દીઠે આણુદારે,	
દુરટલે ભવનના દગીસણુ દેખતા રે	૧
મુદ્રા મનો હારીરે, ત્રિભુવન ઉપકારી રે	
પ્યારી વક્ત્રી લાગે મહુને પેખના રે	૨
સૌમ્યતાગ્યે શશી નામીરે ભમે ઉદામી રે,	
આળ્યો મૃગ પામે અધિકાર્ય જોવને, રે	૩
તેજે ભાગ, ભાગોરે, માકાગે જઈ લાગો રે,	
ધને વજડા ગણો રૂપે મોદનો રે	૪
પન્થાણુ રે જ્ઞાન રે, નિપળી નમ કાન રે	
ટલી મન જ્ઞાન પન્થાણુ, જોટલ રે	૫

દેવ જોતાં ઢોંડીરે, નાવે તુમ હોડીરે, નમે કર જોડી સુર બે લલા રે.	૬
જનમે ઇતિ વારી રે, ખડખંડ લોગ ધારીરે, થયા વ્રત ધારી નારી પરિ હરી રે.	૭
વરસી દાન વરસી રે સંજમ શ્રેણી ફરસીરે, ઠરી કરમ રાશિ નરસી તે થર હરીરે.	૮
ધ્યાના નલ જોગરે, આતમ ગુણુ લોગે રે, રોગેને સોગેથી તું દૂર રહે રે.	૯
પ્રણમે પ્રભુ પચારે, શિખાવિજય ગુરૂ રાયા ચે; તુમ ગુણુ પ્રતિભાયા જશ તે લહે રે.	૧૦

## શ્રી. નેમિનાથ સ્તવન

(૨)

(કુંથુજિનેસર જાણુજો રે-એ દેશી)

સૌરિપુર સોહામણું રે લાલ, સમુદ્રવિજય નૃપનંદ રે-સોભાગી,  
શીવાદેવી માતા જનમીયો રે લાલ, દરિસણુ પરમાણું રે-સો  
નેમિજિનેસર વંદિયે રે. લાલ. ૧

જોખન વય જખ જિન હુઆ રે લાલ,  
આગુધશાલા આય રે-સો

શંખ શખ્દ પૂર્યો જદારે લાલ,  
લય બ્રાત સહુ તિહાં થાય રે સો નેમિ ૨  
હરિ હઈએ એમ ગિતવે રે લાલ,  
એ બલિયો નિર ધાર રે-સો;

૩૭૬ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

દેવ વાણી તથા ઈમ દુર્ધરે લાલ,  
પ્રદ્યુમ્ની વ્રત ધાર દે-સોં નેમિં ૩

અને ઉરી સદુ ભેલી થઇ દે લાલ,  
જલદ્રૂંગી કરલી ધરે-સોં;

મૌનપણે જાળ જિન ગદ્યા દે લાલ,  
( માન્યું માન્યું ) એમ કીધ દે-સોં નેમિં ૪

ઉમ્મેસનગય તણીસુતાદે લાલ, જેહનું રાગુલ નામ દે-સોં;  
જાન લઈ જિનવર ગયા દે લાલ,  
કલ્યો મનોગ્થ તામ દે-સોં નેમિં ૫

પશુય પોકાર સુગી કરી દે લાલ,  
ચિત્ત ચિત્તે જિનરાય દે-સોં;

વિગ ? વિષયા સુખ કાગળે દે લાલ,  
ખડુ છવનો વધ થાય દે-સોં નેમિં ૬  
તોગણથી ગ્ય કેરીયો દે લાલ, દેઈ વરગી દાન દે-સોં;  
સજમ માગ આપ્યો દે લાલ,

પામ્યા કેવલ જ્ઞાન દે-સોં નેમિં ૭  
( અવગ ન ઇચ્છુ ઈનુ ભવે ) દે લાલ,

ગણુલે અભિમદ લીધ દે-સોં,  
પ્રભુ પામે વ્રત આપી દે લાલ,  
પામી અવિચલ ચિદ્ધ દે-સોં નેમિં ૮

જિન્નાં જિન્વિં ઉપદે લાલ, વ્રત કલ્યાણક નેય દે-સોં;  
શ્રી ગુરુ ખિમાવિજય નેના દે લાલ,  
જસ જગ અધિકો દાય દે-સોં નેમિં ૯



(૩)

( શ્રી અરજિન લવજલનો તાર—એ દેશી )

પાસ જિનેસર પુન્યે મલીથો, સહેજે સુરતરૂ ફલીથો રે;  
પ્રભુ પુરીસાદાણી અનત ગુણમણિ ખાણી, પ્રભુ પુરીસાદાણી રે  
ધન્ય દિવસ મુજ આજથી વલીથો,

જિન શાસનમાં લલીથો રે. પ્ર૦ ૧

સમયો સંકટ સહુનાં ચૂરે, સાચો વંછિત પૂરે રે પ્ર૦,  
પ્રભુ પદ પામી જે રહે દૂરે તેતો પરભવ ખૂરે રે પ્ર૦ ૨  
કષ્ટ કરંતા કમઠને વારી, નાગને થયા ઉપગારી રે પ્ર૦,  
અંત સમય પદ પંચ દાતારી,

તિથે હુઓ સુર અવતારી રે પ્ર૦ ૩

છાંડી લોગ સંજોગ અસાર, આદરે મહા વ્રત ભાર રે પ્ર૦,  
કમઠ કોપે મૂકે જલધાર, ધ્યાનથી ન ગદ્યા લગાર રે પ્ર૦ ૪  
ધાતી કર્મ તણો કરી નાશ, કેવલ લહી ઉલ્લાસ રે પ્ર૦;  
અણ હુંતે કોડી એક પાસે, દેવ કરે અરદાસ રે પ્ર૦ ૫  
આઠ મહા પ્રાતિહાર્ય બિહાજે, ઉપમા અવર ન છાજે રે પ્ર૦;  
પાંત્રીશ ગુણ વાણીયે ગાજે, લવિના સંશય ભાંજે રે પ્ર૦ ૬  
અનેક જીવને પાર ઉતારી, આપ વર્યા શિવ નારી રે પ્ર૦;  
શ્રી ખિમાવિજય પય સેવા સારી,

જસ લેવા દિલ ધારી રે પ્ર૦ ૭

શ્રી વીર જિન સ્તવન

( ૪ )

( તાર હો તાર પ્રભુ મુજ મેરક ભણી—એ દેશી. )

વીર વડ ધીર મહાવીર મોટો પ્રભુ, પેખતા પાપ સં

( ૫ )

કલશ

જન ભગતિ જાણી ગુણખાણી, હરખઆણી જે ગાવશે,  
સિદ્ધિ રિદ્ધિ સુલદ્ધિ લીલા, તે જગ જસ પાવશે. (૧)

તપગચ્છ તિલક સમાન સોહે, સત્યવિજય ગુરુ ગુણનીલો,  
તસ સીસ સોહે વિજયકપુર,

કપુર પરે જગ જસ ભલો. (૨)

તસચરણ સેવી નિત્ય મેવી, ખિમાવિજય ગુરુ રાણ્યો;  
શ્રી નારંગપાસ પસાય ગાતાં,

જસ મહિમા જગ છાણ્યો (૩)

(૧૭) સ જમ લેદે સંવત જાણી, (૮) પ્રવચન આંકજ જાણીયે,  
(૪) ધરમ લેદ જુગતે જોડી, વરસ સંખ્યા વખાણીયે (૪)

અદ્યમભતિ યથા શક્તિ, રહી પાટણ રચી જન સ્તુતિ;  
ભાદરવા વદી પાંચત દીને, ગુરુવારે હુઈ પ્રાપતિ. (૫)

૧૭૮૪ પાટણ



(૫૬)

## શ્રી સક્રમીવિમલ ચોવીસી રચના સં. ૧૭૮૬

શ્રી તપગચ્છમા શ્રી કીર્તિવિમલજીના ગિય શ્રી સક્રમીવિમલજી  
થઈ ગયા છે તેઓ અઠાગમી મનીના થયા છે પણ ચોક્કસ સવત  
તેઓ સંખવી મળેલો નથી તેઓની ચોવીનીની બાબા આદી તથા  
બુદ્ધ બુદ્ધ ગેગોમા મતાવેલી છે ૧૭૮૦ મા તેઓશ્રીએ વીમ વિદર-  
માનના નવનો બનાવ્યા છે આ માથે તેમોના પાંચ નવનો લીલા છે

### શ્રી ઋષભજિન રતવન

(૧)

(માદિમ અદ્ધ જિનેસર ચીનવુ-એ દેવી)

તારક ઋષભજિનેસર તુ મિદ્યો પ્રત્યક્ષ પોત મમાન હો,  
તારક તુજને અવદ જીયા, તેણે લલુ ઉત્તમ સ્થાન હો.

તારક ઋષભ જિનેસર તું મિદ્યો ૧

તારક તુજ વદન પ્રજન કરી, પવિત્ર કર નિજ દેહ હો,  
તારક તુજ શુભ સત્વનાએ સતી, જિહ્વા કર અમૃત લેહ હો,

તારક ઋં ૨

તારક શુભ અતના તાલગ કુલ કરી લલુએ પાર હો,  
તારક દેવલી દેવિ મિદ્યે ના બાળે ન કહે નિરધાર હો

તારક ઋં ૩

તારક ગણધર મુનિવરે નવ્યો, નવવીયો દેવની કોઈ હો,  
તારક તે પાતુ હુ તુજને નવુ બક્ષિ કર તમ કોઈ હો

તારક ઋં ૪

તારક મરૂદેવી માતાને નમુ, રત્નકુક્ષિ ધરનાર હો;  
તારક નાભિરાયા કુળચ દલો, સકલજ તુ આધાર હો;

તારક ઋં ૦ ૫

તારક સુમંગલા સુનંદા તણો, પ્રીતમ પ્રભુ વિખ્યાત હો,  
તારક શ્રી પુંડરીક ગણધર તણો, પિતા મહ જગતાત હો

તારક ઋં ૦ ૬

તારક તુઝ નામે રિદ્ધિ સપજે, વાધે કીર્તિ અપાર હો,  
તારક શિવલચ્છી સહજે મળે, સક્ષણ થાએ અવતાર હો

તારક ઋં ૦ ૭

## શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

( ઇંડર દાદિમ દ્રાખ -એ દેશી )

શાંતિ નાથ સોહામણો રે, સોલમે જિનરાય,  
શાંતિ કરે ભવચક્રની રે, ચક્રધર કહેવાય,

મુનીસરતુ જગજીવન સાર ૧

ભવોદધિ મથતા મે લહ્યો રે, અમૂલ્ય રત્ન ઉદાર,  
લક્ષ્મી પામી સાયર મર્થા રે, જિમ હર્યે મુરાર, મુનીસં ૨  
રજની અટતા થકાં રે, પૂર્ણ માસે પૂર્ણ ચદ,  
તિમ મે સાહિબ પામિયો રે, ભવમાં નયણાનદ, મુનીસં ૩  
ભોજન કરતાં અનુદિને રે, બહુ લહે ધૃત પૂર,  
તિમ મુજને તુ હિ મિલ્યો રે, આતમ રૂપ સનૂર મુનીસં ૪  
દરિદ્રતા રીસે બલીરે, નાસી ગઈ પાતાલ,  
શેષ નાગ કાલો થઈ રે, ભૂભાર ઉપાડે બાલ, મુનીસં ૫

યોગીસર જોતાં થકારે, સમરે યોગ સુગ્મણુ.

અયોગિ ના વાછિયે રે, યોગ્યા લોક નિદાન, મુનીસં ૬

અગિરાનદન તુ જ્યો રે, જય જય તું જગનાથ,

કીર્તિ લક્ષ્મી મુજ ધણી રે, જો તુ ચઢિઓ હાથ મુનીસં ૭

શ્રી નેમિજિન સ્તવન.

(૩)

(આખો મોહગીઓ-એ દેશી)

શ્રી નેમિ તમને શુ કહીયે, એ કહેવાનો નહિ વ્યવહાર;

ગુહ્ય મોટાનુ લાખતા, ઉપજે મનમા વિચાર.

શ્રીનેમિં ॥ ૧ ॥

નામ નિરાગી સહુ કેા કહે, બ્રહ્મચારી શિરદાર,

રાગ રાખો છો એવડો, રાગુલ ઉપર તમે નિરધાર.

શ્રીં ॥ ૨ ॥

ચોમાસે ચાલી ગયા, શ્રી ઉમ્રસેન દરબાર,

આઠ ભવાતર નેહલો, તુમે પાલ્યો પ્રેમ પ્રકાર.

શ્રીં ॥ ૩ ॥

આતમ ગુણ વાછા અછે, તું આવજે માહરે પાસ,

પહેલા તુજ પછે મુજની, સકેત કર્યો ગુણવાસ,

શ્રીં ॥ ૪ ॥

ઇંમ કાઠી વ્રત આદ્યુ, ગણુલને આપી ખાસ,

મયમ ચાલી પહેરણે, નાનુ દસણ ચગણ વિલાસ

શ્રીં ॥ ૫ ॥

ગિદ્ધિ ગિરનામાણી, ઉપરે, ભુજે ચિદાનંદ ભોગ,

આપ નમી ૧ ॥ કરી, માદિ અનન સંયોગ

શ્રીં ॥ ૬ ॥

## શ્રી મહાવીર રતવન

( ૫ )

( યુષ્ઠિઓ યુષ્ઠિઓ કે પ્રભુ સુગપતિ જે યુષ્ઠિઓ કે-એ દેશી )

ત્રિમલા ન દન અદન શીતલ, સરિસ સોહે શરીર,  
ગુણ મણિ સાગર નાગર ગાવે, રાગ ધન્યાસી ગંભીર રે  
પ્રભુ વીર જિનેસર પામે ૧

શાસન વાસિત બોધે લવિકને, તારે સયલ સ સાર,  
પાવન ભાવના ભાવ તિ કી જે, અમો પણ આતમ સાર રે  
પ્રભુ ૦ ૨

નાયક લાયક તુમ વિણ બીજો નવિ મલિયો આકાળ,  
તારક પારક ભવભય કેરો, તું જગદીન દયાળ રે  
પ્રભુ ૦ ૩

અકલ અમાય અમલ પ્રભુ તાહરો, રુપાતીત વિલાસ,  
ધ્યાવત લાવત અનુભવ મદિર, યોગીચર ગુલ ભાસ રે  
પ્રભુ ૦ ૪

વીર ધીર સામનપતિ સાધા, ગાતા દોરિ કલ્યાણ,  
કીર્તિવિમલ પ્રભુ પગ્મએભાગી, લક્ષ્મી વાણી પ્રમાણ રે  
પ્રભુ ૦ ૫

(૫૫)

શ્રી જયસૌભાગ્ય

ચોવીસી રચના સં. ૧૭૮૭ ખંભાત

શ્રીતપગચ્છના શ્રી વિનિત સૌભાગ્યના શિષ્ય શ્રી જયસૌભાગ્યની  
ચોવીસી સાદી ને સરળ ભાષામાં છે. આ સાથે તેઓના ચાર  
સ્તવનો તથા કલશ મળી પાંચ કાવ્યો લીધાં છે

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૧)

(ગોકુલ વહેલા પધારજો કે રાધાજી જોઈ છે વાટ વાલ્હા—એ દેશી)  
સમસ્થ સાહિળ એવીંઈ રે, સાચો શાંતિનિશુંદ વાલ્હા,  
દેખત તન મન ઉલ્હસેરે, મોહન વલ્લીનો કદ વાલ્હા.

અરજ સુણો એક મ્હારીરે ૧

મુખ મટકે કરી મોહી ઉરે, અટક્યુ માહરું મન વાલ્હા,  
નયણ અલ્લણાં સોભતાંરે, સોણે જાણે રતન વાલ્હા

અરજ ૦ ૨

તુમ્યો (મો), પશિ દૂર જઈ રહ્યારે, અમ્યો (મો) પશિ

કરચ્યું સેવ વાલ્હા,

તુમ મન ખેચચ્યું પાતિચ્યુરે, મુખ જોચ્યુ નિતમેવ વાલ્હા.

અરજ ૦ ૩

મુજ મન ઈછા પૂરવારે લાયક છે. ગુણ ગેહ વાલ્હા,

રહિ કરચ્યું રહિઆલડારે, ત્યારે જાણ્યો મુજમન વાલ્હા.

અરજ ૦ ૪

૩૮૬ જેન ગર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

મૃગ લછન શોભે ભલુ રે, અચરા રાણી માત વાહ્યા;  
જયસ્રોભાગ્ય પ્રભુ સેવતાં રે, વાધે મુયશ વિખ્યાત વાહ્યા.

અરજ ૦ ૫

## શ્રી નેમિનાથ સ્તવન

(૨)

વિગ્રહિણી રામ્બલરાણી બોલી, મીઠકી વાણી પૂરવપ્રીતિ જ ધાણી  
મધુકર નેમિ જિને કહજ્યો ૧

તોરણથી પાછા આલ્યા, પૂરવનેહ ન પાલ્યા, મદિર સ્યે  
નવિમાલ્યા મં ૨

સૂના મદિર મેજ નયણે નદીસેહેજ નકર્યો ઉત્તમનેજ મં ૩  
જીવન યાદવ ગમ કહઈ ગોદિ ગિછાય અગલા આપુલી  
યાય. મં ૪

મુખથી નિગારા છૂટે કચુક કમ જ ધ ટુટે હીયડું હેજ  
વીલૂટે મં ૫

મુખ જોવા મુઠ જીવત-યે આગિ આસૂડા વગ્સે આવો  
મદિર હરસે મં ૬

પ્રભુ તુમ આખિને હટકે મોટી ગદી મન ચટકે, જીવડો  
નિહા જઈ અટકે મં ૭

જીવન જીવ નાધારા, પ્રાણવી નદિકા છે ખ્યારા મોરા  
મોહન ગાગ મં ૮

પા' રુપ કટુ મારી તુદિન નાન-ચાર્મ, કટે જયસ્રોભાગ્ય  
સિરનામી મં ૯



## શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન

( ૩ )

( કરજોડી આગલી રહી એ દેશી )

પાર્શ્વનાથ ત્રેવીસમા, સેવો લકિત લાવિરે,  
અગ પૂજા પહિલ કરો જિમશિવ લીલા થાવિરે પારં ૧  
અગ્ર પૂજા બીજી કહી, નિવેદ ફલ મુંકીજે રે;  
પ્રભુજીના મુખ આગલિં, માનવલવ ફલલીજેરે, પારં ૨  
લાવ પૂજા ત્રીજી કરો, તિહાં શુભ ભગવ તના ગાવોરે  
ત્રણ પ્રકારી પૂજા રચો, જો હોઈ શિવપુર જાવોરે, પારં ૩  
ઈમ વલી અષ્ટ પ્રકારની, શ્રી જિન જીર્ણ લાખીરે,  
સૂત્ર સિદ્ધાંત માંહિ કહી, તિહાં રાય પસેણી,  
તે સાખીરે. પારં ૪  
નાટિક કીજે રંગરચુ, વાજે તાલ મૃદગરે,  
જિમ સમકિત ઉજવલ કરો, જયસોભાગ્ય  
વધે રંગરે. પારં ૫

## શ્રી મહાવીર સ્તવન

( ૪ )

( ખેડે ભાર ધણો છે રાજિ વાતા કેમ કરો છો એ દેશી )

મુજ મન આન્યું જિનજી તુમરચું, તું નવિ મનમાં આણી  
એ એકગી પ્રીતિ બની તે, કિમ ચઢશે પરમાણી ૧  
પ્રભુજી મહિર કરો ભગવાન. અરજ ધરો દિલ સેતી,  
મનમાં આણો રાજિ, વાત કહું હવિ કેતી ૨

૩૮૮ ગૈન ગર્જન માહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

નિગર્જી પ્રભુ નકલ મોભાગી, મુઝ મનમા ગઢ લાગી,  
ભાગ્યદશા મુજ અધિકા જાગી, પ્રભુચન્દ્રે લય લાગી.

પ્રભુજી ૩

પિડ પદ્મને ધ્યાને લીને ચરણ કમલ હું વલગો,  
રૂપ દેખી મનમાહિ હરખ્યો હવિ નવિ થાઉં અળગો.

પ્રભુજી ૪

રૂપાતીતતા મુજ મનિ ભાવી, ચરણ કમલનો રસીક,  
ઘણા દિવસનો અલગો હું તો, આજ તે મનમા વસીઉ.

પ્રભુજી ૫

ત્રિશલા માતાનદ આનંદન. ચોવીસમે જિનગળે,  
મિલને લઈને લછિત જિનજી, મહી મહલમા ગાળે.

પ્રભુજી ૬

વર્ધમાનજિન નામ નિરૂપન. ગુણ ઉપમા તુજ છાજઈ,  
જયસોભાગ્ય પ્રભુ શુભ મનિગાતા, યશ પટહો જગિ

વાજઈ પ્રભુજી ૭

કલશ

(૫)

(એ પદ્યે નવમદ રૂપના આજ્ઞા વીરને ગરબ — એ દેવી )

ઈન્દ્રિ પનિ ચોવીસ નીચું કરતી શુ નાશ મે કીધી;  
જે ભવિયત નિજ રહે ધરજે. તે હરજે ગિવ મીધી રૂ. ૧  
જિનજી તુમ આજ્ઞામા વડીઈ. કઈ કુદો ભેદ ન કાઢીઈ, ૨  
સ્વામી તુમ આજ્ઞા નિજ વડીઈ ૩

વાચક ચક્ર ચૃડામણિ, સરીખા, દીપતા સત્ય સૌભાગ્ય,  
તાન્ન સીમ વણુ વિનયી રૂડા, પંડિત વિનયસૌભાગ્ય રે  
જિનજી ૦ ૩

તાસ સીમ વિદ્યાઈ ભરીઆ, ક્ષમા તણા ભડાર.  
વિનીત સૌભાગ્ય મુજ ગુરુ મુપસાઈ, લહીઈ જયજયકાર રે,  
જિનજી. ૪

તે ગુરુને મુપસાય કરીને, પ્રથમ અભ્યાસ એ કીધો,  
ત્રંખાવતી નગરીમાં ચોમાસે, જયસૌભાગ્ય યશ લીધોરે.  
જિનજી ૦ ૫

ઈતિશ્રી ચોવીસ તિથિ કરાણા ગુણમાલા સઘણ  
લિખિતાય સંવત ૧૭૮૭ વર્ષે વૈશાખ વદિ ૭ સોમે થી  
ખંભાત ખિદર શા શાતિદાસ તત્ પુત્ર શા સૌભાગ્યચંદ  
પઠનાર્થ પુણ્યાર્થ મિતિ લેખક પાઠકયો કલ્યાણ કોટયો  
ભવંતુ ઇત્યાશીર્વચનમસ્તિ.

(૫૬)

શ્રી ગુણવિલાસ

ચોવીશી રચના ૧૭૬૭ જેસલમેર

આ કવિશ્રીએ કેવલક પ્રિય ૧૦૭ રચના કરી હોય એમ  
જાણુ નર્યાં કોઈની રચના નિહિત છે તે નુકસાન નાગણીમા  
અનાર્થ છે, એવું અવગતો જાણુ નાર્યાં છે—આ સર્થે તેમના ૫૨  
અવગતો નર્યાં હાલ હોય છે

કેષભદ્રેવગિન રતવન

(૧)

(ગાન દેગરવાર)

અમ્ર મોલીએ તારો દિનદયાળ સમ હીનનકે દેવો

જીવનીન નુમદિ નામ રચાળ

અમ્ર ૧

આદિઅનરિ પુરુષ હો નુમદી વિષ્ણુ ગોપ હ,

શિવ દ્રઘા નુમદીએ અગ્ને, ભાણ ગયો ભ્રમજાલ અમ્ર ૨

મેહવિકલ જુદ્યો જવર નિ દર્યો અનતો રાજ

ગુણવિલાસ શ્રીઋષભ નિનેમર, મેરીકને પ્રતિપાળ

અમ્ર ૩

શ્રી શાંતિનાથ રતવન

(૨)

ભવ દુઃખ ભંજન જનમતરંજન, લછન મૃગ સુખ કંદ.  
ભવિં ૩  
ગુણ વિલાસ પદપંકજ ભેટત, પાયો પરમાનંદ. ભવિં ૪

## શ્રી નેમિજિન સ્તવન

(૩)

( રાગ માર )

નેમિ મોહ આરત તેરી હો,  
તુમ દરસન બિનુ ચિહુગતે, સહી પીઠ ઘનેરી હો. નેમિં ૧  
કરમ અરિ મિલી એકઠે, રાખ્યો હું ઘેરી હો,  
બહુ વિધ નાચ નચાવીયો, મન હુવિધા ઘેરીહો. નેમિં ૨  
અનંત પરાવર્તન કીયો, ભમતે ભવ ફેરી હો,  
ગુણવિલાસ જિન સામજી અથ ખખરલો મેરી હો, નેમિં ૩

## શ્રીપાર્શ્વજિન સ્તવન

(૪)

( રાગ કેદાર )

પ્રભુ મેરે કર ઐસી બકમીસ,  
દ્વાર દ્વાર પર ના ભટકેં, નાકેં કીસહીન સીસ; પ્રભું ૧  
સુધ આતમ દલા પ્રગટે, ઘટે રાગ અરૂ રીસ,  
મોહ ફાટક ખુલે છીનમે, રમે ગ્યાન અધીસ, પ્રભું ૨  
તુજ અન્તયમ પાસ સાહિબ, જગપતિ જગદીશ,  
ગુણવિલાસકી આસ પૂરે, કરોઆપ મરીસ. પ્રભું ૩

૩૯૨ જૈન ગુર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી.

## શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૫)

(ગગ જૈતસીગી)

મનમે નિરમલ ભાવ ગહી,  
મુરનર કિન્નર કોટી નિસેવિત, સોજન સેજી સહી.

મનમે ૦ ૧

અમ્ભૂત કાંતિ શાંતિ રસ રાજીત, વસુ રસ સંગ નહી,  
નિરદ્વપણ બપણ વિનુ બુધીત, રવી છબી લાજ તહી

મન ૦ ૨

ભવિજન તારક શાસન બા ડો, બાને સકલ મહી,  
ગુણવિલાસ મહાવીરકી મહિમા, કીસપે બાય કહી.

મન ૦ ૩

કેલશ

(૬)

(ગગ ધન્યામી)

સવન મત્તર મતામુવે વરમે, માધ ચુકલ દુતીયાઓ,  
જમ્ભમેર નયમે દરજો, કરી પુગન ચુખ પાયે ૧  
પાડક શ્રી નિદિવરધન ગદગુરૂ, જીદિ વિધિ રાગ બનાઓ.  
ગુણ વિલાસ પાડક નિદિ વિધિ મે, શ્રી જિનગજ

મલગારે ૨

નિદિ વિધિ ગુરૂવિમે જિનગાઓ

( ૫૭ )

## શ્રી પ્રમોદસાગરજી

તેઓશ્રીની યોવીસીમા પ્રભુજી માનપિતા જન્મ મ્યાન લંઘન,  
આયુષ્ય, યક્ષ, યક્ષણી, સાધુ, સાધ્વી પરિવાર વીગેરે લક્ષીકૃતનુ વર્ણન  
આપવામાં આવ્યું છે.

દેશીઓ પણ ધણી સુદર છે આ સાથે તેમનાં પાત્ર મનવના  
લીધાં છે.

### શ્રી ઋષભજિન સ્તવન

( ૧ )

( શ્રેયાંસ જિનવર વદીએ રે લો—એ દેખી )

પ્રથમ જિનેશ્વર પૂજાએ રે લો,

પૂજાએ પાપ પુલાય રે મંજી,

વૃષભ વજન પદ શોભતું રે લો,

કુલદ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસા

સોહૃદ ત્રિણ લાખ સાધવી રે લો,

સહસ્ર યોગસી મુણિંદ રે રં

ગોમુખ જક્ષ ચક્રેશ્વરી રે લો,

જિન સાસન આણુંદ રે રં પ્રથમ ૪

વંશ ઇક્ષાગ વખાણીયે રે લો, મરુદેવી જક્ષ માય રે રં

ઋષભ જિનેશ્વર સેવતા રે લો,

પ્રમોદસાગર સુખ થાય રે રં પ્રથમ ૫

## શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

શાંતિ જિનાધિપ સોલમોરે, પુણ્ય તણો અકુર,  
ધ્યાનાનલ મલ ટાલીને રે, પ્રગટ્યો આતમ નર.

ચતુર જિન પ્રગટ્યો અનુભવ પૂર,  
મોહતિમિર દૂરે કરી રે, ઉગ્યો સમકિત ચૂર. ચતુર ૧

ગજપુરનગર સોહામણો રે, વિશ્વસેન નરપતિ તાત,  
અગિરા જનની દેવની રે, હરણુલછન અતિકાત ચતુર ૨

છવીત વરસ એક લાખનુ રે, આલીંગ ધનુપનુ માન  
છત્રીશ ગણધર ગુણ નિલા રે, ધરતા પ્રભુનુ ધ્યાન ચતુર ૩

જક્ષ સહસ્ર સાધુવા રે, ત્રીન રયાનુ આધાર,  
એકસઠ સહસ્ર સાધવી રે, અધિકી ખટ અવધાર. ચતુર ૪

સેવે શુક્ર યજ્ઞેશ્વર રે, નિગ્વાળી તમનાર,

શાંતિકરણા જગ શાંતિશુ

પ્રમોદ સાગર જયકાર ચતુર ૫



## શ્રી નેમનાથ જિન સ્તવન

( ૩ )

( મકર જીવ પરતાતિ દીન ગતિતુ એ દેશી )

નેમિ જિન સાલલો વીનતી મુજ તણી,  
 આગ નિજ દાસની સફલ કીજે;  
 બ્રહ્મચારી શિર સેહરો તું પ્રલો,  
 તાત મુજ વાત ચિત્ત ધરી જે નેમિ ॥૧॥  
 નગર શૌરીપુર નામ રલીઆમણુ,  
 સમુદ્ર વિન્યાલિધો ભૂપ દીપે;  
 શ્રી શિવા દેવી નદન કરૂ વંદના,  
 અંજન વાન રતિનાથજીપે નેમિં ॥૨॥  
 શખ ઉજવલ ગુણુ શખ લછન થકી,  
 સાર અગ્યાર ગણુધર સોહાવે;  
 આઉ એક સહસ વરસ માને કહ્યું,  
 અંગ દસ ધનુષ માને કહાવે. નેમિં ॥૩॥  
 ચક્ષુ ગોમેધ ને અંબિકા ચક્ષુણી,  
 જૈન શાસન સદા સૌખ્યકારી,  
 અઢાર હજાર અણુગાર શ્રુત સાગરા,  
 સહસ ચાલીસ અજ્ઞાન વિચારી. નેમિં ॥૪॥  
 કાંચનાદિક બહુ વસ્તુ જગકારમી,  
 સાર સંસારમા તુંહી દીગે,  
 પ્રમોદ સાગ પ્રભુ હરખથી નિરખતા,  
 પાતિક પૂર સવિ હર નીઠો નેમિં ॥૫॥

## શ્રી પાર્થનાથ સ્તવન.

( ૪ )

( યાગ મોહલા હિપર મેદ જડંગ વીગલી ) એ દેશી  
 પુરુષાદાણી પામ જિનેશ્વર પૂજ્યે હો લાલ, જિને  
 ત્રેવીસમે જિનરાય દેખી મનગુણે હો લાલ દે  
 ગરણા સરોરુહ યમલ પ્રણામીયે સ્વામીના હો લાલ પ્રાપ  
 કમઠાસૂર હઠ ચૂનત પુરો મન કામના હો લાલ પુરી ॥૧॥  
 અશ્વમેન નરપતિ વશ કુસુદ ચ દલો હો લાલ કું  
 વામા માતા કુખ સરોવર હંમલો હો લાલ સ  
 નીલ વગ્ણ તલુ કાતિ સુભાતિ રાજની હો લાલ સુ  
 નવકર માને કાયા અનોપન ઇજતી હો લાલ અનો ॥૨॥  
 નગરી વાણારસી જેહુની ધનદપુરી જિસી હો લાલ ધ  
 સરપ લઇન શિવ કારણ ગરણો મેવો હસી હો લાલ યુ  
 દશ ગણધર મનોહાર મનો લાલ ટાલતા હો લાલ મ  
 સોલ ચહુસ મુનિ આણ જિહુદની

પાલના હો લાલ જિહાં ॥૩॥

વરણે ને પદ્માવતી કરે જિન આકરી હો લાલ. ક  
 સાધવી અડત્રીશ સહસ્ર અનીવ કૃપા કરી હો લાલ અ  
 એક શત વરસનુ હવિન જેહુનુ જાણીયે હો લાલ જે  
 નગગણવત જિનરજ એગ ચિત

આણિયે હો લાલ મેવા ॥૪॥

સન્નાર આગર તીરથી ભવિજન નારીયે હો લાલ ભવિ  
 અધર્મ અક્રીનિ અનીતિ અગ નિવારીયે હો લાલ અંગ

ઉત્તમ સરસી પ્રીત કરે તે મુખ લહે હો લાલ કરે  
પ્રમોદ સાગર પ્રભુ નિસદિન આજ્ઞા

શિર વધુ હો લાલ. આજ્ઞા ૦ ૥૫૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૫)

(મુજગે છે ૭૭—એ દેશી)

વદો લલિકા વીર જિણેસર, ચોવીશમે જિન તાતા;  
કેસરી લંછન કેસરી સરખો, ત્રિગલારાણી માતા

મુજરો લ્યોજી ૦

સિદ્ધારથદારક મુજ ૦ સેવકમુખકારક મુજ ૦

ત્રિલોચન જિનતારક મુજ ૦ જિનશાસન ધારક મુજ ૦ ૧

લલિત વરસ ળહોતેર અનોપમ, સોવન કાંતિ ઉદાર,  
ક્ષત્રિયકુડ નગર અતિ શોભે, ચોકાદશ ગણધાર મુજ ૦ ૨

માતંગ્યુર સિદ્ધાર્થ દેવી, પૂજે જિનવર પાયા,  
સાતહાથ તુજ દેહ પ્રમાણુ, અઉદ સહસ મુનિરાયા. મુજ. ૩

સાધવી સહસ છત્રીસ વિરાળે, ચરમ જિનેશ્વર દેવા;  
તેર પદે મે જિનવર ગાયા, ચુરપતિ કરતા સેવા. મુજ ૦ ૪

લણશે ગણશે જે જન મુણશે, તસ ઘર રિદ્ધિ વિશાલા,  
પ્રમોદસાગર જ પે પ્રભુજીને, હોજે મંગલમાલા મુજ ૦ ૫

( ૫૮ )

## શ્રી અમૃતવિજયણ

તેઓશ્રીની ચોવીસી હિદી ભાષામા છે ને સુદર રાગો ને દેશીમા છે તેઓની ખીણ કૃતિઓ જાણવામા નથી આ સાથે તેમનાં પાંચ સ્તવનો લીધાં છે.

### શ્રી ઋષભ જિન સ્તવન

(૧)

( રાગ-દેવગધાર )

તેરો દરસ ભલે પાચો, ઋષભણ મેં તેરો દરસ પાચો.  
કાલ અનંત હિ ભટકત પુણ્ય અનતે મિલાયો.

ઋષભણ મે તેરો દરસ પાચો ૧  
જિનપતિ નરપતિ મુનિપતિ પહેલો, એસો બિરૂદ ધરાયો,  
માતુ તુ હી નમી મયા અવતારી,

જગત ઉધરાણુ આયો ઋ૦ ૨  
તે પ્રભુ જગકી આદિ નિવારી, સખ વ્યવહાર સિખાયો;  
લિખન શિલપશત ગણિત બતાયો,

તાથે જગ ચલાયો ઋ૦ ૩  
યા જુગમે તુમ નહીઓ રે, અવસર પનીયે કહાયો,  
અઢાર કોડકોડિ સાગર અતર,

તે પ્રભુ ધર્મ દીખાયો ઋ૦ ૪

લાખ પચાશત કોડી સાગર લગ, સુખકર શાસન ઠાયો;  
તુઝ રતનાકર વંશ વિભૂષણ, એસો કો ન સુનાયો ઋં ૫  
કરૂણાકર ઠાકુર તું મેરો, હું તુમ ચરણે આયો,  
દ્યો પદ સેવા અમૃત મેવા, ઇતને નવનિધ પાયો ઋં ૬

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

(૨)

મિલવો મન મંદિર મેરા, હો સલૂણા સાહિબ મેરા મિલવો  
કાલ અનત થોહી તેરે દરશ બિન, ચારોં ગનિ દેવત

જીય ફેરા મિં ૧

પાંચો ઇદ્રિકે સુખરાયો, ધુમ રહ્યા મદમેં અતિ ઘેરા  
મિં ૨

આપ અરૂપી અકલ સરૂપી, કૈસેં પાઉં જિન દરસન તેરા  
મિં ૩

સમકિત જ્ઞાન પાઉં અખ તેરા, સખ મિટે મોહ મિથ્યાત  
અધેરા, મિં ૪

કહત અમૃત મુજ શાંતિ સયાને આય મિલે મન મંદિર  
મેરા મિં ૫

નેમિનાથજીનું સ્તવન

(૩)

(રાગ-અરગન્ને)

કેાન મનાવોરે રૂઠડા નેમ સોં, કેાનં

અહુઆત મામ સોં તોરન આચો, ફેરચલ રથ કેમ સો,  
કેાનં ૧

૪૦૦ જૈન ગૂજર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય-પ્રસાદી

આઠ લવાતર નેહ નિવાહી, નવમે લવ કરી એમ સો,  
કેાન૦ ૨

છોરી દીની છિનમે વાલમ, બિગર્યો પાન જ્યૌં ચોલિકસો.  
કેાન૦ ૩

રે મૃગનયની ચંદાવદની, અરજ કરો જઈ સેન સોં,  
વિરહ દિવાની રાબુલ રાની, પોહોતી પ્રિય સગ પ્રેમસો.  
કેાન ૦ ૫

સજમ આપી પદ સોં થાપી, શિવ સુખ અમૃત બેનસોં  
કેાન૦ ૬

### શ્રી પાર્શ્વજિન ચંદ્રાઉલ

(૪)

વારી જાઉરે ચિંતામન પાસકી વારી૦ ૧

નરક નિગોદમેં બહુ દુખ પાયો, ખખર લીની નહિ દાસકી  
વારી૦ ૨

બ્રમત બ્રમત તોરે ચરને આયો, દો સેવા પદ આપકી  
વારી૦ ૩

અબહી ઠેડી ગતિ ન છોડુ, લાગી સુરત પર આશકી  
વારી૦ ૪

દિલકે રમન તુ દિલકી જાને, કયા કહું બચન વિલાસકી  
વારી૦ ૫

અખય ચિદાનંદ અમૃત લીલા, દેઈ શુન પદ રાસકી  
વારી૦ ૬

# શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન

(૫)

( રાગ જંગલો—નયન જમાકડો—એ દેશી )

શાસન નાયક સોં અળ મેરી, અરજ કરણકું આયો,  
 હોજી સાહેબા અળ મુજ વાલયો શાં ૧  
 કાલ અનંતે પુદ્ગલ, આવર્તનસો બહાયો હોજી ૨  
 લમત લમત સરિતોપલ ન્યાયે, તુમ શાસન હું પાયો  
 હોજી ૩  
 અળ સેવકકું વછિત દીજે, લીજે જરા હું સવાયો હોજી ૪  
 જો તુમ તારે સોધહું જનું, તિણે કહાદિનો બતાવ્યો હોજી ૫  
 યો કરને સામી કેા ન રહે, તારક બિરૂદ ધરાયો હોજી ૬  
 આગે પીછે કુછ ન વિચારો, પારસ અયજો મિલાયો હોજી ૭  
 તુમ પદ સેવા અમૃત ક્રિયા સો, તીજે હું નવનિધિપાયો  
 હોજી ૮

(૫૬)

## શ્રી ક્ષેમવિજયજી

શ્રી પડિત વિનયવિજયજીના શિષ્ય શ્રી જ્યેષ્ઠવિજયજીની ચોવીસી  
અધુરી છે એ સ્તવનો મહ્યા છે બન્નેના રાગો અતિ સુદર છે

શ્રી ઋષભદેવનુ સ્તવન

(૧)

(હારે ઢોલા હાથણીરે આવે મલપતી, હારે ઢોલા ના કેશો)  
નાની છે નાથ સંદેશો સુણીજે જીગના ધણી.

હારે ઢોલા સાવ સોનાનારે ઘુંધરા,

હારે ઢોલા લટકતી મલકતી ચાલ.

સંદેશો સુણીજે જગના ધણી—એ દેશી.

હારે સાહેબ પ્રથમ જિણેસર પ્રણમો,

પ્રભુજી નાસેં સર્વી હુખ દૂર, સંદેશો સુણી જે મોરાનાથજી.

સાહેબ મરૂદેવી નદન સાલલો, પ્રભુજી શીરનામી કડ

અરદાસ. સંદેશો સુણી જે જગતના ધણી.

સા નાભી કુલહંસ સારીજો, પ્ર વીનીતા નયરીનો રાજ,

સા. ઇક્ષુગે વશ સ્થાપન કર્યો, પ્ર સેવે સુરનર કોઠ સં ર

આ રૂપ અનોપમ છાજતી, પ્ર મોહ્યાજી ચક્રિ રાજ સ.

સા પ્રીતી લગીરે તારા પ્રેમકી, પ્ર. જીમ ચાતુક જલધાર, સ ૩

સા તુમ થકી અમે ન વેગલો, પ્ર. માગીસું વંછીત દાન. સ.

આ. જનમ મરણ સહુ હરો, પ્ર. સિવસુખ આપો લવપાર. સ ૪



સા નાથ વિના કુણુ અહેગો, પ્ર. પ્રસન્ન થાવોરે એકવાર સ  
સા પડિત વિનયવિજયનો, પ્ર. ખેમ ગાવેરે ઉલ્લાસ.  
સ. ૫

## શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન

( ૨ )

સ્ત્રીયાની દેશી

શાંતિ જિણેસર મુઝને તુમે મલ્યા,  
અચીરા માતા નંદ વાલેસર,  
મુઝ મનનેહ સાહેળ સોભાગી,  
જેહ માહે સુખકંદ વાલેસર. શાંતિં ૧  
સોલમો સાહેળ, ચક્રી પાત્રમો,  
તરણ તારણ લગવાન, વાલેં  
ની ગુણો પણ શરણે આવી રહ્યો,  
સ્નેહ લગાવી નેં મોય તારવા. શાંતિં ૨  
સાહેળ તીર્થપતિ થયા પોતે,  
ગણુ ધર પુત્ર છે ખાસ વાં  
આપ જસ ઘણો વ્યાપીને રહ્યો સહુ,  
તુઝ ગુણનો નહીં પાર વાં શાંતિં ૩  
ચ્યાર પદ ભોગવી મોક્ષને પારયા,  
શિવરમણી સુખલેહ વાં  
તુમે તો નીરાગી સાહેળ થઈ રહ્યા,  
અમને કરો સનાથ વાં શાંતિં ૪  
સાહેળ અલગા જઈને વસીયા,  
સેવક મનમેં ધ્યાય, વાં  
વિનયવિજયનો ખેમને, મનવસ્યા,  
પ્રગટે મગલ માલ વાં શાંતિં ૫

ઇતિ પ્રથમ ભાગ સમાપ્ત.

## શેઠ નગીનભાઈ મચ્છુભાઈ જૈન સાહિત્યોદ્ધાર ફંડના પુસ્તકોનું સૂચીપત્ર.

અથાક	પુસ્તકનું નામ	કિંમત
+ ૧	અભયકુમાર ચરિત્ર ભાષાતર ભા. ૧લો	૧-૦-૦
+ ૨	” ” ” ભા. ૨જો	૦-૧૪-૦
+ ૩	વિવિધ પ્રશ્નોત્તર ભા ૧લો	૦-૧૨-૦
૪	અભયકુમાર ચરિત્ર ભાષાતર ભા ૩જો	૦-૧૨-૦
૫	વૈરાગ્ય રસમંજરી ભાષાંતરસહ	૧-૪-૦
+ ૬	શ્રાવક વિધિખાઠ હિન્દી	ભેટ.
- ૭	આનંદ સુધામિન્ધુ ભા. ૧લો	૧-૦-૦
૮	” ” ભા. ૨જો	૩-૦-૦
૯	કુમારપાલ ભૂપાલ ચરિત્ર ભાષાતર ભા ૧લો	૨-૮-૦
૧૦	” ” ” ભા ૨જો	૨-૦-૦
૧૧	શ્રી સંભવનાથ સ્તવનાવલી	૦-૧૨-૦
૧૨	જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય રત્નો અને	

તેમની કાવ્ય પ્રસાદી. ભા ૧લો પ્રેસમા

પોસ્ટેજ તથા પેકીંગ ચાર્જ બુદો

લખો:—

**શેઠ નગીનભાઈ મચ્છુભાઈ**  
જૈન સાહિત્યોદ્ધાર ફંડ : ગોપીપુરા ગેટ સામે—સુરત.

+ આ અથો સિલકમા નથી.

## શ્રી પાંચપરમેશ્વરા સ્તવન

અક્ષયેશ્વર-અત્યંત સુદૃઢ; ઉદ્ધરી-ઉદ્ધાર કરી, વૃષભાક્રિત-જેનું  
લાઘન-ચિહ્ન વૃષભ એટલે બળદ છે, નંદનીકા-પુત્રને; તાત-પિતા;  
-પારાપત-કબૂતર; એન-આજ પક્ષી, કાન્તિ-તેજ, અગજ-પુત્ર;  
રણવટ-અણમેદાન, મોહમટ-મોહરૂપી કૈનિક; અવદાત-વૃતાન્ત-યુષ્ણતા-  
સ્તુતિ કરતાં, ઉદ્યપદ-ઉચ્ચગતિ થાય એવું મોક્ષપદ.

આ સ્તવનમાં કવિ ઉદ્ધરને શ્રી ઋષભદેવ, શ્રી શાંતિનાથ, શ્રી  
નેમિનાથ, શ્રીપાર્શ્વનાથ અને શ્રીમહાવીર આખી એ મુખ્ય પાંચ  
તીર્થ કોગતીસ્તુતિ કરી છે આખું સ્તવન મૂલશા ઇંદ્રમા લખાયેલું  
છે અને શબ્દોની ઉચિત પસંદગી, પ્રાસની સકલના અને લયબદ્ધ-  
નાને લીધે એક મધુર કાવ્યકૃતિ બન્યું છે

કવિ કહે છે, ‘આ પાંચ પરમેશ્વરો અત્યંત સુદૃઢ, અક્ષમેલા  
છે, તેઓ આખા વિશ્વમા વ્યાપેલા છે અને આખા વિશ્વને તેઓ  
અત્યંત વદાલા છે ભક્ત તરફ વત્સલતા પ્રેમલતા દાખવનાર આવા  
પ્રભુ ભક્તગજનનો ઉદ્ધાર કરી, એના કર્મ કાપીને મુક્તિપદ અપાવે  
છે. નાભિનાથ અને મહાદેવી માતાના પુત્ર ઋષભદેવ જેમનું લાઘન  
વૃષભ છે, જેઓ ભરત અને જ્ઞાતીના પિતા છે અને જેઓ મોહ  
પદને ભાગી મુક્તિ આપનારા છે તેમને આપણે પ્રથમ વદન કરીએ.

આજ પક્ષીના શિકારમાંથી કબૂતરને બચાવી લઈને સાચા  
અર્થમા જગતપતિ બનનાર અદ્વૈત દેવકાન્તિ ધરાવનાર શ્રીશાંતિનાથ  
ભગવાન સાચે જ શાન્તિનું વરદાન આપવા માટે અને શાન્તિ સ્થાપવા  
માટે સમર્થ છે

બાવીસમા નેમિનાથ ભગવાન જેમનું લાઘન શબ્દ છે અને  
જેઓ સમુદ્ધિવિન્યાસના પુત્ર છે તેમણે કામદેવ પર વિજય મેળવી ગજ  
કન્યા ગાંધુલને તણ, સાધુમાર્ગ પ્રદાશ કર્યો અને જગતભાગીની ઝન  
મેળવી મોક્ષપદ આપ્યું

અશ્વસેન રાજના કુલમાં જન્મેલા અને વામારાણીના પુત્ર એવા ખેટકપુરના શ્રી બીડલજન પાર્શ્વનાથના સ્મરણથી સર્વ કાર્ય સિદ્ધ થાય છે

શ્રીમહાવીર સ્વામી સર્વ વીરોમાં શિરોમણિ સમાન છે મુક્તિરૂપી ગઢના વાસી અને જગત જેમની ઉપાસના કરે છે તે વીર પ્રભુએ મોહરૂપી મુલટનુ રણયુદ્ધમાં માન તોડી નાખ્યું મતલબ કે મોહને તેમણે પરાજિત કર્યો, એવા પ્રભુને હમેશાં હાથ જોડીને આપણે વદન કરીએ છેલ્લી કડીમાં કવિ ઉદયરત્ન કહે છે કે જિનેશ્વર ભગવાન અને એમના માતાપિતા, ગામ, ગોત્ર વગેરેનું ભાવથી સ્તવન કરતા આપણે ઉદયરૂપીરત્ન પામીએ

### શ્રીગૌતમ સ્વામીનો રાસ

છેલ્લા તીર્થંકર શ્રીમહાવીર સ્વામીના પહેલા ગણધર તે શ્રી ગૌતમ સ્વામી શ્રીમહાવીર સ્વામી દિવાળીને દિવસે નિર્વાણપદ પામ્યા અને બેસતા વર્ષને દિવસે ગૌતમ સ્વામીને કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું એ રીતે દિવાળી અને નૂતન વર્ષના પવિત્ર દિવસો સાથે શ્રીમહાવીર સ્વામી અને શ્રીગૌતમ સ્વામીનું નામ સકળાયેલું છે આથી જ દર બેસતા વરમે સવારમાં શ્રીગૌતમ સ્વામીનું સ્મરણ કરવામાં આવે છે આજે છેલ્લા સો કરતાં યે વધારે વરસથી બેસતા વર્ષના દિવસે સવારમાં ગૌતમ સ્વામીનો આ રાસ મુનિમહારાજ લોકોને સંભળાવે એવો રિવાજ છે. શ્રીવિનયપ્રભ ઉપાધ્યાયે સ ૧૪૧૨માં લખેલો ગૌતમસ્વામી વિષેનો જૂની ગુજરાતીમાં આ સૌથી પહેલો રાસ છે. વળી કવિત્વની દૃષ્ટિએ પણ આ એક ગણનાપાત્ર કૃતિ છે ઢાલમાં લખાયેલા એ રાસનું ઢાલવાગ અર્થવિવરણ અહીં આપવામાં આવ્યું છે એકાદમે સ્થળે ન્યાં અર્થ પરાગ્ર બેઠો નથી ત્યાં સંભવિત અર્થ બેસાડ્યો છે

### ઢાલ પહેલી

કમલાકર-સંગેવર, પ્રભુમવિ-પ્રણામ -રત્ન પલણિસુ-કહીશું.

સામિ-સ્વામી, ગોયમ-ગૌતમ; મણુ-મન; તણુ-શરીર; વયણુ-વચન; નિમ્નણુ-સાભગો, ભવિયા-ભવિકન્નનો, દેહ ગેદ-દેહરૂપી ગૃહમા, દીવ-દીપ, સિરિ ભરદ્વખિત-શ્રીભરતક્ષેત્ર; ખોળી-ક્ષોણી, પૃથ્વી, મહન-ગોલા; મેણિય-ત્રેણિક, નંગેસ-ગન્ન, ંકિદલ-ગિપુદલ, દુમ્મનોનું સૈન્ય, બલખ ંયુ-બળને ભાંગનાર ધણુવગ-ધન્યવર, શ્રેષ્ઠ, સન્ન-શયા, પથાગે, વિપ-વિપ્ર, બ્રાહ્મણ, વસર્ધ-વમે છે, તમ્મ-તેની, પૃથ્વી-પૃથ્વી ભન્ન-માર્ગ, પત્તી, નાણુ-તેનો, પુત-પુત્ર, ઇદ્ભૂર્ધ-ઈન્દ્રજીતિ, બૂવલય-પૃથ્વીમા, વિન્ન-વિદ્યા, વિવિદ-વિવિધ, રૂપ-રૂપ, રંભાવર-રંભાના પતિ, ઇન્દ, કચ્ચરણુ-કાયપગ, જણુવિ-જેણે, પદંજ-કમળ, રૂવે-રૂપથી, મળણુ-મદન, કામદેવ, અનંગ-કામદેવ, નિરધાગીય-નિર્ધારિત, નિશ્ચય કરીને, ધીરમે-વૈરમા, ચગિમ-ચુદ્ગ, પેખખવિ-જેઈને, નિરૂપમ-નિરૂપમ, અત્યત ચુદ્ગ, જસ-જેતું; કલિભીત-કલિયુગથી ભય પામીને, અદવા-અથવા, પૂચ્ચ-પૂર્વ, જન્મ-જન્મ, ઇણુ-એણે, અચિય-અચિત, પૂન્થા, રભા પઠિમા ગૌરી ગગાગનિ-રભા, પદ્મા, ગૌરી (પાર્વતી). ગગા અને ગનિ (કામદેવની પત્ની), વિધિ-વિધાતા, વચિય-વચિત, પંચસયા-પાંચમો, છાત્ર-શિષ્યો, પરવરિઓ-તીટળાએલો; ચગણુ-ચાગિય, નાણુ-જ્ઞાન, દેસણુદ-દર્શન, વિમોહીય-વિશુદ્ધ કરીને, સપલ-સલ, બધા, નિદાણુ-નિધાન, ભડાર, તીસો-ઝળકતો, અનિદિ-અત્યત; મુન્નણુ-મુખગિચિત

ભાવર્થ . મુક્તિરૂપી સંગેવગમા જેમનાં ચગણુકમલનો વાસ છે એવા શ્રીચીર જિનેશ્વર ભગવાનના ચગણોને પ્રણામ કરી શ્રી ગુરુ ગૌતમ સ્વામીનો ગસ કદીયુ માટે દે ભવિકન્નનો । મન, વચન અને કાયા એકાગ્ર રૂપે આ રામ સાભગો જેથી તમાગ દેહરૂપી ગૃહમા ઉનમ ગુણોનો સમૃદ્ધ આવીને વમે શ્રીજબ્દીપના ભગ્નક્ષેત્રમા પૃથ્વી-તલની ગોભારૂપ મગધ દેશ છે ત્યાં દુમ્મનોના દળના બળનું ખંડન કરનાર એવા શ્રીત્રેણિક રાજા ગન્થ કરે છે તે ગન્થમા શ્રેષ્ઠ એવું ગુખ્ય નામનું ગામ છે ત્યાં ગુણોના સમૃદ્ધના સ્થાન જેવા શ્રી વસુ-

## ૪૧૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

ભૂતિ રહે છે. તેમની પત્નીનું નામ પૃથ્વી છે તેમનો પુત્ર શ્રીધન્વભૂતિ છે, જે ચૌદ વિદ્યાના જાણકાર અને વિવિધરૂપવાળી સ્ત્રીઓ જેની સ્પૃહા કરે છે એવા છે તે આખા વિશ્વમાં સુપ્રસિદ્ધ છે વિનય, વિવેક, વિચાર વગેરે ઉત્તમ ગુણોના સમૂહથી મનોહર, સાત હાથના પ્રમાણનો દેહ ધરાવનાર અને રૂપમાં જાણે બીજા ઇન્દ્ર હોય એવા શ્રીગૌતમ સ્વામી શોભે છે એમણે પોતાના નયન, વાણી અને હાથપગ રૂપી કમળો વડે કમળોને પાણીમાં નાખી દીધાં છે એમનું તેજ એટલું બધું ચરિયાતું છે કે એ વડે એમણે તારા, ચન્દ્ર અને સૂરજને આકાશમાં ભમતા કરી દીધા છે પોતાના રૂપ વડે એમણે કામદેવને શરીર રહિત કરી નાખ્યો છે, ધીરતામાં મેરૂ પર્વતની અને ગાભીર્યની બાબતમાં સિન્ધુની સુદરતાને ઓછી કરી નાખી છે એમનું રૂપ જોઈને લોકો કંઈક બોલે છે કે જાણે કલિની બીકથી બધા ગુણોને એકઠા કરીને એમનામાં ન મૂક્યા હોય ! એટલે કે એમનામાં બધા ગુણોનો સમૂહ એકત્ર થયો હતો કવિ કહે છે કે અથવા પૂર્વજન્મમાં એમણે ચોક્કસ જિનેશ્વર ભગવાનની પૂજા કરી હશે. રક્ષા, પદ્મા, પાર્વતી, ગંગા, રતિ એ બધા ઉજળાં મને મનોહર લાગે છે પણ હકીકતમાં તો વિદ્યાતાએ એમને છેતર્યા છે ખરેખર ઉજળવળ તો જિનેશ્વર ભગવત જ છે ઇન્દ્રભૂતિની વિદ્યાનું તે જ એટલું બધું કે એની આગળ કોઈ વિદ્વાન, દેવોના ગુરુ બૃહસ્પતિ કે અસુરોના ગુરુ કવિ શુક્રાચાર્ય ટકી ન શકતા તેઓ પોતાના પાંચસો ગુણવાન શિષ્યોના પરિવાર સાથે ચાલે છે ઇન્દ્રભૂતિ હમેશા પોતાની મિથ્યા બુદ્ધિથી મોહિત થઈ યજ્ઞકાર્ય કરે છે, પણ ભવિષ્યમાં એમની આ મિથ્યાપ્રવૃત્તિ દૂર થશે અને એ નિમિત્તે એ જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર્યને વિશુદ્ધ કરનાર થશે

### વસ્તુછંદ

પહેલી પાંચ દાસને અંતે આપેલ વસ્તુછંદમાં કવિએ જે ધટ-

નાઓ દાલમાં વણી હોય છે તે જ વસ્તુ ટૂંકમાં છતાં લાવવાહી ગદ્યમાં મૂકી છે, છેલ્લી છઠ્ઠી દાલને અતે કવિએ વસ્તુછદ આપેલ નથી. આ પહેલી દાલના વસ્તુછદનો અર્થ આ પ્રમાણે છે—જ ખૂદીપમાં ભરત-ક્ષેત્રમાં પૃથ્વીની શોભારૂપ મગધદેશમાં શ્રેણિક નામના રાજા છે. ત્યાં શ્રેષ્ઠ એવું ગુપ્તર નામનું ગામ છે જ્યાં સુદર પ્રાક્ષણ વસુભૂતિ રહે છે એની પત્ની પૃથ્વી બધા ગુણોનો સમૂહ ધરાવતી, રૂપના ભંડાર જેવી છે તેના પુત્ર, વિદ્યાના તેજથી ઝળકતા એવા ગૌતમ અગ્નિ ત જાણીતા છે

## દાલ બીજી

અષ્ટવિહ—અતુર્વિધ, દેવનિકાય—દેવોનો સમુદાય, ભુવનપતિ, વ્યતર જ્યોતિષી અને વૈમાનિક એ ચાર પ્રકારના દેવોનો સમુદાય સમવસરણુ—તીર્થ કરતી પધરામણી વખતે પરિપદરૂપે એકત્ર થયેલો સમુદાય, જુતો—યુક્ત, તતખિણ—તતક્ષણ, વિરચે—રચે છે, વખાણ—વ્યાખ્યાન, શિરોવદિ—માથા ઉપર, ગયણ—ગગન, આકાશ, તરડક—વડાણ, વિમાણ—વિમાનથી, પેખવિ—જોઈ

સાવાર્થ—છેલ્લા કેવળજ્ઞાની તીર્થ કર શ્રી મહાવીર સ્વામીએ ચાર પ્રકારના દેવોની સાથે સમવસરણુમાં અતુર્વિધ સધમા પ્રવેશ કર્યો. દેવોએ ત્યાં સમવસરણુની રચના કરી તે જોઈ મિથદષ્ટિવાળા રાજ કરવા લાગ્યા ત્રણે ભુવનના ગુરુ સમાન શ્રી મહાવીર સ્વામી જ્યારે એ સમવસરણુમાં સિદ્ધાસન પર બેઠા ત્યારે તે જ દાણે મોઢ જાણે અદૃશ્ય થઈ ગયો અને દિવસ ભિગના ચોર લોકો આમનેમ નાગી જાય તેમ તેઓ ચાલ્યા ગયા. શ્રી મહાવીર પ્રભુ પધાર્યો એ વખતે આકાશમાં દેવદુદુભિ વાગ્યા, દેવોએ ત્યાં ફલની વૃષ્ટિ કરી અને આમ છત્ર શોભવા લાગ્યા જિનેશ્વર ભગવાનના રૂપ પ્રત્યે જાણે આપુ જગત મોહિ હતુ એ સમયે પ્રભુએ જે વ્યાખ્યાન આપ્યું તે જોજન સુધી સભાગાતુ હતુ અને સૌને જ્ઞાનિ પમાડનારી

એમની ઉપશમ રસથી ભરેલી વાણીની અમીવર્ષી ચારે બાજુ થવા લાગી હતી જિનેશ્વર ભગવાનની આ વાણી સ્પષ્ટિત્વ માટે દેવો, મનુષ્યો, કિન્નરો અને રાજાઓ આવવા લાગ્યા એમનું તેજ ઝળકતું હતું અને એમના વિમાનના આગમનથી આકાશ રણુકવા લાગ્યું હતું એ જોઈને ઇન્દ્રભૂતિ મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યો કે આ દેવ તાઓ જે આકાશમાંથી આવી રહ્યા છે તે મારા યજ્ઞમાં આવી રહ્યા છે, પરંતુ તીર કે વહાણની જેમ વેગથી વહેતા તેઓ સમવસરણુમાં પહોંચ્યા આથી ગૌતમ અભિમાનથી બોલવા લાગ્યા અને ક્રોધથી તેમનું શરીર ધ્રુજવા લાગ્યું. તેઓ બોલ્યા કે મૂર્ખ અને અજ્ઞાન લોકો અજ્ઞાણતા બોલે તો તે હજુ સમજી શકાય, પરંતુ દેવો જે જ્ઞાણકારો છે તેઓ આમ કેમ કોલી ગયા? કોઈ જ્ઞાણકાર મારી આગળ આમ બોલી જ કેમ શકે? અને મેરુ જેવી એમને (મહાવીર સ્વામીને) ઉપમા જ કેમ આપી શકાય?

### વસ્તુ છંદ

નાથુ-જ્ઞાન, સુરમહિય-દેવથી પૂજાયેલા, પત્ત-પ્રાપ્ત, પામ્યા; નાદ-નાથ. તિહિ-ત્યા દેવેહિ-દેવોથી, નિમ્મવિય-નિર્મિત, બનાવેલું, ઉન્નમેય કરે-પ્રકાશિત કરે છે

જ્ઞાનસ પન્ન, દેવોથી પૂજાયેલા, સસારમાંથી તારનાર નાથ એવા શ્રીવીર જિનેશ્વર ભગવાન પાવાપુરીમાં પંચાર્યા તે વખતે દેવોએ ત્યાં ઘણું સુખ આપનાર એવા સમવસરણુની રચના કરી જિનેશ્વર ભગવાન, સૂર્યની જેમ, જગતને પ્રકાશિત કરે છે સિદ્ધાસને સ્વામી ગણા અને ત્યાં જયજયકાર થયો

### ઢાલ ત્રીજી

બુદ્ધેવ-આલ્મણ, વિબુધ વધુ-દેવોની પત્નીઓ, પ્રતિદારજ-પ્રતિદાય, વિવર્જિત-છોડીને, સુગ્ધ-દેવાગનાઓ, દ્રાસીસ (કપિશીર્ષ)-કાગરા, નામેણુ-નામથી, સદસકિંગણુ-મૂર્ય, વેદપએણુ-વેદના પદોથી, ફેડે-ફર



કરે; સવે-સવે, લગતે-લકિતથી, સીસ-શિષ્ય, પચસયાસુ-પાંચસો સાથે, અગ્નિભૂર્ધ-અગ્નિભૂતિ, ગણુહર-ગણુધર, રચણુ-રત્ન; અગિયાર ગણુધર રત્નો તે ઈન્દ્રભૂતિ, અગ્નિભૂતિ, વાયુભૂતિ, વ્યક્ત, સુધર્મા, મહિત, મૌર્યપુત્ર, અકપિત, અચલશ્રાતા, મેતાર્ય અને પ્રભાસ, જગ-સયલ-સકળ જગતર્મા

**ભાવાર્થ**—ત્યાર પછી ઈન્દ્રભૂતિ આઠાણુ ધણા અભિમાનથી ગર્જના કરતા, હુકારો કરતો જિનેશ્વર કોણુ છે એ જોવા સમવસરણુ તરફ આવવા લાગ્યા પ્રથમ તો એણે જોજનભૂમિ સુધીનું સમવસરણુ જોયું દશે દિશામાથી એણે સમવસરણુ તરફ દેવોને અને દેવોની પત્નીઓને આવતાં જોઈ એણે મણિમય તોરણુ, ૬૩, ધન અને ગદના નવા નવા કાગરા વગેરે નિહાળ્યા સમવસરણુમા ખેઠેલા પ્રાણીઓ એક બીજા પ્રત્યેનું નૈસર્ગિક વેર ભૂલીને ખેડા હતાં એ સમયે દેવોએ રચેલ અનેક પ્રાતિહર્ય પણુ દેખાતા હતા સમવસરણુ વખતે જે આઠ પ્રાતિહર્ય જિનેશ્વર લગવાન માટે રચાય છે તે આ પ્રમાણે છે —  
(૧) અશોક વૃક્ષ (૨) દેવોની પુષ્પ વૃષ્ટિ (૩) દિવ્ય ધ્વનિ (૪) આમર (૫) આસન (૬) લામણકલ (૭) હુદુલિ (૮) આતપત્ર

અશોકવૃક્ષં સુરપુષ્પવૃષ્ટિ દિવ્યધ્વનિશ્વામરમાસનં ચ ।

ભામણ્ડલ દંદુભિરાતપત્રં સત્ પ્રાતિહર્યાણિ જિનેશ્વરાણાં ॥

ઈન્દ્રભૂતિ ન્યારે સમવસરણુર્મા આવે છે ત્યારે વિચાર કરે છે કે અહીં તો દેવો, મનુષ્યો, કિન્નરો, શ્રેષ્ઠ અશુરો, ઈન્દ્ર, ઈન્દ્રાણી, રાજાઓ વગેરે પ્રભુના ચરણની સેવા કરે છે એણે વીર જિનેશ્વરનું સૂર્ય જેવું તેજસ્વી સ્વરૂપ જોયું અને મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યો કે ખરેખર આ બધું અસંભવિત શું સંભવિત જણાય છે? કે પછી ઈન્દ્રજાની આ રચના છે? મને તો આ નુ છે તે સમજતું નથી, તે વખતે ત્રિભુવન ગુરુ શ્રી મહાવીર સ્વામીએ ઈન્દ્રભૂતિને એનું નામ દઈને બોલાવ્યો એ પછી ઈન્દ્રભૂતિએ પોતાના મનમા જે કઈ ઇચ્છાઓ હતી તે પૂછી. ઈન્દ્રભૂતિ એ આઠાણુ હતો અને વેદનો જાણકાર હતો

એટલે પ્રભુએ વેદના પદો વડે એની શકા દૂર કરી એથી ઈન્દ્રભૂતિ પ્રભાવિત થયો પોતાનું માન મૂકી, અભિમાન મૂકી પ્રભુના ચરણમાં એણે ભક્તિથી પોતાનું માયુ નમાવ્યું એણે પોતાના પાંચમો શિષ્યો સાથે પ્રભુ પાસે વ્રત લીધું અને તેમાં પોતે પહેલો શિષ્ય ગૌતમ બન્યો પોતાના ભાઈ ઈન્દ્રભૂતિએ મહાવીર સ્વામી પાસે વ્રત લઈ સયમ ધારણ કર્યો છે એવી વાત સાભળીને અગ્નિભૂતિ પણ ત્યાં આવ્યો પ્રભુએ અગ્નિભૂતિને પણ એનું નામ ઈઈ બોલાવી એને આશ્ચર્યચકિત કર્યો અને એને પણ ઉપદેશ આપ્યો આમ અનુક્રમે વીર પ્રભુએ અગિયાર ગણધરો સ્થાપ્યા અને સયમ સાથેના બાર વ્રતનો લોકોને ઉપદેશ આપવા લાગ્યા પછી એ રીતે તપશ્ચર્યા કરતા ગૌતમ સ્વામી પોતે નિહાર કરવા લાગ્યા અને સકળ જગતમાં સયમ ધર્મનો જય જયકાર કરવા લાગ્યા

### વસ્તુ છંદ

પહોતો-પહોચ્યો, સસા-સગય, ચરમનાદ-છેલ્લા પ્રભુ મહાવીર સ્વામી, કેડ-દૂર દૂર, ભવદ-ભવથી, વિગત વિરક્ત, બોધિ બીજ-સમ્યક્ત્વનું બીજ, મિડખા-ગિજા ઉપદેશ, ગણુદગ્ધ-ગણુધરપદ, સપત્ત-પામ્યા

ઈન્દ્રભૂતિ અભિમાન પૂર્વક ટુકાગે કરી, ક્રોધથી કપતો સમવસ-ગણુમાં તુન આવી પહોચ્યો ત્યાં મહાવીર સ્વામી, છેલ્લા તીર્થ કર એના મનના બધા સગય દૂર કરવા લાગ્યા અને એથી એના મનમાં સમ્યક્ત્વનું શુદ્ધ બીજ જન્મવા લાગ્યું ગૌતમ સ્વામી એ રીતે ભવથી વિરક્ત બન્યા તેમજ દીક્ષા લીધી અને પ્રભુ પાસે ઉપદેશ ગ્રહણ કરી તેઓ ગણુધરપદ પામ્યા

### ઢાલ ચોથી

સુવિદ્યાણુ-સુપ્રભાત, પચેલિમ-પરિપક્વ, બગબગ પુષ્ટ થયેલું; અમિય સગે-અમૃતનું સગેવડ, નિયનગણે-પોતાની આખે, ભવિયાજાણુ

ભાવિષ્યજ્ઞતા; પરિણાદ-પ્રતિબોધ; મેજર-માં, મસા-અંશ; મુનિપત્ર-  
મુનિપત્ર, શ્રેષ્ઠ મુનિ, અંદિય-અંદેશ, દિદ્વિશ-દીક્ષા

ભાનાર્થ—આજનો દિવસ સાચો કાચો છે; આજ પુણ્ય  
પ્રાપ્ત કરી લે. આજે અમૃતના સગેવર સમાન શ્રી ગૌતમ સ્વામીને  
લેવા મળ્યા.

શ્રી ગૌતમ સ્વામી ગણધર પોતાના પાશ્વર્યે મુનિઓ સાથે ગ્યજે  
ગ્યજે વિદાર કરવા લાગ્યા અને ભાવિષ્ય જ્ઞતાને ઉપદેશ આપવા લાગ્યા.  
સમગ્રસંગ્રહમાં ખીન્નઓને જે કંઈ શક થાય તે પોતે અવધિજ્ઞાનથી  
જાણી લઈને ખીન્ન ઉપર ઉપકાર કરવાને તે શકા તેઓ મહાર્ગર  
સ્વામીને પૂછતા અર્થા ખીન્ન મુનિઓનો સશય ગૌતમ સ્વામી અને  
મહાર્ગર સ્વામીના પ્રશ્નોન્વરથી ટૂંકી જતો ગૌતમ સ્વામી જ્યાં જ્યાં  
જેતે જેતે દીક્ષા આપતા તેને તેને દેવળ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થતું. પોતાની  
પામંતો કંઈ નહોતું, જતા આ રીતે ગૌતમ સ્વામી ખીન્નઓને જ્ઞાન આપતા  
દતા ગૌતમ સ્વામીને પોતાના ગુરુ ઉપર ભક્તિ થઈ હતી, અનુગ્રાહ થયો  
હતો તેઓ મહાર્ગર સ્વામી પ્રત્યે ગગન ધગવતા દતા નેથી તેમને દેવળ-  
જ્ઞાન પ્રાપ્ત થતું નહોતું. તે મુનિ આશ્વપદ પર્વત પર અહીં ચેત્રીમે  
નિતેશ્વરની પ્રતિમાને વદન કરે તો તે પોતાની આત્મસંપ્રિયતા અને  
દેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી મેલે જાય એટલે કે એ નેના છેલ્લા ભવમા તેને  
છેલ્લો જ વાર દેવ ધાગણુ સંગતો મેલે પ્રભુની આવી દેવતા સામગીને  
ગૌતમ મુનિ આશ્વપદ તીર્થતરફ ગયા ત્યાં આગળ પદ્મમાં નાપનોએ  
એમને આવના નેધ્યા તેઓ વિચાર કરવા લાગ્યા કે અમે ઉપ તપ  
અર્થા કરી કરીને અમારા ગરીબને લીધું કરી નાખ્યા છે જન અમા-  
રામાં એ શક્તિ નથી કિયજી તો આ તો ભગે ગરીબવાળા, દાસીની  
જેમ ગાનના લગણાય છે તેઓ આશ્વપદ ઉપર કેમ કરીને અગે ?  
જનાં પોતે કિયજી અહીં જશે એવું મોટું અધિમાન ધગવતાગ એ લગે  
છે એમ નાપમે વિચાર કરવા લાગ્યા પશુ એટલામા તો ગૌતમમુનિ  
આગ્યા અને અર્થના કિંદોનો ટેમો લઈ તેઓ આશ્વપદ પર્વત ઉપર ચડી

ગયા ત્યાં તેમણે ભરત મહારાજે રચેલી સુવર્ણ અને રત્નની જિનેશ્વર ભગવાનની પ્રતિઓ જોઈ અત્યંત આનંદ થયો, પોતપોતાની કાયાના માપ પ્રમાણે રચેલી ચોવીસે તીર્થ કરેની પ્રતિમાને ચાર દિશામાં સ્થાપવામાં આવી હતી તેને પ્રણામ કરી ગૌતમ સ્વામી ધણો આનંદભાસ અનુભવવા લાગ્યા અને તેઓ ત્યાં રહેવા લાગ્યા ત્યાં આગળ એમણે, વજ્ર સ્વામીનો જીવ, જે તે સમયે તિર્યક્ષ્ણતક દેવ હતો તેને પ્રતિબોધ આપવા માટે શાસ્ત્રમાથી પુડરીક કડરીકનું પ્રકરણ લખાવ્યું. અષ્ટાપદ તીર્થ પરથી પાછા ફરતા ગૌતમ સ્વામીએ બધા તાપસોને પ્રતિબોધ ક્યો એથી બધા તેમને અનુસરવા લાગ્યા, જાણે કે તેઓ એ બધા તાપસોના જુથના અધિપતિ ન હોય! ગૌતમ સ્વામીએ ખીર, ખાડ અને ઘી આણીને એમાં પોતાનો અમૃત ઝરતો અગૂઠો રાખી એક જ પાત્રમાંથી બધા તાપસોને પારણું કરાવ્યું, કારણ કે અમી ઝરતા અગૂઠાથી એમનું પાત્ર અક્ષયપાત્ર બની ગયું હતું બધા તાપસોને આ રીતે ખીર મળી એ નિમિત્તે તાપસોના મનમાં શુભભાવ ઉત્પન્ન થયો આ રીતે પાત્રસોને તો ત્યાંને ત્યાં જ સાચા ગુરુ તરીકે ગૌતમ સ્વામીનો ભેટો થયો ગૌતમ સ્વામીએ તેમને પારણું કરવા નિમિત્તે જે કવલ એટલે કાળિયો આપ્યો તે તાપસોને માટે કેવળજ્ઞાન-રૂપી કાળિયો બની ગયો બીજા પાત્રસો તાપસોને જિનેશ્વર ભગવાનની મેઘની જેમ ગાજતી અમૃત જેવી વાણી સાંભળીને કેવળજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું.

## વસ્તુ છંદ

આમ અનુક્રમે જ્ઞાન સપન્ન એવા, પદરસો શિષ્યોથી વીટ-ળાયેલા, જેમના પાપ દૂર થયા છે તેવા ગૌતમ સ્વામી જિનેશ્વર ભગવાનને વદન કરે છે જગગુરુના વચન જાણી પોતાની જાતને નિદના જ્ઞાત્રી શ્રી મદાવીગ સ્વામીએ કહ્યું “હે ગૌતમ! ખેદ ન કર. કાગણુ કે છેવટે તો આપણે બંને સરખા જ થવાના છીએ ”

## ઢાલ પાંચમી

કણ્યપઉમેસુ-સુવર્ણ કમળમા, ઉમાહિઓ—આનંદમાં આવ્યો, સંવસિય-રહીને.

**ભાવાર્થ**—આમ પૂનમના ચદ્રની જેમ શોભતા મહાવીર સ્વામી બહોતેર વર્ષ સુધીના પોતાના આયુષ્ય દરમિયાન ભારત વર્ષમાં વિહાર કર્યો પોતાના સધની સાથે સુવર્ણના પદ્મમા પોતાના ચરણકમળ રાખતા એવા તેઓ પાવાપુરી નગરીમા આવી પહોચ્યા એમણે જ્યારે જોયું કે ગૌતમ સ્વામી દેવ શર્માને પ્રતિષેધ કરે છે ત્યારે મહાવીર સ્વામી પરમપદે એટલે કે મોક્ષે સિધાવ્યા એ વખતે દેવને પ્રતિષેધ આપી પાછા ફરતા ગૌતમ સ્વામીએ આ જાણ્યું એથી એમના મનમા વિષાદ ઉત્પન્ન થયો એમને લાગ્યું કે પોતાનો અત સમય પાસે આવેલો જાણી પ્રભુએ મને જાણી જોઈને પોતાની પાસે ન રાખ્યો ખરેખર ત્રિભુવનના એ નાથ જાણતા હોવા છતાં લોક વ્યવહાર બરાબર ન પાળ્યો, ગૌતમ સ્વામી ખિન્ન થઈને કહે છે, “મારું બહુ લાલુ કર્યું પ્રભુ ! તમારા મનમા એમ કે હું કેવળજ્ઞાન પામીશ અથવા તમે મનમા વિચાર્યું હશે કે હું બાળકની જેમ તમારી પાછળ ચાલવાની હઠ લઈશ માટે તમે મને આવી રીતે ભક્તિમા બોળ્યો ને ? આપણો જે એકધારે સ્નેહ હતો તે પણ હે નાથ ! તમે સાચ્યો નહિ ? આમ શરૂઆતમા ગૌતમ સ્વામીને આવા આવા વિચારો આવે છે પરંતુ પછી એમને સમજાય છે કે મહાવીર સ્વામી સાચા પિતરાગ હતા અને માટે જ એમણે સ્નેહનું લાલન પાલન ન કર્યું. આ પ્રમાણે વિચાર કરી તે સમયે ગૌતમ સ્વામીનું ચિત્ત જે રાગવાળું હતું તે વૈરાગ્ય તરફ વળ્યું આથી આટલા વખત સુધી જે કેવળજ્ઞાન તેમની પાસે ઉલટ બેર આવતું હતું, પરંતુ તેમના મહાવીર સ્વામી પ્રત્યેના રાગને લીધે અટકી જતું હતું તે કેવળજ્ઞાન એમને ઉત્પન્ન થયું એમના આ કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્તિના પ્રસંગના મદિમાનો જગજગદ્દાર દેવો ત્રણે ભુલમાં ફરે છે. ગૌતમ સ્વામી ગણુધર વ્યાખ્યાન આપે છે કે જેથી ભાવિકજનો ભવ તરી જાય

## વસ્તુછંદ

પ્રથમ ગુણધર ભગવાન પચાસ વર્ષ ગૃહસ્થામમાં રહીને, ત્રીસ વર્ષ સયમને શોભાવીને બાર વર્ષ શ્રી કેવળીપર્વાયમાં રહ્યા ત્રણે ભુવનના લોકોથી વદાયેલા, રાજગૃહ નગરીમા રહેલા, બાણ વર્ષના આયુષ્યવાળા, ગુણના ભગાર જેવા શ્રી ગૌતમસ્વામી મોક્ષે જશે

## ઢાલ છઠ્ઠી

સહકાર-આમો, પરિમલ-સુગંધ, કણુચાયલ-કનકાયલ-સોનાનો પર્વત, ગોતમ-ગૌતમ, નિવગ્ને-વસે છે, મહુચર-ભમરાઓ, રાજવ-કમળ, રચણાચર-રત્નાકર, રચણુ-રત્ન, અખર-આકાશ, નિશિ-રાત્રિ, શશિહર-ચન્દ્ર, સુરતરુ-કલ્પતરૂ, સહસકર-સૂર્ય, પૂરવ-પૂર્વ; દિસિ-દિશામા, પચાનન-સિહ, મયગલ-હાથી, ભુયમલ-ભુજબલ, સામોય-સ્વામી, ગુણીજે-રત્નિ કરીએ, સમગ્ગહ-સમગ્ર, બધા, સય-સો, સીઝે-સિદ્ધ થાય, ગણુહર-ગણુધર, લખ્ખે-પામે, સાસય-શાશ્વત, ચઉવિદ સધ-ચતુર્વિધ સધ, એટલે સાધુ, સાધ્વી, આવક, આવિકા, તતખણુ-તત્ક્ષણ, કામગવી-કામધેનુ, પ્રણવ-ઝૂં, પણવખખર-ઝૂંનો અક્ષર, માયાખીજ-હીં, ધુરિ-શર્યાતમા, શ્રોમતિ-લક્ષ્મી

આ ઢાલમા કવિ ગૌતમ સ્વામીની સિદ્ધિને અવનવી ઉપમાઓ આપી વર્ણવે છે અને એ સિદ્ધિનો મહિમા બતાવે છે કવિ કહે છે કે જેમ આબાડાને કાયલ ટહુકે, જેમ ફૂલોના વનમા સુગંધ મહેકતી હોય છે, જેમ ગગાજળમા લહરીઓ ભઠતી હોય છે, જેમ કનકાયલ તેજથી ઝળકતો હોય છે તેવી રીતે ગૌતમ સ્વામીનો સૌભાગ્યનિધિ ગોભે છે જેમ માનસરોવરમા હસો રહે છે, જેમ દેવાને માથે સુવર્ણના મુગટ ગોભે છે, જેમ કમલના વનમા ભમગઓ રોભે છે, જેમ રત્નાકર રત્નોથી વિલસે છે, જેમ આકાશ તારાઓથી વિકસે છે તેમ ગૌતમના ગુણો વિકાસ પામે છે જેમ પૂનમની રાતે ચન્દ્ર ગોભે છે, જેમ કલ્પવૃક્ષનો મદિમા જગતમાં જાણીતો છે, જેમ પૂર્વ દિશામાં

સૂર્ય પ્રકાશ છે, જેમ પર્વત પર સિંહ ગર્જના કરે છે, જેમ શ્રેષ્ઠ પુરુષોને ધરે હાથી શોભે છે તેમ જિનશાસનમાં આ શ્રેષ્ઠ મુનિ શોભે છે

જેમ કલ્પવૃક્ષની શાખાઓ શોભે છે, જેમ ઉત્તમ માણસોના મુખમાં ભાષા મધુરી લાગે છે, જેમ વનમાં કેતકી પોતાનો મધમધાટ ફેલાવે છે, જેમ રાજાનું ભુજાગળ ચમકે છે, જેમ જિનમંદિરમાં ધંટનો અવાજ રણકે છે, તેમ ગૌતમસ્વામીની લબ્ધિની કીર્તિ ચારે બાજુ પ્રસરેલી છે જેના હાથમાં ત્રિતામણિ મળ્યો હોય તેમ, જેમ કલ્પ વૃક્ષ મનની કામનાઓ પૂર્ણ કરે છે, જેમ કામકુલ આખો વશ થયો હોય તેમ, મનની ઈચ્છા બધી પરિપૂર્ણ થતી હોય, અષ્ટ મહાસિદ્ધિ બધી ફાડતી આવીને મળતી હોય તેમ—આ બધાને માટે ગૌતમ સ્વામીને અનુસરો

પ્રભુવ અક્ષર એટલે કે ઐ પહેલાં લખવો પછી માયાબીજ એટલે હ્રીં સાંભળવો, શ્રીમતિ એટલે શ્રીની શોભા થાય છે દેવામાં પહેલાં અરિહંત પ્રભુને નમવું અને પછી વિનયમાં પ્રભુત્વ ધરાવનાર ઉપાધ્યાયની સ્તુતિ કરવી આ મંત્ર પ્રમાણે ગૌતમ સ્વામીને વદન કરવા. ગૌતમ સ્વામીની સ્તુતિ કરવાનો મંત્ર આ પ્રમાણે છે —

ૐ હ્રીં શ્રી અરિહત ઉવજ્જાય ગૌતમાય નમઃ ।

કવિએ આ મંત્ર આ કડીમાં ગોઠવી દીધો છે અને દરેક લીટીમાં એનો ક્રમ બતાવ્યો છે

દેટલાક માણસોને ગામેગામ વગીને કઈ કઈ કાર્યો કરવા પડે છે, દેશાંતરમાં લામવું પડે છે. પંતુ સવારના પહોંચ્યા બીડીને જે માણસ ગૌતમ સ્વામીનું સ્મરણ કરે છે તેના સર્વ કાર્યો તત્કાલ સિદ્ધ થાય છે અને તેને ધરે સમૃદ્ધિના ભંડાર ભગવ છે સવત ૧૪૧૨ના વર્ગે, ગૌતમ સ્વામી ગણધર્મના દેવગજાન પ્રાપ્તિના દિવસે આ મોટો ઉપકાર થયો છે એ દિવસે આ મગજ લાગીને, પર્વને ઉત્સવ કરીને ત્રિદિ, ત્રિદિ અને કલ્યાણની પ્રાપ્તિ કરે

ધન્ય એ માતાને જેણે ગૌતમ સ્વામીને જન્મ આપ્યો, ધન્ય એ પિતાને જેના કુલમાં એ અવતર્યા અને ધન્ય એ સદ્ગુરુને જેમની પામે એમણે દીક્ષા લીધી એવા વિનયવત વિદ્વાના ભડાર જેવા, જેમના ગુણોનો પાગ કાઠ ન પામી શકે એવા ગુરુ શ્રી ગૌતમસ્વામીને વદન કરીએ

ગૌતમસ્વામીનો આ રાસ જે કાઠ ભણશે, સાલળશે, તેને શાશ્વત સુખની પ્રાપ્તિ થશે માટે આ રાસ ભણીને ચતુર્વિધ સર્વને રળિયાત કરો અને ઋદ્ધિ, વૃદ્ધિ અને કલ્યાણની પ્રાપ્તિ કરો

## ૨. જયસાગર ઉપાધ્યાય

### શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (પૃ ૧૬)

મુવિદ્યાણુઉ—મુપ્રજાતમા, જર્ઘ-જે, ત્યાઁ, વિસદ્વિજ્ઞેસ-ઋષભ જિનેશ્વર, ઉદ્ધસર્ઘ-ઉદ્ધમે, આનદ પામે, ભલ્લર્ઘ-ભલ્લો, મુંદર, દિણ્ણેસ-મૂર્ધ, દિયર્ઘ-દૈયામા, માયનાય-માતાપિતા, અવરુ-ખીજો, મહ-મારો; મુદ્ધાણુદિ-મુગ્ધાને, સય-ગત, મો

કવિ આ સ્તવનમાં કહે છે કે આજ મેં વહેલી પગેદમા શ્રી ઋષભ જિનેશ્વરને ત્યાં જોયા ત્યાં જેમ મૂર્ધના ઉદ્યયી કમળને આનંદ થાય તેમ મારા નયનકમળને આનંદ થયો મારા શેભેરામ ઉત્સાસ અનુભવવા લાગ્યા દૈયામા અપાર આનંદ થવા લાગ્યો. આદિ જિનેશ્વરને જોઈ જાણે હું નયનથી અમૃતગંધ ઝીલવા લાગ્યો. પ્રભુના દર્શનથી હું દીનતા અને શરણાગતિનો ભાવ અનુભવવા લાગ્યો. મેં કહ્યું: હે પ્રભુ! તમે મારા માતાપિતા છો, તમે જ મારા આધાર છો, આ સસાગમાં મારે તમારા સિવાય ખીલુ કાઠ નથી

કેટલી કડીમાં કવિ કહે છે, “શ્રી જયસાગર ઉપાધ્યાયે આ પદની ગ્યના કડી છે મધુર વાણીથી જે કાઠ યોગ્ય અવસરે એ ગાગે એ ઘણું સુખ પામશે” કવિએ આ અર્થની કડી દરેક તીર્થ કરના સ્તવનને અતે આપી છે



## શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૬)

સતિ-શાંતિ, દુહ-દુષ્પ, જિણેસર-જિનેશ્વર, સતિકર-શાનિકર,  
શાંતિ આપનાર, ભાવિહિ-ભાવથી, સુહ-સુખ, નક-નષ્ટ, સિરિ-શ્રી;  
વયણુ-વચન, મારી-મરકી, ટલી-ચાલી ગઈ,

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે શ્રી શાંતિનાથ ભગવાન ખરેખર શાંતિ  
આપનાર છે, ભવદુષ્પમાથી પાર ઉતારનાર છે માટે તમે તેમની સારી  
લક્ષિથી અને ભાવથી સેવા કરો ખીજી અને ત્રીજી કડીના કેટલાક  
શબ્દો ખડિત હોવાથી તેનો શબ્દાર્થ અસ્પષ્ટ છે, પરંતુ તેનો ભાવાર્થ  
એ છે કે મરકીના રોગને શાંત કરનાર એવા શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુની  
સેવાથી દુષ્પ નષ્ટ થાય છે અને સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે એવા પ્રભુની  
વાણીથી અમૃતની વર્ષાથી દુષ્પથી દાવાનળ હોલવાઈ જાય છે અને  
સુખથી વેલી પ્રાપ્ત થાય છે

## શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૭)

રયણુ-રત્ન, મયણુ-મદન, કામદેવ, ભવતીર-મોક્ષ, મરગય-  
મરકત મણિ,

કામદેવની વિડબના કરનાર, ગિરનાર પર્વત પર મોક્ષ-સુખ  
પામનાર એવા શ્રી નેમિનાથ જિનેશ્વરને હું વદન કરું છું ગિરનાર  
તીર્થોમાં એક વિશિષ્ટ તીર્થ છે, જે પર્વત પર શ્રી નેમિકુમાર મરકતના  
રત્ન સમાન ગોળે છે નેમિનાથના દર્શનથી સદ્કાર્યોનો ભંડાર ભરાય  
છે, અને હૃદયનું દારિદ્ર્ય અને ચિત્તના વિકાર શમી જાય છે

## શ્રી પાર્વનાથ જિન સ્તવન (પૃ. ૧૭)

પાસ-પાગ, જળ, નમિલિ-નમીને, પુગિનિ-નગરમા, નિન્જગિનુ  
દણી નાખને.

આપ એક જ આશાથી જતા સમાન છો, માટે હે પ્રાશ્નપ્રભુ  
મારી આત્મા પૂરી કરો તમાગ ચગગુકમળના નગરકારથી ભવ્ય  
જતોના ભવઃપા દુષ્પની જાળ તરીકે જાય છે જીનયવા અને થંભણુ

(અનન્ય પાર્શ્વનાથ, ખલાત) નગરીના પાર્શ્વનાથ ભગવાન જ્યવત છે એવના દ્વંન કરી એમને બેઠવાની મારી ઈચ્છા છે કે જેથી મારા ભવકર્મી આ ભવનો અત આવે આદ કમનિ જેમજે ખપાવી દીધા છે અને નોતમિદિનુ જેમજે સુખ મેળવ્યુ છે એવા પાર્શ્વનાથ પ્રભુનો જગતમા જ્ય થાય અને મારા મનની આત્મા તેઓ પૂર્ણ કરે

### શ્રીચીર જિન સ્તવન ( પૃ ૧૯ )

જન્મ-જન્મ, સકલ-સકળ, ઉચિત-ઉચત, મજોગદ-મતોગથ;  
અચ્ચ-પૃ-ઉતે, પમાય-પ્રમાદ, ઈશિ-આ, અદવા-અથવા, અન્ન-અન્ન, અર્ચ-સિદ્ધ થાય, ગદનશુએ-એકાનમા, કાલ-કાય

અગ્ન જન્મ, સકળ ઉચત, સગ્ન મતોગથ હોય અને એકાનમા પ્રભુના ગગણની પૂજ કરી હોય તો મ્મ કાય' સિદ્ધ ન થાય? મનકળ કે કાય સિદ્ધ થાય જ આ પદેથી કરીની ખીલ લીટીમા છાપમૂલ છે જેનો ઉપર પ્રમાણે અર્થ એવાડો છે મૂળ દમ્નપ્રતમા દ્વાય ગમ્મ કે હોય તો ખીને અર્થ પણ સભવિત થાય ખીલ કોમાં રિ દે કે કે ગગદેપથી વન વર્, મન વચન કે કાયાથી જે રઈ પ્રથ પ્રમાદ મે દ્યો હોય તો તે માટે નુ મના મારી શ્રીચીર જિને-અન્ના ગગ્નમા માથુ નમાવુ છુ આ ભવમા અથવા અન્ય ભવમા હુ તમાની મેવા કરુ એ માટે હુ પ્રભુ! તમે મારા પર દૃષા કરો.

### ૨ શ્રીલાવાગ્યમ્મમય

#### શ્રીનેમનાથ સ્તવન ( પૃ. ૨૨ )

પાયક-પાયકળ, મોવન-મોનાના, પન્નુનકિ-પમેનુ, ચાલ-ચાક  
ગાનની નાચી-જેવા માટે એવાની પગથિયાવાળી ગ્યના.

૧. અવતમા રિએ ગાનુની નેમનાથ પ્રત્યેની ઉક્તિ ગુરુ કરી કે ગાનુ દમે છે, 'દે નાય' હુ તમાને નર ભવની આ છું. મો ને તમે તેમજે આવેવા પાડ, કેમ આપ્યા નર હો? અચ્ચા પાડ '૧', નાચી વાળી તમાની જન જેના અપાડ આનન્દ થાય છે

તમારે કાને સોનાના કુડલ છે અને કઠમાં નવસેરનો હાર છે. શ્રેષ્ઠ હાથી પર બેઠેલા તમે સર્વ શણગાર સાથે શોભી રહ્યા છો મોટો મડપ તૈયાર કરાવ્યો છે નવી માચી કરાવેલી છે સ્થળે સ્થળે શોભતી તમારી જાન ખરેખર જોવા જેવી છે

બલહદ્ર અને કૃષ્ણ તથા મોટા રાજાઓ તમને માને છે અને બધા દેવો તમારા અવર્ણનીય સ્વરૂપની સેવા કરે છે સાસરુ સ્વાભાવિક રીતે મનને ગમે એવું છે અને પિયર પણ પનોતું છે જો પ્રિયતમ યૌવનમા આલ્યા જાય તો હુ શુ કરુ ? કર્મની ગતિને કોઈ પહોચી શકતું નથી'

સ્વામી ( નેમિનાથે ) એ સારથિને પૂછ્યું કે ' આ બંને વાડમા શુ ભર્યું છે ?' સારથિએ કહ્યું કે 'એમા પશુઓ તમારા સત્કારમાં ભોજન માટે રાખવામા આવ્યા છે' એ વખતે હરણી હરણને કહે છે, ' તે' પોદાર ક્યા કર્યો ? જો નેમિકુમાર આવ્યા ' એ પ્રમાણે સાગર સાગરીને અને ગેઝ રોઝડીને કહે છે પછી નેમિનાથ લગવાન સારથિને કહી પશુઓને છોડાવી મૂકે છે તેઓ લગ્ન કર્યા વિના તોરણથી પાછા ફરે છે અને સયમ ધારણ કરે છે તેમજ દીક્ષા લેતી વખતે વરસીનન ઝોટલું બધું આપ્યું કે જેથી આખી પૃથ્વી ભરાઈ ગઈ આરિય લઈ ગિરનાર પર તેઓ ગયા ગજુડ કહે છે કે ' હે નાથ ! તમે કારણ વગર મારા પર આટલો બધો રોષ શાને કર્યો ? ગિરનાર પર વીજળી, ગર્જના ને વ્રષ્ટિ થઈ સદસાવનમા સરોવર ભરાયું, પણ તમારી સ્ત્રી તો તરસી જ ગઈ એણે સસારનું કંઈ મુખ જોયું નહિ મારી સાથે આપે ભોગ ભોગ્યા નહિ આપે પટેલા મને દંડમાં આપી અને પછી મને હનનગરને માટે ઉવેળી માટે જરૂર પૂર્વભરમા મેં કંઈક પાપ કર્યો' દગો ! આકાશમા વાદળાનો ગર્જના થાય છે અને વ્રષ્ટિ થાય છે અને મારી નિરંદની વેદના વધતી ગઈ છે તમને મકયા માટે માતાએ અને મામાએ પ્રપત્ન કર્યા છતાં તમે રાખવા છતાં રહેના નથો બીજા

કેટકેટલા રાજ્યોએ તમને પાછા જતા અટકાવ્યા, બલભદ્ર તો તમને  
પાથ ભીડીને અટકાવવા લાગ્યા, પણ તમે માન્યા નહિ

કવિ કહે છે કે પ્રભુએ ગિરનાર પર સહસ્રાવનમા પ્રવેશ કર્યો  
અને શુકલ ધ્યાન ઊપજતા તરત એમને પાચમુ જ્ઞાન કેવળજ્ઞાન, ત્રણે  
ભુવનની શોભા વધારતુ, ઉત્પન્ન થયુ. એ વખતે રૂપ, સોનુ અને  
મણિ એ ત્રણના ત્રણ ગઢની રચના-એટલે કે સમવસરણની રચના  
થઈ, દેવો, અસુરો, માનવો ત્યાં આનંદથી ઊલટયા અને દુદુભિનો  
જય જયકાર થવા લાગ્યો શ્રીનેમિનાથ ભગવાન અને રાજુલ બનેનો  
મેળાપ મોક્ષ ધામમા થયો

આ સ્તવનમા કવિએ નેમિનાથની જનનુ, એમને જોઈ ને માહો-  
માહે વાત કરતાં પશુઓનુ, રાજુલની વિરહવેદનાનુ, નેમિનાથની  
દીક્ષાનુ, અને એમને કેવળજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયુ તેનુ મનોહર વર્ણન  
કર્યું છે

### શ્રી નેમિનાથ સ્તવન-ખીજી (પૃ. ૨૪)

વિછાહી-ખિછાવો, વાલીઉ-વાળ્યો, વાલિલ-વલ્લલ, પતિ, દાદુરા,  
દેડકા, પાવસિ-વરસાદમા, સરગટો-લાજ ઝાઢવા, દેહરીએ-દિયરે, નાહુ  
લીએ-નાથે, પીદર-પિયર, મુહસાલ-મોસાળ, જમલિ-યમલ, યુગ્મ,  
ઉન્મલિ ગિરિ-ઉન્નવલ ગિરિ-ગિરનાર

આ સ્તવનમા રાજુલ કહે છે, ‘હે નાથ આજ હુ શુ કરુ ?  
મારુ હૃદય જાણે બળુ બળુ થાય છે હે કથ ! તમે પાછળની પ્રીત  
-આગલાલવની પ્રીતિ શુ ભૂલી ગયા ?

રાજુલ કહે છે કે નેમિનાથે જનમના અગોલા લીધા છે. પારણે  
આવીને એમણે રથ વાળી લીધો રાજુલના ચન્દનના ઓગડામા ફૂલ  
પાચ્યાં છે અપાઠ મદિનો આવતા આગ્રગમા વીજળી ઝબૂકે છે,  
મેઘ ગર્જના કરે છે એ વખતે નગરમા પગદેશ ગયેલા બધા પથાઓ  
પાછા ફરી ગયા હોય છે, પણ નેમિનાથ દગ્ધ આવ્યા નથો રાજુલ

એની વાટ જુએ છે હંસ વિના જેવી હંસત્રી લાગે, પાણી વિના  
જેમ કમલિની લાગે, ચંદ્ર વિના જેવી ચાંદની લાગે તેવી નેમિનાથ  
વિના ગજુલ લાગે છે

રાજુલ કહે છે કે હે મોર ! તું મારા મદિરે આવીને શુ કામ  
ગાય છે ? મારી તો બને આખો રડી રડીને લાલ થઈ ગઈ છે પેલો  
બપોયો પણ જ્યારે અવાજ કરે છે ત્યારે પાપી લાગે છે, કારણ કે  
મને માગ પ્રિયતમનું વિરહ દુઃખ સાહે છે

આકાશમાયી ઝરમર ઝરમર વરસાદ વરસે છે દેડકા પાણીમા  
અવાજ કરે છે શ્રાવણ મહિનો આવે છે વરસાદનાં સરવડા  
લહેરાતા જાય છે ભાદરવા મહિનામા પણ ગજુલને તો એ જ વિરહ  
સતાવે છે આસો મહિનો આવે છે દિવાળીના પરના દિવસોમા  
સ્ત્રીઓ શણગાર સજે છે ઘરે ઘરે દીવાઓ થાય છે અને વાતા-  
વરણ મગલ બને છે રાજુલના મનમા કઈ કઈ આકાંક્ષાઓ જન્મે  
છે, પરણીને સાસરે જવા મળતું નથી એવી સાસુ, સસરા અને,  
દિયર પોતાના નાથને આનંદિત કરવાની આકાંક્ષા અધૂરી જ ગહે છે,  
એ કહે છે સાસરાએ મને લાજ કાઢેલી જોઈ નહિ સાચુએ મારો  
પુત્ર જોયો નહિ, દિયરે મારા દાથનો રમોઈ બાધા નહિ અને મારા  
નાથે મારી દેહાકૃતિ જોઈ નહિ.

ગજુલ અદને કહે છે કે તું માગ નાથને મદેગા કહેજો કે 'પરે  
સ્ત્રી યૌવનમા આવેલી હોય ત્યાર તમે મારા પર દાગિય જીવન મા  
વિનાવો ? આકાંક્ષા અને ધન્યતા કૃપા જન્મના માત્ર નાપાયા જ,  
એમને ગળે વિપત્તી જતાલા જોવી છે બાન બળા એમના માથા પર  
સર્પ જે, છતાં કિતમ પ્રત્ય પાતાનું 'પ્રત્યક્ષ' જોઈને જાણા નથી, તો  
તમે મને મૃદાને કેમ જાણો છો ?

હે ચાંદન નાથ, પેલો બીજાંતરીન દાગણી કળા માળાં કુ તો  
તેનો દાવો લેવો જોઈએ. જ્યાં પરકળા બાનાં દાગ તારે જાળવ્યા

ન લઈએ તો ક્યારે લઈએ ? કેસડા દાડમ વગેરેને રાતા ફલ આવ્યા હોય છે તો આપણે પણ આ અવસર કેમ જવા દેવો ? આથમેલો સૂરજ પણ પાછો ભગે છે, પણ ગયેલો પિયુ પાછો કેમ ન આવ્યો ? પિયુ વિના પિયર અને સાસરુ બંને સૂના લાગે છે મા વગરનું મોસાળ સુનું લાગે છે કથ વિના જાત પર કલંક ચડે છે માટે હે રાજન્ ! તમારો રથ પાછો વાળો

હે નાથ ! મારી સાથે રિસામણા ન કરો મારા કોડ પૂરા કરો આખો અને નારંગીની જોડીની જેમ આપણા બેની સરખી જોડી છે હું ઉગ્ર સેનની પુત્રી છું સમુદ્રવિજય તમારા પિતા છે શિવાદેવી તમારી માતા છે અને ધારણી મારી માતા છે. હે નાથ મારી સાથે રિસામણા ન લ્યો.

અતે કવિ કહે છે કે રાજુલ ઉજ્જવલગિરિ-ગિરનાર પર રહેનાર પોતા પ્રિયતમ નેમિનાથને મળી અને પોતાના પ્રિયતમ સાથે મોક્ષ માર્ગે ચાલી અને એ રીતે તેના જન્મના અખોલા મટી ગયા

### પર્યટન્દ્રિય ગીત (પૃ. ૨૮)

પાયાન્નિ-પાનાલમા, પણી-પણ, ગિરુઆ-મોટા, મ'ાન, વેલડીધ-વેલડીમા વીઝાયલ-વિધ્યાયલ, મયગલ-હાથી, પગિલબ્ધો-પરાભવ થયો, ક્રિયડા-હૈયા,

આ ગીતમા કવિ કહે છે કે જે માણુગો વિપત્તિને મેવતા નથી તે ખરખર મદ્દાન છે કનિએ જુદી જુદી દંદ્રિયોની વામનાના લીધે પ્રાણીઓને કેવું કષ્ટ પડે છે તેના દૃષ્ટાંતો આપ્યા છે નાગ જે પાતા લમા નિશ્ચિતપણે વસતો હતો તે મદુવગ્ના મગીતથી ડોલરા લાગે છે પણ એથી તો એ જિવંતો દુઃશ્યામ પુગય છે પતંગિયુ દાવો દેખીને તેના તન્દ્ર આપાય છે પરંતુ તેમા પડના જતા પોતાનો પ્રાણ ગુમાવે છે ભમરો વેલડીઓમા સુગંધ મેળવવા માટે ભમવા લાગે છે, પણ એથી તો કેતકીમા તે ફસાય છે માછલી પાણીમા ફરતા ફરતા

આઘ પદાર્થ જોઈ તે ખાવા જાય છે, પરંતુ તેથી તે પોતાના ગ્રાણુ શુભાવે છે વિંધ્યાચક્રનો દાથી પોતાની સ્પર્શેન્દ્રિય ખાતર પોતાનું સ્થળ છોડી જાય છે અને અતે એ સપડાય છે આમ, એક એક ઇન્દ્રિય માટે નરકના દુઃખ જોવાં પડે છે તો જેની પાંચે ઇન્દ્રિયો વશ ન હોય તેની શી ગતિ થાય તે કલ્પી શકાય માટે વિષયનું સુખ એર જોવું છે એમ બરાબર જાણીને હે પ્રાણી, તું વિષયમાં ગચ્ચે નહિ.

### લોભ વિષે (પૃ. ૨૯)

સવારથ-સ્વાર્થ, દુર્લભ-દુર્લભ, પસિ-પામે, રાહિલિ-રાજાએ, નક્ષત્રિ-કપાળમાં, જોયણુ-જોજન, બિહુ ધડિ-એ ધડી એટલે ૪૮ મિનિટ.

હે જીવ ! ધર્મ અને વિનય તું ચૂકતો નહિ, કુડા કર્મ બાંધતો નહિ અને રીસ આણીને દોષની ગુપ્ત વાત બોલતો નહિ માનવ ભવ અત્યંત દુર્લભ છે. માટે હે જીવ ! તું આત્મ કલ્યાણ કરી લે.

માણસ ધન મેળવવા માટે સો જોજનનો પ્રવાસ ખેડતો હોય છે, પરંતુ પોતાના ધરની પાસે જ પોપપ શાળામાં જતાં એ અચકાય છે રાજાએ એને ભૂખ્યો તગ્ગ્યો જોસાડી રાખ્યો હોય, ઉપરથી એને માર મારવામાં આવે તો તે એનાથી સહન થાય છે, પરંતુ જે ધડીનું પચ્ચખાણુ એનાથી થતું નથી

દિસામ કરવા જોડો હોય ત્યારે લોભનો માર્ગો રાતના ચાર પહોર સુધી એ જાગે છે, પરંતુ જે વખતના પ્રતિક્રમણ વખતે એનું ચિત્ત લાગતું નથી

દાનિને માટે એ લાખો લોભો આગળ પોતાનું ધન લૂટાવી દે છે, પણ પુણ્યકાર્ય માટે એની પામેથી એક પાઈ પણ છૂટતી નથી.

પૃષ્ઠને માટે ન્યારે તેઓ ઉપાશ્રયે જઈ ગુગ્ગાણી સાભળે છે ત્યારે એક જળુ વાત કરતો હોય છે, બીજો દોષ અધવચ્ચે બીડીને આલ્યો જતો હોય છે, ત્રીજો દોષ ઓઝાં ખાતો હોય છે છેલ્લી કડીમાં

૪૨૮ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

વાકા અક્ષર, માથે મીઠું અને અર્ધચન્દ્રકાચી કવિ ઉઠે કાર સૂચવે છે અને તેની ઉપાસના કરવાનો યોગ આપે છે

૫૬ ( પૃ. ૩૦ )

ભૂર-પુષ્કળ, અમૂર વેલ-સાજ પડી જવા ને મોડું થવું, સૂજતા -ખપે એવા, દક્ષિણિ-જમણા

આ પદમા કવિએ ગામમા સઘ આવ્યો હોય ત્યારે તેને સારી ગીતે જમાવવા માટે ઉપદેશ આપ્યો છે કવિ કહે છે કે હે શ્રાવિકા, મોટો સઘ મળ્યો છે, ચેત્તાઓ લૂખ્યા થયા છે અને મોડું થવા આવ્યું છે માટે સુખડી તથા ખીન્ન વાનગીઓ આપવા લાગો કવિએ ખીલ, ત્રીન્ન અને ચેત્થી દડીમા જુદી જુદી વાનગીઓ જણાવી છે પછી કવિ કહે છે કે ગાડામાથી ભાતાના કચડિયા જલદી ઉતારો કારણ કે તરમ્યા બળાનો ભાર એછો થાય અતે તેઓ કહે છે કે આ અમૂલ્ય અવસરનો લ્હાવો લઈ છટે લાથે ભાતુ ઈ પુણ્યનો લગાર ભરી વેવો નંઈએ ને ટાઈ જમણા લાથે આપશે તેને મોલ રૂપા આણીનો સાચ મળે

કાકસાની ભાસ ( પૃ ૩૦ )



જુ લીખ મરે છે તને છોકરાં નથી થતા તે આજ કારણુને લીધે !  
કવિ કહે છે કે અતે કુવરી યાછ સમન્ત્યાં અને આખો બ્રાહ્મણ-  
વાડો સમન્ત્યો.

આ લાસનો આ તો માત્ર વાચ્યાર્થ છે. એનો ગૂઢ અર્થ શો  
છે તે સ્પષ્ટ નથી વળી મદાત્મા તે કોણુ ? અને એને કુવરી પાસે  
કાંસકો માગવાની જરૂર શી ? આવા પ્રશ્નો ગ્રામ્ય છે. વિગેય જ્ઞણકારો  
આના પર વચાગે પ્રકાશ પાડશે ?

### દંડપ્રહાર મહામુનિ સંજ્ઞાયા ( પૃ. ૩૨ )

પ્રણુમીઅ-પ્રણુમીને, સજ્મ-મંથમ, ક્વણુ-કોણુ, પુર-નગર;  
મઝાદિ-માં, વિપ્ર-બ્રાહ્મણ, મુત-પુત્ર, ગહિ-ગજ, અસમંજસ-અયોગ્ય  
વર્તન, તતપ્તિગિ-તત્ક્ષણ, ભોગળ-જૂતા વખતમાં બારણુ બંધ કરવા  
માટે વપરાતી લાટગતી અથવા યોખડની જોળ લાખો વસ્તુ, બભાણુ-  
બ્રાહ્મણ, હિન્-પેટ, પરતપિ-પત્યક્ષ, પાનિહ-પાપ, ખિમા-ક્ષમા;  
પગ્ગવા-પ્રવક્ત્રી-ગાળી નાખી, બૃક-નટ, દેવજનાણુ-દેવજનાન.

આ સંજ્ઞાયામા ત્રિએ દંડપ્રહાર મુનિની કથા વર્ણવી છે.  
દંડપ્રહાર મુનિગને સિંદતી જેમ સયમ ધર્મ પાળી પ્રવચ્ચાન પ્રાપ્ત  
કર્તુ હતુ એમનો જન્મ કયા નગરમા થયો હતો, જેમના માતા-  
પિતા કોણુ હતા અને એમનુ આવુ નામ કેમ કેમ પડ્યુ તે બાવ  
પગ આબળજે એમ કવિ કહે છે

જજ્ઞદ્રીપમા માકદ્રી નામના નગરમા અમુક નામનો એક બ્રાહ્મણ  
હતો તેની પત્નીનુ નામ સમદ્રા હતુ નાગે સમદ્રા નિર્માણ આચરતી,  
રિત્ય વિશેષ વાળી, હિન્દ ગીવરતી અને કુતીન હતી તેણે એક  
પત્રને જન્ન આપ્યા પગ પુત્ર જેમ જન્મ મોટા થતો ગયો તેમ તેમ  
તે માતાપિતાને કલેષતો ગયો ત્રિએ ત્રિએ તે નગરના યોગેને ત્રાસ  
માપસા લાગ્યો એટલે ગાંઠએ તેને નગર બહાર કાઢ્યો નગર બહાર  
તે નાના ગામગામા યોરોના સમુદાય આથે ગહેવા લાગ્યો ગામના

મુખ્ય સંગ્રહે એને સારો આરકાઠ આપ્યો કુવર સખત પ્રદાર હીને  
પ્રાણીએને મારી નાખતો હતો એટલે લોકોએ તેનું નામ 'દહપ્રદાર'  
પાડ્યું હતું

તે એકો ચારે બાજુ જઈ ચોરી કરતા એક દિવસ તેઓ એક  
નગરમાં દેવદાસી નામના એક બ્રહ્મણને ઘરે આવ્યા બ્રાહ્મણને ધણું  
મનોરંજકી વસ્ત્રા ખીંગ રાધાથી હતી તે બધાંને સ્નાન કર્યા ગયો  
ત્યારે એકે તે ખીંગની દારૂડી ઉપાડી લીધી તે જોઈ બાળકો ગુસ્સા  
લાગ્યા તેમણે પેતાના પિતાને વાત કરી તે માલગી બ્રાહ્મણ કોણે  
લગાવ્યો અને ધનમમનો ધનમાં આવ્યો તે ભોગળ લઈને ચોરને  
માર્યા ગયો, પરંતુ બાકીનામમ દહપ્રદારે એના પર પ્રદાર કર્યો અને  
એને મારી નાખ્યો એ દખને પેતાના આમીની આવી દશા જોઈ ધનની  
ગાય વચ્ચે દોડતી આવી દહપ્રદારે એને પણ મારી નાખી, પેતાનો  
પતિ મૃત્યુ પામ્યો બદ્ધાતી તેની ગર્ભવતી સ્ત્રી ગુસ્સા ગુસ્સા આવી.  
દહ પ્રદારે તલવાર વડે એના પેટ પર વા કર્યો, જોઈને તેના પેટમાંથી  
ગર્ભ કડકડતો બહાર પડ્યો

દહપ્રદારને સત્યાપ થયો એના મનમાં ત્યાં વિપજી વના  
કાચ્યું પેતાને લાગેલા મોટા પાપથી એને દખ થયું માતાપિતા  
વિના એના બાળકો દલે રૂજવળા મરે અને એનું પાતક પણ પેતાને  
લાગે એમ એને લાગ્યું આમ વિચાર કરતો તે નગર બહાર નીકળ્યો  
ત્યાં ગંગામાં એને એક મુનિ બન્યા એણે મુનિ પામે પેતાના પાપનો  
એકનાર કર્યો મુનિએ એને જૈન ધર્મનો ઉપદેશ આપ્યો દહપ્રદાર  
પેતાના પાપના પશ્ચાત્તપ કર્યું મુનિ પર વાગ્યું કરી, અન્ન પાળીતો  
ત્યાં કરી તે પોણે કાકેન્દ્રાધ્યાને ગા. પરંતુ પોણના લોકો એના  
પાપ અન્નને એને પશ્ચાત્ત માન્યા લાગ્યા. તે પાપ મુનિએ તેમની  
સામે માત્ર ૧ મહા દુઃખ ના પ્રશ્ન કર્યું એમ કરતા જ મામલીયા  
જના પાપ ન પેતાના પાપમયી અવિત ન થયો આ રીતે એને  
પેતાને માથે થયેલા આઠ દુઃખના કર્મ છેડી કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું

આ સ્તવનમાં કવિ રામયસુદરે પાર્શ્વનાથ ભગવાને જે નામને બ્યાવ્યો હતો એ ધરણેન્દ્ર અને એની દેવી પદ્માવતીના હૃદયની ઊર્મિઓ આલેખી છે પાર્શ્વનાથ પ્રભુની ધરણેન્દ્ર ભક્તિ કરે છે અને સગીત શાસ્ત્રની જાણકાર પદ્માવતી નવનવા છદ્મ પ્રભુ આગળ નૃત્ય કરે છે પ્રભુના ચરણ કમળને પ્રણામ કરી તેઓ પોતાનો અવતાર સંજ્ઞ કરે છે

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૪૮)

દ્વિજ-બ્રાહ્મણ, મીન-માછલી, કનક-સોનુ, કાટિ, કાડિ-કરોડ, દેવદુષ્ય-વસ્ત્ર, અર્ધ-અધ્ધુ, નિધાન-ભાગ

આ સ્તવનમાં કવિએ લિશ્તુક બ્રાહ્મણની ઉક્તિ મૂકી છે તે બ્રાહ્મણ મહાવીર ગ્વામીને પ્રાર્થે છે કે 'હે સ્વામી! મને કઈક દાન આપો તમે મુખ્ય મોટા દાતા છો અને હું દાન ગ્રહણ કરનાર બ્રાહ્મણ છું તમે તો અઠગક મોનાનું દાન કર્યું, પરંતુ અરેરે! પુણ્યના મોટા ભાગમાંથી હું કશું જ નથી મેળવી શક્યો' આ સાલણીને પ્રભુએ જાણીને અધ્ધુ વસ્ત્ર આપી દીધું પ્રભુના ગુણ ગાતા સમય સુદ્ધ હોં કે કે ખરેખર, પ્રભુ સમાન પ્રાપ્તિ નથી

મઝઝાચ દવિવર મમયસુદરની આ સુપ્રસિદ્ધ સઝઝાચમાં જાણી બીજીની તપશ્ચર્યાનો પ્રમગ વર્ણવવાળા આવ્યો છે

પોતાના મોટાભાઈ ભગ્ત ચક્રવર્તી સાથેના યુદ્ધ પ્રસંગ પછી બાહુબલનાં ઉગ્ર તપશ્ચર્યા કરી પોતાના કેનનો લોચ કરી એમણે આશ્ચર્ય લીધું પરંતુ અભિમાન ધામ્ય કરી પોતાના નાના ભાઈને વદન ન કરાવે એમણે વિચાર કર્યો એમણે આમ વગસો મુધી દાઉમગ ધ્યાને રીની રીની ઉગ્ર તપશ્ચર્યા કરી, પાગ અદકાગને લીધે જાન મત્ત નહિ એમની ચાલને જાણી જાણી અને મુદ્દીના વચનથી જાણી જાણી આમ વિવરી નગ્ન નેમણે અભિમાન મૂકી દીધું પોતાના લઘુમૂલને સદા પગ ઉપાડ્યો કે એમને દેશ જાન પ્રાપ્ત થયું

ખીયા છે ત્યાં મુનિવરો આત્મારૂપી હસને પકડે છે, તપ અને જપ રૂપી પાણીનું પાન કરે છે અને શમ, દમ, તપ વડે પોતાના આત્મા રૂપી વસ્ત્રને ધોવે છે એ કપડાને તપરૂપી તડકામાં સૂકવવાની જરૂર છે તોય કે અભયચર્ચની નવ વાડને જળવનાર અને અઢાર પાપના ડાવા દૂર કરનાર પોતાના વસ્ત્રને ઊજળું તરત કરી શકે છે એ વસ્ત્રને માયારૂપી મેરાળથી દૂર રાખીને અને પ્રાયશ્ચિત્તરૂપી સાબુથી ધોઈને તેનું પરિત્રપાણ સાચવવું એ મનરૂપી વસ્ત્રને ધોયા પછી ગમે તેમ છટ્ટું નાખી ગમ્મવાથો તે મેલું થઈ જાય છે એને ગડ વાળીને સફેદી લેવાની જરૂર છે તો જ મુખરૂપી અમૃત પાગી શકાય છે

મયૂલભદ્ર મજ્જાયા (પૃ. ૪૮)

ખિખ-ખિખ-લાણ તાગ, મિછડિયા-વિછોડેનો, મિખૂટો પડેયો,  
દોદિયો-મુન્દેન, છુમરી-ઉપદેન આપ્યો, ગીયલ-શિયળ, ગ્યણુ-રત્ન,  
વયરીડ-વેરો

આ નાની મજ્જાયામાં મિ ખતાવે છે તે પ્રમાણે સ્થૂલિભં  
કારાને ઉપદેન આપતા હું કે 'હે સ્ત્રી! પન્દેસા સાથે પ્રીત ન કર  
એથી તારા તરફ રિગ્દ વ્યથા દેવને દગડે છે કાઠણ કે એક વખત  
છાડીને ગમેનો પ્રિયજન પાછો મળવા મુશ્કેલ છે અને એથી ઉત્તરોત્તર  
રન્દ સંચારે ને વસારે આવતો દાગ કે પન્દેસી પ્રાનમ તો લામતા  
લામતા જેવો દાગ 'હ એના પાંજા કરવાની આગા ગમરી વ્યર્થ છે  
પ્રિયજનને સ્થાપીને પાંજા કરવા ધરતી ભારે લાગે છે પ્રિયજન પાછો  
ન મળતા નવના મનોન્ય મનમાં જ નીજાય છે આશુભીનો દાગળ  
લામતા તો નેના દાગ ગડ આ પ્રમાણે પ્રેમાને ઉપદેન આપતા  
સમગ્રજન કહે છે ગિયલાથી તારા જન્મ દેવનો ગાયો ગામુગાર છે  
મિ નાની મજ્જા નાની પદેનાર રાગ મુખ પામે છે

સ્ત્રી મજ્જાયા મ કન આદિનાથ મનવન (પા. ૪૮)

મન-મન-મન ન નની નનાય એવા, મુર્ધ મુર્ધ-મુર્ધ મુર્ધ.

અનુતા અનુતા મે પણ કેટલીક શાસ્ત્ર વિરુદ્ધ વાત કરી  
હો ' જેમ મૂર્ખ માણસ કાગડા ઉડાડવા માટે રત્ન ફેંકી દે છે તેમ  
નહિવા વાન પાછળ મે મારો આખો જન્મ ખોચો છે જે ધર્મ  
ભગવતોએ ભાખ્યો છે તે કયા ? અને હું જે કરણી કરું છું તે ક્યા ?  
ગધેડો પોતાની પીઠ પર હાથીની અખાડો કયા સહન કરી શકે ?

આપે જે ઉપદેશ આપ્યો છે તે પ્રમાણે આચરણ કરવું અધરું  
છે એમ લોકો જાણે છે, પણ હું માત્ર મારા પ્રમાદીપણાને લીધે જ  
તેમ નથી કંનો કાવ્ય અહીં માસાતુસનું દષ્ટાન્ત આપ્યું છે

અનેક ભવના કેગ કરતા કરતા મે જે ત્રણ રત્નો મેળવ્યાં તે  
પણ મારા પ્રમાદને લીધે મે કયાક પાડી નાખ્યા છે હવે હું કયા  
જર્મને એને માટે પોકાર કરું ? હું ઉલ્લૂષ્ટ ક્રિયા કરું છું ઉગ્ર વિદાર  
કરું છું પરંતુ મારો જીવ ધી-જ ધાન્ય કરતો નથી એતો સસારની  
વાસનાઓમા જ રચ્યોપચ્યો ગઈ છે,

મને મારી પ્રાઈ ખગળવાન કંઈ તે ગમતું નથી, પરંતુ પારકાની  
નિદા કંવામ મારા ગત દિવસ પસાર થઈ જાય છે ધર્મક્રિયા કરતાં  
આળસ આવે છે પરંતુ વ્રમ વિના પ્રતિઓમા રચ્યો પચ્યો ગીતે  
અને નરકના ગીસાગીસ કંવા લાગીન મારામા ન હોય તેવા ગુણ  
વંત પ્રાઈ મને હાં છે તો હું ખૂબ દરખાઉ છું, પરંતુ પ્રાઈ એ સાચી  
સિખામી આપી હોય તો મને ગીમ ચડે છે

મે મારા સુખને માટે ઘણા ઘણા ઉઠાગો કર્યો, પરંતુ અન્ય જીવની રક્ષા ન કરી અને તેમને દેવોની દયા પર છોડી દીધા વાયન દોષ, અસત્ય વચન, અનર્થ દડ વગેરે આચરીને મે પ્રત લાગ્યા વગર આપ્યું લઈને અદત્તાદાનના દોષ મે એટલા બધા વહોરી લીધા છે કે જે ગણતાર પાર ન આવે વળી આપ તો જાણો છો કે મારો ચચળ જીવ રમણીના રૂપમાં અને કામવાસનામાં રાગે છે, માયામાં સપડાયો છે, અધિક લોભ કરે છે પરિગ્રહ મૂકતો નથી. રાત્રિભોજનની લાલચને લીધે એ દોષ પણ મને લાગ્યો છે મેં મારું મન મોકળું, છૂદું મૂકી દીધું છે ધર્મમાં સતોષ માન્યો નથી, અને આ ભવ અને પરભવમાં ચોરાસી લાખ જીવોને દુલવ્યા છે, એ મારાં દુષ્કૃત્યો માટે લાભ મારું છું પદર કર્મોદાન અને અદાર પાપસ્થાન જે મે સેવ્યા છે તે હે માખાપ ! માફ કરો

હે ભગવાન ! મારી શ્રદ્ધા છે એ મારો મોટામાં મોટો આધાર છે જિનધર્મ અને દૂધમાં સાકરની જેમ મનથી ગમે છે હે ઋષભદેવ ! શત્રુજય ગિરિના શણગાર ! મે મારા પાપની આલોચના કરી છે. જિનધર્મનો એ મર્મ છે કે પાપની આલોચનાથી અને તે માટે ક્ષમા માગવાથી તે પાપ દૂર થાય છે. હે પ્રભુ ! તમે જ મારા સર્વસ્વ છો એક તમારો જ મને આધાર છે તમારી આજ્ઞા હું માથે ધરું છું અને ભવોભવ તમારી જ સેવા કરવા ઇચ્છું છું

અંતર્માં કલશની પંક્તિઓમાં પોતાના ગુરુ જિનચન્દ્રસૂરિ અને સકલચન્દ્ર ગણિતુન્નમગણુ કરી કવિ કહે છે કે આ રીતે શત્રુજય તીર્થ ચઢી નામિદન જિનેશ્વરના ચરણને અમે ભેટયા અને એમની સમક્ષ દાય જોડી અમારા પાપની આલોચના કરી

#### ૪. નન્નરસૂરિ

શ્રી ઋષભદેવ સ્તવત (પૃ. ૫૨)

સુરતરુ-કંપતરુ. ભર-સમૃદ્ધ રૂપ-દૃશ્ય, પેખીય-જોઈને, સાસય-સામન, ઉગાદો-ઉમંગ, પુદતલા-ગૃહીતલને વિગે,

શ્રી શત્રુજય તીર્થ મોટું અને રળિયામાનું  
રાગ્ન શ્રી આદિનાથ ભગવાન પાપનો નાશ કરવાના  
ધણા દિવસથી મારા મનમાં એ તીર્થની યાત્રા કરી  
લેવાની ઇચ્છા હતી શ્રી આદેશ્વર ભગવાન નગ્વાણુ વાસના  
તીર્થ પર આવેલા ત્યાં મને પણ પાપ વડે જાણે ભરી  
ઈચ્છા થાય છે કલ્પતરુની જેમ રાયણુના પગલા મનની  
પૂર્ણ કરે છે અને એ પગલા જેઈને મારા બધા દુઃખ યા  
છે શ્રી આદીશ્વર ભગવાનનું જીવન જેતાં હૈયામાં ધણો આનંદ  
છે હે પ્રભુ ! મારું મન બધે લમી લમીને હવે તમાગમાં  
ચલું છે.

શ્રી ઋષભદેવ પ્રભુના ગણધર પુકરીક સ્વામી પાંચ કરોડ મુનિવરો  
સાથે આ તીર્થ પર ચૈત્રી પૂનમને દિવસે મોક્ષે ગયા હતા માટે તે  
પુડગીકગિરિ કહેવાય છે શ્રી નાભિનાથ અને મરૂદેવી માતાના પુત્ર  
શ્રી આદિનાથ ભગવાનની કરોડો દેવો સેવા કરે છે કવિ નન્નસરિ  
કહે છે કે એ આપણા પિતાની પાસે બાળકની જેમ આપણે શાશ્વત  
સુખની સુખડી મનના ઉદ્ધવાસથી માગીએ

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (૫૫૩)

તિલ્લ અણુ-ત્રિભુવન, ત્રણે ભુવનમાં, ચક્રકા હિવ તણી-ચક્રવર્તીની,  
તૃણ-ધાસ,

આ સ્તવનમાં કવિ દ્વિગિદ્રાપુરના શ્રી શાંતિનાથ તીર્થકર્તાની  
પ્રતિમાની સ્તુતિ કરે છે. કવિ કહે છે, શ્રી શાંતિ જિનેશ્વરની મૂર્તિ  
જેના નયન ધગતા નથી એવા વ્યાખીને હું ગિર નમાવીને વદન કરું  
શુ એમનો આજે જગનમાં ધણો મોટો મદિમા ગાજે છે એમના  
નામથી બધા વિદ્નો ભાગે છે એમનો ડઠા ત્રણે જગતમાં વાગે છે  
ગમ્યર્તાપદ ભોગવનાર શાંતિનાથ ભગવાને ઉત્તમ ભોગ ભોગવી ત્યાર  
પછી તેને તમ્બુપદાની જેમ છોડી દઈ, મોદના બક્ષુ ખંડન કરી,

તીર્થ કરતી પદવી પ્રાપ્ત કરી અને યોગ્ય સ્થળે તેઓ કોઈ સ્થિલાવા  
એવા મોલમા ગિરેશ્વર શાંતિનાથને દરેક ભારતિક જન પ્રાણુરુ કને.  
એમને હુ પાથે લાગું છું અને બીજું કંઈ ન માગતાં એમની સેવા  
જ માગું છું.

### શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૫૪)

ઉન્નિગિરિ-ગિરનાર; નિમ્મલ-નિર્મળ, સાંમલો-આમલ વર્ણના;  
જ્યો-ચૂગ દરે, દૂર દરે; ગયમર્ત-રાગિમતી-રાગુલ; મનમય-કામદેવ;  
પંડર-પિંગલ; સાયર-સાગર

આ સ્તવનમાં કવિ નન્નમુરિએ શ્રી ગિરનાર પરના શ્રી નેમનાથ  
ભગવાનની નુત્તિ કરી છે. કવિ કહે છે અમે ગિરનાર જઈશું અને એ  
તીર્થ ખગ જઈને નિર્મળ થઈશું. બાવીસમા નેમિગિરિના ભાગ દેવાનો  
વીસામો છે. જે માગુચ્ચ નિર્મળ પ્રેમથી નેમિગિરેશ્વરને પૂરે છે તે  
પોતાના કર્મના મળતા ચૂગ દરે છે અને મુક્તિ રૂપી રમણીને પ્રાપ્ત  
કરે છે પ્રભુએ ગાંધિમતીને કાળેને કામદેવને ડાંગે ઉન્નિગિરિ પર  
જઈને એક મનથી આનંદ લીધું છે નેમજી પગુઆના ડાંગેને  
હમાયી છે અને અનેક ભવિષ્યોને તાથો છે. એમની પાંચ શરણાગિનિ  
સેનાઃ માટે તેઓ વજના પિંગલ સમાન બને છે. એટલે કે ખડી  
કોઈ શરણાગતને અદારના દુઃખન તરફથી દૂરી આંશ કાવર્ત નથી.  
માટે તે પ્રભુ। તમારી સેવા કરી હુ મુક્તિશ નહિ. દેવજાના કુરુ,  
તમે માગ પર કૃપા કરી માગે ઉદ્ધાર કરો।

### શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૫૬)

પાસ-પાર્શ્વનાથ.

આ સ્તવનમાં કવિ ખલ્લાનના અંબલન પાર્શ્વ-  
કરે છે. કવિ કહે છે કે ખંભાત નગરની શ્રોણાદિ ને  
શ્રી પાર્શ્વનાથનુ સ્મરણ કરતાં તવ નિધાન ગાંધી-  
મગ્નુ કરનાગને ધરણેન્દ્ર અને પદ્માવતી દાહરદાહર



૪૪૦ જૈન ગુર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

એને મનભાવની અખૂટ રિદ્ધિસિદ્ધિ મળે છે આ કળિયુગમા બીજા દેવતાઓનો મહિમા ઝાઝો જણાય છે. આ જગતમાં અદારે વર્ણ સ્તબ્ધ પાત્રનાયને માને છે એવા પાર્શ્વગિણુદ એવકનો ઉદ્ધાર કરો.

શ્રી વીર જિન સ્તવન (પૃ ૫૫)

પુરવર-ઉત્તમ નગર, અવધત-વૃતાન્ત

આ સ્તવનમા કવિએ સાચોરના શ્રી મહાવીર પ્રભુની સ્તુતિ કરી છે કવિ કહે છે કે સાચોર ઉત્તમ નગર છે અને જેના યશનો વૃતાન્ત ધંજા મોટો છે જેણે આવન વાર લમીગને છુટ્યા છે એ સાચોરના ચોવીસમા તોર્યાં ૮ મહાવીર સ્વામીને હુ નમન કરુ હું-હે પ્રભુ! તમે ગુણુના ભંડાર છો હુ તમારા ગુણુનો પાર કેવી રીતે પામી નહુ? પ્રભુ! લમણા તમારુ શાસન ચાલે છે, જે વડે ભવની તૃપ્તિ થીયે છે જે નરે ઈન્દ્રિય રૂપી એટલે કે સદ્દેશિયારૂપી ક્યોલા વડે એ જલ નથી પીધુ તેનો માણસ ભવ એજે ગયો છે હે પ્રભુ! અમાગ પગ રહેમ નજર રાખી અમીના છાટણા છોડો કે જેથી અમારુ કાર્ય સિદ્ધ થાય

હુ તમારી પામે વાગવા એટલે જ વસ્તુની યાચના કરુ હુ કે તમારી હુ એવા કરુ અને એ એવા માગ મનને ઉત્સાસ આપે

આમ, કવિ નન્નસૂત્રિએ પામે તીર્થના જિનેન્દ્રોની આ પ્રમાણે સ્તુતિ કરી છે

૫ શ્રી જિનરાજસૂરિ

શ્રી યદ્યમજિન સ્તવન (પૃ ૫૭)

મહાકર-ભગાં, મહાન્દ-મધ, અન્દ્રિન્દ-કમળ, તીળા-તીલના, દટક-કાંટા અપરિ-ભમરો, આયેદાય-ગદન કરે, મિદાગે-વેગાય, અખુદ્દને-રણભાંડ

કવિ આ સ્તવનમા કહે છે કે માગે મનકપા ભમરો યદ્યામ

નાયના ચરણરૂપી કમળને મોહી રહ્યો છે એણે એક વખત પ્રભુનાં ચરણરૂપી મધ ચાખ્યું છે માટે તે હવે ઉડાવવા છતાં ઊડતો નથી. રૂપમાં રૂડાં હોય, સુદર હોય, ત્યાથી ભમરો ઊડી જતો નથી, એ તો તીક્ષ્ણ કાંટાવાળા કેતકીના છોડ પાસે પણ જાય છે. કવિ કહે છે કે જેનો રંગ બદલાતો નથી એટલે કે જે એકવચની છે તેની પાસે સામેથી દોડીને જવું પણ જે કામને વખતે જ કરમાય છે એટલે કે કામ પ્રસંગે જ છટકી જાય છે તેનો સગ ન કરવો ને પારકાના બધનમાં પડ્યા તે લોકાના હાથે વેચાય છે જે ધરધરના મહેમાન હોય છે તેને વેઠ જ મળતી હોય છે છેલ્લી કડીમાં કવિ કહે છે કે એક કરોડ દેવો જિનેશ્વર ભગવાનના ચરણ કમળની સેવા કરે છે

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (૫૫ ૫૮)

વેદન-વેદના, અવદાત-વૃતાન્ત, મહિર-મહેર, કૃપા

અનંત કાળ સુધી ભવોભવમા રખડતા જે વેદના સહન કરી તેની શી વાત કરવી ? બ્રાહ્મણ પણ ગયેલી તિથિ વાચતો નથી એટલે કે ભૂતકાળને ઉમેડતો નથી હે પ્રભુ ! તમે પૂર્વ ભવમા જે રીતે પારેવા પ્રતિ પ્રીતિ દાખવી એ તો તમે જ કરી શકો ! અને માટે જ તમારી એ વાત સાંભળી સહુ કોઈ સેવક તમારી આશા રાખે છે. હું પણ તમારી પામે એ જ આશાએ આગ્યો છું, માટે મારા પર કૃપા કરો હે અતર્થામી, તમે જે ભાગ અતરની પીડા ન સમજો તો તમે અતર્થામી જાના ? જે તમને દુખી લોકોને દેખીને તેમના પર દયા ન આવે તો તમે દીનદ્યાલુ જાના ? તમે શરણાગત આવેલા પર માયા ન કરો તો પત્ની તમારી એવા કોણુ કને ? હે પ્રભુ ! જે કોઈ તમારી એવા કને છે તેને ત્રિભુવનનું ગન્ય મો છે અને જગ પ્રમાણે જેમ વેચે વેચે તેમ તેમને તમારી એવા કરી તમાગ જેવો અને છે આ અવનમા દરિયે પ્રભુને મીઠો ઉપાસલ આપી પ્રથો કરી સેવકનો હિદાય કમળ કમળ છે

## શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૫૮)

તિલ માત્ર-તલ માત્ર

આ સ્તવનમા પ્રભુને કવિ પ્રશ્નો કરે છે અને ઉપાલભ પણ આપે છે પ્રેમલક્ષણા લક્ષિતના કવિઓ નરસિંહ, મીરા કે દયારામની ઉપાલભના પ્રકારની કૃતિઓની યાદ અપાવે એવી આ રચના છે તેમાથે આ સ્તવનમા કવિએ નેમનાથ માટે ‘શામળીઆ’ શબ્દ વાપર્યો છે જે કૃષ્ણને માટે પણ વપરાય છે આ આખું સ્તવન કૃષ્ણની પ્રેમલક્ષણા લક્ષિતની એક કૃતિ તરીકે મૂકી દીધું હોય તો ખબર ન પડે કે આ એક જૈન કવિના હાથે સરખાયેલી સ્તવનના પ્રકારની કૃતિ છે કવિ કહે છે, “હે પ્રભુ! હું તમને વદન કરીને કહું છું કે તમે જો મોઝ અવસરે અમાગી ખખખ અંતર ન પૂછો તો તમે અતરયામી શાના કહેવાવ ? અમે તમારી આગળ જિભા રહીને સેવા કરીએ છીએ, પણ તમે કેમે કરીને પ્રસન્ન થતા નથી અમે રાતદિવસ તમારા ગાન ગાઈએ છીએ, પણ તમે તન્નમાત્ર પણ ભાંગતા નથી જો તમે મને ભવસાગરમાથી તારો તો તેમા તમારું શું જાય છે ? તમારે ભવ-સાગરમાથી તાન્વાનું તમારું ગિરુદ સલાળવા ઝાઝો વિચાર કંઠાની જરૂર રહેતી નથી તમે ‘હું તે શું તારી શકું ? હું તે વળી દાણું મોટો તારું ?’ એવો એવો વિચાર કરીને છટકો શક્યો નહિ જો તમે મને છોડ્યો તો લોભમા તમારી વાત થયો

## શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૫૯)

પુત્રિસાધાગી-આન્ગણીય બાલિત જેમનું વચન અદ્યથું કરવા મોઝ દેાય છે પાસન-પાર્શ્વનાથ પરતમ-પ્રત્યમ

કવિ કહે છે કે મને મનગમતા એવા પ્રત્યક્ષ પરમો જતાવનાર પુત્રાદિની પાર્શ્વનાથ મળ્યા છે જે માગે મિનતા જરૂર સકળ કંચો ? ભક્ત-રત્નો, તમે પરિવાર સાથે પ્રભુને બોલો આ પાપમા આગના દગ્ધિ ગમયમા પ્રભુ દરપદ્મ સમાન છે જો માગ જેવા માનવી

મનમાં સંશય આણે છે તો તેઓ સેવકને સ્નેહ સાથે સમજાવે છે. જે સેવક એમનું યોગ્ય વિચારપૂર્વક સાચા મનથી સ્મરણ કરશે તેને પ્રભુ હાજરાહજાર થશે. માટે ચોલ મજ્જકના પાકા રંગની માફક પરમાત્મા સાથે પ્રીતિ કરો.

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન ( પૃ. ૬૦ )

ચરમ-હેલા, પડિમેહતો-પ્રતિષોધતો, પરતક્ષ-પ્રત્યક્ષ, મેલબ્યો-મેલ્યો, મોકલ્યો, આપ સમાનો-તમારા જેવો

આ સ્તવનમાં કવિ જિનગજસૂરિ કહે છે કે ભાવિકજનોને ઉપદેશ આપતા અને સાધુઓના પરિવાર સાથે ગામેગામ વિચરતા હેલા તીર્થંકર શ્રી મહાવીર સ્વામી મોક્ષધામ તરફ સિધાવ્યા. અને મને તો ક્ષણવાર માટે પણ મળ્યા નહિ એટલે હવે હું એમને દ્રમ કરીને વિનંતિ કરું એની મને મોટી વિભાસણ થાય છે હવે તેઓ દૂર જઈને રહ્યા છે ત્યાં આગળ દ્રમ કરીને જવાય? અને ત્યાં જનાર કાઈ મળતું નથી, કે જેથી એની સાથે કાગળ મોકલા શકાય હું જે વાત કહું તે તો વીરપ્રભુ દ્વચ્ચી પણ સામગતા દશે, પણ પાછા તેઓ એનો ઉત્તર નથી આપતા એથી માગ મનમાં હું ધણો ફિલગીર છું આમ વિચાર કરતાં માગ મનમાં જે ગુણ ભાવ પ્રગટ થયો તેથી તમે મને મળ્યા માટે હવે તમે મને તમાગ જેવો બનાવો.

### ત્રીવીંગી કળા ( પૃ. ૬૦ )

ગ્ધના-ગ્ધા, પગ્ત-પ્રત, દગ્તપ્રત, દ્વિલ્લનિ-દ્વિલ્લત, સપત્તિ, સમદ્વિ, પાવગ્ન-પાવો, પાજો, મેળવો

આ પ્રમાણે ૧૮૪માં ભાસતી ગતિ આપ્તિને અને ૩૬ સમ્યક્ત્વના ભાવથી ત્રી જિનગજસૂરિએ વનમાન જિનશ્રેયની ત્રીવીંગીની રચના કરી છે. પરમાત્માની મૂર્તિના દર્શન કરીને અને ગદગદને એમની પૂજા કરીને તથા જ્ઞાનગે દરી એમનાં ગુણગાન ગાઈને નગ્ધવનો સ્વાવો લઈને પછીની ત્રણ મંત્રો દ્વિગે પોતાના ગુરુઓની માનિની

## ૪૪૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

આપી છે અને એમા આ ચોવીસીની પ્રત પોતાના ગુરુને વચાવ્યાનો ઉલ્લેખ કર્યો છે .

### બાહુબલી સજ્જાય (પૃ. ૬૧)

પ્રતિબૂઝવો-પ્રતિબોધ કરવો, મચ્છર-મત્સર, આલોચ-ચિચાર, ચિન્તન, પ્રાણુ-માન શલ-દર્શ ધાસ ચિડીએ-પખીએ, નીક-માળો, તારડ-તાવ, મિદુ-પતે અડીક-જુકુ, આરડ-ચદીને બેઠેલા; મૂંઝવો-ધુધુ ધુધુ

પોતાના ભાઈને પ્રતિબોધ આપવા માટે બ્રહ્મી અને સુદરીએ જે બહેનો વનમા આવી અપમદેવ પ્રભુના વચન બાહુબલીને સંભળાવે છે તેઓ બાહુબલીને કહે છે કે તમે ગજ પરથી ઉતરો. ગજ પર બેસા કેવળ જ્ઞાન પ્રાપ્ત ન થાય આ સજ્જાયમા પહેલી કડી રાટલા ત્મક રીતે રાડ કરી કરિ પછીની કડીઓમા બાહુબલીનો આખો પ્રસંગ વર્ણવે છે બાહુબલીએ ભગતને મારના માટે મૂઠી ઉગામી હતી તે વખતે એકાએક એમના હૃદયમા ઉપગમ જન્મના, મદ, મત્સર, માયા વગેરે તારતતા તેમણે તે જ વખતે એ જ મુઠી વડે માથાના વાળનો ડોચ કર્યો. તેણે કાકિમગમા મદા, પશુ મનમા એક ચિચાર આવ્યો કે પોતાનું મન ઝાડીને નાના ન પુરોહિતને કેરી રીતે વદન કરાવે ? તેમણે કાકિમગમા પળો મદી ઉઘ તપ કર્યા તેમા શરંગે નેચાઓ વીટાયા, કાનમાં પાખોડિએ ચાળ્યા પાળ્યા, પગમા દર્ગ વામની આગી વાગના લાગી, પગ તેમણે ખાનમદી જગ પગ ચલિત ન થયા આમ એક વર્ષ તેમણે ખૂબ તપ અને અપ્પ મદન કર્યો તે વખતે બ્રહ્મી-સુદરીના વચન કાન પડે કે અતઃ યનતે સમજાવ છે કે પોતે દ્રવ્યગતનો ત્યાગ કરતે , પણ બે રાજ ઉતરે તો દરુ મેઠેલા જ ન માટે અગિમાન દરુ વાળુ એને પશુ રદન કરવા નેતરંએ આ ચિચાર ચુરુના જ પાળાને પોતાના પ્રાપ્ત થયું અડી કરિએ કલ્પના કરી ને

## ૪૪૬ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

“ નેમિનાથ મારા મનમાં, અરે મારા આખા જીવનમાં વસેલા છે. તેઓ તો હરિવંશ રૂપી મેરૂ પર્વતની શોભા જેવા યદુવંશના નંદન વનમાં ભગેલા કલ્પવૃક્ષ સમાન છે, જેની પ્રશસા દેવો અને મનુષ્યો પણ કરે છે કવિ બીજી અને ત્રીજી કડીમાં નેમિનાથના માતાપિતા, ગામ, દેહ, વાન, આયુષ્ય, લજન, યજ્ઞ, દેવો વગેરેનો પરિચય આપે છે વિગેષમાં કવિ કહે છે કે આ નેમિનાથ જિનેશ્વરે, જેમ ક્ષિપ્ર સૂર્યના તાપને ઘટાડે છે તેમ શ્રોકૃષ્ણના બલનો મદ ઉતાયો હતો પ્રભુએ કામદેવના બાણને તોડી કરોડો ભારિકજનોને પ્રતિભોધ આપ્યો હતો અતમા કપિ પ્રાર્થે છે કે ગર્જિમનિના મનરૂપો કમળને પિંડ સાવનાર સૂર્ય જેવા કુરુણા રસના ભાગર શ્રી નેમિજિનેશ્વર આપણને મનવાંચિત કૃપા આપો

### શ્રી પાર્શ્વનાથજી સ્તવન ( પૃ ૬૭ )

સાયર-માગર, મિનગાદે-ગોલાવે, વરન-વર્ણ, વાન

તેનીસમાં તીર્થંકર પાર્શ્વનાથ પ્રભુની મુતિ કરતા કવિ કહે છે ભક્તજનના આધાર રૂપ પુરુષારામની પ્રભુ પાર્શ્વનાથ આપણને ભવસાગરની પાટ ઉતારનાર જે અભમેન ગળા અને વામાદેરીના પુત્ર એવા પ્રભુ રહને ગોલાવનાર તથા ઈશ્વારન વરના ઉત્પત્તિ પર સૂર્યની જેમ પ્રગટી અચળ રૂપી અધકારને નાશ કરનાર છે ત્રીજી અને ચોથી કડીમાં કવિએ એમના દેહવર્ણ, દેહની બિગાઈ, લજન, આયુ ૧, જનમનગરી, યજ્ઞ, દેવો વગેરેનો પરિચય આપ્યો છે છેલી કડીમાં કવિ કહે છે કે કમળના અભિમાન રૂપી દાસનવને રામારી દેનાર વાગા જેવા અને ચંપની અમદિ કરનાર એવા પ્રભુની અમી-દર્શિને ભારિચિત્ય કરિ મોર રૂપે જીવે ૬

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૬૭)

અમ્બ-ન મળી મહામ એવા, અમીદ-મીક મરિન

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી મહાવીર પ્રભુની મુતિ કરનાં પ્રભુત્વ



છે. તે પ્રમાણે ચન્દ્ર (૧) કુવગિરિ (૬) અને આદિત (૧૨) બરાબર ૧૧૧૨ થાય છે એટલે આ ચોવીસીની રચનાસાલ ૧૧૧૨ છે કવિના પશ્ચિમમાં ચોવીસી રચનાની સવન ૧૭૧૨ આપી છે તે ભૂવ લાગે છે

શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથ છંદ (પૃ. ૭૨)

નિહં લોક-ત્રણે લોક-રિસોગો-વસોવ્યુ, ભમરલો-ભમરો શુક-  
પોપટ, જંબુ-જમ્બુકુ, વિપાવ-ગ્રમ વાસના,

કવિ આ ગતવનમાં શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથને ઉદ્દેશીને કહે છે, “હે પ્રભુ! તમારું નામ કેટલું મનોહર, કેટલું મીઠું છે! ત્રણે જીવનમાં એ આરૂપ લાગે છે તમાગ નામનું સ્મરણ કરતા હમેશા પાપ નષ્ટ થાય છે માટે મને એનું જ ધ્યાન ધરવાનું ગમે છે. મારું મન દિવસ રાત તમાગે પામે જ વમે છે તમારા મુખરૂપી કમળ જેવા માટે મારા મનરૂપી દસ સતત આતુરતા ધરાવી અવાજ કરે છે જે ધડીએ તમાગ નયણ નીગખવા મળે છે એ ધડી ધન્ય બને છે

અટો, આ સમાર દુ ખની દોગી જેવો છે સસારની દગારી ઈન્દ્ર જીવમાં મન મગ્ન બની જાય છે માટે હું પ્રભુ! મારી તમને વિનનિ છે કે તમે મને એમાથી ભવપાર તારો, ઉતારો. હું સ્વપ્નની જન્મગમાં મોહો ગ્તો હતો અને એને લીધે મને સમયનું ભાન ગ્યું નહોતું મેં કેટલો દીમતો કાળ આમ વેડેદી નાખ્યો આમ, સસારમાં મેં જન્મ જોગો ઘીને મેળવવા માટે મેં તો અત્યાર મૂંઝી પાગી જ વયોવ્યા ક્યું જેમ ભમરો કેમડાના કૃપના બમથી પોપટની ગાય તરંગ પાંચો, પરત્તુ એથી તો પાવટ, પોપટે એને જંબુકુ, ધારીને આગમાં લીધું અને ગળામાં ઉનાગવા જતા એને દુ ખ થયું આ ગીતે ગમારમાં લાલગમાં પડેલા છવો કમાય છે કવિએ ભમરો અને પોપટનું આ એક ધણ જ સુદર અને કવિત્વમય રૂપનાવાળું ઉદાહરણ દાખ્યું છે.



## ૪૫૨ જેન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

કહિ જીવને સભોધીને કહે છે કે “ હે અજાની ! તુ મિથ્યાત્મા  
સા મટે મોહે છે ? સાચાં રત્નો એ છે કે તુ પ્રથમ જિનેશ્વરને ભજ  
કે જે મોહા મુખ આપનાર છે ફક્ત વિષયો કે અભિમાની લોકો  
જ જીજ્ઞા દેવોની એવા કહે છે પરંતુ જે દેવો પોતે તને શક્તા નથી  
તે ખો નતે કાયા તારના દના ? વસ્તુન એ દુર્ગતિની જ નિશાની  
છે તજનાર અને જીજ્ઞાને તારનાર એવા જલાજ જેવા તો માગ પ્રજ  
ત્રણમદે છે એવું લાખાને, હે જીવ ! તુ ભવસિધુ તને જ

શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન ( ખીલુ પૃ ૭૫ )

પાનિય-પાતક-પાપ, કીર્તિ સાર-ઉત્તમ કીર્તિ, અકો-જેનો,  
અનુદ-અનુપમ, બુધ-રાગ

શ્રી ઋષભ જિનેશ્વરના દર્શન કરવાથી જ તાર પાપ દૂર થઈ  
ગયા પ્રથમ જિનેશ્વર પી ચન્દ્ર આ કળિયુગમાં મધ્યમ સમાન છે  
દેવો અને ગદ્યર્થીઓ પાગ એવો આ તમ લઈને આનંદ અનુભવે છે  
એ પ્રબંધ મદિમા અગે એમની ઉત્તમ કીર્તિ એ બને સસારમાં  
ખૂબ વધ્યા છે જગતમાં એવો પાઠ ધર્મ પામી રાક્ષ નથી પાવ્યા  
આગના બાસાગમાં જીવનરૂપો જલાજને મોહ્ય થયે આખનાર  
આ જિનગજનો દીવાદાડ આજે પ્રગટ થઈ છે તેઓ ધર્મની આજા  
પ્રતાપના સાચા ગજવી જેવા છે એમના અદ્ભુત રૂપની મનોહર  
અને અનુભવ કરાવે નમણ બની બને નીચવામાં સુખની વધી યાય છે

શ્રી આંતિનાથ સ્તવન ( ૪ ૭૬ )

દેસન-દેભા, નિર્ધ-રમે ૧, ગોલમ-ગોળમા, વિષમ-વિષ્ટ,  
અડિને-અડિને, મન પેસ-મનપ્રેર

કહિ કહે કે જે દેભા ગોળમા તારું દુ વમે છે એ દેશમાં  
જીવન ને રો નીત મ દેવો પદેશ ૧ દાગા જે તારો મારો વિષ્ટ  
૧, પોદેશ ૧ જે ને તાજ ઉપામે પળ એ દેશમાં દુ મિનયો પ્રેર  
દુ તો મારા પગમાખા અને દર્શન માગ

## શ્રી નેમિજિન સ્તવન ( પૃ ૭૭ )

તરણી-હોડી, યદુપતિ નેમિનાથ

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે કે હે પ્રભુ તમારા નામની બલિહારી હો ! તમારા સિવાય બીજા કોઈનું નામ લેવાની મને ઇચ્છા થતી નથી તમે આ ભવસાગર તરાવવામા હોડીરૂપ છો જે માણસો તમારું નામ લે છે તેઓ છુટે છે કારણ કે બધામા તમારું નામ જ મહત્ત્વનું છે કવિ કહે છે કે શ્રી નેમિનાથ ભગવાનનું નામ લેતા મારું હૃદય આનંદથી ભરગય છે

## શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન ( પૃ ૭૭ )

ભોર ભયો-સવાર ચર્ધ, પરી-પડી, પૂરબ-પૂર્વ, છોગત-છોડે છે; પાસ-પાર્શ્વનાથ, સડસ-સડસ, હજાર, પસરા-પ્રસરી, આસ-કોળિયો; આસ અડણદુ-ચણવા માટે

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુની પરિચયાત્મક વિગતો ન આપતા વહેલી પડેલમા પાર્શ્વનાથ પ્રભુનું સ્મરણ કરવાનું કહ્યું છે સાથે સાથે કવિએ પ્રભાતનું અત્યંત મનોહર, કવિત્વમય વર્ણન કર્યું છે આ સત્ત્વમા સાચા કવિત્વની દૃષ્ટિએ જે કેટલીક ઉત્તમ ગ્યનાઓ જેવા મળે છે તેમા આ કવિના સ્તવનોને અને તેમા પણ વિશેષતઃ આ સ્તવનને અવશ્ય સ્થાન આપી શકાય

કવિ કહે છે, “જે તુ સુખી જીવનની ઇચ્છા ધરાવતો હોય તો સવારમા વહેલો જાડી શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુનું સ્મરણ કર. વહેલી પ્રભાતે ચંદ્રના કિરણની છત્રી મદ પડી છે અને પૂર્વ દિશામાં ગિરિ કિરણો પ્રકાશવા લાગે છે ચંદ્રના કિરણો મદ થવાથી આકાશના તારાઓ અને ગગન પાનુ ચાલ્યાં જવા લાગ્યા કાગળ કે તેમનો આશી ચંદ્ર આકાશ છોડી ગયો છે, એ સમયે મુર્ખના સદમ્ભ કિરણો આગે દિશામા પ્રગટવા લાગ્યા અને એની સાથે કમળો વિકાસવા લાગ્યા પાંખીઓ સારા થતા ચાગવા માટે માળો છોડી જાગ્યા લાગ્યા કવિ કહે છે કે

૪૫૪ જૈન ગૂર્જર માહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી  
તું પણ આજસ ઢોડી સાહેબને લગવા લાગ કે જેથી આશા,  
મનવહના કૃતીમૂલ યાય

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (૫ ૭૮)

મદિગ-કૃપા આગ્ની-કૃષ્ણ.

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે, 'હે પ્રભુ ! આપ મારા પર મહેર  
રો. અને માન કૃષ્ણ દૂર કરો. મને તમારો સેવક જાણી માગ ઉપર  
પ્રેમ ગાખો તમે તો કૃપા કરવામા લોભી થઈને ભેદા છો. પરંતુ હું  
તો ખરેખર ખૂબ લાલચુ છું તમે લોભ કદાચ છોડશો પણ મારો  
લાલચ હું નદિ છોડું માટે હું પ્રભુ ! ગરીમનો ઉદ્ધાર કરો

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન બીજું (૫ ૭૮)

એમો-એવો, ખુનો-ખૂચી ગ્લો, નિજ-પોતાનો, અશુચિ-ગંદકી,  
અપવિત્રતા, અનુદ્ધિ, સદેવો-સદન કચ્ચુ, સોઈ-એ, છુરાઈ-  
છોડાઈ સગ્ગઝિગો-પુકળ, મરોડ ભગવ એટલુ, લોઈ-લોક, દિયામે-  
દેયામા.

'હે પ્રભુ ! મે જાણ્યું નદિ કે ભવકૃષ્ણ આતુ દોષ છે અત્યાર  
સુધી ન મેલમાયામા મગ્ન બની ખુચી ગ્લો દતો, અને એ રીતે હું  
માને આ ભવ દાગે ગર્ભો મે માટે ભવ એવે શુમાગ્યો. દવે તો  
કરો જન્મ, મરણ અને ગર્ભવાસની એ જ ગદકા મારે સદન  
રંગાનો આરી બ્રહ્મ, તરસ અને પાગકાને વરા મેરાનુ બખન-મધું  
જ કદ કનીચો ભોગવાનુ આગ્યુ

'હે પ્રભુ ! આ કૃષ્ણમાયો અને મોઈજ દોડાઈ માકયુ નદિ.  
દો ભાજાને ન તો પુકળ રંગો છું જગતનો બધી મગાઈ તો માન  
માન ને આજ ને આજ આશા અને જુદા છે, માટે મે એક આપનુ  
જ કદ મુ દેયામા રોકાયું છે

કૃષ્ણની પકિતઓમા કવિ કહે છે કે એવિમે નિત્યેશ્વર શ્રવણ

દાતા છે. એમની કીર્તિ મેં ભાવ ધરીને, મનને સ્થિર અને શુદ્ધ કરીને  
ગાઈ છે. એ જિનેશ્વર પ્રભુના નામ કલ્પવૃક્ષ ખરાબર છે એથી સુખના  
ભંડાર પામી શકાય છે. એ ચોવીસે પ્રભુના સ્તવન લિન્ન લિન્ન  
રાગમાં લખ્યા છે તે ચતુરાઈથી સૌ ગાઓ શ્રી સોમગણિ ગુરુનીકૃપા  
પામીને, નિર્ભળ મતિ હૃદયમાં રાખીને જિનહર્ષમૂર્તિએ આ રચના કરી  
છે તે પ્રભુના વરદાનરૂપ બની છે

## ૬. શ્રી જિનરત્નસૂરિ

શ્રી ઋપભજિત ( પૃ. ૮૦ )

મુમરી-સ્મરીને, સ્મરણ કરીને, યુગલા ધરમ-યુગલિક કાળનો  
ધર્મ, સામી-સ્વામી; ઉપશમ-ઉપશમ, શાત, પાતક-પાપ; પદ્મલિન-  
ચંદ્રપંક્ત, ચંદ્રગુપ્તી કમળ

આ લઘુ રચનામાં કવિ કહે છે કે યુગલિક ધર્મના અતે નવા  
યુગનો આરભ કરનાર એવા ઋપભદ્રે લગવાનનું સ્મરણ કરવાથી,  
એમનું દર્શન કરવાથી દિવસ સફળ થાય છે તેઓ ઉપશમરૂપી રસના  
સાગર જેવા ટોવાથી આપણા પાપરૂપી મલને દૂર કરે છે. કવિ કહે  
છે કે ભમગ માટે જેમ કમળપુષ્પ રસિક બને છે તેમ આપણને  
પ્રભુના ચરણરૂપી કમળ દર્શનાં રસિક લાગે છે

## શ્રી શાંતિનાથજી ગીત ( પૃ ૮૦ )

મોઝઈ-મારા, જસુ-જેનો, સોદઈ-ગોળે છે કસવદ-કસોટીનો  
પથર, કસિયડિ-કમેલુ હિજરંગ-હિ મગ, ઉલસિયડે-ઉલ્લાસ અનુભવાય છે

આ લઘુ ગીતમાં કવિ કહે છે કે વિતરાગ પ્રભુ મારા મનમાં  
પમેલા છે. એવા સોલમાં તીર્થ દર શાંતિનાથ પ્રભુનો અનુપમ દેહ  
કસોટીના પથર ઉપર જેમ મુવર્ણનો લિસોટો શોભે તેમ શોભે છે  
અને તે જોઈ, એવા પરમ ઉપાધારી પ્રભુનું સ્મરણ ચતાં અંગે-

કવિ કહે છે કે વીર પ્રભુનાં જ્યારે દર્શન થાય છે ત્યારે દૈયું  
હેનથી ભરેલું જ દેખાય છે પ્રભુ સાથે મારે પરમ વિશ્વસાથી ધર્મ-  
પ્રીતિ લાગી છે શાસન નાયક હે વીર પ્રભુ! હું તમારી આશુ માથે  
ધાગણુ કરું છું

કલશની પકિતઓમા કવિ કહે છે કે જે માણસો ચોવીસે  
જિનવરોની મુતિ લાવથી ગાય છે તેઓ પોતાના મનવાંછિત ફલ  
પ્રાપ્ત કરે છે ખરતર ગચ્છના શ્રી જિનરાજમુરિ ગુરુની કૃપાથી હે  
પ્રભુ! ગત અને ત્રિવિધ તમાગ ગુણ ગાવાનું મનને ગમે છે. હે  
સ્વામી! ત્રિવિધે દિવમે તમાગ સાનિધ્યનો અધિક લાભ મળે છે અને  
તેથી આર્ત અને રોદ એ બે ધ્યાન છોડીને નિત્ય ધર્મધ્યાનમાં  
મગ્ન બની જાઉં છું.

## ૧૦ વિનયવિનયજી

શ્રી ઋષભદેવનું સ્તવન (પૃ ૮૭)

સેદર-ગેખર, મુગટ, નિવાળિયા-પ્રતિજોધ આપ્યો,

આ સ્તવનમાં કવિએ સકળ કળા શીખવનાર, વ્યવહાર પ્રવર્તના-  
ચનાર, યુગજ્ઞા ધર્મ નિવારનાર, નમિ-વિનમિને વિદ્યાવત કુમાર,  
બાહ્યશક્તિને પ્રતિજોધ આપનાર મરુદેરી માતાના પુત્ર અને સત્ગુણ  
તીર્થના ગિખવની ગોભારૂપ એવા આદિનાથ પ્રભુની મેવા કરવાનો  
ઉપદેશ આપ્યો છે.

શ્રી ઋષભદેવ જિન સ્તવન (પૃ. ૮૭)

સુત-પુત્ર, મમગમે-મમગમે,

આ સ્તવનમાં પણ કવિ કહે છે કે વિમલગિરિ (શ્રી સત્ગુણ)  
પર બિગમતા શ્રી આદિનાથ બગસાનનું મમગમે પ્રાપ્ત સમયે કરનાં  
સર્વ પાપ નાશ પામે છે અને મનસાગ્નિ ત્રિદિસિદ્ધિની પ્રાપ્તિ  
શામ છે

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન ( પૃ. ૮૮ )

વન-વાદળ, સદસ-દમર, પરચ-પ્રચડ, મોટા; સમીર-પવનઃ  
જલવર-વાદળ અગિયર-મોટુ.

આ સ્તવનમા કવિએ મોળમા તીર્થ કર અને પાંચમા ચક્રવર્તી  
શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનની મુનિ કરી છે કવિ ઉપમા આપે છે કે  
જેમ મોટા પવનથી થોડા વાદળાએ દરી જાય છે અથવા જેમ વાદળનાં  
પાણીથી દાવાનસ અને જાય છે તેમ શ્રી શાંતિનાથ પ્રમુની મેવાથી  
વિદ્યન કરી વાદળ દૂર દરી જાય છે અને દુ ખરબી દાવાનસ રમી  
જાય છે

### શ્રી નેમનાથ સ્તવન ( પૃ. ૮૯ )

પટોના-પટોચન, નિ-વાણી-નિર્ગણ, મેલ, પસાય-કૃપા, નાઈ-  
જની, વગમો-વિચાર કરો તમમો-ત્રામ આમ-આભ, ઉભણી-  
ઉત્તમસાધિ,

આ સ્તવનમા ગાંડુસ રહે છે, જે નેમનાથ, દુ તમારી દાસી  
છુ. માટે તમે વાન વિચરી જુઓ અને દોરીને ચાલી જવાથી  
જગનમા તમારી દાસી થશે. આમ કરેલી ગાંડુસને જ ની નેમનાથને  
મેળાપ થાય છે અને અને મોડગામી બને છે

### શ્રી નેમનાથ સ્તવન-ખીટુ ( પૃ. ૯૦ )

હેદ-અન પગવાણી-પગવાણુ ચિગટ-મેલ, છીના અર્થમઃ  
આહિ-ગદ યાગ-દર્શન કે પાને તીર્થે સમગના પાનથી ગદ  
છરી પડી તાવેનથી ગમ પડી ચિદિઆ કરવી ને.

શ્રી વિતય વિગાળુ આ ખરેખર એક ઉત્તમ સ્તવન છે,  
કાંચુ કે કવિએ આમા પેનાની સ્વનાથી મેટલ મગસ મૈત્રિક  
દયાનો આખ્યા છે ગાંડુસ રહે છે, 'મે' આમી' તમારો મ્ય કેન્ક  
વગનુ મી વાને આ ગાંડુ પવને ને તમારે જેમ ખાજ ન

આત્મા જવું હતું તો મને શું કામ આવડી આશા આપી ? હે સ્વામી ! ભોજનચાળ પોરસીને પાછી ન ખેંચી લઈએ. છોડને પાણી સિંચીને પછી એનું મૂળ ન ઉખાડી લેવાય માણસને ખભે ચડાવીએ પછી એને ભૂમિ પર ન નાખી દેવાય એને તેવી રીતે કાઈ વસ્તુને ઘોઈએ તો પછી એને ધૂળથી ન ભરાય ' ચીકાશવાળા પદાર્થ એટલે કે ઘી, તેલ વગર કેવી રીતે કાઈ વસ્તુ તળી શકાય '

‘ હે સ્વામી ! જેનો આદિ-આરભ ન હોય તેનો અંત ક્યાથી હોય ? જે પરણેલાં ન હોય તેને વૈધવ્ય ક્યાથી હોય ? પ્રેમ વિના રોપ ક્યાથી હોય ? પાણું વિના પરવાળું કેવી રીતે વિધાય ? લુગડાં બીના ન હોય તો તાપમા કેરી રીતે સુકાય ? છાશ ન હોય તો ડામ વડે ચિદ્રિત્સા ક્યાથી થાય ? તો પછી પ્રેમ સુધા ચખાડ્યા વિના આવડો સતાપ શાને કરાવો છો ? માત્ર મિષ્ટાન્નના દર્શનથી ભૂખ ન લાગે. લુખાં લાડ ન થઈ શકે માત્ર તમારા આવી ગયાથી પ્રીત થતી નથી, એ તો સિંચ્યા વગરના ઝાડના જેવી વાત થઈ જેમ વૃક્ષને મોટું કરવા માટે એને સિંચવાની જરૂર છે તેમ પ્રીતિને પણ સિંચનની જરૂર છે ’

અ તે કવિ કહે છે કે રાજુલના આવા વચનથી પ્રભુનું ચિત્ત ચળ્યું નહિ અને શ્રી નેમિનાથે રાજુલને ઉપદેશીને દીક્ષા આપી.

### શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ. ૯૦)

બેદ-બેજ, રચણ-રતન તાવડ-તાપ, ખેદ ખેત, ખેતી

શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુની કીર્તિ જગમામણી મોડી છે એમનાં દર્શનથી સર્વ પાપ દુઃખચળ્ય છે જેમ ગેમથી ખેતી થાય છ તેમ આવા, ગર્વ કાંટોના નિવારનાર, મુક્તિરૂપી રમણીને વરનાર, મુક્તિનો માર્ગ બતાવનાર એવક ને સકટમણી બગાડી લેનાર પ્રભુનું નામ મનમાં જે માણસો લાવ્યો મરે છે તેની આખર જગનમાં નબ છે માટે મ્હિ શ્રી પાર્શ્વ પ્રભુનું ખ્યાન મરે માનુ નિર્મોખન મરે છે

## શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન-ખીજુ ( પૃ. ૯૧ )

ભીમ-ભયકરના અર્થમા, પુત્ર-પુત્ર, આગર-સ્થાન,

કવિ કહે છે “ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ કે જેમની દેવતાઓ હમેશા દાસની જેમ મેવા કરે છે તેઓ હમેશા આશાના પૂરનાર છે ભયકર ભવસાગરમાથી તેઓ વદાણુની જેમ લોકોના મોટા સમુદાયને તારે છે શ્રી પાર્શ્વનાથની માતા વામાદેવી પોતાના પુત્રને રોજ નવા નવા હાલરડા ગાઈને હીચોળે છે અને પોતાના પુત્રનું અદ્ભુત તેજ જોઈ અત્યંત આનંદ અનુભવે છે શ્રી પદ્માવતી દેવી ભકતજનોની વાછના પૂર્ણ કરે છે માટે કવિ પોતાના ચિત્તમા શ્રી પાર્શ્વનાથનું ધ્યાન ધરે છે

## શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન ( પૃ. ૯૨ )

સાસણુ-શાસન, રતન-રત્ન, વસાય-કૃપા, કોસિર-કસર, કરકસ

આ સ્તવનમા સિદ્ધાચં અને ત્રિશક્તાદેવીના પુત્ર, પગના અગ્રકાં વડે મેરૂ પર્વત ડોલાવનાર પોતાનાં કમો અપાવી તેના પર વિજય મેળવનાર એવા મહાવીર પ્રભુની સ્તુતિ કરીને કવિ એમની પાસે રત્ન-ત્રયી માગે છે કે જેથી ખીન્ને કંઈ સતાપ આવે નહિ

## મનની અસ્થિરતા ઉપર પદ ( પૃ ૯૨ )

ચિર-ચિર, પાત્રી-મેળવુ, પામુ, જોર જોર-વારવાર, વરજ્યા ત્યાગ કર્યોં કુન્નર-દાથી, છિન-દાણુ

આ પદમાં કવિ કહે છે કે જ્યાં મારું પોતાનું મન જ ચિર નથી ત્યાં પ્રવૃત્તિ પ્રાપ્તિની આશા કંઈ રીતે ગણી શકું ? દિવસ આપો મેં વાતોમા ગુમાવ્યો અને રાત્રી ધીમે પૂરી કરી. વારવાર મેં દિલ્લને અવમમા ગમવાનો પ્રયત્ન કર્યો, પણ તે રોજ નથી મન એ મદોન્મત દાથી જેવું છે ધડીકમા તે ગરમ ચર્મજાલ છે, ધડીકમાં ઠંડુ, ધડીકમાં તે દને છે, ધડીકમા ને છે, ધડીકમાં તે બધી સપતિ જોઈ દરખાવ છે અને ધડીકમાં તે બધું ગુમાવીને ખૂટે છે આ બધી મિથ્યા પ્રવૃત્તિ



છે. જાગ્યમાં જે લખ્યું હોય છે તે મટતું નથી મેં આ કર્યું અને હું આ કરું છું એમ કહેવું એ માત્ર પાણી વડોવવા જેવી નિરર્થક વાત છે. પિયુતા-પ્રભુતા ગુણ રૂપી મોતીમાં મારા મનરૂપી દોરીને પગેલી હું હાથ બનાવું છું, મનલગ્ન કે હું મારું બધું જ મન પ્રભુની ભક્તિમાં કેન્દ્રિત કરવા માગું છું, માટે હું પ્રભુ ! મારા તરફ દૃષ્ટાન્તી નગરથી જુવો !

સૂર્યપૂર ઐત્યપરિપાટિ—સ ૧૬૮૯ માં સુરત શહેરમાં જિન મન્દિરોનું નિર્માણ કર્યોનું વર્ણન આ ઐતિહાસિક નવનમાં કરવામાં આવ્યું છે

શ્રી ધર્મનાથ આત્મજ્ઞાન પ્રકાશ સ્તવન—દ્વિત્વ સ્તવન ૧૭૧૬ માં મુગ્ધમા ચોમાસુ ન્દી શ્રી ધર્મનાથની સ્તુતિ કરતું આ સ્તવન રચ્યું હતું

શ્રી પુણ્યપ્રકાશ સ્તવન (૩૫ ૯૬)

આ સ્તવનમાં અહીં આપણી જાણી લાવવાં આવ્યા શાળકની કેતાર્થના કઈ રોઈ ગઈ એ દ્વિત્વ બનાવ્યું છે અને અર્ધ કાર્થની અનુભોક્તા કેવી રીતે કરવી તેનું વર્ણન આપ્યું છે. જે દિવસે અર્ધ જ્ઞાન, શ્રીય, તપ વગેરે કરી, શત્રુજન્ય તીર્થની ગણા કરી પાતાનાં કર્મ દાખ્યા રોય, પ્રભુદેવ લખાયાં રોય, આન જેવને આજ્ઞા કરાવે, પ્રતિજ્ઞા ન્યો રોય, આંત્ર કિપાઆગને બદલાવ આપ્યું હોય, જે દિવસે એ જ્ઞાનના અનુભવી થઈ રીત મેં છે દુઃખ દુઃખ કર્મ લેખવા જ પડતા રોય છે માટે અમતા ગાળી પુણ્યની પ્રદર્શન કર્યું અને આગ લાવતી લાવતા કરવી એ જ આગે અર્ધ છે.

૧૧. શ્રી આનંદસ્તવન

## શ્રી શાંતિનાથસ્તવન ( પૃ. ૧૦૪ )

આ સ્તવનમાં કવિએ ‘શાંતિ’નો સાચો અર્થ શો છે તે સમજાવ્યું છે. પહેલી કડીમાં ‘શાંતિનુ સ્વરૂપ’ સમજાવવા માટે આત્માએ પ્રભુને પ્રશ્ન કર્યો છે અને એ પછીની કડીથી શાંતિનુ સ્વરૂપ સમજાવવામાં આવ્યું છે પ્રભુ કહે છે, હૃદયમાં વિશુદ્ધ ભાવ ધારણ કરવા એ પહેલું શાંતિપદ છે એ પછી આગમોના જાણકાર, સમ્યક્ત્વના જાણકાર એવા ગુરુનુ, બાહ્ય જ જાણો છોડી દઈને આલંબન સ્વીકારે, તામસી વૃત્તિ છોડી દઈને સાત્ત્વિક વૃત્તિ ધારણ કરે, દુષ્ટજનોની સગતિ છોડી સુજનોની સગતિ સ્વીકારે, ચિત્તમાં સાચા યોગીનો ભાવ ધારણ કરે અને મોક્ષનું લક્ષ્ય ગમે, માનઅપમાન, મોતુ અને પૃથર, વદક અને નિદક, ધાસ અને મણિ, મોક્ષ અને સસાર એ બધા પ્રત્યે જે સમ્યક્દૃષ્ટિ રાખે એ શાંતિના સાચા સ્વરૂપને પામી શકે છે પ્રભુની આવી વાણી સાંભળી આત્મા કહે છે કે હે પ્રભુ ! તમારા દર્શનથી મારા બધા કાર્યો સિદ્ધ થઈ ગયા છે, મારું જીવન ખરેખર ધન્ય થયું છે

## શ્રી નેમનાથ સ્તવન ( પૃ. ૧૦૫ )

પખો-વિનાનો, સો-શો, કરુણા-દયા

આ સ્તવનમાં કવિએ રાજુલની નેમનાથ પ્રત્યેની ઉક્તિ મૂકી છે રાજુલ કહે છે કે આઠ ભવની આપણી પ્રીત છે આઠ ભવની હું તમારો નારી છું અને તમે મારા કથ છો મુક્તિરૂપી નારી સાથે આપણને કઈ કામ નથી હે નાથ ! તમ મારે ઘરે પધાગે. તમારો રથ પાછો કેવો સ્ત્રી વિનાનો પ્રેમ તે મો હોઈ શકે ? હે નાથ, તમે પશુઓ ઉપર દયા આપી, પગલું મારા ઉપર-માણસ ઉપર કરુણા ન આપી એ કેના ધરતો આચાર ? પ્રેમરૂપી દૃષ્ટતરૂને તમે છેદી નાખ્યું અને મોગ રૂપી ધતૂરને તમે ધાગણ કર્યો હે ગર્જન તમે અને

મૂકીને જાઓ છો તેમા મારી બદનામી જરા પણ નથી, પણ તમે પોતે જ વિચાર કરો કે રાજસભામાં ખેસતાં તમને કેટલી બધી શરમ આવશે ?

જગતમા પ્રેમ તો બધા કરે છે, પરંતુ તે નિભાવનારા તો ઘણા ઓછા છે જે પ્રીત કરીને છોડી દે તેની આગળ આપણુ શુ આણે ? જો તમારા મનમા આવુ જ હતુ તો મારો સાથે પ્રીતિ શુ કામ લીધી ? પ્રીતિ બાંધીને પરી છાડતા માણસને નુકસાન થાય છે રાગી માણસની સાથે સદુ ગગ-પ્રેમ બાધતા હોય છે પરાગી માણસ સાથે રાગ કયાથી હોય ? ગગ રિતા તમે મુકિતમુદગીનો માર્ગ કયાંથી દાખવો ?

હે આમી જે ચોગે છુ તમને જોઉં છું તે ચોગે તમે મને જુઓ એક વાર તમે મારા તરફ જુઓ તો મારાં કાર્ય સિદ્ધ થાય

### શ્રી પાર્થિનાથ સ્તવન ( પૃ ૧૦૮ )

ધુરપદ-મોહપદ, ગમી-ગમણુદાર, નિ કામી-કામવાસના રહિત, પદ્મપિંગ્મન-પદ દ્રવ્યમા ગમણુ કરવુ તે, જલભાજન-પાણી ભરેલું પાત્ર, ગવિ-મર્ચ, ખેમ-લેખ, કલ્યાણ, જેવ-જેનુ જ્ઞાન મેળવવાનુ હોય તે, અન્દી મર્ચ દ્રવ્ય, વિનિશ્ચરુ-વિનાશક

સિદ્ધપણના ગમણુદાર જે પ્રભુ છે તે કામગદિત છે, ગુણુવાન છે અને ગજાની જે તેરા પદ્મમાત્માને પામીને સમ્યકદષ્ટિ હવ પાળી મોખપદને પામે છે હે પ્રભુ ! આપ સર્વજ્ઞ છો માટે સર્વવ્યાપી છો. પરંતુ આપન આ પદ્મપિંગ્મનસ્વરૂપ ચુદ્ધ મર્ચમા સમજવાનુ છે, કામગ કે દ્રવ્ય અગ્નિશ્વર સ્વભાવનુ દોષ પદ્મપમા ગમણુ કરવુ એમાં ખરું તનુ નથી પણ ખરું તરુ તો આત્મગમણુમા જ છે દ્રવ્યો અનેક છે અને એનુ જ્ઞાન પણ પાણીના વામણુમા મર્ચના પ્રતિબિમ્બની જેવ, અનેક છે પરંતુ હવ દ્રવ્યમા જેવુ આત્મસ્વરૂપ એક છે માટે ગુણુન એકપણ જાણુ. મટે પોતાના પદ્મમાં ગમણુમા જ કલ્યાણ જેવ એટલે કે દ્રવ્ય વિનાશક છે માટે તેનુ જ્ઞાન પણ વિનાશક છે



દોષ પાશ્વનાથ કહે છે, દોષ જ્ઞા કહે છે. આમ બધા લોકો પર-  
માત્માને જુદા જુદા સ્વરૂપે ઓળખાવે છે અને લૌકિક કે વ્યાવહારિક  
દષ્ટિએ તેમાં કશું ખોટું નથી પરંતુ સસારના બધા જ જીવોમાં  
એકસરખું ધ્યનન્ય યા જ્ઞાતવ વ્યાપી રહ્યું છે જેમ માટી એકની  
એક છે, પણ એમાંથી જુદી જુદી વસ્તુ બનાવતા દોષને આપણે ઘડો  
કરીએ, દોષને દોશિયું કરીએ, દોષને ઘટ્ટ કરીએ, પરંતુ તે બધામાં  
સમાન તત્ત્વ તે માટી છે તેવી જ રીતે જીવાત્મા અને પરમાત્મા  
સબંધે સમજવાયું છે. અહીં આપણને કવિ નરસિંહ મહેતાની પદ્ધતિ  
યાદ આવે છે -

ઘાટ ધણિયા પછી નામરૂપ જૂજવાં અતે તો હેમનુ હેમ હોયે.

આમ, આકાશની દષ્ટિએ વસ્તુઓ ભિન્નભિન્ન છે, પરંતુ મૂળ  
તત્ત્વની દષ્ટિએ તો તે એકરૂપ, અભેદરૂપ છે આપણી જૈન પંચા-  
યામાં કહીએ તો વ્યવહાર નયની દષ્ટિએ જોઈએ તો આકૃતિભેદથી  
માટીની વસ્તુઓ અનેક છે અને સગ્રહ નયની દષ્ટિએ જોઈએ તો  
તે બધી વસ્તુઓ અભેદરૂપ છે તેવા જ રીતે વ્યાવહારિકનયથી જોતા  
જીવાત્માઓ ભિન્ન ભિન્ન છે, પણ સગ્રહનયથી જોતા સર્વે આત્માઓ  
એકરૂપ છે

ત્રીજી અને ચોથી કડીમાં કવિએ ગમ, રહેમાન, કૃષ્ણ મદાદેવ  
વગેરે કયા અર્થમાં ઘટાવવા જોઈએ તે સમજાવ્યું છે જે પોતાના  
શુદ્ધ સ્વરૂપમાં રહે તેને આપણે ગમ કહીએ જે જીવો ઉપર ગદમ એટલે  
એટલે કે દયા ગળે તેને રહેમાન કહીએ, જે અનાસક્ત થઈ કર્મ કરે છે  
તેને આપણે જ્ઞાન-કદાન-કૃષ્ણ કહીએ, જે ગંગા દેવને જીની, કર્મોનો  
ક્ષય કરીને મુક્તિ પામ્યા છે તેને આપણે મદાદેવ કહીએ, જે પોતાના  
શુદ્ધ સ્વરૂપને ગમને છે એટલે કે પામે છે તેને આપણે પાશ્વનાથ કહીએ.  
જે પોતાનું શુદ્ધ જ્ઞાનસ્વરૂપ જાણે છે તેને આપણે જ્ઞા કહીએ.  
આવી ગતિ આપણા પોતાના કર્મગતિ, ધ્યનન્યમય આત્મસ્વરૂપને  
ઓળખવાનો આનંદધનજી ઉપદેશ આપે છે

## યા પુદ્ગલકા કયા વિસવાસા

મુખનેકા-સ્વપ્નનો, વાસા-રહેવાસ, શિવપુર-મોક્ષધામ.

આ પદમા શ્રી આનંદનંદ કહે છે આ શરીરરૂપી પુદ્ગલનો શો વિશ્વાસ કરવો? જેમ સ્વપ્નમા કોઈ સરસ મહેલમા રહેવાનું મળ્યું હોય પણ જ્યારે જાગીએ ત્યારે તેમાનું કશું હોતું નથી તેવીજ રીતે આ શરીરરૂપી ધરમાં આત્માને માટે સમજવું જેવી રીતે વીજળી કાણુવાર ચમકી અદૃશ્ય થઈ જાય છે, જેવી રીતે પાણીમા પતામું ધડીકમા ઓગળી જાય છે, તેવી રીતે આ દેહનો કાણુવારમા નાશ થવાનો છે આવા કાણુલગુર દેહનો ગર્વ ન કરવો જોઈએ. અંતે એ દેહનો નાશ જંગલમા જ થવાનો છે, એટલે કે મૃત્યુ થતા લોકો એને જંગલમા સ્મશાનમા જાણી આવશે કવિ કહે છે કે આ સસારની બધી વસ્તુઓ, તન, ધન, યૌવન, ધન્યાર-બધા જ જુદા છે સત્ય વસ્તુ જો કોઈ હોય તો તે આત્મતત્ત્વ છે માટે આત્મસ્વરૂપને પામવું, મોક્ષ મેળવી મોક્ષધામમા વાસ કરવો એજ સત્ય છે.

કયા સોવે, ઊઠ જાગ

જાગિ-જોળા, મૂર્ખ, આયુ-આયુષ્ય, ધરિય-ધડિ પગ, નાકિ-નાવ.  
ધ્યાગિ-ધ્યાન ધર

આ પદમા કવિ કહે છે, "હું મૂર્ખ, જોળા, બહાવગ છવ, વું શું મોહનિદ્રામાં પડી ગયો છે? અજ્ઞાનિમાથી પાણી જેમ ઝડપથી સરવા લાગે છે તેમ આ આયુષ્ય ઝડપથી ધરી રહ્યું છે પહેરેગીરો ધરી પગ ટકાગ માટે છે તે બતાવે છે કે આયુષ્ય ધરી રહ્યું છે. ઈન્દ્ર, ચન્દ્ર, નાગેન્દ્ર અને મોટા મોટા મુનીન્દ્રો-આવા બધાઓનું આયુષ્ય પણ પૂરું થઈ ગયું ગયું અને તેઓ બધા ચાલ્યા ગયા. અમુ આગળ પ્રાણ ટકી ગયું છે? મોટા મોટા રાજાઓ દોષ, ગાવતી, બાદશાહ કે ગણા દોષ, પણ તેથી મૃત્યુ આગળ તેમનું શું આવે?"

હે અવધૂત ! તું શરીરરૂપી મઠમા હજી સુધી મોહનિદ્રામાં શું સૂઈ રહ્યો છે ? તું જાગીને તારા હૃદયમા જો. તું તારા શુદ્ધ આત્મ સ્વરૂપને જો તુ દેહરૂપી મઠનો વિશ્વાસ ન કરતો એ તો એક પળમાં ટળી પડશે, આયુષ્ય ખૂટતા એક પળમા એનો નાશ થશે

તું હલચલ મિટાવી દે એટલે કે રાગદ્વેષની ચચલતા ભરી તારી બધી પ્રવૃત્તિઓ તુ બંધ કરી દે અને તારા શુદ્ધ સ્વરૂપને સમજવાનો પ્રયત્ન કર. તું રાગદ્વેષ છોડી દઈશ એટલે તને સમનારૂપી જાળમાં તારો આત્મા રમતો જણાશે એ રીતે તું તારા આત્માને ઓળખી શકશે દેહરૂપી મઠમા પચમઠાભૂતોનો—પૃથ્વી, પાણી, તેજ, વાયુ અને આકાશ એ પાંચ મઠાભૂતોનો વાસ છે અને વળી તેમાં શ્વામેશ્વાસ-રૂપી ધૂર્ત બધીસ તેમાં રહેલો છે અને તે તારા આત્માને ઠણે ઠણે છળવાની ઈચ્છા ધગવે છે, આવો એ મઠ છે માટે તારે તેમા બિધવુ ન જોઈએ પરંતુ તનમનની આવી દશા હોવા છતાં મૂર્ખ શિષ્ય તે સમજી શકતો નથી અને તનમનની મમતા રાખીને તેમા સૂઈ રહ્યો છે

ત્રીજી અને ચોથી કડીમા કવિ કહે છે કે, હે અવધૂત ! તારા મસ્તક પર પંચ પરમેશ્વર વસે છે અને મસ્તકના મધ્યભાગમા બ્રહ્મર-મૂર્તિ સુદમ જારી છે કોઈ વિન્દા જાનીઓ પોતાના ગુદ આત્મા જ્યાસથી પોતાના આત્માને ત્યાં ધ્રુવના તારાની જેમ ઘિર જોઈ શકે છે જે કોઈ અવધૂતો આશાનો તારા કડીને પોતાના હૃદયરૂપી ધરમા આસન લગાવી આત્માના જપ-અજપા-નપ જપે તો તે ચતન્યમય, નિરંજન એવા પરમાત્માના દર્શન કરે છે

### નિગદ્ગિન જોઉં તારી વાટડી

દોલા-પ્યાગ, ગ્વાગી, અમોલા-અમળ્ય, લાલ-માખેર, જવદરી-જવેરી, પટતર-અતર, વેગળું, પમ-પમ, નિદાનત-જેઈ નદુ છું; નોપળે-નોપનથો, દગ-દઈ, અટોલા-નિમલ, ઝોલા-મગ્ન મ્હેયા; ઝોલા-મદદ ઝોલીને, ઝોલા-અરિયતા, એન્ડી-પયાગી

છે કે તમારા મુખનું દર્શન થતા જ માગ હૃદયની અચિરતા-કામાકોળ સ્થિતિ ટળી જાય છે

છેલ્લી કડીમા કવિ કહે છે કે સમતાના આવા શબ્દો સાક્ષી મિત્ર વિવેક એને કહ્યું કે 'હે સમતા ! તું હવે ખેદ ન કર, આનંદના જેવા તારા સ્વામી આત્મા જરૂર તારા મદિગમા પધારશે અને તારી સાથે આનંદમા ગરોળ થશે

### આશા ઓરનકી કથા કીજે

ઓન્નડી ખીન્નડી, ફકર-ફત્તે; જાયા-પુત્ર, કમલ-કમલ; અવટાઈ-હિંદીની

આ પદમાં કવિ કહે છે કે હું એવન, તારે ખીન્નડી આશા શી ગમતી ? તારે તો જ્ઞાનરૂપી અમૃત રસ પીવો જોઈએ ફૂતરો રોટલાના દુકાની આશાએ લોકોના બાગે બાગે ભટકતો હોય છે અને છતાં તેને કંઈ સતોષ વળતો નથી તેવીરીને તે પણ આટલા આટલા લાવ મુઠી કંઈ કંઈ ગાનાએ ભટક્યા કહ્યું છે. જે લોકોએ કંઈક અલિપ્ત મુખની આશાની ખુમારી અનુભવી હોય છે તે ખુમારી થોડા વખતમાં જ ચાલી જાય છે પણ આત્માના અનુભવરૂપી અમૃતરસના પાનની ખુમારી જે રમિકોને ચડે છે તે તો ક્યાંય જનવતી નથી

જે માગમે આશારૂપી દામીના પુત્રો અને છે તે માગમે આખા જગતના દામ અને છે એટલે આશાથી વરા અનેકા માગમે લાગ્યા ગયા આખા જગતનું દામત્વ સ્વીકારે છે અને જ્યાં ત્યાં કુચગતા કરતા હોય છે પરંતુ જેઓ આશાને પોતાની દામી બનાવી પોતે એના નામક અને છે, એટલે કે જેઓ આશાને પોતાને વરા ગણે છે તેરા આત્માનગરોએ જ અનૃતપાનના અનિદાની બને છે

સીંઝ દરિયા કિરિ રૂઝ એક રૂપક મોઝને કહે છે કે અનરૂપી પાલાગા પ્રેમરૂપી નરાયો ભરીને એને તનરૂપી ભરમા અનરૂપી અગ્નિથી બાળીએ અને હિંદીઓએ અને તેને કમ દામીને પામે તો



તેમને અળગા હજવાથી જો અર્થ સંગ્રહાતો છે? એમને અળગા હજવામાં આવે તો પણ તેઓ વળગેલા ન રહેવાના છે મોઝાનાં પીછાની જેમ તેઓ જીવતા થવાના નથી વળી તમારાથી અળગા થયે કેમ આવશે? હાથે કે રૂડી લાડિત તેઓને આકર્ષવાની જ છે. મારું મનહું અત્યંત અચ્છ અભાવનું છે તો પણ તમારા પ્રયત્ની પ્રીતિમાં દહ છે મારે તમે જે સમયે સમયે તમારું સ્વરૂપ બદલાવો તો એમ કેવી રીતે પ્રીતિનો નિભાવ થાય? મારે હું સ્વામી! આપણા આ સમયમાં આમી ન આવે એ જોગો હાન! કે તમે તો મારા ભવેભવના નાથ છો!

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૧૬)

નિગમી-ગગનરિત કૃપાલ-કૃપાળુ, ખુશિગલ-ખુશ

આ સ્તવનમાં પણ શ્રી અપમદેવના સ્તવનના જેવો જ લાવ કવિએ વાળ્યો છે. કવિ શ્રી શાંતિનાથ પ્રમુખી મુનિ કરતા રહે છે હું સ્વામી! મે તમારો કેટલો હૃદયો એટલે દલે તમારાથી છુટવાનું નથી તમારે પ્રમન્ન થવું જ નેહએ, તમે વિતગગળુ તાપગીને બોળા માખમેને બૂલાવો છો પણ મે તો આપને ગગનરિતને પણ મારી ભક્તિ વડે આકર્ષ્યો છે મે મારા મનમાં તમને વચાળ્યા છે, તો તમે તમને કેમ જવા દેવાય? નેહ બેઠાવ વિના તમે મને મળો એટલેકે તમારી અને મારી વચ્ચે અન્નના ન જે તોજ તમારાથી છુટાને તમે તમે મારા કમનમાં છો તો તમારાથી હું કૃપાળુ! મારા પર કૃષિપાળુ કૃપાલુ હયાં વિના એમને એમ દેવા મને છુટાને? મારે નેહ આ પ્રમાણે જ ચિંતિ છે તો શા મારે તમે હા કહી ગયા છો? મે પ્રમુ' તમે મારા પર પ્રમન્ન થાવ'

### શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૧૫)

અંતર્માં કવિ કહે છે કે મેં આવા પ્રભુનો સાથ લીધો છે

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન ( પૃ ૧૧૬ )

મુરનર-દેવો અને માનવો; આપદ-આપત્તિ, સંકટ, ઉત્સર્ગ-  
જોળામા, વામા-સ્ત્રી, પરતક્ષ-પ્રત્યક્ષ, નિરૂપાધિ-ઉપાધિ વગરની;  
વીતરાગ-જેમાંથી રાગ ચાલ્યો ગયો છે એથી, અવલખ્યા-આધાર  
લીધો છે, પાયા-પગ

કવિ આ સ્તવનમાં શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુની પ્રતિમાની સ્તુતિ કરતાં  
કહે છે હે સ્વામી ! આપની પ્રતિમા પ્રભાવશાળી છે મારા મનને એ  
અત્યંત ગમી ગઈ છે. જે દિવસથી મેં એ જોઈ છે તે સ્વિસથી મારી  
આપત્તિ દૂર થઈ ગઈ છે આપનું પ્રસન્ન નયન જોતાં લાલિષ્ટ જનનું  
મન રીઝે છે આપના પ્રસન્ન નયન જોતાં જાણે તે સમતા રસના  
કચોળા ન હોય ! એટલે કે આપની આજમા નથી ઈર્ષ્યાનો ભાવ,  
ક્રોધનો ભાવ કે નિર્ગરકાર કે ધૃણુનો ભાવ આવતો આજા જગત  
પ્રત્યે, જીવ માત્ર પ્રત્યે સદાનભૂતિ ધરાવો છો આપની મૂર્તિ જીમ  
કેટલાંક દેવદેવીઓ જેવી નથી આપના હાથમાં હથિયાળ નથી, જપમા  
ળાનો પ્રચાર નથી. આપના જોળામાં સ્ત્રી નથી કે જેથી કામ વિકાર  
ઉપજે આપની મૂર્તિ નટનો જેમ નૃત્યના ચાળા કરતી નથી ગાતી  
બાજાતી નથી કે છાંઈ કે નાના વસ્ત્ર ધારણ કરતી નથી એટલે કે  
આપની મૂર્તિ તદ્દન નિરૂપાધિ અને વીતરાગ દશાનો છે માટે જ મેં  
આપના ચંગળનું નંગળ સ્વીકાર્યું છે

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન ( પૃ ૧૧૭ )

કર્મ-કર્મ, અરિગણ-દુશ્મનોનું મૈત્ર્ય, અનનાનંદ ધી-વિગતવર  
પા ૧૧૭૬-૧૧૭૭

આ સ્તવનમાં કવિએ ત્રી મંત્રોનો પ્રામીને આજ્ઞા રીતે અને  
અનિદન તરીકે જોળાખાળ્યા છે એમને કર્મ-ધી દુશ્મનોના દળને

તમારા સિવાય ખીજ કોઈ દેવમા મારુ ચિત્ત લાગવાનું નથી. હું  
સ્વામી ! તમે કામણ કરીને અમારું ચિત્ત ચોરી લંધુ છે હવે મારી  
ખાંદા ગ્રહાની તમને લાજ છે, એટલે કે હવે મારો ઉદ્ધાર નહિ કરો  
તો તેમા તમારી જ આખર જવાની છે '.

### શ્રી ઋષભ જિન સ્તવન—સ્તવન ત્રીજું

અભુજ-કમળ, અષ્ટમી શશિ-આક્રમ્ભો ચન્દ્ર, અહિય-આહ,  
અભ્યતર-અદરના, ઉતુગ-મોહું, શુર્યા-સ્તવ્યો

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે શ્રી મહદેવો માતાના પુત્ર ઋષભ-  
દેવ લગવાનના મુખનું દર્શન કરવાથી મુખ ઉપજે છે પ્રભુની આંખ  
કમળની પાખ જેવી, કપાળ આક્રમ્ભના ચન્દ્ર જેવું અને મુખ શરદ  
ઋતુના ચન્દ્ર જેવું છે એમની વાણી અત્યંત રસાળ છે. પ્રભુના શરીર  
પર એક દગ્ગર અને આઠ ઉત્તર લલણો ગોમે છે એમના હાથ  
અને પગમા અનેક શુભ રેખાઓ છે અને અભ્યતર શુભ લક્ષણો તો  
અનેક છે. પ્રભુનો દેહ ઈન્દ્ર, ચન્દ્ર, સૂર્ય અને પર્યંતના ઉત્તમ શુણો  
એકત્ર કરીને ઘડવામા આવ્યો છે પરંતુ પ્રભુનું જે અદ્ભુત ભાગ્ય  
છે તે કયાંથી આવ્યું તેનું ભારે આશ્ચર્ય છે પ્રભુએ સઘળા શુણોને  
સ્વામીન કર્યા છે, અને દોષોને દૂર કર્યા છે આવા પ્રભુની સ્તુતિ  
કરના કવિ કહે છે કે અમને મુખની પૃષ્ઠિ આપ-ને આ સ્તવનમ  
કવિએ વિવિધ ઉપમાઓ વડે પ્રભુનું જાણ અગ્રપ દર્શાવ્યું છે

### શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન—સ્તવન પહેલું

અચિરાશે-અચિગના, અચિન્તિ-આચાર્ય, અગ્ની પદ-મોહા

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે કે જે દિવસે શ્રી અચિન દેવીના  
પાંચ શાંતિનાથ લગવાનનું મુખ જોઈને મુખ પામી ! તે વખતે  
વિન્દ-ગ્રામનાં જપ્ત દુષ્ણ દૂર મને તે પ્રભુ ! તમારોમા મેલના શુણો  
એજો જગા પશુ જાણ્યા છે તેને ધીર ક્રાંતિવત્તમા મમ ન મને દંડો

## ૪૮૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

અમૃત ગ્ધ આખ્યો તેનું મન ખીજી રસમા લાગે નહિ. તમારા સમ્યક્ત્વથી રસનો હું જાણવા વાળો છું, છતાં મેં ખાખ રૂપી ખરાબ ભોજન ધણા વખત સુધી સેવ્યું પરંતુ ફરી કદાચ કર્મના યોગે તેને એવવાનો વખત આવે તો પણ સમકિત ગુણ રૂપી અમૃતની ઈચ્છા તો તે જરૂર ફરીથી કરે તમારું ધ્યાન તેજ સમકિત છે, એજ જ્ઞાન છે અને એજ ચારિત્ર્ય છે એથી સધળા પાપ નષ્ટ થાય છે અને ધ્યાન ધરનાર ધ્યેય સ્વરૂપને પામે છે હે પ્રભુ! તમારું અદ્ભુત સ્વરૂપ નિહાળીને ભગ્ન શ્રવણ અરૂપી પદ એટલે કે મોક્ષ મેળવે છે તે આશ્ચર્ય છે તમારી કૃપા તમો જ જાણો છો મારું મન ત્યાં પહોંચી શકતું નથી આથી શ્રી યોગોવિજય તમારું સ્મરણ અને ભજન કરે છે.

### શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન—સ્તવન ધીજી

નયર-નગર; પાતિક-પાપ, તત્ત્વ-શરીર, સાધ્વી-આદસી, તિહુ અણુ-ત્રિભુવન, નિરવણી-ચક્ષિણીનું નામ

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનનાં માતા-પિતા, નગર લાઘન, કાયા, આયુષ્ય, સાધુ સાધ્વીનો પરિવાર યજ્ઞ, યક્ષિણી વગેરેનો પરિચય આપ્યો છે સ્તવનની ભાષા સરળ અને સમજાય તેવી છે

### શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન—સ્તવન ત્રીજું

મનમથ-કામદેવ, અકિંચન-જેની પાસે કશું ન હોય તેવા; ચિન્ના-સ્થિરતા;

આ સ્તવનમા શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનનું સ્વરૂપે વર્ણવનાં કવિ સુકિતથી કેટલોક વિરોધા ભાસે રજૂ કરી સાચી વસ્તુ દર્શાવે છે. કવિ કહે કે ‘હે પ્રભુ! તમે લોકોના મનનું રજન કરનારા અને કામદેવના બળનું ખડન કરનારા છો, છતાં તમારા ચિત્તમા ગાગ્રદેષ નથી તમારે શિરે છત્ર છે અને દેવ દુદ્ધુલિ વાગી ગયા છે. આમ, તમારી દંકુરાઈ શાંતિ છે, છતાં તમે તો તદ્દત અકિંચન છો તમે

સમના, ગિયતા, ધૃતિ ઇત્યાદિ શ્રીઓને વગેલા છે છતાં તમે બ્રહ્મ-  
ચારી છે તમે સસાર પ્રત્યે ગગ ધરાવનાર નથી, તમને દોષો પ્રત્યે  
આસક્તિ નથી, મૃગ એ તમારું લાછન છે હે પ્રશુ ! કેવળા સિવાય  
તમાગ ગુણોનું વર્ણન કેણું કરી શકે ?

શ્રી નેમનાથ જિન સ્તવન—સ્તવન પહેલું

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી નેમિનાથ લગવાનના માતાપિતા, નગર,  
લજન, ઇત્યાદિ વર્ણવી ખીલથી આનમી કરી સુધીમાં નેમિનાથના  
જીવનના મુખ્ય સિદ્ધ પ્રસંગો વર્ણવ્યા છે અને એ પછી છેલ્લી ત્રણ  
કહીમા એમના સાધુ સાધ્વીના પરિવારનો અને એમના આશુપ વગે-  
રેનો પરિચય આપ્યો છે

શ્રી નેમનાથ જિન સ્તવન—સ્તવન બીજું

કુગ-મૃગ, વયણ્ડે, વચને, પતિ-પ્રતીતિ-વિશ્વાસ, વ્યાસ-સર્પ,  
વિજયતી-વિજ્ઞાપ કરતી,

આ સ્તવનમા કવિએ ગાઢુલની નેમિનાથ પ્રત્યેની ઉક્તિ વ્યૂ-  
તરી છે એ કહે છે કે હું આમી ! અનુક્રપાને કાળે તમે તોગ્લેથા  
પાછા કર્યા તે વખતે તમને અનંક વર્ષોએ વિનવ્યા, પરંતુ મારી  
સાચેના નવ લવના એકને અવગણી તમે પાછા આપ્યા, તેમા લગ્ન  
માટે બેઠીપામે યોગ્ય મુર્તિ બેવડાવવામા તો કઈ કેવડયો નથો ને !

હે નાથ ! જે મૃગની ચન્દ્ર કલકિત બન્યો છે અને જે મૃગને  
કારણે રામ અને સીતાનો વિયોગ થયો તે મૃગના વચન સાબળી  
એના પ્રત્યે અનુક્રપા આપી તમ પાછા આપ્યા ગયા છે એવી વાતની  
પ્રતીતિ કોને થાય ? લોકો તો એમ જ માનવાના કે તમે મૃગની  
દયાનુ માત્ર બદાન કાદયુ તમાગ પાછા આપ્યા જરાનું કાન્ય  
કઈક બાનું જ દેવાનું બેઠોએ હે નાથ ! મને તો એમ જ  
લાગ છે કે જેને અનત શિક્ષોએ બોગરી છે અને જે અનંક  
મૃમનએને પોતાના તરફ આકર્ષે છે એ સધુનારી મૃગતિ કપા સ્ત્રીએ  
તમને બોગવ્યા હોવા એકેએ, માટે તમે માન કશો નેન ઉતારી  
નાખ્યુ છે. હે નાથ ! પ્રાતિ વન્તી મહેતી જે, પા ! નિખારી આપરી

જેમ દેવોમાં છ, પર્વતોમાં મેરૂ પર્વત, પશુઓમાં સિંહ, વૃક્ષોમાં ચંદન, સુભદ્રોમાં કૃષ્ણ, નદીઓમાં ગંગા, ઉપવાનોમાં કામદેવ, કૃત્રીમાં કમળ, ગાનનોમાં ભરત ચક્રવર્તી, વ્યાખ્યાનોમાં અને કથાઓમાં જિન કથા, મંત્રોમાં નવકાર મંત્ર, રત્નોમાં ચિતામણિ રત્ન, સાગરોમાં સ્વયં-ભુરભાગ્ય સમુદ્ર, ધ્યાનોમાં શુદ્ધ ધ્યાન શોભે છે તેમ સમસ્ત સુનિઓમાં વામાદેવીના પુત્ર શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ શોભે છે.

### શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન-સ્તવન ત્રીજું

નિસના-તૃપ્ત્યા, સાયર-સાગર, તોચ્છ-તાંગે, ઉદ્ધાગે, વન્વાનસ-વન્વાનસ, સમુદ્ર નીચેનો અગ્નિ, નિમિગલ-મોટામાં મોટો મગરમચ્છ.

આ સ્તવનમાં કવિએ સમુદ્રના તોફાનનું ઉપર પ્રયોજ્યું છે શ્રી પાર્શ્વજિન પ્રભુને સર્વોર્ધીને કવિ દહે છે કે આ બીજા ભવસાગરમાં ચાર કપાય રૂપી પાતાળ, તૃણાંકુરો પ્રયત્ન પવન, કામવાસનાઓ વડવાનસ, અસનઓ મગરમચ્છ, પ્રમાદઓ પિનાચ, અનીનિઓ વ્યતંગી વગેરે તોફાનો મચાવી ત્રાસ આપા કર્યાં છે અને ધર્મઓ જટાજને વમળોમાં પ્રતિજ્ઞા રૂપવાની બીડ છે ત્યાં હે પ્રભુ ! તમે અમાગ આ ધર્મઓ જટાજને ચલાવી મામે પાગ ઉતારો.

### શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન-સ્તવન ત્રીજું

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના માતાપિતા, નગર, સહય, દેવવર્ણ, આયુષ્ય, સાધુસાધ્વિનો પાંચાન, વગેરેનો પશ્ચિમ આપ્યો છે.

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન-સ્તવન પહેલું

છોલ્લક જળ-છોલ્લક જળનું ખાળોચિયુઃ પન્ન-પીત્ત દેવો, ગિઃઆ-મોટો.

આ સ્તવનમાં મહાવાર જ્ઞાની પ્રજાની મુક્તિ કરતા કરિ કરે છે કે જે પ્રભુ ! આપના શુદ્ધ પણા મોટા છે એવું કાંઈ સંશયના માન દાનમાં નહીં અમી જરૂર છે અને મારી કાયા પરિત્ર થાય છે.

તમારા ગુણુ રૂપી ગગામા હું નહાઉ છું અને એમાં નિર્મળ થાઉ  
છું મને બીજી કશી પ્રતિતિ ગમતી નથી હું બસ, હમેશા તમારા જ  
ગુણુ ગાયા કરુ એમ શાગ છે જેઓ ગગાબળમા સ્નાન કરે છે  
છે તેઓ પછી ખાખોચિયાના છીછરા અને ગદા પાણીમા જતા નથી  
જેઓ માલતીના ફૂલની સુગંધ લે છે તેનું મન પછી બાવલિયા તરફ  
ક્યાથી મોહે? તેવી રીતે હે પ્રભુ! અમારું મન તમારા ગુણુમા લાગેલું  
છે, એથી જેઓ પરનારીમા આસકન થયેલા છે એવા બીજા દેવો તરફ  
અમારું મન ક્યાથી લાગે? હે પ્રભુ! તમે જ અમારી ગતિ છો,  
અમારી મતિ છો, અમારા આશ્વનરૂપ છો, અમારા જીવનાધાર છો-  
એટલે કે અમારે મન તમે જ સર્વસ્વ છો

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન-સ્તવન બીજી

તૂકો-સતુષ્ઠ થગો, કામવટ-ઈન્છાઓ પૂરી પાડનાર પાત્ર  
માતંગ-હાથી

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી મહાવીર પ્રભુની સ્તુતિ કરતા કહે છે  
કે હે સ્વામી! તમે અમારે માટે કલ્પતરુ, કામધેનુ સમાન છો તમારી  
કૃપાથી અમારે આગણે અમીષ્ટિ થવા લાગી છે બીજી અને ત્રીજી  
કડીમા કવિએ શ્રી મહાવીર સ્વામીનાં માતાપિતા, નગર, લાજન વર્ણુ,  
કાયા, આયુષ્ય વગેરે જણાવી એમના સયમના ગુણુગાન ગાયા છે  
એ પછી કવિ કહે છે કે હે પ્રભુ! તમારા વચન રૂપી સાગરે ઝીલતો  
એવો હું મિથ્યાત્વને અને મોહને દૂર કરી ધર્મના પથ તરફ આવી  
રહ્યો છું તમારા ગુણુને કારણે કુમતિરૂપી માતંગની હવે મને જરા  
પણ બીક નથી

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન-સ્તવન ત્રીજી

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે, “પ્રભુના દર્શનથી મારા દુઃખ  
દૂર થયા છે” પછી કવિ વિનતી કરે છે કે હે પ્રભુ! હવે તમે મારા  
મનમંદિરમા પધારો એ પછીની કડીઓમા કવિ એ મંદિર એટલે કે

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે મહેવી માતાના પુત્ર, જગતના આધાર સમા શ્રી ઋષભજિનેશ્વરની આજે આપણે સેવા કરીએ શત્રુંજય પર્વતના છત્રસમાન, નાભિ રાજના પુત્ર આજ સૂર્યના તેજની જેમ પ્રકાશી રહ્યાં છે એમની પાસે હું સેવક બનીને આવ્યો છું જિનેશ્વર ભગવાન સિવાય દાસને બીજા કોની આશા હોય ? પ્રભુના નયનપ્રસાદ માટે મારું મન આશા રાખે છે

### શ્રી શાતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૪૩)

પદ્ય ૫૩-૭ ૫૩, શિવપુર-મોક્ષ, સુરતરુ-કલ્પવૃક્ષ, આહિલીયા-આવળિયો, પરિજન-પોતાની આસપાસના માણસો, અરિજન-દુશ્મનો, ભાવક-ભવના દુ.ખો; ભાંજે-ભાગે

આ સ્તવનમાં કવિ મેઘવિજયજી કહે છે કે શ્રી શતિનાથ પ્રભુ શાત મહારસના સાગર જેવા બધા સેવકની આશા પૂરે તેવા છે માટે તેમનું શરણુ સ્વીકારવું જોઈએ જેઓ સમતા પ્રત્યે મમતા રાખે છે એટલે કે પોતાના જીવનમાં સમતા ધારણુ કરે છે અને હૃદયમાં શાંતિ સધરી રાખે છે પ્રભુની મેવાથી તેઓના ભવના કળેા બધાં દૂર થાય છે શ્રી શાતિનાથ પ્રભુએ પોતાના ગૃહવાસ દરમિયાન અઢળક ઋદ્ધિ ભોગવી અને મોક્ષસુખની સાથે તીર્થ કર પદની પ્રણુ સેવા કરવા લાગે છે તે કલ્પવૃક્ષની છાયા ત્યજીને આવળિયા તરફ દોડતા હોય છે પ્રભુને માટે તો સ્વજનો, દાસ અને દુશ્મનો બધા સરખાં છે વળી તેમને માટે તો રાજ અને રક પણ સરખા છે કારણુ કે તેઓ તો વિતરાગ દશા ધરાવનારા અને મેઘની જેમ સમતા રસથી ભરપૂર છે,

### શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૪૪)

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી નેમિનાથ ભગવાનનો મહિમા બતાવે છે અને પોતાનો ઉદ્ધાર કરવા માટે પ્રભુને અરજ કરે છે કવિ કહે છે ધણા લોકો તમારા પ્રત્યે રાગ ધરાવનારા છે. પણ તમારી સેવાનો જોગ બધાને મળતો નથી



### શ્રી શાનિનાથ સ્તવન (પૃ ૧૪૮)

નિદુ લોચ ત્રણે લોક, અદનિસિ-દ્વિચગન, હેનઈ-હેનથી.

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે કે શ્રી શાનિનાથ પ્રભુ મનમાં આવીને વમેલા છે એ વરમ થાય તો પણ એમને બૂધ્યા બૂડી શકતા નથી રાતદિવસ, મુતાબગના આપણે આ ત્રણે લોકના નિવસ સમાન આપણા અતગ્યામીને દ્વિથી દૂર કરી શકતા નથી એમના સ્વરૂપનુ નયનથી દર્શન કરના હૈયુ આનદથી ભિમગય છે વ્યાગે દૂર હોઈ છુ ત્યાગે તમાગ દર્શનની ઈચ્છા થાય છે, પરંતુ હે પ્રભુ ! તમે જે મારી આદુ ઝાલો, એટલે કે મને તમારા શબ્દો લો તો મારા મનની બધી ઈચ્છા કળીશુત થાય માટે હે પ્રભુ ! મારા પર દયા લાવી દર્શન આપો.

### શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ ૧૪૯)

સમય-અગન, નાદલા-નાથ, ચૂડ પડઈ-બૂલ થાપ ખાય;  
પિમ્પદા-પિશુન-ચાડી કરનાગ, સકઈ-સકન કહે, પરચ લગન-પાગ-  
કાનુ ધર લગાવનાગ; પરકજૂ-પરગજુ

આ સ્તવનમા કવિ શ્રી વ્રદિવિજયે ગજુલની ઉક્તિ મૂકી છે અન્ય સ્તવનોમા જેવા મળતી ગજુલની ઉક્તિ કરતા આ ઉક્તિ થોડી લુહી પડે છે કારણ કે આમા ગજુલે સસારના રાગદોષ, ઈર્ષ્યા, ખટપટ વગેરેની વાત કરી છે ગજુલ કહે છે, “ હે નેમિનાથ પ્રભુ ! હે સાગન ! મારી વાત આભજો હે પ્રભુ હું તમારા પર વારી ગઈ છુ પરંતુ તેમ કરવામા મે કંઈ બૂલ કરી નથી, જે મુઝવન હોય, બોળા હોય તે બૂલ કહે જે ચતુર માણસ હોય તે તો ખીજનની ચાડી કરેલી વાતથી પ્રેરાઈને પણ બૂલ કરી એમે. ચાડી કરનાર દેવતાળા માણસો ખીજનું વર લાગવા માટે ખોડખાપણુ બતાવતા હોય છે. આ જગતમા પરગજુ માણસો બહુ જ વિરલ હોય છે પણ પારકાનુ ધર લાગનારા

તો કરાડો માણસો હોય છે. જે માણસોને પોતાને નિર્ગોચ પીડતો હોય છે તે માણસો ખીજના સંગોગની અદેખાઈ કરતા હોય છે. આ કળિકાળમાં આવા અદેખા લોકો વધ્યા હોય છે. પરંતુ હે પ્રભુ ! જે શુભ અને અવશુભનો આપ ચતુરાઈપૂર્વક વિચાર કરી જોશો તો તમે મારી વિનવો જરૂર માનશો "

### શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૫૦)

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે, " હે પ્રભુ ! આ દાસ જે અરજ કરે છે તે તમે સાંભળો. જે મને આપ આપના ચરણની સેવા કરવા માટે આપની પાસે રાખો તો હું પ્રેમથી તમારો સેવા કરું.

હે પ્રભુ ! હું દિવસરાત મનમાં તમારી આશા રાખું છું કે જેથી મારે માથે ખીજ કાઈ પડવા લાગે નહિ. હે સાહેબ, મેં તમારું ચરણ લીધું છે તેથી હવે ખીજો કાઈ મારા મનમાં વસતો નથી. જેમ કલ્પવૃક્ષ મળ્યા પછી માણસને કમરો મગતો નથી તેમ તમને સેવ્યા પછી ખીજો કાઈ દીડે મારું સારું લાગતો નથી. જેમણે ગંગાજળ મળ્યું છે તેમને વરસાદના પાણીથી સંતોષ કેમ થાય ? મેં અનેક દેવો જોયા છે, પણ તેમાં તમે તો અનુપમ છો. તમારી તુલના બીજાની સાથે થઈ શકે તેમ નથી, માટે જ, હે પ્રભુ ! મેં તમારા સત્પરવરૂપનો આશ્રય લીધો છે

### શ્રી વીરજિત સ્તવન (પૃ. ૧૫૦)

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી ગદિવિજયજીએ શ્રી ગૌતમરામીના શ્રી મહાવીર સ્વામી પ્રત્યેના અનુપમ રાગ અને વિરહબંધાનું વર્ણન કર્યું છે. શ્રી ગૌતમ સ્વામી કહે છે કે હે પ્રભુ ! તમે મને જોળાને જોળાઓ. અત્યાર સુધી મને દેવળસાન પ્રાપ્ત ન થયું તે તમારા પ્રત્યેના અનુ રાગને કારણે જ ને ? હે પ્રભુ ! અત્યાર સુધી તમે મારા પર મહેર કરી કરીને મારી તમારા પ્રત્યેની મગતા વાંધારી પણ આ અવસરે જ તમે મારાથી અંતર રાખ્યું અને મારું કાર્ય સિદ્ધ ન કરી આપ્યું. તમે મારા શુરુ દત્તા અને હું તમારો સિષ્ય દત્તા એ વાતનો હવે શો

૪૯૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

અર્થ રહ્યો ? તો પણ હે સ્વામી ! જ્યાં સુધી તમે જવાબ નહિં આપો ત્યાં સુધી હું તમારો જ ભાષ કર્યા કરવાનો.'

## ૧૬. શ્રી આઞ્ચિકુશલ

શ્રી ઋષ્યભજિન સ્તવન ( પૃ ૧૫૩ )

અહિ-સાપ નાગ, સાયર-સાગર, રીપ,-છીપ, જલદ-વાદળ,  
વલ્લભ-પ્રિયતમ, રેવા-અહી નદીના અર્થમા,

આ સ્તવનમા કવિને ઋષ્યભજે લાગવાનની સ્તુતિ કરતાં કેટલીક સુદર ઉપમાઓ આપી સ્તવનને અલકૃત કર્યું છે. કવિ કહે છે નાગ અને ચંદન, શકર અને ગંગા, કમળ અને ભમરો, સાગર અને ચન્દ્રમા, ગોતી અને છીપ, વાદળ અને મોર, વૃક્ષ અને પાખી, વિરહિણી અને પ્રિયતમ, હાથી અને નદી ઇત્યાદિ વચ્ચે પરસ્પર પ્રેમને લીધે જેમ એકાત્મ ભાવ રહેલો છે તેમ હે પ્રભુ ! તમારો અને અમારી વચ્ચે એકાત્મભાવ રહેલો છે, કારણ કે અમારું 'મનહુ' તમારા પ્રત્યે મોલુ છે હે પ્રભુ ! જગતના સકળ જીવોને તારણ કરવાને એક તમે જ સમર્થ છો ! તમારા ગુણસકીર્તનથી અમારી જીભ સફળ અને પવિત્ર થઇ છે અને અમારાં પાપ દબ્યાં છે

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન ( પૃ ૧૫૪ )

હરખિત-હર્ષિત, આનંદિત, પદ-વસ્ત્ર,

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે કે શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુ સાથે ચિત્તાહુ અમારું વિધાયુ છે. તેમાં કઈ ફેર થઈ શકે તેમ નથી તેમનું સુક્રમળ નિરૂપમ અગ નીરખતા લોચન આનંદ અને ધન્યતા અનુભવે છે કવિ સરખામણી આપતા કહે છે કે આખાનું અમૃતક્ષણ મૂકીને આકડો જેમ કોઈ ન ખાય, તેમ, હે પ્રભુ ! આપની મનોહર મૂર્તિ છોડીને બીજાને કાણુ લાજે ? જેમ મજાકના રંગનું વસ્ત્ર ગમે તેટલી વાર ધોવાં છતાં રંગ જતો નથી તેમ જેનું જ્યાં દિલ લાગ્યું હોય તે ગમે તેટલા

ઉપાય કરવાં છતાં ટળતું નથી હે પ્રભુ ! હું તમારી પાસે યાચક  
બનીને આવ્યો છું તો મને નિરાશ ન કરશો પ્રેમથી દિલાસો આપીને  
મારી આશા પૂર્ણ કરો

### શ્રી નેમનાથ સ્તવન ( પૃ ૧૫૫ )

પાવસ-વર્ષો,

આ સ્તવનમા કવિએ વિરહિણી રાગુલતુ ચિત્ર દોર્યું છે નેમિનાથ  
ભગવાન રથ ફેરવી ચાલ્યા ગયા એ સખી મારફત સાંભળતાં રાગુલ  
મૂર્છા પામી, એતનરહિત થઈ ધરણી પર ઢગી પડી એની આખમાથી  
આંસુની ધારા ચાલવા લાગી પછી વિલાપ કરતી તે કહેવા લાગી કે  
“ હે વાલ્મીકી ! તમે મારામાં એવા શા અવગુણ જોયા કે મને તરછોડીને  
ચાલ્યા ગયા ? નિર્દોષ અખળાનો ત્યાગ કરવામાં તમારી શોભા નથી  
હે નાથ ! હું મનમા એમ ધારતી હતી કે મારો હાથ જાલવાને એક  
તમે જ યોગ્ય છો ! માટે હું તમારી આટલી બધી આશા રાખતી  
હતી પરંતુ તમે મને છોડીને સાવ નિરાશ કરી દીધી છે એથી  
સસરાજીને મારો ચાલ જોવા ન મળી મને સાસુજીના પાસે પડવાનું  
ન મળ્યું અને દિયરોને મારા હાથની સુશડી આખવા ન મળી ” અંતમા  
કવિ કહે છે કે વિરહિણી રાગુલે વૈગમ્ય ધારણ કર્યો અને પીયુ પહેલા  
મોક્ષ સંચરી આ સ્તવનમા કવિએ રાગુલના મુખમા મૂકેલી કદપના  
શ્રી લાવણ્યસમયના નેમિનાથ સ્તવન ( ખીજુ ) મા આવતી એ પ્રકાર-  
ની કદપનાની આપણને યાદ અપાવે છે.

### શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન ( પૃ ૧૫૬ )

આ એક સાદી રચના છે તેમા કવિ પાર્શ્વનાથ ભગવાનના  
માતાપિતાનાં નામ અને જન્મસ્થળનો પરિચય આપી કહે છે કે “ હું  
પ્રભુ ! તમારા દર્શનથી આજનો દિવસ ધન્ય બન્યો છે તમારા અનંત  
શુભોને યાદ કરતા પાર આવે તેમ નથી દિવસ, રાત, સુના જગત્તાં

## ૪૯૨ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

તમારા જ ગુણો દિલમાં ગાઉ છું હે સ્વામિ ! હું બીજું કંઈ જ માગતો નથી મારી એટલીજ અરદાસ છે કે આપના જેવી પદવી મને પણ મળે । ”

### શ્રી મહાવિર સ્તવન ( પૃ ૧૫૭ )

પરપદા-પર્વદા, સહા, જ્યોતિર્જન ગામિણી-જેજનો સુધી સંભાળતી પાણી, સુપસાય-સુપ્રસાદ કૃપા,

આ સ્તવનમાં આરભતી કડીઓમાં શ્રી મહાવીર પ્રભુ સમાવસ-રણમાં બેસી દેશના આપે છે તે પ્રસંગનું ચિત્ર કવિએ દોર્યું છે. દેવતાઓ કુસુમવૃષ્ટિ કરે છે વાજિત્રો વાગે છે દેવાગનાઓ સોળ શણગાર સજીને નાટક કરે છે એ પ્રભુનું સ્મરણ કરતા મનની ઈચ્છાઓ સિદ્ધ થાય છે, વિદ્વેનો દૂર થાય છે એવા પ્રભુને જન્મ આપનાર ત્રિશક્તા માતાને ખરેખર ધન્ય છે

### ૧૭. શ્રી તત્ત્વવિજયણ

આ કવિની ચોવીસીની હસ્તપ્રત ન મળવાથી ઋષભદેવ સ્તવનની પહેલી અને મહાવીર સ્વામિ સ્તવનની છેલ્લી કડી, જે છપાએલા ગ્રંથમાંથી મળી છે, તે અહીં આપી છે

### ૧૮ શ્રી જીવનવિજયણ

#### શ્રી આદિનાથ જિન સ્તવન ( પૃ ૧૬૧ )

મધુકર-લમરો, અછે-છે, વિસાવાવીસ-વિશ્વાસ, નદ-પુત્ર; આદિકરણુ-કેટલીક બાબતોમાં પહેલ કરનાર, સુત-પુત્ર

આ સ્તવનમાં કવિએ પ્રભુની મૂર્તિની મોહકતાનું અને પ્રભુ પ્રત્યેના પોતાના પ્રેમનું આલેખન કર્યું છે કવિ કહે છે-હે પ્રભુ ! મારા મનરૂપી લમરો આપના ગુણરૂપી ફૂલ તરફ મોહ્યો છે તે હવે જિહ્વાઓ જોડે તેમ નથી હે પ્રભુ ! આપની મૂર્તિ અમૂલ્ય છે, અને એને જોતા નયન ઠરે છે. આપને મલવા મને ધણી આશા છે, પરંતુ મારા કર્મો વચ્ચે આવે છે અને મને અટકાવે છે તો પણ મને

## ૪૯૬ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

રાજુલ હો છે, માગે રથ ઈચ્છેલાં સુખ અને આનંદ આપનાન  
કલ્પવૃક્ષ જેવો છે, કામલુગાગે છે શુભવાળો છે એમને સંખોલી  
ગજુલ હો છે કે હે પ્રભુ ! તમારે રથ પાછો વાળો જો અને તજવાની  
જ તમારી શ્રુતિ હતી, અને જો શિવપદની તમને આટલી બધી  
હોતી હતી તો પછી માગે જેવી એક આવિશની કુપેક્ષા કરવાની શું  
તમે કેમ કરી ? મનકામ કે તમારે મગપણ કરતા પહેલાં પૂરતો વિચાર  
કરવો જોઈતો હતો તેને અદ્ય તમે તો પાણી પીધા પછી ઘર પૂછવા  
જેવું કરો છો, પરંતુ એ ર્ષ કામ ન આવે

કવિ હો છે કે ગજુલે આપેલા આવા ઉપાસંભથી કંઈ  
એના ભગવાર ઘરે આવ્યા નહિ એટલે એમને વદન કરવાની ઈચ્છા  
કરી રાજુલ પોને ગિરનાર પર્વત પર ગઈ ત્યાં એણે સચમત્રન ધાગણ  
કર્તું અને એણે મોક્ષપદ મેળવી અતુષ્ટ સુખ મેળવ્યું જિતેશ્વર  
પ્રભુની મુનિ કરતા કરતા એણે પોતાના સમ્યક્ત્વને ઉજાવ્યો કર્તું.

### શ્રી પાર્શ્વનાથ જિન સ્તવન (પૃ ૧૬૩)

નિવાન-અંશન; પાપનિર્હન પાપ નાશ કરનાર, નદન-પુત્ર,  
મુર-દેવો;

કવિએ આ સ્તવન પોતાના સમય ૧ દિગ્વી લાપ મા લખ્યું છે.  
એમા તેમણે પાર્શ્વનાથ પ્રભુના જીવનની કેટલીક દલીલો આપી કહ્યું  
છે કે પૂર્વ જન્મના પુણ્યના પ્રતિફળથી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના નર્મન દ્વં  
પામી શક્યો છું અશ્વમેન અને વામાદેવીના આ પતેતા પુત્રનું  
મનોરુ સ્વરૂપ જોઈ દેવો પણ એના પ્રગે મોહી ગયા છે નીલરંગવાળા  
પ્રભુ ન્યા મિત્રાગતા હોય છે ત્યાંથી ભય, શોક વગેરે દમ્ભેશાં દૂર  
લગના હોય છે કમંદના મદને ગાળી નાખનાર તથા કમંદના દોષને  
દૂર કરનાર, એવા પ્રભુ ચાર કમંદૂર કો દેવક જ્ઞાનપામ્યા એવા  
શ્રી પાર્શ્વ પ્રભુના પસારથી મે અનુભવ જ્ઞાનનો રસ પાંધો.

## શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન ( પૃ ૧૬૪ )

હેજે-હેતથી, વલ્લભ-નાથ, મન્દર-મત્સર; ઈર્ષ્યા, તુઠ્ઠ-તુષ્ટ,  
રાજી થાય;

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે હવે મહાવીર પ્રભુ સાથે  
જેમ જેમ હું નિકટતા અનુભવું છું તેમ તેમ મારી જન્મજ, ઉપા-  
ધિઓ વગેરે દૂર થતી જાય છે. હે પ્રભુ ! આપ મને મળ્યા એ મારું  
ગોટું સૌભાગ્ય છે. હું આપની નિરંતર સેવા કરીશ. મારા ઉપર કૃપા  
કરી હે નાથ ! તમારા જે સપત્તિ છે તેવી મારી પણ સપત્તિ થએ  
એટલે કે સયમ વ્રત ધારણ કરી, કેવલ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી આપે જે  
સિદ્ધિ મેળવી છે તેવી સિદ્ધિ મને પણ મળે એવા મારી અભિલાષા છે  
હે પ્રભુ ! દિવસરાત, સૂતા ખેસતાં મને આપનું જ ઝમરણ થવા કરે  
છે માટે મને જુલો જતા નદિ મે મદ, મત્સર વગેરે અસદ્ વૃત્તિ  
ઓનો ત્યાગ કરી આપનું ઝગમગ કરું છે અને આપને પ્રાર્થના કરી  
છે તમે મને રીઝો તો મને ઘણી મોટી સપત્તિ મળી છે એમ હું  
કહી શકું

કળાગતી કડીઓમાં કવિએ પોતાના ગુણોનો ઉલ્લેખ કર્યો છે.  
અને શ્રી રાણકપુર્ગમાં સવત ૧૭૩૮માં પોતે ચોમાસુ રહ્યા ત્યારે આ  
ચોવીંગીની ગચના કરી દત્તો એમ જણાવ્યું છે આપણા જૈન કવિ-  
ઓમાં કૃતિને અતે ગચના સાન મુગક રાજદોમાં લખવાની એક  
મૌલિક પદ્ધતિ છે તેનો ઉપયોગ આ કવિએ પણ કર્યો છે એમને  
૧૭૩૮ ન વખતના શનિ = ૧ મુનિ = ૭, રાકરના લોગન = ૩  
અને પર્વન = ૮ એમ સમજવામાં ગચના સાલ આપી છે

## ૧૬. શ્રી મેઘવિજયજી

આ કૃતિની ચોવીંગીની દત્તપ્રત ન મળવાથી તેમની ચોવીંગી  
સાલ આપો મહાદેવ નથી એ ચોવીંગીની કળાગતી પદ્ધતિઓ જોઈને  
મંત્રમુગ્ધ મહાસાગી તે સ્પષ્ટ આપો છે

## કળશ (પૃ. ૧૬૬)

ગાયતા-ગાતા, જિનરાગી-જિનેશ્વર ભગવાન પ્રત્યે અનુરાગ ધરાવનાર, ચઉમાસી-ચોમાસુ, રયા-રહા; ગિર્યા-મોટા, સીસ-શિષ્ય, પ કળ-કમળ, મધુકર-ભરો, ઘો-આપો, સુખ-સુખ

કળશની પ કિતઓમા કવિ આ સ્તવનોની રચના કયા કરી તેની માહિતી આપે છે કવિ કહે છે કે વજ્રપુર નગરમાં પારેખ આસ કરણુના આગ્રહથી મે જિનસ્તવનની રચના કરી છે સવત ૧૭૩૬ મા મેઘવિજયજી વજ્રપુર નગરમા ચોમાસુ રહ્યા ત્યારે તેમણે સકલ સધને સુખકર એવી આ ચોવીસીની રચના કરી જે સાંભળતા અને ગાતા જન્મ પાવન થાય છે અને પાતકો દૂર થાય છે અતની જે કડીમા કવિએ પોતાના ગુરુ શ્રી ગગવિજય અને એમના ગુરુ શ્રી લાભવિજયનો પરિચય આપ્યો છે અને કહ્યું છે કે આ ચોવીસ તીર્થંકરોની સ્તુતિ આપણને ઘણું માગણિક સુખ આપે.

## ૨૦ શ્રી નયવિજયજી

### શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (પૃ ૧૬૭)

આ સ્તવનમા કવિ શ્રી નયવિજય શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનની સ્તુતિ કરતાં કહે છે કે મોક્ષસુખ મેળવનાર પ્રભુને નીરખીને દેવો અને માનવો ખૂબ હર્ષ અનુભવી એમને પ્રણામ કરે છે અને એમના ગુણગાન ગાઈ, એમનું ધ્યાન ધરી આનંદથી રાસ ખેલે છે કવિ કહે છે કે જેમણે પ્રભુનાં દર્શન થયા છે અને જેમણે સ્વમુખે એમનું સ્તવન-સકીર્તન કર્યું છે તેમનો અવતાર ખરેખર ધન્ય થઈ ગયો છે ઋષભદેવ પ્રભુ તો મોક્ષ સુખના આપનારા, અનેક ગુણોના ભંડાર, અરે ! સુખની ખાણ જ છે એમ જાણી લાવિકજનોએ એમની સેવા કરવી



### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૬૮)

તસ-તેના, ત્રુઠા-પ્રસન્ન થયા, ખિણુ-ક્ષણ,

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે શ્રીશાંતિનાથ પ્રભુની મનમા ઉમગ આણીને સેવા કરવી એ પણ એક દહાવો છે જેઓ ક્ષણ માત્ર પણ પ્રભુની સેવા કરે છે તેમની ઈચ્છાઓ પાર પડે છે એવો પ્રભુનો મહિમા છે, પ્રભુની સેવા કરનાર પોતાના જન્મ સફળ બનાવી જાય છે માટે હમેશાં પ્રભુની સેવા કરવી જોઈએ

### શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૬૯)

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે 'હે ભવિકજનો! કામદેવરૂપી હાથીને હરાવનાર સિંહ જેવા, ધૈર્યમાં મેરૂ પવંત જેવા, બ્રહ્મચારી-ઓના રત્ન જેવા, જેમનાં ગુણગાન કરતા પાર ન આવે અને જેમનું દર્શન થતા હૃદયમાં આનંદ પ્રગટે એવા, અને મનોકામનાઓ પૂરી કરવામાં કલ્પવૃક્ષ જેવા, યાદવા કુળના શણુગાર શ્રી નેમિનાથ ભગવાનને હમેશાં ભાવથી વંદન કરવાથી પરમ ઉચ્ચ આનંદ મળે છે'

### શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૭૦)

કામગવિ-કામધેનુ, પરિ-જેમ, ભલો-સુદર, સનર-તેજસ્વી

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે 'હે ભવિકજનો! જેમનું શરીર ભૂરા કમળ જેવું ગોભે છે જેમનું તેજ સૂર્યની જેમ પ્રકાશે છે જેમના કાનનાં કુંડળો અને માથાનો મુગટ સૂર્ય, ચન્દ્ર અને તારાઓના તેજની માફક ચળકે છે, જેમણે અનંત જ્ઞાન મેળવીને મોક્ષસુખ મેળવ્યું છે, જેમને જોતાં જ હૃદયમાં આનંદ થાય છે અને જેઓ આપણી ઈચ્છાઓને કલ્પવૃક્ષની જેમ પૂરી પાડે છે એવા, આપણાં પાપરૂપી અધિકારને દૂર કરનાર સૂર્ય જેવા શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ અમારું કાટિ કલ્કાણુ કરો.

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૧૭૧)

ચરણાંબુજ-ચરણરૂપી કમળ, સીસ-શિષ્ય, કલિમલ=કર્મ રૂપીમેલ

આ સ્તવનમા કવિ શ્રીવીર જિનેશ્વરને સમ્રોધીને કહે છે, ' હે પ્રભુ તમારા દર્શનથી મને ઘણો ઘણો આનંદ થાય છે. તમારા ગુણ રૂપી ગંગાજળમા મારા મનરૂપી હંસ સ્નાન કરી પોતાના મલિન કર્મ રૂપો મળતો નાશ કરી નિર્મળ થાય છે હે પ્રભુ ! કૃણ જ્ઞાનરૂપી લક્ષ્મીના કથ બનીને મન વાંછિત અનંત સુખની તમને પ્રાપ્તિ થઈ તેથી તમારો માનવ ભવ સફળ થયો છે, મારી પણ એજ મનો કામનાઓ છે જે તમેજ પાર પાડી શકો એમ હો હે પ્રભુ ! તમારી મેવા કરતા કરતા હું તમારા મનમા વસુ એ મોટી વાત છે પરંતુ હું ઈચ્છુ છું કે તમે મારા મનમારાત દિવસ વસો હે સ્વામી ! તમારા ચરણ રૂપી સ્થાની મારી મેવા જરૂર સફળ કરજો મારી આશા પૂરી પાડજે '

કૃણાની કડીઓમાં કવિ શ્રી નયવિજયજી કહે છે કે જિનેશ્વર પ્રભુનાં ગુણુગાન કરતા મન નિર્મળ થાય છે અને મન વાંછિત રિદ્ધિ સિદ્ધિની પ્રાપ્તિ થાય છે સવત ૧૭૪૬મા જિન્નનપુરમા (જિનાબદર) આ ચોવીસીની રચના ગુરુના પસાયે કરી.

## ૨૧ શ્રી દાનવિજયજી

શ્રી આદિનાથ જિન સ્તવન ( પૃ ૧૭૩ )

સુવિદ્યાણુ-પ્રભાત, લાણુ-સૂર્ય, સહકાર-આખો; ગેહ-ધરે

આ સ્તવનમા કવિએ બાદીધટ લગવાનના દર્શનથી પોતાને યથેલા અપૂર્વ આનંદને વ્યક્ત કર્યા છે, કવિ કહે છે, મંગલવેલી વધારવાને જે જિનેશ્વર મેઘ સમાન અથવા તો જલની ધારા સમાન છે એવા આદિનાથ પ્રભુનો આધાર મને સદ્લાગ્યે મળ્યો છે જગતના બધેવરૂપ જિનેશ્વર પ્રભુ ત્રણે ભુવનના લોકોને તારનાર છે. આજ પ્રભુરૂપી સૂર્યનો ઉદય થવાથી આજનો દિવસ સફળ થયો છે. બીજી ઉપમા આપતાં કવિ કહે છે કે આજ મારે આંગણે આખાનું વૃક્ષ

કેવળ છે અથવા બીજી રીતે કહીએ તો આજ મારા પાસા સળવા પડ્યા છે, અને તેથી જગતમા જયદાર વર્ત્યો છે, આગળ કવિ કહે છે કે આજે જાણે મારા ઘર પર મોતીડાનો વરસાદ થયો છે. અથવા મારા હાથમા ચિતામણિ રત્ન આવ્યું છે જાણે મારે ઘેર બેઠા ગંગા આવી છે આજ હૃદયમા સમુદ્રની ભરતીની જેમ હૃદયની ભરતી થઈ છે. પ્રભુનું દર્શન કરતા હું ખોનો દાહ દુર થઈ ગયો છે

### શ્રી શાંતિનાથજીન સ્તવન ( પૃ ૧૭૬ )

સ્વ-અગ્નિ; પ્રવાહ-પ્રવાહ, સુખ-લાભા પડિનો; પખે-વિના; વહ્નિ-અગ્નિ

આ સ્તવનમા કવિ શ્રી શાંતિનાથ જિનેશ્વરની મૂર્તિનો પ્રસાવ વર્ણવે છે કવિ કહે છે, “ હું પ્રભુ ! તમારી સુખદગ, મોટી મૂર્તિ અમૃતની જેમ દૃઢ દગ્ધાગ છે એ જોતા મનનો ખયો જ સતાપ મટા જાય છે, જેમ મેઘ વરસતા વરતો દેવ શમી જાય છે તેમ જેમ ગંગાનો પ્રવાહ નિઠિ પરથી જીનગી ખંધ જ પોતાનો લાભ આપે છે, તેમ પ્રભુનો સમનાસરથી અમૃતનો પ્રવાહ આજે દિગ્મામા ઝરે છે એ દેખી, નવમાવગત કે જનિગત વેર પણુ ગમી જાય છે. એમા ગગ કે દેવનું શિદ્ધ સન્નમ પાનું જેવા મળતુ નથી, પ્રભુની મૂર્તિમા ગગદંપનો અભાવ છે તેથી જાતા, સુસુખ માગુમે અટકળ કરે છે કે અગ્નિ વિના પુમાડા કયાથી નીકળે પ્રભુની મૂર્તિ દેવદેસગતાએ પ્રેમથી નિદાણે છે પણ તેમનામા નવમાગ વિકાર પાનું જન્મતો નથી એવી સમનાવાણી એ મૂર્તિ છે. આરી લોગાતર મદનાનું ચિત્રમા ચિતવન કરતા મદાસ દગ્ધે ને આવી અટકળા જેવી, અદ્યલિત મૂર્તિનું દર્શન કરતા નયન આનંદ અનુભવે છે

### શ્રી નેમનાથ જિન સ્તવન ( પૃ. ૧૭૫ )

અગ્નિ-અગ્નિ; દગ્ધાપ-નવ મનુષ્ય, બિજામાટે-આપમા, નપતા-નરખ, દય-પોષા, મદ-કિદનો, કાગ-સુદ, કિપાદ-એક ઝેરી વદા, -કદુક-કરો, વિસાક-અદી પાંચામના અર્થમ. જિની-અગ્નિ,

નશ્વરતા પર ભાર મૂકી સયમનુ મદત્વ કવિએ સમજાવ્યું છે કવિ કહે છે, “આ સસાર અસ્થિર, અનિત્ય સ્વરૂપનો છે પતંગનો રંગ જેમ ક્ષણે ક્ષણે પલટાય છે, એટલે કે એ જેમ સાચો નથી હોતો અથવા બાહ્યગરની બાહ્ય જેમ જૂઠી હોય છે તેમ સસારની માયા જૂઠી છે આકાશમા જેમ મેઘ ધનુષ્ય એક ક્ષણ દેખાય છે અને ક્ષણમાં જ અદ્યત્ત યઈ જાય છે તેમ આ જીવનનું રૂપ પણ ચલ છે એનો ચટકા ચાર દિવસનો જ હોય છે. પછી તો એ પણ ત્યાંથી જાય છે કવિ બીજી એક સરખામણી આપતા કહે છે કે જેમ કોઈ માણસને સ્વપ્નમારાંભ્ય કરવાનું મળે અને જેમાં હાથી, ઘોડા, કિલ્લો મહેલ વગેરે બધું જોઈ આનંદ આનંદ અનુભવે, પણ પછી જ્યારે જાગે ત્યારે પોતે એકલો જ હોય તેવી રીતે ઋદ્ધિ કે સપત્તિનો કે યૌવનનો ગર્વ કરવો નકામો છે કિંપાકના ક્ષણ દેખીતા બહુ જ સરસ લાગે છે અને એનો સ્વાદ પણ બહુ જ મીઠો હોય છે પરંતુ એ ઝેરી હોવાથી અતે માણસનું મૃત્યુ થાય છે તેવી રીતે સ્ત્રી સાથેનો સંબોગ તરત સુખ આપનારો પણ અતે કડવો દુઃખદ રસનો સ્વાદ અપાડનારો છે આ સસારને આવો ઝોળખી, શિવાદેવીના પુત્ર નેમિ કુમાર રાંભ્ય, સ્ત્રી અને ઋદ્ધિ છોડીને ચાલ્યા ગયા અને પોતે ઋષિ થયા મુનિ યઈને એમણે પોતાનાં કર્મ અપાવી શિવસુખ પ્રાપ્ત કર્યું. કવિ દ્વાનવિજય કહે છે કે એ પ્રભુનું નામ લેતા ભવસાગર તરી જવાય છે

શ્રી પાર્શ્વનાથ જિન સ્તવન ( પૃ. ૧૭૬ )

તરુ-વૃક્ષ, જલધર-ઝાડળ, જલધિ-સમુદ્ર, સર્વિ સર્વ, સુગ-તરુ-કલ્પવૃક્ષ, સજ્જ-જલવાળા, જલદ-મેઘ, જસ-જેમની, સૌદા મિત્રી-વીજળી, રવ-અવાજ, પન્નગ-નાગ, પલાય-નાસી જાય; દિનરાય-સૂર્ય.

આ સ્તવનમા કવિએ જિનેશ્વર પ્રભુને વૃક્ષનું પોષણ કરનાર જલધર તરીકે, જગતના ગુરુ તરીકે અને ભવસાગર પાર કરાવનાર જહાજ તરીકે ઝોળખાવ્યા છે એવા પ્રભુનાં મને આજ દર્શન થયા

૫૦૨ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી  
મહાવીર સ્વામીને, પેતાના સન્ન મનોરથ પૂરવા માટે આ ચિન્તિ  
કરી છે

## ૨૨. શ્રી જ્ઞાનવિમલસૂરી

શ્રી આદિજિન સ્તવન-પહેલું (પૃ ૧૮૨)

આ સ્તવનમા શ્રી આદિનાથ ભગવાનની સ્તુતિ કરી છે અને  
એમનો મહિમા દર્શાવ્યો છે.

શ્રી આદિનાથ જિન સ્તવન-મીજુ (પૃ ૧૮૨)

આ સ્તવનમાં કવિએ પહેલી ચાર કડીમાં પ્રભુના પૂર્વ ભવો ગણાવ્યા  
છે (૧) ધન નામના સાર્થવાહ (૨) યુગલિક (૩) સૌધર્મ નામના  
પહેલા સ્વર્ગમાં દેવ (૪) મહાઅગ નામે રાજા (૫) ઇશાન નામના  
ખીજા દેવેન્દ્રમાં લલિતાગ નામના દેવ (૬) વજ્રમધ નામે રાજા  
(૭) યુગલિક (૮) સૌધર્મ દેવેન્દ્રમાં દેવ (૯) વૈષ (૧૦) અચ્યુત  
દેવેન્દ્રમાં દેવ (૧૧) વજ્રનાભ નામે ચક્રવર્તી (૧૨) સર્વાર્થસિદ્ધ નામના  
વિમાનમાં અને ત્યાંથી (૧૩) ઋષભદેવ તરીકે તેઓ અવતર્યા પછીની  
કડીઓમાં કવિએ શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનના મુખસિદ્ધ પ્રસંગો વર્ણવ્યા  
છે તીર્થ કરોના પૂર્વ ભવો વિગતે જેમાં વર્ણવાયા હોય એવા સ્તવન  
ભાગ્યે જ જોવા મળે છે એ રીતે આ કવિના સ્તવનો એક જુદો જ  
ભાત પાડે કે કવિએ તીર્થ કરોના પૂર્વ ભવો વર્ણવ્યા છે તે અંગે  
વગરે માહિતી માટે જિજ્ઞાસુઓએ તે તે તીર્થ કરોના ચરિત્ર વાંચવા

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન-પહેલું (પૃ. ૧૮૩)

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુનો મહિમા વર્ણવતા કહે  
કે એમના નામથી અક્ષય સુખ મળે છે, શાંતિ મળે છે, દુષ્ટ દરિદ્રતા  
મટે છે, મિથ્યામતિ કે જ્ઞાતિ દૂર થાય છે. તેઓ રાગરહિત હોવા છતાં  
લોકોના ચિન્તને રીઝવે છે પ્રભુ આમ બની જ રીતે સહાય થાય છે.  
એમના ગુણ ગણતાં પાર આવે એમ નથી

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન-ખીજી ( પૃ. ૧૮૪ )

આ સ્તવનમા કવિએ પહેલી સાત કડીમા શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનના પૂર્વ ભવો વર્ણવ્યા છે (૧) શ્રીષેષુ રાજ (૨) યુગલિક (૩) સૌધર્મ દેવલોકમા દેવ (૪) વૈતાલ્ય પર્વત ઉપર અભિતતેજ રાજ (૫) પ્રાણુત દેવલોકમા દેવ (૬) મહાવિદેહમા અપરાજિત નામે બળદેવ (૭) અચ્યુત કલ્પમાં ઇન્દ્ર (૮) વજ્રયુત્ર નામના ચક્રવર્તી (૯) ત્રીજા ઐત્રેયકમા દેવ (૧૦) મેવરથ નામે રાજ (૧૧) સર્વાર્થ સિદ્ધિમાં દેવ અને ત્યાગી (૧૨) તીર્થ કર શ્રી શાંતિનાથ આમ એમના બાર ભવ કવિએ વર્ણવ્યા છે પછીની કડીઓમા કવિએ એમનો પરિચય આપ્યો છે.

### શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન-પહેલું ( પૃ. ૧૮૫ )

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી નેમિનાથ ભગવાનના આગળના ભવો વર્ણવ્યા છે (૧) ધન નામે રાજ (૨) સૌધર્મ દેવલોકમા દેવ (૩) ચિત્રગતિ નામનો વિદ્યાધર રાજ (૪) માહેન્દ્ર દેવલોકમાં દેવ (૫) અપરાજિત નામે રાજ (૬) આરણ્ય દેવલોકમા દેવ (૭) શખ નામે રાજ (૮) અપરાજિત વિમાનમાં દેવ અને નવમા ભવમા શ્રી નેમિનાથ તીર્થ કર. આગળના આઠે ભવમાં નેમિનાથ અને રાજુલ પતિ પત્ની હતાં એથી એમની પ્રીતિ આઠ ભવથી ચાલી આવતી હતી. છેલ્લી કડીમા કવિએ શ્રી નેમિનાથ ભગવાનના માતા પિતા, લાજન વગેરેનો પરિચય આપ્યો છે

### શ્રી નેમિનાથ સ્તવન-બીજી ( પૃ. ૧૮૬ )

શિવસુદરી-મુક્તિ રૂપી સુદરી

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી નેમિનાથ ભગવાનનો મહિમા વર્ણવ્યો છે અને રાજુલ સાથેના એમના પ્રસંગનો નિર્દેશ કર્યો છે

### શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન પહેલું ( પૃ ૧૮૭ )

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ અને કમઠના પૂર્વ

ભવે વર્ણવ્યા છે. (૧) પહેલા ભવમાં, જલુદ્ધીપમા પોતનપુરમા અરવિદ નામે રાજના પુરોહિતને કમઠ અને મરુભૂમિ નામે એ ભાઈઓ હતા બીજા ભવમાં તેઓ અનુક્રમે કડુંટ સર્પ અને હાથી થયા (૩) ત્રીજા ભવમા તેઓ અનુક્રમે પાંચમી નરકમા અને સહસ્રાર દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થયા (૪) ચોથા ભવમા પહેલો સર્પ અને બીજો કિંગ્ચુવેગ નામનો વિદ્યાધર થયો (૫) પાંચમા ભવમા પહેલો પાંચમી નરકે અને બીજો અચ્યુત કલ્પમા દેવ થયો (૬) છઠ્ઠા ભવમા પહેલો પશ્ચિમ મહાવિદેહમા સિદ્ધ થયો અને બીજો વજ્રનામ નામે રાજા થયો (૭) સાતમા ભવમા પહેલો સાતમી નરકે ગયો અને બીજો મધ્ય ઐવૈયકમા દેવ થયો (૮) આઠમા ભવમા પહેલો પૂર્વ મહાવિદેહમાં સિદ્ધ થયો અને બીજો સુવર્ણબાહુ નામે ચક્રવર્તી થયો (૯) નવમા ભવમા પહેલો ચોથી નરકે ગયો અને બીજો પ્રાણુત કલ્પમા દેવ થયો અને (૧૦) દસમા ભવમા પહેલો કમઠ થયો અને બીજા તીર્થંકર પાર્શ્વનાથ થયા. કમઠનો જીવ અગિયારમે ભવે મેઘકુમાર દેવ થયો તેણે પાર્શ્વનાથ પ્રભુને વૃષ્ટિનુ કળ્પ આપ્યું અને એ રીતે વૈર રહિત થયો.

સાતમી કડીમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના માતાપિતા, લાજન, નગરી, દેહવર્ણ વગેરેનો ઉલ્લેખ કર્યો છે અને છેલ્લી કડીમા ભવસમુદ્ર તારવા માટે તેમને અરજ કરી છે

### શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન-બીજું ( પૃ ૧૮૭ )

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે, “હે પ્રભુ ! જેમ બપૈયો વાદળ વિના બીજા કશાને યાચના ન કરે, તેમ હુ તમારા વિના બીજા કાઈ આગળ યાચના કરુ નહિ” કવિ પ્રભુની કૃપાની યાચના કરે છે અને પોતાની વહિત આશા સફળ કરવાની વિનંતી કરે છે

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન—પહેલું ( પૃ ૧૮૮ )

આ સ્તવનના કવિ કહે છે કે શ્રી વદ્ધમાન જિનવરના ધ્યાનથી

વર્દમાન જેવા થાય છે, સાચુ સુખ પમાય છે. તેઓ જગતના પ્રાણાધાર છે જેઓ તેમની કૃપાથી સુન્દરસ પામી શીતલતા અનુભવે છે તેઓનો જન્મ કૃતાર્ય યથો સમજવો છેદની ક્ષીમાં કવિએ પ્રભુનાં ચરણ કમવતી હમેશાં મેવા કરવાની મળે એવી પ્રભુને યાચના કરી છે.

### શ્રી મહાવિર જિન સ્તવન-ખીજું ( પૃ ૧૮૯ )

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી મહાવીર સ્વામીના પૂર્વ ભવો વર્ણવ્યા છે. (૧) નયસાગ્ર નામે ગ્રામચિત્ર (૨) સૌધર્મમા દેવ (૩) મરીચિ (૪) પાંચમા દેવલોકમાં દેવ (૫) કૌશિક નામે બ્રાહ્મણ (૬) સૌધર્મમાં દેવ (૭) પુષ્પમિત્ર નામે બ્રાહ્મણ (૮) પહેલા સૌધર્મ કલ્પમાં દેવ (૯) અગ્નિદ્યોત નામે બ્રાહ્મણ (૧૦) બીજા દેવલોકમાં દેવ (૧૧) અગ્નિ નામે બ્રાહ્મણ (૧૨) ત્રીજા દેવલોકમાં દેવ (૧૩) ભાગદાજ નામે બ્રાહ્મણ (૧૪) ચોથા દેવલોકમાં દેવ (૧૫) સ્થાવરક નામે બ્રાહ્મણ (૧૬) પાંચમા દેવલોકમાં દેવ (૧૭) વિશ્વભૂતિ નામે યુવગજનો પુત્ર (૧૮) શુક દેવલોકમાં દેવ (૧૯) ત્રિપુલ નામે વાસુદેવ (૨૦) સાતમી નગ્દે નારકી (૨૧) સિદ્ધ (૨૨) ચોથા નરક પૃથ્વીમા નાગની (૨૩) પ્રિયમિત્ર નામે ચક્રવર્તી (૨૪) સાતમા દેવલોકમાં સર્વાર્થસિદ્ધ નામના વિમાનમા દેવ (૨૫) નદન નામે ગગપુત્ર (૨૬) પુષ્પોત્તર વિમાનમા દેવ (૨૭) તીર્થંકર શ્રી મહાવીર ગ્યામી કવિએ આ દરેક ભવ કેટલા વરસનો હતો તે પણ સાથે સાથે જણાવ્યું છે

અગિયારમો ક્ષીમાં કવિએ શ્રી મહાવીર સ્વામીના માતા પિતા નગર, લગ્ન વગેરે જણાવ્યા છે

### વંશગ્થ પદ

રિગ્-યજુર્, ગમાયા-જોયા, ચીવર-ગ્ધ્ર,

શુક વિના જન્મ વ્યા નીવડે છે, માટીમા મળી જાય છે એ આ સાગી અને દૂષ્ટી છતાં અમરકારક રચનામા કવિએ જણાવ્યું છે



જલધર-વાદળ, મહીધર-પૃથ્વીને ધારણ કરનાર, નિગુણ-ગુણહીન;  
આરાહે-આરાધે, શિવ સુખ મોક્ષ સુખ

ઋષભદેવ અને શાંતિનાથના સ્તવનમા કવિએ પોતે પ્રભુને વિનંતિ કરી છે, પરંતુ આ સ્તવનમા કવિએ રાજ્યને પ્રભુને વિનંતિ કરતાં વર્ણવી છે રાજ્ય કહે છે, ‘હે સ્વામી ! હું તો તમારી ભવોભવની નારી છું તો તમે મારી પ્રીતિ વિસારીને, રથ ફેરવીને મને છોડીને કેમ ચાલ્યા જાઓ છો ? મારી પુરાણી પ્રીતિ છોડીને તમે તોરણથી કેમ પાછા ચાલ્યા ? મારા અપરાધ વગર મને શિક્ષા કેમ કરો છો ? અડધેથી વ્રત લઈ વનમાં જવાનો અર્થ શો ? એક વાર પ્રીતિ કરી તે કેમ તોડી શકાય ? જેની સાથે પ્રીતિ જોડી હોય તે છોડવાથી અપજશ મળે છે જેનાથી જશ મળે તે, પ્રભુ ! કરવું જોઈએ. એક વાર કહેલું કામ કરી જાણવું જોઈએ જે ઉત્તમ પુરુષો જ આદરેલું કાર્ય છોડી દે તો પછી પૃથ્વીને ધારણ કરનાર મેરૂ પર્વતની પાળે અચલતાની કેવી રીતે અપેક્ષા રાખી શકાય ? જે તમારા જેવા સજ્જનો પોતાના કર્તવ્યમાં ચૂકે તો પછી વાદળ પણ પૃથ્વી પર ધારા વર્ષાવવાનું પોતાનું કર્તવ્ય કેમ ન ચૂકે ? જે નિગુણ માણસો પોતાનો ધર્મ ભૂલે તો તેનો ત્યાગ કરી શકાય નિગુણ માણસો સાથે પ્રીતિ ન નભી શકે. પણ તમારા જેવા ગુણવાન માણસો જે ભૂલી જાય તો પછી જગતમાં હવે કોને જઈને કહેવું ? એકપક્ષી પ્રીતિ જે કાઈ નિભાવે તો તેનો અવતાર પણ ધન્ય થાય છે આમ કહી રાજ્ય નેમિનાથને ગિરનાર પર મળી અને ત્યાં સયમ વ્રત ધારણ કરી મોક્ષસુખ પામે છે શ્રી કેશરવિજયજી કહે છે કે છેવટના મનના મનોરથ ક્ષલ્યા

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૧૮૭)

નેહ-રેનેહ, મહીલય-પૃથ્વી, વગ્તાવણ-વ્રતવંનનાર, દિનરાજ-સૂર્ય;  
વરણ-વર્ણ-રંગ, અવર-ખીમ, સજલ-પાણીથી ભરેલું;

આ સ્તવનમા કવિ પાર્શ્વનાથ પ્રભુને સંબોધીને કહે છે, “હે

## ૫૧૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

કળશ પછી આ કવિ કેશવમિત્રે એલા મુક્તિમાલાના રૂઝ  
છદ્દેમાથી પહેલો અને છેલ્લો છદ્દ અહીં આપવામાં આવ્યો છે.  
પહેલા છદ્દમાં કવિ કહે છે કે સદલ કર્મોને વાગનાર મોક્ષપદના  
અધિકારી, કેવળજ્ઞાન ધરાવનાર તીર્થંકર ભગવાનની જે કોઈ પૂરા  
હિતકામથી મેવા કરે છે તે સુખ પામે છે

છેલ્લા છદ્દમાં કવિ કહે છે કે સંસારના વિપત્તિભર્યા સુખોને  
અત્યંત અચળ અને નાશવત જાણીને જે એનો ત્યાગ કરે છે અને  
પોતાના કર્મોં ખપાવી, કેવળજ્ઞાન પામી મોક્ષ સુખ પ્રાપ્ત કરે છે તે  
માણુન આ સંસારમાં ખરેખર ધન્ય અને છે

### ૨૪ શ્રી માર્ણિકેયવિજયજી

શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન (પૃ ૨૦૨)

સત્ગુરુ-તેજસ્વી, પ્રાહુણી-પગેણો, અમહિમ્-અમારે, ગેદર-ધેર.  
આ સ્તવનમાં કવિ ઋષભદેવને પ્રાર્થના કરે છે કે હે પ્રભુ !  
આપ પગેણા તરીકે અમારે ધેર પધારો, અમે તમારી સાચી રીતે  
સેવા કરીશું. મારું મન આપના દર્શન માટે અત્યંત આતુર બન્યું  
છે આપના દીક્ષરુ-આપનો દેખાવ જોવા માટે મારી આખડી ખૂબ  
અપેક્ષા ગમે છે હું ધડી ધી એક જાસે તમને સભારું છું.  
આપની મનોહર વેલ સમી મૂર્તિ વધારે પ્રગળી રહી છે, શોભી ગઈ  
છે, હનનજનોના મનની વાઈનાએ પૂરવા માટે જાણે રૂપતરુના  
અંકુર જેવી છે તમારી સદે પ્રીત ગાખવાથી, એક તમારી જ દેહ  
ધાગવાથી આત્મા નિર્મલ થાય છે અને સારી રીતે યશ પમાય છે હે  
પરમ પુરુષ પરમેશ્વર ! હે જગતના નાથ, જગતના બધું ! હું આપને  
હાથ જોડીને પ્રણામ કરું છું

શ્રી ગાતિનાથ સ્તવન (પૃ ૨૦૩)

અગ્નિવ-અઘ્યાણુગરી, અશુભ, નરેસર-નરેશ્વર, સાર-હિતમઃ  
મૃગનાદલ-મોતી, રૂઝી-રૂઝ

કવિ કહે છે કે શ્રી શાંતિનાથ જિનેશ્વરની સેવા કરતા ધરમા શાંતિ સ્થપાય છે, માવથી આરાધના કરવાથી અશુભ અને અઘ્યાણુકારી વસ્તુઓ સમા જાય છે, એવા સરસ અને સહુણા શ્રી શાંતિજિનેશ્વર છે. ગજપુરનગરના રાજા, વિશ્વસેન રાજાના કુલમા, અચિન માતાની કુળે જન્મેલા પ્રભુનાં નયન કમલની પાખડી જેવા છે, એમની કાયા કેશરના વર્ણ જેવી છે એમના મુખનું દર્શન અત્યંત મનોહર છે. મસ્તકે મુગટ ગોળે છે, કાને ઉત્તમ કુણ પહેર્યા છે, હાથમા રત્ન-જડિત કડા છે અને ગળામા મોતીનો હાર છે. આવા ચક્રવર્તીનું સુખ ભોગવનાર ભગવતને પ્રણામ કરુ છુ

### શ્રી નેમિનાથ સ્તવન ( પૃ ૨૦૮ )

સખલર્ષ સાજગ્યુ - મોટા સાજન સાથે, પોદતિ-પહેાચી, મેદરે શિખર

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે, સૌરીપુર નગરમા સમુદ્રવિજય નામના રાજા છે તેમની ગાંજી શિવાઈવા જાણે બીજી કલા જેરા છે તેમની કુળે કમળના તળાવના દસ જેવા નેમિકુમાર અવતર્યા જ્યાંયાગઓર્ગા જિખર અમાન, યાદવ વસના મુગટ સનાન એવાશ્રી નેમિકુમારનો રિવાજ જલક્રીડા કરતા કરતા ત્રાદૂ ગુનો ગોપીઓએ મનાવ્યો

ઉચ્ચેન ગાળનો કુવની ગઢુય માથે નેમિકુમારના લગ્નનું નક્કી કર્યું ગોટી જન લર્ષ પ્રજા લગ્નના ગાડાના તોળે આવ્યા પગતુ તે અમથે પશુઓના પોદાગ ગાંભળી પાખા અયા અને એમનો અયમ લાંબા મનુષ્ય એમની પાખળ ગાલા અને ગિલાન પન પાળાવી, ત્યાંથી તેને નેમિ-માથે મળિન ગાડામા પહેાચાડી

### શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન ( પૃ ૨૦૮ )

## પર જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથની સ્તુતિ કરી છે. કવિ કહે છે કે પુરુષાદાની એવા પાર્શ્વનાથ પ્રભુને હું હમેશાં પ્રણામ કરું છું. પ્રત્યક્ષ પરચો પૂરવાવાલા એવા ઇન્દ્ર પ્રભુનો સેવા કરે છે પૂર્વના પુણ્યની કૃપાથી હું પ્રભુ! તમારા દુર્લભ દર્શન મને થયા છે, હૃદયની કુપજો આનંદથી ડોલવા લાગી છે, મારા નયન અમૃત અનુભવવા લાગ્યા, એ દર્શનથી રોગ, શોક, ચિંતા, દુઃખ દારિદ્ર્ય, સંકટ વગેરે નષ્ટ થઈ ગયા, ઉપદ્રવ, આપત્તિ અને ધણા ભારે અશુભ કર્મો પણ દૂર થયા હે પ્રભુ! આપનું દર્શન અમૃતના પાન કરતા પણ મીઠું છે, મારી પુણ્યદશાનો હવે ઉદય થયો છે અને તેથી મારા પાપનો ચૂરો થયો છે. મને મનવાંછિત ઋદ્ધિ પ્રાપ્ત થઈ છે અને એથી હું અધિકાવિક્ત આનંદ અનુભવવા લાગ્યો છું.

### શ્રી વીરજિન સ્તવન (પૃ ૨૦૫)

પર્મ-પરમ, મહિર-મહેર-કૃપા, સમરથ-સમર્થ, રાય-રાગ્ન, સિદ્ધાર્થ-સિદ્ધાર્થ, પેખી-જેઠ, લઠિ-લક્ષ્મી, જ્ઞસ-જેમનુ, વિરાજતો શોભે છે, સપ્રતિ-વર્તમાન સમયમાં, ચરમ-છેલ્લા, સિસ-શિષ્ય

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે, 'હે મારા પરમ કૃપાળુ પ્રભુ! તમે મારા ઉપર કૃપા કરો. દીન ઉપર દયા કરવાને તમે સમર્થ છો. મારી ચરજ સૂણીને, માગ ઉપર દયા કરીને મને દર્શન આપો. હું સિદ્ધાર્થ રાગ્નના પુત્ર! આપનું મુખ દેખીને હું આનંદ અનુભવું છું. તમારા ચરણ કમળ નિહાળતા મારા પાપ દૂર થાય છે. પ્રભુનું લાંઘન કેસરી સિંહ છે અને પ્રભુનો દેહ કેસરી વર્ણનો શોભે છે. પ્રભુની કૃપાથી ઘરે મગલ લક્ષ્મીનો નિવાસ હોય છે. હું ત્રિશક્તિ માતાના વીર પુત્ર! આપ વૈય ગુણમાં મેરૂ પર્વત મમા છો, અને ગાંધીયમાં સમુદ્ર જેવા છો. આવા પ્રભુ મુનિજનોના મનમાં વસેલા છે. વર્તમાન સમયમાં જેમનુ શાસન છે એવા છેલ્લા જિનેશ્વર પ્રભુને વદન કરું છું.

૫૧૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમનો કાવ્ય પ્રસાદો

ખીજ ચાર કડીમા માલિની રાગમાં રચના આપી છે. એ બનેમા કવિએ રાજુલના મુખની ઉક્તિ વર્ણવી છે પહેલી રચનામા રાજુલ કહે છે કે હે નાથ ! તમે તોરણે આવેલા પાછા ન ચાલ્યા જાઓ એથી લોકોમા તમારી હાસી થશે તમે આવ્યા ત્યારે લોકોને કેટલો અઘો આનંદ થયો હતો પરંતુ પશુઓના પોકાર સામળી તમે એકદમ ઉદાસીન બની ગયા

ખીજ રચનામાં રાજુલ કહે છે કે મારા નાથને મળવાની મને ધણી હેશ છે જે કોઈ મારા પતિને મનાવી લાવશે એને હું ધણી ધણી વધામણી આપીશ

છેવટે રાજિમતિ શ્રી નેમનાથનું ધ્યાન ધરે છે અને તેમનું ધ્યાન ધરતા પરમ આનંદ પદ એટલે મોક્ષ પામે છે

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન ( પૃ ૨૦૯ )

સારદ-શરદ ઋતુમા, મહિયલિ-પૃથ્વીમા,

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે કે શ્રી ચિન્તામણિ પાર્શ્વનાથ પ્રભુ આ પૃથ્વીમા ખીજ કોઈ પણ દેવ કરતા અધિક શોભે છે સૂર્યના કિરણોના સમૂહ જેવી તેજસ્વી એમની મનોહર મૂર્તિ છે, એમનું મુખ શરદ ઋતુના સોહામણા ચન્દ્ર જેવું છે એમનું નાગનું લાછન ચિત્તને ગમી જાય એવું છે પ્રભુની મૂર્તિની જ્યારે આગી રચવામા આવી હોય છે ત્યારે ફૂલોના જાણે મહેલમા બેઠેલા હોય એવા અને દેવો, માનવો, અમુરો એના ખારણામા બેસી જાણે એમની સેવા કરતા હોય છે. એવા પ્રભુનું દર્શન કરનાર ખરેખર ધન્ય બને છે

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન ( પૃ ૨૧૦ )

પ્રેમલક્ષણા લકિતના ગાનાર નરસિહ, મીરા, દયારામ વગેરે કવિઓએ ખાલ કૃષ્ણનું અવનવી રીતે વર્ણન કર્યું છે તેની યાદ અપાવે એવા આ સ્તવનમાં કવિએ મહાવીર સ્વામીની ખાલ્યાવસ્થાનું

વર્ણન કર્યું છે ત્રિશક્તિ માતાના લાડિલા પુત્રનાં મુખ, આંખ, નાક હોઠ, માથે હીરાજડિત ટોપી, ગળાનો હાર, કાનનાં કુડલ, કપાળનું તિલક, બાજુબધ, કેડનો કંદેરો, પગની ઘૂઘરી વગેરેનું કવિએ વર્ણન કર્યું છે.

## ૨૬. શ્રી મુખસાગરજી

શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન (પૃ ૨૧૧)

કુલ મંડળ-કુલની શાસા. પત્રસયા-પાત્રસો, માન-માપ, જીવિત-આયુષ્ય, જસ-જેમનું, નયરી-નગરી, બક્ષ-યક્ષ; વાનિ-વાને, રગે; ઈમાગ-ઈક્ષ્વાકુ,

આ સ્તવનમાં કવિએ ઋષભદેવ ભગવાનનાં દેહ, લાજન આયુષ્ય, નગરી, યક્ષ, શાસન દેવી, માતા પિતા, વશ વગેરેનો ઉલ્લેખ કર્યો છે આ બધી વિગત જિજ્ઞાસુએ ઋષભદેવ ભગવાનના જીવન ચરિત્ર-આથી જોઈ લેવી

શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન (પૃ ૨૧૨)

વનિ-વાને વર્ણ, નયર-નગર; તાય-તાત, પિતા; આય-આયુષ્ય; જખખ-યક્ષ, સહસ-હજાર, મુણીદ-મુનિઓ; અગાહ-અગાધ

આ સ્તવનમાં પણ કવિએ શ્રી શાંતિનાથ તીર્થંકરનાં લંછન, આયુષ્ય, દેહ, યક્ષ, શાસન દેવી વગેરેનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, જેની માહિતી જિજ્ઞાસુએ શાંતિનાથના ચરિત્રમાંથી જોઈ લેવી

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ ૨૧૩)

નેહમ્યુ-સ્નેહથી, દિનમણિ-સૂર્ય, અણુગાર-સાધુ, આપઈ-પોતે;

આ સ્તવનમાં પણ કવિએ શ્રી નેમિનાથ ભગવાનની મુખ્ય મુખ્ય આત્મતોનો પરિચય આપ્યો છે છેલ્લી બે કડીમાં કવિએ નેમિનાથને પ્રશુઓ પ્રત્યે ઊપજેલી દયાનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, અને કહ્યું છે કે પારકાને સુખ આપવાથી તેઓ પોતે અવિચલ સુખ પામી શક્યા. પોતાના ભોગ કર્મનો હવે ઉદય નથી એમ જાણતાં તેમણે પરણ્યા વગર વ્રત લીધું હતું.

### શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન ( પૃ ૨૧૪ )

તનુ-શરીર, અહિ-સાપ, નાગ, ગિર્યા-મોટા, સાહુણી-સાધ્વી  
ભવદવ-ભવરૂપી અગ્નિ,

આ સ્તવનમાં કવિએ પાર્શ્વનાથના જીવનની માહિતી આપી છે.  
છેલ્લી બે કડીમાં કવિ કહે છે કે હું પ્રભુ ! જેમ આપે સર્પને બચાવ્યો  
તેમ મને પણ ભવદળમાંથી ઉગારો કે જેથી મને પરમ આનંદ થાય.  
જે તમારી આરાધના કરે છે, તેને સમ્યક્ત્વનું ફળ મળે છે.

### શ્રી વીરજિન સ્તવન ( પૃ ૨૧૪ )

સાહુણી-સાધ્વી, પડિવોહધ-પ્રતિભોધે, ઉપદેશ આપે, પ્રવહણુ-  
વહાણુ

આ સ્તવનમાં પણ શ્રી મહાવીર સ્વામીની સુપરિચિત બાબતોનો  
કવિએ ઉલ્લેખ કર્યો છે અતમા કવિએ પોતાને ભવ સાગરમાંથી  
તારવાને માટે પ્રભુને પાર્થના કરી છે

આમ એકદરે જોતા આ કવિએ પોતાની ચોવીશીના દરેક  
સ્તવનમાં માત્ર તીર્થ કરનો પરિચય કરાવ્યો છે. બીજા કવિઓની રચ-  
નામાં જે અવનવા ભાવ જોવા મળે છે તેવા ભાવનું આલેખન આ  
કવિની રચનામાં જોવા નથી મળતું કવિએ આ પાંચે સ્તવનમાં  
તીર્થ કરોનો પરિચય આપતી જ પંક્તિઓ લખી છે કળશની કડીઓમાં  
કવિ કહે છે, જેમની સેવાથી સમ્યક્તાના ગુણની હમેશા વૃદ્ધિ થાય છે  
એ સેવા હું દિવસ રાત અને ભવોભવ ભાગુ છું મેં જે આ સ્તવનોની  
રચના કરી છે તે, બાળક જેમ માતાપિતા આગળ કાલી વાણીમાં  
બોલે તે પ્રમાણે કરી છે કવિશ્રીએ તેર બોલથી ભગવાનની સ્તવના  
કરી છે એ તીર્થ કરોના ગુણનું જે કોઈ ભાવથી ધ્યાન ધરે તેના  
ભવોભવનો ભય ટળી જાય છે

## ૨૭ શ્રી ઋષભસાગરજી

શ્રી ઋષભ જિન સ્તવન ( પૃ ૨૧૭ )

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી ઋષભ દેવને જિનનાયક, સુપ્રદાયક, જગનાયક, વગેરે વિશેષશોધી સંપોધી એમના દર્શનની અને એમના પ્રસાદની યાચના કરે છે એ માટે કવિ દિવસ રાત પ્રભુનું નામ જાપે છે અને બીજા કોઈ દેવની આરાધના કરતા નથી

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન ( પૃ ૨૧૮ )

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુને અરજ કરી પોતાને ઉપધારવાનું કહે છે કવિ પ્રભુના ગુણો સભારે છે અને કહે છે કે સૂતા જાગતા હે નાથ ! હું તમારું જ પ્યાન ધરું છું છેવટે કવિ કહે છે કે તમે કુડકપટ કરનારા ધુતારાને તારો છો તો એક મને જ કેમ વિસારો છો ? તમારૂં તારક પિરૂદ સભારીને મને જરૂર તારજો એમ પ્રભુના અરણ્યને નમસ્કાર કરી વિનતી કરે છે

શ્રી નેમનાથ સ્તવન ( પૃ ૨૨૦ )

આ સ્તવનમાં કવિએ વિરોધાભાસો આલેખન કરી શ્રી નેમિનાથ ભગવાનનો મહિમા વર્ણવ્યો છે કવિ કહે છે કે હું પ્રભુ ! તમે આખા જગતના મનનું રગન કરો છો અને છતાં તમે નિરગન છો, તમે ત્રણે ભુવનની પ્રભુતાના ભોગી છો અને છતાં તમે ભોગીધર કહેવાયો છો તમે એક કોડી પદ્મ વીધી નથી અને છતાં તમે ઘાતાર શિરોમહિ કહેવાયો છો, તમે સ્વપ્નામાં પદ્મ મીધ કરતા નથી અને છતાં અગ્નિ દગને સહારનાર કહેવાયો છો એ તમે કવિ પોતાના મનોરથ પૂર્ણ કરવા માટે પ્રભુને અરજ કરે છે

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન ( પૃ ૨૨૧ )

દક્ષિણ-દક્ષિણ, અગ્નિ-પશ્ચિમ મજ્જન-મોખવુ શમન-શમન

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે, " હું પ્રભુ ! મને જોઈને મને અને અનંત સુખ મો છે મેં તમારું જ અવલોકન કર્યું છે "



## ૫૧૮ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

તમેજ મારા આત્માના આધાર છો. તમારા સિવાય બીજા કોઈ દેવની આરાધના હું કરતો નથી બીજા દેવોને લજીને હું તમને કેમ લજવાવું ? કે કું લગાડયા પછી મુખે હું કાદવ કેમ લગાડું ? હાથી પરથી ઊતરી ખચ્ચર પર શું કામ બેસું કામધેનુ મળ્યા પછી ઘરમા બકરી લાવીને શું કામ બાધું ?

### શ્રી મહાવીર સ્તવન (૫ ૨૨૨)

આ સ્તવનમા કવિ રૂપક શૈલીથી વસતના ઉત્સવને વધાવવાનું કહે છે અને પછી પ્રભુના મુખનું દર્શન કરી સસારના સર્વતામ શમાવવાનું કહે છે

### ૨૮. શ્રી વિનયકૃશણજી

આ કવિની ચોવીસીની આખી હસ્તપ્રત મળી ન હોવાથી તેમાથી અહીં એક જ સ્તવન આપવામા આવ્યું છે

### શ્રી પાર્શ્વનાથ જિન સ્તવન (૫ ૨૨૪)

સુવિસેસ-સુવિશેષ, સનેહી-સ્નેહી, પરવેસ-પ્રવેશ; પરસંસ—  
પ્રશસા,

પાર્શ્વનાથ ભગવાનની સ્તુતિ કરતાં કવિ કહે છે, “મારા પરમ સ્નેહી જિનેશ્વર ભગવાન કાશી દેશમા, વાણુરસી નગરમા વિચરે છે, જ્યાં પાપનો ત્રિલકુલ પ્રવેશ થઈ શકતો નથી, અશ્વસેન રાજા અને વામા રાણીના આ પુત્રની દેવો પણ પ્રશસા કરે છે પ્રભુનું લાંછન નાગ છે અને પ્રભુનો દેહ નીલવર્ણો છે એમનો પ્રભાવ સૂર્યસમો તેજસ્વી છે અને એમનું દર્શન ચિત્તને હિતકારી છે પ્રભુએ શુભ મુહૂર્તે વડના વૃક્ષ હેઠળ કાલિસગ્ગ ધારણ કર્યો તે વખતે કમઠે આવી મેઘની વૃષ્ટિ કરી, પરંતુ ધરણે આવી પ્રભુને એ વૃષ્ટિમાંથી બચાવ્યા તે સમયે પ્રભુને કેવળજ્ઞાન થયું. પ્રભુનું પૂનમના ચન્દ્ર જેવું મુખ નિહાળતાં આનંદ થાય છે

## ૨૯. શ્રી કાંતિવિજયજી

સુજ સવેલીની ૪ થી ઢાલ ( પૃ. ૨૨૬ )

શ્રી કાંતિવિજય ગણિએ સુજસવેલી ભાસ નામની પોતાની રચનામા ઉપાધ્યાય શ્રી યશોવિજયજીના જીવનનો પરિચય આપ્યો છે. એ ભાસમાથી લેવામા આવેલી ચોથી ઢાલમા આરભમાં યશોવિજયજીની રચનાઓનો પ્રશસા કરી પછી તેઓ સંવત ૧૭૪૩માં ડોહોધર્મા ચોમાસુ રહ્યા હતા અને ત્યાં સ્વર્ગવાસી થયા હતા તેનો પરિચય કવિએ આપ્યો છે આ ભાસ ' શ્રી યશોવિજયજી સ્મૃતિ ત્રય'મા પ્રગટ થયો છે અને ત્યાવર્તમાન મુનિશ્રી યશોવિજયજીએ એનો અનુવાદ પણ, ટિપ્પણ સાથે આપેલો છે

શ્રી ઋપભ જિન સ્તવન, શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન અને સંવેગ રસાયણ બાવનીની પ્રશસ્તિ—આ ત્રણે રચનાઓ અહીં સંપૂર્ણ ન આપતા એની છૂટક થોડીક કડીઓ આપવામાં આવી છે જે કડીઓ આપવામા આવી છે તે સરળ છે

## ૩૦. શ્રી હંસરત્ન

શ્રી ઋપભ જિન સ્તવન ( પૃ ૨૩૧ )

નંગમ-હરતા કરતા, નરિદ-રાગ, જાત-પુત્ર, પ્રમુખ-મુખ્ય; પાણુ-પાણિ, હાથ, વાણુ-વાણી, પત્રમ હાથ-મોક્ષ

ઋપભદેવ પ્રભુની સ્તુતિ કરતા આ સ્તવનમા કવિ કહે છે કે પોતાના બધાં જ વાંછિત સુખ મેળવવા માટે હગ્તા કગ્તા કલ્પ વ્રત સમાન શ્રી ઋપભ દેવની સેવા કરવી જોઈએ મરદેવીના પુત્ર અને ભગત તથા બ્રાહ્મીના પિતા તરીકે વિખ્યાત એવા ઋપભ દેવની સેવા પૂર્વ લવના પુણ્યના પ્રતાપે મને મળી છે અને મારા લવનુ દુષ્ણ ઓછુ થયું છે.

ખીજીથી સાતમી કડી મુખીમા કવિએ ઋપભ દેવનો પગ્વિય સરળ ભાષામાં આપ્યો છે છેવટે કવિ શ્રી ઋપભદેવની સેવા લલોચન મળે એવી પ્રાર્થના કરે છે

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન ( પૃ ૨૩૨ )

અભિરામ-સુદર, પદ્મ-મોહ, અનૂર-અમકતું, તેજસ્વી, સુદર.

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે કે શ્રી શાંતિનાથ જિનેશ્વર શરણાગત માટે રૂડા આધાર છે ગુણોના આવાસ સ્થાન જેવા તેઓ ધણા ઉપકારી છે લવોલવનો તાપ દૂર કરવા માટે જાણે જલની ધારા જેવા છે

ખીજ, ત્રીજ અને ચોથી કડીમાં કવિએ શાંતિનાથ પ્રભુએ પોતાના પૂર્વ લવમા, મેઘરથ રાજાના અવતારમાં પારેવડાને જે રીતે બચાવ્યું તે પ્રસંગનું વર્ણન કર્યું છે ત્યાંથી પછી ત્રીજા લવમાં તેઓ અચિરા રાણીની કૂખે જન્મ્યા તેનો કવિએ ઉલ્લેખ કર્યો છે અને છેલ્લી બે કડીમાં તેમની દીક્ષાનો, કેવળજ્ઞાનનો, સધની સ્થાપનાનો અને મોક્ષે સિધાવ્યાના પ્રસંગનો કવિએ નિર્દેશ કર્યો છે એક દરે કવિની ભાષા સ્મરણ અને ભાવવાહી છે

### શ્રી નેમનાથ સ્તવન ( પૃ ૨૩૩ )

વિમાસો-વિચાર કરો,

આ સ્તવનમા રાજુલ નેમિનાથને સમોધીને કહે છે 'હે નાથ ! તોરણથી રથ ફેરવીને હવે કેમ મને છોડ આપીને પાછા ચાલ્યા જવ છો ? આપણી પ્રીત તો આઠ આઠ લવની છે, છતાં તમને મારા પર સ્નેહ ન થયો ? હું તો તમારા પર વારી ગઈ છું' હે સ્વામી ! જેનો પાલવ પહેલાં જાણ્યો હોય તેને પછીથી કેમ તરછોડાય ? તમને બાહ્ય વસ્ત્રાની લાજ છે તેનો પણ તમે વિચાર કરો હે નાથ ! પ્રીતિ તો સરસ બે પખીડાંની છે, જે રાત દિવસ એકઠા રહે છે અને એક બીજાથી એક પલક પણ છૂટા પડતા નથી. એવાં પખી ઉપર હું આવારી જઉં છું હે પ્રભુ ! એક ધડીનો સગ હોય તો તે પણ આ જગતમા ભૂલ્યો ભૂલાતો નથી, તો પછી જેની સાથે મનથી ગાઠ પ્રીતિ બધાઈ હોય તે કેમ કરીને ટાળી શકાય ? સારા ગુણુવાળી વ્યક્તિ

સાથે કરેલી પ્રીતિ તો જન્માતર સુધી ભૂજાતી નથી માટે જે સખધ બધાયો તે નિભાવવો જ જોઈ એ એજ જગતની ઉત્તમ રીતિ છે

આ રીતે શિવાદેવી માતાના પુત્ર નેમિનાથને રાજુને વિનતી કરતા કહ્યું કે 'વહાલા, જલદથી તમારો રથ પાગો વાળીને મારી પાસે આવો અને મારા મનના કોડ પૂરા કરો અને કવિ કહે છે કે નેમિનાથ અને રાજુજ, મેક્ષધામમા 'પને સાથે મળ્યા' એ રીતે 'પનેની પૂર્વ ભવની પ્રીતિ ફળી

### શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન ( પૃ. ૨૩૪ )

આ સ્તવનમા કવિ પો પાર્શ્વનાથ પ્રભુને સ્પર્શ કરે છે કે હે નાથ ! તમે મારા પર કરુણા લાગી અને ભવપાર ઉનારો આ સંસારમા કઈ સાર નથી એ માટેજ મે તમારું ઘરણ સીકાર્યું છે તમે જગતમા તારનાર તરીકે પ્રસિદ્ધ છો તમે ધીજ મેડોને તાર્યા છે તો મારો સાથે શા માટે અંતર ગળ્યો છો ?

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન ( પૃ. ૨૩૪ )

આ સ્તવનમા કવિ પો મહાવીર સ્વામીને સ્પર્શ કરતા કહે છે હે સ્વામી ! તમારા દર્શનથી મારા મનના મનોરથ સફળ થયા છે. આટલા વખત પુષ્પાંતુ ભૂતો ભગ્નો દત્તો પરતુ દવે તમારા દર્શન પછી મોજા દેવો દીગમા પણ આવતા નથી કંપનરુની ગંગ મળ્યા પછી પાવગિરે કોણ મે-વાનુ દત્ત ? હે પ્રભુ ! તમે મારા જીવનના પ્રયસમા જો હ તમારી આજ્ઞા ભવોભવ માથે ચઢવું છું. કવિ મેરે પાર્શ્વના કરતા કહે છે કે હે પ્રભુ મારા ચિત્તમા વસો—

### ૩૧ શ્રી વિનયચન્દ્રજી

### શ્રી કૃપભદ્રેવ સ્તવન ( પૃ. ૨૩૮ )

ખિલ્લ-શશ્વ, મન્દ-મધ.

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે કે પ્રભુ પ્રત્યે લાગેલું મન એક ક્ષણ

પરર જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

પણ દૂર થતું નથી તેઓ હૃદયમાં વસી ગયા છે અને માટે તેજ વહાલા લાગે છે બીજા ગમે તેટલા રૂઝા હોય તોપણ તેમાં મન લાગતું નથી

### શ્રી શાંતિજિન સ્તવન (પૃ ૨૩૯)

ઝોવિદ-કૃષ્ણ, ગૌરી-પાર્વતી,

હે પ્રભુ ! જેમ ગોપાનું મન કૃષ્ણમાં, પાર્વતીનું મન શંકરમાં, કુમુદિનીનું મન ચંદ્રમાં વસેલું હોય છે તેમ મારું મન તમારામાં વસેલું છે. હે સ્વામી ! હું તમને બધી વાત કરું છું પણ તમે મુખથી બોલતા કેમ નથી ? તમે વાતોના રસિયા છો છતાં જવાબ કેમ આપતા નથી ? મન મળ્યા વગર પ્રીતિ કેવી રીતે નભી શકે ? હે પ્રભુ ! જેવી રીતે વૃક્ષ પોતાનું ફળ પોતે ખાતું નથી પણ પારકાને આપે છે એટલે કે તે પરઉપકારી બને છે તમે પણ મારા ઉપર ઉપકાર કરી મને તમારા જેવો બનાવો

### શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ. ૨૪૦)

સેતી-સાથે, ઈણભાતઈ-આ રીતે

હે પ્રભુ ! તમારી ભૂર્તિ શિવ સુંદરીના કપાળમાં તિલકની જેમ શોભે છે મારી અરજ સાંભળીને મારા પર આપ કરુણા કરો હું તમને મારા હૈયામાં ધારું છું તમે મારે મન સર્વસ્વ છો મારા પર ઉપકાર કરતા તમે શી ચિન્તા રાખો છો ? તમારી કીર્તિ-એટલી બધી પ્રસરેલી છે કે એની તો શી વાત કરું ?

### શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ ૨૪૧)

આ સ્તવનમાં કવિએ જુદી જુદી ઉપમાઓ આપી અને અવનવી કલ્પનાઓ કરી દરેક કડીમાં શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનનું વર્ણન - કર્યું છે.

## શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ ૨૪૩)

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી મહાવીર પ્રભુ પ્રત્યેની પોતાની પ્રીતિનું વર્ણન કરે છે અને પોતાનો ઉદ્ધાર કરવામાં વિલંબ કરવા માટે પ્રભુને ઉપાલંભ આપે છે

## ૩૨. શ્રી વિનીતવિજયજી

### શ્રી ઋષભ જિન સ્તવન (પૃ ૨૪૫)

કવિ કહે છે કે પ્રભુની ચરણ સેવાથી મારા બધાં વહિત કાર્યો ફળ્યાં છે અને ભવનાં દુષ્પ દૂર થયા છે મારે આગણે અમૃતનો વરસાદ થયો છે અને આબો ફળ્યો છે હવે મારા સુખના વળતા દિવસો છે પ્રભુની સેવા દિવસે દિવસે વધે એવી અમરવેલ જેવી છે.

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ ૨૪૬)

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનના જન્મ મહોત્સવનું વર્ણન કર્યું છે અને અતમા આવા સ્વામીની સેવા કરવાનો ઉપદેશ આપ્યો છે

### શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ ૨૪૭)

આ સ્તવનમાં કવિએ પ્રથમ રાજુલની વિરહ વ્યથા વ્યક્ત કરી છે રાજુલ કહે છે કે હે પ્રિય ! મારા યૌવનના દિવસો આત્યા નાચ છે મારી ફૂલમાળા કરમાય છે માટે તમે જલ્દી પધારો. જવાબમાં શ્રી નેમિનાથ કહે છે કે હે રાજુલ ! તું મારા પર પૂરેપૂરો વિશ્વાસ રાખ આ સસાર અસાર છે માટે તું મુક્તિરૂપી મંદિરમાં આવજે. આ રીતે શ્રી નેમિ જિનેશ્વરે રાજુલને અચલ શિવમુખ અપાવ્યું

### શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૨૪૮)

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુની સ્તુતિ કેવા કેવાં વાજિત્રો અને રાગ રાગિણી સાથે કેવા રંગ દગથી ગાવી તે વર્ણવ્યું છે અને પછી પ્રભુની પ્રત્યેની દૃઢ પ્રીતિનું વર્ણન કર્યું છે.

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૨૪૯)

શ્રી મહાવીર પ્રભુનાં દર્શનથી જાણે પોતાતે ધરે કલ્પવૃક્ષ ફળ્યું હોય એટલો આનંદ થાય છે પ્રભુના ગુણનો વૃતાન્ત ગંગાના મોજની જેમ નિર્મળ છે દિવસરાત હું એનું સ્મરણ કરું છું પ્રભુ પ્રત્યેનો પ્રેમ ચોલ મજાના પાકા રંગ જેવો દઢ છે એ પ્રેમ, હે પ્રભુ! તમે સારી પેઠે નિભાવજો

### ૩૩ શ્રી ન્યાયસાગરજી

#### શ્રી આદિ જિન સ્તવન (પૃ ૨૫૧)

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનનો મહિમા વર્ણવ્યો છે અને એમની સેવા કરવાની, એમનું ધ્યાન ધરવાની અને એમની દેશના સાલળવાની પોતાની ઉત્સુકતા વર્ણવી છે

કવિએ ખીજ સ્તવનમાં શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનનું જન્મ સ્થાન માતાપિતા, દેહમાન વગેરે વર્ણવ્યા છે

#### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ ૨૫૨)

મારવાડી ભાષામાં કરેલી આ રચનામાં કવિએ વિષયવિકાર ટાળી સચમ પાળવાનો ઉપદેશ આપ્યો છે

ખીજ સ્તવનમાં શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુના જીવનના અને પૂર્વ ભવોના લિન્ન લિન્ન પ્રસંગોનો નિર્દેશ કરી કવિ કહે છે કે હે પ્રભુ! હું તમારો સેવક છું અને તમે મારા સ્વામી છો અને તેથી આપ મારો ઉદ્ધાર કરો

#### શ્રી નેમનાથ જિન સ્તવન (પૃ ૨૫૩)

પહેલા સ્તવનમાં શ્રી નેમિનાથે રાજુલને છોડીને સચમ સુદરીને સ્વીકારી એ માટે રાજુલે ઉપાલભ આપ્યો છે

ખીજ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે રાજુલ નેમિનાથને પરણી નહોતી તો પણ લોકાએ તો એને નેમિનાથની પત્ની માની હતી. નેમિનાથ પણ આઠ ભવની પ્રીતિનો સચ્ચ સચ્ચવા જ જાણે તોરણે આવી

કવિ ઋષભ જિનેશ્વરને પ્રાર્થે છે કે, “ હે પ્રભુ ! મારા પર કૃપા કરી મારા મનરૂપી મદિરમાં આપ વાસ કરો અને એ રીતે મારા મનની આશા પૂરી કરો. આપ મહિમાવંત છો એ જાણીને જ મેં આપની સાથે રનેહ કર્યો છે અને માટે ચાતક જેમ મેહની રાહ જુએ તેમ હું આપના દર્શનની આતુરતાપૂર્વક રાહ જોઉં છું. નિરનેહી માણસ સાથે રનેહ કરવાથી હૃદય ખળે છે અને એવી વ્યક્તિને ઊધ વેચીને ઉજાગરો લેવો પડે છે તમારી સાથે મારું મન જે મળી ગયું છે તે તો તમે જાણો છો, પરંતુ તમારું ચિત્ત કેવું છે તે હું જાણતો ન હોવાથી હમેશા તમને વિનતિ કરું છું ” કવિ કહે છે કે એ વિનતિ સાભળી પ્રભુ પ્રસન્ન થયા અને જ્યોતિ પ્રકાશવા લાગ્યો.

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (૫ ૨૬૧)

સુર-દેવ, સ્યામા-સ્ત્રી, મનમથ સેના-કામદેવની સેના જેવી; યૌવનર્મા-યૌવનનો, લાહો-લ્હાવો, છત્રવાહેને-છેતરવાને.

કવિની આઠ કડીમાંથી જે એ કડી અહીં છાપી છે એટલી જોતાં પણ એમ લાગે છે કે આ સ્તવન કવિતાની દૃષ્ટિએ ધણુ જ મનોહર, લયગદ્ગદ અને લાવમાધુર્ય તથા ચમત્કૃતિભરો કલ્પનાવાળું છે આ સંગ્રહની કેટલીક ઉત્તમ રચનાઓમાં સ્થાન પામી શકે એવા પ્રકારની આ કૃતિ છે અક્ષોસની વાત એટલી જ છે કે એ આપણને અધૂરું મળ્યું છે પહેલી કડીમાં કવિ કહે છે કે વીર પ્રભુને છત્રવા આવેલી, કામદેવ દેવની સેના જેવી, દેવોએ પ્રેરેલી ક્રોધ દેવાગના આવીને પ્રભુને કહે છે, “ હે પ્રીતમ, આ યૌવનનો લ્હાવો લ્યો.

૩૫ શ્રી રામવિજયણ

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (૫ ૨૬૩)

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી ઋષભદેવનો પરિચય આપતી પદ્યિતઓ લખી છે માતા મરુદેવીના લાડકા પુત્ર, રાણી સુનદાના હૈયાના હાર સમા, વીસ લાખ પૂર્વ સુધી કુવરપણુ ભોગવનાર, ત્રેસઠ લાખ પૂર્વ



મુઘી રાત્ર્ય કરનાર, પાંચસો ધનુષ્ય જેટલી ઊંચાઈનો દેહ ધરાવનાર  
અને આયુષ્યને અતિ શિવમુદરીને વરનાર, મોક્ષપદ પામનાર એવા  
શ્રી ઋષભદેવની હોડ કોણ કરી શકે? એમના નામ માત્રના સ્મરણથી  
નવનિધિ મુખ્ય પ્રાપ્ત થાય છે અને વિદ્ન ટળી જાય છે

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ ૨૬૩)

નકર-નગર, કંદરપ-કામદેવ, નરિદ-ગાજ; ભાવક-દુઃખ, સકટ;  
પરિભોદે છે-પ્રતિભોદે છે, ઉપદેશ આપે છે, વચ્ચ-વત્સલ

આ સ્તવનમા દ્વિએ શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનનો પરિચય આપ્યો  
છે એમની સુદર છામી ગાંભે છે અને એમની ગંગાગળજેવી ગભીર  
કીર્તિ ગાંભે છે ગળપુર નગરમા જન્મનાર, વિદ્યસેન રાજા અને  
અચિન ગામીના પુત્ર, કામદેવને છતનાર, આલીસ ધનુષ્ય પ્રમાણુ દેહ  
ધારણુ કરનાર, વન લષ્ટ દેવગજાન પામનાર એવા પ્રભુની દેશના અને  
એમની ભક્તવત્સલતા ભક્તજનોને ભવસાગરના જલમા ડૂબતા બચાવી  
પાર ઉનારે છે.

### શ્રી નેમિનાથ સ્તવન ( પૃ ૨૬૪ )

ગોરડી-ત્રી,

આ સ્તવનમા આગંભની ત્રણ દીમા દ્વિએ ગજુલની ઉડિત  
વળુંવી છે ગજુલ દોડે છે કે “ દે પિયુ ! તમે માતી જાય છે કે  
નદિ ? તમે મને છોડીને કેમ ચાલ્યા ગયા ? જગતમા કહેવાય છે કે  
સગ્ધા સગ્ધીની તોડ દોય છે હુ તમાને મેવક છુ, શુણવતી નારી  
છુ હું નિર્ગુણ કેમ દોષ શકુ ? તેમ છતા તમે મારી સામે કેમ  
લગાડે તોતા નથી ? ” પરંતુ પડીયી તો ચાલુસે પોતાના મનને  
વેગવ્ય તરફ વાળી લીધું અને એણે સયમ વન ધાગળુ દ્યું એ પડી  
તે પોતાના રિયુ કરતા પોને પહેલી જાય છે પોતાની બહેની  
શિવમુદરીને મળવા

પરંતુ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

છેલ્લી બે કડીમાં કવિએ નેમિનાથના માતાપિતાનો પરિચય આપ્યો છે

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન ( પૃ ૨૬૫ )

ત્રેવીસમા તીર્થ કર શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન, વામાદેવીના પુત્રનો દેવ મેઘ સમાન શોભે છે એવું વર્ણન પહેલી કડીમાં કરી પછીની ત્રણ કડીમાં કવિએ પાર્શ્વનાથ અને કમકંતો પ્રસંગ વર્ણવ્યો છે. કમકંતા ઉપસર્ગથી બાળ પણુ ચલિત ન થનાર પ્રભુ કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે છે તે વખતે કાટિ દેવો એકત્ર યાય છે અને પ્રભુના જ્યનાં નિશાન વાગે છે અશ્વમેન ગમ્મના પુત્ર, સો વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવી મોક્ષમિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરનાર પાર્શ્વનાથ પ્રભુનું દર્શન પરમ આનંદ આપનારું હોય છે

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન ( પૃ ૨૬૬ )

ધન-વાદળ, નાદલો-નાથ

કવિ કહે છે, “ જિનેશ્વર ભગવાનના ચરણ નમીને હું એક યાચના કરું છું કે તે પ્રભો ! મને તમારા દ્વિધા સ્થાન આપી મારા પર કૃપા કરો આપે ધણા પતિનોનો ઉદ્ધાર કર્યો છે અને ગરીબોના ઉદ્ધારનું મિરુદ પ્રાપ્ત કર્યું છે, તો એક મને જ બૂલીજતા હો પ્રભુ ! આપને લાજ નથી આવતી ? ઉત્તમ જિન તો વાદળીની જેમ ઠામ કોકામ જોયા વિના બધે જ વર્ષાતો હોય છે એ પછીની કડીમાં મહાવીર શ્રામીના માતાપિતાનો ઉલ્લેખ કરીને પછી કવિ કહે છે, હે પ્રભુ ! તમાગ દર્શનથી હું પરમાનન્દ અનુભવું છું તમાગ જેવા સમર્થ શ્રામીથી યગપૂર વધે છે અને એના છતના નિશાનના નાદથી દુઃખન દૂર થાય છે

કુળગ

દ્વિગત-પાપ, નાસન-નાશ કરનાર, ભવભીન-ભવરૂપી બધનનો ભય, ચૂગલુ-ચૂચુ કરનાર.

આ કનુભુ ને ભુ લુવનનાં પ્રક.ગનના પાણેનો હૃદ કરનાર.  
 ૧. વનદ શુભન સ્થાવનાર લવણી બધેનનો નાચ કરનાર અતે  
 મુગનિ માટે કનુભુ કે નિમિત્ત કરનાર નિતવરોહ મહિસાણા  
 નગરમાં રહી ને સ્તવન કીર્તન કર્યું છે, એમ કવિ કણર. ૧૧ પકિત.  
 આમાં જણાવે છે.

## ૩૬. શ્રી અમૃતાવજયભુ

શ્રી ઋષભદેવ જિન સ્તવન ( પૃ ૨૬૭ )

કવિ આ સ્તવનમાં કહે છે કે હે પ્રભુ ! હું તમારો ભવોભવનો  
 સેવક છું, ઇન્દ્ર, ચન્દ્ર, સૂર્ય, સાગર, મહીધર વગેરેના ઉત્તમ ગુણ  
 એકઠા કરીને તમારી કાયા ધડવામાં આવી છે ઇન્દ્ર, ચન્દ્ર, વગર  
 પ્રભુતા, સામ્યતા, પ્રતાપી પણ, ગભીરતા, ધૈર્ય એવા ઉત્તમ ગુણમાં  
 પ્રસિદ્ધ છે

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન ( પૃ ૨૬૮ )

શાંતિના મતાર, જગતના હિતકારી, ભવિક્ષણનોના આપાના,  
 અગ્નિરાદેવીના પુત્ર એવા શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુને વદન કરી પ્રતિ પ્રાર્થના  
 કરે છે કે હે પ્રભુ ! તમે મને તમારો સેવક જાણી મારો જાણનાર,  
 મોહ વગેરે વૈરીઓથી મને દૂર રાખો

શ્રી નેમનાથ સ્તવન ( પૃ ૨૬૮ )

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી નેમિનાથ ભગવાનનાં જન્મ, મૌલ્ય,  
 કેવળજ્ઞાનપ્રાપ્તિ ઇત્યાદિ પ્રસંગોનો ઉલ્લેખ કરે છે કવિએ  
 સ્તવનમાં કયાંય રાજુમતીનો ઉલ્લેખ કર્યો નથી એ ધ્યાન ખેંચવું છે

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન ( પૃ ૨૬૯ )

સારદ-શારદ-ગરદ ઋષુનો

કવિ કહે છે કે રાગાદિ દુઃખનોને છુટી આત્માનું રાત્ય મેળાવ  
 એવા શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ આપણને ભવસાગર તારવા માટે સમર્થ

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન ( પૃ. ૨૭૩ )

શ્રી શાંતિનાથ ભગવાને પોપડમાં એક પારેવડને શરણું આપ્યું  
 હતું અને એ રીતે એને અભયદાન આપી છવાડ્યો હતો એનો  
 ઉદ્દેશ્ય આરંભની એ પદ્ધતિમાં કવિએ કર્યો છે અનાથ છવનાનાથ  
 સમાન, ગુણના ભાગ જેવા હું પ્રભુ ! તમે જો એક પારેવડને તાર્યો  
 છે તો મને તો કેમ નહિ તારો ? હું નાથ ! ગરીબોનો ઉદ્ધાર કરનાર  
 નમે માગ સાચા સાહેબ છો. તમારી સાથે તો મારે અછેલ-છેદી ન  
 શકાય, નોડી ન શકાય એવી પ્રીતિ અધાર્થ છે

આ સ્તવનમાં કવિએ પ્રભુ પ્રત્યેની પ્રીતિ અને અનન્ય શરણા-  
 ગતિનો ભાવ રજૂ કર્યો છે

### શ્રી નેમનાથ સ્તવન ( પૃ. ૨૭૪ )

આ સ્તવનમાં પહેલી ત્રણ કડીમાં ગજમતિ નેમિનાથ પ્રત્યેની  
 પોતાની પ્રેમવ્યથા વ્યક્ત કરના એ પ્રેમ સ્વીકારી લેવા માટે અરજ  
 કરે છે એ કહે છે, ‘ હું પ્રિયતમ ! પગલે પગલે મને પ્રેમનો કોટો  
 ખીણ કરે છે, તો નમે મનની ગાંઠ છોડીને માગ પ્રેમને સ્વીકારો.’  
 ગજમતિ ઉપમા આપે છે કે જેમ શેરડીના સાકામાં ગાંઠ આગળ  
 રસ નથી હોતો તેમ પ્રેમમાં પણ જ્યાં સુધી તે સુકત દિલનો ન હોય  
 અને મનમાં એક યા બીજા પ્રકારની ગાંઠ હોય ત્યાં સુધી તે પ્રેમનો  
 આસ્વાદ સુખદ નીવડતો નથી સાચી પ્રીતિનું સ્વરૂપ જ એવું  
 હોય છે કે તે ધોવાથી ધસાવું નથી કે ઝાંખું થવું નથી. કવિ ઉદ્ય-  
 રન કહે છે, “ આ રીતે નેમિનાથ અને ગજુલ વિરહની વેદનાને  
 અતે સુકિત પામે છે તો હું પ્રભુ ! અમને પણ એવા ભવમાગરને  
 કઠિ પહોંચાડો ! ”

### શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન ( પૃ ૨૭૪ )

ખોલા-ખોળા; કુણુ-કોણુ, ખમે-સહન કરી લે, લવિ લલિ-  
 ‘ લળિ લળિ ’ હોવું જોઈએ

## પડર જૈન ગૂજર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

આ સ્તવનમાં કવિએ પાર્શ્વનાથ પ્રભુની માતાના હૃદયનો ભાવ રજૂ કર્યો છે. માતા વામા કહે છે, “હે કુવર ! મને તારી ચાલ ખૂબજ ગમે છે તને જોયા વિના જાણે મારા પ્રાણુ ભમતા ન હોય એવું અદ્ભુત અને પ્રભાવશાળી તારું દર્શન છે એવી ચમત્કારિક અસર તારા દર્શનની છે હે વત્સ ! તું જોળામા પડતું મૂકીને માતાને દમતો હોય છે આવી રીતે માતાનો ખોળો ખાળક ખૂદ છે, પરંતુ પ્રેમાળ અને વત્સલ માતા વિના ખીજુ કાણ એ સહન કરી લે? હે પુત્ર ! તારું મીઠું મુખકુ જેતા જાણે મારા બધા દુઃખ શમી જતા હોય એવું લાગે છે” આવા પાર્શ્વનાથ પ્રભુને કવિ ઉદયરત્ન લખી લખીને નમવાનું કહે છે.

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન ( પૃ. ૨૭૪ )

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી મહાવીર સ્વામીનું શરણુ સ્વીકારીને સસાર સાગર તરવાને માટે પ્રભુને વિનતી કરી છે. કવિ કહે છે, હે સ્વામી ! તમે મારા મનમદિરમાં પધારો તમે જ મારા નાથ છો તમે મને અત્યંત પ્યારા લાગો છો તમે મને દર્શન આપો અને મારા કર્મરૂપી દુઃખનોને દૂર કરો. આ સસારરૂપી સમુદ્રના તમે જ કિનારા છો.

### સંજ્ઞાઓ.

કવિશ્રી ઉદયરત્નની સંજ્ઞાઓ અત્યંત લોકપ્રિય છે એમની સંજ્ઞાઓ વર્ણોથી વિવિધ ધાર્મિક ક્રિયા પ્રસંગે ગવાતી આવી છે. લાગ્યે જ ધર્મનિષ્ઠ એવો કોઈ જૈન હશે કે જેને કપિ ઉદયરત્નની ક્રોધ, માન, માયા, લોભ અને વૈગર્યની સંજ્ઞાઓ ન સાલળી હોય કવિની સંજ્ઞાઓ સરળ, સુગેય અને મમવિધક છે.

શ્રી સિદ્ધાચલ સ્તવન, શ્રી ગૌતમ સ્વામી છંદ, સોળ સતીનો છંદ અને શ્રી ગોપેશ્વર પાર્શ્વનાથ જિન છંદ-ઉદય રત્નની આ કૃતિઓ ધણી જ જાણીતી અને સરળ છે. માટે એની સમજૂતી અહીં આપી નથી.

## ૩૮. શ્રી પ્રેમવિજયજી

### શ્રી આદિજિન સ્તવન (પૃ. ૨૮૭)

કવિ કહે છે શ્રી આદિનાથ ભગવાનના ગુણ ગાતાં મન અને તન નિર્મળ થાય છે અને ભવનાં દુઃખ દૂર થાય છે. જેમ નાની ઈચળ ભમરીનો વિચાર કરતા કરતા કીટશ્ચમર ન્યાયે ભમરી થઈ જાય છે, તેમ પ્રભુનું ધ્યાન ધરતા ધરતા આત્મા પરમાત્મા સ્વરૂપ પામે છે.

### શ્રી શાંતિજિન સ્તવન (પૃ. ૨૮૮)

સુનન્દરઈ-શુભ નજરથી, રચણી-રાત, સોવન-મુવણું.

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે હે પ્રભુ ! હું દિવસ રાત તમારું ધ્યાન ધરું છું. હું પ્રેમભાવથી પ્રાર્થના કરું છું કે મને અચલ સુખ આપો.

### શ્રી નેમિજિન સ્તવન (પૃ. ૨૮૯)

આ સ્તવનમાં કવિએ રાજુલની ઉક્તિ મૂકી છે નવ ભવનો રનેહ ભૂલી, મુક્તિરૂપી સુદરી તરફ આકર્ષાઈ પોતાને છોડી જવા માટે રાજુલે નેમિનાથને ઓહી ઉપાલભ આપ્યો છે.

### શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ. ૨૯૦)

શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના દેહરૂપની અનુપમતા વર્ણવતા કવિ કહે છે કે જેમ નદીઓમાં ગંગા, કૂલોમાં કમળ, રાગ્નઓમાં ભરતેશ્વર, દેવોમાં ઈન્દ્ર, જ્ઞાનમાં કેવળજ્ઞાન, ધ્યાનમાં શુદ્ધ ધ્યાન, રત્નમાં મુર-મણિ અને મત્રોમાં નવકાગ્ર મત્ર ઉત્તમ છે તેમ દેહરૂપમાં નીલવર્ણ-વાળા, નવ હાથની કાયાવાળા શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ ઉત્તમ છે પાંચમી કડીમાં કવિએ શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથને પોતાની આ અરજ કરી છે.

### શ્રી વીરજિન સ્તવન (પૃ. ૨૯૧)

નિધ-નિધાન-ભગર, છીલર-છીછરુ, હોહાણ. પીસઈ-પીગે, કથીર-દલકી ધાતુ, બાઉલ-બાવળ

૫૩૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો, અને, તેની કાવ્ય પ્રસાદી

પહેલી કડીમાં કવિએ શ્રી વીરજિનેશ્વરને સવારના પહોર કરવાથી પ્રાપ્ત થતી સિદ્ધિનો નિર્દેશ કરી પછીની ત્રણે શ્રી વીરપ્રભુની વાણીનું ઉત્તરમાં આપી વર્ણન કર્યું છે.

### ૩૯ શ્રી. જિનસુખસૂરિ

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (૧)

કવિ આ સ્તવનમાં કહે છે કે જગત-આદિયુગ પ્રવર્તીવનાર હે ઋષભજિનેશ્વર પૂર્ણ કરો, ભવસાગરમાં અનેક ભવ ભમ્યા છું તમારું શરણ સ્વીકારવાથી મારી આપતિમાં અશુભ કમોનો નાશ થયો છે. મારા જીવનમાં જ્ઞાનરૂપ થયો છે.

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (૫૮૪)

કવિ કહે છે કે વિશ્વમેન રામ અને અચિરાદેવીના પુત્ર, જગત-માં શાંતિ પ્રસંગવનાર, વિશ્વવદ્નીય એવા હે શ્રી શાંતિ જિનેશ્વર, મારું મન દિવસરાત તમારા ચરણમાં જ લાગેલું રહે છે. તમારી કૃપાથી હું ધણુ સુખ પામ્યો છું.

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (૫૮૫)

રાજ સવારના પહોરમાં બિડીને શ્રી નેમિનાથને વદન કરીએ. પ્રભુ સાહેબે સુખ આપનાર છે પ્રભુ સૌને મનથી ગમે છે આ કલિકાલમાં એમના જેવા યોગીશ્વર કોઈ નેવા નહિ મળે માટે જ આપું જગત એમને વદે છે.

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (૫૮૫)

વણાગ્રી-વાણારસી, બનારસ, કાશી, અસુસેન-અશ્વસેન, તમ-અજ્ઞાન-અજ્ઞાનરૂપી અધકાર.

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ પ્રત્યેના પોતાના દાસત્વ અને અનન્ય શરણાગતિનો ભાવ પ્રદર્શિત કર્યો છે.

## શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૨૬૬)

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી મહાવીર 'સ્વામીનાં' માતાપિતા, નગર લાંછન વગેરેનું વર્ણન કર્યું છે.

## ૪૮. શ્રી લક્ષ્મીવદ્ધભગણિ

### શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (પૃ. ૨૬૮)

કવિ કહે છે કે પ્રથમ જિનેશ્વર શ્રી ઋષભદેવનાં દર્શનથી મારો જન્મ પવિત્ર થયો છે, આજ પરમ આનંદ પ્રાપ્ત થયો છે. આજ સર્વ મંગલ એકત્ર થયાં છે અજ્ઞાન પણ ભેદીને પ્રકાશની જ્યોત પ્રગટ થઈ છે પ્રભુનો સંગ વહિત કળ આપનારો છે એથી બીજો કયાય મન ગયતું નથી

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૨૬૯)

સમરત-સ્મરણુ, રમના-જીસ, મજ્જર-મત્સર, ઈર્ષ્યા, પક-કાદવ

કવિ આ સ્તવનમાં કહે છે કે શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુના સ્મરણુ

વિના જીસ પરનિદાતા કામમાં પડી હતી, મન વિષયવાસનામાં રચ્યુ-પચ્યુ હતું મત્સર, માયા વગેરેના કાદવમાં પડી રહી અનાદિ કાળથી હું મોહનિદ્રામાં પડી ગયો હતો, હવે શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુની આરાધના-રૂપી ગંગાજળથી હું મારા આત્માને ધોઉ છું અને મારા હૃદય-મદિરમાં જ્ઞાનરૂપી દીપક પ્રકાશે છે

### શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ. ૨૬૯)

પોતાની કાયાને છુપા જેમ સમજી, માયાનો ત્યાગ કરનાર, સમુદ્ધિજીવ અને શિવાદેવીના પુત્ર, બાલ બ્રાહ્મચારી બાવીસમા જિનેશ્વર શામળિયા શ્રી નેમિનાથ ભગવાનના ચરણમાં મમ્તક નમાવી હું એમની મુતિ કરું છું

### શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ. ૩૦૦)

હું પ્રભુ! તમારું રૂપ જોઈ મને ધણો આનંદ થયો છે. શરદ



૫૩૬ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

ઋતુના ચંદ્ર કરતા પણ વધારે નિર્મળ, કામદેવતુ પણ માન ઉતારાવે એવી તમારી મનોહર, શામળી, અકલકિત અનુપમ મૂર્તિ નિહાળી મારી આખમા અમીરસ ઉભરાય છે. તમારા દર્શનથી મારા ભવનાં દુઃખ નાશ પામ્યા છે.

શ્રી મહાવીરજિન સ્તવન (પૃ ૩૦૦)

આ સ્તવનમા કવિ શ્રી મહાવીર પ્રભુની ભક્તિ કરવાનો ઉપદેશ આપતાં વર્ણવે છે કે પ્રભુની ભક્તિ અને વીર પ્રભુની વાણી ભાવિક જનોના નયનરૂપી ચક્રોરનો આનંદ આપનારી, શરદ ઋતુના ચંદ્ર જેવી ઉજ્જવલ, ભવસાગર તારવાને ઉત્તમ હોડી જેવી, સુખ આપનાર કલ્પવૃક્ષની મંજરી જેવી, પાપરૂપી દાવાનળને શમાવનાર મેઘધટ્ટા જેવી અને કુમતિરૂપી કમળને બાળનાર હિમવૃષ્ટિ જેવી છે

૪૧. શ્રી મોહનવિજયજી

શ્રી ઋષભદેવનું સ્તવન (પૃ ૩૦૩)

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનને મીઠો ઉપાલંભ આપ્યો છે. કવિ કહે છે “ હે પ્રભુ ! બાળપણમા એટલે કે ધણી ભવ પૂર્વે આપણે પ્રેમથી એકબીજા સાથે રમતા હતા પરંતુ તમે પ્રભુતા, મોક્ષ પામ્યા અને અમે એવા સસારી જ રહ્યા તમારું ધ્યાન ધરતા શિવમુખ પામીએ, તો તમે કેાનું ધ્યાન ધર્યું હતું ? વસ્તુતઃ ભવ-પર પરાનો ન્યારે અત આવે છે ત્યારે જ મુક્તિ મળે છે જે ભવ-સિદ્ધિ જીવે હોય તે તો મોક્ષ મેળવે છે તેમાં તમારો શો ઉપકાર ? અભવ્યસિદ્ધ જીવોને જે તમે તારો તો જ તમારો ઉપકાર ખરો કહેવાય તમે જ્ઞાનરત્ન મેળવી હવે અમાગથી દૂર વિકટ પ્રદેશમા બેઠા છો તમારા જ્ઞાનરત્નમાથી અમને જે એક ડિગ્ણ પણ આપો તો તમને શાઆશી ઘટે છે હે પ્રભુ ! તમારું અક્ષયપદ જે તમે બીજાને આપો તો તેમાં જરા પણ ખડિતતા કે હિણુપ આવવાની નથી તમે

શિવપદ આપવાને સમર્થ છો, તો પછી શા માટે જસ લેતા નથી ? પરંતુ સેવક ભક્તજનને જો તમે ભાગ્યશાળી કરો તો તમે નિર્મળ અને નિરાગી સ્વામી કેવી રીતે કહેવાઓ ?

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૦૪)

આ સ્તવનમાં પણ કવિ શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુને ઉપાલંભ આપી કહે છે કે હે સ્વામી ! તમારી ભક્તિ કરવાને કારણે મેં બીજા ધણા દેવતાઓની ઉપેક્ષા કરી છે મારા તરફથી મેં ભક્તિ કરવામાં કશી મણા રાખી નથી. તમે મારાથી મુખ્ય દેવતાને કેમ બેદા છો ? મારી કંઈ જૂલગ્રહ હોય તો મને કહો. તમારી અને મારી પ્રીત ધણી દૃઢ છે જો તમે પાણી છો તો હું કમળ છું, જો તમે કમળ છો તો હું સુવાસ છું, જો તમે સુવાસ છો તો હું જમર છું આવી લોકોત્તર આપણી પ્રીતિ છે, એટલે તમે મને છોડો તો પણ હું તમને કંઈ રીતે છોડી શકું ? મેં મારા મનની વાત તમારી આગળ કહી છે. માટે મારા પર તમે પૂર્ણ પ્રેમ રાખો, એમાં વિચાર શો કરવાનો હોય ?

### શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૦૫)

આ સ્તવનમાં કવિએ રાગુદના મુખમાં ઉક્તિ મૂકી છે રાગુદ નેમનાથને ઉપાલંભ આપતાં કહે છે કે હું તો તમારા ચરણની મોજડી છું પણ તમે તો મને પરાઓ કરતા પણ બિનરતી મણી તમે પણો પ્રત્યે કરુણા બતાવી, પણ મારા પ્રત્યે એવી કરુણા ન બતાવી. મેં તમને જરા પણ દુઃખ-યા નથી તો પછી તમે મારા પર આટલો બધો રોગ શા માટે રાખો છો ? આવી રીતે ઉપાલંભ આપતી રાણુએ વન વીધુ અને નેમનાથ પહેલા મોઢે પહેલી

### શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૦૬)

શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુની અદ્વન શક્તિનો નિર્દેશ કરી કવિ પોતાના પ્રત્યે કરુણા બતાવવા માટે પ્રભુને રિનતી કરતા કહે છે, હે પ્રભુ ! મારા

૫૩૬' જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

પ્રત્યે કરણા બતાવવામાં તમને કઈ અર્થ થવાનો નથી અને મને ધણું મળશે જેમ હાથીના મોઢામાંથી એક કણ પડે તો તેથી હાથીને કંઈ ખોટ જતી નથી, પણ કીડીને ધણું મળે છે તેવી રીતે મારે હે પ્રભુ ! જેવી હું તમારા પ્રત્યે માયા રાખું છું તેવી માયા તમે પણ મારા પર રાખજો અને મારા પ્રત્યે કરણા દાખવજો

શ્રી મહાવીર સ્વામી સ્તવન (પૃ. ૩૦૮)

આ સ્તવનમાં કવિ રહે છે કે હે પ્રભુ ! દુર્લભ એવો માનવભવ અમે પામ્યા છીએ એમાંથી હવે અમે કેમ તરીએ એનો ઉપાય બતાવો, પ્રભુનું ધ્યાન ધરતા રાગ અને પ્રેમ થાય છે અને એ વિના તેમાં તલ્લીનતા આવતી નથી બધા કર્મ બધનો જતાં, રહે અને એ રીતે અમે તરી જઈએ તેમાં તમારો શો પાડ ? કરણી વગર જો તમે તારો તો તમે સાચા જિનરાજ કહેવાઓ

૪૨ શ્રી રામવિજયણ

શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (પૃ. ૩૧૦)

આ સ્તવનમાં કવિએ પ્રભુ પ્રાપ્તિથી થતો આનંદ, પ્રભુદર્શનની વિશિષ્ટતા અને અનન્યતા, પ્રભુપ્રીતિની ધનિષ્ઠતા અને અચલતા, પ્રભુ મૂર્તિની મોહકતા વગેરે વર્ણવ્યા છે કવિની રચના સરળ છે

શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૧૧)

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુના દર્શનની ઉત્ક્રાંતિ વર્ણવી છે અને પ્રભુ પાસેથી કૃપાની ચાર્યના કરી છે.

શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૧૨)

આ સ્તવનમાં કવિએ ગણુલના મુખમાં ઉક્ત મુકી છે રાણુલ પોતે પોતાના વિયોગની અને વિનંતી વ્યથા વ્યક્ત કરે છે અને પોતાના સાહિબને મનાવી લાવવા માટે પોતાની સ્ત્રિયરોને વિનંતી કરે છે

### શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૧૩)

આ સ્તવનમાં આરભમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની મુખ મુદ્રાનું વર્ણન કર્યું છે અને પછી એમનો મહિમા અને પ્રભાવ સમ્રસગ દર્શાવી પ્રભુની ભક્તિનો માર્ગ પોતે ગ્રહણ કર્યોનો ઉલ્લેખ કર્યો છે.

### શ્રી મહાવીર સ્તવન (પૃ ૩૧૪)

કવિ આ સ્તવનમાં કહે છે કે શ્રી મહાવીર સ્વામી ચિતામણિ જેવા છે, એમનું દર્શન કરવાથી દુઃખ દૂર થાય છે, અને ગિધિવૃદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય છે પ્રભુરૂપી ચિતામણિ સ્તન મને મળ્યું છે અને એથી મારા બધા વહ્નિ કાર્યો મિટ્ટ થયા છે

### ૪૩ શ્રી કીર્તિવિમલજી

### શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન (પૃ ૩૧૭)

આ ગ્યનામાં કવિએ શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનના જીવનના શિન્ન શિન્ન પ્રસંગોનો ઉલ્લેખ કરી એમનો મહિમા અને એમના જીવનની વિશિષ્ટતા વર્ણવ્યા છે રચના અત્યંત સગળ છે

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૧૮)

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે જેવી રીતે મુસાફરના મનમાં પોતાનું પરોચવાનું ગ્રથળ જોવાની તાજાદેવી હોય છે, જેવી રીતે સીતાનું મન ગગમાં લાગેલું હોય છે, તેવી રીતે વિપ્રયામન માણસનું મન કામરીણમાં જ રૂપાયું રહે છે અને તેવી રીતે લાબીનું મન પેશમાં જ ચોગેલું રહે છે તેવી રીતે મારું માન, વ્યાખ્યા મે પ્રભુનાં દર્શન કરી ત્યાગ્યા તેમનામાં જ લાગેલું હતું છે

### શ્રી નેમિનાથજીનું સ્તવન (પૃ ૩૧૯)

આ સ્તવનમાં કવિએ નેમિનાથજીના જીવનનાં દર્શન કરી છે નાનુને નેમિનાથ પાસે જન્મ કરવા માટે યાગના કરી, પણ નેમિનાથે તો

૫૪૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

એને ચારિત્ર્યની દીક્ષા આપી અને પોતાના જેવી કરી એટલે કે મોક્ષ સુખની અધિકારિણી બનાવી.

### શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (૫ ૩૨૦)

કવિ કહે છે કે શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના નામના જપથી રોગ, શોક, હિંસા, કુલટા સ્ત્રી, દુશ્મન, સાપ, આધિ વ્યાધિ, દુકાળ, શાકિણી, ડાકણ, ભૂત, પ્રેત, કામવાસના, મેલી વિદ્યા વગેરે બધાં જ દૂર થાય છે, એટલું જ નહિ, પ્રભુનું નામ સ્મરણ અક્ષય પદ મેળવવાના ઉપાય રૂપ અને છે.

### શ્રી મહાવીર સ્તવન (૫ ૩૨૧)

શ્રી મહાવીર સ્વામીની સ્તુતિ કરતા કવિ કહે છે કે પ્રભુ મારા કૃપાનિધિ છે. સમતાના લગાર સમા છે, માતાપિતા અને ભાઈભાઈ બરાબર છે, જ્ઞાન આપનાર, મારું રક્ષણ કરનાર, મને શાંતિ આપનાર અને મારા ભવની ખીક દૂર કરનાર છે આવા પ્રભુને પામીને જે માણસ પ્રમાદ કરે તે દુખી થાય અને સંસારમાં એને ઘણા કષ્ટો ભોગવવા પડે એમા જરા પણ શકા નથી માટે પ્રમાદ દૂર કરી પ્રભુના ચરણની સેવા કરી સાચું સુખ આપણે પામીએ

### ૪૪. શ્રી ધર્મવર્ધન

### શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (૫ ૩૨૩)

કવિ-કહે છે આજે મારી આશા ફળી છે મને પ્રભુનાં દર્શન થયાં છે અને કમળની કળી સૂર્યના કિરણુ જોઈ જેમ હરખાય છે અને ખીચે છે તેમ મારું હૃદય પણ હરખાય છે અને પ્રકુલિત થાય છે પ્રભુની મૂર્તિ ચિતામણિ જેવી, અથવા કામધેનુ જેવી છે. એમને વંદન કરતા આપણા બધા પાપ દૂર થાય છે.

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (૫ ૩૨૩)

નગતમાં શાંતિ અને સુખ પ્રવર્તાવનાર, પોતાને ચરણે આવેલા

પારેવાને બચાવવા મારે પોતાના દેહનું દાન કરનાર, મરકીને ઉપદ્રવ મટાડનાર, સોળમા તીર્થ કર અને પાંચમા ચક્રવર્તી એવી બેવડી પદવી એક જ લવમાં ભોગવનાર શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુની પ્રાપ્તિ થતાં સઘળાં વાંચિત સદા ફળે છે.

### શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન ( પૃ. ૩૨૪ )

શ્રી નેમિનાથ ભગવાનની કરણીની તે શી વાત કરવી । તેમણે ધૈવનમાં આવ્યા છતાં રાજિમતી સાથે લગ્ન ન કર્યાં. પશુઓનો પોકાર સ્ત્રાંભણી તેમના પ્રયે અનુકંપા આણી, હાથી ઘોડાની સમૃદ્ધિનો ત્યાગ કરી શાશ્વત સુખ મેળવવા તરફ તેઓ ગયા. મમતા છોડી સમતાનો માર્ગ એમણે અપનાવ્યો.

### શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન ( પૃ. ૩૨૪ )

દિનપતિ-સૂર્ય, યાસુ-જેની સાથે, ગજરેવા-હાથી અને નદી; પરસ-સ્પર્શ, કનક-સોનું

કવિ કહે છે કે શ્રી પાર્શ્વજિન પ્રભુ એજ મારે મન સાચી મિહાઈ અને સાચા મેવા છે. જેમ પુષ્પની કળી સૂર્યને જોઈ ઉદ્ભાસ પામે છે અને જેમ હાથીને રેવા નદી સાથે રાગ બધાયો હોય છે તેમ અમારે પ્રભુ સાથે પ્રીતિ બધાયેલી છે

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન ( પૃ ૩૨૫ )

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી મહાવીર સ્વામીએ સમવસરણુમા કરેલા પ્રવચનની વાણીના મહિમા અને પ્રભાવ વર્ણવ્યાં છે

### ૪૫. શ્રી રાજ સુંદર

### શ્રી આદિજિન સ્તવન ( પૃ ૩૨૬ )

કવિ સગરવતી દેવીને પ્રાર્થના કરે છે કે મને સરસ વાણી આપો કે જેથી શ્રી આદિ જિનેશ્વર પ્રભુના ગુણની સ્તુતિ અમે કરીએ પ્રભુના ગુણરૂપી માલા જે પોતાના કદમાં રાખે અને એની ત્રિવિધ પ્રકારે પૂજા કરે તેનો લવ સફળ થાય છે

## ૫૪૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

એને ચારિત્ર્યની દીક્ષા આપી અને પોતાના જેવી કરી એટલે કે મોક્ષ સુખની અધિકારિણી બનાવી.

### શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (૫ ૩૨૦)

કવિ કહે છે કે શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના નામના જપથી રોગ, શોક, હિંસા, કુલટા સ્ત્રી, દુસ્મન, સાપ, આધિ વ્યાધિ, દુકાળ, શાકિણી, ડાકણ, ભૂત, પ્રેત, કામવાસના, મેલી વિદ્યા વગેરે બધાં જ દૂર થાય છે, એટલું જ નહિ, પ્રભુનું નામ સ્મરણ અક્ષય પદ મેળવવાના ઉપાય રૂપ બને છે.

### શ્રી મહાવીર સ્તવન (૫ ૩૨૧)

શ્રી મહાવીર સ્વામીની સ્તુતિ કરતા કવિ કહે છે કે પ્રભુ મારા કૃપાનિધિ છે. સમતાના લગર સમા છે, માતાપિતા અને ભાઈભાડું બરાબર છે, જ્ઞાન આપનાર, મારું રક્ષણ કરનાર, મને શાંતિ આપનાર અને મારા લવની ખીક દૂર કરનાર છે આવા પ્રભુને પામીને જે માણસ પ્રમાદ કરે તે દુખી થાય અને સંસારમાં એને ધણાં કષ્ટો મોગવવા પડે એમા જરા પણ શકા નથી માટે પ્રમાદ દૂર કરી પ્રભુના ચરણની સેવા કરી સાચું સુખ આપણે પામીએ

### ૪૪. શ્રી ધર્મવર્ધન

#### શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (૫ ૩૨૩)

કવિ-કહે છે આજે મારી આશા ફળી છે મને પ્રભુનાં દર્શન થયાં છે અને કમળની કળી સૂર્યના કિરણ જોઈ જેમ હરખાય છે અને ખીલે છે તેમ મારું હૃદય પણ હરખાય છે અને પ્રકુલિત થાય છે પ્રભુની મૂર્તિ ચિતામણિ જેવી, અથવા કામધેનુ જેવી છે. એમને વદન કરતા આપણા બધા પાપ દૂર થાય છે.

#### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (૫ ૩૨૩)

જગતમાં શાંતિ અને સુખ પ્રાપ્તીનાર, પોતાને શરણે આવેલા

પારેવાને બચાવવા માટે પોતાના દેહનું દાન કરનાર, મરકીને ઉપદ્રવ મટાડનાર, સોળમા તીર્થ કર અને પાંચમા ચક્રવર્તી એવી એવડી પદ્મવી એક જ લવમાં ભોગવનાર શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુની પ્રાપ્તિ થતાં સર્વળાં વાંછિત સદા ફળે છે.

### શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન ( પૃ ૩૨૪ )

શ્રી નેમિનાથ ભગવાનની કરુણીની તે શી વાત કવી ! તેમણે યૌવનમાં આઝ્યા છતાં રાજમતી સાથે લગ્ન ન કર્યાં પશુઓનો પોકાર સ્ખાલણી તેમના પ્રત્યે અનુકંપા આણી, હાથી ઘોડાની સમૃદ્ધિનો ત્યાગ કરી શાશ્વત મુખ મેળવવા તરફ તેઓ ગયા. મમતા છોડી સમતાનો માર્ગ એમણે અપનાવ્યો.

### શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન ( પૃ. ૩૨૪ )

દિનપતિ-સૂર્ય, યામુ-જેની સાથે, ગન્ગરેવા-હાથી અને નદી; પરસ-સ્પર્શ; કનક-સોનું.

કવિ કહે છે કે શ્રી પાર્શ્વજિન પ્રભુ એજ માટે મન સાચી મિદાઈ અને સાચા મેવા છે. જેમ પુષ્પની કળી સૂર્યને જોઈ ઉદ્ઘાસ પામે છે અને જેમ હાથીને ગેવા નદી સાથે રાગ બધાયો હોય છે તેમ અમારે પ્રભુ સાથે પ્રીતિ બધાયેલી છે

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન ( પૃ. ૩૨૫ )

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી મહાવીર સ્વામીએ સમવસગ્ધુમા કરેલા અવચનની વાણીના મહિમા અને પ્રભાવ વર્ણવ્યા છે.

### ૪૫. શ્રી રાજ સુંદર

### શ્રી આદિજિન સ્તવન ( પૃ ૩૨૬ )

કવિ સગ્સ્વતી દેવીને પ્રાર્થના કરે છે કે મને સગ્સ વાણી આપો કે જેથી શ્રી આદિ જિનેશ્વર પ્રભુના ગુણની સ્તુતિ અમે કરીએ પ્રભુના ગુણરૂપી માલા જે પોતાના કંઠમાં રાખે અને એની વિવિધ પ્રકારે પૂજા કરે તેનો લવ સફળ થાય છે



## પ૪૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેમની કાવ્ય પ્રસાદી

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ ૩૨૭)

કવિ પ્રભુને યાચના કરે છે કે 'હું સ્વામી ! હું' તમારે શરણે આવ્યો છું તો તમે મારા ઉપર મહેર કરો અને મારા પ્રત્યે પ્રીતિ દાખવો હું તમારું શરણ છોડવાનો નથી તમારા દર્શનથી મારા સર્વે દુઃખ દૂર થાય છે'

### શ્રી નેમિજિન સ્તવન (પૃ ૩૨૭)

યાદવ કુળના શણુગાર જેવા, રાજુલને ત્યજી ગિરનાર પર જનાર, મદનના વિકારનો નાશ કરનાર એવા શ્રી નેમિનાથ પ્રભુનું શરણ સ્વીકારી એમની યાચના કવિએ આ સ્તવનમાં કરી છે

### શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (પૃ ૩૨૮)

કવિ કહે છે કે પ્રભુની મૂર્તિ અત્યંત મનોહર અને સુખદાયક છે મારું મન હંમેશાં પ્રભુનાં ચરણ કમલમાં જ લયલીન રહે છે. બીજા ધણા દેવો જોયા, પણ પ્રભુની જોડે કોઈ ન આવે, પ્રભુ મારા પ્રાણાધાર છે વિસાચો વિસરે નહિ એવા પ્રભુને હું મારાં દુઃખો દૂર કરવા માટે વારંવાર વિનતી કરું છું

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ ૩૨૯)

શ્રી મહાવીર પ્રભુના ગુણ અનંત છે, જે કહેતા પાર આવે એમ નથી પ્રભુના ગુણ ગાવાયાં આપણો લવ સફળ થઈ જાય છે.

### ૪૬. વાચકે શ્રી દેવચન્દ્રજી

### શ્રી ઋષ્યભજિન સ્તવન (પૃ ૩૩૧)

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી ઋષ્યભજેવ લાગવાન સાથે પ્રીતિ કઈરીતે કરવી તેનો વિચાર કરે છે કવિને મૂઝવણ થાય છે કાગણ કે પ્રભુ ત્યાં આગળ વહે છે ત્યાં આગળ કોઈ પણ માણસ પહોંચી શકતો નથી, માર્ગ કાગળ પહોંચતો નથી પ્રભુ જેની જ જે વ્યક્તિ હોય તેજ પહોંચી શકે છે જે માણસો પ્રીતિ કરે છે તે રાગી હોય છે અને

પ્રભુ તો વિતરંગી છે. એમની દૃષ્ટિ પ્રાપ્તિ કરવાનો કોઈ લોહિત માર્ગ મારે શકે છે, કાળુ કે સફાઈની પ્રાપ્તિ તો એથી ભરેલી છે એવી પ્રાપ્તિ કરવાનો મને બગાડી લાવ નથી માટે તો એમરિન પ્રાપ્તિ કરવી છે પ્રભુજનુ અવલંબન સ્વકારતા આપણા પ્રભુના પ્રગટે છે. પ્રભુની સેવા આપણને અગત્ય મુખ્ય અપાવે છે.

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન (પૃ ૩૨૮)

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુ સંભાવ્યજીમાં બેઠા તે પ્રસંગનું વર્ણન કર્યું છે એ સમયની પ્રતિધાર્મની ગોલા તો વર્ણવી શકાય એવી નથી દૂરનું બચ્ચું સૂર્યના કિન્જાનું વર્ણન કેવી રીતે કરી શકે ? પ્રભુની વાણી પાત્રોએ ઉત્તમ ગુણવાળી છે. એ જેનું નિરૂપણ કરે તેમાં બગાડી વિચવાદ નથી હોતો એ વાણી ભવનુ દુષ્કર કરનાર, શિવસુખ અપાવનાર, શુદ્ધ ધર્મ અરૂપનું નિરૂપણ કરનાર છે આવા શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુના ગુણની મુનિ કરવામાં મને કૃતાર્થતા લાધી છે માગ મનોરથો સિદ્ધ થયા છે

### શ્રી નેમનાથ સ્તવન (પૃ ૩૩૬)

શ્રી નેમિજિતેશ્વરે સર્વ વૈભવના ત્યાગ કરી પોતાનું કાર્ય સિધ્ધ કર્યું એમણે પોતાના આત્મચરણને ઓળખ્યું અને પોતાની આત્મશક્તિને પ્રગટ કરી ગરુડ પાગ ચારી મતિવાળી સ્ત્રી કે, એણે અરિદત ભગવાનનું અવલંબન લીધું ઉત્તમનો સગ કરવાથી ઉત્તમતા વધે છે, ગંગા સાથે ગંગા બાધવાથી સાસાગિર બધેનો વધે છે, પણ નીચગી સાથે ગંગા બાધવાથી આપણે ભવપાર તરી જઈએ છીએ.

### શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન (પૃ ૩૩૭)

શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ ગુણની ખાણ જેવા, સુખના સાગર જેવા છે જ્ઞાન વૈરાગ્યમાં પાત્ર પ્રભુ સમાન કોઈ નથી. એમણે શુદ્ધતા અને એકતાના ભાવથી અંતરમાં ગેરવા દુઃખનને ઝીલી લીધી છે આપણા

## ૨૪૪ જેન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

આત્મભાવમા પ્રભુની શુદ્ધતા જે એ તો આપણે પણ પરમાત્મભાવ પામી શકીએ બલાત નગરના શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના દર્શનથી કવિને આનંદોત્સાહ ધગો વધ્યો અને કવિને પોતાનો એ દિવસ ધન્ય અને સફળ થયેલો લાગ્યો.

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ. ૩૩૮)

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી મહાવીર પ્રભુને પોતાના મેવકતો હિદાર કરવા માટે અંગ્ગ કરી છે પ્રભુનો હુ નસ તો અવગુણનો ભગ્ગ છું, રાગ, દેષ, ક્રોધ, મોહ, વિપયવાસના, અને અશ્રદ્ધા ભરેલાં અનેક કર્મો કર્યા છે તેમ છતાં હું સ્વામી તમે મારા પર દયા ગમો કવિ કહે છે કે સ્વામીના ગુણ ગોળખીને જે એ ગુણને ભજે છે તે આગ્નિય, તપ અને વીર્યથી પોતાનાં કર્મોને છતી મુક્તિધામમાં વમે છે અતમા કર્મથી કવિએ પોતાને તાગવા માટે પ્રભુને વિનંતી કરી છે.

### શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (પૃ ૩૪૪ અને ૩૪૫)

શ્રી ઋષભજિનેશ્વરના પદેલા સ્તવનમા કવિએ શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનના મદિમા અને એમનો પ્રભાવ વર્ણવ્યો છે પ્રભુ જ્યાં વિચરે ત્યાં સર્વાનો તેજસ્વ સુરાના વિભારમા કયાય ગેગ વગેરે ન થાય એવું તો એમનું આત્મમગ છે.

બીજા સ્તવનમા કવિએ શ્રી ઋષભદેવના જીવનના ગુણ ગુણ પ્રમગોનો ઉલ્લેખ કર્યો છે.

### શ્રી શાનિનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૪૬ અને ૩૪૮)

કવિ કહે છે કે ત્રી શાનિ જિનેશ્વર પાપનો તાપ સમાવવામા અદ્ભુત છે.

બીજા સ્તવનમા કવિએ પરમાત્મસ્વરૂપમા પરમ્પર વિદુદ્ધ દેખાના આવો એટલે એથી મને મદેવા દોય છે ને દર્શીવ્યુ છે કવિ પ્રભુને હિંદીને કહે છે કે તમે મારા અને અયેગી છો, ભોમ્ત અને અભોગી

છો, કામી અને અકામી, એક અને અસખ્ય છો. પરમાત્માનું આવું સ્વરૂપ આશ્ચર્ય ઉપજાવે એવું અને વર્ણવી ન શકાય એવું છે.

### શ્રી નેમનાથ સ્તવન ( પૃ. ૩૪૬ અને ૩૫૦ )

પહેલા સ્તવનમાં કવિએ ગજુલે નેમનાથને આપેલો ઉપાલભ-વર્ણવ્યો છે. બીજા સ્તવનમાં ગજુલ પોતાની સર્ખાઓ આગળ પોતાની વ્યથા વર્ણવે છે. છેલ્લી ત્રણ-ચાર કીર્તીમાં કવિએ મૌલિક રૂપક પ્રયોગનું છે અને રાજુલનો નેમનાથ સાથે વિવાહ થયો એમ આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિથી બતાવ્યું છે ચાર મહાવ્રત એ ચુદ્ધી, ચાર ભાવના એ ચોરી અને એમાં ધ્યાનરૂપી અગ્નિમાં કમ' રૂપી ઉપાધિ સળગાવવામાં આવી, અને ત્રણ રત્નરૂપી કસાર નર અને નારી શુદ્ધ ભાવથી આરોગે છે એવું રૂપક કવિએ યોગ્યું છે.

### શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન ( પૃ. ૩૫૧ અને ૩૫૨ )

પહેલા સ્તવનમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના સંયમ અને કેવળજ્ઞાનનો મહિમા વર્ણવી, પ્રભુ પ્રત્યેનો પોતાનો ભક્તિભાવ પ્રગટ કર્યો છે.

બીજા સ્તવનમાં કવિએ પ્રભુની કૃપા માટે પોતાની અરજ કરી છે અને પછી એક રૂપક પ્રયોગનું છે, જેમાં મોદ રાજાનું વર્ચસ્વ આખા જગત પર વ્યાપે છે. ત્યારે પ્રભુએ ખડ્ગ વડે એ ગાળનો સંદાર કર્યો એમ દર્શાવ્યું છે.

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન ( પૃ ૩૫૩ અને ૩૫૫ )

પહેલા સ્તવનમાં કવિએ શ્રી મહાવીર સ્વામીના જીવનની અને એમના ધર્મપ્રદેશની મહત્તા અને ગૌરવ દર્શાવ્યા છે. અને બીજા સ્તવનમાં શ્રી મહાવીર સ્વામીના જીવનના જુદા જુદા પ્રસંગોનો નિદેશ કર્યો છે.

## શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન ( પૃ. ૩૬૦ )

આ સ્તવનમાં કવિએ પ્રભુના વિયોગથી અનુભવાતી વિરહ વ્ય-  
થાનું વર્ણન કર્યું છે અને પોતાના પ્રત્યે કૃપા દર્શાવવા માટે યાચના  
કરી છે

## ૪૯ વાચકે શ્રી દેવવિજયજી

### શ્રી ઋષભજિન સ્તવન ( પૃ. ૩૬૨ )

આ સ્તવનમાં કવિએ જેમના દર્શનથી મોક્ષ સુખની પ્રાપ્તિ  
અર્થ શકે છે એવા શ્રી ઋષભદેવ પ્રભુને ભેટવાની પોતાની અસિલાયા  
વ્યક્ત કરી છે અને એવા એક માત્ર આધાર જેવા પ્રભુના વિરહનું  
દુઃખ પોતાનાથી સહન થતું નથી એમ વર્ણવ્યું છે

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન ( પૃ. ૩૬૩ )

સયશો-સજન, સુપન-સ્વપ્ન.

આ સ્તવનમાં કવિ કહે છે કે શ્રી શાંતિનાથ તીર્થંકર જગતમાં  
સુખ અને શાંતિ પ્રવર્તાવનાર છે એમનું નામ જપતા માણસને સુખ  
મળે છે કવિ ભવિક જ્ઞાનેને સમોધીને કહે છે કે તમે માયાનો પતંગ  
જેવો મોહક રંગ જેઈને એમા લપટાતા નહિ, કારણ કે એમ કરતાં  
રાવળ જેવા ગભગમે પણ પોતાની લકા નગરી ગુમાવી હતી

### શ્રી નેમનાથ સ્તવન ( પૃ. ૩૬૩ )

આ સ્તવનની પહેલી કડીમાં તોરણથી પાછા ફરી, રાજુલનો  
ત્યાગ કરી ગિરનાર પર સગમ ધાગણ કરનાર શ્રી નેમિ જિનેશ્વરનું  
વાર્ણન કર્યું છે અને બીજી કડીમાં ગજુલની વિગદવ્યથા અને અંતે  
સગમ મન ધાગણ કરવાના એના નિશ્ચયનું કવિએ વર્ણન કર્યું છે.

### શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન ( પૃ. ૩૬૪ )

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી પાર્શ્વજિનેશ્વરનો પરિચય આપ્યો છે.  
એમની એવાથી માનવ ભનનું દુઃખ પ્રાપ્ત થાય છે, મનવાહતા

## ૫૪૮ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

પૂરી થાય છે અતમા કવિ પ્રભુનું દિવસરાત ધ્યાન ધરવાની અને એમના ગુણગાન ગાવાની પોતાની અભિલાષા વ્યક્ત કરે છે.

### શ્રી વીરજિન સ્તવન ( પૃ ૩૬૪ )

રીધજ-રિક્ષિ, અવિહહ-મોટું, પાઈ-મેળવી

કવિ કહે છે ચોવીસમા જિનેશ્વર શ્રી વર્ધમાન પ્રભુ કર્મનાં દુષ્ણો દૂર કરે છે. કવિ પ્રભુ પાસે લવોલવ એમની સેવા કરવા માટે યાચના કરે છે

### ૫૦ જ્ઞાનવિજયજી

#### શ્રી મહાવીર સ્વામી સ્તવન ( પૃ ૩૬૬ )

આ કવિની ચોવીસીની રચનાની પ્રત મળી નથી. અહીં જે કડીઓ આપવામા આવી છે તે શ્રી મહાવીર સ્વામીના સ્તવનની નહિ પણ કળશની કડીઓ છે એમાથી પણ આઠથી તેર સુધીની કડીઓ અહીં આપી છે જેમા કવિએ પોતાના ગચ્છ, ગુરુ, ચોવીસીની રચના-સાલ વગેરેનો પરિચય આપ્યો છે.

### ૫૧ શ્રી નિત્યલાલ

#### શ્રી ઋષભ જિન સ્તવન ( પૃ ૩૬૮ )

આ સ્તવનમા કવિ શ્રી નાભિરાજના પુત્ર, ઇક્ષ્વાકુ વંશની શોભા સમાન, વિનીતા નગરીના રાજા શ્રી ઋષભદેવને વિનતી કરતા કહે છે કે હે પ્રભુ ! તમારી મૂર્તિના દર્શન કરતા જ તમે અમને પ્રેમની ભક્તિથી બાંધી લીધા છે હવે અમે તમારાથી અગળા ચર્ષશું નહિ કારણ કે તમે જ અમારા જન્મ મરણના દુષ્ણ દૂર કરી મોક્ષ સુખ આપવાને સમર્થ છો.

#### સદેવત સાવલિંગા ( પૃ ૩૬૯ )

લવણુ-મીઠું, રસવતી-રમોઈ,

કવિ નિત્યલાભે સદેવત સાવલિંગાના રાસની જે રચના કરી છે

તેમાંથી અહીં આરંભની આઠ અને અંતની સાત કડીઓ આપવામાં આવી છે આરંભની કડીઓમાં દાન, શિયળ, તપ અને લાવના એ ધર્મના ચાર પદાર્થમાંથી શિયલ ઉપર ભાર મૂકી કવિએ એનો મહિમા વર્ણવતો સદેવંત-સાવળિંગાની કથાનો રાસ લખવાની વાત કરી છે અંતની કડીઓમાં એ રાસ પૂરો કરી કવિએ રચળ, રચના-શીલ અને શુરુ પરંપરાની માહિતી આપી છે

## ૫૨. શ્રી ભાવ પ્રભસૂરિ

આ કવિની ચોવીસી ન મળવાથી અહીં એમની જો બીજી રચના આપવામાં આવી છે અને તેમાં પણ બીજી રચના અધૂરી છે પહેલી રચના 'શ્રી અધ્યાત્મ સ્તુતિ'માં કવિએ સામાયિક લેનાર વ્યક્તિએ પોતાના મન પર કેવો સંયમ રાખવો જોઈએ તે બતાવ્યું છે. કવિએ મન માટે ધરતુ રૂપક વાપરી આ રચનાને દ્વિઅર્થી બનાવી છે. કેવળ વાચ્યાર્થ જોતાં પણ કવિએ સવારના સમયનું ધરતુ વાતાવરણ બરાબર ખડું કર્યું છે. જેવો રીતે ઉઝાડા મૂકેલા મનમાં ફેરારા, ચિતાડાં પેસી જઈ નુકસાન કરે છે, અથવા ચાર બાવી દાખ વસ્તુ ચોરી જાય છે તેવી રીતે છટા મૂકેલા મનમાં કપાળો પેસી જઈ બાતમાને નુકસાન પહોંચાડે છે. માટે જેમ મનને વાળવાની જરૂર છે, તેમ મનને સયમમાં રાખવાની જરૂર છે.

## ૫૩ શ્રી જરણિજરમળ

શ્રી શાંતિનાથ રતન ( 'પ. ૩૭૪ )

કવિ કહે છે કે શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુની મુખમુદ્રા મનોદારી છે. એમન મુખમુદ્રાની સૌમ્યતા જનને સૌમ્યતાવાળી મુખમુદ્રાવાળો ચન્દ્ર ઉદાસ થઈને લાગે છે પ્રભુની મુખમુદ્રાનું તેજ જોઈને સર્વ આકાશમાં નાસવા લાગ્યો છે

### શ્રી નેમિનાથ સ્તવન ( પૃ ૩૭૫ )

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી નેમિનાથ ભગવાનના જીવનના સુપ્ર-  
સિદ્ધ પ્રસંગો વર્ણવ્યા છે

### શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન ( પૃ ૩૭૭ )

કવિ કહે છે કે પુણ્યના પ્રભાવથી શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ મને મળ્યા  
છે અને એથી મારા જીવનમા ધન્ય દિવસ આવ્યો છે પ્રભુનું સ્મરણ  
કરતાં દુઃખ દૂર થાય છે અને મનની વાછનાઓ પાર પડે છે. જે  
પ્રભુ એવાથી દૂર રહે છે તેમને લેવાલવ અથગાવુ પડે છે.

### શ્રી વીરજિન સ્તવન ( પૃ ૩૭૭ )

કવિ કહે છે કે શ્રી વીર પ્રભુનું દર્શન થતાં સંતાપ દૂર થાય  
છે એમના ગુણ સ્તવનથી હૃદયમા આનંદ ઊભરાય છે હે પ્રભુ  
તમે ચંદ્રકાશિયો સાપ, ચંદનખાલા, ગૌતમ સ્વામી વગેરે ઉપર ઉપકા  
કર્યો, તો મે એવા તે શા અવગુણ કર્યા છે કે તમારા ચરણથી મને  
દૂર રાખો છો ? મારા સંકટ ઓછાં કરવાથી અને તમારું પદ મને  
આપવાથી તમારી પાસેથી કશું જ ઓછું ચવાનું નથી

### ૫૪ શ્રી લક્ષ્મીવિમલજી

### શ્રી ઋષભજિન સ્તવન ( પૃ. ૩૮૦ )

શિવલક્ષ્મી-શિવલક્ષ્મી, મોક્ષ સુખ

આ સ્તવનમા કવિ કહે છે કે હે ઋષભ જિનેશ્વર ! તમા  
દર્શનથી, વદનથી, પૂજનથી, ગુણસ્તવનથી હું મારા દેહને પરિ-  
કરુ છું તમારા નામ માત્રથી સિદ્ધિરિદ્ધિ મળે છે અને કાંતિ  
છે, શિવલક્ષ્મી મળે છે અને અવતાર સફળ થાય છે. કવિએ  
પંક્તિ પ્રયુક્તે ' તારક ' તર્ક સંબોધીને લખી છે.



શ્રી રાધિકા સ્તવન (પૃ. ૩૮૧)

આ સ્તવન કવિએ રાધિકા સ્તવનને કવિએ આનંદને  
જુદી જુદી રીતે આ રીતે રજૂ કર્યું છે.

શ્રી નેમિજિત સ્તવન (પૃ. ૩૮૨)

આ સ્તવન કવિએ શ્રી નેમિજિતેશ્વરને મીઠા ઉપાશ્વલ આપતાં  
કહે છે કે તેને નિરાતી કહેવાય છે, પણ તમે મનુષ્ય ઉપર આટલો  
બધો મન મૂકો અને એના મન અણબધું

શ્રી પાર્થજિત સ્તવન (પૃ. ૩૮૩)

આ સ્તવનના કવિ કહે છે કે શ્રી પાર્થ જિતેશ્વરના દર્શનથી  
ભરના મન કે અથા કે પ્રભુ પગ આનંદ આપનાર છે એમના  
શુદ્ધને આપમે સભાગીએ અને એમની કીર્તિ વખાણીએ.

શ્રી મહાવીરજિત સ્તવન (પૃ. ૩૮૪)

તે પદ્મા તમારો દેવ ગામે છે, તમારા શુભ અમે ગાઈ એ  
છીએ તમે મન સસારને તારનાર છો તમારા વિના બીજો કોઈ  
લાયક નાયક આ કાળમાં અમને મળ્યો નથી

પપ શ્રી જયસૌભાગ્યજી

શ્રી ગાંધિનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૮૫)

શ્રી ગાંધિનાથ પ્રભુના મુખદર્શનથી થતા આનંદ અને ઉશ્વા-  
મને કવિએ આ સ્તવનમાં વ્યક્ત કર્યો છે.

શ્રી નેમિનાથ સ્તવન (પૃ. ૩૮૬)

આ સ્તવનમાં કવિએ નિમિષી મનુષ્યની ગિરજાશાનુ ગિર  
ખાઈ કર્યું છે.

શ્રી પાર્થજિત સ્તવન (પૃ. ૩૮૭)

આ સ્તવનના કવિએ શ્રી પાર્થનાથ સ્તવન વિષે, બીજા અને  
બીજા પૂજા વર્ણવેલી, કે જે મને - કે જે મને - કે જે મને - કે જે મને  
આપે છે

પપર જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસા

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન ( પૃ. ૩૮૭ )

કવિ આ સ્તવનમા કહે છે કે હે પ્રભુ ! મારા મનમા વસ્યા છે, પરંતુ તમારા મનમા હું નથી વસ્યો. આવી એકાંગી - શુ દામની ? માટે હે લગવાન ! મારી અરજ તમે દિલગા ' કારણ કે મારા મનમા તમારી જ લગની લાગી છે, અને હવે તમારાથી અળગો થવાનો નથી

### ૫૬. શ્રી ગુણવિલાસ

સં ૧૭૬૭મા જેસલમેર નગરમા શ્રી ગુણ વિલાસ પાઠકે ર એવીસીના સ્તવનો કદમા ઘણા નાના છે, પણ લિખ લિખ રા લખાયેલા અને વ્રજ ભાષાની છાટવાળા હોવાથી એમા ભાષાનુ અર્થ માર્દવ અને માધુર્ય અનુભવાય છે

### શ્રી ઋષભ જિન સ્તવન ( પૃ ૩૮૦ )

મોહીંગે-મને, તારો-ઉદારો,

આ સ્તવનમા કવિ શ્રી ગુણવિલાસ શ્રી ઋષભદેવ પ્રભુની ર કરતા કહે છે કે હે પ્રભુ ! તમે જ વિષ્ણુ છો, તમે જ ગોપાલ તમે જ શંકર છો અને તમે જ બ્રહ્મા છો, તમે જ વ્યાધિ અ- પુરુષ છો. મારો ભ્રમ હવે લાગી ગયો છે, મોહરૂપો અધકાર દૂર છે હે પ્રભુ ! આટલા અનંત સમય સુધી ભવાટવામાં ભૂલો પડ્યો હવે માટે હવે હે નાથ, મારી રક્ષા કરો અને મને આ ભવદુ ખગા ઉગારો લો

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન ( પૃ ૩૮૦ )

બરન-વર્ણ, વાન, દિનદ-મૂર્તિ;

આ સ્તવનમા કવિ પાંચમા ચક્રવર્તી અને સોળમા જિનેશ્વર પ્રજ્ઞ - વિશ્વમેન ગન્ધર્વા પુત્ર, ભગ્નેશ્વરના દુષ્ટ અને દુર કન્યા એવા, જેમની કમનવર્ણી દાયાવાળી મનોન્ય મૂર્તિ મૂર્તિની જેમ પ્રકાશ છે એવા શ્રી

શાંતિનાથ પ્રભુની સ્તુતિ કરી એમની સેવા કરવાનો ભવિકજનોને  
અનુરોધ કરે છે

### શ્રી નેમિનાથ સ્તવન ( પૃ ૩૬૧ )

આરત—ઝખના, વિનુ—વિના, અરિ—દુશ્મન, દુવિધા—  
દ્વિધા, મૂઝવણ

કવિ ગુણવિજ્ઞાસની આ એક નાની, પણ ઉત્તમ રચના છે કવિ  
શ્રી નેમિજિનેશ્વરની સ્તુતિ કરતાં કહે છે કે હે પ્રભુ ! મને તમારા  
દર્શનની ઉત્કટ ઝખના થઈ છે તમારા દર્શન વિના મેં ધણી પીડા  
સહન કરી આટલા વખત સુધી કર્મરૂપી દુશ્મનોએ મને ધેરી લઈને  
ભવોભવમાં અનેક રીતે ન્યાળ્યો અને મારા મનને મૂઝવણમાં નાખી  
દીધું છે, માટે હે પ્રભુ ! હવે મારી સંભાળ રાખી મારો ઉદ્ધાર કરો

### શ્રી પાંચજિન સ્તવન ( પૃ. ૩૬૨ )

કીસહી—કાઈને પણ, અરૂ—એર, અને, રીસ—ક્રોધ, દ્વેષ; સરીસ  
—સરખો.

આ સ્તવનમાં કવિ પ્રભુને પ્રાર્થના કરે છે કે હે પ્રભુ ! મને એવી  
બક્ષિસ આપો કે જેથી મારે ધરે ધરે ભટકવાનું અને લોકોના પગમાં  
માથુ નમાવવાનું મટી જાય, મારામાંથી રાગ દ્વેષ ચાહ્યાં જાય અને  
મારો આત્મા સોજો કળાએ પ્રકાશવા લાગે, મારામાં રહેતો મોહરૂપી  
અધકાર દૂર થાય અને મારું મન જ્ઞાનમાં તક્ષીન બને હે પ્રભુ !  
મારી આશા પૂરી કરીને મને તમારા જેવો બનાવો એજ મારી  
વિનંતી છે

### શ્રી મહાવીર સ્તવન ( પૃ ૩૬૨ )

નિસેવિત—જેમને સેવે છે, કાતિ—તેજ, વિનુ—વિના, રવિ—સૂર્ય, મહી—  
પૃથ્વી, કીસપે—કેવી રીતે

આ સ્તવનમાં કરિ શ્રી મહાવીર સ્વામીની સ્તુતિ કરતાં કહે છે

## પપ૪ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

કે જે પ્રભુને કરોડો દેવતાઓ અને કિન્નરો સેવા કરે છે એમની પાસે સેવા કરુ છું અદ્ભુત દેહકાંતિ ધરાવનાર, શાત રસથી શોભત કોઈ પણ પ્રકારના દુષણ વિનાના અને અલંકાર વિના પ્રકાશતા એ જોમના તેજ આગળ સૂર્ય પણ ઓપો પડી ગયો છે એવા શ્રી મહાર્વ પ્રભુનું શાસન આખા જગતમાં જાણીતું છે એમનો મહિમા કંઈરી વર્ણવી શકાય ?

### પ૭. શ્રી પ્રમોદસાગરજી

શ્રી ઋષભદેવ જિન સ્તવન ( પૃ. ૩૯૩ )

આઉખુ-આયુધ્ય, જક્ષ-યક્ષ, સહસ-હજાર

આ સ્તવનમાં કવિએ શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનનાં લલ્હન, કાનગરી, આયુધ્ય, ગણધર, યક્ષ, દેવી, વશ વગેરેનું વર્ણન કર્યું છે

શ્રી શાંતિજિન સ્તવન ( પૃ. ૩૯૪ )

સૂર-સૂર્ય, ધ્યાનાનલ-ધ્યાનરૂપી અગ્નિ

આ સ્તવનની પહેલી કડીમાં કવિએ શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનનાં મહિમા બતાવી પછીની કડીઓમાં એમના નગર, લલ્હન, આયુધ્ય વગેરેનો પરિચય આપ્યો છે.

શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન ( પૃ. ૩૯૫ )

રતિનાથ-કામદેવ, જીપે-જીતે, આઉ-આયુધ્ય, અણુગાર-સાધુ

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી નેમિ જિનેશ્વરને પોતાની વિનતી સાંભળવા અને પોતાની આશા સંજ્ઞ કરવાનું કહી પછી એમના નગર વાન, આયુધ્ય, કાયા, માતાપિતા, યક્ષિણી, સાધુસાધ્વી વગેરે વર્ણવે છે અને અતમા કહે છે કે આવા પ્રભુનું આનંદથી દર્શન કરતાં આપણા બધા પાપ દૂર થાય છે

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન ( પૃ. ૩૯૫ )

સરોશ-સરોવરમાં ઉગેલા,

આ સ્તવનમા કવિ શ્રી પ્રમોદસાગરજી શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુનો પરિચય આપે છે અને અધર્મ, અકીર્તિ અનીતિ વગેરે દૂર કરી ભાવિકબળને સસારરૂપી સાગરમાંથી તારવાને માટે પ્રભુને પ્રાર્થના કરે છે

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન (પૃ ૩૯૭)

દારક-પુત્ર; સોવન-સુવર્ણ; તસ-તેના,

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી મહાવીર સ્વામીના લછન, વાન, આયુષ્ય, નગર, માતા, પિતા, સાધુ, સાધ્વી વગેરેનું વર્ણન કર્યું છે અને કહ્યું છે કે આવા વીર પ્રભુની સેવા કરનાર અને એમનું સ્મરણ કરનારને ધરે હંમેશાં રિક્ષિસિક્ષિ ભરી ભરી રહેશે.

### ૫૮. શ્રી અમૃતવિજયજી

#### શ્રી ઋષભજિન સ્તવન (પૃ ૩૯૮)

આ સ્તવનમા કવિએ શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનનો મહિમા વર્ણવ્યો છે અને એમનાં દર્શનથી પોતે અનુભવેલી કૃતાર્થતા વ્યક્ત કરી એમની સેવા માટે યાચના કરી છે.

#### શ્રી શાતિનાથ સ્તવન (પૃ ૩૯૯)

કવિ આ સ્તવનમાં કહે છે કે હે પ્રભુ! તમારા દર્શન વિના અનંત કાલ સુધી ચાર ગતિમા મારે ભ્રમવું પડ્યું તમે મારા મન-મદિરમા પધારો કે જેથી મોહ અને મિથ્યાત્વ રૂપી અધકાર મારા જીવનમાંથી દૂર થાય

#### શ્રી નેમિનાથજી સ્તવન (પૃ ૩૯૯)

આ સ્તવનમા કવિ એ શ્રી નેમિનાથ ભગવાને લગ્ન સમયે રાજ્ય-લનો ત્યાગ કર્યો અને પછી એને સયમ માર્ગમાં આણી મોક્ષસુખ અપાવ્યું એનું સુશ્રીમલ ભાષામાં વર્ણન કર્યું છે

## પપદ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

### શ્રી પાર્શ્વજિન ચંદ્રાકેલ ( પૃ ૪૦૦ )

આ સરળ, સુમધુર સ્તવનમાં કવિએ પ્રભુતાં દર્શાવે, સેવા અને શરણ માટે પોતાના હૃદયમાં જગેલા ભાવને વર્ણવ્યો છે.

### શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન ( પૃ ૪૦૧ )

આ સ્તવનમાં કવિએ પ્રભુના પદની સેવા માટે યાચના કરી છે.

### પદ. શ્રી ક્ષેમવિજયજી

### શ્રી ઋષભદેવ સ્તવન ( પૃ ૪૦૨ )

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી ઋષભદેવને વિનંતી કરતાં કહે છે ' હે પ્રભુ ! જેમ ચાતકને વાદળ પ્રત્યે પ્રીતિ હોય છે તેમ અમને પણ તમારા તરફ પ્રીતિ થઈ છે. અમે તમારાથી વેગળા થવા ઈચ્છતા નથી. માટે અમારા પર પ્રસન્ન થઈ અમને એવું શાશ્વત સુખ આપો કે જેથી અમારા જન્મ મરણના ફેરા ટળી જાય '

### શ્રી શાંતિનાથ સ્તવન ( પૃ. ૪૦૩ )

નિરાગી-રાગરહિત,

આ સ્તવનમાં કવિ શ્રી ક્ષેમવિજયજી શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુની ઋતુતિ કરતા કહે છે કે ' હે પ્રભુ ! હું તમારે શરણે આવ્યો છું તમારો મદિમા જગતમાં ધણો મોટો કહેવાય છે. તમે ચાર પદ ભોગવીને મોહમુખ્ય મેળવ્યું છે આમ, તમે તો રાગરહિત થઈ ગયા છો, પણ હવે અમારા ઉપર કૃપા કરીને અમને આ ભવ દુખમાંથી ઉગારો '

# મહત્ત્વની શુદ્ધિ

પૃષ્ઠ	સ્તંભ	કડી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૨	પંચ પરમેશ્વરા	૨	નંદ નીકા	નંદનીકા
૬	ગૌં રાસ	૧૬	તહિં	તહિં
૬	"	૧૬	જિણેવર	જિણુવર
૬	"	૧૬	સુજયજ્યકાર	સુજયજ્યકાર
૭	"	૧૭	હું કારો	હુંકારો
૮	"	૨૮	પચેલિમાં	પચેલિમ
૮	"	૩૭	ભરહેસર મહિય	ભરહેસર વિહિય
૧૦	"	૫૩	કણુપવત સ	કણુપવત સ
૧૧	"	૫૭	પણુવખખર	પણુવખખર
૧૧	"	૫૯	કિવત	કવિત
૧૭	નેમિનાથ	૧	ધીર મગ્રણિ	ધીરમગ્રણિ
૧૭	"	૨	ચરગય	મરગય
૧૭	પાર્શ્વજિન	૧	મતિહિં	નમિહિં
૧૭	"	૨	ભેટઉ	ભેટઉ
૧૮	શ્રી વિરજિન	૧	પણામિ વિરહ	પણામિયિ રહતણુએ
૧૮	"	૧	કિવન	કિવ ન
૨૨	નેમનાથ	૩	સોવત	સોવણ
૨૨	"	૪	સિરખિહે	સિરખિ હે
૨૩	"	૧૮	રાહીનઉ	રાહી નઉ
૨૫	"	૬	ડર ડરે	ડરડરે
૨૫	"	૯	નારૂલીએ	નારૂલીએ
૨૮	પચ ઇન્દ્રિય	૨	સોવ...	સોવન
૨૮	"	૪	જ તા	જર્તા
૨૯	લોભ વિગે	૭	આધો	આપો
૩૦	—	૩	વર સાલા	વગસાલા
૩૦	—	૫	સાણુ	ભાણુ

પપટ જૈન ગૂઢર્થ સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

૩૩	દહ પ્રદાર ..	૮	પરક્ષણિ	પગ્તણિ
૪૩	નેમિનાથ	૫	નિશદીન	નિશદિન
૪૪	પાર્શ્વનાથ	૩	પાપ	પાય
૪૫	પદ	૩	મુક્તિ	મુક્તિ
૪૬	તીર્થંભાલા	૨	કલ્યાક	કલ્યાણુક
૪૭	સમગ્રાય	૩	ઝલે	ઝલે
૪૭	"	૫	પૂઝે	પગ્ઝે
૫૩	ઋષભદેવ	૪	પૂઠિ	પઠિ
૫૩	શાતિનાથ	૨	તિલુ અણુજઝ	તિલુ અણુ જય
૫૪	નેમનાથ	૧	વીસમો	વીસામો
૫૪	"	૩	ઉજમિ	ઉજલિ
૫૪	પાર્શ્વનાથ	૩	કલિમ આર	કલિ મઝાર
૫૫	"	૪	પાસતું મારડીઝે	પાસ તુ મારડીઝે
૫૭	ઋષભદેવ	૨	અલવિન	અલવિ ન
૫૭	"	૨	કે તક	કેતક
૫૯	નેમનાથ	૪	ત્રેવડ શો	ત્રેવડગો
૬૦	મદાવોર જિન	૫	આપસ માનો	આપ સમાનો
૬૭	પાર્શ્વનાથ	૫	બની	બના
૬૮	મદાવોર જિન	૪	મીલ	સિલ
૭૧	નેમનાથ	૫	તોર નદિ	તોનન દિ
૭૧	પાર્શ્વનાથ	૨	ઝેક તાર	ઝેડતાર
૮૩	હદ	૫	ભમરલો	ભમરલો
૭૬	શાતિનાથ	૧	બ ઉનથે	બઉન કો
૭૬	"	૨	ઝો	ઝોર
૭૭	પાર્શ્વનાથ	૩	રૂડે	ઝાડ
૭૭	નેમિનાથ	૧	હુ	હો
૭૮	મદાવિર જિન	૧	ભાન દુ ખ	ભવ દુ ખ
૮૦	ઋષભદેવ	૨	રસક	રમિક



૫૬૦ જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-ગ્રન્થો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

૧૫૦	„	૨	પરવા હરે	પરવાહ રે
૧૫૪	શાંતિનાથ	૧	સુદામલ	સુદામલ
૧૫૬	નેમિનાથ	૪	(સમુદ્ર વિજય)	સમુદ્ર વિજય
૧૫૯	—	—	સ્તવનની બે	સ્તવનની એક
૧૬૦	શ્રી વીરજિન	૫	જશ વિજય	જશવિજય
૧૬૧	આદિનાથ	૪	ગુજ	મુજ
૧૬૨	શાંતિનાથ	૧	નયના નદા	નયનાનદા
૧૬૫	—	—	જીવણુ શ્રી	શ્રી જીવણુ
૧૬૫	કળશ	૪	મુનિ શશિ	શશિ મુનિ
૧૬૬	„	૪	ગણિગિરૂ આ	ગણિ ગિરૂઆ
૧૬૬	„	૫	ધો	ધો
૧૬૯	નેમનાથ	૩	પદુર	પદુર
૧૬૯	„	૭	જપ	જપ
૧૭૦	પાર્શ્વનાથ	૨	પરિભસો	પરિ ભસો
૧૭૧	મદાવીર	૫	પુઝ	મુઝ
૧૭૧	„	૨	ભર અશ	ભગઅશ
૧૭૨	કળન	૭	શીર	શિર
૧૭૨	„	૭	જન	જિન
૧૭૪	શાંતિનાથ	૨	જિન	જિન
૧૭૪	„	૨	મિહુ	ચિહુ
૧૭૬	નેમિનાથ	૪	આતા	ખાતા
૧૭૬	પાર્શ્વનાથ	૨	ઓદાપિની	સૌદામિની
૧૭૬	„	૨	સમીરે	સમી ઁ
૧૭૭	મદાવીર	૩	ભા તે	ભાતે
૧૮૫	નેમિનાથ	૨	ચિત્ર ગનિ	ચિત્રગનિ
૧૮૫	„	૨	વિદ્યાધારી	વિદ્યાધરી
૧૮૯	મદાવીર	૫	પાથુ	યાથુ

૧૯૪	ઋષભદેવ	૨	મોહે	મેહે
૧૯૫	"	૨	અધિ કેરાહે	અધિકેરા હે
૧૯૫	"	૪	એ હિજ	એહીજ
૧૯૫	"	૬	મારી	નારી
૧૯૬	શાતિનાથ	૨	ભ્રમ	મ્રમ
૧૯૬	"	૫	હે જો	હેજો
૨૦૩	ઋષભદેવ	૪	સૂરી તરે	સૂરીત રે
૨૦૩	શાતિનાથ	૧	ભાતભ	આતમ (૧)
૨૦૩	"	૫	મોહલ	મહોલ
૨૦૪	નેમિનાથ	૧	નિવાલ	નિવાળ
૨૦૫	મહાવીર	૧	દિન	દીન
૨૦૬	ઋષભદેવ	૨	કતક	કનક
૨૦૬	"	૩	દાન	જ્ઞાન
૨૦૭	—	—	માણિક્યવિજય	સૌભાગ્યવિજય
૨૦૮	નેમિનાથ	૨	કાહેવિ માસી	કાહે વિમાસી
૨૦૯	—	—	માણિક્યવિજય	સૌભાગ્યવિજય
૨૦૯	પાર્શ્વનાથ	૩	સોહગ કે	સૌભાગ્યવિજય
૨૧૦	મહાવીર	૧	ઉચારણા	ઉચારણા
૨૧૦	"	૧	પ્રવાલી તોરંગ	પ્રવાલીનો રંગ
૨૧૦	"	૨	સરતિઙ	મન્ત્રિ
૨૧૧	—	—	સુખ સાગર	સુખસાગર
૨૧૧	—	—	સુખ સાગર	સુખસાગર
૨૧૧	ઋષભદેવ	૧	વચન	વૃષભ
૨૧૩	—	—	સુખ સાગર	સુખસાગર
૨૧૩	નેમિનાથ	૧	દિન મણિ	દિનમણિ
૨૧૩	નેમિનાથ	૫	બોગ કર મનો	બોગ કરમનો
૨૧૩	"	૫	ઉદ્યન	ઉદ્યન

# પદ્મ જૈન ગૂઝર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

૨૧૪	પાર્શ્વનાથ	૫	અહી	અહિ
૨૧૪	„	૫	વાધે	વાધે
૨૧૫	—	—	સુખ સાગર	સુખસાગર
૨૨૩	મહાવીર	૨	ગુલામ	ગુલાલ
૨૨૪	પાર્શ્વનાથ	૩	દિન મણીસમ	દિનમણિ સમ
૨૨૬	—	—	સુખ સેવલી	સુખસ વેલી
૨૩૧	ઋષભદેવ	૧	છિ દિવારુ	છિ દિવારુ
૨૩૧	„	૧	ભગની	ભવની
૨૩૩	શાનિનાથ	૫	પાપ	પાય
૨૩૪	નેમિનાથ	૫	તિરેવહે	નિરવહે
૨૩૬	મહાવીર	૫	તુ ગતિ	તુ ગતિ
૨૩૭	કળશ	૫	જન	જિન
૨૪૦	નેમિનાથ	૧	શિવાદેવી જીરા	શિવાદેવીજીરા
૨૪૧	પાર્શ્વનાથ	૧	નરસે	વરસે
૨૪૨	પાર્શ્વનાથ	૭	દુ ખદેહગ	દુ ખદોહગ
૨૪૩	મહાવીર	૪	ધીણુહિ	ધી ધણુહિ
૨૪૯	„	૩	નિરવહ જો	નિરવહજો
૨૬૦	ઋષભદેવ	૨	આવિહડ	અવિહડ
૨૬૬	મહાવીર	૧	દીલ	દિલ
૨૬૬	કળશ	૧	ભૂવન	ભુવન
૨૬૮	નેમિનાથ	૧	ભરતમ-ઝાર	ભરતમઝાર
૨૭૦	મહાવીર	૧	ગોતિમય	દ્યોતિમય
૨૭૬	દાલ ચોથી	૧	લાલ	લાખ
૨૭૬	„	૧	લાલ	લાખ
૨૮૨	જદ	૭	દિગ્ધ	દીશા
૨૯૦	નેમિનાથ	૫	ચરિયા	સરિયા
૨૯૧	પાર્શ્વનાથ	૬	ચાલકર્ષ	સાલકર્ષ

૨૯૨	મહાવીર	૭	શાંતિજિય	શાંતિ વિજય
૨૯૩	—	—	જનસુખ સૂરિ	જિનસુખ સૂરિ
૨૯૩	—	—	જન સુખ સૂરિ	જિનસુખ સૂરિ
૨૯૩	ઋષભદેવ	૧	અહિ ત	અરિહંત
૨૯૩	,	૧	વારણ,	તારણ
૨૯૪	ઋષભદેવ	૬	જિમ જમ	જિમ
૨૯૮	—	—	લક્ષિમવલ્લભ	લક્ષ્મીવલ્લભ
૨૯૮	—	—	લક્ષિમ વલ્લભ	લક્ષ્મીવલ્લભ
૨૯૮	ઋષભદેવ	૧	અજ	આજ
૩૦૦	મહાવીર	૨	તારવ કુંભ	જલધી
૩૦૪	શાંતિનાથ	૧	તારણકું	ભવજલધિ
૩૦૪	"	૨	લલના	લલના
૩૧૦	ઋષભદેવ	૧	મુખતી	મુખથી
૩૧૦	"	૧	દાહડા	દાહડા
૩૧૦	"	૨	પ્રભુ	પ્રભુ
૩૧૪	પાર્શ્વનાથ	૫	મીણ	ખાણ (?)
૩૧૭	—	—	ત્રિભુવન	ત્રિભુવન
૩૧૭	ઋષભદેવ	—	ક્રિતી વિમલ	ક્રિતીવિમલ
૩૧૮	શાંતિનાથ	૩	સ્તવત	સ્તવન
૩૧૯	નેમિનાથ	૨	નિપયી	વિપયી
૩૧૯	"	૩	જિવીત	જીવિત
૩૨૨	—	હીટી ૩	કૃપાતે	કૃપા તે
૩૨૮	નેમનાથ	૩	૧૯૧૯	૧૭૧૯
૩૩૮	ઋષભદેવ	૪	વિલય	વિલસે
૩૩૭	પાર્શ્વનાથ	૧	મુગ્ધ	મુગ્ધ ન
૩૪૪	ઋષભદેવ	૨	મુદ્ધતા	મુદ્ધતા
			નિષ્પાન	નિષ્પાત

# પદ્ય જૈન ગૂર્જર સાહિત્ય-રત્નો અને તેની કાવ્ય પ્રસાદી

૩૪૫	”	૩	નલિ	નવિ
૩૫૦	નેમનાથ	૧	અટ કલીયા	અટકલિયા
૩૫૨	પાર્શ્વનાથ	—	સ્તવત	સ્તવન
૩૫૭	ઋષભદેવ	૫	દીલ	દિલ
૩૬૦	મદાવીર	૫	આ સંગલો	આસ ગલો
૩૬૨	ઋષભદેવ	૧	ન વિભય	નવિ ભય
૩૬૬	”	૨	ઝાઝાર	હઝાર
૩૬૬	સદેવ ત	૧	પદકજ	પદપંકજ
૩૬૬	”	૩	દેવના	દેવતા
૩૮૧	શાંતિનાથ	૧	મુનીસગતુ	મુનીસર તું
૩૮૪	મદાવીર	૩	આ કાળ	આ કાળ
૩૯૧	નેમિનાથ	૩	ગુન વિલાસ	ગુણવિલાસ
૩૯૧	પાર્શ્વનાથ	૧	કીસકીન	કીસકી ન
૩૯૨	મદાવીર	૧	સોલન	સો જિન
૩૯૨	”	૨	લાજ તહી	લાજતહી
૩૯૩	ઋષભદેવ	૧	લછન	લછન
૩૯૩	”	૨	કર્તુ	ધનુ
૩૯૪	શાંતિનાથ	૧	પ્રગયો	પ્રગયો
૩૯૪	”	૫	પ્રમોદ સાગ	પ્રમોદ સાગર
૩૯૬	પાર્શ્વનાથ	૧	યમલ	કમલ
૩૯૮	ઋષભદેવ	૨	ઉધરાણુ	ઉધરાણુ
૪૦૩	શાંતિનાથ	૨	ની ગુણો	નિગુણો